

Stefan Fatsis

Μετάφραση: Χρήστος Τζήμας

ΣΗΜΑΝΤΗΣ ΑΓΕΙΑ

WORD FREEMAN

-Κυκλοφόρησε σε μορφή e-book τον Μάρτιο 2014-

Λ Ε Ξ Ο Μ Α Ν Η Σ

Πικρία, θρίαμβος, ιδιοφυΐα και μονομανία
στον κόσμο των παικτών του αγωνιστικού Σκραμπλ

Stefan Fatsis

WORD FREAK
Heartbreak, Triumph, Genius and Obsession
in the World of Competitive Scrabble Players

© Stefan Fatsis, 2001

Houghton Mifflin 2001
Penguin books 2002

Μετάφραση: Χρήστος Τζήμας

Επιμέλεια: Θέμης Δημητρακόπουλος

Μακέτα εξωφύλλου: Παναγιώτης Μπαϊρακτάρης
«ΟΔΟΣ», τηλ 24670 29638

Φωτογραφία εξωφύλλου: Ben Joyce, Λονδίνο

ISBN 978-960-93-5755-5

© Για την ελληνική γλώσσα, Χρήστος Τζήμας

Το Scrabble® (Σκραμπλ) είναι προϊόν και κατοχυρωμένο εμπορικό σήμα στην Ελλάδα της εταιρείας Mattel A.E.

Σημείωμα του μεταφραστή

Πριν τρία περίπου χρόνια έλαβα την ενθουσιώδη απάντηση του συγγραφέα με ιμείλ από τη Νέα Υόρκη, στην οποία δήλωνε ευτυχής και κατάπληκτος που είχα αρχίσει να μεταφράζω το βιβλίο του στα ελληνικά. Υπήρχε και κάτι που έφτιαχνε τα πράγματα πιο αρμονικά: ο Stefan Fatsis (Στέφανος Φατσής) είναι Ελληνοαμερικανός. Δέχθηκε λοιπόν πρόθυμα να βοηθήσει σε συγκεκριμένες προβληματικές λέξεις/φράσεις που συνάντησα μεταφράζοντας. Για τον ίδιο λόγο, οι «ελληνικές» αναφορές του στο κείμενο είναι αρκετές: από το AVGOLEMONO και τη RETSINA, ως τον μύθο του Σίσυφου.

Στο βιβλίο ο παίκτης του Σκραμπλ θα αναγνωρίσει τον εαυτό του, τις απογοητεύσεις και τους θριάμβους, την πάλη και την υπερπροσπάθεια, την έκπληξη και την επιβεβαίωση. Η τέρψη του μη σχετικού αναγνώστη θα προέλθει από τους αληθινούς χαρακτήρες, τη μονομανία τους, την περιθωριακή ζωή τους, την άνευ όρων αφοσίωση. Το απόκοσμο, υπερβολικό στοιχείο μεταγγίζει ζωή από τη μυθιστοριογραφία, παρά τη λογική κατάταξη του βιβλίου στη δημοσιογραφική - nonfiction παραγωγή.

Όπως και έγραψαν οι κριτικές, πρόκειται για γεωγραφία της μονομανίας που υμνεί φυλακισμένες, μυστηριώδεις, εσωτερικές δυνάμεις του ανθρώπου. Και επίσης για διείσδυση σε θεωρητικά ανόμοια βασίλεια: της γλώσσας, της ψυχολογίας, των μαθηματικών. Άραγε πόση δόξα μπορεί να προσφέρει μια επινόηση του μυαλού, μια ιδιοφυής κίνηση σ' ένα πνευματικό παιχνίδι; Και πόσο νόημα ζωής μπορεί να εμπνεύσει η αγάπη για τις λέξεις, η αποδόμηση της γλώσσας, ο συναγωνισμός;

Η ορολογία του παιχνιδιού αποδόθηκε με τον τρόπο που χρησιμοποιείται στη χώρα μας. Έτσι, το «bingo» έγινε «σκραμπλ», το «rhony» έγινε «λάθος λέξη», το «hook» έγινε «κόλλημα», κλπ. Χρησιμοποίησα αρκετές υποσημειώσεις για να μη χαθούν λεπτομέρειες της αφήγησης.

Θέλω να ευχαριστήσω θερμότατα:

-τον ίδιο τον συγγραφέα για την άδεια έκδοσης που μου παρέixe και για την πολύτιμη βοήθειά του

-τον φίλο και αντίπαλό μου στο Σκραμπλ Θέμη Δημητρακόπουλο που προσφέρθηκε να επιμεληθεί το κείμενο και το έκανε με όρεξη.

-όλους όσους ανέχτηκαν την εμμονή και επιμονή μου στην αναζήτηση μεταφραστικών λύσεων.

Τέλος, οφείλω να σημειώσω ότι το ΛΕΞΟΜΑΝΗΣ δεν βρίσκεται στα ισχύοντα λεξικά και δεν «παίζει» στο ελληνικό αγωνιστικό Σκραμπλ...

Χ.Τ.

Σημείωμα του συγγραφέα για την ελληνική έκδοση

Γεννήθηκα και μεγάλωσα στη Νέα Υόρκη, μιλούσα ελληνικά στο σπίτι με τον πατέρα μου που γεννήθηκε και μεγάλωσε στα Καρδάμυλα της Χίου. Οι γονείς της μητέρας μου μετανάστευσαν επίσης. Έκανα μαθήματα ελληνικών για δέκα χρόνια, έμαθα να γράφω και να διαβάζω επαρκώς, σχεδόν τέλεια. Επισκέφτηκα την Ελλάδα πολλά καλοκαίρια. Αφού τέλειωσα το πανεπιστήμιο στην Αμερική, μετακόμισα στην Ελλάδα όπου και εργάστηκα ως δημοσιογράφος για δύο χρόνια. Είμαι τόσο Έλληνας όσο μπορεί να 'ναι ένας Ελληνοαμερικανός. Και δεν έχω τη γνωστή προφορά που προκαλεί αμηχανία.

Όμως εκείνα τα χρόνια με την οικογενειακή ζωή, τα μαθήματα, τις διακοπές και τη δουλειά, δεν προπονήθηκα στο ελληνικό Σκραμπλ. Για να πω την αλήθεια, έχω παίξει μια φορά μόνο, όταν ήμουν νεαρός ρεπόρτερ στην Αθήνα στα μέσα της δεκαετίας του '80. Αντίπαλοί μου ήταν ένας αυτόχθων Έλληνας και μια «Ελληνο-» σαν κι εμένα. Δεν θυμάμαι και πολλά, εκτός απ' το ότι έχασα αλλά έμεινα ικανοποιημένος από τις λέξεις που βρήκα κι από το τελικό σκορ που έπιασα. Ακόμη κι αργότερα, όταν η ευχέρειά μου στα ελληνικά ήταν στο ζενίθ, το μυαλό μου είχε δυσκολίες στο να εκτελεί τις περίπλοκες διεργασίες που απαιτεί το Σκραμπλ. Μπορούσα να διαβάζω εφημερίδες και βιβλία στα ελληνικά, να παίρνω συνεντεύξεις και να κρατώ σημειώσεις στα ελληνικά, να μεταφράζω αυτόματα απαντήσεις από τα ελληνικά στα αγγλικά στο σημειωματάριό μου. Να παίζω όμως Σκραμπλ στα ελληνικά; Παραήταν δύσκολο.

Όταν αρκετά χρόνια μετά έγραφα το βιβλίο, η κληρονομιά μου αυτή τριγύριζε στις σκέψεις μου συχνά. Τα μαθήματα ελληνικών αποδείχτηκαν πολύ χρήσιμα τις αμέτρητες ώρες που αφιέρωσα για να μάθω χιλιάδες αγγλικές λέξεις. Ρίζες, προθέματα, επιθήματα- όλα τα πασιφανή χρέη της αγγλικής στην ελληνική γλώσσα, κυρίως στην αρχαία. Έβλεπα την ασυνήθιστη στα αγγλικά λέξη KORE - άγαλμα νεαρής κοπέλας στην αρχαία Ελλάδα - και αμέσως καταλάβαινα ότι ο πληθυντικός της KORAI προέρχεται από τα αρχαία ελληνικά. Παρομοίως, έπαιζα MOIRA και ήξερα ότι η μοίρα μου χαμογελούσε.

Έτσι, ήταν πολύ συγκινητικό όταν πριν λίγα χρόνια έλαβα ένα ιμέιλ από τον Χρήστο Τζήμα στο οποίο μου έγραφε για τον Όμιλο Σκραμπλ Καστοριάς, για την αγάπη του για το παιχνίδι, για το ενδιαφέρον του να εξαπλωθεί το παιχνίδι στην Ελλάδα και για την επιθυμία του να διαβάσει το Word Freak. Με χαρά του έστειλα ένα αντίτυπο και χάρηκα ακόμη περισσότερο όταν αρχίσαμε μια μακρά συζήτηση προκειμένου το βιβλίο να εκδοθεί στα ελληνικά.

Η μετάφραση ενός βιβλίου σαν κι αυτό, σε οποιαδήποτε γλώσσα, αντιμετωπίζει μεγάλες προκλήσεις. Το πρόβλημα είναι απλό: Το βιβλίο δεν είναι μόνο γραμμένο στα αγγλικά, είναι *για* τα αγγλικά. Η ουσία του είναι η

διαχείριση των αγγλικών γραμμάτων στην υπηρεσία ενός παιχνιδιού. Το ίδιο το παιχνίδι είναι κεντρικό σημείο στην αφήγηση. Στις σελίδες που ακολουθούν υπάρχουν εκατοντάδες κινήσεις αγγλικού Σκραμπλ. Δεν μπορούσα να απαντήσω στο πώς ο Έλληνας αναγνώστης θα διάβαζε αγγλικές λέξεις που ενδεχομένως δεν θα σήμαιναν τίποτε γι' αυτόν. Ούτε όμως η μετάφραση των «λέξεων του Σκραμπλ» -αυτών που σχετίζονται με το παιχνίδι κατά την αφήγηση - θα είχε νόημα, διότι υπάρχουν στο κείμενο μόνον σε σχέση με τον τρόπο που παίζονται. Ένας εκδότης από την Ευρώπη απλώς τα παράτησε, μαζί με τα σχέδιά του για έκδοση του βιβλίου.

Ο Χρήστος όμως έδωσε μια κομψή λύση: άφησε τις «λέξεις του Σκραμπλ» στα αγγλικά, όπως ήταν γραμμένες, αλλά χρησιμοποίησε υποσημειώσεις, όπου έκρινε, για να εξηγήσει τις λεπτομέρειες που θα χάνονταν από αναγνώστες δίχως επάρκεια στα αγγλικά. Η απόφαση αυτή ήταν για μένα κάτι περισσότερο από πρακτική λύση. Ήταν συμβολική της ευρύτητας του παιχνιδιού. Οι μεμονωμένες σημασίες των λέξεων δεν είναι σημαντικές στο αγωνιστικό Σκραμπλ. Πολλές λέξεις που θα συναντήσετε - από το AA και το CWRTH, ως το QAT και το ZEK- ακούγονται τόσο περίεργες στους αγγλόφωνους, όσο και σε σας. Το παιχνίδι δεν βασίζεται στις μεμονωμένες λέξεις. Το Σκραμπλ παίζεται σε 29 γλώσσες - στα ισπανικά και τα καταλανικά, στα αραβικά και τα εβραϊκά, στα τούρκικα και τα ελληνικά. Δεν έχει σημασία αν κάθε σελ έχει 100 γράμματα (το αγγλικό) ή 104 (το ελληνικό). Τους σοβαρούς παίκτες τους ενώνουν περισσότερα από αυτά που τους χωρίζουν. Συναρπάζονται από την πρόκληση να λύνουν έναν γρίφο επτά γραμμάτων κάθε φορά. Διεγείρονται από την ένας προς έναν διανοητική μάχη. Και πιο πολύ απ' όλα, απολαμβάνουν την ομορφιά και το μυστήριο της γλώσσας.

Αυτό είναι λοιπόν για μένα το σημαντικότερο μήνυμα της παρούσας θαυμάσιας μετάφρασης του Word Freak στα ελληνικά. Η αγάπη για τη γλώσσα υπερβαίνει τα γλωσσικά σύνορα, όπως και η αγάπη γι' αυτό το απέραντο μαγευτικό λεξοπαιχνίδι.

Ταυτόχρονα είμαι υποκειμενικός. Είμαι Έλληνας και το να ξέρω ότι οι λέξεις μου αποδόθηκαν με τόση φροντίδα στη δεύτερή μου γλώσσα, στην πρώτη των προγόνων μου, στη γλώσσα της ιστορίας της ανθρωπότητας, με κάνει να αισθάνομαι περήφανος. (Θέλω να ευχαριστήσω εδώ τον φίλο μου Αχιλλέα Παπαρσένο, πρώην εργαζόμενο στην ελληνική πρεσβεία της Ουάσινγκτον, ο οποίος διάβασε τον Λεξομανή στα αγγλικά, όπως και πρόθυμα διάβασε αποσπάσματα της μετάφρασης).

Δεν βλέπω την ώρα να έρθω στην «πατρίδα» και να παίξω το πρώτο μου τουρνουά Σκραμπλ- στα ελληνικά βεβαίως.

Στέφανος Φατσίης
Ουάσινγκτον, Μάρτιος 2007

Ο κόσμος των παιχνιδιών και ο κόσμος των λέξεων ρυθμίζονται από τους δικούς τους λεπτομερειακούς κανόνες. Αυτό το βιβλίο είναι για ένα παιχνίδι, το Σκραμπλ, και για τις λέξεις που χρησιμοποιούνται στο παίξιμό του. Έτσι, είναι εντελώς φυσικό να έχει τους δικούς του κανόνες και το ίδιο.

Πρώτα, λίγα για το «κλίμα»: το οργανωμένο, αγωνιστικό Σκραμπλ των τουρνουά διαφέρει από το παιχνίδι που παίζεται στο σπίτι. Ένα εγχειρίδιο με 23 σελίδες ρυθμίζει τα πάντα, από το πώς τραβάει κανείς τα γράμματα σωστά (το σακούλι που τα περιέχει πρέπει να βρίσκεται στο ύψος του ματιού ή ψηλότερα) έως το τι πρέπει να γίνει αν κάποιος παίκτης θέλει να πάει στην τουαλέτα (κατάσταση που τυχαίνει να ρυθμίζεται από τον κανόνα II P¹). Προσπάθησα να κάνω ξεκάθαρους τους κανόνες και τους τύπους των τουρνουά, όπως προκύπτουν κατά τη ροή της αφήγησης. Κάποιος, ωστόσο, θα πρέπει να γνωρίζει εξ αρχής ότι το αγωνιστικό Σκραμπλ είναι παιχνίδι ένας προς έναν. Ανέπισημα παιχνίδια παίζονται κάποτε με δύο εναντίον δύο ή δύο εναντίον ενός, όμως ποτέ δεν υπάρχουν περισσότερες από δύο « πλευρές ».

Οι βασικοί κανόνες είναι οι ίδιοι, είτε κάποιος παίζει σε τουρνουά είτε στην παραλία. Ο σκοπός είναι να φτιάχνεις λέξεις. Οι παίκτες παίζουν με τη σειρά. Οι βαθμοί υπολογίζονται σύμφωνα με συγκεκριμένες αριθμητικές αξίες που έχουν τα γράμματα και με τα ειδικά τετράγωνα του ταμπλό που διπλασιάζουν ή τριπλασιάζουν την αξία μιας λέξης ή ενός γράμματος. Το πίσω μέρος του κουτιού του παιχνιδιού, από την πρώτη έκδοσή του το 1948, δίνει τόσο καλές εξηγήσεις όσο και οι κανόνες του παιχνιδιού. (Αν γνωρίζετε να παίζετε, μπορείτε να παραβλέψετε τα επόμενα).

-Κάθε παίκτης παίρνει επτά γράμματα και τα τοποθετεί στο αναλόγιό του.

-Ο πρώτος παίκτης συνδυάζει δύο ή περισσότερα γράμματά του για να φτιάξει λέξη και την τοποθετεί στο ταμπλό, είτε οριζόντια είτε

¹ IIP- διαβάζεται « του πι », όπως το « to pee » (=ουρώ).

κατακόρυφα, μ' ένα γράμμα στο κεντρικό τετράγωνο. Διαγώνιες λέξεις δεν επιτρέπονται.

-Ο παίκτης ολοκληρώνει τη σειρά του μετρώντας και ανακοινώνοντας το σκορ του για τον γύρο. Έπειτα τραβάει τόσα γράμματα όσα έπαιξε, ώστε να έχει πάντοτε επτά στο αναλόγιό του.

-Ο δεύτερος παίκτης, και ύστερα ο καθένας με τη σειρά, προσθέτει ένα ή περισσότερα γράμματα σ' αυτά που έχουν ήδη παιχθεί ώστε να σχηματίζει νέες λέξεις. Όλα τα γράμματα που παίζονται κάθε φορά θα πρέπει να τοποθετούνται σε μια γραμμή, οριζόντια ή κατακόρυφη. Θα πρέπει να φτιάχνουν μια νέα λέξη κι αν, ταυτόχρονα, εφάπτονται σε άλλα γράμματα σε γειτονικές γραμμές, θα πρέπει να σχηματίζουν ολοκληρωμένες λέξεις, όπως στο σταυρόλεξο, με όλα αυτά τα γράμματα. Ο παίκτης ανταμείβεται για όλες τις λέξεις που σχηματίστηκαν ή μετατράπηκαν κατά τη σειρά του.

-Νέες λέξεις μπορούν να σχηματιστούν

α. Προσθέτοντας ένα ή περισσότερα γράμματα σε μια λέξη ή γράμματα που ήδη υπάρχουν στο ταμπλό.

β. Τοποθετώντας λέξη κάθετα σε μια υπάρχουσα λέξη. Η νέα λέξη θα πρέπει να χρησιμοποιεί γράμμα που υπάρχει ή θα πρέπει να προσθέτει γράμμα στην υπάρχουσα λέξη.

γ. Τοποθετώντας ολοκληρωμένη λέξη παράλληλα σε μια υπάρχουσα, έτσι ώστε όλα τα εφάπτόμενα σ' αυτή γράμματα να σχηματίζουν λέξεις.

-Το σκορ κάθε φορά είναι το άθροισμα των βαθμών όλων των αξιών των γραμμάτων, σε κάθε λέξη που σχηματίστηκε ή μετατράπηκε κατά την κίνηση, συν την έξτρα βαθμολογία από τα ειδικά τετράγωνα που παίρνουν τα γράμματα όταν μπουκάνω σε ειδικά τετράγωνα.

-Όταν δύο ή περισσότερες λέξεις σχηματίζονται στην ίδια κίνηση, κάθε μια βαθμολογείται ξεχωριστά. Το κοινό γράμμα μετρείται στο σκορ κάθε λέξης (με όλη την έξτρα βαθμολογία των ειδικών τετραγώνων).

-Αν παίκτης παίζει και τα επτά του γράμματα σ' έναν γύρο, βαθμολογείται με 50 πόντους επιπλέον.

-Το παιχνίδι συνεχίζεται μέχρι να τελειώσουν όλα τα γράμματα από το σακούλι και ο ένας παίκτης έχει χρησιμοποιήσει όλα του τα γράμματα, ή όταν έχουν γίνει όλες οι δυνατές κινήσεις και δεν μπορεί να τοποθετηθεί άλλη λέξη.

Το ταμπλό του Σκραμπλ είναι ένα πλέγμα 15X15 τετραγώνων. Υπάρχουν εκατό πλακίδια σ' ένα σετ, 98 γράμματα και 2 λευκά (μπαλαντέρ). Ακολουθούν τα γράμματα με τη συχνότητα και την αξία τους:

A-9 B-2 C-2 D-4 E-12 F-2 G-3 H-2 I-9 J-1 K-1 L-4 M-2 N-6 O-8 P-2 Q-1 R-6 S-4 T-6 U-4 V-2 W-2 X-1 Y-2 Z-1 λευκά-2

1 βαθμός: A, E, I, L, N, O, R, S, T, U

2 βαθμοί: D, G

3 βαθμοί: B, C, M, P

4 βαθμοί: F, H, V, W, Y

5 βαθμοί: K

8 βαθμοί: J, X

10 βαθμοί: Q, Z

Ενώ δεν είναι απαραίτητο να απομνημονεύσει κανείς τη συχνότητα και την αξία των γραμμάτων για να διαβάσει αυτό το βιβλίο –ή να ξέρει οτιδήποτε για το Σκραμπλ– υπάρχουν λίγα που πρέπει να σημειωθούν για το κείμενο αυτό καθαυτό:

-Τα γράμματα, ομάδες γραμμάτων και λέξεις που αναφέρονται στο παιχνίδι, γράφονται με κεφαλαία γράμματα.

-Τα λευκά (μπαλαντέρ) σημειώνονται με ερωτηματικό (?)

-Οι ομάδες γραμμάτων δίνονται με αλφαβητική σειρά και τα μπαλαντέρ μπαίνουν πάντα στο τέλος. Για παράδειγμα, ένα αναλόγιο με τα E, A, M, O, N, D κι ένα μπαλαντέρ, γράφεται ADEMNO?.

-Όταν μια λέξη περιλαμβάνει μπαλαντέρ, το γράμμα που παριστάνει το μπαλαντέρ είναι γραμμένο με μικρά. Τα γράμματα στο παραπάνω παράδειγμα μπορούν να φτιάξουν οκτώ επταγράμματος λέξεις οι οποίες θα γράφονταν ως AbDOMEN, ADENOMa (ή aDENOMA, αυτό εξαρτάται από αν το μπαλαντέρ καθοριστεί ως πρώτο ή τελευταίο γράμμα), AMiDONE, DAEMONs, MADrONE, MAsONED, MONADEs & wOMANED.

Χρησιμοποιώ περιστασιακά κάποια διαγράμματα για να επεξηγήσω θέσεις του ταμπλό. Οι τέσσερις συντμήσεις στα διαγράμματα αντιπροσωπεύουν τα ειδικά τετράγωνα. Οι συντμήσεις είναι DLS (διπλή αξία γράμματος), DWS (διπλή αξία λέξης), TLS (τριπλή αξία γράμματος)

και TWS (τριπλή αξία λέξης). Το κεντρικό τετράγωνο, ένα αστέρι στο ταμπλό, είναι DWS. Ένα παράδειγμα:

Όπως και στο σκάκι, το Σκραμπλ έχει ένα σύστημα που δείχνει το τετράγωνο στο οποίο μια λέξη αρχίζει και μερικές φορές αναφέρομαι σε κινήσεις σύμφωνα μ' αυτό το σύστημα. Ιδού πώς δουλεύει: η θέση μιας κίνησης ορίζεται από τη θέση όπου μπαίνει το πρώτο γράμμα. Αν η λέξη παίζεται οριζοντίως, η ονομασία αρχίζει με τον αριθμό του τετραγώνου που μπαίνει το πρώτο γράμμα. Αν η λέξη παίζεται καθέτως, η ονομασία αρχίζει με το γράμμα του τετραγώνου. Η καταγραφή των δύο λέξεων στο παραπάνω διάγραμμα είναι MADrONE 8D & MAYBE D8.

Τέλος, τρία σύμβολα σημειώνουν λέξεις στο κείμενο συχνά: *, \$ και #. Ο αστερίσκος εμφανίζεται συχνότερα. Δείχνει ότι μια λέξη είναι λάθος, ή μη αποδεκτή στο Σκραμπλ, όπως το EMAIL* ή το LONGSHOT*. Τα άλλα δύο σύμβολα χρησιμοποιούνται για να γίνεται διάκριση ανάμεσα στις δύο πηγές λέξεων που ισχύουν στο Σκραμπλ στη Β. Αμερική και τη Μ. Βρετανία. Το σύμβολο του δολαρίου μαρτυρά ότι μια λέξη είναι αποδεκτή μόνο στους κανονισμούς της Β. Αμερικής, όπως MM\$ ή DREAMLIKE\$, ενώ το «#» δηλώνει ότι η λέξη είναι αποδεκτή μόνο στους κανονισμούς της Μ. Βρετανίας, όπως ZO# ή DREAMBOAT#.

Ωστόσο, χρησιμοποιώ τα δύο αυτά σύμβολα μόνο όταν γράφω για διεθνή παιχνίδια τα οποία περιλαμβάνουν τις πηγές λέξεων και της Β. Αμερικής και της Βρετανίας. Κατά τ' άλλα, ακολουθώ τους κανόνες της Β. Αμερικής. Για παράδειγμα, η λέξη QI είναι αποδεκτή στη Βρετανία αλλά όχι στην Β. Αμερική. Αν η λέξη αυτή ήταν να εμφανισθεί σε μια αναφορά του

παιχνιδιού σύμφωνα με τους αμερικάνικους κανόνες, θα γραφόταν QI*. Όμως σε τμήματα του βιβλίου σχετικά με διεθνείς αγώνες θα ήταν QI#.

Αναλόγως, έγραψα τον «Λεξομανή», χρησιμοποιώντας τις δύο βορειοαμερικανικές πηγές λέξεων ως επίσημα λεξικά αναφοράς. Το βασικό λεξικό είναι ο «Επίσημος Κατάλογος Λέξεων για τα Τουρνουά και τους Ομίλους»¹, το οποίο περιέχει σε μορφή λίστας, δίχως ερμηνείες ή μέρη του λόγου, όλες τις αποδεκτές λέξεις δύο έως εννιά γραμμάτων, συν τις κλίσεις τους. Για λέξεις άνω των εννιά γραμμάτων η πηγή είναι «το Κολεγιακό Λεξικό Merriam-Webster, δέκατη έκδοση. (Ο βρετανικός κατάλογος λέξεων είναι οι «Επίσημες Λέξεις του Σκραμπλ»² που είναι βασισμένος στο «Λεξικό Chamber's»).

¹ *Official Tournament and Club Word List.*

² *Official Scrabble Words.*

«Σχεδόν όλοι υποφέρουν από τη βαθιά ριζωμένη συνήθεια να θεωρούν τη γλώσσα ως ένα μέσο επικοινωνίας».

-Dmitri Borgmann, «Language on Vacation»

«Δίχως πολύ κόπο είχε μάθει αγγλικά, γαλλικά, πορτογαλικά, λατινικά. Υποψιάζομαι μολαταύτα πως δεν ήταν πολύ ικανός να σκεφτεί. Το να σκέφτεσαι είναι να ξεχνάς μια διαφορά, να γενικεύεις, να συνοψίζεις. Στον υπερκορεσμένο κόσμο του Funes δεν υπήρχε τίποτα άλλο παρά λεπτομέρειες, σχεδόν συνεχείς λεπτομέρειες».

-Jorge Luis Borges, «Funes, The Memorious»

«Λέξεις, λέξεις, λέξεις. Είμαι τόσο αηδιασμένη με τις λέξεις».

-Eliza Doolittle, «My Fair Lady»

1. Το πάρκο

Οι μπάτσοι καταφθάνουν όπως πάντα, το περιπολικό του NYPD¹, σε γαλάζιο χρώμα σαν του Αιγαίου, καβαλάει το πεζοδρόμιο και τραντάζεται στη βορειοδυτική γωνιά του Ουάσινγκτον Σκουέαρ Παρκ. Δεν ηχούν σειρήνες ούτε αναβοσβήνουν φώτα, όμως το τελευταίο μοντέλο της Μπιούικ εκπέμπει ένα διακεκομμένο μπουίπ-μπουίπ δείχνοντας στον κόσμο ότι όλα είναι υπό έλεγχο. Οι ντίλερ συνήθως την κοπανάνε για να συνεχίσουν να παίζουν τη γάτα με το ποντίκι, όπως γίνεται κάθε τρεις και λίγο σ' αυτό το θέατρο των είκοσι πέντε στρεμμάτων από τσιμέντο, γκαζόν, σκόνη και δράση στο Γκρίνουιτς Βίλατζ. Οι ναρκομανείς ψιθυρίζουν «φούντα, γάρο, φούντα, γάρο», όπως τα τελευταία είκοσι ή τριάντα χρόνια και μοιάζει να 'χουν κλείσει σιωπηρή συμφωνία με τους μπάτσους για να κάνουν τη δουλειά τους, φτάνει να την κάνουν αθόρυβα. Αλλά αυτή τη φορά οι μπάτσοι, αντί ν' αφήσουν τους ντίλερ να σκορπίσουν ως συνήθως, βγαίνουν από το περιπολικό, με τις θερινές κοντομάνικες στολές τους, το στήθος προτεταμένο κάτω από τ' αλεξίσφαιρα γιλέκα, πιάνουν έναν άντρα και του περνάνε γρήγορα χειροπέδες.

«Τι τρέχει;» ρωτάει κάποιος.

«Πιάσανε έναν ντίλερ».

Δεν κοιτάζω.

Νέα Υόρκη, Αύγουστος 1997· είναι ένα ζεστό, υγρό, κυριακάτικο απόγευμα με άπνοια, ένας πύρινος κλοιός από ασφαλτο και τσιμέντο. Η μαύρη ασφαλτος είναι γεμάτη από αστικά κατάλοιπα – σπασμένα γυαλιά, φύλλα από κιτρινισμένες εφημερίδες, λεκιασμένες χάρτινες κούπες, δεκάδες αποτοσίγαρα. Στη νοτιοδυτική γωνιά του πάρκου, οι μικροαπατεώνες που κάθονται στα καμιά δεκαριά πέτρινα τραπέζια προσπαθούν να δελεάσουν τους ανυποψίαστους. «Έλα να παίξεις σκάκι», φωνάζει ένας από δαύτους. Δεκαδόλαρα και εικοσαδόλαρα αλλάζουν χέρια και μπαίνουν στις τσέπες μυστικά, με μια γοργή ματιά πάνω απ' τον ώμο. Όχι ότι οι μικροαπατεώνες έχουν λόγο ν' ανησυχούν. Στην κλίμακα των πταισμάτων, ο τζόγος στα επιτραπέζια παιχνίδια βρίσκεται χαμηλότερα κι από το να πουλά κανείς

¹ Αστυνομικό Τμήμα Νέας Υόρκης.

μαριχουάνα για 10 δολάρια σε φοιτητές του Πανεπιστημίου της Νέας Υόρκης. Γύρω από το σιντριβάνι στο κέντρο του πάρκου, έχει μαζευτεί πολύς κόσμος για να δει έναν πλανόδιο «καλλιτέχνη» – τον ζογκλέρ, τον μάγο, τον τύπο με τη μαϊμού που σαλτάρει εδώ κι εκεί. Στη νότια πλευρά τα σκυλιά βρίσκουν καταφύγιο σε μια περιφραγμένη χαλικοστρωτη μάντρα, όπου άνθρωποι και ζώα αλληλοκοιτάζονται προσεκτικά πριν παραδοθούν στους δεσμούς των διαφορετικών ενδιαφερόντων τους, σκύλοι και άλλοι σκύλοι, αντίστοιχα. Μαλλιά κάθε λογής και χρώματος, τατουάζ και πέρσινγκ που θα έκαναν ακόμη και τον Ντένις Ρόντμαν¹ να κοκκινίσει, ποδηλάτες και σκεϊτμπορντάδες, κάποιοι διαβάζουν, άλλοι κοιμούνται, άλλοι κάνουν ηλιοθεραπεία, άστεγοι και Κρίσνα, το συνεχές μουρμουρητό του πλήθους πλανιέται στην πνιγερή ατμόσφαιρα.

Τίποτα απ' όλα αυτά δεν έχει σημασία.

Έχω κιόλας χαραμίσει κάμποσες κινήσεις για λίγους βαθμούς, προσπαθώντας να ξεφορτωθώ κάποια γράμματα με την ελπίδα να τραβήξω καλύτερους συντρόφους για το Q που ευτυχώς, νομίζω, εμφανίστηκε στο αναλόγιό μου. Και τα έχω: ένα U, δύο E, ένα R και ένα S. Αλλά το χρονόμετρο με κοροϊδεύει, σαν ψευτοπαλικάρακι του δημοτικού σχολείου, καθώς κατεβαίνει από τα εικοσιπέντε λεπτά προς το μηδέν. Έχω αυτά τα πολύ καλά γράμματα αλλά καμιά θέση να τα βάλω για να πάρω πολλούς πόντους. Είναι η δεύτερη μόλις φορά που παίζω στο Ουάσινγκτον Σκούεαρ Παρκ και, ειλικρινά, είμαι τρομοκρατημένος.

Αντίπαλός μου είναι η Νταϊάν Φέρστμαν, πράγμα που γνωρίζω επειδή έχει γράψει τ' όνομά της σε κάθε ξύλινο αναλόγιο για τα γράμματα. Είναι πάνω από ένα ογδόντα, αδέξια, με κοντά μαλλιά και φοράει γυαλιά. Κουβαλά μαζί της ένα ντοσιέ με το προσωπικό της φύλλο βαθμολογίας – τιτλοφορείται «Σκορ της Νταϊάν»– που περιέχει τετραγωνάκια για το δικό της σκορ καθώς και το σκορ του αντιπάλου της, τις λέξεις που παίζονται και όλα τα εκατό γράμματα. Σβήνει τα γράμματα που χρησιμοποιούνται ώστε να γνωρίζει τι απομένει στο υφασμάτινο σακούλι που βρίσκεται δίπλα στο ταμπλό.

Η Νταϊάν είναι ανερχόμενη παίκτρια στον όμιλο Σκραμπλ του Μανχάταν που λειτουργεί κάθε Πέμπτη βράδυ σε μια πανσιόν στο κέντρο της πόλης. Στον δεξή της καρπό φοράει ένα ρολόι με το λογότυπο του

¹ Αμερικάνος μπασκετμπολίστας γνωστός για τις εκκεντρικές εμφανίσεις του.

Σκραμπλ. Στο κεφάλι της ένα φθαρμένο καπελάκι της ομάδας μπέιζμπολ Σαν Ντιέγκο Πάντρες. Φαντάζομαι ότι γι' αυτή την τριαντάρα και βάλε, η υπεροχή στο Σκραμπλ είναι ένας τρόπος να ξεπερνάει τις όποιες ανασφάλειές της. Την είδα να παίζει με έναν καινούργιο σαν κι εμένα, τον Κρις, ο οποίος μιλάει συνέχεια την ώρα του παιχνιδιού. Αυτή η συνήθεια μπορεί να' ναι πολύ ενοχλητική για τους ελίτ παίκτες, γνωστή ως «καφενοκατάσταση», αλλά σ' αυτή την περίπτωση είναι απλώς μια φιλική κουβέντα. Ακόμη χειρότερα, ο Κρις σκέφτεται φωναχτά κι όταν ο εγκέφαλός του βραχυκυκλώνει και ρωτάει για τη λέξη της Νταϊάν LEAFS*, η απάντηση έρχεται γρήγορα: «Ω! Όπως οι σελίδες του βιβλίου!»¹ Όποτε η Νταϊάν κάνει μια ικανοποιητική κίνηση που της δίνει πολλούς πόντους, αγωνίζεται να σκάσει ένα χαμόγελο, κουνάει το κεφάλι της πέρα δώθε, ανακοινώνει καμαρώνοντας (και δυνατά) το σκορ και πατάει το κουμπί στο χρονόμετρο με περίσσιο πάθος.

Είμαι σίγουρος πως η Νταϊάν και οι άλλοι που μαζεύονται καθημερινά στα τρία τραπέζια του πικ-νικ σ' αυτή τη γωνιά του πάρκου γνωρίζουν ότι είμαι νεοφερμένος. Όταν με ρωτούν, λέω ότι απλώς μαθαίνω το παιχνίδι, πράγμα που δεν είναι εντελώς αλήθεια. Όλοι γνωρίζουν πώς παίζεται το Σκραμπλ. Μαζί με το Μονόπολι, το Κάντι Λαντ, και λίγα ακόμη κλασικά παιχνίδια, το Σκραμπλ είναι από τα πιο δημοφιλή και ανθεκτικά στο χρόνο, στη διακοσίων ετών ιστορία της αμερικανικής βιομηχανίας παιχνιδιών. Η εταιρεία Hasbro, που κατέχει τα δικαιώματα του Σκραμπλ στη Βόρεια Αμερική, πουλάει πάνω από ένα εκατομμύριο παιχνίδια το χρόνο. Από το 1948, οπότε άρχισε η μαζική παραγωγή του, έχουν πουληθεί σ' όλο τον κόσμο περίπου εκατό εκατομμύρια. Σε κάποια νοικοκυριά το Σκραμπλ βγαίνει από τα ντουλάπια την περίοδο των διακοπών, είναι ένας τρόπος για την οικογένεια να σκοτώνει την ώρα της· σε άλλα βρίσκεται μόνιμα πάνω στο τραπέζι της κουζίνας. Όπως και να 'χει, αν πεις τη λέξη «Σκραμπλ» όλοι ξέρουν για τι μιλάς: το παιχνίδι όπου φτιάχνεις λέξεις.

Όμως το Σκραμπλ είναι πολύ περισσότερο απ' αυτό. Πριν ανακαλύψω το Ουάσινγκτον Σκουέαρ Παρκ, ήμουν ήδη ενημερωμένος για την πλατύτερη πολιτιστική σημασία του παιχνιδιού. Το Σκραμπλ είναι ένα τοτέμ για όλους, σαν αυτά στο σινεμά, στα βιβλία, στις ειδήσεις. Κάποτε έγραψα ένα άρθρο όπου ανέφερα το τουρνουά Σκραμπλ το οποίο είχε

¹ LEAF-LEAVES στον πληθυντικό.

οργανώσει ο Μάικλ Μίλκεν¹ στη φυλακή οικονομικών εγκλημάτων όπου εξέτινε την ποινή του για απάτη. Σε μια σκηνή στην ταινία *Foul play*, μια μικροκαμωμένη ηλικιωμένη κυρία παίζει τη λέξη MOTHER και μια άλλη κυριούλα τη συμπληρώνει με το FUCKERS². Το περιοδικό MAD κάνει συχνά πλάκα με το παιχνίδι. (Ένα άρθρο του 1973 για τα «περιοδικά των παραμελημένων σπορ» περιελάμβανε «περιστατικά του Σκραμπλ» : Η γυναίκα μου έβαλε XEROXED³ σε τριπλή αξία... έτσι την πυροβόλησα!) Το Σκραμπλ εμφανίστηκε στους Σίμπσον και Σάινφελντ, στις ταινίες του Ρόμπερτ Άλτμαν *Τρεις γυναίκες* και *Cookie's fortune*, στο βαρετό φιλμ του Κάρι Γκραντ *The grass is greener* και στην κωμωδία του '70 *Freebie and the Bean*. Στο *Μωρό της Ρόζμαρι*, η Μία Φάροου χρησιμοποιώντας γράμματα του Σκραμπλ ανακαλύπτει ότι το όνομα του γείτονα και φίλου της Roman Castevet είναι αναγραμματισμός του ονόματος ενός μάγου, του Steven Marcato.

Η Ρόζι Ό Ντόνελ μιλά συχνά για τον εθισμό της στο Σκραμπλ. Κι άλλοι, πιο υπερόπτες, το αγαπούν επίσης. Σ' ένα κομμάτι για τις μυθικές τουριστικές παγίδες της Φλόριντα, ο Γκάρισον Κέιλερ δίνει μια λίστα που περιέχει το Διεθνές Στερέωμα του Σκραμπλ. Το ποίημα του Τσαρλς Μπουκόφσκι *Τραβηγμένη Κουρτίνα*, κλείνει με τους στίχους «αυτό το βρομο- /σκοτς /είναι θαυμάσιο /ας παίξουμε /Σκραμπλ». Ο Βλαντιμίρ Ναμπτόκοφ στη νουβέλα του «Άντα» περιγράφει ένα ρώσικο παιχνίδι που λέγεται ότι ήταν ο πρόγονος του Σκραμπλ. Το παιχνίδι είναι ένας πολιτιστικός Ζέλιγκ⁴: ένα γελοίο έμβλημα των οικογενειακών αξιών της εποχής του Αϊζενχάουερ, ένα υποκατάστατο του περιθωριακού, ένα παρελθόν τόσο εσκεμμένα ντεμοντέ που είναι τελικά στη μόδα. Σε τόπους όπως το πάρκο, ενσωματώνει τη ναρκωτική γοητεία των παιχνιδιών στρατηγικής και την ομορφιά της αγγλικής γλώσσας.

Ανακατεύτηκα με το Σκραμπλ από τότε που ήμουν έφηβος. Μια φωτογραφία από καλοκαιρινές διακοπές δείχνει τους δυο μεγαλύτερους αδερφούς μου να παίζουν με δυο μεγαλύτερα ξαδέρφια μας· αποκλεισμένοι από το παιχνίδι, είμαι -κάπως παθητικά, αλλά μήπως είχα άλλη επιλογή;- αναγκασμένοι να σημειώνω το σκορ. Όπως και άλλες

¹ Πάμπλουτος ασφαλιστής που φυλακίστηκε τη δεκαετία του '80.

² MOTHERFUCKER-συνηθισμένη βρισιά.

³ Φωτοτυπημένος.

⁴ Άνθρωπος-χαιμαιλέοντας που αλλάζει στάση ανάλογα με τις περιστάσεις (ταινία του Γούντι Άλεν).

ταπεινώσεις της παιδικής μου ηλικίας, αυτή με κατατρέχει και στην ενηλικίωσή μου. Στον τελευταίο χρόνο του λυκείου παίζω Σκραμπλ μ' ένα γειτονόπουλο, δύο σεμνά παιδιά των προαστίων που ακούνε ροκ του '70 και σκοτώνουν την ώρα τους ως το επόμενο αθλητικό γεγονός ή κάνουν μια γύρα στα μπαρ.

Την ίδια περίοδο ο αδερφός μου Λάμπρος εθίζεται στο παιχνίδι. Είναι οκτώ χρόνια μεγαλύτερος και με κλίση στα μαθηματικά· έπιασε 800 βαθμούς στο SAT¹ και με δίδαξε τετραγωνικές ρίζες όταν ήμουν στη δεύτερη τάξη. Είναι στη μέση της χαμένης γι' αυτόν δεκαετίας των είκοσι και κάνει μελλοντικά σχέδια για αποφοίτηση από το M.I.T. Έχει πολύ ελεύθερο χρόνο κι έτσι, όταν αυτός και ο συγγατοικός του σπουδαστής δημοσιογραφίας πιάνουν το παιχνίδι, παθαίνει εμμονή. Γνωρίζει καλά τις διγράμματες και τριγράμματες λέξεις. Ξενυχτάει διαβάζοντας το φρεσκοτυπωμένο λεξικό του Σκραμπλ. Οι δυο τους παίζουν μαραθώνιους Σκραμπλ και κρατούν το σκορ με στοίχημα δέκα σεντς ο πόντος, τα οποία διαθέτουν για τους λογαριασμούς του σπιτιού. Εγώ τους βρίσκω παράξενους. Και ωραίους.

Δεν μπλέκω όμως ποτέ πολύ, ώσπου μια κοπέλα κι εγώ διανθίζουμε τον έρωτά μας με ένα παιχνίδι Σκραμπλ. Το κουβαλάμε στα Κανάντιαν Ροκς και στο Γκραντ Τέτονς, στην Ελλάδα και την Τουρκία, σε μια φάρμα του Κολοράντο, σε μια καλύβα της Σάντα Φε, στα σαλέ του Βερμόντ και στα παραθαλάσσια μοτέλ του Χάμπτονς, όπου παίζουμε συνέχεια, καταγράφοντας την ημερομηνία και τον τόπο κάθε συνάντησης. Μου δωρίζει το OSPD² –το επίσημο λεξικό για τους παίκτες του Σκραμπλ (πρώτη έκδοση)– με την εξής αφιέρωση: «Μόνο για να το συμβουλευέσαι. Όχι για απομνημόνευση!» Αν και συμμορφώνομαι με την παράκλησή της όσον αφορά το λεξικό, την κερδίζω πολύ συχνά. «Γιατί θέλεις ακόμη να παίζεις μαζί μου;» ρωτάει μετά από έναν διόλου αμφίρροπο αγώνα και η καρδιά μου ραγίζει καθώς αντιλαμβάνομαι πως αυτό το καταφύγιο, στο οποίο βασίστηκε η κατά τ' άλλα καθόλου τέλεια σχέση μας, χάθηκε για πάντα. Όταν έρχεται η ώρα να χωρίσουμε τα πράγματά μας, το βιβλίο και το ταμπλό είναι δικά μου.

Πανικοβλημένος, παίζω το προφανές QUEERS, ξέροντας κατά κάποιον τρόπο ότι είμαι χαμένος.

¹ Τεστ ευφυΐας που ζητείται από τα πανεπιστήμια.

² Official Scrabble Players Dictionary

Ένας καλός παίκτης του καθιστικού. Έτσι με αναγόρευσε ο Τζον Ουίλιαμς Τζούνιερ, κι αν ακούγεται σαν διφορούμενο κομπλιμέντο, ας είναι. Ο Ουίλιαμς από ένα ισόγειο γραφείο στην ανατολική ακτή του Λονγκ Άιλαντ προεδρεύει στην Εθνική Ένωση Σκραμπλ (ΕΕΣ), τη διοικούσα αρχή του παιχνιδιού. Πολλοί κορυφαίοι παίκτες, μαθαίνω, αγανακτούν με την εξουσία του αλλά σε αυτόν οφείλεται ως ένα βαθμό η τρομερή αύξηση των τουρνουά τα τελευταία χρόνια. Η ΕΕΣ, που είναι ανεξάρτητη αλλά χρηματοδοτείται κατά κύριο λόγο από τη Hasbro, εκδίδει ένα ενημερωτικό δελτίο για το Σκραμπλ που διανέμεται σε περίπου 10.000 άτομα, κρατά τη βαθμολογία κατάταξης 2.300 ενεργών παικτών τουρνουά, υποστηρίζει 200 ομίλους και επιβλέπει 150 τουρνουά το χρόνο, τα διπλάσια απ' ό,τι πριν μια δεκαετία. Στο εθνικό πρωτάθλημα το τελευταίο καλοκαίρι συμμετείχαν 400 παίκτες. Σε λίγους μήνες, μου λέει ο Ουίλιαμς, η Hasbro με την ΕΕΣ θα διοργανώσουν ένα παγκόσμιο πρωτάθλημα με παίκτες από τριάντα χώρες, κάποιοι από τους οποίους σχεδόν δεν μιλούν αγγλικά.

Είχα προτείνει έναν αγώνα στον Ουίλιαμς σαν αρχή στο σχέδιο που κατέστρωσα με κάποιους φίλους την Πρωτοχρονιά: να γίνω παίκτης του αγωνιστικού Σκραμπλ. Γιατί; Δεν μπορούσα να πω ακριβώς. Είχα διαβάσει πρόσφατα ένα άρθρο για τον εκκεντρικό, φαινομενικά ανελέητο κόσμο του αγωνιστικού Σκραμπλ και σκέφτηκα, έχω παίξει αυτό το παιχνίδι, μπορώ να το κάνω. Οι νιόπαντροι φίλοι μου Τζόνιθαν και Λιν Χοκ συγκρούονταν καθημερινά και τηλεφωνούσαν για να καυχηθούν για τα σκραμπλ τους και για τις παρτίδες τους με υψηλό σκορ. Παίζαμε περιστασιακά παιχνίδια για τρεις, ελπίζοντας ότι αυτό θα με βοηθούσε να πενήθσω την απώλεια του τρυφερού παρελθόντος της σχέσης μου. Ήταν βολικό γιατί είχα χτυπήσει το γόνατό μου παίζοντας ποδόσφαιρο και περνούσα τις περισσότερες νύχτες μου σε μετεγχειρητική ανάρρωση. Όμως η σωματική μου θεραπεία ήταν αποχαυνωτική. Έπρεπε κάτι να κάνω. Χρειάζομουν, εδώ και τώρα, ένα χόμπι.

Στο δρόμο για το διαμέρισμα του Τζον και της Λιν στο Άπερ Ουέστ Σάιντ σταμάτησα στο Μπαρνς και Νομπλ κι αγόρασα όλα τα σχετικά με το Σκραμπλ βιβλία, συμπεριλαμβανομένης, λάθος μου όπως έμαθα αργότερα, της τρίτης έκδοσης του OSPD. Για να καταγράψουμε το πρώτο βήμα του ταξιδιού μου, φωτογραφήσαμε το ταμπλό. Βδομάδες αργότερα, τηλεφώνησα στον Τζον Ουίλιαμς για να του προτείνω ένα φιλικό αγώνα. Ο στόχος μου: να χάσω, να χάσω άσχημα. Στο κάτω κάτω υποτίθεται ότι ήταν ένα ταξίδι. Ο Οδυσσέας περιπλανήθηκε για δέκα χρόνια. Το πλήρωμα

του Κολόμβου σχεδόν στασίασε προτού πιάσει στεριά. Η ομάδα Ντόνερ¹ λιμοκτόνησε στα βουνά.

«Μπορεί απλά να με κερδίσεις», λέει ο Ουίλιαμς τη στιγμή που καθόμαστε να παίξουμε σε ένα δωμάτιο ξενοδοχείου στο κέντρο της πόλης.

«Ναι, δεν αποκλείεται», απαντώ, ακολουθώντας το σενάριό μου.

Ο Ουίλιαμς παίζει CARED ανοίγοντας το παιχνίδι και γράφει 22 πόντους. Βάζω ένα σκραμπλ –κίνηση στην οποία χρησιμοποιείς και τα επτά γράμματα και παίρνεις 50 πόντους επιπλέον– στην πρώτη μου κίνηση: LEAPING, το βάζω κάτω από τα δύο τελευταία γράμματα του CARED, φτιάχνοντας τα EL & DE. «Ξέφυγες», λέει ο Ουίλιαμς, πριν παρατηρήσει ότι το PEALING θα έπιαχναν αν έβαζα το P πάνω από το E στο CARED, είναι λέξη αποδεκτή (γράμμα του βραϊκού αλφάβητου). Ύστερα από λίγους γύρους με χαμηλά σκορ και για τους δυο μας, βάζω SQUIRE και ξαφνικά είμαι μπροστά, 139-44. Μετά από μερικές κινήσεις, σχηματίζω ένα ακόμη σκραμπλ, το RESIDUE, για 77 πόντους, κι η διαφορά αυξάνεται σε 233-116.

«Θα 'λεγα ότι παίρνεις πολύ καλά γράμματα», σημειώνει ο Ουίλιαμς. Είναι αλήθεια, έχω ήδη τραβήξει και τα δύο μπαλαντέρ, τρία από τα τέσσερα πολύτιμα S, το μοναδικό Q μαζί με ένα U και μια σειρά από E και R. Σκέφτομαι ότι θα μπορούσε να είναι λίγο πιο γενναϊόδωρος. Όμως μετά ο Ουίλιαμς λέει, «όχι μόνο παίρνεις πολύ καλά γράμματα, αλλά ξέρεις και τι να τα κάνεις», και αισθάνομαι κάπως ένοχος για την αγενή σκέψη μου.

Παίζω LOGE για 13. Παίζει DICE για 27. Παίζω ZEST για 41. Σκορ: 287-140.

«Εκπλησσομαι που δεν είχες ένα Υ για να βάλεις ZESTY και διπλή αξία λέξης», σαρκάζει για την καλή μου τύχη. Χάνει τη σειρά του αλλάζοντας τα I,O,R και δύο U. Οκέι, ίσως παίρνω καλά γράμματα. Παίζω WIDTH σε τριπλή αξία λέξης για 36. Παίζω TAX σε τριπλή αξία λέξης για 30. Τελικά παίρνω εκείνο το Υ και παίζω YAM για 21: 391-202. FIT για 30, NO για 17. Όταν τελειώνουμε έχω κερδίσει τον πρόεδρο της Εθνικής Ένωσης Σκραμπλ με 457-277.

«Απίστευτο», σχολιάζω προσπαθώντας να μην πανηγυρίσω.

¹ Τυχοδιώκτες που το 1846, με κατεύθυνση προς την Καλιφόρνια, λιμοκτόνησαν στα βουνά χάνοντας το δρόμο τους. Επέζησαν 47 από τους 85.

«Δεν παίζεις κι άσχημα», απαντά ο Ουίλιαμς. «Ίσως ήταν η χειρότερη ήττα μου. Δεν μπορούσα να ταιριάξω τα γράμματά μου. Με τίποτα».

«Παρεμπιπτόντως, είναι το υψηλότερο σκορ που έχω κάνει».

«Χαίρομαι που βοήθησα».

Ζητώ από τον Ουίλιαμς να εκτιμήσει την αξία μου, την τρέχουσα και την εν δυνάμει.

«Είσαι πιθανόν παίκτης του 1100». Η βαθμολογία κατάταξης στο Σκραμπλ βασίζεται στο σύστημα ELO που χρησιμοποιείται στα τουρνουά σκακιού, με εύρος από 500 έως πάνω από 2000 στην κορυφή. «Ίσως να είσαι παίκτης του 1200. Είναι δύσκολο να πει κανείς μετά από ένα μόνο παιχνίδι. Η στρατηγική σου είναι ορθή. Πάντως σίγουρα είσαι ένας καλός παίκτης του καθιστικού».

Χμ... Σίγουρα νομίζω ότι είμαι καλύτερος από αυτό.

Λίγες εβδομάδες μετά, παίζουμε τη ρεβάνς. Χάνω 502-291.

Όταν παίζω το πρώτο μου παιχνίδι εναντίον της Νταϊάν, έχω ήδη παρακολουθήσει τους παίκτες του πάρκου για τρεις βδομάδες. Κατά την πρώτη μου επίσκεψη κάθομαι σ' έναν τσιμεντένιο πεζούλι πίσω από τα πράσινα τραπέζια όπου παίζουν και τους παρατηρώ. Κατά τη δεύτερη επίσκεψή μου περιμένω πρόσκληση σε αγώνα κι όταν δέχομαι μία, χάνω με ελάχιστη διαφορά από έναν θαμώνα με το όνομα Χερμπ. Την τρίτη καλοκαιρινή μου βδομάδα στο Ουάσινγκτον Σκουέαρ, οι παίκτες του πάρκου με αναγνωρίζουν, ρωτούν τ' όνομά μου και πόσο παίζω. «Απλώς μαθαίνω το παιχνίδι», λέω διστακτικά, σκαρώνοντας στα γρήγορα την προμελετημένη φράση που γίνεται το μάντρα¹ μου. Ρωτάω κάθε πότε γίνονται αγώνες. «Τα Σαββατοκύριακα» λέει ο Χερμπ. «Γι' αυτούς που έχουν δουλειές τις καθημερινές. Αυτοί που δεν έχουν...» Η φωνή του σβήνει. «Είναι εδώ κάθε μέρα».

Πάντοτε τα ίδια πρόσωπα στριμώνχονται πάνω από τα φθαρμένα περιστρεφόμενα ταμπλό κι όλοι καπνίζουν. Υπάρχει ένας γεροδεμένος Αφροαμερικανός με μάτια λαγού και μαλλιά σαν αλατοπίπερο, τον λένε Άλαν Ουίλιαμς, εργολάβος γενικώς, ο οποίος καθυστερεί και μελετά τις κινήσεις του προσπαθώντας να επεκτείνει με τα γράμματά του τις ήδη υπάρχουσες λέξεις. Συχνός αντίπαλός του είναι ο Άλντο Καρντία που φοράει πάντα μαύρο σπορ παντελόνι και λευκό πουκάμισο γιατί διευθύνει

¹ Ακατάληπτη φράση που επαναλαμβάνεται στον διαλογισμό.

ένα εστιατόριο στην περιοχή. Ο Άλντο καβαλάει ένα ποδήλατο με τρεις ταχύτητες, με ένα Σκραμπλ, ένα χρονόμετρο και το απαραίτητο λεξικό στοιβαγμένα στο μπροστινό καλάθι. Έξοχος παίκτης του μπριτζ, ο Άλντο έφαγε έναν ολόκληρο χειμώνα μελετώντας λέξεις πριν καθίσει πίσω από το ταμπλό στο πάρκο και τώρα είναι ο καλύτερος παίκτης εδώ. Γνωρίζω τον Τζο Σίμπσον, έναν φανατικό Αφροαμερικανό βετεράνο του Δευτέρου Παγκοσμίου που συνήθως φοράει μπερέ και στρατιωτικές φόρμες. Ακόμη, μια γυναίκα με μπλε νύχια που σχολιάζει φωναχτά τους αγώνες των άλλων. Και τον Στιβ Πφάιφερ, το όνομα του οποίου μαθαίνω επειδή είναι γραμμένο με γράμματα του Σκραμπλ στην πλάτη ενός διπλάσιου σε μήκος αναλογίου. Ο Πφάιφερ είναι ένας θρύλος που έπαιξε στα πρώτα επίσημα τουρνουά στα μέσα της δεκαετίας του '70. Γυμνός από τη μέση και πάνω, μ' ένα μπλε αντιανεμικό γύρω απ' τα πόδια του, παίζει μ' έναν άλλον εξαιρετικό παίκτη, τον Μάθιου Λόφερ ο οποίος έχει βγάλει κι αυτός, λόγω της ζέστης, το πανωφόρι του εκθέτοντας μια ευμεγέθη κοιλιά κι ένα εσώρουχο που προεξέχει πάνω απ' το παντελόνι του. Ο Μάθιου φαίνεται να έχει προτίμηση στις αυθόρμητες εκδηλώσεις στο Σκραμπλ, στη γλώσσα, ουσιαστικά σε κάθε θέμα. Μου λέει ότι είναι ποιητής.

«Έέρεις, είσαι καλύτερα με ένα E παρά με δύο», λέει, «κι είσαι καλύτερα με ένα S παρά με δύο».

Γράφω μια λίστα με τις λέξεις που παίζονται στα ταμπλό: LEZ, GOBO, VOGIE, TAOS, FOVEAL, GUID, MOKE, JEREED, LEVANter, ZAYIN, GLAIVES, SHELtie, DOVENED, CAVIE. Είναι όλες εξωγήινες για μένα. Και για το αγαπημένο μου Q, μαθαίνω ότι είναι δούρειος ίππος. Βέβαια, αυτό και το Z είναι τα μόνα γράμματα που αξίζουν 10 βαθμούς, αλλά μένοντας κολλημένος με το Q για μεγάλο διάστημα με την ελπίδα κάποιας μεγάλης κίνησης, όπως έκανα με τη Νταϊάν, σε εμποδίζει να πάρεις γράμματα που προσφέρουν νέες ευκαιρίες για σκραμπλ. Ένα Q που παραμένει στο αναλόγιό σου είναι σαν ανεπιθύμητος επισκέπτης που ροκανίζει τα νεύρα σου, που αναλώνει την προσοχή σου, που αρνείται να πιάσει το υπονοούμενο και να τσακιστεί να φύγει. Εγώ άφησα τον επισκέπτη να κάνει επιδρομή στο ψυγείο, ν' απλώσει τα πόδια του πάνω στο τραπέζι και να κάνει ζάπινγκ.

Ακόμη και οι λιγότερο ολοκληρωμένοι παίκτες του αγωνιστικού Σκραμπλ απομνημονεύουν τις αποδεκτές λέξεις με Q και χωρίς U (είναι δέκα, συν τους πληθυντικούς τους), με το QAT να παίζεται συχνότερα. Αλλά αρχάριος όπως είμαι, προσπερνώ το QAT, σαν πολύ φτωχό για το

πολύτιμό μου, υψηλόβαθμο γράμμα, ελπίζοντας ότι αρπάζοντας γράμματα τυχαία από το σακούλι θα κάνω παιχνίδι το οποίο θα αποτρέψει την Νταϊάν απ' το να χτυπά δυνατά το χρονόμετρο και ν' ανακοινώνει το σκορ με αυτάρεσκη αυτοϊκανοποίηση. QUEERS, σωστό. Παίρνω πολύ λίγους βαθμούς ώστε να δικαιολογείται η απραξία για τόσο διάστημα. (Στο αγωνιστικό Σκραμπλ κάθε παίκτης έχει εικοσιπέντε λεπτά για να ολοκληρώσει τον αγώνα του· άμα ξεπεράσεις αυτό το χρόνο τιμωρείσαι με αφαίρεση 10 πόντων για κάθε λεπτό). Αυτό είναι το αποτέλεσμα ανεπάρκειας και απελπισίας. Οι απελπισμένοι παίκτες του Σκραμπλ συνήθως χάνουν.

Κι εγώ το ίδιο. Το παίξιμο του Q με εκνευρίζει. Η Νταϊάν παίζει κλειστό παιχνίδι, ανταλλάσσουμε σκραμπλ στο δεύτερο γύρο (αυτή KINDLING, εγώ RESOUNDS), στο δρόμο για την ήττα. Σαν να μην έφθαναν όλα αυτά, τελειώνει το παιχνίδι με ένα ακόμη σκραμπλ, REDIRECTS. «Ογδόντα έξι» τερετίζει. Συντριβή. Τελικό σκορ 429-291. Καλώς, σκέφτομαι, απλώς μαθαίνω το παιχνίδι.

Στα πήγαινε-έλα με τον υπόγειο στο πάρκο, μελετώ μια λίστα με τις 97 διγράμματα και τις σχεδόν 1.000 τριγράμματα λέξεις που μου είχε δώσει ο Τζον Ουίλιαμς. Βλέπω μια πινακίδα αυτοκινήτου και αναρωτιέμαι αν το KEW είναι λέξη (δεν είναι). Βλέπω τον παίκτη του μπέιζμπολ των Γιάνκις Graeme Lloyd σε μια οθόνη τηλεόρασης και κάνω τον αναγραμματισμό: MEAGER DOLLY¹. Μαθαίνω τις λέξεις του Q δίχως το U. Χάνω από την Νταϊάν άλλες τρεις φορές στο πάρκο. Κρατώ σημειώσεις: 1. *Πρέπει να μάθω τα τριγράμματα. Κάποιες αμφιβολίες στα διγράμματα όταν παίζω* 2. *Υπέρβαση χρόνου και στα τρία παιχνίδια* 3. *Αγχώνομαι όταν ο αγώνας πηγαίνει προς το τέλος του* 4. *Η Νταϊάν όχι και τόσο αντιπαθητική.*

Και μετά από λίγες βδομάδες στο πάρκο, καταλαβαίνω ότι έχω κάνει λίγη εντύπωση. Ο Μάθιου, ο ποιητής, λέει καθώς παίζω με την Νταϊάν, «αυτός ο τύπος μπορεί να γίνει επικίνδυνος». Δεν είμαι σίγουρος αν είναι έπαινος ή σαρκασμός, αν τους φαίνομαι σαν φρέσκο κρέας ή αν με θεωρούν ελπιδοφόρο παίκτη. Θα το δεχτώ. Η Νταϊάν και οι άλλοι με προσκαλούν στη βραδινή συνάντηση της Πέμπτης, στο κεντρικό ξενοδοχείο.

Οι καινούργιοι, λέει κάποιος, μαζεύονται στις 5:30.

¹ Μίτζερη, ισχνή κουκλίτσα

2. Οι καλύτεροι

Ο Ματ Γκρέιχαμ καταπίνει χάπια. Δεν είναι ξεκάθαρο τι ακριβώς κατεβάζει αυτή τη στιγμή, αλλά τα ενδεχόμενα μοιάζουν ατέλειωτα. Πλαστικά κουτιά είναι σκορπισμένα παντού, στα τραπέζια, στο γραφείο, δίπλα στην τηλεόραση, μέσα σε συρτάρια. Ψευδάργυρος. Καφεΐνη. Γλυκόζη. Γλυκίνη. Φαινυλαλανίνη. Πυρογλουτανικό οξύ. Ταυρίνη. Τυροζίνη. Δίπλα στο νεροχύτη, πάνω απ το καζανάκι, πεταμένα στο κρεβάτι. Σε μια καρτέλα, ο Γκρέιχαμ έχει γράψει σε μια στήλη τα ονόματα είκοσι χαπιών που πρέπει να τα παίρνει το πρωί με άδειο στομάχι· σε μια άλλη, έχει σημειώσει δεκαεπτά ακόμη που τα παίρνει με το πρωινό. Εν Έι Ντι Έιτς. Γλουταμίνη. Βότανο για άνδρες. Μέγα Μυαλό. Γκότου κόλα. Ποτάσιο. Ο Γκρέιχαμ στύβει λίγες σταγόνες Ντι-Εμ-Έι-Έιτς-Θρι σ' ένα ποτήρι Μπλαστ-οφ Π με γεύση πορτοκάλι και κράνου, ένα παρασκεύασμα με αμινοξέα σε σκόνη που περιέχει 21 βιταμίνες και μεταλλικά στοιχεία – και επιπλέον 80 मिलीग्राम καφεΐνη – σε μια δόση. Η ετικέτα γράφει: «Υπερβολική δόση τυροζίνης ή φαινυλαλανίνης μπορεί να προκαλέσει συμπτώματα υπέρμετρης διέγερσης όπως τρεμούλα, ταχυπαλμία, οξυθυμία ή αιϋπνία».

«Αυτό το πράγμα», ομολογεί ο Γκρέιχαμ, «με έφτιαξε περισσότερο απ' οτιδήποτε άλλο».

Είμαστε στην Ουάσινγκτον Ντι Σι, δωμάτιο 611, στο διάσημο ξενοδοχείο Μείφλάουερ, όπου όλοι οι πρόεδροι των ΗΠΑ από τον Χέρμπερτ Χούβερ και μετά παραθέτουν τη νικητήρια δεξίωσή τους. Είναι 7:55 π.μ. μιας κρύας Δευτέρας στα τέλη Νοεμβρίου 1997 και η τυροζίνη έχει αρχίσει να επιδρά. Σε εξήντα πέντε λεπτά ακριβώς, ο Γκρέιχαμ θα παίξει έναν αγώνα που θα κριθεί στις τρεις νίκες εναντίον του Τζόελ Σέρμαν, για τον τίτλο του παγκόσμιου πρωταθλητή στο Σκραμπλ. Ένα ογδόντα δύο ύψος, με στενόμακρο κεφάλι κουρεμένο με την ψιλή και μεγάλα ζωηρά μάτια, ο Γκρέιχαμ είναι τριάντα δύο χρόνων, κωμικός στο επάγγελμα, και φοράει ξεκούμπωτα φανελένια πουκάμισα πάνω από τι-σερτ και Νάικ μποτάκια του μπάσκετ. Μιλάει γρήγορα, το μυαλό του παραβγαίνει τις σκέψεις του. Αρνείται να επισκεφθεί ορθοπεδικό για το χτυπημένο γόνατό του, πού και πού χλωαίνει και πονάει. Δεν κοιμάται πολύ, δεν τρώει πολύ,

δεν ξεκουράζεται πολύ, ειδικά αυτό το πρωινό. Βέβαια τα χάπια παίζουν το ρόλο τους· αν υπήρχε ντόπινγκ κοντρόλ στο Σκραμπλ, ο Ματ Γκρέιχαμ θα αποκλειόταν εφ' όρου ζωής.

Το δωμάτιο του ξενοδοχείου αντικατοπτρίζει τον άνθρωπο. Η υπηρεσία καθαριότητας άφησε μήνυμα στον τηλεφωνητή ζητώντας συγγνώμη που δεν έστρωσαν το κρεβάτι ή δεν καθάρισαν το μπάνιο, η αλήθεια είναι ότι η καθαρίστρια φοβήθηκε ν' αγγίξει οτιδήποτε. Υπάρχουν το *Sports Illustrated* και το *Playboy*, μυριάδες κασέτες διάσπαρτες στο κρεβάτι: Indigo Girls, Bad Religion, REM, The Proclaimers, μέγαρα χιτ του '70-Νούμερο 10, μια ξεθωριασμένη φωτογραφία της γιαγιάς του Γκρέιχαμ, ένα πατάκι ποντικιού σε σχήμα σκύλου της κινέζικης ράτσας σαρπέι («το τυχερό μου φυλαχτό», λέει), ένας ασπροκόκκινος μακρύς σκούφος και στυλό με χαμογελαστές φατσούλες στη μια τους άκρη. Κι άλλα μπουκαλάκια: τζίνσενγκ, λιποϊκό οξύ, ασιουάγκαντχα¹, «υγιεινά λαχανικά», συνένζυμο Κιού Πίτζεουμ, ένα φάρμακο για τον προστάτη που υπόσχεται «φυσική υγεία για τους άνδρες άνω των 50», σουφεδρίνη, ένα φυτικό προϊόν για άντρες. («Ο λόγος που το παίρνω είναι ότι έχει μα-χουάνγκ, δηλαδή εφεδρίνη, που είναι διεγερτικό», λέει ο Γκρέιχαμ σαν να υπήρχαν αμφιβολίες).

Υπάρχουν επίσης καρτέλες με δυσνόητες λέξεις, μια κούκλα Κούκι Μάνστερ, η έκδοση του Δεκεμβρίου 1993 μιας εφημερίδας του Σκραμπλ με το όνομα *Κυκεώνες* που φιλοξενεί ένα άρθρο για τα πρωταθλήματα ανά τον κόσμο με τον τίτλο «Κορώνες και κλόουν». Το κομμάτι περιέχει βολές κατά του Γκρέιχαμ, ο οποίος αν και μόλις είχε εμφανισθεί στη σκηνή του Σκραμπλ, είχε προκριθεί για τους τελικούς στη Νέα Υόρκη. «Στείλαμε μερικούς από τους καλύτερους – και λίγους κωμικούς», σημειώνεται. «Το έφερα για έμπνευση», λέει ο Γκρέιχαμ, «υπάρχουν τόσοι τιποτένιοι μαλάκες σ' αυτό το παιχνίδι». Και βέβαια τα λούτρινα ζώα: η αρκούδα, ο γορίλας, ο τυχερός μανάτος². Ο Γκρέιχαμ δεν παίζει δίχως τον τυχερό του μανάτο.

Όλα αυτά –οι πρέζες, τα σουβενίρ, τα «έξυπνα φάρμακα» που καταπίνει όπως το πουλί ραμφίζει την τροφή– έχουν ένα και μοναδικό σκοπό: να βοηθήσουν τον Ματ Γκρέιχαμ να κερδίσει, να νικήσει όχι μόνο τον Τζόελ Σέρμαν αλλά και όποιον στεναχωρεί το γεγονός ότι αυτός δεν διαβάζει επίμονα όπως οι άλλοι, ότι είναι αμύητος σε ένα παιχνίδι

¹ Ινδικό βότανο

² Είδος μεγαλόσωμου υδρόβιου θηλαστικού (τρίχεχος ή θαλάσσια αγελάδα).

μυημένων, ότι δεν συμμετέχει στις μανιώδεις ιντερνετικές συζητήσεις, ούτε εμφανίζεται στην ετήσια επίδειξη των ταλέντων στο τουρνουά της Ατλάντα, ούτε πηγαίνει στις συναντήσεις του ομίλου στο Μανχάταν, κάθε Πέμπτη βράδυ.

«Είναι από άλλη ράτσα», λέει ο Μάρλον Χιλ, ένας από τους λιγοστούς φίλους του Γκρέιχαμ στο κύκλωμα του Σκραμπλ, ένας αφροαμερικανός σκράμπλερ από τη Βαλτιμόρη που βοηθά τον Γκρέιχαμ στην προετοιμασία του για τους αγώνες του πρωταθλήματος. «Κωλο-εξωγήινος».

Θα μπορούσε να ήταν συνέδριο UFO. Ο χώρος των τουρνουά Σκραμπλ, όπως φαίνεται –και είμαι σοκαρισμένος, *σοκαρισμένος*– δεν είναι και η πιο υγιής κατάσταση που υπάρχει. «Έχουμε να κάνουμε οριακά με κάποια παθολογία εδώ», λέει ο Τσάρλι Σάουθγουελ, από τους παλαιότερους παίκτες με υψηλή κατάταξη και διευθυντής του παγκόσμιου πρωταθλήματος Σκραμπλ, καθώς επιβλέπει την αίθουσα δεξιώσεων του ξενοδοχείου όπου αγωνίζονται ογδόντα κορυφαίοι παίκτες.

Η περιορισμένη εμπειρία μου στο Ουάσινγκτον Σκουέαρ Παρκ με έχει προετοιμάσει καλά. Φθάνω την τρίτη ημέρα του τετραήμερου τουρνουά και, ως δημοσιογράφος, μου επιτρέπεται η ελεύθερη πρόσβαση στον όροφο των αγώνων. Ο Σάουθγουελ και ο Τζον Ουίλιαμς, ο οποίος με κάλεσε να παρακολουθήσω τους τελικούς, μου δείχνουν τα εξωτικά θηλαστικά στο φυσικό τους περιβάλλον. Εκεί είναι ο Άνταμ Λόγκαν, ένας κοκκινογένης μεταπτυχιακός φοιτητής μαθηματικών στο Χάρβαρντ, που τριγυρίζει με κοντά παντελόνια και τρύπιες κάλτσες, τα χέρια μαζεμένα μες στα μανίκια σαν ντροπαλή μαθήτριά. Είναι ο Μπομπ Φελτ, πρώην πρωταθλητής των ΗΠΑ, περιβόητος για τους φλύαρους μονολόγους του σχετικά με παιχνίδια που έχουν ξεχαστεί από καιρό καθώς και για την ατημέλητη εμφάνισή του· το φερμουάρ του είναι ανοικτό. Είναι και ο Τζόελ Σέρμαν που αποκαλεί τον εαυτό του «επαγγελματία παίκτη του Σκραμπλ». Ζει στο Μπρονξ με τον αδερφό του και τον πατέρα του και δεν έχει εργαστεί για χρόνια, με το πρόσχημα ότι συντάσσει ένα Μερκ Μάνιουαλ¹ για τις σωματικές διαταραχές· είναι περιβόητος για το ηφαιστειώδες έντερό του στο οποίο χρωστάει το ψευδώνυμο Γ.Ε. Τζόελ, από τη ΓαστρΕντερολογία. Είναι κι ο Τζο Έντλι ο οποίος εκτός από το ότι είναι

¹ Γνωστά ιατρικά βιβλία.

δυο φορές εθνικός πρωταθλητής, είναι πρόεδρος διευθυντής της αμερικανικής Εθνικής Ένωσης Σκραμπλ και οι συμπαίκτες του τον θεωρούν αλαζόνα. Όταν συναντώ τον Έντλι για πρώτη φορά, τα ψέλνει στον Φελτ επειδή μπέρδεψε το σκορ του μεταξύ τους αγώνα, πράγμα που δεν διορθώθηκε και έτσι επηρέασε τον καθορισμό των ζευγαριών των αγώνων του επόμενου γύρου. Μια αμερικανίδα εξπέρ που δεν παίρνει μέρος στο τουρνουά και τους ακούει να διαπληκτίζονται, μουρμουρίζει για τον Έντλι: «Είναι περίεργος. Πολύ περίεργος. Παίζει, διευθύνει. Μαλάκας».

Ο Γκρέιχαμ άρχισε το τουρνουά με 2-4¹, αλλά την ώρα που φθάνω αριθμεί ήδη δέκα συνεχόμενες νίκες, ένας άθλος που δεν έχει όμοιο του στην ιστορία των παγκόσμιων πρωταθλημάτων κι ένα από τα μεγαλύτερα σερί κάτω από πίεση. Όταν το μάτι μου πιάνει τον Ματ φοράει ένα γουόκμαν, εισπνέει σπρέι για τη μύτη και καταπίνει μια χούφτα απίθανα χάπια. Έπειτα κάθεται να παίζει με τον Τζόελ ο οποίος βγάζει ένα κομμάτι πίτα από μια κούπα νερό και το τρώει. Ο Ματ τον κατατροπώνει 576-327 και βελτιώνεται σε 13-4. «Μπορεί να τους καθαρίσει όλους», λέει ο Μάρλον Χιλ που φαίνεται να είναι ο πρόεδρος του φαν κλαμπ του Ματ Γκρέιχαμ. «Είναι σαν το 56 του Ντιμάτζιο²».

Ο Τζόελ έχει διαφορετική άποψη. «Ο Ματ πήρε ό,τι υπάρχει και δεν υπάρχει», λέει. «Αυτό το παιχνίδι πιθανόν μου κόστισε εικοσιπέντε χιλιάδες. Με κάποιον τρόπο, αυτό συμβαίνει πάντα. Πάντα βγαίνω έξω στο ματς-κλειδί. Απλώς έβαλε EGOTISE στο τελευταίο παιχνίδι, στον δεύτερο γύρο. Αυτή τη φορά το έκανε για είκοσι πόντους παραπάνω». Ο Τζόελ ρεύεται. Είναι το στομάχι του που μιλάει. Δεν μπορεί να το ελέγξει.

Ο Ματ κερδίζει τον επόμενο αγώνα και τον μεθεπόμενο. Δεκατρείς συνεχόμενες νίκες. Απομένουν δύο. Οι δύο πρώτοι της τελικής κατάταξης θα παίζουν στον τελικό. Ο Ματ, ο Τζόελ και ο Έντλι είναι στην ισχυρότερη θέση για πρόκριση. Το έπαθλο για τον πρώτο είναι 25.000 δολάρια. Για τον δεύτερο, 10.000. Δεν είναι σαν το παγκόσμιο πρωτάθλημα πόκερ, όπου ο νικητής παίρνει στο σπίτι του 1.000.000 δολάρια, όμως γι' αυτούς εδώ τους παίκτες δεν είναι και ψιλά. «Χρωστάω στη μάνα μου δέκα χιλιάρικά, θα με πετάξει έξω από το σπίτι», λέει ο Ματ. «Έχω φάει με μια από τις πιστωτικές της κάρτες είκοσι χιλιάδες». Η παράσταση που δίνει τα βράδια ο Ματ, όταν

¹ 2 νίκες- 4 ήττες. Με αυτόν τον τρόπο αναφέρονται στο εξής οι επιδόσεις των παικτών

² Παιώνιστος παίκτης του μπέιζμπολ που το 1941 έκανε ιστορικό ρεκόρ με επιτυχή χτυπήματα σε 56 διαδοχικά παιχνίδια.

δεν μελετάει λέξεις ή δεν παίζει παιχνίδια, δεν είναι προσοδοφόρα απασχόληση – ούτε το Σκραμπλ είναι.

Ανάμεσα στους γύρους, στην αίθουσα υποδοχής, παίκτες και θεατές –στους οποίους συμπεριλαμβάνεται ένας αριθμός αμερικανών εξπέρ που δεν προκρίθηκαν στους τελικούς– συγκεντρώνονται για να μελετήσουν τα αποτελέσματα και ν' ανταλλάξουν ιστορίες για καλές κινήσεις ή περίπλοκες θέσεις στο ταμπλό. Ακούω προσεκτικά, προσπαθώντας να καταλάβω την αργκό του Σκραμπλ. Έχω εκπλαγεί από τις λέξεις που βλέπω να παίζονται, περισσότερο κι από τότε στο πάρκο, και υπάρχει λόγος: το βρετανικό Σκραμπλ έχει μεγαλύτερη πηγή λέξεων απ' ό,τι το Σκραμπλ στη Βόρεια Αμερική, περίπου τριάντα χιλιάδες επιπλέον λέξεις των δύο έως οκτώ γραμμάτων από τις εκατό χιλιάδες του OSPD. Στο παγκόσμιο πρωτάθλημα, οι λέξεις που βρίσκονται στο OSPD αλλά και στο βρετανικό λεξικό *Επίσημες λέξεις του Σκραμπλ* (OSW), είναι δεκτές. (Το παιχνίδι που χρησιμοποιεί και τα δύο λεξικά είναι γνωστό ως SOWPODS, ένας ευκολοπρόφερτος συνδυασμός των OSPD και OSW). «Δικό μας ή δικό τους;» είναι μια συνηθισμένη ερώτηση που σημαίνει, *η λέξη αυτή είναι στο δικό μας (το βορειοαμερικανικό) ή στο δικό τους (το βρετανικό) λεξικό;*

Ήρθα αναζητώντας μια ιστορία και τη βρήκα. Ήρθα και αναρωτιόμουν αν ο κόσμος αυτός ήταν αρκετά ενδιαφέρων για να γράψω και δεν απογοητεύτηκα. Με τίποτα όμως δεν περίμενα να απορροφηθώ τόσο γρήγορα. Είμαι συγκλονισμένος από τις λέξεις που παίζονται – HAFTAROT\$, NITCHIE\$, OXTERING\$, RATICIDE\$, ANGIOMAS. Παρασύρομαι σε δυσνόητες συζητήσεις. Μετά την ήττα του από τον Ματ, ο Τζόελ, τριανταπεντάρης με βαθουλωτά μάτια και φαλάκρα, αιωρείται πάνω από το ταμπλό, γονατισμένος πάνω στην καρέκλα του. «Γαμώτο! Το OUTEDGES# είναι σωστό», λέει. «Θα μπορούσα να βάλω σκραμπλ αντί να παίζω UDO. Θα μπορούσα να είμαι μέσα στο παιχνίδι, διάολε. Θα μπορούσα να βάλω σκραμπλ στο G». «Ω, Χριστέ μου», λέει λίγο αργότερα. «Δεν είδα το FILARIID\$. Πολύ κακό. Σκέτη ξεφτίλα. Γιατί δεν το είδα; Έπαιξα τρομερά ηλίθια». Υποφέρει, σκέφτομαι, πραγματικά υποφέρει.

Την ώρα που παρακολουθώ το τρίτο μου παιχνίδι, περνάω τα σκορ σε μια γυναίκα που στέλνει τα αποτελέσματα σε ένα σάιτ του Ίντερνετ. Εγώ περιμένω τα αποτελέσματα. Το πάρκο φαινόταν πρόχειρη κατάσταση, μια πρόκληση περισσότερο διανοητική παρά αγωνιστική. Αλλά αυτό το πράμα – τα λεφτά, η ένταση, η πίεση, τα εγώ, η υπερηφάνεια, το γόητρο. Δεν πρόκειται απλά και μόνο για ένα επιτραπέζιο

παιχνίδι. Έχει να κάνει με την ικανότητα, την αποφασιστικότητα και την προσωπική αξία.

Όρθιος μπροστά στην αίθουσα των αγώνων, συνεπαρμένος από θαυμασμό, σκέφτομαι: Θέλω να μπορώ να κάνω ό,τι κι αυτοί. Θέλω να γίνω ένας απ' αυτούς.

Ο Ματ Γκρέιχαμ δεν έχει νικήσει ποτέ τον Τζο Έντλι σε τουρνουά και τώρα τον αντιμετωπίζει στον εικοστό από τους είκοσι έναν αγώνες της διοργάνωσης. Αν ο Ματ κερδίσει, ο Έντλι είναι έξω απ' τους τελικούς.

«Θα σε αφανίσει», λέει ο αθυρόστομος με την μπλουζα Fila, ο Μάρλον Χιλ, στον Έντλι.

«Όχι, έχω καλό ρεκόρ εναντίον του Ματ», απαντά ο Έντλι.

«Αυτό σημαίνει ότι σ' το χρωστάει», λέει ο Μάρλον.

Όμως δεν του χρωστάει. Ο Τζο νικά τον Ματ, αλλά όχι δίχως αντεγκλήσεις: ο Ματ κατηγορεί τον Τζο για ενοχλητική φλυαρία. «Άρχισα με το QUINOA, και αυτός λέει “Καλό σημάδι – για μένα”», αφηγείται ο Ματ μετά το παιχνίδι. «Στο δεύτερο γύρο παίζω ZINCKES*, και πάλι λέει “Α, αυτό φαίνεται καλό σημάδι – για σένα”». Ο Ματ λέει ότι ο Τζο σχολίασε πριν ο Ματ πατήσει το χρονόμετρο για να τελειώσει η σειρά του. Και μόλις το έκανε, ο Τζο έκανε ένσταση για τη λέξη, που ήταν πράγματι λάθος, κι αυτό στοίχισε τη σειρά του Ματ. «Το έκανε μόνο και μόνο για να με ψαρέψει. Πρόκειται για απόλυτη γελοιότητα. Αυτός είναι που φτιάχνει τους κανόνες. Και παραβιάζει όλες τις εθιμοτυπικές αρχές. Δεν κλείνει ποτέ το στόμα του».

«Ναι, είναι εξωφρενικός», συναινεί ο Μπομπ Φελτ.

«Δεν νομίζω ότι με αποδιοργάνωσε πολύ, αλλά με έκανε πιο συντηρητικό», λέει ο Ματ. «Με αναστάτωσε. Ανησυχώ αν θα μπω στους τελικούς. Όταν το κάνουν άλλοι δεν μ' ενοχλεί τόσο πολύ. Όμως αυτός, λόγω της θέσης του...»

Ο Ματ φεύγει για το δωμάτιό του ανάμεσα στα παιχνίδια, περπατώντας στητός και φορώντας το γουόκμαν του. Η επίδοσή του είναι 15-5 και έχει να παίξει τον Έντλι, που έχει 14-6, πάλι στον επόμενο γύρο. Ο Έντλι μπορεί ακόμη να προκριθεί στους τελικούς, αλλά χρειάζεται διαφορά 138 πόντων. (Σε περίπτωση ισοπαλίας μεταξύ παικτών με τους ίδιους βαθμούς, μετρά η διαφορά των πόντων σε όλο το τουρνουά του κάθε παίκτη. Ο Τζο χρειάζεται 138 πόντους περισσότερους από τον Ματ για να τον ξεπεράσει στη βαθμολογία). Ο Τζόελ Σέρμαν που επανήλθε μετά από

δύο ήττες από τον Ματ, μπορεί να καπαρώσει τη μια θέση του τελικού με μια νίκη εναντίον ενός νεαρού απ' το Μπαχρέιν. Ο Ματ δεν ξεχνά το προηγούμενο παιχνίδι. «Νιώθω προσβλημένος. Και γνωρίζει ότι είμαι συναισθηματικός παίκτης».

Ο Έντλι είναι αυθεντία της ηρεμίας, αυτοσυγκεντρώνεται και εξασκεί το τσί-τσι-τσουάν πριν τους αγώνες. Η αδιατάρακτη συμπεριφορά του εύκολα εκλαμβάνεται ως αλαζονική αδιαφορία, ή, όπως από τον Ματ, ως ψυχολογικός εμπρησμός. Ο Ματ είναι τόσο πληγωμένος που και μόνο η παρουσία του Έντλι φαίνεται να τον εκνευρίζει. Τώρα ο Έντλι κοιτάει σχεδόν ασκαρδαμυκτί το τραπέζι, ανασαίνοντας βαθιά. Παίρνει γρήγορα κεφάλι, αλλά ο Ματ παραμένει κοντά. Δεν γνωρίζω τις περισσότερες από τις λέξεις που βάζουν: ELOINERS, REZ#, NONSOLAR. Ρίχνω μια ματιά στο παιχνίδι του Γ.Ε. Τζόελ.

«Έχεις ιδέα τι γίνεται εκεί πέρα;», με ρωτάει η Τζαν Ντίξον, μια από τις κορυφαίες αμερικανίδες παίκτριες που παρακολουθεί.

«Ο Τζόελ σκίζει», αναφέρω.

«Ωραία», λέει η Τζαν, «νομίζω ότι ο Έντλι μπορεί να κερδίσει αλλά δεν θα τα καταφέρει να προκριθεί στον τελικό».

Ο Έντλι κερδίζει με 99 πόντους διαφορά. Δεν είναι αρκετό. Οι παίκτες δίνουν τα χέρια, όλες οι μικρότητες ξεχνιούνται για την ώρα, οφείλουν να επιδείξουν αθλητικό πνεύμα. Ο Ματ θα παίζει τον Γ.Ε. Τζόελ στους τελικούς το επόμενο πρωί.

Συναντώ τον Τζόελ στο δωμάτιό του αργά την ίδια νύχτα. Ο φίλος μου Τζον, παίκτης του Σκραμπλ, κάνει γύρισμα για ένα πιθανό ντοκυμαντέρ και ο Τζόελ είναι πρόθυμος να μιλήσει. Ξέρει το δρόμο, έχει ποζάρει για το *Sports Illustrated* με τα εσώρουχα στην άκρη μιας μπανιέρας, διαβάζοντας ένα βιβλίο με λίστες λέξεων. Στον Τζόελ αρέσει εμφανώς να επιδεικνύει την ιδιосυγκρασία του. Και δεν νομίζω ότι παίζει θέατρο. Για τη δικιά μας συνάντηση φοράει ριγωτές φανελένιες πιτζάμες που δεν ταιριάζουν – κόκκινο, άσπρο και μπλε πάνω με γκρι, άσπρο και μαρόν κάτω.

Πετάει κάτω τα καλύμματα του κρεβατιού και στοιβάζει μια κουβέρτα στο ντουλάπι, έπειτα σκαρφαλώνει στο κρεβάτι και διαβάζει ένα λεξικό, ενώ ο Τζον στέκεται πάνω στο σομέ και παίρνει πλάνο από ψηλά. Ένα σπρέι κείται στο τραπέζι, το άσθμα είναι μια από τις παθήσεις του Τζόελ.

Ο Τζόελ μας μιλά για τη ζωή του. Λέει ότι ασχολείται κυρίως με το Σκραμπλ έχοντας αποσυρθεί από τον κόσμο της εργασίας αφού ήταν σωματικά ανήμπορος ν' αντέξει την δουλειά του. Ότι κοιμάται μόλις τέσσερις ώρες τη νύχτα. Ότι φαντάζεται πως θα νικήσει.

«Αυτό είναι σίγουρα το μεγαλύτερο στοίχημα που είχε ποτέ στο Σκραμπλ», λέει ο Τζόελ για τον Ματ. «Αν και περιμέναμε να φθάσει σ' αυτό το επίπεδο. Αλλά δεν μπορώ να φανταστώ ότι θα με νικήσει πέντε φορές στη σειρά. Δεν ξέρω κανέναν ικανό να με νικήσει πέντε φορές στη σειρά».

Ο Τζόελ σκέφτεται από τώρα την απονομή του επάθλου στον πρωταθλητή: είναι ένα ασημένιο κύπελλο. «Ελπίζω να μπορώ να το σηκώσω», λέει, «είμαι κάπως καχεκτικός».

Στο δείπνο πριν από τον τελικό, ο Τζόελ φόρεσε κοστούμι και γραβάτα, έχωσε την πετσέτα μες στο κολάρο του κι έπεσε με τα μούτρα στα αρνίσια παϊδάκια στο εστιατόριο του ξενοδοχείου. Ο Ματ ήπιε μιάμιση μπίρα κι έφαγε ένα σακουλάκι πατατάκια. Δεν τρώει πρωινό αλλά θα πάρει κανά δυο πλάκες MET-Rx¹ για ενέργεια. Και βέβαια την αγωγή με τα χάπια.

«Ίσως δεν έχω σύστημα μερικές φορές, ως φαρμακοποιός του εαυτού μου», μου λέει ο Ματ το πρωί πριν τον τελικό. «Αλλά προσπαθώ να μην παίρνω κάτι που έχει αντενδείξεις. Ήμουν πολύ φανατικός των πρωτεϊνών αλλά τώρα βρίσκω τα ανθρακικά καλύτερα. Δεν θα με κάνουν σουπερ έξυπνο στο πρώτο παιχνίδι, αλλά θα βοηθήσουν στο πέμπτο».

Επειδή ροχαλίζει, ο Μάρλον κοιμήθηκε στο πάτωμα της ντουλάπας του δωματίου για να μην ενοχλεί τον Ματ. Μαλώνουν σαν αλληλοεξαρτώμενο ζευγάρι, αλλά ο Ματ θεωρεί τον Μάρλον τυχερό συγκατοικο.

Ο Ματ κάθεται στην άκρη του κρεβατιού τρώγοντας μια πλάκα MET-Rx με φιστικοβούτυρο. «Νομίζω ότι χρειάζομαι λίγο Claritin», λέει.

Ο Μάρλον εκνεύρισε τον Ματ λέγοντάς του ότι κάποιος παίκτης τον περιέγραφε ως αστείο μετά από ένα παιχνίδι με τον Έντλι. Ο Ματ ξαφνικά εξοργίζεται και τα βάζει με τον Μάρλον. «Πες μου ποιος είναι αυτός», λέει. «Κανείς», απαντά ο Μάρλον, ξέροντας ότι δεν είναι ώρα να εξοργίσει τον νευρικό του φίλο περισσότερο.

«Τότε σκάσε, μαλάκα!», λέει ο Ματ.

¹ Συμπλήρωμα διατροφής με πλήθος συστατικών.

Ο Μάρλον το αφήνει να περάσει. Πριν κατεβούμε κάτω, ο Μάρλον βοηθά τον Ματ να κάνει μια τελευταία απογραφή.

«Τι χρειαζομαι όταν παίζω;» ρωτάει ο Ματ ρητορικά.

«Πήρες την αγελάδα σου;»

Ο Ματ γνέφει καταφατικά και ορμάει έξω για την αίθουσα τραβώντας την τσάντα με τις προμήθειές του – μανάτος, μπαλάκι για το στρες, παρασκευάσμα «έξυπνων φαρμάκων», αποσταγμένο νερό, τυχερό μολύβι, ντοσιέ.

«Μόλις είπε “σκάσε μαλάκα”», μου λέει ο Μάρλον. «Τσάκισέ τον σαν κωλο-ζωΰφιο. Παραμένω φίλος του γιατί δεν έχω πολλούς φίλους. Αυτό είναι κοινό μας στοιχείο».

Οι τελικοί γίνονται σ' ένα μικρό χώρο εξοπλισμένο με κάμερες, έτσι ώστε τα παιχνίδια να μεταδίδονται μέσω κλειστού κυκλώματος στους άλλους παίκτες οι οποίοι συγκεντρώνονται στην κυρίως αίθουσα των αγώνων. Είναι μια επιμελημένη παραγωγή: μια κάμερα στηριγμένη πάνω από το ταμπλό, άλλες σκοπεύουν τον Ματ και τον Τζόελ, άλλες τα αναλόγια τους. Στο χολ πριν αρχίσει ο αγώνας, ο Ματ προτείνει στον Τζόελ να μοιράσουν τα χρηματικά βραβεία- 20.000 δολάρια ο νικητής, 15.000 ο χαμένος. Ο Τζόελ αρνείται. Χτενίζει τα μαλλιά του, φοράει ένα γκρι φούτερ που γράφει «Γ.Ε. Τζόελ» και απλώνεται σε μια γωνία. Τινάζει το αριστερό του πόδι ψηλά σ' ένα τεντωμένο χέρι, παραπατάει, μετά τινάζει το δεξί. Τεντώνει τα χέρια του πάνω από το κεφάλι. Ρεύεται. Τραβάει ένα πόδι πίσω.

«Ξαφνικά έγινε Τζο Έντλι», σπάζει η φωνή του Ματ.

Ο Ματ παίζει πρώτος και βάζει FUSTIAN, ένα βαμβακερό ύφασμα, ο Τζόελ βάζει DJIN. Ο Ματ βάζει MISTHrOW\$, με δύο μπαλαντέρ. Ο Τζόελ παίζει TORNADIC. Στην αίθουσα των αγώνων, ο Άγγλος Μαρκ Νάιμαν, πρώην παγκόσμιος πρωταθλητής που σχολιάζει κίνηση με κίνηση, σημειώνει τη δυνατότητα να εκταθεί το FUSTIAN σε RUMFUSTIAN#, ένα ζεστό ποτό από ρούμι ή τσέρι και μπαχαρικά. Αυτοί οι τύποι είναι τρομεροί.

Καθώς το παιχνίδι εξελίσσεται, το κλειστό ταμπλό αποτρέπει τον Τζόελ να ανακάμψει. «Είναι φανερό ότι υπάρχει μπλοκάρισμα», σχολιάζει ο Νάιμαν. «Όταν υπάρχει μπλοκάρισμα συνήθως αποδίδεται στον Γ.Ε. Τζόελ». Ο Ματ κερδίζει το πρώτο παιχνίδι. Ξεκινά με προβάδισμα στο δεύτερο και ο σχολιαστής του, ο Μάρλον, φωνάζει, «παγκόσμιος

πρωταθλητής». Αλλά ο Ματ δεν βλέπει μια κίνηση που οι άλλοι εξπέρ εντοπίζουν και ο Τζόελ μετά βίας νικάει. Κάνει το ίδιο στον τρίτο αγώνα και το πλήθος γιουχάρει όταν ο Ματ δεν βλέπει μια κίνηση πολλών βαθμών με την κοινή λέξη BERTH και παίζει αντ' αυτού HERB. «Απλώς δεν το είδα», θα πει μετά. «Ίσως χρειάζομαι περισσότερο καφέ».

Πριν το τέταρτο παιχνίδι, ο Τζόελ την κοπανάει.

«Το κάνει συνέχεια», μου λέει ο Τζον Ουίλιαμς, όταν εκφράζω την ανησυχία μου. «Τουαλέτα».

Κατά την επιστροφή του, ο Τζόελ ανακοινώνει: «Θέλω να προειδοποιήσω όλους σ' αυτή την αίθουσα πως στο επόμενο παιχνίδι, ο λόγος για τον οποίο ονομάζομαι Γ.Ε. Τζόελ θα γίνει φανερός».

Ο Ματ καταπίνει περισσότερη καφεΐνη. Ο Τζόελ ρεύεται.

Ο Τζόελ παίρνει κεφάλι με 304-128 –σεβαστό τελικό σκορ για τα περισσότερα παιχνίδια του καθιστικού– και ο Ματ πρέπει να προλάβει να μαζέψει βαθμούς πριν ο Τζόελ κλείσει το ταμπλό, δηλαδή κλείσει τα σημεία εκείνα όπου ο Ματ μπορεί να βάλει σκραμπλ. Έτσι ρισκάρει με την επισφαλή λέξη FLEXERS για 101 πόντους.

«Θέλω να το ελέγξουμε», λέει ο Τζόελ, κάνοντας ένσταση. (Στην ελεύθερη ένσταση, όπως εφαρμόζεται στους διεθνείς αγώνες, ο παίκτης που κάνει ένσταση σε λέξη που αποδεικνύεται σωστή δεν χάνει τη σειρά του, όπως στους κανονισμούς της Βόρειας Αμερικής.)

«Ελπίζω να 'ναι σωστό», λέει ο Ματ. «Έχω μια αμφιβολία».

Όμως δεν είναι και ο Τζόελ παίζει άμυνα. Μετά από λίγους γύρους είναι εμφανές ότι ο Ματ δεν έχει ελπίδα, ειδικά όταν τραβάει τα γράμματα DLPRSTV.

Ο Τζόελ φαίνεται σαν να 'ναι έτοιμος να καταρρεύσει με ένα ελαφρύ αεράκι. Εισπράττει χειροκρότημα από τους όρθιους συμπαίκτες του. Καταφέρνει να σηκώσει με δυσκολία το μικρό ασημένιο κύπελλο πάνω από το κεφάλι του και δέχεται μια γιγαντιαία επιταγή από χαρτόνι, των 25.000 δολαρίων. Μετά την απονομή, ο Τζόελ βγάζει έναν πεντάλεπτο λόγο, ευχαριστώντας δεκάδες ανθρώπους, τόσους πολλούς που οι άλλοι παίκτες γελούν και τον κράζουν να σταματήσει. Τελικά σταματάει.

«Θέλω τέλος να ευχαριστήσω τον Άλφρεντ Μπατς που δημιούργησε αυτό το παιχνίδι», τελειώνει. «Δίχως αυτό δεν ξέρω πού θα βρισκόμουν».

Παίρνουμε το ασανσέρ μαζί με τον Τζόελ για το δωμάτιό του. Κυριολεκτικά χτυπιέται και κάνει γελ στα τοιχώματα. «Γουάουουου!».

«Ξέρω ότι δεν είμαι δα κι ο εξυπνότερος. Υπάρχουν πολλές ιδιοφυίες στην αίθουσα», λέει ο Τζόελ. «Ορίστε κάτι που ακόμη και ένας τεμπέλης, ανίκανος αλήτης θα μπορούσε να καταφέρει αν είχε λίγη κοινή λογική».

Ο Τζόελ στριμώνχει τα τριμμένα ρούχα του, τα βιβλία λέξεων και τα φάρμακά του σε μια σκληρή βαλίτσα. Είχε φορτωθεί διάφορες γραβάτες για την περίπτωση που θα νικούσε, καθώς ο πρωταθλητής θα καταλύσει σε ξενοδοχείο πολυτελείας του Μανχάταν αυτή τη βραδιά και θα εμφανιστεί στο «Καλημέρα Αμερική» την επόμενη μέρα.

«Είναι το μόνο πράγμα για το οποίο δούλεψα σκληρά στη ζωή μου», λέει ο Τζόελ. «Όταν μπορώ και αποδεικνύω πως η προσέγγισή μου στο παιχνίδι είναι το ίδιο καλή με τη δικιά τους – η συγκέντρωσή μου στην τακτική σε αντιδιαστολή με τη συγκέντρωσή τους στον παπαγαλισμό των λεξικών – ανεβαίνει η αυτοεκτίμησή μου. Είναι το πράγμα στο οποίο είμαι πραγματικά καλός, και αν δεν μπορώ να τα καταφέρω σε αυτό, είναι απίθανο να τα καταφέρω σε κάτι άλλο».

«Λοιπόν, αυτό δίνει κύρος στην ύπαρξή μου». Κάνει παύση. «Δεν αστειεύομαι».

3. Αβαθμολόγητος

Το ξενοδοχείο Allerton εγκαινιάστηκε τη δεκαετία του 1920, στη γωνία της Ανατολικής 57^{ης} οδού και Λέξινγκτον ως κατάλυμα μόνιμης διαμονής με μονόκλινα δωμάτια για νέες γυναίκες καλών οικογενειών που άρχιζαν την επαγγελματική τους καριέρα στη μεταπολεμική Νέα Υόρκη.

Για δεκαετίες το καύχημά του ήταν η αίθουσα υποδοχής, κοσμημένη με μια σκάλα από λευκό μάρμαρο, ένα πιάνο με ουρά και οι καμαριέρες με τα λευκά γάντια στους ανελκυστήρες. Τώρα πια η αίθουσα είναι παρατημένη, οι τοίχοι ξεφλουδισμένοι, οι ανελκυστήρες αργοί ή χαλασμένοι. Δεν υπάρχει ούτε ένα λευκό γάντι.

Εκεί συγκεντρώνονται τα μέλη του ομίλου Σκραμπλ του Μανχάταν, στο δεύτερο όροφο, σε χώρο που νοικιάζει ο παραδοσιακός όμιλος μπριτζ Μπέβερλι. Μες στην αίθουσα του Σκραμπλ αυτό το κυριακάτικο απόγευμα, η Σούζι Τίκερτ παίζει σόλο σ' έναν υπολογιστή ανάμεσα σε διαλείμματα για τσιγάρο. Μαζί με τον σύζυγό της, τον Ρον Τίκερτ, που είναι ένας από τους καλύτερους παίκτες όλων των εποχών, η Σούζι διευθύνει τον όμιλο Σκραμπλ Νο.56 κι εγώ αποφάσισα να συμμετάσχω σ' ένα μονοήμερο τουρνουά έξι παιχνιδιών (δικαίωμα συμμετοχής: 25\$) που διοργανώνουν το επόμενο Σαββατοκύριακο. Τα παιχνίδια στο πάρκο τελείωσαν μόλις κρύωσε ο καιρός κι εγώ παίζω μόνος μου πάνω σ' ένα τούρκικο κιλίμι, στο πάτωμα της γκαρσονιέρας μου στο Μπρούκλιν, αργά το βράδυ μετά τη δουλειά. Δεν αισθάνομαι έτοιμος να συμμετάσχω σε τουρνουά· δεν έχω απομνημονεύσει ακόμη τις τριγράμματα λέξεις. Αλλά η Σούζι ξέρει πώς να σου τονώνει την αυτοπεποίθηση.

«Όσο κι αν διαβάσεις, μπορεί να χάσεις οποιοδήποτε παιχνίδι», λέει. Η Σούζι έχει τραχιά φωνή που τη χειρίζεται σαν αμβλύ εργαλείο. «Ή συμβαίνει άξαφνα. Ακόμη κι αν είσαι τυχερός με τα γράμματα κι έχεις έναν ηλίθιο αντίπαλο». Θυμάται την ιστορία μιας τέτοιας γυναίκας που ξεκίνησε με πολύ υψηλή βαθμολογία κατάταξης. «Παρακολουθούμε το παιχνίδι της για πολλά χρόνια και είναι χάλια».

Η Σούζι μου εξηγεί ότι θα μπω στο τουρνουά δίχως βαθμολογία κατάταξης και θα αγωνιστώ στην κατηγορία αρχαρίων, η οποία σταματά στο 1200. Από το 1200 έως το 1700, λέει, είναι η ενδιάμεση κατηγορία. (Ο ανεπίσημος χαρακτηρισμός «εξπέρ» δίνεται στο 1600, αλλά τα όρια των κατηγοριών στα τουρνουά ποικίλουν ανάλογα με τον αριθμό των συμμετεχόντων και την κρίση του διευθυντή του τουρνουά). Η Σούζι λέει ότι της πήρε τρία αποκαρδιωτικά χρόνια για να αναρριχηθεί πάνω από τους αρχάριους και οκτώ επιπλέον για να βγει από την ενδιάμεση. «Βγαίνεις επιτέλους απ' αυτή την κατηγορία και πηγαίνεις σε καλύτερα ταμπλό», λέει για το γκρουπ των αρχαρίων. «Αυτοί οι άνθρωποι δεν έχουν κανένα σεβασμό για το ταμπλό, όπως και να 'χει. Δεν μπορώ να σου πω τα ανόητα πράγματα που κάνουν, σου φέρνουν δάκρυα στα μάτια. Μπορούν να γαμήσουν το ταμπλό κι αυτό είναι φρικτό. Κάτι σαν Κάφκα».

Λέγε με Φραντς. Μια βδομάδα αργότερα, σαν νήπιο την πρώτη μέρα του σχολείου, γελοιοποιώ το ταμπλό. Γνωρίζω ότι δεν ξέρω τις τριγράμμες λέξεις, που είναι κρίσιμες για να σκοράρεις καλά, αλλά νομίζω ότι όλοι οι άλλοι τις ξέρουν· όταν το θεωρώ σωστό και παίζω EXO*, ο αντίπαλός μου αμέσως κάνει ένσταση και η λέξη δεν περνάει. Χάνω τα τρία πρώτα παιχνίδια αλλά περισώζω τα τρία τελευταία, συμπεριλαμβανομένης μιας παρήγορης νίκης εναντίον ενός μαθητή του λυκείου. Γιούπι.

Είμαι ακόμη ενθουσιασμένος. Αγαπώ το σασπένς πριν τον αγώνα και τα χρονόμετρα και τα γράμματα που κροταλίζουν και την ένταση του παιχνιδιού. Στο πάρκο η αξιολόγηση είναι σκληρότερη αλλά δεν είναι οριστική. Εδώ, μια ήττα έχει σημασία για λόγους πέρα από την αξιοπιστία και την αποδοχή από την κλίκα του πάρκου. Στο τέλος θα κριθώ στα χαρτιά με μια βαθμολογία κατάταξης που θα μπει σ' έναν υπολογιστή μαζί με χιλιάδες άλλων, σε κοινή θέα. Αυτή η βαθμολογία θα με ορίσει.

Βέβαια μαθαίνω κάτι εκείνη την ημέρα. Περπατώντας για τον υπόγειο με τον Ματ Γκρέιχαμ, ο οποίος κέρδισε τέσσερα από τα έξι παιχνίδια, παραπονιέμαι για μια ήττα σε μια παρτίδα όπου ο αντίπαλός μου τράβηξε και τα έντεκα ισχυρά γράμματα – τα δύο μπαλαντέρ, τα τέσσερα S, και τα J, K, Q, X, Z. «Να μη σ' ακούσω ποτέ να κλαψουρίζεις γιατί δεν πήρες γράμματα», λέει ο Ματ. Η τύχη, αν τελικά υπάρχει, είναι μέρος του παιχνιδιού· άλλες φορές την έχεις, άλλες όχι. Το να ανησυχείς γι' αυτή δεν σε κάνει καλύτερο παίκτη. Και το να παραπονιέσαι γι' αυτή δεν σε κάνει σοβαρότερο παίκτη.

Το ταξίδι τούτο θα πάρει καιρό. Λίγες βδομάδες μετά, η εναρκτήρια βαθμολογία μου φθάνει με ιμείλ από την Εθνική Ένωση Σκραμπλ. Σ' έναν πίνακα υπάρχουν όλοι οι παίκτες του τουρνουά με τη σειρά κατάταξης και ανά κατηγορία. Ψάχνω βιαστικά το φύλλο για τα αποτελέσματα της κατηγορίας 3. Σαρώνω την πρώτη στήλη ώσπου να βρω τ' όνομά μου. Να 'το, στη δέκατη έκτη θέση από τις είκοσι οκτώ. Κάτω από την επικεφαλίδα «παλιά βαθμολογία κατάταξης» έχει ένα μηδενικό. Μετά έρχονται τα αποτελέσματα αγώνα με αγώνα. Μετά οι συνολικές νίκες. Τέλος, στη στήλη στο άκρο δεξιό: «Νέα βαθμολογία κατάταξης». Κινώ το δάχτυλό μου κατά πλάτος της σελίδας και το βλέπω: 761.

Το Σκραμπλ δεν μοιάζει με κανένα άλλο πνευματικό επιτραπέζιο παιχνίδι, για ένα λόγο: ανήκει σε κάποιον. Το σκάκι και το τάβλι, τα οποία παίζονται και μελετώνται για αιώνες, είναι μη ιδιόκτητα. Οποιοσδήποτε μπορεί να φτιάξει ένα αντίγραφό τους, διαθέτουν κάποιου είδους θεωρητική αγνότητα, σαν να κληρονομήθηκαν στο ανθρώπινο είδος από τους θεούς για ανάλυση και για σύγχυση.

Υπάρχουν πάνω από δυο ντουζίνες δοξασίες για την επινόηση του σκακιού, από την πατροκτονία έως τον πόλεμο, την ψυχαγωγία του πολέμου, το διανοητικό μόχθο, τη *mater dolorosa*, τη μητέρα που μοιρολογεί. Σε πολλές ιστορίες το σκάκι συνδέεται με το τάβλι, το οποίο επινοήθηκε νωρίτερα, πιθανόν ως παραφυσάδα του ινδικού παιχνιδιού πατσίσι¹. Στην αρχαία ελίτ, τη μάχη ανάμεσα στη νοημοσύνη (σκάκι) και τη συγκυρία (τάβλι) την κέρδισε το σκάκι. Σύμφωνα μ' έναν μουσουλμάνο μελετητή, το τάβλι έχει να κάνει εξ' ολοκλήρου με τη μοίρα. «Ο παίκτης», έγραφε, «όταν η συγκυρία είναι ευνοϊκή, διασφαλίζει αυτό που θέλει· όμως ο εν εγρηγόρσει και συνετός δεν μπορεί να επιτύχει να κερδίσει αυτό που η καλή τύχη έδωσε στον άλλον». Μετά την επινόησή του, το σκάκι παραγκώνισε το τάβλι ως το κατ' εξοχήν παιχνίδι των βασιλιάδων διότι «σε αυτό το παιχνίδι η δεξιότητα πάντα κερδίζει την άγνοια».

Το Σκραμπλ δεν έχει ρομαντική ή μυθική ιστορία. Το παιχνίδι επινοήθηκε από έναν άνεργο, νεαρό Νεοϋορκέζο αρχιτέκτονα που ονομαζόταν Άλφρεντ Μοσιέρ Μπατς κατά τη διάρκεια του μεσοπολέμου. Η συγκυρία ήταν κατάλληλη. Ένα καινούριο παιχνίδι ικανότητας και τύχης, πίστεψε ο Μπατς, θα ήταν καλοδεχούμενη διασκέδαση για τους

¹ Ινδικό επιτραπέζιο παιχνίδι, με σταυροειδές ταμπλό, του 4^{ου} αιώνα π.Χ τουλάχιστον.

καταπιεσμένους από την κακοτυχία Αμερικανούς, σαν τον ίδιο. Πειραματίστηκε με το παιχνίδι για χρόνια αλλά ποτέ δεν μπόρεσε να κεντρίσει το ενδιαφέρον των εταιριών παιχνιδιών. Τελικά, ο Μπατς έκανε μια συμφωνία με έναν φιλόδοξο επιχειρηματία, τον Τζέιμς Μπρουνό. Ο Μπρουνό έφτιαχνε τα σετ σε μια μικρή βιοτεχνία στην ύπαιθρο του Κονέκτικατ, αλλά όταν το Σκραμπλ απογειώθηκε στις αρχές της δεκαετίας του '50, μεταβίβασε την παραγωγή και το μάρκετινγκ στην εταιρία Selchow & Righter. Το παιχνίδι πέρασε στην κατοχή αυτής της εταιρίας ολοκληρωτικά όταν ο Μπρουνό αποφάσισε να συνταξιοδοτηθεί είκοσι χρόνια αργότερα. Το Σκραμπλ πέρασε στην Coleco Industries στα μέσα της δεκαετίας του '80, όταν η Selchow & Righter χρεωκόπησε. Η Hasbro το απέκτησε μετά από δίκη, όταν η Coleco χρεοκόπησε με τη σειρά της, λίγα χρόνια μετά.

Καμιά μεσαιωνική ίντριγκα ή βαρύγδουπη φιλοσοφία. Μόνο μια αμερικανική επιχειρηματική ιστορία του εικοστού αιώνα. Το Σκραμπλ όμως δεν είναι ούτε Ναυμαχία ούτε Μονόπολι. Η λίστα της βαθμολογίας κατάταξης της Εθνικής Ένωσης Σκραμπλ περιέχει τα ονόματα περίπου επτά χιλιάδων ενεργών ή πρώην παικτών τουρνουά, απ' τους οποίους δύο χιλιάδες τριακόσιοι έχουν παίξει σε τουρνουά το τελευταίο έτος. Ίσως να μην ακούγονται πολλοί, ειδικά αν γίνει σύγκριση με τη Σκακιστική Ομοσπονδία των ΗΠΑ που έχει ογδόντα χιλιάδες μέλη, όμως γρήγορα συναντώ αφοσιωμένους παίκτες του Σκραμπλ που επιμένουν πως με περισσότερα χρήματα, καλύτερη οργάνωση ή μ' ένα λεξικό που δεν θα συμπεριλάμβανε τόσες απαρχαιωμένες και περίεργες λέξεις, οι σειρές των αρχαρίων θα ήταν πολύ περισσότερες. Εν πάση περιπτώσει, υπάρχει πιο πολύς κόσμος απ' αυτόν που μαζεύεται επίσημα για να παίξει οποιοδήποτε άλλο συσκευασμένο επιτραπέζιο παιχνίδι, και επιπλέον πολύ περισσότερος σε σχέση με τα άλλα πνευματικά παιχνίδια εκτός από το πόκερ, το μπριτζ και το σκάκι.

Ποτέ δεν ήμουν σοβαρός παίκτης –ποτέ δεν πήγα σε κάποιον όμιλο, ούτε έπαιζα στη σχολική ομάδα σκακιού, ούτε διάβασα κανένα βιβλίο τακτικής– αλλά ψευτοκαταγινόμεουν με τα κλασικά. Μαζί με εκατομμύρια άλλους Αμερικανούς, παρακολούθησα τον αγώνα σκακιού μεταξύ του Μπόμπι Φίσερ και Μπόρις Σπάσκι στην τηλεόραση, το 1972. Μπορώ ακόμη ν' ανασύρω από τη μνήμη μου τα τεράστια χαρτονένια πόνια που ο σχολιαστής Σέλμπι Λάιμαν τοποθετούσε στο γιγαντιαίο ταμπλό μετά από κάθε κίνηση, σ' αυτό το ματς ανάμεσα σε δύο

εκκεντρικούς που αντιπροσώπευαν τον καπιταλισμό και τον κομμουνισμό. Ο Λάμπρος κι εγώ καταγράφαμε τις κινήσεις σε ταμπλό στο καθιστικό μας, και για μια περίοδο παίζαμε. Ήμουν εννιά, ήταν δεκαεπτά. Ποτέ δεν κέρδισα παιχνίδι. Το πρόβλημά μου ήταν ότι ποτέ δεν μπορούσα να «δω το ταμπλό», να οραματισθώ τις επόμενες κινήσεις του παιχνιδιού και να έχω συνολική εικόνα της σχέσης των πιονιών στο χώρο. Στο τάβλι όμως τα κατάφερνα. Τα καλοκαίρια στη Χίο, όπου γεννήθηκε ο πατέρας μου, περνούσαν με ατέλειωτες παρτίδες σε τρία διαφορετικά παιχνίδια – πόρτες, πλακωτό και φεύγα. Θυμάμαι να κάθομαι στο καφενείο στην πλατεία του προγονικού χωριού, να τρώω γλυκά και να νικώ ντόπιους εξήντα χρόνια μεγαλύτερους μου. Ποτέ δεν ανέλυσα τα μαθηματικά και τις πιθανότητες. Απλώς είχα πιάσει το παιχνίδι διαισθητικά. Έπαιζα και κέρδιζα.

Παρατηρώντας τους παίκτες στο Πάρκο και το παγκόσμιο πρωτάθλημα και παίζοντας τώρα σε τουρνουά, έμαθα πως το Σκραμπλ πρόσφερε κάποια από τα καλύτερα στοιχεία των άλλων δύο παιχνιδιών. Το σκάκι έχει έναν κατάλογο με εκατοντάδες στάνταρ σειρές κινήσεων που πρέπει ν' απομνημονευθούν· το Σκραμπλ έχει τις λέξεις. Το σκάκι έχει τα 64 εναλλασσόμενα μαύρα και άσπρα τετραγωνίδια· το Σκραμπλ έχει τα 225 πολύχρωμα τετραγωνίδια του. Το τάβλι έχει το ρίξιμο των ζαριών· το Σκραμπλ έχει το τράβηγμα των γραμμάτων. Όλα αυτά μοιράζονται ένα κρίσιμο σημείο της οπτικής της θεωρίας των παιχνιδιών: να μάχεσαι για τον έλεγχο ενός ταμπλό στην προσπάθεια να υποτάξεις τον αντίπαλο.

Δεν έχω ιδέα βέβαια πόσο επίπονη μπορεί να' ναι αυτή η μάχη. Παίζω και ξαναπαίζω στο Μπέμπερλι, χάνω και ξαναχάνω. Για να βγω επιτέλους απ' αυτή την κατηγορία και να πάω σε καλύτερα ταμπλό, όπως τόσο διακριτικά με συμβούλεψε η Σούζι, χρειάζεται δουλειά. Θα πρέπει να μελετήσω χιλιάδες λέξεις, να μάθω βασικές τεχνικές όπως η εξισορρόπηση των γραμμάτων (η συντήρηση υγιούς ισορροπίας μεταξύ φωνηέντων και συμφώνων) και η διαχείριση των γραμμάτων (να γνωρίζεις ποια γράμματα ν' απομακρύνεις και ποια να κρατήσεις), και να κατανοήσω τη στρατηγική. Με λίγα λόγια, θα πρέπει να πάρω το παιχνίδι στα σοβαρά. Και ενώ ήμουν πάντα επαρκής στις περισσότερες ενασχολήσεις που βασίζονται στη δεξιότητα –από το να παίζω ποδόσφαιρο και κλαρινέτο ως το να λύνω σταυρόλεξα στους Νιού Γιρκ Τάιμς– ποτέ δεν ήμουν εξαιρετος ή εξαιρετικά αφιερωμένος σε κάτι. Υστερώ σε εσωτερική καθοδήγηση και δεν διαθέτω ένστικτο του φονιά· ενώ μου αρέσει ο ανταγωνισμός, συνήθως περιμένω να χάσω.

Ακόμη, ό,τι έλειπε στο σκάκι ή και σε άλλες ενασχολήσεις όταν ήμουν παιδί, σκέφτομαι, μπορεί να παραχθεί μαζικά όταν είμαι ενήλικας. Το επίκτητο συστατικό της δεξιότητας του παιχνιδιού, η εκμάθηση των λέξεων, θα πρέπει να είναι πανεύκολη, φαντάζομαι, διότι ήδη αγαπώ τη γλώσσα· και το συστατικό της τύχης, η ελπίδα να τραβήξεις επτά μαγικά γράμματα από το σακούλι, είναι εκ φύσεως δελεαστικό. Στο Σκραμπλ, όπως στο πόκερ, μπορείς να μπλοφάρεις, κι αυτό είναι τακτική που βρίσκω επίσης ελκυστική. Μια Κυριακή απόγευμα παίζω ήσυχα SPENDFUL* για να περάσει, εναντίον ενός άλλου πρωτάρη στο κλαμπ και μαντεύω σωστά ότι το TRIAGED είναι αληθινή λέξη. «Καλό εύρημα. Αυτή η λέξη προστέθηκε στην τελευταία αναθεώρηση του λεξικού», μου λέει ο Ρον Τίκερτ που κέρδισε το εθνικό πρωτάθλημα το 1985. Στο Σκραμπλ μπορεί να είσαι τυχερός: παραλίγο να νικήσω τον Ρον σ' αυτό το παιχνίδι, και την ίδια μέρα παραλίγο να νικήσω μια άλλη τέως πρωταθλήτρια, τη Ρίτα Νορ, που είχε επικρατήσει στο πρωτάθλημα του 1987.

Άλλη μια πρόκληση: Το 761 με κάνει περίπου δισχιλιοστό στους δύο χιλιάδες τριακόσιους ενεργούς παίκτες. Σίγουρα μπορώ να είμαι καλύτερος απ' αυτό.

Σε μια άχρωμη αίθουσα συνεδρίων ξενοδοχείου, μόλις έξω από τον αυτοκινητόδρομο 84 στο Ντάνμπερι του Κονέκτικατ, αμέσως μετά τα μεσάνυχτα, ο Γ. Ε. Τζόελ δείχνει στον Μάρλον Χιλ μια αρμαθιά φωτογραφίες από το πρόσφατο ταξίδι του στη Μπανγκόκ, όπου πήρε την πρώτη θέση και 5.000\$ (στο τοπικό νόμισμα) σ' ένα μεγάλο διεθνές τουρνουά Σκραμπλ. Το Σκραμπλ είναι δημοφιλές στη νοτιοανατολική Ασία, ακόμη και σε κόσμο για τον οποίο τα αγγλικά είναι δεύτερη γλώσσα, μετά τα Τάι ή τα Τάγκαλογκ, και τα χρηματικά βραβεία είναι πιο γενναιοδωρα απ' ότι στις Η.Π.Α., έτσι ο Τζόελ ταξιδεύει. Μετά από την πρόσφατη νίκη του στο παγκόσμιο πρωτάθλημα, ο Τζόελ είναι ανεβασμένος. Αυτοί οι τρεις μήνες ήταν οι πιο εποικοδομητικοί της ζωής του και παρά τη μονότονη θλίψη του, ο Τζόελ απολαμβάνει την επιτυχία. Εδώ είναι ο Τζόελ με τον διευθυντή του τουρνουά στην Ταϊλάνδη. Εδώ με μια γυναίκα που παίζει ένα έγχορδο σαν τσίτερ¹ στη ρεσεψιόν. Εδώ στο βασιλικό παλάτι. Εδώ ξαπλωμένος στο κρεβάτι του ξενοδοχείου του στην Μπανγκόκ μετά την τελετή απονομής με στοίβες μπατ² γύρω του. Καθώς ο Τζόελ δείχνει τις

¹ Είδος αρπύχορδου.

² Το νόμισμα της Ταϊλάνδης.

φωτογραφίες στον Μάρλον, προσέχω ότι φοράει την καρφίτσα από το τουρνουά στην Ταϊλάνδη η οποία φέρει το λογότυπο κάποιου χορηγού, μιας εταιρείας κοτόπουλων με το όνομα Μπραντς.

Ο Μάρλον κοιτάει ευγενικά τις φωτογραφίες, έπειτα η συζήτηση γυρίζει στο επικείμενο τουρνουά, το πρωτάθλημα Ανατολικών Πολιτειών που αρχίζει την επόμενη μέρα. «Θα σε πετάξω έξω από αύριο το πρωί», λέει ο Μάρλον. Παίζει με τον Τζόελ, πρώτο αγώνα. Κάποιος σχολιάζει τον τρόπο που μιλάει ο Μάρλον. «Γουάτ;¹» λέει ο Μάρλον, τρώγοντας το ταυ. «Όλοι μιλάμε τα αγγλικά της βασιλίσσας;»

Είναι το πρώτο μου μεγάλο τουρνουά. Τέσσερις κατηγορίες. Εκατόν πενήντα παίκτες. Τέσσερις μέρες και είκοσι αγώνες Σκραμπλ. Παίκτες χαιρετιούνται σαν παλιόφιλοι καθώς τριγυρνούν στο χολ του ξενοδοχείου, κουβαλώντας πολλές αποσκευές για ένα τριήμερο ταξίδι. Εξετάζουν με προσοχή τις τσάντες με τα δωράκια που έχει ετοιμάσει η τοπική επιτροπή. Ψάχνουν άτακτα τα δωμάτιά τους. Ζητούν απίθανα πράγματα από το προσωπικό του ξενοδοχείου. Με λίγα λόγια, είναι τυπικοί αμερικανοί πελάτες ξενοδοχείου που κρατούν κάθε λογής ταμπλό του Σκραμπλ –βαριά ξύλινα, υπερ-ελαφρά πλαστικά με περιστρεφόμενο δίσκο, ταμπλό διακοσμημένα με ζωγραφιές ή ονόματα ή σήματα ομάδων, κάποια θαμμένα σε ακριβές θήκες κρουστών για να μην σπάζουν και φθείρονται– ψηφιακά χρονόμετρα των 150\$, πολύχρωμα πλαστικά Προτάιλς² και μαγνητισμένες γραμματοπίαστρες για να καθαρίζουν το ταμπλό και τσάντες-δίχτυα κατευθείαν από το Μάρθα Σπιούαρτ³ για ν' αδειάζουν τα γεμάτα γράμματα ταμπλό.

Οι παίκτες φορούν καρφίτσες με τ' όνομά τους γραμμένο με ξύλινα γράμματα του Σκραμπλ και μπλούζες με σλόγκαν όπως «ΟΙ ΠΑΙΚΤΕΣ ΤΟΥ ΣΚΡΑΜΠΛ ΤΟ ΚΑΝΟΥΝ ΠΑΝΩ ΣΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ». Ένας ψηλός αδύνατος παίκτης με μπλε ηλεκτρικά παντελόνι που το κορδόνι του είναι δεμένο πάνω από τον αφαλό του και πολύχρωμο βαμμένο φανελάκι με φερμουάρ, μεταφέρει στην αίθουσα των αγώνων ένα γουστόζικο ξύλινο ταμπλό όπως θα το κρατούσε ένα γκαρσόνι, με δύο σετ γραμμάτων βαλμένα στα τετραγωνίδια. Εύχομαι στα κρυφά να σκοντάψει, μόνο και μόνο για να δω με τι μοιάζουν διακόσια ιπτάμενα πλακίδια.

¹ Τι;

² Λείας επιφάνειας γράμματα που χρησιμοποιούνται στους επίσημους αγώνες. (Protiles)

³ Γνωστή επιχείρηση με είδη σπιτιού, δώρα, κλπ. στη Ν. Υόρκη

Η βαθμολογία κατάταξής μου είναι τώρα 779. Ένα μήνα πριν, έπαιξα σ' ένα μονοήμερο τουρνουά σ' ένα φθηνό ξενοδοχείο δίπλα στην έξοδο 48 του αυτοκινητόδρομου του Λονγκ Άιλαντ. Στη χαμηλότερη κατηγορία, έκανα επίδοση 4-3, συμπεριλαμβανομένης μιας ήττας από έναν δεκατετράχρονο τον οποίο οι στοργικοί γονείς του στήριζαν ψυχολογικά ανάμεσα στους αγώνες λες κι ήταν ανήλικος ηθοποιός σε οντισιόν. Στο Μπέμπερλι δεν μπορώ να σταυρώσω παιχνίδι, εκτός κι αν είναι εναντίον νεότερου πρωτοεμφανιζόμενου από μένα. Χάνω έξι στη σειρά από την Νταϊάν του πάρκου. Βλέπω μία παίκτρια να καθαρίζει τ' αυτιά της με το δάχτυλο και μετά να το σκουπίζει στο παντελόνι της. Ένας φανερά ναρκοληπτικός κοιμάται ενώ παίζουμε· τον κλωτσάω κάτω από το τραπέζι όταν έρχεται η σειρά του. Παρακολουθώ τον Γ. Ε. Τζόελ και τον Ρον να παίζουν σε κάτι που φαίνεται σαν ξένη γλώσσα, όταν ανακαλύπτω ότι κατά κάποιον τρόπο είναι : SOWPODS, ο συνδυασμός των λεξικών Βόρειας Αμερικής και Βρετανίας.

Ο όμιλος και τα μονοήμερα τουρνουά μοιάζουν σαν ανοιξιάτικη προπόνηση. Το τουρνουά του Ντάνμπερι είναι η πρεμιέρα. Είμαι στην κατηγορία 4 που φαίνεται να απαρτίζεται από νεοφερμένους σαν κι εμένα και γαλαζομάλλες κυρίες που ανακατεύουν γράμματα από την εποχή του προέδρου Τρούμαν. Λίγα πράγματα στο Σκραμπλ είναι πιο ταπεινωτικά από το να χάσεις από μια ηλικιωμένη γαλαζομάλλα.

Έρθα με το αυτοκίνητο από τη Νέα Υόρκη μαζί με τον Ματ Γκρέιχαμ (η βαθμολογία του οποίου είναι 1942). Ο Ματ ανάλωσε το περισσότερο από τις δύο ώρες του ταξιδιού με μια δυσνόητη ιστορία σχετικά με μια μπαργούμαν στο κολεγιακό μπαρ του Γκρίνουιτς Βίλατζ, όπου συχνάζει, με την οποία έβγαине και συνέχισε να επιμένει ακόμη κι όταν η σχέση τους τελείωσε. Δυσκολεύομαι να τον παρακολουθήσω· ο Ματ μπορεί να πλατειάζει, παύοντας μόνο για ν' ανασάνει. Η αμυντικότητα όμως και η ανασφάλεια, που ήταν ολοφάνερες στην ιστορία, με έκαναν να αναρωτηθώ.

Ο Ματ ανατράφηκε στην Ινδιανάπολη. Η μητέρα του είναι δικηγόρος, ο πατέρας του ηθοποιός που προγραμματίζει κομπιούτερ. Χώρισαν όταν ο Ματ ήταν στην έβδομη τάξη, μοιράζοντας την κηδεμονία. Ο Ματ δεν ήταν μέσα στα σπορ ή στα μαθήματα του σχολείου. Είχε κάνα δυο στενούς φίλους αλλά ήταν κυρίως εσωστρεφής και αντικοινωνικός.

Πάντως έδειχνε ενδιαφέρον για το σχολικό κουίζ-μπόουλ¹. «Μου άρεσαν πολύ οι ερωτήσεις μνήμης και για ασήμαντα θέματα», λέει και προσθέτει. «μου τη βίδωσε εντελώς». Όπως το λέει ο Ματ, έφτιαξε την ομάδα του κουίζ-μπόουλ στην ένατη τάξη και ήταν αρχηγός της, όμως τα ματς μεταδίδονταν από την τηλεόραση και ο προπονητής του είπε ότι ήταν πολύ ανώριμος για να βγει στην οθόνη. «Νομίζω αυτό ήταν η αρχή της πραγματικής πίκρας», λέει ο Ματ. Τον επόμενο χρόνο ξανάφτιαξε την ομάδα, κρίθηκε όμως ακαδημαϊκά ακατάλληλη. Από τότε και μετά, σχεδόν σταμάτησε να παρακολουθεί τα μαθήματα. «Όταν αντιλήφθηκα ότι δεν έπρεπε να πηγαίνω σχολείο, απλώς σταμάτησα να πηγαίνω». Κοιμόταν πολύ, έτρωγε σνακ, έβλεπε τηλεόραση.

Του άρεσε πραγματικά η κωμωδία· τεσσάρων χρονών μιμούνταν ένα σκετς του Γούντι Άλεν σχετικά με μία άλκη². Όταν αποβλήθηκε από το λύκειο, άρχισε να κάνει κωμωδία. Σύντομα μετακόμισε στο Μπόστον όπου πήγαινε σε παραστάσεις ανοικτού μικροφώνου³ και έπαιζε Σκραμπλ με τη φίλη του, επίσης κωμικό. Αν και δεν ενδιαφέρθηκε ποτέ πολύ για το παιχνίδι καθώς μεγάλωνε, τότε, στα εικοσιπέντε περίπου, έπεισε τον εαυτό του να ψάξει το OSPD για τις διγράμματα λέξεις. Μετά από περίπου ένα χρόνο που έπαιζε στο σπίτι, ανακάλυψε έναν τοπικό όμιλο κι ένα μήνα αργότερα, την άνοιξη του 1991, πήγε σ' ένα τουρνουά στο Ουόλτχαμ, προάστιο του Μπόστον. Συνέβαινε να είναι ένα από τα τουρνουά-κλειδιά του κυκλώματος του Σκραμπλ με μια «ειδική» κατηγορία κορυφαίων παικτών. Ο Ματ, παίζοντας στην κατηγορία αρχαρίων, περιφερόταν στους χώρους της πρώτης κατηγορίας στο πίσω μέρος της αίθουσας δεξιώσεων του ξενοδοχείου.

«Τα ταμπλό τους φαίνονταν διαφορετικά από αυτά των αρχαρίων, όπου τα γράμματα στριμώχνονταν και έτειναν προς τη μια γωνία», λέει. «Τα δικά τους είχαν σχήμα ιστού αράχνης με κατεύθυνση προς τις άκρες. Κάποιος έπαιξε ANTEFIXA σ' ένα Α και ο άλλος απάντησε με το σκραμπλ ATROPINE. Με έστειλαν. Αυτό ήταν το σημείο καμπής. Είπα, «θέλω να γίνω πραγματικά καλός σ' αυτό το παιχνίδι».

¹ Παιχνίδι ερωταποκρίσεων-γνώσεων που παίζεται σε σχολεία και πανεπιστήμια.

² Είδος ελαφιού.

³ Κωμικές παραστάσεις στις οποίες συμμετέχει και το κοινό

Ο Ματ άρχισε να αφιερώνεται. Έπαιζε ηλεκτρονικό Σκραμπλ που λεγόταν Μάστερ Μόντι. Τον έπαιρνε ο ύπνος στο διάβασμα του λεξικού. «Τίποτα μαγικό», λέει.

Κάτι όμως έκανε κλικ. Σε έξι μήνες, η βαθμολογία του πέταξε από τα 1170 σε πάνω από 1700, και έξι μήνες μετά απ' αυτό, στο Ουόλτχαμ το 1992, τερμάτισε τέταρτος στην κατηγορία των εξπέρ, αμέσως κάτω από την πρώτη. Το επόμενο καλοκαίρι στο εθνικό πρωτάθλημα της Ατλάντα, ο Ματ έκανε 12 νίκες –15 ήττες και κατετάγη 114^{ος} σε σύνολο 176 παικτών, αλλά η διαφορά στα σκορ του ήταν ένα εντυπωσιακό +891, δέκατο πέμπτο στους αγώνες. Σ' έναν αγώνα μάλιστα κέρδισε τον παγκόσμιο πρωταθλητή που υπερασπιζόταν τον τίτλο του, με 350 πόντους διαφορά.

Για κάποιον αποτυχημένο που παράτησε το σχολείο σαν τον Ματ, το Σκραμπλ ήταν ένας τρόπος ν' αναδειξει τις αντιληπτικές του ικανότητες. «Πάντα αισθάνομαι ότι με βλέπουν αφ' υψηλού και πολλοί απ' αυτούς νομίζουν ότι είναι πολύ πιο έξυπνοι από εμένα», μου είπε ο Ματ στο γεύμα μετά το παγκόσμιο. «Βλέπω τον Τζόελ και τον Άνταμ (Λόγκαν, υποψήφιος διδάκτορας του Χάρβαρντ και εθνικός πρωταθλητής του 1996), ο κόσμος νομίζει ότι αυτοί είναι οι τρελοί ιδιοφυείς. Ανησυχώ πραγματικά γι' αυτό. Δεν έχω την αναγνώρισή τους, προσπαθώ όμως να συγκρατηθώ όταν το σκέφτομαι».

Από το 1994 ο Ματ κέρδιζε συχνά στα τουρνουά και η βαθμολογία του ήταν στις πενήντα καλύτερες όλων. Κατρακύλησε στο εθνικό πρωτάθλημα εκείνη τη χρονιά και απέτυχε να προκριθεί στο παγκόσμιο του 1995. Όμως το 1996 κέρδισε λίγα μεγάλα τουρνουά και τερμάτισε σε αξιοπρεπή θέση στο εθνικό πρωτάθλημα του Ντάλας. Έπειτα ήρθε η δεύτερη θέση του στο παγκόσμιο. Το 1997, ο Ματ κέρδισε 13.000 δολάρια παίζοντας Σκραμπλ. Κανείς δεν μπορούσε να αμφισβητήσει ότι ήταν πλέον ένας από τους καλύτερους.

«Η κωμωδία είναι τόσο υποκειμενική», λέει ο Ματ. «Δυο άνθρωποι μπορεί να δουν το ίδιο πράγμα και ο ένας να πει “Είναι υπέροχο. Ο τύπος είναι ιδιοφυΐα. Καταπληκτικό!” και ο άλλος να πει “Απαίσιο”. Το Σκραμπλ με έθελξε από την αρχή, μου άρεσε επειδή δεν με ένοιαζε τι λέει ο κόσμος, επειδή το μόνο που μετράει είναι το αν είσαι αληθινά καλός».

«Τι είναι το TRANSMEDIA συν V;»

Ο Ματ, ο Μάρλον κι εγώ καθόμαστε στα σκαμπό ενός μικρού στρόγγυλου τραπεζιού σ' ένα φθηνό μεξικάνικο εστιατόριο στο Ντάνμπερι.

Είναι σαββατόβραδο και η δεύτερη μέρα των αγώνων έχει τελειώσει. Είμαι σε έκσταση: είμαι στους πρώτους της κατηγορίας των αρχάριων με επίδοση 8-2. Μετά από μια ήττα, το αυτί μου παίρνει τον νικητή να ψιθυρίζει σ' έναν άλλο παίκτη, «νίκησα τον Φάτσις!», λες και πρόκειται για τους χειμερινούς Ολυμπιακούς του 1972 κι εγώ είμαι η ομάδα χόκεϊ επί πάγου της Ρωσίας. Ο Λάρι Σέρμαν, αδελφός του Γ.Ε. Τζόελ και εξπέρ ο ίδιος, με σταματά για να με συγχαρεί στο διάδρομο. Ο Μάρλον σηκώνει τη σφιγμένη γροθιά του για να χτυπήσει τη δικιά μου. «Ο κύριος οκτώ-δύο», λέει. «Σκίζεις».

Και θα είχα 9-1 αν δεν πετούσα ένα παιχνίδι δοκιμάζοντας ένα ανόητο FUTZleR*, για 94 πόντους, αρχίζοντας το παιχνίδι, κι έπαιζα FRITZ για 54 (το οποίο είδα αρκετά αργότερα – δύο χρόνια μετά, καθώς δακτυλογραφούσα αυτή την παράγραφο), ή ακόμη FUTZ για 32 (το οποίο είχα δει). Αλλά το παιχνίδι μου δεν είναι τόσο προχωρημένο ώστε να αυτοκατηγορούμαι για χαμένες ευκαιρίες, κυρίως διότι συνήθως δεν αντιλαμβάνομαι τότε χάνω ευκαιρίες. Δεν παίζω αρκετά γρήγορα και με αυτοπεποίθηση, ώστε να καταγράψω τα γράμματα που παίχθηκαν. Και δεν γράφω τα δικά μου γράμματα –δηλαδή τα επτά γράμματα σε κάθε γύρο, μια πρακτική που επιτρέπει στον παίκτη να κριτικάρει το παιχνίδι του και να δει τι «έχασε»– παρά μόνο τις λέξεις που μπαίνουν. Σ' ένα χώρο με καρέκλες έξω από την αίθουσα αγώνων, για πρώτη φορά βλέπω παίκτες – δύο νέους, είκοσι και κάτι, ο ένας μηχανικός, κοντός, με μαλλιά μέχρι τον ώμο σαν ρεμπεσκές, που τον έλεγαν Ντόμινικ Γκρίλο κι ο άλλος δάσκαλος, ψηλός, αδύνατος αфроαμερικανός με μπουκλες ράστα, που τον έλεγαν Μάρτιν Σμιθ– να αναπαράγουν με ενάργεια κάθε κίνηση από τα παιχνίδια τους σε μια ολοσέλιδη φωτοτυπία ενός ταμπλό Σκραμπλ. Ο Ντόμινικ σημειώνει την ημερομηνία κάθε παιχνιδιού, τον αντίπαλο, το σκορ και λίγα σχόλια. Υπάρχουν τόσα πολλά που δεν ξέρω.

«Τι είναι το TRANSMEDIA συν V;» επαναλαμβάνει ο Ματ. Κάναμε πλάκα με την πιστωτική κάρτα Transmedia του Μάρλον, μια εκπτωτική κάρτα που δεν δεχόταν το εστιατόριο, ούτε ένα σωρό άλλα εστιατόρια στα οποία επέμενε να τηλεφωνεί ο Μάρλον πριν φύγουμε από το ξενοδοχείο εκείνο το βράδυ. Ο Μάρλον γρήγορα λέει MAIDSERVANT. Αμέσως ο Ματ σημειώνει ακόμη ένα, ANTIMADVERTS.

Είναι η μήσή μου στα αναγράμματα ή αναγραμματισμούς. Τεχνικά, αναγραμματισμός είναι η λέξη ή φράση που προκύπτει αν

αντιμετατεθούν τα γράμματα από μια άλλη λέξη ή φράση. «Αναγράμματα» είναι και το όνομα ενός παιχνιδιού, δημοφιλούς στις ΗΠΑ στις αρχές του 20^{ου} αιώνα –ο Άλφρεντ Μπατς, ο εφευρέτης του Σκραμπλ, το έπαιζε με τα αδέρφια του– στο οποίο οι λέξεις σχηματίζονται από ένα σύνολο γραμμάτων σε κάρτες ή πλακίδια και μετά νέες λέξεις δημιουργούνται προσθέτοντας γράμματα στα υπάρχοντα. Κατά το κοινώς λεγόμενο, οι παίκτες του Σκραμπλ τείνουν να περιγράφουν τον αναγραμματισμό ως τη διαδικασία σχηματισμού λέξεων από τυχαία γράμματα. Χρησιμοποιώντας αυτό τον χαλαρό ορισμό, ο αναγραμματισμός είναι η πεμπτουσία του παιχνιδιού.

Δεν είναι κάτι καινούριο. Οι εβραίοι αποκρυφιστές του 13^{ου} αιώνα, γνωστοί ως Καβαλιστές, πίστευαν ότι τα γράμματα του εβραϊκού αλφαβήτου είχαν μαγικές ιδιότητες· δίνοντας αριθμητικές τιμές σε κάθε γράμμα, αναδιάτασσαν τα γράμματα στις ιερές εβραϊκές γραφές για ν' αποκαλύψουν κρυμμένες αλήθειες. Στα εβραϊκά, τα γράμματα στη λέξη «Noah» σχηματίζουν τη «χάρη», ενώ το «Messiah» γινόταν «θα αναγαλλιάσει». Τα αναγράμματα χρησιμοποιούνταν για να κολακέψουν βασιλιάδες και βασίλισσες ή για να αποκαλύψουν κρυμμένα μυστικά σ' ένα ανθρώπινο όνομα. Ο αρχαίος έλληνας συγγραφέας Λυκόφρων¹, ο οποίος φέρεται να επινόησε τα αναγράμματα, στο ποίημά του «Κασσάνδρα» για την πολιορκία της Τροίας επινόησε δύο συκοφαντικά αναγράμματα, ένα για το όνομα του βασιλιά της εποχής του, του Πτολεμαίου Φιλαδέλφου, και το άλλο για τη βασίλισσά του, την Αρσινόη. Αναγραμμάτισε το ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΣ σε ΑΠΟ ΜΕΛΙΤΟΣ, δηλαδή «από μέλι», και το ΑΡΣΙΝΟΗ σε ΗΡΑΣ ΙΟΝ, δηλαδή «Μενεξές (ιον) της Ήρας». Στο κατά Ιωάννην, ο Πόντιος Πιλάτος ρωτά τον Ιησού, «Quid est veritas?» («Τι είναι αληθινό;»). Η απάντησή του Ιησού είναι αναγραμματισμός: «Est vir qui adest» («Είναι ο άνθρωπος μπροστά σου»). Η ίδια η λέξη «αναγράμματα» (anagrams), είναι αναγραμματισμός του λατινικού «ars magna» ή «μεγάλη τέχνη».

Για τους εραστές της γλώσσας οι αναγραμματισμοί μπορεί να είναι η αλλαγή των λέξεων σε ταιριαστές φράσεις. Το 1965, στο θεμελιώδες βιβλίο του «Η γλώσσα σε διακοπές», ο Ντμίτρι Μπόργκμαν, ο πατέρας των σύγχρονων λεξοπαιχνιδιών, δίνει αναγράμματα για το VILLAINOUSNESS-

¹ ποιητής από τη Χαλκίδα που έζησε στην Αλεξάνδρεια τον 3^ο αι. π.Χ. Το ποίημα-πιθανότατα δικό του- «Κασσάνδρα» ή «Αλεξάνδρα» είναι σκοτεινό και δυσνόητο με σωρεία προφητειών και αιγιμάτων. Ελάχιστα γραπτά του έχουν σωθεί.

AXPEIOTHTA (an evil soul's sin-η αμαρτία μιας κακιάς ψυχής), CONVERSATION-ΣΥΖΗΤΗΣΗ (voices rant on- άγριες φωνές) και DESPERATION-ΑΠΟΓΝΩΣΗ (a rope ends it- ένα σχοινί τη σταματά). Ακόμη απαριθμεί «αντιγράμματα» –λέξεις και φράσεις με αντίθετο νόημα– όπως «evil's agents-πράκτορες του κακού) για το EVANGELISTS-ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΕΣ και «I limit arms-περιορίζω τα όπλα» για το MILITARISM-ΜΙΛΙΤΑΡΙΣΜΟΣ. Το όνομα της ποπ σταρ Britney Spears αναγραμματίζεται σε PRESBYTERIANS-ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΙΑΝΟΙ. Ο Eric Clapton είναι NARCOLEPTIC-NΑΡΚΟΛΗΠΤΙΚΟΣ. Η φράση «President Clinton of the USA-Ο πρόεδρος Κλίντον των ΗΠΑ» γίνεται «to copulate he finds interns -για να συνουσιάζεται, βρίσκει ασκούμενες».

Για τους παίκτες του Σκραμπλ όμως, ο στόχος είναι οι απλές λέξεις και με τον Ματ και τον Μάρλον όσο πιο μεγάλες οι λέξεις και όσο πιο απίθανα τα γράμματα, τόσο καλύτερα.

«A-D-D...R...S-S-S...T-U-Y» λέει ο Ματ. Ανέφερε τα γράμματα της λέξης σε αλφαβητική σειρά, μια διάταξη γνωστή στους παίκτες του Σκραμπλ ως αλφάγραμμα.¹ Πριν ο Μάρλον (ή εγώ, αλλά ας είμαστε σοβαροί) λύσει το πρώτο αλφάγραμμα, ο Ματ αναφέρει ένα δεύτερο: ABHILNRTY.

«DRYASDASTS» λέει ο Ματ όταν ο Μάρλον δεν βρήκε το πρώτο σε λίγα δευτερόλεπτα.

«Έχω ένα για σένα», λέει ο Μάρλον. «PITTANCE με ένα R».

«CREPITANT;» λέει ο Ματ.

«Είναι LABYRINTH», λέει ο Μάρλον εννοώντας το άλλο αλφάγραμμα του Ματ.

«Καλά», λέει ο Ματ. «A-A-B...L-M-M...N-N...O-S-T-U». Λογαριάζει με το μυαλό του, σκέφτεται μια λέξη, αναδιατάσσει τα γράμματα νοερά σε αλφαβητική σειρά και τα ξεστομίζει γρηγορότερα από ότι θα έκαναν οι περισσότεροι άνθρωποι απλά να συλλαβίσουν τη λέξη. Για την ώρα δεν έχω καταφέρει ούτε να μαντέψω. Έχω προχειρογράψει τα

¹ Σημείωση του Συγγραφέα.:Ο όρος έχει μια παλιότερη διαφορετική σημασία που εμφανίζεται στο Webster's Third New International Dictionary of The English Language: ένα παζλ που απαρτίζεται από μια φράση, με λύση άλλη μια φράση η οποία φτιάχνεται από λέξεις σε ομοιοκαταληξία που αναφέρονται στην πρώτη φράση. Η «αρσενική κούκλα» είναι «μπόι τσί-παιχνίδι αγοριού». Ένας διασκεδαστικός λαγός είναι «φάνι μπάνι-αστείο κουνελάκι». Στο Jeopardy! (τηλεοπτικό ψυχαγωγικό πρόγραμμα) τα αλφαγράμματα παίζονται σε κατηγορία που ονομάζεται «Σρα για ομοιοκαταληξία».

αλφαγράμματα στο σημειωματάριό μου, δεκανίκι που ο Ματ και ο Μάρλον δεν χρειάζονται.

Περνάει ένα λεπτό. Ο Μάρλον σκέφτεται.

«SOMNAMBULANT (υπνοβάτης)». Αυτός είμαι εγώ.

Χειρονομίες παντού. «Καλό εύρημα», λέει ο Μάρλον, χρησιμοποιώντας την έκφραση που υποδηλώνει δημιουργική, δύσκολη ή δυσκολοθώρητη επιλογή λέξης και μετά με εκείνο το βαθύ και λαρυγγικό, σαν του Φατ Άλμπερτ¹ γέλιο του, «Αυτό είναι εύρημα μείζονος πρωταθλήματος».

Έχει αρχίσει να μοιάζει σαν ιεροτελεστία μύησης. Ο Ματ λέει ότι θα μου δώσει δύο μεγάλες λέξεις δίχως επαναλαμβανόμενα γράμματα, γνωστά στα παιχνίδια λέξεων ως «ισογράμματα»². Ο όρος πλάστηκε από τον Μπόργκμαν στο «Η γλώσσα σε διακοπές». Ο Ματ αλφαγραμματίζει το πρώτο ισόγραμμα. Δεκατέσσερα γράμματα.

Μέσα σε δέκα δευτερόλεπτα, το λέω: «AMBIDEXTROUSLY».

Ο Ματ μου δίνει το δεύτερο, ένα ισόγραμμα δεκαπέντε γραμμάτων. ABCEGHILNOPRTUY. Σημειώνω, πασχίζω και διαγράφω γράμματα και σημειώνω και πασχίζω κι άλλο. Ο Ματ και ο Μάρλον με συμβουλεύουν να ψάξω για συνηθισμένα προθέματα και επιθήματα. Γράφω UN και ABLE και το λύνω: UNCOPYRIGHTABLE.

Είναι το μακρύτερο ισόγραμμα στο κολεγιακό λεξικό Merriam-Webster, δέκατη έκδοση, της πηγής που χρησιμοποιείται στο Σκραμπλ για τις μεγάλες λέξεις. Ο Μπόργκμαν, που έψαξε το λεξικό στις αναζητήσεις του για το χειρισμό της γλώσσας, έπλασε το UNCOPYRIGHTABLE βάζοντας το πρόθεμα UN μπροστά από το COPYRIGHTABLE που είναι μια κυρωμένη από τα λεξικά λέξη.

Συνεχίζουμε κατά το δείπνο. BDEEIRSUW. Υπάρχει ένα μπουκάλι απ' αυτό στο τραπέζι. BUDWEISER³, αναγγέλλει ο Μάρλον. CDEINORSTUY. Μένουν σιωπηλοί καθώς εργαζομαι. Κοιτάζω για το πρώτο γράμμα. C. Τα λεπτά περνούν. Τελικά το ξεφουρνίζω: COUNTRYSIDE. Άλλο: ADEFGILRU. Βλέπω το LIFE και το βρίσκω: LIFEGUARD. «Σου πήρε περισσότερο απ' ό,τι θα 'πρεπε», λέει ο Μάρλον.

¹ *Ηρωας κινουμένων σχεδίων*

² *Σημείωση του Συγγραφέα: Όπως το αλφάβητο, η λέξη ισόγραμμα έχει ερμηνεία στο λεξικό: μια γραμμή σε χάρτη ή διάγραμμα, κατά μήκος της οποίας η τιμή είναι σταθερή, λ.χ. της θερμοκρασίας ή του υψομέτρου.*

³ *Γνωστή Μπίρα*

ADEEFGHIRU, όμορφο για τη σειρά EFGHI. «FIGUREHEAD!» φωνάζω.

«Σας το λέω, έχει ταλέντο», λέει ο Μάρλον.

Ο Ματ λέει, «GUACAMOLE συν F».

Τους ρωτώ γιατί είναι τόσο καλοί σε αυτό.

«Λέγεται Δ.Ε.Π.¹», λέει ο Ματ. «Είναι κάτι που φαίνεται σαν έργο ζωής αλλά μπορείς να το επιλύσεις σε πέντε δευτερόλεπτα».

Μια ευθεία απάντηση πρέπει να περιμένει, ίσως δεν έρθει ποτέ απ' αυτούς. Ρωτώ τον Ματ για το πρώτο γράμμα του GUACAMOLE συν F.

«Α όχι, μην καλομαθαίνεις», λέει. Και σαν μαθητής που τελειώνει μια άσκηση μόνο αφού καταλάβει ότι δεν θα έχει βοήθεια, πιάνω τη λύση αμέσως μετά: «CAMOUFLAGE».

«TRANSMEDIA συν ένα M!» πετάει ο Ματ, και έπειτα προσφέρει έναν άλλο συνδυασμό. «Αν βγάλεις το A, είναι MASTERMIND!».

Ο Μάρλον το λύνει. DISARMAMENT.

«Πήρες σίγουρα τη σωστή πιστωτική», λέει ο Ματ.

Το μεσημέρι της Κυριακής έχω σκορ 11-3 και βρίσκομαι στην πρώτη θέση μεταξύ των τριάντα ενός παικτών στην κατηγορία. Η διαφορά στο σκορ μου είναι +918. Είμαι πιο κορδωμένος κι από κάποιον που επιλέχθηκε στον πρώτο γύρο ντραφτ του NBA². Ο επόμενός μου αντίπαλος έχει στοματική κακοσμία αλλά έχω αυτοπεποίθηση. Είμαι έτοιμος να τυλιξω στο χαρτί μια νίκη όταν, με το χρονόμετρό μου κάτω από ένα λεπτό, βλέπω δυο σημεία στο ταμπλό για το πολύτιμό μου Υ. Το ένα φτιάχνει την λέξη ΥΕ σε δυο κατευθύνσεις για 20 πόντους. Το άλλο κάνει 24 πόντους με τη λέξη ΥΕΡ. Επιλέγω το τελευταίο το οποίο είναι ατυχές διότι το ΥΕΡ είναι λάθος και ο αντίπαλός μου το βλέπει αμέσως, πηδάει από την καρέκλα του και φωνάζει «ένσταση!» Χάνω για 15 πόντους. Χάνω τον επόμενο αγώνα για 34. Και τον επόμενο για 22. Όλοι θρίλερ. Η μέρα τελειώνει και δεν είμαι πια πρώτος αλλά στους τρεις πρώτους.

Το δείπνο είναι άλλη μια γιορτή αναγραμματισμών. Ο Ματ, ο Μάρλον κι εγώ είμαστε μαζί με τους Ντόμινικ και Μάρτιν, τους

¹ Διαταραχή Έλλειψης Προσοχής- Επιστημονικός όρος για αυτούς που δεν μπορούν να συγκεντρωθούν.

² Αγώνες επιλογής νέων παικτών από ομάδες για το πρωτάθλημα μπάσκετ των Η.Π.Α.

τετραπέρατους χίπστερ¹ του Σκραμπλ, και τον Έρικ Τσέικιν, ο οποίος μόλις παραιτήθηκε από την εταιρεία προγραμμάτων για υπολογιστές της Ουόλ Στριτ που ίδρυσε ο πατέρας του, για να έχει χρόνο ιδίως για να μελετήσει λέξεις. Ο Έρικ είναι «λεξάκις» από τον καιρό που μεγάλωνε στη Νέα Υόρκη, φανατικός του «Περιοδικού των Παιχνιδιών» που διάβαζε το λεξικό για πλάκα, ενώ τώρα είναι συνδρομητής στο περιοδικό *Τρόποι των Λέξεων: Η έκδοση της ψυχολογικής γλωσσολογίας*, που ιδρύθηκε από τον Ντμίτρι Μπόργκμαν. Ο Έρικ, που σπούδασε γνωστικές επιστήμες στο Μπράουν, φαίνεται να ζει αποτραβηγμένος, συνθέτοντας και ηχογραφώντας μουσική σ' ένα σπίτι που νοικιάζει στο Κάτσκιλς. Σίγουρα όμως έχει την ικανότητα των αναγραμματισμών, συναναστρεφόμενος με τον Ματ και τον Μάρλον.

AACCNORSST. SACROSANCT. CGIILNNSUU.

Ο Ματ το βρίσκει σε δύο δευτερόλεπτα. CUNNILINGUS.

Ο Έρικ βγάζει κάποια «ισογράμματα με ζεύγη», λέξεις στις οποίες κάθε γράμμα εμφανίζεται δυο φορές. AACCEEHHNNPP: HAPPENCHANCE. EEIINNSSTT: INTESTINES.

HISTRIONICS; TRICHINOSIS. Ο Έρικ πετάει μια δεκαπενταγράμματη λέξη η οποία , λέει, έχει ανάγραμμα, MEGACHIROPTERAN.

Όλοι κάνουν «Ωωωω..!» και «Αααα..!» ρωτώντας. Ο Έρικ λέει ότι είναι λέξη κοινή. Ο Μάρλον το λύνει σε λίγα δευτερόλεπτα – CINEMATOGRAPHER– και ξεφωνίζουμε και χειρονομούμε.

«Αυτό είναι το αγαπημένο μου ανάγραμμα», λέει ο Έρικ, και με βάζει να γράψω στο σημειωματάριό μου: $11+2=12+1$.

Έπειτα με διατάζει να το συλλαβίσω δυνατά: ELEVEN+TWO = TWELVE+ONE.

«Ο Θεός το έφτιαξε», λέει ο Έρικ. «Δεν υπάρχει άλλη εξήγηση».

Επιστρέφοντας στο ξενοδοχείο, συμμετέχουμε στα νυχτερινά παιχνίδια που είναι καθιερωμένα στα τουρνουά του Σαββατοκύριακου. Ο κόσμος παίζει Σκραμπλ, μπογκλ και χαρτιά.

Οι εξπέρ κραυγάζουν λέξεις σε παιχνίδια δύο εναντίον δύο. Ο Ματ περιφέρεται πάνω από το δικό μου παιχνίδι. «Βάλε DILATORS», με

¹ Μοντέρνος με κάπως αστεία ρούχα, συνήθως ψηλοκάβαλα πατελόνια. Ο όρος συνδέθηκε με τους λάτρεις της τζαζ του '50

καθοδηγεί στα πεταχτά. Αργότερα, κοιτώντας πάνω από τους ώμους το παιχνίδι που παίζω ζευγάρια με τον Ντόμινικ, ο οποίος αναρριχάται γρήγορα από την ενδιάμεση κατηγορία, ο Μάρλον εντοπίζει μια απίθανα σπάνια λέξη. «BUSHPIG», λέει, σαν να ήμασταν καθυστερημένοι που δεν την είδαμε. «Βάλε BUSHPIG!»

«Έ, Στέφαν», λέει ο Γ.Ε. Τζόελ. «Είναι μία παρά δέκα. Είσαι εδώ στη μεταμεσονύκτια ζωή του Σκραμπλ για ερευνητικούς σκοπούς; Ή μήπως είσαι εθισμένος;»

Κοιτάζω απλανά τον Τζόελ για ένα δευτερόλεπτο. Κουβαλάω το σημειωματάριο του ρεπόρτερ σημειώνοντας πρόχειρα συζητήσεις που πιάνει το αυτί μου. Δεκάδες άλλοι συγγραφείς σκόνταψαν παλαιότερα πάνω στην ιδιόμορφη υποκουλτούρα του Σκραμπλ, αλλά μόνον εγώ αντέχω τόσους αναγραμματισμούς και τόσα παιχνίδια.

«Είμαι εθισμένος», λέω.

Ο Τζόελ παύει. Ένα χαμόγελο ρυτιδώνει το θλιμμένο του πρόσωπο. Νεύει αργά και μελετημένα, αυτός ο αυτοδιορισμένος αρχιδικαστής του Σκραμπλ έτοιμος να προσφέρει την ετυμηγορία για την είσοδό μου σ' αυτόν τον σφιχτό, μικρό κόσμο.

«Θαυμάσια».

Στις 1:40 π.μ., δεν μπορώ να κοιμηθώ, είμαι πολύ νευρικός. Ξαπλώνω στο κρεβάτι. Ακούω από το διάδρομο δυο παίκτες να επιστρέφουν από την αίθουσα αγώνων. «Δοκίμασε το REPUNT*», λέει ο ένας. «Σημαίνει να ξαναποντάρεις¹». Ψάχνω λέξεις σε βιβλία. Επανεξετάζω τους αγώνες μου. Βλέπω ολυμπιακό χόκεϊ επί πάγου από το Ναγκάνο της Ιαπωνίας. Οι Ρώσοι κερδίζουν.

Το τουρνουά τελείωσε. Στέκομαι μπροστά σ' ένα μεγάλο δρύινο πίνακα σκορ, στερεωμένο στον τοίχο του προθάλαμου όπου έγιναν τα νυκτερινά παιχνίδια. Είναι χωρισμένος σε τριάντα μία σειρές, έχει αλφαβητικό κατάλογο των παικτών της κατηγορίας μου και είκοσι στήλες, μια για κάθε παιχνίδι. Η αθροιστική διαφορά σκορ κάθε παίκτη είναι σημειωμένη στο σχετικό τετραγωνίδιο. Αν κέρδισες τον αγώνα, η διαφορά είναι γραμμένη με μαύρο μαρκαδόρο. Αν έχασες, με κόκκινο. Οι ισοπαλίες με πράσινο.

¹ PUNT -μία από τις σημασίες του είναι : «ποντάρω» (στον ιππόδρομο, στα χαρτιά)

Σαρώνω με τα μάτια μου κατά μήκος τη σειρά με το όνομά μου και βλέπω μια μαύρη γραμμή να διακόπτεται μόνο τρεις φορές από κόκκινο. Η γραμμή εν τούτοις, σταματά στον αγώνα 14, όπου ένα μαύρο +918 διακοσμεί το τετραγωνίδιο. Μετά αρχίζει ένα ποτάμι κόκκινης μελάνης: +903, +869, +847, +677, +364, +227. Οι έξι συνεχείς ήττες δηλώνουν κατάρρευση κολοσσιαίων διαστάσεων, τέτοια που δε μπορούσα να φανταστώ σ' ένα παιχνίδι τόσο πολύ γαρνιρισμένο με τύχη και πιθανότητες, ειδικά στη χαμηλή κατηγορία, όπου η γνώση λέξεων είναι ανεπαρκής και η στρατηγική αμφίβολης τελειότητας.

Τα παράτησα στους δύο τελευταίους μου αγώνες, ηττοπαθής, αποκαρδιωμένος, ταπεινωμένος· η αλήθεια είναι ότι έπιασα το εξευτελιστικό σκορ 179 στο τελευταίο παιχνίδι, έχοντας υπερκεράσει το χρονικό όριο των είκοσι πέντε λεπτών για περισσότερο από έξι λεπτά, κερδίζοντας επάξια μια ποινή 70 βαθμών.

Σέρνοντας τον λυπημένο μου εαυτό μακριά από τις αποδείξεις της ανικανότητάς μου, πέφτω πάνω στον Τζο Έντλι στο διάδρομο. Ο Έντλι κέρδισε την κατηγορία των εξπέρ. Ο Μάρλον ήταν δεύτερος και ο Ματ τρίτος.

Του λέω ότι έχασα τα τελευταία έξι παιχνίδια μου. Ότι είμαι ένας θλιβερός ηττοπαθής, ένας Μπιλ Μπάκνερ¹ με γράμματα, ότι ποτέ δεν θα καταλήξω σε κάτι, σ' ένα παιχνίδι για το οποίο λίγες μέρες πριν δεν νοιαζόμουν τόσο πολύ, ούτε ακόμη με ενδιέφερε ως άθλημα. Αλλά τώρα έχω ζήσει την ένταση της αγωνιστικής επιτυχίας που φουσκώνει το κεφάλι όπως και την - να κρύβεσαι κάτω από τα σεντόνια - αγωνία της ντροπιαστικής ήττας. Θα πρέπει να αντικαταστήσουν μερικά καρέ του γιουγκοσλάβου σκιέρ που τσακίζεται φέρνοντας τούμπες, στο τρέιλερ της εκπομπής «Ο Μεγάλος Κόσμος των Σπορ» του ABC, με εμένα να παίζω το YER* στον αγώνα 15. Τώρα θέλω να κερδίζω, να κερδίζω, να κερδίζω. Θέλω να καταλάβω αυτό που εσύ και ο Τζόελ και ο Ματ κι ο Μάρλον και οι άλλοι επαγγελματίες καταλαβαίνετε, θέλω να επιτύχω μ' έναν τρόπο που ποτέ ως τώρα δεν ήθελα.

Στην πραγματικότητα του είπα μόνο πως έχασα τους τελευταίους έξι αγώνες μου.

¹ Παίκτης του μπέιζμπολ που έμεινε στην ιστορία για μια μπαλιά που πέρασε κάτω από τα πόδια του, πράγμα που στοίχισε ακριβά στην ομάδα του, στο παγκόσμιο πρωτάθλημα του 1986.

«Πρέπει να βγεις από το σύνδρομο κέρδισα-έχασα», λέει ο Έντλι.
«Σε πείραξε που έχασες;» ρωτάει.

«Ναι», λέω· αφού όλα γι' αυτό δεν γίνονται;

«Αν έχεις πολύ άγχος για τη νίκη και την ήττα δεν θα αντέξεις για πολύ», λέει ο Έντλι. «Θα εξουθενωθείς. Να κάνεις το καλύτερο παιχνίδι που μπορείς κάθε φορά. Αυτό είναι όλο που μπορείς να ελέγξεις».

4. 1005

Εκτός από μια λιποθυμία, αντάξια ενός σταρ του βωβού κινηματογράφου, η βαθμολογία μου αυξάνει μετά το Ντάνμπερι περισσότερο από 200 βαθμούς. Τα μεγάλα τουρνουά διαιρούνται σε δύο κομμάτια. Το 8-2 που έκανα στο πρώτο μισό εκτοξεύει την βαθμολογία μου στο 1069. Αλλά το 3-7 στο δεύτερο μισό την προσγειώνει στο 1005. Ακόμη κι έτσι, το μεγάλο άλμα φαίνεται παράδοξο· σίγουρα οι βαθμολογίες των εξπέρ δεν σκαμπανεβάζουν σαν τον Dow-Jones¹. Όμως ο Τζο Έντλι εξηγεί ότι οι παίκτες λαμβάνουν κάτι που λέγεται «βαθμοί επιτάχυνσης» κατά τη διάρκεια των πενήντα πρώτων παιχνιδιών τους στην καριέρα τους στο Σκραμπλ. Με άλλα λόγια, η καλύτερη ευκαιρία μου για να κάνω το μεγάλο άλμα είναι τώρα.

Έχω ήδη κάψει τα τριάντα τρία παιχνίδια από τα πενήντα. Η λογική θα υπαγόρευε ότι τώρα είναι ο καιρός να προετοιμασθώ πριν παίξω σε άλλη διοργάνωση – αν βέβαια μ' ενδιαφέρει να ανέβω γρήγορα στη γενική βαθμολογία. Ήθελα να ξεκινήσω το ταξίδι μου από τα χαμηλά ώστε να έχω σημείο αναφοράς: χωρίς να γνωρίζω σχεδόν τίποτα άλλο πέρα από τις διγράμματα λέξεις, κι αυτές χωρίς να τις παίζω στα δάχτυλα, τι είδους παίκτης ήμουν; Η απάντηση ήταν ξεκάθαρη: όχι και τόσο καλός, όπως φανέρωναν οι έξι συνεχείς ήττες μου στο Ντάνμπερι.

Κι αυτά που λέει ο Ορέσιο Άλτζερ² φαίνονται ήδη κοινότοπα και στενάχωρα. Οι νέοι μου φίλοι μοιάζουν όλοι μεγαλοφυΐες. Ο Μάρλον έπαιζε με τους συγγενείς του για χρόνια πριν τον σύρουν σ' ένα τουρνουά, όπου αναδύθηκε με βαθμολογία κατάταξης πάνω από 1700. Ο Γ.Ε. Τζόελ ήταν κοντά στο 1800 μετά από λίγες διοργανώσεις. Ο Ντόμινικ Γκρίλο μου λέει πως τέλειωσε αήττητος το πρώτο του τουρνουά και λιγότερο από ένα χρόνο μετά πλησιάζει το 1600. Τα νούμερά τους μου φαίνονται στρατοσφαιρικά, τα δικά μου θλιβερά, ακόμη κι όταν καταφεύγω στη βολική δικαιολογία, «είμαι μόνο ένας δημοσιογράφος».

¹ Δείκτης του χρηματιστηρίου Ν. Υόρκης.

² Αμερικάνος συγγραφέας- φιλόσοφος (1832-1899) που θεωρείται ότι ενδυνάμωσε το αμερικάνικο όνειρο, διακηρύσσοντας την επιτυχία στη ζωή μέσα από τη σκληρή δουλειά.

Τα τουρνουά Σκραμπλ είναι ιεραρχημένα. Στην αίθουσα αγώνων δεν μπορείς να καθίσεις όπου γουστάρεις. Κατά κανόνα, τα τραπέζια της πρώτης κατηγορίας είναι τα πιο απομακρυσμένα από την κύρια είσοδο. Και το τραπέζι 1 της κατηγορίας 1 –όπου αναμετριούνται οι παίκτες με τις καλύτερες επιδόσεις στα τελευταία στάδια των περισσότερων τουρνουά– είναι συνήθως στην πλέον απομακρυσμένη γωνία. Η ποιότητα των παιχνιδιών φθίνει μέχρι να φτάσουμε στους πιο αδύνατους πρωτάρηδες, στην αντίθετη γωνία. Οι κατηγορίες δεν αναμειγνύονται μεταξύ τους. Οι εξπέρ δεν έχουν κανένα ενδιαφέρον για τα ταμπλό των πρωτάρηδων και οι πρωτάρηδες, που θα μπορούσαν να ωφεληθούν μαθαίνοντας νέες λέξεις ή παρακολουθώντας τους εξπέρ να αναλύουν θέσεις, δειλιάζουν να διασχίσουν τα ταξικά όρια.

Οι πάντες ωστόσο έχουν τις απόψεις τους. Στον πρώτο μου αγώνα στο Ντάνμπερι, η αντίπαλός μου, της οποίας το 1160 φαινόταν τόσο εντυπωσιακό, απέδωσε τη νίκη μου στην τύχη. Πώς αλλιώς θα μπορούσε να χάσει από κάποιον που έπαιζε μόλις το τρίτο του τουρνουά; Ο αντίπαλός μου στον αγώνα 3 δεν περίμενε να τελειώσει. Γκρίνιαζε σε κάθε γύρο. «Κοίτα!» αναφώνησε μετά από ένα τράβηγμα, δείχνοντας τα γράμματά του στον διπλανό του. Η δυστροπία τους είναι εντυπωσιακή. Ο Ματ ήδη μου έδωσε τη διάλεξη «μη κλαψουρίζεις για τα γράμματα». Βέβαια, σε κάθε παιχνίδι τύχης όλοι παραπονούνται για την ατυχία τους. Αλλά όπως ο Χέρμπερτ Ο. Γιάρντλεϊ διακηρύσσει σοφά στο κλασικό του έργο «Η εκπαίδευση ενός παίκτη πόκερ», «δεν πιστεύω στην τύχη, μόνο στον αναλλοίωτο νόμο του μέσου όρου». Οι καλύτεροι παίκτες συνήθως αποδέχονται τα κακά γράμματα σαν κομμάτι του παιχνιδιού και παραμένουν ψύχραιμοι.

Αυτό φαίνεται να είναι μια σημαντική διάκριση ανάμεσα στον επαγγελματία και τον χομπίστα παίκτη του Σκραμπλ. Ο επαγγελματίας, με τη δικιά του οπτική του ταμπλό και τη γνώση των λέξεων, αντιλαμβάνεται πως το να διαλέγεις τυχαία γράμματα από ένα σακούλι ισοδυναμεί με ζαριά. Έχω ήδη ακούσει ότι η πιθανότητα να τραβήξει κάποιος σκραμπλ στην αρχή του παιχνιδιού είναι 12.63%. Έτσι, αν γνωρίζω όλες τις επταγράμματος λέξεις, θα κάνω σκραμπλ μία στις οκτώ φορές, όταν παίζω πρώτος. Το οποίο σημαίνει ότι επτά στις οκτώ φορές δεν θα κάνω σκραμπλ. Άλλες φορές το πιάνεις, άλλες φορές σε πιάνει. Η τύχη θεωρείται υπεύθυνη για το 15 έως 30% του παιχνιδιού. «Δεν μπορείς να ελέγξεις τα γράμματα», μου λέει ο Τζο Έντλι.

Αυτό δεν σταματά τους επαγγελματίες από το να κλαψουρίζουν και επίσης δεν τους σταματά από το να συμπεριφέρονται σε κάθε γύρο, ακόμη και με τα χειρότερα γράμματα, σα να' ναι θέμα ζωής ή θανάτου. Μπορείς να μετρήσεις την ικανότητα και το πάθος από το πόσο παραμένουν οι παίκτες πάνω απ' το ταμπλό μετά τον αγώνα. Οι εξπέρ ανασκευάζουν τα παιχνίδια τόσο χρόνο όσο χρειάζεται για να βρουν μια ικανοποιητική λύση. Υπήρχε μια στρατηγικά καλύτερη κίνηση εδώ; Οι εξπέρ ορμούν στις διεξαγόμενες νεκροψίες όπως τα περιστέρια στα αγάλματα. Όταν δεν καταλήγουν σε μια αποδεκτή λύση, συμβουλευούνται τον υπολογιστή. Οι χομπίστες, εμού συμπεριλαμβανομένου, σβήνουν όλες τις αποδείξεις του παιχνιδιού σαν να 'ταν ματωμένο γάντι στο σπίτι του Ο.Ι¹.

Βέβαια, εμείς οι πρωτάρηδες δεν μπορούμε να δούμε πολλές δυνατότητες σε μια κίνηση του Σκραμπλ, επειδή δεν γνωρίζουμε τις λέξεις και τις στρατηγικές. Όταν χάνω ένα παιχνίδι για 2 πόντους, τυχαίνει να περνάει ο Μάρλον. Εξετάζει το ταμπλό καθώς και τα τελευταία γράμματα, τα δικά μου και του αντιπάλου.

«CRONE είναι η βέλτιστη επιλογή σου», λέει με σιγουριά. «Με το CRONE κερδίζεις τον αγώνα».

«Δεν ξέρω το CRONE», απαντώ. (Αργότερα, όταν το ξανασκέφτομαι, αντιλαμβάνομαι πως ξέρω τι σημαίνει CRONE: σταφιδιασμένη γριά γυναίκα).

«Με το CONGER επίσης φαίνεται να κερδίζεις», λέει.

«CONGER; Δεν το ξέρω ούτε αυτό» . (Ένα είδος θαλάσσιου χελιού).

Εφ' όσον δεν μπορώ να δω αυτές τις λέξεις, η αποτίμηση του Μάρλον για τον τρόπο που θα μπορούσα να κερδίσω, είναι σαν να ρωτάει κανείς τι έγινε κι αν οι Μπουτς και Σάντανς² καλύπτονταν από ένα τσούρμο βαριά οπλισμένων συντρόφων. Όπως ακόμη, πολλή ex post facto ανάλυση του Σκραμπλ είναι καθαρά θεωρητική, δεδομένης της περιορισμένης γνώσης μου για τις λέξεις. Βέβαια, αν δεν είχα ζητήσει από τον Μάρλον να βοηθήσει στην ανάλυση του παιχνιδιού, δεν θα έβλεπα ούτε θα μάθαινα τα CRONE και CONGER.

¹ Ο.Ι. Simpson- παλιός αθλητής του αμερικάνικου ποδοσφαίρου που κατηγορήθηκε για διπλό φόνο, αλλά τελικά αθωώθηκε το 1995.

² Θρυλικοί ληστές των αρχών του εικοστού αιώνα που είχαν πολυμελή συμμορία.

Μπορούσα να μάθω αυτές τις λέξεις μελετώντας. Όμως για τις λέξεις πέντε και έξι γραμμάτων έχω πολύ δρόμο ακόμη. Ακολουθώ το πρόγραμμα μελέτης που συστήνεται σε κάθε πρωτάρη. Διαβάζω προσεκτικά το σκονάκι. Η Εθνική Ένωση Σκραμπλ εκδίδει μια λίστα για τους καινούριους που περιλαμβάνει τις διγράμματες και τριγράμματες λέξεις, μικρές λέξεις με J,Q,X και Z και τις δέκα λέξεις με Q αλλά χωρίς U (QAT, QAID, QOPH, FAQIR, QANAT, TRANQ, QINDAR, QINTAR, QWERTY & SHEQEL). Ακόμη, υπάρχει μια λίστα λέξεων για «ξεφόρτωμα φωνηέντων», δηλαδή, τετραγράμματες λέξεις με δύο I, δύο U ή τρία φωνήεντα, και πενταγράμματες με τέσσερα φωνήεντα. Όλα αυτά σ' ένα κομμάτι χαρτί που κουβαλάω παντού μαζί μου ώσπου να λερωθεί και να σκιστεί.

Τα «διγράμματα» ήταν υπόθεση ενός απογεύματος, πριν το πρώτο μου τουρνουά, τα εμπέδωσα διαβάζοντάς τα και γράφοντάς τα με τη σειρά, αρχίζοντας με το AA (ένας τύπος χαβανέζικης λάβας) και τελειώνοντας με το YO (όπως στο «Yo¹, Άντριαν!»). Αλλά ακόμη και μετά από λίγους μήνες, ανακαλύπτω πως τα διγράμματα δεν είναι δεύτερη φύση μου. BO ή OB είναι το σωστό; (Το BO, όπως beau, είναι αποδεκτό). Το HM ή το SH παίζει; (Και τα δυο).

Τα 972 «τριγράμματα» είναι προκλητικότερα. Διαβάζω προς τα κάτω τις στήλες στο σκονάκι και διαγράφω με X τα ήδη γνωστά. Περίπου 70 τοις εκατό φεύγουν με την πρώτη. Προσπαθώ να αφομοιώσω τα υπόλοιπα δια της επανάληψης. Κανείς δεν έχει προτείνει μια καλύτερη μέθοδο· τα τριγράμματα, μου λένε, αποστήθισέ τα ψυχρά. Έτσι, σ' ένα ξεχωριστό χαρτί, γράφω τις 300 σχεδόν άγνωστες λέξεις. AAL, ABA, ABO, ABY, AFF... Διαβάζω την κάθε λέξη πάλι και πάλι, την καρφώνω με τα μάτια μου, με την ελπίδα πως η εικόνα της θα εντυπωθεί στο μυαλό μου. Μόλις νιώθω σιγουριά, τη μαρκάρω. Ύστερα γράφω μια νέα λίστα: 180 λέξεις αυτή τη φορά. Βάζω μια βούλα δίπλα σε αυτές για τις οποίες αισθάνομαι σίγουρος, μια παύλα όταν δεν είμαι.

Αυτό που δεν κάνω είναι να γράφω τις ερμηνείες, οι οποίες μπορούν να βοηθήσουν και πολλές είναι ενδιαφέρουσες. Οι ερμηνείες όμως δεν έχουν σημασία στον περιορισμένο αντικειμενικό σκοπό του Σκραμπλ. Κάποιος θα μπορούσε να υποστηρίξει ότι οι λέξεις στην πραγματικότητα δεν είναι λέξεις. Είναι ακολουθίες γραμμάτων που χορεύουν στο ταμπλό,

¹ επιφώνημα : έι!

μια διάταξη γραμμών, τόξων και κύκλων. Οι ακολουθίες συνήθως αναπαριστούν τη γλώσσα, αλλά τα γράμματα που τις συνιστούν στην πραγματικότητα δεν είναι τίποτα περισσότερο από, όπως ο Τζόελ Σέρμαν το θέτει ωμά, «εργαλεία σκοραρίσματος», τα οποία θα πρέπει να παρατεθούν με τρόπο θεωρούμενο αποδεκτό από μια πηγή αναφοράς ή άλλως να απορριφθούν από το πεδίο του παιχνιδιού. Θα μπορούσαν να ήταν τυχαία σχήματα ή χρώματα ή κουμπιά ή μικροπράγματα που πρέπει να τοποθετηθούν με μια συστηματική σειρά. Απλώς συμβαίνει να είναι γράμματα που σχηματίζουν λέξεις.

Είναι μια φορμαλιστική αλλά χρήσιμη για την ώρα άποψη. Με τον χρόνο θα ανακαλύψω την ομορφιά λέξεων όπως FLOKATI και GANTLOPE και SEADROME και PANTOFLE και PERDU και OUGUIA και SNAFUED και SIEROZEM και OQUASSA. Θα ερωτευθώ επαγράμματα λέξεις που παίρνουν όγδοο γράμμα στην αρχή τους: LEVATOR-ELEVATOR, LEADERS- PLEADERS, ESTIVAL- AESTIVAL- FESTIVAL, INCITES- ZINCITES, ONETIME- ZONETIME. Και ακόμη θα ψάξω τις σημασίες τους και έτσι θα γίνω καλύτερος .

Για την ώρα καταλαβαίνω ότι ενώ οι ερμηνείες μπορεί να είναι ενδιαφέρουσες, δεν είναι απαραίτητες. Είναι σχεδόν αδύνατο να παίξεις αγωνιστικό Σκραμπλ υψηλού επιπέδου (ή ακόμη και χαμηλού επιπέδου) αν γυρνάς την πλάτη στη χρήση περιέργων λέξεων. Τα δυο πιο κοινά ρεφρέν των παικτών του καθιστικού είναι το καχύποπτο «Αυτό είναι λέξη;» και το αγανακτισμένο «Δεν μπορεί να είναι λέξη!» Διότι πώς μπορεί κάτι να είναι λέξη, αν δεν την έχω ξαναδεί ποτέ; Η απάντηση που βρίσκω απ' την αρχή, είναι πως υπάρχουν πάρα πολλές λέξεις (εκατοντάδες χιλιάδες μάλιστα) που ακόμη και ο πιο μορφωμένος δεν γνωρίζει.

Για να παίξει κάποιος αγωνιστικό Σκραμπλ, θα πρέπει να ξεπεράσει τη ματαιοφροσύνη να αρνείται να παραδεχθεί συγκεκριμένες λέξεις ως αληθινές και να αποδεχθεί πως το παιχνίδι απαιτεί εκμάθηση λέξεων που ίσως να μην έχουν καμία χρησιμότητα καθημερινά. Το Σκραμπλ του καθιστικού έχει να κάνει με το ποιος κατέχει καλύτερο ενεργό λεξιλόγιο. Είναι κάποιο είδος ανάστροφου παζλ σταυρόλεξου. Όμως στην αίθουσα του τουρνουά, το Σκραμπλ δεν έχει να κάνει με το λεξιλόγιο. Αν είχε, εγώ –ένας σπουδαγμένος επαγγελματίας δημοσιογράφος– θα δέσποζα. Αλλά το συναγωνισμό με τους πρωταθλητές μόνο να τον ονειρεύομαι μπορώ. Όχι, το Σκραμπλ δεν έχει να κάνει με τις λέξεις. Έχει να

κάνει με το να κατέχεις τους κανόνες του παιχνιδιού, και κανόνες είναι οι λέξεις.

Κάποιοι παίκτες –όπως ο Μάθιου, ο ποιητής του πάρκου, ή ο Ρον Τίκερτ– φαίνεται να γνωρίζουν τη σημασία κάθε λέξης που παίζουν. Είναι περιέργοι εραστές των λέξεων που αποδέχονται πρόθυμα τις ιδιορρυθμίες και τις αντιφάσεις της γλώσσας. Κάποιοι παίκτες, συχνά όχι οι καλύτεροι, υποβιβάζουν το παιχνίδι στα μέτρα τους. Οι λέξεις είναι αλλόκοτες, ωστόσο τις μάθουν. Μετά όμως δεν είναι. Στο φόρουμ συζήτησης για το Σκραμπλ μέσω ιμείλ με την ονομασία Παιχνίδια Διασταύρωσης Λέξεων, Επαγγελματικό ή CGP, στο οποίο συμμετέχω, ένας παίκτης συνοψίζει την αντίφαση πολύ ωραία. Το θέμα «φαίνεται να είναι όχι ο αριθμός των λέξεων, ούτε το παράξενο των λέξεων, αλλά η αντίληψη πως ο αντίπαλος θα χρησιμοποιήσει τις παράξενες λέξεις που ξέρει κι εσύ δεν θα χρησιμοποιήσεις αυτές που ξέρεις». Σώζω το κομμάτι αυτό. Στο Ντάνμπερι παίζω «νέες» λέξεις όπως QUOIN, QANAT και OUTVIES κι είναι τόσο ευχάριστο όσο κι η νίκη.

«Κάθε λεξικό» γράφει ο Ντμίτρι Μπόργκμαν, «ανεξάρτητα πόσο πλήρες ή χωρίς περικοπές είναι, έχει διαλέξει ένα σχετικά μικρό αριθμό λέξεων από τον τεράστιο όγκο από λέξεις που αποτελούν τη γλώσσα». Οι λεξικογράφοι αποφασίζουν τι μπαίνει στα λεξικά και ο κόσμος αποφασίζει ποια λεξικά θα χρησιμοποιήσει σαν πηγές. Ένα άλλο ιερό τέρας των λεξοπαιχνιδιών, ο Ρος Έκλερ, γράφει ότι «κάθε άτομο πρέπει να τραβήξει τη διαχωριστική γραμμή ανάμεσα στις λέξεις και τις μη λέξεις και, αφού το κάνει αυτό, να γνωστοποιήσει προσεκτικά στους άλλους τι απόθεμα λέξεων χρησιμοποιεί. Δεν υπάρχει απόλυτα σωστή απάντηση».

Ο κόσμος του Σκραμπλ έκρινε πως το Επίσημο Λεξικό των Παικτών Σκραμπλ (OSPD) που πρωτοεκδόθηκε το 1978 για τους σκοπούς του παιχνιδιού, θα έδινε απάντηση στην ερώτηση, *πείναι λέξη*; Η τελευταία έκδοση (η τρίτη, ή OSPD3) περιλαμβάνει λέξεις που βρίσκονται σε τουλάχιστον μία από τις δέκα εκδόσεις πέντε μεγάλων κολεγιακών λεξικών των Η.Π.Α. Ο κόσμος του Σκραμπλ διχάστηκε από μια απόφαση της Hasbro το 1994 να καταργήσει περίπου 200 «προσβλητικές» λέξεις από το OSPD. Ως μέρος συμβιβασμού, η εταιρεία συμφώνησε να εκδοθεί από τον οίκο Merriam-Webster ένα βιβλίο για τους επίσημους αγώνες το οποίο να περιέχει όλες τις λέξεις, και τις βρόμικες, αλλά χωρίς ερμηνείες ή παραδείγματα φράσεων. Μόνο τις λέξεις. Το νέο βιβλίο, το οποίο εκδίδεται κατά το ξεκίνημα της καριέρας μου στο Σκραμπλ, λέγεται «Επίσημος

Κατάλογος Λέξεων για Τουρνουά και Ομίλους», και είναι γνωστό ως OWL.

Μιλώντας γενικά, εάν μια λέξη βρίσκεται ανάμεσα στις 120.302 λέξεις δύο έως εννέα γραμμάτων (συν τους κλιτικούς τύπους) που βρίσκονται στο OWL, είναι σωστή. Αν όχι, δεν είναι. Οι παίκτες του Σκραμπλ φιλονικούν για το αν συγκεκριμένες λέξεις θα πρέπει να διαγραφούν και άλλες να προστεθούν· η ΕΟΣ έχει μια επιτροπή λεξικών με υποχρέωση να συζητά τέτοια θέματα. Καθώς μαθαίνω ότι το βιβλίο δεν είναι δίχως ανακολουθίες, καταλήγω πως δεν υπάρχει λόγος ν' ανησυχώ γι' αυτό. Δεν είμαι λεξικογράφος.

Εκτός του ότι παραβλέπω τις ερμηνείες, δεν γράφω επίσης ποιες από τις τριγράμματα λέξεις παίρνουν πληθυντικό και ποιες όχι. Αυτό μπορεί να γίνει αργότερα. Το μέγεθος μιας έστω και τόσο μικρής λίστας φαίνεται αρκετά αποκαρδιωτικό.

Κανά δυο τεχνάσματα απομνημόνευσης βέβαια βοηθούν. Όλα τα γράμματα της φράσης BETSY'S FEET, μου λέει κάποιος, μπορούν να προσαρτηθούν στην λέξη ΚΑ (η πνευματική υπόσταση του ανθρώπου στην αιγυπτιακή θρησκεία) για να φτιάξουν τριγράμματα λέξεις (ΚΑΒ, ΚΑΕ, ΚΑΤ, ΚΑΣ, ΚΑΥ, ΚΑΦ), ενώ όλα τα σύμφωνα της φράσης KNIGHT SWAM μπορούν να μπουν πριν το ΑΕ (σκωτσέζικη λέξη για το «ένα»).

Αγοράζω λίγα βοηθήματα μελέτης, μέσα σ' αυτά και ένα φράνκλιν, μια ηλεκτρονική συσκευή παλάμης στο μέγεθος πιστωτικής κάρτας και στο πάχος πακέτου τσιγάρων, εθιστική όσο και τα δυο. Είναι φορτωμένο με το, ξεπερασμένο πια, OSPD2. Φτιαγμένη στις αρχές του '90 από την Franklin Electronic Publishers, η μικροσυσκευή φαίνεται να διατίθεται μυστικά και μόνο στον κύκλο του Σκραμπλ. Πληρώνω 43,25\$ σ' έναν τύπο στο Σαν Φραντσίσκο ο οποίος έχει αγοράσει μεγάλο μέρος από το εναπομένον απόθεμα. Είναι μαυραγορίτης, αλλά αξίζει. Γράφεις μια λέξη, πατάς Enter και το φράνκλιν σου λέει αν η λέξη είναι αποδεκτή (κι αν είναι, δίνει την ερμηνεία) ή όχι (οπότε προτείνει διορθώσεις). Γράφεις και τα επτά γράμματά σου και το φράνκλιν δίνει λίστα με όλες τις αποδεκτές λέξεις του αναλογίου σου. Γράφεις τέσσερα ερωτηματικά και το φράνκλιν επιστρέφει όλες τις τετραγράμματα λέξεις σε αλφαβητική σειρά. Επτά ερωτηματικά συν όλα τα γράμματά σου, αποφέρουν όλα τα σκραμπλ που περιέχονται.

Στα τουρνουά, οι παίκτες βγάζουν τα φράνκλιν τους μόλις τελειώσουν τα παιχνίδια για να δουν τι τους διέφυγε. Σ' έναν αγώνα έχω ΑΕΕΕΕΤ? Και υπάρχει ένα ανοικτό Η στο ταμπλό. Παιζώ ΕΗ για να

απαλλαγώ από το ένα Ε. Μετέπειτα, αναρωτιέμαι αν είχα σκραμπλ και το φράνκλιν με δουλεύει με απόδοση βιονικού ανθρώπου: AESTHETE. Κι όταν δεν ξέρω τι να κάνω με τα πολλά υποσχόμενα γράμματα ADENOPR, το φράνκλιν καταδεικνύει την ανεπάρκειά μου τετράκις: APRONED, OPERAND, PADRONE, PANDORE.

Για 20\$ αγοράζω το *Πλήρες Βιβλίο των Λέξεων*¹ και το *Πλήρες Κενό Βιβλίο*², δυο υπερμεγέθεις τόμοι εκατοντάδων σελίδων γεμάτους λέξεις ταξινομημένες με τρόπο που δεν έχω ξαναδεί. Το *Βιβλίο των Λέξεων* σε χρώμα ψυχεδελικό γαλάζιο, με συνδημιουργό τον Μάικ Μπάρον, έναν παίκτη εξπέρ που συνετέλεσε ώστε να υπάρχουν λίστες λέξεων για μελέτη στο Σκραμπλ: λέξεις με 70% φωνήεντα. Οκταγράμματα λέξεις με πέντε φωνήεντα. Λέξεις με λιγότερα από επτά γράμματα που έχουν J, Q, X ή Z. Επταγράμματα λέξεις ταξινομημένες με βάση τους πιο πιθανούς συνδυασμούς έξι γραμμάτων συν ένα έβδομο γράμμα. Το ίδιο για τις οκτάρες. Τετραγράμματα που φτιάχνονται από τριγράμματα. Πεντάρες από τεσσάρες. Όλες οι τρι-, τετρα-, πεντα-, εξα-, επτα- και οκταγράμματα λέξεις ταξινομημένες αλφαβητικά με το αλφάγραμμά τους. Το *Κενό Βιβλίο* είναι ακόμη πιο αλλόκοτο: τίποτα περισσότερο από δύο λίστες σε αλφαβηματική σειρά – λέξεις με έξι γράμματα κι ένα μπαλαντέρ και λέξεις με επτά γράμματα κι ένα μπαλαντέρ.

Αυτά τα βιβλία είναι ένας ασαφής σωρός από κεφαλαία γράμματα που κατηγοριοποιούν τη γλώσσα με τάξη, αλλά κάνουν την αφομοίωση να φαίνεται αδύνατη. Στήλες στηλών με λέξεις. Καθόλου ερμηνείες και γαρνιτούρες. Μόνον οι λέξεις. Όμως όταν ανοίγω τα βιβλία και αρχίζω να τα ξεφυλλίζω, νιώθω αγαλλίαση. Είναι σαν να βρήκα το μυστικό της επιτυχίας στο Σκραμπλ.

Στην σελίδα 24 του *Βιβλίου των Λέξεων* αρχίζουν τα σκραμπλ του Μάικ Μπάρον με γαλάζια γράμματα, που στην πραγματικότητα άρχισαν πολύ πριν τον καιρό των ομίλων και των τουρνουά, όταν το αγωνιστικό Σκραμπλ παιζόταν κυρίως σε αίθουσες παιχνιδιών οι οποίες ανήκαν σε φανατικούς σκακιστές. Το πιο φημισμένο ήταν ο «Όμιλος Σκακιού και Ντάμας της Νέας Υόρκης», γνωστότερος ως «Σπίτι των Ψύλλων». Το Σκραμπλ παιζόταν εκεί από τη δεκαετία του '50, όταν το παιχνίδι χαλούσε κόσμο για πρώτη φορά στη χώρα.

¹ *The Complete Wordbook*

² *The Complete Blank-book*

Οι παίκτες μάθαιναν λέξεις κυρίως μέσω της ώσμωσης πάνω στο ταμπλό, υποβοηθούμενοι από το *Πρότυπο Κολεγιακό Λεξικό Funk & Wagnalls*, έναν πλουσιοπάροχο τόμο 150.000 λημμάτων, το οποίο ήταν η πηγή λέξεων του «Σπιτιού των Ψύλλων» (διότι ένας επιμελητής των Funk & Wagnalls έπαιζε εκεί τακτικά). Κάποια στιγμή στα τέλη της δεκαετίας του '60, ένας από τους παίκτες προσδιόρισε πως η λέξη SATIRE πρόσφερε πάρα πολλές ευκαιρίες για να κάνει κανείς σκραμπλ. Ερευνώντας το λεξικό, βρήκε ότι δέκα οκτώ από τα είκοσι έξι γράμματα του αλφάβητου συνδυάζονταν με το SATIRE για να σχηματίσουν εξήντα επτά επταγράμματα λέξεις.

Εκείνον τον καιρό, δεν υπήρχαν σκονάκια και προγράμματα υπολογιστών που ξερνάνε λέξεις. Κανείς δεν εξασκούσαν στους αναγραμματισμούς με τον τρόπο του Ματ και του Μάρλον, φωνάζοντας λέξεις γοργά, ο ένας μετά τον άλλον. Στο Σπίτι των Ψύλλων, οι παίκτες αντάλλασσαν αναγράμματα κι έτρωγαν ώρες ή και μέρες προσπαθώντας να τα λύσουν, «υλικό που οι περισσότεροι μέσοι παίκτες σήμερα θα πετούσαν μακριά», μου λέει ο Λέστερ Σόνμπραν, ο καλύτερος νεοϋορκέζος παίκτης στη δεκαετία του '60 κι ένας από τους καλύτερους ακόμη.

Στις αρχές της δεκαετίας του '70, η Selchow & Righter έφτιαξε μια εθνική οργάνωση παικτών και άρχισε να εκδίδει ένα δελτίο. Το SATIRE πρωτοπαρουσιάστηκε στο δεύτερο φύλλο του *Δελτίου των Παικτών Σκραμπλ*. Η τρίτη έκδοση πρότεινε άλλο ένα παραγωγικό γκρουπ έξι γραμμάτων: AENRST που έφτιαχνε το SANTER*. Κι άλλοι «κορμοί» ξεφύτρωσαν: SETTER, ENTERS, RETINA, SALTER, και τέλος, TISANE, το οποίο συνδυαζόταν με είκοσι τρία γράμματα σχηματίζοντας πενήντα εννιά λέξεις. (Και το SATIRE και το TISANE, γνωστό επίσης ως SATINE, τώρα φτιάχνουν περισσότερες λέξεις λόγω των προσθηκών στο λεξικό του Σκραμπλ). Από τις επταγράμματα, λέξεις, η έρευνα μετατοπίστηκε στις οκταγράμματα.

Οι ερευνητές των λέξεων εφάρμοσαν στο παιχνίδι μαθηματική λογική. Γνώριζαν ότι τα προθεματικά και τα καταληκτικά ήταν κλειδί για τον σχηματισμό σκραμπλ. Γράμματα όπως τα A, E, I, N, R, S και T, συνδυάζονταν καλά. Τα D, G, L, N και O επίσης φαινόταν να υπόσχονται πολλά. Η έμπνευση των παικτών ενισχυόταν από την ιστορία και τη γλωσσική έρευνα. Στην έκδοση του 1890 του βιβλίου *Λεξοπαιχνιδιών Σταχυολογήματα για Περιέργους από τους Θεριστικούς Αγρούς της Γραμματείας*, ο Τσαρλς Κάρολ Μπομπό δημοσίευσε ένα διάγραμμα που

περιείχε τη σχετική συχνότητα των γραμμάτων του αλφαβήτου, που «υπολογίστηκε με πολύ μεγάλη ακρίβεια». Με τη σειρά, τα πρώτα δώδεκα ήταν ΕΤΑΟΙΝSHRDLU, η σειρά στην οποία βασίστηκε το πληκτρολόγιο της λινотυπικής¹. (Οι δύο αριστερές στήλες του πληκτρολόγιου παράγουν τις ακολουθίες ΕΤΑΟΙΝ και SHRDLU). Μελέτες της συχνότητας των γραμμάτων σε έντυπα αμερικάνικων αγγλικών επιβεβαίωσαν τη σειρά. Στο Σκραμπλ δεν ήταν έκπληξη που το G ήταν μέσα, λόγω του ότι είναι συνηθισμένες οι λέξεις που λήγουν σε -ING. Τα H και U θα μπορούσαν να ήταν μέσα γιατί υπάρχουν μόνο δύο H σ' ένα σετ και γιατί το U είναι το πιο δύσχρηστο απ' τα φωνήεντα.

Οι πρώτες λίστες, που φτιάχτηκαν με το χέρι, δεν ήταν πάντοτε αξιόπιστες. Σχεδόν κάθε φορά κάτι εμφανιζόταν στο *Δελτίο*, παίκτες έστελναν διορθώσεις, σημάδι ότι η κοινότητα των μονομανών με τις λέξεις αναπτυσσόταν: «Ο Τζον Τέρνερ άφησε έξω το GANTRIES και το PANTRIES στη λίστα του RETAINS. Αυτό κάνει τουλάχιστον 62 οκταγράμματα σκραμπλ». «Τα αναγράμματα των οκταγράμματος του Τζο Κορτέζ χρειάζονται λίγη βοήθεια. ACONITES- CANOEIST και SONICATE. ASTERISM- MISRATES και SMARTIES. PSILOTIC- POLITICS και COLPITIS».

Η κυκλοφορία του OSPD των 662 σελίδων, έκανε ευκολότερο το ψάξιμο λέξεων, αλλά έπρεπε ακόμη να το κάνουν χειρωνακτικά. Ένας από τους πιο παραγωγικούς ερευνητές λέξεων ήταν ο Ντέιβιντ Σέλμαν. Αποκρυπτογράφος γιαπωνέζικων μυστικών κωδίκων στο στρατό κατά τον Δεύτερο Παγκόσμιο και συντελεστής του συμπληρώματος του *Λεξικού Αγγλικών της Οξφόρδης*, ο Σέλμαν ανήγαγε για πρώτη φορά τη μελέτη του Σκραμπλ σε επίπεδο υπολογιστών. Το 1979 καθόρισε βαθμολογία κατάταξης για τους «καλύτερους» σαράντα εξαγράμματος κορμούς, προσθέτοντας τον αριθμό των γραμμάτων του αλφαβήτου που συνδυάζονταν με αυτούς και τον αριθμό των σκραμπλ που σχηματίζονταν· το SATIRE ήταν πρώτο με βαθμολογία 85 (18 γράμματα συν 67 σκραμπλ) και ακολουθούσε το SATINE με 82 (23 γράμματα, 59 σκραμπλ).

Ήταν σαν να είχε μόλις ανακαλυφθεί το σεξ ή η σοκολάτα. Οι παίκτες δεν χόρταιναν. Ως το 1980, στο *Δελτίο* κυριάρχησαν οι λίστες· τα αποτελέσματα των τουρνουά και τα νέα των ομίλων ήταν δευτερεύοντα.

¹ Πληκτρολόγιο αντίστοιχο της γραφομηχανής, με το οποίο ήταν εξοπλισμένη η λινотυπική μηχανή στοιχειοθεσίας.

Όλα γίνονταν για την κυριαρχία πάνω στο παιχνίδι, για να βγει το σπαθί από την πέτρα¹ που ήταν το OSPD.

Οι σοβαροί παίκτες έμαθαν ότι το παιχνίδι λέξεων ήταν στην πραγματικότητα παιχνίδι μαθηματικών, άποψη που ενισχυόταν από τις σελίδες του *Δελτίου* που είχε πλέον μετονομαστεί σε *Περιοδικό των Παικτών του Σκραμπλ*. Στο φύλλο του Φεβρουαρίου 1980, ένας εξπέρ με το όνομα Άλμπερτ Βάισμαν, ψυχολόγος από το Κονέτικατ, πειραματίστηκε για πρώτη φορά με τα μαθηματικά του παιχνιδιού χρησιμοποιώντας υπολογιστή. Ο Βάισμαν υπολόγισε την πιθανότητα να τραβηχθούν συγκεκριμένα γράμματα κατά την αρχή του παιχνιδιού. Ο λιγότερο πιθανός συνδυασμός ήταν BBJKQXZ, με το B να αντικαθίσταται από οποιοδήποτε γράμμα υπάρχει δύο φορές στο σακούλι (B, C, F, H, M, P, V, W, Y και τα μπαλαντέρ)· η πιθανότητα να βγουν τέτοια γράμματα ήταν μία στα 16 δισεκατομμύρια. Τα πιθανότερα απ' όλα, όπως ανακάλυψε, ήταν τα AEINORT, με προσδοκώμενη πιθανότητα 1 στις 9.530.

Όμως δεν υπήρχε αποδεκτή λέξη επτά γραμμάτων με τα AEINORT (δεν υπάρχει ακόμη), έτσι ο Βάισμαν υπολόγισε τον περισσότερο και λιγότερο πιθανό συνδυασμό που έδινε σκραμπλ. Ο πρώτος είναι (ακόμη) το AEIINRT, που έφτιαχνε το RETINAE και το TRAINEE (το ARENITE, ένα είδος πετρώματος, προστέθηκε στην δεύτερη έκδοση του OSPD), με πιθανότητα μία στα 13.870 ανοίγματα. Μια λέξη όπως το ERRATIC θα εμφανιζόταν μια φορά στις 91.743 στην αρχή. Το POACHES, μια στις 588.235. Το MUZJIKS μια στις 55.555.555. Τέλος, το MUUMUU?, με το μπαλαντέρ S, αναμενόταν να εμφανισθεί μια στις 8 δισεκατομμύρια φορές κατά το πρώτο παίξιμο, πράγμα που το έκανε το λιγότερο πιθανό σκραμπλ.

Το θέμα λοιπόν ήταν οι πιθανότητες. Καθώς το παιχνίδι εξελίσσεται, ο αριθμός των διαθέσιμων γραμμάτων κατεβαίνει από το πεπερασμένο σύνολο των εκατό προς το μηδέν, αυξάνοντας ή μειώνοντας τις πιθανότητες συγκεκριμένων μαθηματικών γεγονότων: να τραβήξεις ένα S, ή ένα μπαλαντέρ, να παίξεις σκραμπλ, να κολλήσεις με το Q, να τραβήξεις γράμμα που θα σχηματίσει σκραμπλ με το SATINE. Εάν είσαι σε θέση να καθορίσεις ποια από τα γράμματα είναι πιθανότερο να εξαχθούν

¹ Μεσαιωνικός θρύλος κατά τον οποίο ο νεαρός βασιλιάς Αρθούρος έβγαλε ένα σπαθί, το θρυλικό Εξκάλιμπερ, από το βράχο όπου ήταν μπηγμένο.

από το σακούλι, τότε μπορείς να υπολογίσεις ποιες λέξεις σε συμφέρει να μάθεις.

Ο Βάισμαν δημοσίευσε τα πιθανότερα 125 τραβήγματα με σκραμπλ, 220 λέξεις συνολικά. Κατέληξε στο ότι οι παίκτες πρέπει να μελετούν λέξεις με βάση την πιθανότητα που θα εμφανίσουν κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού. Δεν συμφώνησαν όλοι· στο κάτω κάτω, 220 λέξεις δεν ήταν πολλές. Και οι ακολουθίες των γραμμάτων ήταν δυνατόν να «χτιστούν» σκόπιμα, κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού, με ταχύ, έξυπνο παιχνίδι. Το *Δελτίο* δεν πήρε επίσημα θέση. Απλώς μετέδιδε τις πληροφορίες που δεχόταν. Έπειτα ήρθε το ραφινάρισμα της έρευνας του Σέλμαν. Αντί να ενδιαφέρει το πόσα διαφορετικά γράμματα του αλφάβητου συνδυάζονταν με άλλα έξι για να σχηματίσουν σκραμπλ, αυτό που είχε σημασία ήταν το πόσα γράμματα από τα ενενήντα τέσσερα, που απομένουν μετά το τράβηγμα των πρώτων έξι, μπορούν να δώσουν σκραμπλ.

Έτσι, οι ερευνητές των λέξεων εξέτασαν και τις 21.734 επταγράμματα λέξεις του OSPD. Ένας από αυτούς, ένας μοναχικός εραστής λεξικών με το όνομα Γιόζεφ Λέοναρντ, αναγνώρισε κάπου διακόσιες ομάδες έξι γραμμάτων που άξιζαν τον κόπο. Οι ερευνητές συνδύασαν τον αριθμό των γραμμάτων στο σακούλι που μπορούν να δώσουν σκραμπλ με το συνολικό αριθμό των σχηματιζόμενων σκραμπλ. Το SATINE πήρε την πρώτη θέση με μια «πρόσθετη βαθμολογία ισχύος» 150 βαθμών: τα ενενήντα από τα εναπομείναντα ενενήντα τέσσερα γράμματα στο σακούλι (όλα τα γράμματα εκτός από τα J, Q και Y) μπορούν να προστεθούν στο SATINE, φτιάχνοντας 60 διαφορετικές λέξεις. Το SATIRE ήταν δεύτερο με 142 (67 λέξεις συν 75 ωφέλιμα γράμματα), με τα SANTER και CLEARS να ακολουθούν.

Ήταν σωστός κατακλυσμός. Και για τους παίκτες, μάννα εξ ουρανού.

Ο Μάικ Μπάρον τους έδωσε κι άλλα. Στις αρχές της δεκαετίας του 1980, ο Μπάρον ήταν ψυχολόγος στο Πανεπιστήμιο του Νέου Μεξικού. Ο πατέρας κι ο αδερφός του έπαιζαν σ' ένα από τα πρώτα τουρνουά Σκραμπλ στο Λονγκ Άιλαντ το 1973 και ο Μάικ με λίγους φίλους άρχισαν ν' ασχολούνται με το παιχνίδι. Ίδρυσε έναν όμιλο στο Αλμπέρκερκιου και κατά συνέπεια κλήθηκε να παίζει σ' ένα τουρνουά προκριματικών για το εθνικό πρωτάθλημα του 1980, το δεύτερο του είδους.

Ο Μάικ κατατάχθηκε αρχικά εξηκοστός τέταρτος στους αγώνες – δηλαδή τελευταίος. Την πρώτη ημέρα το σκορ του ήταν 0-5, αλλά σκέφτηκε, *μπορώ να παίξω αυτό το παιχνίδι. Μόνο που πρέπει να μάθω κάποιες λέξεις*. Καθώς πετούσε στην επιστροφή, ο Μάικ άρχισε να επαναλαμβάνει τις τετραγράμματα λέξεις του OSPD με K. Ύστερα από λίγες σελίδες βέβαια, αποφάσισε να βγάλει κι όλες τις μικρές λέξεις με JQXZ. Μετά συνέλεξε όλα τα τριγράμματα και με τα διγράμματα έπλασε το πρώτο σκονάκι που μοίρασε στα μέλη του ομίλου. Έπειτα δημιούργησε λίστα τριγράμμάτων από διγράμματα – τριγράμματα λέξεις που σχηματίζονται όταν τοποθετηθεί γράμμα μπρος ή πίσω από τις διγράμματα– και μετά «τεσσάρες από τριάρες» και «πεντάρες από τεσσάρες».

Οι λίστες του ήταν αποκάλυψη. Στο *Δελτίο*, με την έμφαση να πέφτει στα φανταχτερά σκραμπλ που παίρνουν 50 πόντους έξτρα, οι μικρές λέξεις δεν είχαν την αναγνώριση που τους άξιζε και κανείς δεν είχε προσδιορίσει την σχετική σπουδαιότητά τους στο παιχνίδι. «Ήμουν ενήμερος για συγκεκριμένες παραμέτρους του παιχνιδιού», μου λέει ο Μπάρον. «Τα J, Q, X και Z σε εμποδίζουν να κάνεις σκραμπλ και πρέπει να παίξεις λέξεις δύο ως πέντε γραμμάτων για να πάρεις βαθμούς. Ήταν προφανές σε μένα αλλά δεν υπήρχε τίποτα στα *Νέα του Σκραμπλ* γι' αυτό».

Με υπερμεγέθη γυαλιά και ίσια ασημένια μαλλιά και τη χωρίστρα πάρα πολύ δεξιά, ο Μπάρον μοιάζει κάπως με τον Άντι Ουόρχολ στο Φάκτορ. Κατάλοιπα του Μπρούκλιν αλλοιώνουν ακόμη τη φωνή του, έχει μεγάλο χαμόγελο και ανόητο υπερενθουσιώδες γέλιο και, πού και πού, η φωνή του γυρνάει στο νιουκ-νιουκ-νιουκ του τριό Στούτζες. Όταν συναντιόμαστε φοράει τι-σερτ που ρωτάει ΠΑΙΡΝΕΙ ΤΟ ΔΥΣ-ΚΟΙΛΙΟΣ ΠΑΥΛΑ¹; Δεν έκανε ποτέ πρωταθλητισμό, αλλά ο Μπάρον είναι αυτός έφερε την ακριβή, επιστημονική σκέψη στο παιχνίδι.

Αφού ολοκλήρωσε τις λίστες μικρών λέξεων, ο Μπάρον μετέφερε το Σκραμπλ στην ανάλυση, εξετάζοντας δεκάξι παιχνίδια που ανατυπώθηκαν στο *Δελτίο*. Το συμπέρασμα: Ενώ τα διγράμματα, τριγράμματα και τα τετραγράμματα συνιστούσαν μόνο το 5% του λεξικού, συνεισέφεραν κατά 75% στο σύνολο των λέξεων που έμπαιναν και σχεδόν

¹ Αναφέρεται στη θεωρία του Φρόντ για το πρωκτικό στάδιο ανάπτυξης και την κατάσταση νευρικότητας και θέλησης για τάξη που δημιουργείται εξαιτίας της δυσκολιότητας στο παιδί.

στο μισό του τελικού σκορ. Τα σκραμπλ συνεισέφεραν στο 6% των λέξεων και στο 28% του τελικού σκορ. Με άλλα λόγια, δωδεκάμισι μικρές λέξεις παίζονταν για κάθε σκραμπλ. «Ήταν εκπληκτικό», λέει ο Μπάρον, «αυτό το 5% του λεξικού που συνεισφέρει στο 75% των λέξεων του ταμπλό υπογράμμιζε την αδιαμφισβήτητη σπουδαιότητα της εκμάθησης μικρών λέξεων».

Στα παιχνίδια αυτά, ο Μάικ ανέλυσε πως ο νικητής κέρδισε τον ηττημένο με 414,5 – 338,5 μέσο όρο. Ο νικητής τράβηξε 4,3 γράμματα περισσότερα από τον ηττημένο. Ο νικητής έπαιξε πρώτος συχνότερα από τον ηττημένο. Ο νικητής έπαιξε περισσότερα από τα ένδεκα ισχυρά γράμματα απ' ό,τι ο ηττημένος. Και, το σημαντικότερο, ο νικητής κέρδισε στα σκραμπλ κατά μέσο όρο τον ηττημένο 2-1, με το 90% της διαφοράς στο σκορ να μπορεί να αποδοθεί στα σκραμπλ. «Αυτό ήταν πολύ σημαντικό για να ευαισθητοποιηθούν οι παίκτες και να μάθουν τις μικρές λέξεις», λέει ο Μπάρον, «αλλά θα πρέπει να ξέρεις και τις λέξεις που είναι σκραμπλ».

Ένωσε πως οι ανακαλύψεις του ήταν πολύ καλές για να τις μοιραστεί με άλλους: ένα καρβέλι ψωμί κι ένα ψάρι που θα τάζαν τα πλήθη του Σκραμπλ. Ο Μπάρον γρήγορα ανακάλυψε μειονεκτήματα στις μεθόδους που ακολουθούσαν οι παίκτες για να μάθουν τα σκραμπλ. Οι λίστες μεγάλων πιθανοτήτων που δημοσιεύονταν στο *Δελτίο* πρόσφεραν μόνο λίγες εκατοντάδες λέξεις. Και οι κορμοί γραμμάτων για σκραμπλ δεν ήταν ορθολογικοί· για παράδειγμα, δεν είχε νόημα να μάθεις τα σκραμπλ που προκύπτουν από το CLEARS γιατί η πιθανότητα να πάρεις το C είναι ήδη χαμηλή και το να το πάρεις μαζί με, ας πούμε ένα V, ακόμη χαμηλότερη. Έπρεπε λοιπόν να μάθεις τις λέξεις που εμφανίζονται πολύ, όχι το CARVELS ή το CLAVERS. Κι ο τρόπος να το κάνεις αυτό ήταν να μάθεις τα σκραμπλ που εμπεριέχουν τα γράμματα με τη μεγαλύτερη συχνότητα, αυτά που έχουν αξία ενός ή δύο πόντων. Ο Μάικ κατέγραψε αυτά τα γράμματα – A, D, E, G, I, L, N, O, R, S, T και U– «τα τρισεκατοστιαία» λόγω του ότι υπάρχουν τουλάχιστον τρία απ' το καθένα τους στα εκατό γράμματα. Και έφτιαχναν περίπου τέσσερις χιλιάδες σκραμπλ.

Όμως η «λίστα των τρισεκατοστιαίων» δεν είχε τεχνάσματα απομνημόνευσης όπως οι κορμοί γραμμάτων και θα έπαιρνε στον Μπάρον δυο χρόνια να τα συντάξει. Στο μεταξύ, εφάρμοσε τη σκέψη με πιθανότητες και στους κορμούς γραμμάτων. Υπήρχε ένα βασικό μειονέκτημα στον

προσδιορισμό των κορμών που ήταν πιο καρπεροί: το σύστημα δεν λάμβανε υπόψη την ποσοστιαία πιθανότητα του ίδιου του κορμού. Για παράδειγμα, τα έξι γράμματα στο PAPERS και τα έξι στο AINERS* είχαν περίπου ίδια πρόσθετη βαθμολογία ισχύος· μπορείς να φτιάξεις 23 σκραμπλ με 78 χρήσιμα γράμματα από το πρώτο και 38 σκραμπλ με 61 χρήσιμα γράμματα από το δεύτερο. Αλλά ο παίκτης ήταν 54 φορές πιθανότερο να τραβήξει το AINERS παρά το PAPERS από ένα γεμάτο σακούλι.

Έτσι, ο Μπάρον δημιούργησε την Τροποποιημένη Βαθμολογία Ισχύος, που εξαγόταν αφού πολλαπλασιαζόταν η ποσοστιαία πιθανότητα ενός κορμού με τον αριθμό των γραμμάτων που απέμεναν στο σακούλι και συνδυαζόταν με αυτή. (Όρισε για το SATINE πιθανότητα 1,0 και ρύθμισε τα υπόλοιπα με βάση τη συχνότητα των γραμμάτων στον κορμό). Αυτό δούλεψε. Το RETINA που ήταν νούμερο έντεκα στην παλιά λίστα, προβιβάστηκε στο νούμερο ένα. Το SATINE ήταν δεύτερο και το SATIRE τρίτο. Το CLEARS που ήταν τέταρτο στην παλιά λίστα επειδή απέδιδε πολλά σκραμπλ, κατακρημνίσθηκε διότι η πιθανότητα να τραβηχθεί το C ήταν χαμηλή.

Ο Μπάρον επιδιόρθωσε περισσότερο τη μέθοδό του καθώς αντιλήφθηκε πως το γράμμα S άξιζε μεγαλύτερη βαρύτητα αφού οι παίκτες κρέμονταν σ' αυτό για να φτιάξουν σκραμπλ. Το καλοκαίρι του 1986, ως κεντρικό θέμα, τόσο σέξι για τους παίκτες του Σκραμπλ όσο μια πλειμείτ του *Playboy*, τα *Νέα των Παικτών του Σκραμπλ* δημοσίευσαν τους κορυφαίους 100 κορμούς λέξεων του Μπάρον, περίπου 2.500 επταγράμματα σκραμπλ συνολικά. Σαν να μην έφταναν αυτά, η ίδια έκδοση συμπεριλάμβανε τέσσερις ακόμη λίστες του Μπάρον: λέξεις με JQXZ, όχι σκραμπλ, λέξεις με 70% ή περισσότερο φωνήεντα, εξαγράμματα με τέσσερα φωνήεντα και λέξεις με πολλαπλά I ή U.

Όλες αυτές οι λέξεις γράφθηκαν με το χέρι από τον Μπάρον και τον Τζόζεφ Λέοναρντ. Ρώτησα τον Μάικ πώς ήξερε ποιους συνδυασμούς γραμμάτων να ελέγξει. «Αν ξέρεις ότι το SATINE είναι καλό», λέει, «ας αλλάξουμε το S με ένα D ή ένα R. Ας αλλάξουμε το RATINE με το RADINE. Ας το αλλάξουμε με ένα L, RALINE ή NAILER. Ας αλλάξουμε το R-A-L-I-N-E σε R-O-L-I-N-E. Έφτιαξα τα πρώτα εκατό με το χέρι. Από τους 55.000 δυνητικούς εξαγράμματος κορμούς, μου διέφυγαν τέσσερις από τους κορυφαίους εκατό»...

Ο Μπάρον έφτιαξε ξεχωριστές λίστες με λέξεις υψηλών πιθανοτήτων που δεν καλύπτονταν από τους κορμούς, όπως τα AGATOID

& EROTICA. Όλα αυτά συν οι πέντε χιλιάδες οκταγράμματα λέξεις που μπορούσαν να προκύψουν από τους πρώτους 100 κορμούς, δημοσιεύθηκαν στο *Δελτίο* το 1987 με τον τίτλο « Σοβαρά φίλοι μου, οι τελικές μου λίστες με σκραμπλ». Ο Μπάρον συγκέντρωσε όλες τις λίστες μαζί και τις δημοσίευσε ένα χρόνο μετά σε μορφή βιβλίου. Στην σελίδα 24, τα σκραμπλ αρχίζουν.

1	SATINE	D	DESTAIN
A	ENTASIA		DETAINS
	TAENIAS		INSTEAD
B	BANTIES		SAINTED
	BASINET		STAINED
C	ACETINS	E	ETESIAN
	CINEAST	F	FAINEST

Και οι εκατό κορμοί, από το SATINE ως το OUTENS, περιέχονται σε τέσσερις σελίδες, οκτώ στήλες στην κάθε σελίδα. Μόνο τέσσερις σελίδες. Φαίνεται εύχρηστο, ιδίως όταν το βγάζω φωτοτυπίες και το βάζω στο χαρτοφύλακά μου. Η απομνημόνευσή τους είναι άλλη ιστορία. Αρχίζοντας με το SATINE τα πιάνω όπως τα τριγράμματα: αν και τα τριγράμματα είναι μικρής έκτασης, σειρές μεμονωμένων γραμμάτων. Λέξεις όπως DUI ή VAV μοιάζουν λιγότερο λέξεις και περισσότερο γκρουπ συμβόλων που μπορούν να αναγνωρισθούν εύκολα από το σχήμα τους ή το σχέδιό τους. Τα σκραμπλ είναι αληθινές λέξεις, μακριές λέξεις, που χρειάζονται βαθύτερη συσχέτιση. Πρέπει να τα θυμάμαι, όχι μόνο να τα αναγνωρίζω.

Σκεπάζω το πρόσθετο γράμμα στον κορμό και μπορώ να εκτιμήσω από το κενό των γραμμών πόσα αναγράμματα περιμένουν. SATINE συν L. Μετράω. Επτά γραμμές. Μιλάω δυνατά ή κουνώ μόνο τα χείλη μου σα να 'μαι με κόσμο. «ELASTIN, ENTAILS». Παύση. «NAILSET». Μακρύτερη παύση. Ξέρω ότι είναι τρία που αρχίζουν με S. «SALIENT, SALTINE, SLAINTE».Κι ακόμη ένα. «TENAILS». Τα βρήκα. Καμιά φορά λέω τις απαντήσεις τραγουδιστά, και οι λέξεις δένονται μεταξύ τους. «INSTATE-SATINET». Είναι για πάντα συνδεδεμένες. Ω, αυτά τα ZANIEST ZEATINS. Όσο κι αν πάρει.

Αυτό που παίρνει είναι βδομάδες. Πετάγομαι από το διάβασμα στο γράψιμο. Καταγράφω τον κορμό, μετά κάθε γράμμα που παίρνει και πόσες λέξεις με κάθε γράμμα. Και έπειτα προσπαθώ να γεμίσω τα κενά. Πουλάω

πνεύμα σε φίλους που προσποιούνται πως ενδιαφέρονται για τη νέα μου μονομανία.

«Εξέτασέ με. Κοίτα τη δεύτερη λίστα, αυτή που αρχίζει με SATIRE. Δώσ' μου ένα γράμμα».

«Οκέι. R».

«ARTSIER, TARRIES, TARSIER». Ακούγομαι σαν στριμμένος ογδοντάχρονος που μπορεί ν' απαριθμήσει τα ονόματα των προέδρων των Η.Π.Α με τη σειρά.

«Ουάου. Απίθανο. Τόσο ενδιαφέρον. Τώρα πρέπει να γυρίσω στη δουλειά μου».

Μου παίρνει μήνες έως ότου εμπεδώσω τις λέξεις, πράγμα που ενισχύει το αίσθημα της απελπισίας. Είναι τόσα πολλά αυτά που πρέπει να μάθω. Τα SATINE και SATIRE είναι η κλίμακα σε σι μείζονα για ένα μουσικό, ο ακρογωνιαίος λίθος των πυραμίδων. Δεν μπορώ να φανταστώ ότι γίνεται REGINA (No 28) ή STORED (No 58) ή AMINES (No 95). Η απορρόφηση τόσων λέξεων μοιάζει με άσκοπη ενασχόληση. Δυσκολεύομαι να θυμάμαι ονόματα, εικόνες από το παρελθόν μου, υποθέσεις μυθιστορημάτων, τι έκανα το τελευταίο Σαββατοκύριακο. Πώς μπορώ, κλείνοντας τα τριάντα πέντε, ν' αρχίσω να μαθαίνω λέξεις; Πού θα τις χωρέσω στον εγκέφαλό μου;

Κουβαλάω τα βοηθήματα της μελέτης μου σ' ένα τουρνουά Σαββατοκύριακου στο θέρετρο του Πορτ Τζέφερσον, στο Λονγκ Άιλαντ. Έχω τις φωτοτυπημένες λίστες μου, το φράνκλιν και μια στοίβα κάρτες-ευρετήρια όπου έχω γράψει τρι-, τετρα- και πενταγράμματα λέξεις με J, Q, X, Z και κάποια κόλπα απομνημόνευσης. Για το JOTA, έναν ισπανικό χορό, γράφω «JO+TA», που είναι αποδεκτά διγράμματα. Για το JIMP γράφω JUMPIMP. Για το ZURF υπογραμμίζω το ARF. Καθισμένος στην τουαλέτα του πανδοχείου όπου διεξάγεται το τουρνουά, διαβάζω τις κάρτες μου και λέω δυνατά «το JAPAN παίζει». Μαθαίνω! Κι είμαι στην τρίτη από τις τέσσερις κατηγορίες! Ανεβαίνω!

Κερδίζω τα πέντε από τα πρώτα έξι παιχνίδια. Μοιάζει όπως στο Ντάνγπερι – ειδικά όταν χάνω τα πέντε από τα επόμενα έξι. Κάτι άλλο φταίει, πέρα από την εκμάθηση των λέξεων, γιατί οι αντίπαλοί μου δεν είναι δυνατόν να γνωρίζουν πολύ περισσότερες από μένα. (Ίσως φταίει η απειρία μου σε τουρνουά. Ίσως φταίει η χαρακτηριστική ανικανότητα του πρωτάρη να σκοράρει όταν τα γράμματα τον προδίδουν –η τάση να

παίζεις για 5 ή 10 βαθμούς αντί ν' αλλάζεις γράμματα– ή ακόμη όταν δεν σε προδίδουν, να παίζεις ένα ή δυο γράμματα για λίγους βαθμούς, όταν απαιτείται μεγαλύτερη «μπάζα». Ίσως φταίει το ότι δεν ξέρεις ποια γράμματα να κρατήσεις. Ίσως δεν κολλάνε οι λέξεις· σ' ένα παιχνίδι δεν θυμάμαι το SATIRE συν ένα A (ARISTAE, ASTERIA, ATRESIA).

Ίσως φταίει η σωματική κόπωση. Κατά τη διάρκεια της κατρακύλας μου, ο Τζο Έντλι, που ανέβηκε απότομα σε 10-2, ρωτάει αν είμαι κουρασμένος. Παραδέχομαι λοιπόν πως κάθισα αργά με τον Μάρλον και έπαιξα λίγα μεταμεσονύκτια παιχνίδια κι ήμουν στο πόδι από νωρίς καθώς ένιωθα νευρικός.

«Το σώμα σου χρειάζεται ξεκούραση», λέει. Το Σκραμπλ είναι παιχνίδι φυσικής και διανοητικής αντοχής. Ο Έντλι δεν παίζει μεταμεσονύκτια παιχνίδια, δεν συμμετέχει σε μπουροποσίες αργά τη νύχτα (η αλήθεια είναι ότι δεν έχει αγγίξει ούτε σταγόνα αλκοόλ στη ζωή του). Βρίσκεται εκεί για να κερδίσει και τίποτα παραπάνω. Ο Έντλι προσπαθεί να μην είναι αγενής· σε κάθε τουρνουά που συμμετέχει, λειτουργεί και ως ντε φάκτο εκπρόσωπος της ΕΟΣ. Αλλά οι κοινωνικές λεπτότητες μπορούν να περιμένουν. Αν οι αντίπαλοί του δεν καταλαβαίνουν, δύσκολα τα πράγματα.

Ο Έντλι κερδίζει την κατηγορία των εξπέρ με σκορ 12-3. Παίρνω δυο από τα τρία τελευταία παιχνίδια και τελειώνω 8-7, έκτος στους δεκαέξι – αν και είχα καταταχθεί δέκατος πέμπτος αρχικά. Λόγω του ότι ακόμη παίρνω βαθμούς επιτάχυνσης και του ότι η βαθμολογία κατάταξης υπολογίζεται με βάση τη δυναμικότητα των αντιπάλων μου –όσο δυσκολότερος ο αγώνας, τόσο περισσότερο ανεβαίνει η βαθμολογία και τούμπαλιν– η δικιά μου ανέρχεται στο 1155, ένα τονωτικό άλμα 150 πόντων.

Το ντελούξ ταμπλό Σκραμπλ και τα καινούρια μου λευκά-μπλέ μαρέν πλαστικά Προτάιλς, τα οποία παρήγγειλα για 25\$, έχουν μόνιμη θέση στο πάτωμα του καθιστικού μου, τα βιβλία και το φράνκλιν δίπλα τους. Παιζώ κάθε βράδυ μετά τη δουλειά. (Μόνος μου). Με το φράνκλιν τσεκάρω τα γράμματα κάθε φορά, καταγράφω λίστες νέων λέξεων και βρίσκω δυσνόητα παιξίματα. SIGNIORS, SORBENT, LATHERER, και PINIONED. CERVINE, COOTIE, και DOYLIES. RANI, ARECA, AERIED, EQUID, HYOID, LITAI. TABANID, WAUR, EQUITES, TOGAE, BETH, LAURA.

Όταν κάνω γνωστό στους εραστές του Σκραμπλ στο CGP ότι ένας δημοσιογράφος- παίκτης караδοκεί, ένας τους με καλωσορίζει στέλνοντας ένα πρόβλημα: βρείτε όλα τα σκραμπλ με τα STEFAN? και με τα FATSIS?. Του απαντώ ιδιαιτέρως, πως είμαι κολακευμένος και πετάω γρήγορα λίγα σκραμπλ που βλέπω (είμαι στη δουλειά, το φράνκλιν¹ είναι στο σπίτι): FASTENS, FAScIST, FAiNEST (SATINE συν F). Μου στέλνει τα υπόλοιπα: FANjETS, FATNESs, FATtENS, SATISFy, FLestAS, FISSATe. Μια βδομάδα μετά, παίζοντας σόλο, τραβώ AEFNST? Και παίζω rEFASTEN.

Για πρώτη φορά τσουβαλιάζω έναν εξπέρ στον Όμιλο, τον αδερφό του Τζόελ, τον Λάρι. Την ίδια μέρα κάνω προσωπικό ρεκόρ, 522 πόντους σ' ένα παιχνίδι. Στο σημειωματάριό μου γράφω πρόχειρα «Σημείο Καμπής» όντας περήφανος που έβαλα κάποιες λέξεις του Σκραμπλ, μεταξύ των οποίων και τα TAENIAE, AECIA, AWEE για να πετάξω φωνήεντα.

Καταστρώνω ένα πρόγραμμα. Τρεις βδομάδες μετά από το Πορτ Τζέφερσον, γίνεται το τουρνουά Σκραμπλ της 17^{ης} Περιφέρειας της Βοστώνης, αυτό με την πρώτη κατηγορία, στο Ουόλτχαμ. Τρεις βδομάδες μετά απ' αυτό, ένα σαββατοκυριακάτικο στο Κάτσκιλς. Μια βδομάδα μετά απ' αυτό –και κάθε μήνα!– άλλο ένα μονοήμερο στο μοτέλ της εξόδου 48 στον αυτοκινητόδρομο του Λονγκ Άιλαντ.

Σχεδιάζω τη ζωή μου γύρω από το Σκραμπλ.

«Το 'χω ξαναδεί», λέει ο Τζον Ουίλιαμς όταν του μιλώ για το πρόγραμμά μου. «Έχουμε πρόγραμμα δώδεκα σταδίων. Όταν η προσωπική σου υγιεινή αρχίσει να χειροτερεύει, θα ξέρουμε στ' αλήθεια».

Κάτι αλλάζει στο Ουόλτχαμ. Χαρίζω τα δυο πρώτα παιχνίδια με πανικόβλητες κινήσεις στρατηγικής. Παίρνω ένα μάθημα για τη σπουδαιότητα των γραμμάτων με υψηλή πιθανότητα, όταν δοκιμάζω το SALINED*, ενώ το SNAILED είναι η σωστή κίνηση, και στην ευκαιρία που έχω να τελειώσω με σκραμπλ και να κερδίσω, παίζω OUTRISE* αντί STOURIE, που είναι το μοναδικό σκραμπλ με αυτά τα γράμματα (και σημαίνει «σκοπισμένος»). Χάνω ένα παιχνίδι από χρόνο. Χάνω από δυο γαλαζομάλλες. Παίζω κοπάδια λάθος λέξεις. Πόσο χαμηλά βυθίζομαι: στο τελευταίο, χαμένο, παιχνίδι μου, η γυναίκα από το διπλανό τραπέζι βλέποντας το CUPID¹ στο ταμπλό, λέει, «Ω, χαριτωμένη λέξη».

Στο Ντάνμπερι, εξοργίστηκα από τις ήττες. Αν και διαφορετικές από αυτήν με το YER*, δεν ανέλυσα αγώνα με αγώνα το γιατί έχασα. Στο

¹ Ο θεός του έρωτα (το αγγελάκι με το τόξο).

Ουόλτχαμ, ορισμένα λάθη, η εσφαλμένη τακτική, εξακολουθούν. Για πρώτη φορά, φτιάχνω μια λίστα με τις τσαπατσουλίες μου: «Δεν έκλεισα το Χ για 42». «Άνοιξα θέση διπλής αξία λέξης για ένα Q και 44 πόντους στο τέλος». «Έπαιξα λάθος λέξη όταν ήμουν 30 βαθμούς πίσω, με καλά γράμματα στη μέση του παιχνιδιού». «Άνοιξα μια τριπλή αργά. Θα 'πρεπε να πάω πάσο».

Από το Ντάνμπερι αποχώρησα απογοητευμένος και ντροπιασμένος. Από το Ουόλτχαμ, με επίδοση 5-7, φεύγω θυμωμένος. Ούτε μπορώ να πω ότι πέρασα καλά. Πρώτη φορά, η βαθμολογία μου πέφτει, στο 1078.

Η αρχική αξίωση να συμμετέχω σε τουρνουά για λόγους ρεπορτάζ πάει περίπατο. Σταμάτησα να ρωτώ τους αντιπάλους μου για την ηλικία και την απασχόλησή τους. Τώρα, θέλω να 'χω καλή παρέα στις διοργανώσεις και να στρώνομαι με την οικογένειά μου στο Σκραμπλ τον Ματ και τον Μάρλον, τον Ντόμινικ και τον Μάρτιν, τους εικοσάρηδες και κάτι που ξανάπαιζαν τα παιχνίδια τους στο Ντάνμπερι· τον Έρικ Τσέικιν, τον λεξομανή απόφοιτο του Μπράουν και πρώην κομπιουτερά.

Ο Έρικ εγκαταλείπει το διαμέρισμά του στο Μανχάταν και αποσύρεται μόνιμα στο νοικιασμένο του σπίτι στο Κάτσκιλς, στην πόλη Μαγκάρετβιλ. Το σπίτι δεν είναι πολύ μακριά από το τουρνουά που διευθύνει ο Τζο Έντλι σ' ένα ξενοδοχείο στο Ροζεντέιλ, ένα μίνι Γούντστοκ, αυτό το τεχνούργημα της λευκής αντικουλτούρας της δεκαετίας του '60, όπου κυριαρχούν τα καταστήματα φυσικής διατροφής και τα χορτοφαγικά μενού. Είναι ένα όμορφο κατάλυμα που μοιάζει με καλοκαιρινή κατασκήνωση μες στο δάσος. Την άνοιξη το μέρος είναι ουσιαστικά έρημο, αν εξαιρέσεις εμάς, τους σκράμπλερ. Ο καιρός είναι για μακρυμάνικα, ένα ελαφρύ αεράκι, τα πουλιά τιτιβίζουν. Κάποτε είχα μείνει εδώ κι είχα ερωτευθεί δίπλα στη λίμνη· δεν το πιστεύω πως είμαι τώρα εδώ για να παίξω Σκραμπλ.

Ο Έρικ προσκαλεί τον Ματ, τον Μάρλον κι εμένα να κοιμηθούμε σπίτι του, γλιτώνουμε έτσι και τα έξοδα του ξενοδοχείου, περίπου μια ώρα οδήγηση στους αγροτικούς δρόμους από το τουρνουά. Μόλις τελειώνουν οι αγώνες της πρώτης νύχτας (είμαι 3-0), δεν γυρνάμε πριν περάσουν τα μεσάνυχτα. Περνάμε την ώρα μας με αναγράμματα. Ο Ματ αρχίζει με το TROUTMANIA*, που έχει δύο: MATURATION, NATATORIUM. «Κάποιος να μου δώσει ένα», προστάζει, σχεδόν κλαψιάρικα. «SHIRTSLEEVE», προσφέρει ο Μάρλον. «THEIRSELVES», αποκρίνεται ο Ματ.

Για τον Μάρλον είναι σαν Σαββατοκύριακο του Ταμείου Φρέσκου Αέρα¹. «Είμαι παιδί της πόλης» λέει καθώς ξεπροβάλλει από το αμάξι ύστερα από μακριά αναρρίχηση στο σκονισμένο δρόμο. Ατενίζει τον νυκτερινό, έναστρο ουρανό. «Δεν έχω ξαναδεί άστρα σαν κι αυτά. Δεν μπορείτε να μου δείχνετε ουρανό σαν κι αυτόν. *Να πάρει ο διάολος*». Το επόμενο πρωί, ο Ματ ξαναπιάνει το θέμα. «Έχει έναν καταρράκτη να δεις, Μάρλον», λέει. «Και γιατί πρέπει να τον δω;» απαντάει ο Μάρλον. «Είναι μέρος της κοινωνικής προσφοράς μας», λέει ο Ματ.

Ο Ματ ξεχνάει τα φύλλα καταγραφής των γραμμάτων. Ο Μάρλον ξεχνάει τα σορτς του. Ο Ματ επιδεικνύει την τζιν στολή του, καρό φανελένιο πουκάμισο και αθλητικά παπούτσια του μπάσκετ και τροχάζει σαν άλογο, πηδώντας από το ένα πόδι στο άλλο, προσέχοντας το τραυματισμένο πόδι του. Ο Μάρλον είναι σαν πυροσβεστικός κρουνός με πόδια, ντυμένος με νάilon φόρμες σε μπλε ηλεκτρική, καλυμμένες με ασημί λογότυπους μιας ομάδας αγώνων NASCAR². Όταν περπατάει, ο Μάρλον κάνει έναν ήχο σαν σίφουνας. Με τον Έρικ γελάμε στη θέα των δύο μεγαλοφυών σκράμπλερ καθώς την κοπανάνε για το σπίτι.

Στο αυτοκίνητο ο Έρικ ξανασυζητάει για μια ιδιαίτερα επώδυνη ήττα της περασμένης νύχτας, όταν ο Ματ ξαφνικά τον διακόπτει. «Έχω ένα», λέει. «A-C-E-I-O-P-R-R-S-T-T». Ο Μάρλον λέει πως έχει την απάντηση: TETRASPORIC. Όλοι ουρλιάζουν ειρωνικά. «Το TETRASPORIC είναι σωστό!» επιμένει ο Μάρλον. «Το TETRASPORIC είναι σωστό!».

Στο τέλος της ημέρας, το σκορ μου είναι 7-3. Δυστυχώς έχω από τις ψηλότερες βαθμολογίες κατάταξης στην τρίτη και τελευταία κατηγορία, έτσι, στατιστικά, αναμένεται να παίξω καλά. Μολαταύτα, αισθάνομαι σε Ξεν σχετικά με τις προσπάθειές μου, διαλέγοντας να εστιάσω στη συνολική μου επίδοση κι όχι στο 4-3 της πρώτης ημέρας. Με τον Έντλι εκεί γύρω, έχω πλήρη συνειδηση της διανοητικής μου κατάστασης. Ο Τζο με προτρέπει να ηρεμήσω, να αναπνεύσω βαθιά, να μείνω θετικός και να μην ανησυχώ για το αν θα κερδίσω ή χάσω. Φαίνεται να πιάνει, αλλά λόγω του ταξιδιού είμαι κατάκοπος. Καθώς επιστρέφουμε την ίδια νύχτα, προσπαθώ να πείσω τον εαυτό μου πως οι έξι ώρες που θα κοιμηθώ θα είναι αρκετή

¹ Fresh Air Fund- μη κερδοσκοπική εταιρεία που προσφέρει δωρεάν διακοπές σε παιδιά από οικογένειες χαμηλού εισοδήματος.

² Αγώνες αυτοκινήτων πίστας.

προετοιμασία για να κερδίσω τους πέντε εναπομείναντες αγώνες, και το τουρνουά, την Κυριακή το πρωί.

Όπως λαγοκοιμάμαι στη θέση μου, ακούω πού και πού τον Έρικ να λέει πως δεν είναι σίγουρος για το δρόμο που πήραμε και πως δεν έχουμε πολλή βενζίνη, αλλά θα τα καταφέρουμε. Ελάφια λάμπουν στα φώτα μας και όταν σχεδόν χτυπάμε ένα, ο Ματ λέει πως η παρά λίγο σύγκρουση ήταν συμφωνημένη με το ελάφι προκαταβολικά, προς όφελος του Μάρλον. Κάνει κρύο. Το αμάξι αρχίζει να τα φτύνει. Τελικά μένουμε σ' έναν έρημο αυτοκινητόδρομο στα βάθη της κομητείας Ντελαγουέρ.

Ο Ματ μουρμουρίζει το θέμα από το φιλμ Ντελίβερενς. Περιμένουμε να περάσει κάνα αυτοκίνητο και στο τέλος ο Έρικ σταματάει έναν τύπο μ' ένα Τράνσαμ που τον πηγαίνει σ' ένα βενζινάδικο μισό μίλι μακριά. Ανοίγω τα μάτια μου και βλέπω τον Μάρλον λουσμένο στο φως των αλάρμ που αναβοσβήνουν, ένας στρόγγυλος λόφος από νάιλον που βλέπει το παρμπρίζ και μοιάζει μες στο λαμπερό περίβλημά του σαν τον Νιλ Άμστρονγκ στη σελήνη. Φαντάζομαι τον Ματ να σολάρει στη σκηνή λέγοντας ότι ένας ντόπιος πέρασε τον Μάρλον για εξωγήινο από ούφο: «Ήταν με μια γαλάζια διαστημική στολή και το πρόσωπό του πιο μαύρο από τη νύχτα. Βγήκε από ένα σκάφος που αναβόσβηνε...» Γελάω και προσπαθώ να κοιμηθώ. Ο Ματ με τον Μάρλον κάνουν λίγα αναγράμματα για να περάσει η ώρα. Ο Έρικ επιστρέφει με ένα μπιτόνι βενζίνη.

Τα καύσιμα τελειώνουν ένα μίλι πριν το σπίτι. Φτάνουμε στις δύο και μισή.

Πέντε ώρες αργότερα, ακούω τον Ματ να μιλάει στον Έρικ στην κουζίνα. «Α-Α-Β-D...». Όπως ήταν αναμενόμενο, έχουμε αργήσει κι είναι αμφίβολο αν θα προλάβουμε τον πρώτο αγώνα στο ξενοδοχείο, οπότε το πιθανότερο είναι οι αντίπαλοί μας να ειδοποιηθούν να ξεκινήσουν τα χρονόμετρα και έτσι θα παίξουμε σε λιγότερο χρόνο, ή αν εμφανιστούμε είκοσι πέντε ή περισσότερα λεπτά αργοπορημένοι, θα χάσουμε τον αγώνα. Ο Έρικ τρέχει και, φυσιολογικά, ένας αστυνομικός ξεπροβάλει από το πουθενά για να μας σταματήσει.

Ο Έρικ εξηγεί με σοβαρό πρόσωπο ότι έχουμε αργήσει σ' ένα τουρνουά Σκραμπλ.

«Αυτοί οι δυο είναι από τους κορυφαίους παίκτες του πλανήτη», προσθέτει, δείχνοντας τον Ματ και τον Μάρλον.

«Τουρνουά Σκραμπλ;» λέει ο αστυνομικός.

Ο Έρικ του δείχνει ένα φύλλο βαθμολογίας.

Πειστικό, αλλά όχι αρκετό. Κόβει την κλήση, όπως και να 'χει.

Καθώς απομακρυνόμαστε, ρωτάω τον Έρικ αν πήρε το φύλλο βαθμολογίας. (Το πήρε).

«Παιδί μου, τι είναι αυτό το FINI*» λέει ο Ματ, παριστάνοντας τον αστυνομικό. Ο αντίπαλος του Έρικ είχε κάνει δεκτή ένσταση στο FINI* την προηγούμενη μέρα. «Τι σκεφτόσουν ; Δεν άκουσες ποτέ σου για άμυνα;»

«Δεν είδες το AGUEWEED με αυτά τα γράμματα;» προσθέτει ο Έρικ. «Θα πρέπει να σε επαινέσω γραπτώς γι' αυτό το παίξιμο».

Ο Μάρλον αποκαλύπτει, «το TETRASPORIC είναι TRICERATOPS».

«Αυτό που είναι ωραίο είναι το ATOP», λέει ο Ματ. Εννοεί πως αν το ATOP ήταν στο ταμπλό, θα μπορούσες να παίζεις TRICERATOPS βάζοντας γράμματα εκατέρωθεν.

«Ω, γαμώτο», λέει ο Μάρλον. «Και θα 'παιζα ATOP για να κλείσω το ταμπλό». Γελάμε όλοι. Οι πιθανότητες εναντίον κάποιου που παίζει TRICER μπροστά από το ATOP και ένα S από πίσω είναι αστρονομικές.

«Μιλάμε για ρίσκο. Ο Έρικ προσπέρασε σε στροφή με εκατό», λέει ο Ματ.

Προλαβαίνουμε. Κερδίζω τα τέσσερα από τα πέντε, αλλά η ήττα έρχεται στο καθοριστικό τελευταίο παιχνίδι για την πρώτη θέση. Χάνω μόλις για δύο πόντους, 347-345. Στο τέλος του Ουόλτχαμ, είμαι ικανοποιημένος με τη δεύτερη θέση με σκορ 11-4, +806 τελικό, ακόμη κι αν η κατηγορία ήταν αδύναμη. (Ο Ματ παίρνει την πρώτη κατηγορία με 10-5. Ο Μάρλον κερδίζει μόλις επτά. Ο Έρικ το ίδιο στην κατηγορία 2).

Λαμβάνω τα πρώτα μου κέρδη από τουρνουά Σκραμπλ -150 δολάρια- και χαμογελώ στη φωτογραφική μηχανή μιας χρήσης της γυναικάς του Έντλι, της Λόρας, που απαθανατίζει τους νικητές. Ίσως είναι το περιβάλλον, ίσως η ανοησία του να μείνεις από βενζίνη, ίσως η κλήση για ταχύτητα και η διαστημική στολή του Μάρλον, πάντως δέχομαι τα λάθη μου, όπως με συμβούλεψε ο Έντλι, και προχωρώ.

Πίσω στο Μπρούκλιν εκείνη τη νύχτα, χτυπάει το τηλέφωνο στις δέκα και μισή. Είναι ο Μάρλον. Μόλις έφτασε σπίτι του, στη Βαλτιμόρη.

«Τηλεφωνώ σ' όλους σας, όλους», λέει, «το TETRASPORIC είναι σωστοοοοο». Ο Μάρλον το είδε στο Merriam-Webster. «Μόλις πήρα τον Ματ και του είπα πως δεν καταλαβαίνω με ποιον τρόπο κερδίζει τα τουρνουά. Διάολεεεεε».

Η μέση βαθμολογία αυτών που έπαιξαν σε τουρνουά Σκραμπλ τον τελευταίο χρόνο είναι 1150. Μετά το μονοήμερο του Λονγκ Άιλαντ, μια βδομάδα μετά το Ροζεντέιλ, η βαθμολογία μου αυξάνει από 1118 σε 1165. Το άλμα αυτό οδηγεί σε δύο συμπεράσματα: Πρέπει να υπάρχει πολύς κόσμος που παίζει σ' ένα τουρνουά και δεν ξαναπαίζει και πρέπει να υπάρχει πολύς κόσμος που παίζει σε τουρνουά για να διασκεδάσει, διότι δεν εξηγείται αλλιώς ότι είμαι τόσο καλός, όσο οι μισοί απ' αυτούς που παίζουν αγωνιστικό Σκραμπλ.

Ο ορισμός του καλού παίκτη είναι σχετικός. Οπλισμένος με τις διγράμματα και (τις περισσότερες) τριγράμματα λέξεις, είμαι πια ικανός να κερδίζω άνετα τους περιστασιακούς παίκτες. Κερδίζω κατά κράτος ακόμη και τον αδερφό μου, τον πάλαι ποτέ δημιουργό καταλόγων λέξεων. Αλλά εφόσον βρέθηκα στη μέση της κατάταξης των ενεργών παικτών του αγωνιστικού Σκραμπλ, τι να χρειάζεται άραγε για να γίνω εξπέρ; Για να μην πω Εξπέρ; Και ποιος λογαριάζεται για τέτοιος στο κάτω κάτω; Για έναν παίκτη του επιπέδου του 2000, όπως ο Έντλι ή ο Γ.Ε. Τζόελ, ένας παίκτης με βαθμολογία 1600 –τυπικά εξπέρ– είναι αδύναμος παίκτης, μύγα στην πλάτη ελέφαντα. Για μένα ο παίκτης του 1600 είναι ημίθεος, ενώ ο Έντλι και ο Γ.Ε. και οι άλλοι του 2000 είναι θεοί του Σκραμπλ, έτοιμοι να πετάξουν. Είπα ότι θέλω να γίνω σαν κι αυτούς. Αλλά πώς;

Οι λέξεις είναι μια αρχή. Τώρα ξέρω ποιες να μάθω και με ποια σειρά κι έχω αποδεχθεί πως θα χρειαστεί πιο σκληρή δουλειά απ' αυτήν που έχω κάνει ως εδώ. Αντιλαμβάνομαι επίσης ότι είναι οι ψυχολογικές κι όχι οι γκάφες λογικής που με κατατρέχουν. Καθώς συλλογίζομαι αυτά, ο Έντλι σκάει στο CGP με τη συνταγή του για να γίνει κάποιος πρωταθλητής:

1. Ικανότητα να επιθυμείς να είσαι ο καλύτερος. Ή να επιθυμείς να κερδίσεις όποιο πρωτάθλημα είναι σημαντικό για εσένα.

2. Αμετακίνητη εντιμότητα απέναντι στον εαυτό σου για να απαντήσεις στο ποια είναι τα δυνατά και ποια τα αδύνατα σημεία σου.

3. Έλεγχος της αναπνοής σου.

4. Να βρίσκεις τρόπο να ελέγχεις τη συναισθηματική σου κατάσταση.

5. Ο παράγων Χ. Δεν ξέρω τι είναι αυτό. Είναι απλώς η φαινομενικά εκπληκτική κατάσταση την οποία έχει κάθε πρωταθλητής στο τουρνουά που κέρδισε.

Είναι καιρός να μάθω από τον άρχοντα.

5. Έντλι

Οι καλύτεροι παίκτες», μου λέει ο Τζο Έντλι, «εστιάζουν στη νίκη. Όλα τα υπόλοιπα είναι ασήμαντα. Οποιαδήποτε άλλη συμπεριφορά είναι άσχετη. Κάθε στάση που κρατάς όταν παίζεις, πρέπει να στοχεύει στη νίκη. Αλλιώς, γιατί βρίσκεσαι εκεί;»

«Βέβαια», λέει απαντώντας στη δικιά του ρητορική ερώτηση, «πολλοί βρίσκονται εκεί για άλλους λόγους. Και γι' αυτό δεν νικούν».

Αν το Σκραμπλ είχε «μείζονες αγώνες», όπως το τένις και το γκολφ, η πρώτη τετράδα στη Βόρεια Αμερική θα ήταν το εθνικό πρωτάθλημα, το ανατολικό πρωτάθλημα στο Ντάνμπερι, το τουρνουά της περιοχής της Βοστώνης στο Ουόλτχαμ και το δυτικό πρωτάθλημα στο Ρίνο της Νεβάδα. Εθνικό, Ντάνμπερι, Ουόλτχαμ, Ρίνο. Όχι για τα λεφτά. Το εθνικό πληρώνει 25.000 δολάρια στον πρωταθλητή, αλλά το πρώτο βραβείο στο Ουόλτχαμ είναι μόλις λίγες εκατοντάδες δολάρια. Η δόξα και το γόητρο είναι αυτά που μετράνε, όταν κερδίζεις ένα σημαντικό τουρνουά.

Όταν ο Τζο Έντλι κατέκτησε τη νίκη στην κατηγορία των εξπέρ στο Ντάνμπερι, την ώρα που εγώ πνιγόμουν στην άλλη μεριά της αίθουσας, έγινε ο πρώτος παίκτης Σκραμπλ που πέτυχε το ισοδύναμο του γκραντ σλαμ¹. Το εθνικό; Δις, ο μόνος παίκτης που το έχει κάνει. Το Ουόλτχαμ; Δις. Το Ρίνο; Πέντε φορές, τέσσερις απ' αυτές στη σειρά, στις αρχές του '90. Και τώρα το Ντάνμπερι. Ο Έντλι έχει κερδίσει κι άλλα μεγάλα τουρνουά. Τη μεγάλη διοργάνωση στο Χολιντέι Ιν στην Ατλάντα, πέντε φορές. Το γνωστό ανοιξιάτικο τουρνουά στο Γκάτλιμπεργκ του Τενεσί, κοντά στο Ντόλιγουντ, δύο φορές. Το παλιό τουρνουά του Γκραντ Κάνιον, που προσελκύει τους καλύτερους κι από τις δύο ακτές, δυο φορές. Σε μια ανεπίσημη λίστα με τα συνολικά κέρδη στο αγωνιστικό Σκραμπλ, ο Έντλι ήταν δεύτερος με πάνω από 60.000 δολάρια – κι αυτό το νούμερο δεν περιλαμβάνει κέρδη από τουρνουά όπου το πρώτο βραβείο ήταν λιγότερο από 1.000 δολάρια. (Ο Ντέιβιντ Γκίμπσον που κέρδισε 50.000 δολάρια σε μια διοργάνωση, στους αγώνες σούπερσταρ² του 1995, ήταν πρώτος).

¹ Γκραντ σλαμ είναι σειρά νικών σε καθορισμένα τουρνουά (κυρίως στο τένις).

² Αγώνες όπου παίζουν μόνον οι πρώτοι στη Βόρεια Αμερική (συνήθως οι 16 πρώτοι).

Έτσι, σε λιγότερο από δυο μήνες από τη νίκη του στο Ντάνμπερι, περιφέρομαι στο πίσω μέρος της αίθουσας δεξιώσεων στο ξενοδοχείο Double Tree Guest Suites στο Ουόλτχαμ, όπου δεκατρείς από τους καλύτερους του παιχνιδιού αναμετρίούνται στην πρώτη κατηγορία. Ο Έντλι είναι 0-10. Σε είκοσι χρόνια αγωνιστικού Σκραμπλ, ο Έντλι δεν έχει χάσει ποτέ περισσότερα από πέντε παιχνίδια στη σειρά σ' ένα τουρνουά. Και το πιο αξιοσημείωτο, ο Έντλι λέει ότι παίζει καλά, ότι όλοι οι αγώνες του χάθηκαν στο παρά κάτι. «Περνάω καλά», λέει.

Το ίδιο και οι αντίπαλοι του Έντλι.

«Προσπαθώ να μη σου κάνω τη ζωή δύσκολη με αυτό που γίνεται εδώ πέρα», λέει ένας καλός παίκτης. Ο Γ.Ε. Τζόελ καγχάζει κάπως δυνατά. Αν η χαίρεκακία ήταν υγρό, θα έσταζε από τη ζαρωμένη ύπαρξή του. Ο Τζόελ μοιάζει με τον Μίστερ Μπερνς, τον ιδιοκτήτη του κακού πυρηνικού εργοστάσιου στους Σίμπσονς¹.

«Ωραίο», λέει ο Έντλι. «Πραγματικά ωραίο».

Πραγματικά; *Πραγματικά*; Ωραίο να χάνεις όλα τα παιχνίδια; Ωραίο να ξέρεις πως οι άλλοι παίκτες ελπίζουν ενδόμυχα να χάσεις τους υπόλοιπους αγώνες σου, έτσι ώστε εσύ, ένας από τους πιο επιτυχημένους παίκτες στην ιστορία του παιχνιδιού, ο Τζακ Νικλάους² του Σκραμπλ, να υποστείς μια από τις πιο ταπεινωτικές εμφανίσεις που έκανε ποτέ κορυφαίος παίκτης, μια εμφάνιση που θα μείνει ως δημόσιος εξευτελισμός; Είναι αυτό ωραίο;

Για τον Τζο Έντλι, είναι. Όπως είναι ωραίο το ότι ένας παίκτης γράφει κάθε χρόνο στην επιταγή του των 18 δολαρίων «ΑΠΟΛΥΣΤΕ ΤΟΝ ΕΝΤΛΙ», όταν ανανεώνει τη συνδρομή του στην Εθνική Ένωση Σκραμπλ. Ωραίο για τον ζεστό, γλυκό, ευγενή Λέστερ Σόνμπραν ώστε να λέει για τον Έντλι: «Έχει μηδενική ευγένεια που υποχρεώνει». Κι ωραίο τόσο ώστε ο Έντλι να αναγορευθεί (ως αποτέλεσμα διαστρέβλωσης, αποδεικνύεται) σε Νταρθ Βέιντερ³ του Σκραμπλ. Ο Έντλι έχει αποκληθεί υπερόπτης, ακατάδεκτος, αναίσθητος, αγενής, συνωμότης, και το χειρότερο, κυρίως πίσω από την πλάτη του. Δεν τον νοιάζει, επειδή δεν ανησυχεί και πολύ γι'

¹ Δημοφιλής σειρά κινούμενων σχεδίων.

² Πρωταθλητής του γκολφ με μεγάλη καριέρα, γεννημένος το 1940.

³ Κακός και τρομερός χαρακτήρας-μαχητής του διαστήματος στον «Πόλεμο των Αστρων».

αυτά που σκέφτονται οι άλλοι. Στη Νιου Έιτζ ιστορία του Τζο Έντλι, ο νους είναι πάνω από όλα.

Μοναχογιός, ο Έντλι γεννήθηκε το 1947 και μεγάλωσε στο Νπιτρόιτ. Ο πατέρας του ήταν οδοντοτεχνίτης ωστόσο τον δέχθηκαν στη Συμφωνική του Νπιτρόιτ ως βιολονίστα, στα σαράντα έξι του. Η μητέρα του ήταν λογίστρια. Ο Έντλι ήταν μέλος της ομάδας σκακιού στο γυμνάσιο κι έπαιζε για πλάκα ένα παιχνίδι λέξεων που λεγόταν Τζόττο, στο οποίο πρέπει να βρεις μια πενταγράμμητη λέξη που σκέφθηκε κάποιος άλλος. Σπούδασε μαθηματικά και φιλοσοφία στο πολιτειακό πανεπιστήμιο του Ουέιν και κέρδισε δύο φορές το εσωτερικό πρωτάθλημα σκακιού. Ο πατέρας του του έδωσε ένα χρυσό δαχτυλίδι με έναν ίππο στο κέντρο και τα αρχικά του Τζο και στις δυο πλευρές, το οποίο φορά ακόμη στον δεξιό μέσο του, μολοντί τώρα φαίνεται σαν να κόβει την κυκλοφορία του αίματός του. Στον Έντλι άρεσε το στρατηγικό μέρος των παιχνιδιών. Αλλά μισούσε την ανταγωνιστική τους πλευρά.

«Στο σκάκι έφτασα στο επίπεδο μετρ, αλλά δεν μπορούσα να καταλάβω γιατί έχανα ή κέρδιζα», λέει. Καθόμαστε στο λιτό σπίτι του στο Λονγκ Άιλαντ, όπου ζει με τη γυναίκα του και την τετράχρονη κόρη του, την Άμπερ. «Κάποτε έπαιζα όσο μπορούσα καλύτερα, κάποτε όχι. Ήταν μυστήριο για μένα».

Μετά την αποφοίτηση, το 1969, ο Έντλι μετακόμισε στο Σαν Φρανσίσκο. Δεν κυνηγούσε το «καλοκαίρι του έρωτα» δεν έπινε, δεν κάπνιζε, δεν έπαιρνε ναρκωτικά. Όμως όλοι οι γνωστοί του το έκαναν. «Ήταν πολύ συναρπαστικό για την ανύποπτη μεσοαστική μου ύπαρξη να βρίσκομαι ανάμεσα σε όλον αυτόν τον κόσμο. Και να είμαι ένας απ' αυτούς, αλλά συγχρόνως τελείως ξένος. Θα γινόμουν χαμαιλέοντας. Θα ήμουν σαν κι αυτούς. Όποτε ήταν φτιαγμένοι, το έπαιζα κι εγώ φτιαγμένος. Δεν ήταν θέατρο. Αλλά είχε πλάκα».

Παντρεύτηκε μια Πρωταπριλιά και χώρισε την επόμενη Ημέρα των Ευχαριστιών. Δεν έκανε σεξ για δύο χρόνια. Έκανε ωτοστόπ για να επιστρέψει σπίτι του, με 10 δολάρια στην τσέπη. Χρημάτισε οδηγός ταξί. Έμεινε σε ένα κλαμπ μόνιμης διαμονής, με το όνομα Μονρόε, όπου όλοι δούλευαν δεκατέσσερις ώρες τη βδομάδα με αντάλλαγμα στέγη και τροφή. Όμως κυρίως αυτοσυγκεντρωνόταν, έπαιζε μπιλιάρδο και Ρισκ¹ και

¹ Επιτραπέζιο παιχνίδι τακτικής της Hasbro που πρωτοκυκλοφόρησε το 1959.

πινγκ-πονγκ και Μονόπολη, λίγο τάβλι για λεφτά, και διάβαζε όρθιος στο βιβλιοπωλείο του Πολκ για την ανθρώπινη λανθάνουσα ενέργεια.

Εκεί άρχισε να διαφαίνεται ποιος θα γινόταν ο Έντλι. Διάβασε το «Είμαι Αυτό: Η επιστήμη του Χάμσα από το Δα Βιγνιάνα Μπχαϊράβα», έναν οδηγό για την επίτευξη εσωτερικής ειρήνης του Σουόμι Μουκτανάντα. Διάβασε Ισαάκ Ασίμοφ και Ρόμπερτ Σίλβερμπεργκ και Τζακ Τσόλκερ. Αλλά επηρεάστηκε κυρίως από την Τζέιν Ρόμπερτς, μια φιλόσοφο του Νιού Έιτζ που υποστήριζε πως ένας «μη σωματικός δάσκαλος» με το όνομα Σεθ μιλούσε δια μέσου της ενόσω η ίδια ήταν σε ύπνωση. Το μήνυμα της Ρόμπερτς ήταν ότι τα ανθρώπινα όντα μπορούν να αποκαλύψουν την ίδια τους την πραγματικότητα. Όπως του είπε ο Σεθ μέσω της Τζέιν, «Κατά κάποιον τρόπο έχεις δεχθεί τα δώρα των θεών. Οι πεποιθήσεις σου γίνονται πραγματικότητα. Ό,τι πιστεύεις πραγματώνεται. Δεν υπάρχει περιοχή της ζωής σου που αυτό δεν ισχύει». Έτσι, ο Έντλι αναρωτήθηκε, «Τι πεποιθήσεις έχω; Ποιες είναι οι απόψεις μου; Τι είδους πραγματικότητα θέλω να δημιουργήσω;»

Τελικά, αποφάσισε ότι ήταν καλός στα παιχνίδια, να τα παίζει και να τα φτιάχνει· αυτό λοιπόν θα έκανε στη ζωή του. Διάβασε για το πρώτο εθνικό πρωτάθλημα Σκραμπλ και για την έκδοση του πρώτου λεξικού του Σκραμπλ. Παρά το ότι δεν έπαιζε το παιχνίδι όταν ήταν μικρός ή με τους φίλους του στο Μονρόε, κάτι τον τράβηξε σε αυτό. Ο Έντλι έκρινε ότι μπορούσε να γίνει κορυφαίος παίκτης του Σκραμπλ· επομένως θα γινόταν. «Ένωσα πως η μοίρα μου ήταν εκεί», λέει. Για να αποκαλύψει τη μοίρα του, ο Έντλι αποφάσισε να μάθει το OSPD. Όλο. Βρήκε δουλειά νυχτοφύλακα. «Ξαγρυπνούσα όλη νύχτα μελετώντας Σκραμπλ», λέει. «Τσιμπιόμουν κάθε μισή ώρα για να σιγουρευτώ ότι ήμουν ξύπνιος».

Στις επαγγελματικές κάρτες της φίλης του, ο Έντλι έγραφε αναγράμματα στη μια πλευρά και στην άλλη τις απαντήσεις. Μια φορά τη βδομάδα με έναν φίλο του που είχε έρθει μαζί του στο Σαν Φρανσίσκο, τον Τζέρι Λέρμαν, έπαιζε παρτίδες έξι ή οκτώ παιχνιδιών. Υπενθύμιζε στον εαυτό του πού ήθελε να βρεθεί: σε σημείο τέτοιο ώστε να μπορεί να αναγραμματίζει όλα τα σκραμπλ του OSPD στιγμιαία, πρώτα δίχως μπαλαντέρ, μετά με ένα μπαλαντέρ. «Ένωσα πως μπορούσα να κερδίσω το εθνικό πρωτάθλημα και είπα, “Αυτό είναι που θέλω. Ας αποδείξω στον εαυτό μου ότι μπορώ να το κάνω”».

Γιατί αυτό, ρωτάω τον Έντλι, σε αντίθεση με οτιδήποτε άλλο;

«Δεν μπορεί να εξηγηθεί», λέει. «Δεν είναι δυνατόν να εξηγηθεί. Όλο που μπορώ να πω είναι πως η ζωή μου ως εκείνο το σημείο οδηγούσε στο γεγονός ότι ήμουν παίκτης, ότι χρειαζόμουν μόνο τη διάθεση, χρειαζόμουν την παρόρμηση και χρειαζόμουν το παιχνίδι. Όλα όσα είχα κάνει στη ζωή μου, οδηγούσαν σε αυτή τη στιγμή».

Μετά από επτά τουρνουά, και μπόλικη απογοήτευση, χρειάζομαι δάσκαλο. Ο Έντλι, βέβαια, κατέχει την ουσία του παιχνιδιού· ακόμη και οι επικριτές του παραδέχονται ότι είναι από τους καλύτερους όλων των εποχών. Δεν είναι όμως αυτός ο λόγος που επιδιώκω την καθοδήγησή του. Οι περισσότεροι παίκτες με βαθμολογία γύρω στα 1.800 θα μπορούσαν να μου διδάξουν τα λεπτά σημεία που χρειάζομαι για να αναρριχηθώ στην κλίμακα της βαθμολογίας. Είναι η καθολική ηρεμία του Έντλι και η ακλόνητη πίστη στο εσωτερικό παιχνίδι που τον κάνουν τον ιδανικό σουάμι¹ του Σκραμπλ.

Όμως όταν του τηλεφωνώ δεν βρίσκομαι σε περίοδο βαθιών σκέψεων. Δεν αισθάνομαι ότι έχω παίξει αρκετούς αγώνες ή ότι ξέρω αρκετές λέξεις για να ωφεληθώ από μια σοβαρή διάλεξη με θέματα όπως κινήσεις ανοίγματος, έλεγχος του ταμπλό και διαχείριση των γραμμάτων. Έχω αφομοιώσει κάποια βασικά αλλά νομίζω θα χρειαστώ ακόμη χιλιάδες τραβήγματα από το σακούλι για να εκτιμήσω τη διαφορά ανάμεσα στο να τοποθετείς γράμματα στο ταμπλό, δηλαδή αυτό που κάνουν οι αρχάριοι και οι μέσοι παίκτες, και στο να παίζεις ολοκληρωμένο Σκραμπλ όπως οι μεγάλοι μετρ. Είναι σαν ζωγραφική με δακτυλομπογιές εναντίον του Πικάσο, κι εγώ είμαι ένας ζωγράφος με δακτυλομπογιές.

Ο Έντλι το κατανοεί και δεν αρχίζει διάλεξη στρατηγικής. Αντιθέτως, καθόμαστε στο τραπέζι της κουζίνας και ανάμεσα σε συνέχειες της ιστορίας του Τζο Έντλι κουβεντιάζουμε για τα θεμελιώδη, καθώς και τα μεταφυσικά, του παιχνιδιού.

Ξεκινώ με μια εξομολόγηση. «Αισθάνομαι πνιγμένος από τις λέξεις», λέω. «Όλες αυτές οι λίστες, υπολίστες και δυνητικές λίστες, είναι τόσο πολλά, έτσι δεν κάνω και πολλά τελικά».

Ο Τζο μου υπενθυμίζει ήρεμα πως, σ' αυτό το θέμα, δεν υπάρχει επιλογή. «Ξέρεις τι να κάνεις. Μάθε τις λέξεις».

¹ Θρησκευτικός δάσκαλος του Ινδουισμού.

Δεν είναι αποπνικτικό, λέει. Μπορείς να εκπαιδεύσεις το μυαλό σου να το κάνεις, να αναγραμματίζεις και να συγκρατείς τις λέξεις που έχεις μάθει. «Είναι μια διαδικασία κατά την οποία θέτεις στον εαυτό σου ερωτήσεις, εξαναγκάζεις το μυαλό σου να κάνει ερωτήσεις στον εαυτό σου συνεχώς και απαντάς στον εαυτό σου συνεχώς, σε αναζήτηση», λέει ο Τζο. «Αντί να αναζητάς άσκοπα, εξαναγκάζεις το μυαλό σου να συνομιλεί με τον εαυτό σου, είναι κάτι που θα δεις σε όλους τους κορυφαίους παίκτες».

«Είναι θέμα μνήμης;» ρωτάω. «Γιατί δεν νομίζω πως έχω καλή μνήμη».

«Δεν είναι η μνήμη. Δεν θυμάσαι τα πάντα. Πηγαίνεις στην κατεύθυνση που πρέπει να πηγαίνεις και δεν ξέρεις ποια κατεύθυνση ήταν. Και ξαφνικά, ένα φως ή μια εικόνα ή ένα συναίσθημα λέει “Πήγαινε εκεί”, κι εκεί πηγαίνεις. Είναι σαν κλειδαριά. Δεν ξέρω ποιους άλλους συνδυασμούς γραμμάτων να δοκιμάσω πια. Έχω δει κάθε συνδυασμό. Και μετά ζητάω βοήθεια. Και μετά, εντελώς ξαφνικά, η πόρτα ανοίγει και ξέρω τι να δοκιμάσω. Έρχεται. Κάποιες φορές κάθομαι και λέω “Βοήθησέ με”, και τότε, ξαφνικά, βλέπω ένα σκραμπλ. Και δεν ξέρω από πού μου ήρθε».

Το κίνημα της «λανθάνουσας ανθρώπινης ενέργειας», με τα κοινόβια, τις αξίες του, τους χαρισματικούς γκουρού και άλλες ηλιθιότητες της δεκαετίας του «εγώ»¹, γέννησε έναν άνθρωπο για τον οποίο, το Σκραμπλ ήταν το νόημα της ζωής.

Δύο χρόνια πριν το εθνικό πρωτάθλημα του 1980, ο Έντλι είπε στον εαυτό του ότι θα το κερδίσει. Δεν είχε ιδέα γιατί ή πώς· η αλήθεια είναι ότι δεν είχε αντιμετωπίσει άλλους κορυφαίους παίκτες κάτω από συνθήκες ανταγωνισμού. Στους δυτικούς προκριματικούς για τη διοργάνωση, ο Έντλι τερμάτισε έκτος· μόνο πέντε παίκτες από την περιφέρειά του προκρίνονταν στους 32 των τελικών, αλλά ο Έντλι προσκλήθηκε ως επιλαχών. «Το πεπρωμένο», λέει. «Το πεπρωμένο με καθοδηγούσε».

Έχοντας ανάγκη να προπονηθεί εναντίον των θρυλικών νεοϋορκέζων παικτών, ο Έντλι έφυγε στα ανατολικά. Κανόνισε μια παρτίδα με τον Ρον Τίκερτ σε μια αίθουσα για Σκραμπλ. Ο Τίκερτ κέρδισε τα πρώτα έξι παιχνίδια. «Αντιλήφθηκα πως κάτι έτρεχε. Δεν είναι μόνο τύχη», λέει ο Έντλι. «Υπάρχει ένα άλλο επίπεδο που πρέπει να μάθω. Παίζοντας όλους αυτούς τους αγώνες και χάνοντάς τους, ήταν εμφανές

¹ Η έκφραση είναι «Me Decade» και έχει καθιερωθεί για να δείξει τον ναρκισσισμό της δεκαετίας του '70.

ότι ήμουν όλο νεύρα κι έκανα πολλά λάθη συντελώντας έτσι στο να χάσω. Τέλος, τα συμμαζέψα όλα και συγκεντρώθηκα στο έβδομο παιχνίδι. Και κέρδισα, ελέγχοντας την αναπνοή μου. Ήταν το κλειδί. Να καταλάβω πώς να ελέγχω την αναπνοή μου, αυτό ήταν το τελευταίο πράγμα που έπρεπε να κάνω».

Ο Έντλι είχε μελετήσει γιόγκα και Τάι-τσι όπου η αναπνοή είναι συστατικό της πειθαρχίας και της συγκέντρωσης. Δεν το είχε όμως συνδέσει με το Σκραμπλ. Η ιδέα ήταν να ελέγχεις την αναπνοή: ανάπνεε βαθιά. Πίεσε την ενέργεια στο κέντρο του κεφαλιού σου. Πάρε τα αισθήματα από το στομάχι στο κεφάλι σου. Πίεσε τον αέρα μακρύτερα ή γρηγορότερα για να βγάλεις περισσότερη φλόγα όταν τη χρειάζεσαι.

«Τελείωσα και έφυγα εκστασιασμένος», λέει ο Έντλι. «Όταν γύρισα σπίτι ήξερα ότι έμαθα αυτό που χρειαζόμουν να μάθω».

Ο Έντλι ήταν ουσιαστικά άγνωστος στους εξπέρ του ξενοδοχείου Miramar Sheraton της Σάντα Μόνικα στην Καλιφόρνια, όπου διεξήχθη το εθνικό πρωτάθλημα του 1980. Τα φαβορί ήταν παίκτες σαν τον Τίκερτ, τον βασιλιά της νεοϋορκέζικης σκηνης, και τον Λέστερ Σόνμπραν, τον πρώην βασιλιά της νεοϋορκέζικης σκηνης, που τώρα ζούσε στο Μπέρκλεϊ· εκεί ήταν και ο Ντέιβιντ Πρινζ από το Σαν Φρανσίσκο που είχε κερδίσει το πρώτο εθνικό πρωτάθλημα, και ο Τζιμ Νοϊμπέργκερ, ένας νεοϋορκέζος δικηγόρος που ο πατέρας του είχε ιδρύσει μια διακεκριμένη εταιρεία της Ουόλ Στρητ. Ο Έντλι δεν μπορούσε να κοιμηθεί από τη νευρικότητα: δύο ώρες την πρώτη βραδιά του τουρνουά, δύο τη δεύτερη. Ξάπλωνε ζύπνιος στο κρεβάτι, κάνοντας ασκήσεις βαθιάς αναπνοής, μαθαίνοντας το «τελευταίο μάθημά» του, το τελευταίο μέρος του ψυχολογικού του περιβλήματος που θα τον έκανε ένα με το ταμπλό.

«Επαναλάμβανα στη συνείδησή μου μια φράση που θα έμενε σε όλη την καριέρα μου στο Σκραμπλ», λέει. «Σε παρακαλώ καθοδήγησέ με», ο Έντλι ικέτευε μια ανώτερη δύναμη. «Μπορείς να το κάνεις».

Ο Έντλι το επαναλάμβανε πάλι και πάλι, εκατοντάδες φορές. Το αποτέλεσμα, μου λέει, ήταν να βγάλει το εγώ του έξω από τη διαδικασία. Ο Έντλι δεν έκανε τίποτα· κάτι άλλο είχε τα ηνία. Άσχετα με το ποια ήταν η πραγματικότητα –αφού εμείς οι ίδιοι δημιουργούμε τη δικιά μας– άσχετα με το τι θα έλεγαν οι άλλοι, ο Έντλι πίστευε ότι δεν έκανε τίποτα. Ότι κάτι τον καθοδηγούσε να σκέφτεται τις σκέψεις που σκεφτόταν, να παίζει όπως έπαιζε, να πιέζει τον εαυτό του. Το σκορ του ήταν 6-1 την πρώτη μέρα του τριήμερου τουρνουά, αρκετό για τη δεύτερη θέση. Την ώρα του γεύματος

της δεύτερης μέρας, το σκορ είχε γίνει 7-3 κι ο Έντλι ένωθε εξαντλημένος από την έλλειψη ύπνου. Έκανε ντους για πολλή ώρα, περισσότερες ασκήσεις αναπνοής και συνέχισε το διανοητικό του μάντρα. *Σε παρακαλώ καθοδήγησέ με. Μπορείς να το κάνεις.*

Ο Έντλι θα έπαιζε τους τελευταίους επτά αγώνες εναντίον των επτά καλύτερων παικτών Σκραμπλ στη χώρα. Κέρδισε τα τέσσερα εκείνη την ημέρα, 11-3 κι ήταν ακόμη δεύτερος πίσω από τον Τζιμ Νοϊμπέργκερ. Στη συνέχεια κέρδισε τους αγώνες 15 και 16, τον τελευταίο όταν ο Πριντς κατέγραψε λάθος το σκορ στους τελευταίους γύρους και πέταξε μια σίγουρη νίκη. Ήταν μισό βαθμό πίσω από τον Νοϊμπέργκερ που έφερε ισοπαλία με τον Τίκερτ στον αγώνα 16, ενώ με νίκη εξασφάλιζε το πρωτάθλημα. Στον αποφασιστικό αγώνα 17, ο Έντλι πήρε καλύτερα γράμματα από τον Νοϊμπέργκερ και κέρδισε. «Νυχτοφύλακας ο πρωταθλητής Βόρειας Αμερικής», διακήρυξε η Εφημερίδα των Παικτών Σκραμπλ. Για τον Έντλι, τριάντα δύο χρονών, η νίκη του στο πρωτάθλημα δικαίωσε τη ζωή του από είκοσι ετών, την ψυχολογική του μαθητεία στον Σεθ και την Τζέιν και το σύστημα της Ανατολής, το προσεκτικά κατασκευασμένο Νιου Έιτζ σύστημα ελέγχου της σκέψης. Ήταν όμως και μια τεράστια απογοήτευση.

«Ένιωθα σαν να μην είχα κάνει τίποτα. Ένιωθα πως ήταν μοιραίο να συμβεί, από δύο χρόνια πριν. Έκανα μόνο αυτό που μου έλεγε το σύμπαν».

Καθώς συζητάμε, ο Τζο προτείνει να παίξουμε μία φιλική παρτίδα και να την αναλύσουμε. Κάνω μια κίνηση, ο Τζο την κριτικάρει προτείνοντας καλύτερες κινήσεις, τέτοιες που θα έκανε βασισμένος στη μεγαλύτερη γνώση λέξεων που έχει, αλλά και άλλες μέσα στα όρια του περιορισμένου μου λεξιλογίου. Οι λέξεις που μπαίνουν είναι κοινές, τριγράμματα και τετραγράμματα απορρίμματα για να «καθαρίσει το αναλόγιο ενόσω κρατιούνται τα πιθανά για σκραμπλ γράμματα». Ο Τζο με κατευθύνει στο να αντιλαμβάνομαι ποιοι συνδυασμοί γραμμάτων είναι καλύτεροι από άλλους και πώς να τους κρατώ χωρίς να θυσιάζω πόντους.

Μετά, με το G στο ταμπλό, και τα BDIONRS πάνω μου, ανακατεύω τα γράμματά μου, ξανά και ξανά. Ψάχνω για λέξεις που τελειώνουν σε ING. Ψάχνω για λέξεις που τελειώνουν με S. Ύστερα βλέπω το BIRD. Βάζω BIRDSONG. «Όχι, αλλά είσαι κοντά. Ξαναπροσπάθησε».

Ου-ου-ούπς. SONGBIRD. (Η αλήθεια είναι ότι το BIRDSONG είχε μόλις προστεθεί στο OSPD. Ο Έντλι το είχε απλώς ξεχάσει).

Αυτό που μόλις έκανα, λέει ο Έντλι, πρέπει να το θυμάμαι.

«Υπάρχει πάντα το κάτι παραπάνω που τρέχει στο ταμπλό ή στο κεφάλι σου», λέει. «Είναι απλά ότι η πράξη του να βρίσκεις μια λέξη από μπερδεμένα γράμματα, αυτή η πράξη είναι διασκεδαστική». Αυτή είναι η ουσιώδης πράξη στο Σκραμπλ. Δεν χρειάζεσαι πιθανότητες, δεν χρειάζεσαι τη νίκη, δεν χρειάζεσαι έγνοια για τίποτα άλλο εκτός απ' το να βρίσκεις λέξεις. Δεν πειράζει. Μόνο να βρίσκεις κινήσεις».

Η νίκη είναι παραπροϊόν, συμπεραίνω μόνος μου. Βρες τη σωστή κίνηση και η νίκη ακολουθεί. Σκέφτομαι τον Μάικ Μίλκεν, τον μάγο των ομολόγων, από τον οποίο είχα πάρει μια συνέντευξη. Ο Μίλκεν αρεσκόταν να λέει πως τα λεφτά είναι παραπροϊόν. Κάνε τη σωστή συμφωνία και τα λεφτά θα ακολουθήσουν. Ο Έντλι, κρίνω, είναι περισσότερο Μάικ Μίλκεν παρά Νταρθ Βέιντερ: ακούραστος, προσηλωμένος στο στόχο του, ηθικολόγος, σκεπτικιστής, πειστικός, ατάραχος, με αφηρημένες ιδέες, λίγο τσαρλατάνος.

«Στο σκάκι», συνεχίζει ο Έντλι, «έχεις στάνταρ θέσεις που προκύπτουν συνέχεια. Στο Σκραμπλ, η μόνη θέση που βλέπεις συνέχεια είναι η πρώτη, το άνοιγμα. Η δεύτερη είναι πάντα διαφορετική. Ο τρόπος σκέψης είναι διαφορετικός, επίσης. Στο σκάκι, πάντα αναζητείς τη θεωρητικά καλύτερη κίνηση. Μπορείς να το κάνεις αυτό κοιτάζοντας μπροστά και βλέποντας τις πιθανότητες. Στο Σκραμπλ ποτέ δεν ξέρεις πραγματικά ποια είναι η καλύτερη κίνηση. Μπορεί να είσαι κοντά, αλλά ποτέ δεν είσαι βέβαιος. Είναι δύσκολο να το πεις».

Ο Τζο περιγράφει μια σημαντική πραγματικότητα για το Σκραμπλ: είναι ένα παιχνίδι με ατελείς πληροφορίες. Το σκάκι είναι παιχνίδι τέλειων πληροφοριών. Και οι δυο παίκτες έχουν πρόσβαση σε όλες τις πληροφορίες του παιχνιδιού. Όλα τα κομμάτια είναι στο ταμπλό. Και οι δυο παίκτες μπορούν να εξαγάγουν την ίδια αξιολόγηση. Στο Σκραμπλ, όχι μόνο τα κομμάτια του αντιπάλου σου –τα γράμματα– είναι κρυμμένα, αλλά υπάρχει και μια μη ορατή δεξαμενή κομματιών για τράβηγμα, το σακούλι. Αυτό σημαίνει πως υπάρχει το στοιχείο της τύχης κι όταν η τύχη παίζει κάποιο ρόλο, ακόμη και ο καλύτερος παίκτης κάποτε θα χάσει.

«Παίζεις τόσα παιχνίδια», λέει ο Τζο, «που πρέπει να είσαι προετοιμασμένος να χάσεις και να ξεπεράσεις τις αρνητικές σκέψεις σου. Οι αρνητικές σκέψεις έχουν πολύ μεγαλύτερη επήρεια απ' ότι στο σκάκι. Διότι μπορείς να κερδίσεις στο Σκραμπλ όταν είσαι πίσω. Αυτό δεν

συμβαίνει στο σκάκι. Αν κάνεις πρωταθλητισμό και χάσεις ένα ή δύο πιόνια, ο αγώνας ουσιαστικά έχει τελειώσει.

»Αυτό είναι μια από τις ομορφιές του Σκραμπλ. Οι αρνητικές σκέψεις αν βρεθείς πίσω –ή ακόμη κι αν είσαι μπροστά και ο αντίπαλός σου έχει σκραμπλ ή μπαλαντέρ κι ίσως βρεθείς σε μπελάδες– έχουν πολύ μεγαλύτερη επήρεια. Οι καλύτεροι παίκτες είναι οι πιο αισιόδοξοι».

Δεν είμαι πολύ αισιόδοξος πάνω από το ταμπλό, λέω στον Τζο. Ανησυχώ για κινδύνους που θα 'ρθουν. Για χαμένα σκραμπλ. Για τα φτωχά γράμματα που έχω μπροστά μου. Για τις κινήσεις του αντιπάλου μου.

«Δεν πρέπει ποτέ να κλαίγεις», μου θυμίζει ο Έντλι. «Πάρε την ευθύνη για τις νίκες και τις ήττες σου. Ακόμη και για τα γράμματά σου».

«Τα γράμματα;» λέω. «Τα γράμματα είναι καθαρή τύχη».

«Πώς το ξέρουμε; Πώς το ξέρουμε αυτό;» Ο Έντλι κάνει πως τραβάει από το σακούλι και ψιθυρίζει ότι θα πάρει το μπαλαντέρ. «Πώς ξέρουμε ότι αυτό δεν θα συμβεί; Δεν ξέρουμε. Αυτή είναι η απάντηση. Πώς ο Ματ πήρε τόσο καλά γράμματα και κέρδισε δεκατρείς αγώνες στη σειρά [στο παγκόσμιο του 1997]; Δεν νομίζω ότι ήταν μόνο τύχη. Νομίζω ότι κάτι άλλο γινόταν».

«Τι άλλο δηλαδή;» λέω.

«Δεν ξέρω. Δεν ξέρω τις εσωτερικές διεργασίες του Ματ. Αλλά ξέρω πως κάτι άλλο γινόταν. Γιατί είχα το συναίσθημα πως θα κέρδιζα το 1980 και συνέβη ένας απίστευτος αριθμός θαυμάτων που μου επέτρεψε να κερδίσω;»

«Η συγκυρία δεν είναι μια αρκετά καλή εξήγηση;»

«Όχι, δεν είναι. Όχι για μένα. Δεν ξέρω τι είναι. Αν μπορούσα να το συκρατήσω, θα κέρδιζα όλα τα τουρνουά».

Ο Έντλι ξόδεψε μέρος από τα 5.000 δολάρια που κέρδισε το 1980 στο εθνικό πρωτάθλημα σε σεμινάρια Νευρο-Γλωσσικού Προγραμματισμού, άλλο ένα κίνημα της λανθάνουσας ανθρώπινης ενέργειας που αναπτύχθηκε στην Καλιφόρνια τη δεκαετία του 1970 κι ήταν σχεδιασμένο για να βοηθή τα άτομα ν' αλλάξουν τη συμπεριφορά τους αλλάζοντας τη γλώσσα, τις κινήσεις και τις σκέψεις τους. (Ο Έντλι το προτίμησε από την ψυχοθεραπεία). Για δυο χρόνια μελετούσε ΝΓΠ, έκανε σεμινάρια και «εκπαίδευε» πελάτες που έβρισκε βάζοντας καταχωρίσεις σε εφημερίδες αντικουλτούρας. Όμως ο Έντλι ήταν δυσареστημένος. «Δεν

ήμουν αρκετά αλτρουιστής ώστε να συναλλάσσομαι με ανθρώπους που δεν ήθελαν πραγματικά ν' αλλάξουν. Αντιλήφθηκα πως ήθελα να βοηθήσω τους ανθρώπους στον κόσμο των παιχνιδιών, μέσω των παιχνιδιών. Να προωθήσω τις δικές μου ιδέες σχετικά με την αποκάλυψη του εαυτού μέσω του Σκραμπλ· αυτό έγινε ο επόμενος στόχος μου».

Το πώς ακριβώς, δεν ήταν ακόμη γνωστό. Το 1983, τον καιρό που σκεφτόταν να αποσυρθεί από τους αγώνες, το εθνικό πρωτάθλημα γινόταν στο Σικάγο. Ο Έντλι μόλις έβγαине από μια δίμηνη δίαιτα αποκλειστικής φρουτοφαγίας που έριξε το βάρος του κατακόρυφα στα 55 κιλά (ο Έντλι είναι 1.78) από τα ήδη ισχνά 65. Η ομιλία του ήταν αργή ή τραύλιζε και δυσκολευόταν να συντονίζει τις κινήσεις του. Τον ίδιο καιρό ο Έντλι υιοθετούσε την τεχνική αναπνοής κι-γκονγκ, που διδάχθηκε από έναν ρυθιδωμένο Κινέζο σοφό στο Σαν Φρανσίσκο. Κι ήταν κατάκοπος από την διδασκαλία ενός από τα τελευταία του σεμινάρια ΝΓΠ. Είπε στον εαυτό του πως η δεύτερη ή τρίτη θέση θα ήταν μια χαρά.

Με επίδοση 8-2 και κατ' ουσία στην πρώτη θέση μαζί με τον Τζόελ Γουόπνικ, καθηγητή μουσικής από το Μόντρεαλ, ο Έντλι εξασκούσαν στην καινούρια του αναπνοή όταν το αριστερό μέρος του σώματός του μούδιασε. «Δεν με ελέγχω πια επειδή είμαι τρομαγμένος. Πέταξα τρία παιχνίδια γιατί ήμουν φοβισμένος». Παρ' όλα αυτά ο Έντλι κατάφερε να κερδίσει αρκετά παιχνίδια ώστε να αναγκάσει τον Γουόπνικ να τον αντιμετωπίσει σ' έναν αποφασιστικό τελικό. Αλλά έχασε και τερμάτισε τρίτος τελικά, όπως ακριβώς είχε προφητέψει. «Λόγω του σωματικού μου προβλήματος, δεν μπορούσα να αποκαλύψω αυτό που χρειαζόμουν να αποκαλύψω», λέει.

Στη συνέχεια, ο Έντλι αποκάλυψε τον εαυτό του σε μια εξάμηνη οδύσσεια Σκραμπλ και τάβλι διασχίζοντας τη χώρα, μένοντας σε φίλους, παίζοντας σε έντεκα τουρνουά Σκραμπλ (τέσσερις πρώτες θέσεις, τέσσερις δεύτερες) και αλιεύοντας 500 δολάρια. Όταν γύρισε στο Σαν Φρανσίσκο, είχε να ασχοληθεί με το τελευταίο κομμάτι της προσωπικής του ανάπτυξης: να ζήσει στο ύπαιθρο. Καταχώνιασε τα υπάρχοντά του στο διαμέρισμα μιας παλιάς του φίλης, έβαλε ένα στρατιωτικό μπουφάν, κοιμόταν κάτω από ένα θάμνο έξω από τον βοτανικό κήπο στο Γκόλντεν Γκέιτ Πάρκ και έκανε ντους σ' ένα πάρκο κοντά στο Φίσερμενς Ουόρφ. Σε ηλικία τριάντα επτά ετών, «Ήθελα να αισθάνομαι άνετα ως πολίτης του κόσμου», λέει σήμερα.

Πέντε μήνες μετά, ο Έντλι αποφάσισε να ζήσει και πάλι σε κλειστό χώρο. Και εκκόλαψε ένα σχέδιο: Θα ξεκινούσε ένα ενημερωτικό δελτίο για το Σκραμπλ. Περίπου διακόσιοι παίκτες γράφτηκαν συνδρομητές στο χειρόγραφο δωδεκασέλιδο «Αναλόγιο Γραμμάτων» του Έντλι, το οποίο περιείχε ταμπλό, αναγράμματα και παζλ του παιχνιδιού. Την ίδια περίοδο εργαζόταν ως ποδηλάτης ταχυδρόμος στους απόκρημνους λόφους του Σαν Φρανσίσκο και οδηγούσε ένα λεωφορείο στη γραμμή του αεροδρομίου. Ακόμη, τον προσέλαβε ο νέος υπεύθυνος δημοσίων σχέσεων της Ένωσης Σκραμπλ, Τζον Ουίλιαμς για να διορθώνει τα ΝΠΣ. Βοήθησε να οργανωθούν εναλλακτικοί εθνικοί αγώνες στο Λας Βέγκας, το 1987, την εποχή που η εταιρεία Coleco, η οποία είχε τα δικαιώματα του παιχνιδιού, απέσυρε τη χορηγία της εξαιτίας οικονομικών προβλημάτων. Τον Φεβρουάριο του 1988, μια δεκαετία από τότε που αποφάσισε να απομνημονεύσει το OSPD και να κερδίσει το εθνικό πρωτάθλημα, ο Έντλι σταμάτησε να αποκαλύπτει την πραγματικότητά του: ο Ουίλιαμς τον προσέλαβε ως εσωτερικό ειδήμονα της Ένωσης Σκραμπλ.

Τον καιρό που γνώρισα τον Τζο Έντλι, κατά γενική ομολογία, είχε ωριμάσει. Κέρδισε το δεύτερο εθνικό του πρωτάθλημα το 1992 κι ένα χρόνο μετά παντρεύτηκε τη Λάουρα, μια κοινωνική λειτουργό που είχε γνωρίσει πριν αφήσει το Σαν Φρανσίσκο για το Λονγκ Άιλαντ, όπου έδρευε η Ένωση Σκραμπλ. («Αποκάλυψα τη Λάουρα στη ζωή μου», λέει ο Έντλι. «Αφού μελέτησα ΝΓΠ και πέρασα απ' αυτό το πράγμα που λέγεται Σκραμπλ, αντιλήφθηκα ότι μπορώ να κάνω το ίδιο με μια γυναίκα. Έτσι οραματίστηκα ποια ήθελα στη ζωή μου. Να είναι καλή, διανοούμενη, σέξι και ελκυστικά ελαφρόμυαλη σαν τη Λούσι Ρικάρντο¹. Το οραματιζόμουν συνεχώς. Όταν γνώρισα τη Λάουρα, αναγνώρισα σ' αυτήν όλα αυτά τα στοιχεία».

Όμως, η απλή αναφορά του ονόματος του Έντλι προκαλεί σε κάποιους παίκτες του Σκραμπλ αποπληξία. Ο Ματ Γκρέιχαμ εξαπολύει απρόκλητους μύδρους για τη συμπεριφορά του Έντλι. Σχεδόν σε όλα τα τουρνουά που συμμετέχω, κάποιος από τους παίκτες παραπονιέται είτε για τους τρόπους του Έντλι πάνω στο παιχνίδι, είτε για το διπλό του ρόλο ως παίκτη και επίσημου εκπρόσωπου της ΕΕΣ, είτε για τη μεροληψία του στον έλεγχο της ύλης των *Νέων του Σκραμπλ*. Ο Έντλι υποτίθεται πως

¹ Τηλεοπτική και κινηματογραφική σταρ της δεκαετίας του '30 και '40.

περιφρόνησε τον αιώνιο σταρ Μπράιαν Καπελέτο στις σελίδες του Δελτίου, αποκαλώντας τον «κάπως σκουριασμένο» μετά από ετήσια αποχή του. Ήταν και η ολοφάνερη απαξίωση όταν ο Έντλι έγραψε πως η Τζαν Ντίξον «έπαιξε το Σκραμπλ της ζωής της για να βγει τέταρτη» στο τουρνουά σουπερστάρ του Λας Βέγκας. Ήταν και η μομφή, που πάντως διαψεύστηκε, ότι ο Έντλι δήθεν διέγραψε όλες τις αναφορές στον Καπελέτο και στον Τσαρλς Γκολντστάιν, ο οποίος διέβαλε τον Έντλι για χρόνια, από ένα άρθρο για την ίδια διοργάνωση στο Δελτίο.

Όλοι αυτοί οι ισχυρισμοί –και άλλοι επίσης– περιέχονται στη «Δίκη», ένα κατεβατό δώδεκα κεφαλαίων και δέκα χιλιάδων λέξεων που στάλθηκε στο CGP το 1996 από τον Μάικ Μπάρον, παλιό φίλο του Έντλι. Γραμμένο σαν παρωδία δίκης, με «J» τον εναγόμενο και «M» τον ενάγοντα, είναι ένα χρονικό από προσβολές, συκοφαντίες, αδικίες και παρεξηγήσεις. Ο Μπάρον ανατρέχει στη ρήξη του με τον Έντλι η οποία προκλήθηκε από τη μομφή που ο ίδιος εκτόξευσε κατά του Έντλι για ιδιοτέλεια στη δομή των αγώνων του παγκόσμιου πρωταθλήματος. Θυμάται πώς ο Έντλι έκανε ενάμισι χρόνο για να γράψει για το «Βιβλίο Λέξεων» στα *Νέα του Σκραμπλ*. Επαναλαμβάνει ειρωνικά σχόλια που λέγεται ότι έκανε ο Έντλι σε βάρος διαφόρων παικτών και ανατυπώνει ένα καυτό μείλ του Έντλι που ρωτάει για τις επαγγελματικές ηθικές αρχές του Μπάρον, χωρίς ενδείξεις για κάτι. Αναβιώνει καταγγελίες για το ότι η Ένωση Σκραμπλ –που είχε προσφέρει πρώτα σε αυτόν τη θέση του Έντλι– ούτε αναγνώρισε, ούτε τον αποζημίωσε ποτέ για την ιδιοποίηση πολλών από τις λίστες λέξεών του.

Ο Μπάρον από παλιά ένωθε πως η συνδρομή του στο Σκραμπλ έχει αγνοηθεί και ξεκάθαρα η «Δίκη» του είχε να κάνει πολύ με τον ίδιο, όπως και με τον Τζο. Όμως επίσης:

Δικαστής Πολιτικής Αγωγής: Στις 30 Ιουλίου, 1988, 3 μ.μ., πού ήσασταν J;

J: Δεν ξέρω, στη Νέα Υόρκη;

Δ: Όχι, χαϊρόσασταν τον ήλιο στην πισίνα του Σαντς Ρέτζεντ (Ο Μπάρον άλλαξε μερικά ονόματα τόπων, εταιρειών και ανθρώπων) στο εθνικό πρωτάθλημα του Ρίνο, το 1988, μόλις έξι μήνες αφ' ότου καταλάβατε το θρόνο...

Δικηγόρος του J: Ένσταση!

Πρόεδρος: Δεκτή.

Δ:... αφ' ότου καταλάβετε την τωρινή σας θέση. Το εθνικό του 1988. Επιστρέφει η μνήμη σας;

J: Ναι.

Δ:Και τι κάνατε στην πισίνα;

J: Ηλιοθεραπεία;

Δ:Ναι. Αλλά πριν απ' αυτό, είδατε όπι είχε φθάσει μια αποστολή πολλών κιβωτίων με βιβλία, όλα έγραφαν «υπ' όψιν του Μ», στο γραφείο πωλήσεων του Σαντς Ρέτζεντ. Ο Μ ήταν πολύ ανυπόμονος, όχι μόνο να φανερωθεί η επτάχρονη συνεισφορά του στο έργο, αλλά και να δει με τα μάτια του το πρώτο αντίτυπο των κατασκευαστών. Αλλά ήσασταν εκεί, στην πισίνα κι έχοντας ανοίξει το πρώτο κιβώτιο σχίζοντάς το, έχοντας πάρει το πρώτο αντίτυπο, αρχίσατε να διαβάζετε το «Βιβλίο Λέξεων». Είχατε πραγματικά την αυθάδεια να κάνετε κάτι τέτοιο;

J: Ναι, αλλά...

Δ:Το κάνατε ή δεν το κάνατε;

J: Το έκανα.

Δ: Να διαβάσετε πρώτος το βιβλίο και να γράψετε γι' αυτό τελευταίος, όταν, ενάμιση χρόνο μετά, τελικά μπαίνει στα «Νέα». Μπορείτε να αναγραμματίσετε το AEIPSSV AEEGGIRSSV; Δεν έχω άλλες ερωτήσεις για την ώρα...

Δ: Μπορείτε να το φανταστείτε: στον τελευταίο αγώνα του παγκόσμιου πρωταθλήματος, έστω όπι παίζετε εναντίον του, μμμμ, Μπράιαν Καπελέτο. Για να δούμε, ω, εδώ είναι. Είπατε “ο Μπράιαν ξέρει όπι τον αγαπώ” (8/4/96, CGP). Οκεί, ας πούμε όπι είστε πίσω 423-322, έχετε επτά ισχυρά γράμματα και κλείνετε τον Μπράιαν με το Q, ενώ τελειώνετε με το σκραμπλ rETAiNS, και με τα δυο μπαλαντέρ, παίρνετε 82 πόντους, 20 για το Q του, και κερδίζετε 424-423. Είστε ο «παγκόσμιος πρωταθλητής»! Οι τίτλοι γράφουν (πηγαίνει σ' έναν μαυροπίνακα, παίρνει στο χέρι του κιμωλία και γράφει ηχηρά με μεγάλα κεφαλαία γράμματα) “ο J νικά!”. Αλλά, το γνωρίζετε, υπάρχει κάποια ιδιομορφία. Αυτό στ' αλήθεια διαβάζεται (το λέει με ηχηρά διαστήματα ανάμεσα στα γράμματα)«J WINS!». Και όλοι λένε όπι αυτό γράφτηκε για να ξέρουν όπι «ο Τζο δεν μετανοεί ποτέ»¹.

ΔJ:Ένσταση! Ένσταση!

¹ Η φράση είναι «J WINS!» Και τα γράμματα ως αρχικά, δίνουν «J Who Is Never Sorry!» («ο J δεν μετανοεί ποτέ»)

Πρόεδρος: Δεκτή. Κύριε Δ, σας προειδοποιώ. Όχι άλλα ξεσπάσματα και να μένετε στο θέμα.

Δ: Λυπάμαι αξιότιμε κ. πρόεδρε... Έχω βέβαια δύο σύντομες ερωτήσεις για τον μάρτυρα.

Πρ: Συνεχίστε.

Δ: Νωρίτερα, J, βρήκατε τον αναγραμματισμό του AEIPSSV AEEGGIRSSV;

J: Passive Aggressive.¹

Δ: Και ποιος είναι ο αναγραμματισμός του IM ORRSY;

J: I'M YORRS.

Δ: Ξαναπροσπαθήστε.

J: I'M RRORSY².

Δ: Δεν έχω άλλες ερωτήσεις αξιότιμε κ. πρόεδρε.

Αλλά ο Έντλι δεν έχασε το χρώμα του. Δεν πήρε δικηγόρο. Δεν γάβγισε παραπονεμένα στον Τζον Ουίλιαμς. Υπεραμύνθηκε του εαυτού του με λίγες σχετικά σύντομες και περιστασιακά σαρκαστικές απαντήσεις. «Δεν θα μπορούσα να βρω καλύτερα επιχειρήματα εναντίον του Μάικ ακόμη κι αν προσπαθούσα», έγραψε στο CGP. «Θα μπορούσε να κρεμάσει τη Μητέρα Τερέζα για φόνο με την τεχνική του: “Έννοείς πως όλοι αυτοί πέθαναν κάτω από τη φροντίδα σου; Πολύ ύποπτοι!”. Απομονώνει λέξεις δίχως τα συμφραζόμενα και έτσι διαστρεβλώνει το νόημα πλήρως. Αυτή είναι η συνταγή». Και μετά το άφησε να περάσει. Απλώς αποφάσισε ότι αυτός και ο Μπάρον δεν μπορούν να είναι φίλοι. Τέσσερα χρόνια αργότερα, ο Μπάρον έκανε ακόμη αμήχανες προσπάθειες για συμφιλίωση, τις οποίες ο Έντλι αγνόησε.

Για τον Έντλι, η «Δίκη» ήταν απλώς και μόνο ένα ακόμη παράδειγμα για το πώς παρεξηγείται η συμπεριφορά του. Αλλά η αντίδρασή του με κάνει να αναρωτιέμαι: έχει τόσο αυτογνωσία που αληθινά δεν πειράχθηκε ή δεν έχει αυτογνωσία ώστε να αναγνωρίσει τη συμπεριφορά του που προξένησε τόσο πικρόχολα σχόλια;

Ό,τι και να 'ναι, το γεγονός ότι ο Έντλι εκδηλώνεται, τον κάνει να φαίνεται πολλές φορές στους άλλους – πάνω από ένα ταμπλό Σκραμπλ ή

¹ Παθητικός επιθετικός.

² Οι φράσεις αυτές δεν έχουν καμία έννοια. Αυτό που αναμένεται να πει, είναι ο αναγραμματισμός I'M SORRY (συγγνώμη).

σε μια αίθουσα τουρνουά ή στο γεύμα— ως άνθρωπος που δεν έχει επίγνωση του περιβάλλοντος. Αλλά μπορεί και να είναι αλήθεια. Κάθεται στο μικροσκοπικό γραφείο του στην ΕΕΣ τις πιο ζεστές ημέρες και δεν ανοίγει παράθυρο. Κάνει πέρα τους παρείσακτους μετά από το Σκραμπλ μιας χάλια μέρας. Δικαιολογείται για κακές εμφανίσεις με τρόπους που κάνουν τους άλλους παίκτες να χαμογελούν βεβιασμένα. («Δεν έχω ανακτήσει την ενέργειά μου. Δεν βγαίνει. Έχει μπλοκαριστεί εδώ», λέει σ' ένα τουρνουά δείχνοντας το στομάχι του. Σ' ένα άλλο, λέει, «Νομίζω πως φταίνε οι ενδορφίνες¹. Ήταν μια απώλεια συγκέντρωσης».

Όμως μην παρεξηγάτε, θα πει ο Έντλι, δεν είναι αλαζονεία και δεν είναι προσωπικό. Είναι απλώς το ποιος είμαι, πώς προετοιμάζομαι, πώς συγκεντρώνομαι, γιατί κερδίζω. Η ευγένεια είναι έξω από το θέμα.

«Δεν έχει να κάνει καθόλου με το άλλο πρόσωπο», λέει. «Συμπλέκομαι με τον εαυτό μου. Είναι μια μάχη όπου προσπαθώ να εκδηλώσω τον καλύτερό μου εαυτό. Μακριά από το ταμπλό του Σκραμπλ, θέλω να βοηθήσω τον καθένα να δώσει τον καλύτερό του εαυτό. Και αναγνωρίζω ότι ο ανταγωνιστικός εαυτός μου δεν είναι ο κοινωνικός εαυτός μου».

Ο Έντλι έχει βέβαια φίλους στο Σκραμπλ, εκείνους που καταλαβαίνουν αυτή την ασυνέχεια· δεν είναι καθολικά μισητός. «Είναι η ζωή του Τζο που κρίνεται», λέει ο εξπέρ Τζέρι Λέρμαν που γνωρίζει τον Έντλι από τότε που ήταν έφηβοι στο Ντιτρόιτ και ήταν κουμπάρος στον γάμο του με την Λάουρα. «Αλλά είναι εσωτερικό, όχι εξωτερικό θέμα. Η συναναστροφή με τους άλλους δεν είναι το φόρτε του. Αυτό όμως δεν του δίνει το ρόλο του κακού, όπως τον παρουσιάζουν κάποιοι».

Εγώ βλέπω μακρύτερα από την ασυνέχεια. Θαυμάζω την ικανότητά του να συγκεντρώνεται στο παιχνίδι όταν παίζει και το πάθος του για τη διδασκαλία του παιχνιδιού. Γι' αυτό ζητώ βοήθεια από τον Έντλι.

Καθώς ετοιμάζομαι να οδηγήσω για το σπίτι μου στο Μπρούκλιν, ο Έντλι με ρωτά πότε θα παίξω το επόμενο μου τουρνουά. Κομπιάζω και μασάω τα λόγια μου. Του λέω πώς έπαιξα σε τέσσερα τουρνουά μέσα σε επτά βδομάδες και νιώθω σαν όλες οι εμφανίσεις μου να ήταν μέτριες. Το 8-7 στο Λονγκ Άιλαντ, μετά 5-7 στο Ουόλτχαμ, 11-4 στο Κάτσκιλς, στην

¹ Πρωτεΐνες του εγκεφάλου.

κατηγορία των αδύνατων παικτών, και 4-5 στο Λονγκ Άιλαντ. Επίδοση 27-24. Δεν του το λέω, αλλά έχω αρχίσει να αισθάνομαι χωρίς καύσιμα. Το παιχνίδι είναι πολύ αγχώδες, η προσδοκία να βελτιωθείς αποθαρρυντική. Γίνεται ένα τουρνουά επτά αγώνων το επόμενο Σάββατο στο Λονγκ Άιλαντ, όμως αραδιάζω ένα σωρό δικαιολογίες για να μην παίξω – είναι Σαββατοκύριακο αργίας, θα έχει πολύ κίνηση στους δρόμους, ο καιρός είναι πολύ ωραίος.

Ο Έντλι με κόβει. «Αν ήσουν αληθινά αφιερωμένος», λέει, «θα έπαιζες».

Στις 8:15 π.μ. το επόμενο Σάββατο, είμαι στο χτυπημένο κόκκινο Τζέττα μου, ετοιμόρροπος, αφού ήμουν έξω ως τις μία και μισή το προηγούμενο βράδυ –συμπεριφορά αντι-Έντλι – αλλά ανασαίνω βαθιά και είμαι έτοιμος να παίξω.

«Θα τους σκίσω. Επτά μηδέν», λέω δυνατά καθώς οδηγώ. «Κάνε το καλύτερο παιχνίδι σου. Η νίκη δεν είναι αυτοσκοπός». *Κάνε το καλύτερο παιχνίδι σου. Η νίκη δεν είναι αυτοσκοπός...*

Αυτό θα είναι το μάντρα μου. Αν αναζητούσα κάποια ανώτερη δύναμη για βοήθεια, όπως ο Έντλι, δεν θα φαινόταν και τόσο γνήσιο· τείνω να εναποθέτω περισσότερη πίστη στο μο – όπως στο μομέντουμ¹– απ’ ότι στο ομ². Δεν είμαι ακόμη έτοιμος να παραδώσω την ευθύνη για το παιχνίδι μου σε κάποιο ανώτερο ον.

Αυτό το Σάββατο έχει κοσμοσυρροή, 64 παίκτες σε μια υπόγεια αίθουσα συνεδρίων δίχως παράθυρα, στο Κόμφορτ Ιν. Ο διευθυντής του τουρνουά φωνάζει το συνηθισμένο «σκραμπλ σε όλους!» – το ισοδύναμο του Σκραμπλ για το «Κύριοι, ανάψτε τις μηχανές σας»³. Σκέφτομαι, γάμησέ τα, τα σκραμπλ σε μένα – και τραβάμε γράμματα. Συγκεντρώνομαι στην αναπνοή μου. Προσπαθώ να εστιάσω. Οι πρώτοι δύο αγώνες, εναντίον του έκτου και του όγδοου στον όμιλο μας που έχει οκτώ παίκτες (εγώ είμαι έβδομος) είναι περίπατοι. Ο πρώτος είναι ιδιαίτερα ευχάριστος, ένα παιχνίδι με αυτόματο πιλότο εναντίον ενός τύπου που δεν σταματούσε να παραπονιέται για τα γράμματά του στο Ντάνμπερι, και που χάλασε μόνο από την επιμονή μου να δοκιμάσω δύο λάθος σκραμπλ. Οι θεοί των γραμμάτων είναι ευγενικοί στο επόμενο παιχνίδι· τινάζομαι μπροστά 142-

¹ momentum- ορμή, φόρα.

² Ιερή συλλαβή του ινδουισμού που πιστεύεται ότι δηλώνει την ουσία του σύμπαντος..

³ Το έναυσμα σε αγώνες ταχύτητας αυτοκινήτων.

32 καθώς ξεκινώ με τα MARINATE και RELINED, και καβαντζάρω με το HOSTIES λίγες κινήσεις μετά.

Υστερα εμφανίζονται βαθμιαία η απελπισία και ο πανικός και κανένα μάντρα δεν μπορεί να τα σταματήσει. Ο επόμενος αντίπαλός μου είναι η Μαρί Πούμα, μια σαραντάρρα που μασάει τσιχλόφουσκια, με μια σκληρότητα τονισμένη από μια μόνιμη έκφραση απέχθειας. Όταν πετάει στο ταμπλό το SAUSAGE και μετά το UNGREEDY, στο οποίο κάνω ένσταση χάνοντας τη σειρά μου, είναι μπροστά 205-67 και είμαι αποκαρδιωμένος. Τράβηξα τρία S μαζί και έβαλα τα δύο σε κινήσεις λίγων βαθμών. Τώρα πρέπει να πάω πάσο. Παίζει AGIGATER*, στο οποίο δεν ενίσταμαι. Πλησιάζει το τέλος, 277-67.

Βυθίζομαι χαμηλότερα στην καρέκλα μου, η παραίτηση με κατακλύζει. Δεν μπορώ να θυμηθώ τίποτα από αυτά που μου είπε ο Έντλι – να παλεύω κάθε γύρο, την ομορφιά του να βρίσκεις λέξεις μόνο, να είμαι αισιόδοξος. Έχω τα γράμματα EILSTTV πάνω μου, κι αν ποτέ υπήρχε στιγμή να ζητήσω βοήθεια, αυτή είναι τώρα. Βλέπω το VITTTLES. Ή είναι VITTELS; Ανεξήγητα προτιμώ το VITTELS*. Γίνεται ένσταση και βυθίζομαι χαμηλότερα. Παίζω κι άλλο λάθος σκραμπλ σε μια μάταιη προσπάθεια να μειώσω τη διαφορά, για να τη δω να μεγαλώνει, 348-79. Σα να μην έφταναν αυτά, η Μαρί μαζεύει τα J,X & Z κι εγώ τρώω το Q. Τελικό σκορ: 591-228.

Σχεδόν σε κάθε τουρνουά Σκραμπλ, αντιμετωπίζεις έναν αγώνα που δεν κερδίζεται. Το ίδιο ισχύει ακόμη και για τους Έντλι όλου του κόσμου. Συνήθως βέβαια δεν πρόκειται για ξυλοφόρτωμα 363 πόντων γιατί οι καλύτεροι παίκτες γνωρίζουν πώς να σταματήσουν την αιμορραγία. Η συντριβή αυτή ίσως είναι η χειρότερη που θα υποστώ ποτέ, το σωστότερο είναι να την ξεχάσω. Αμέσως. Δεν έχει καμιά επίπτωση στα επόμενα επτά γράμματα που θα τραβήξω από το σακούλι. Όπως είπε ο Έντλι, πρέπει να είσαι προετοιμασμένος για την ήττα και να ξέρεις να ξεπερνάς τις αρνητικές σκέψεις.

Η κατά κράτος ήττα όμως ριζώνει και το υπόλοιπο απόγευμα απλώς μετακινώ γράμματα. Χάνω, κερδίζω, χάνω, κερδίζω. Αποδίδω τις νίκες μου στην ανικανότητα των αντιπάλων μου (ένας έβαλε το REPELLED με ένα L, ένας άλλος έβαλε RESTONED*), τις ήττες μου στις άφθονες αδυναμίες μου.

Το 4-3 δεν είναι πολύ άσχημο· τερματίζω τέταρτος στον όμιλο και η βαθμολογία κατάταξής μου θα ανεβεί. Αλλά αυτό μου φαίνεται

δευτερεύον. Είμαι έτοιμος να διώξω από το μυαλό μου το μήνυμα του Έντλι –την αναπνοή, τα μάντρα, τη δύναμη των θετικών σκέψεων– ως κάτι διφορούμενο του Νιου Έιτζ που δεν μπορεί να δουλέψει σε μένα. Σε ένα μόλις τουρνουά, γιατί θα 'πρεπε να δουλέψει; Γιατί θα 'πρεπε να περιμένω να κερδίσω, αν δεν διαθέσω τον απαιτούμενο χρόνο για να βελτιώσω τις ευκαιρίες μου για νίκη; Και γιατί θα 'πρεπε να είμαι ικανοποιημένος;

«Μπορείς πάντα να φεύγεις από τα τουρνουά και να σκέφτεσαι ότι θα μπορούσες να παίζεις καλύτερα», είχε πει ο Έντλι.

«Ακόμη κι εσύ;»

«Βεβαίως κι εγώ. Πάντα το λέω. Αν δεν αισθανόμουν ότι μπορώ να παίζω καλύτερα, ποιο θα ήταν το νόημα να συνεχίζω;»

6. 1191

Σε μια αίθουσα δεξιώσεων, αρκετά μεγάλη για να κάνει ο αιδεσιμότατος Μουν¹ ομαδικούς γάμους, πάνω σε ροζ μοκέτες και κάτω από πέντε κρυστάλλινους πολυέλαιους, έχουν συγκεντρωθεί οι πιστοί του Σκραμπλ. Η μητρόπολη του Σκραμπλ είναι το πολυτελές ξενοδοχείο Φέιρμοντ, στο κέντρο του Σικάγο, κι εγώ είμαι ένας από τους 535 που θα παντρευτούν με το παιχνίδι για την ερχόμενη εβδομάδα. Πρόκειται για το εθνικό πρωτάθλημα που διεξάγεται κάθε δεύτερο χρόνο και για το οποίο εκατοντάδες παίκτες παίρνουν άδειες, ξοδεύουν χιλιάδες δολάρια σε αεροπορικά εισιτήρια και δωμάτια ξενοδοχείων και μαζεύονται εξίσου ταλαιπωρημένοι για ένα μαραθώνιο του αγαπημένου τους παιχνιδιού. Η διοργάνωση του 1998 είναι η πιο μεγάλη και η μακρύτερη σε διάρκεια έως τώρα – οι περισσότεροι παίκτες, τετρακόσιοι και πλέον παραπάνω απ’ ό,τι πριν δυο χρόνια, και οι περισσότεροι αγώνες για τον κάθε παίκτη, τριάντα ένας. Είναι επίσης το πιο πολυδάπανο εθνικό πρωτάθλημα, αφού η Hasbro θα ξοδέψει σχεδόν 500.000 δολάρια για την προώθηση του προϊόντος της.

Το πρώτο βράδυ είναι λίγο σαν να ξαναβρίσκεται η οικογένεια, λίγο σαν θέαμα σε πανηγύρι. Όλοι παίρνουν μια τσάντα του Σκραμπλ, μαζί μ’ ένα τι-σερτ, το οποίο κάποιοι παίκτες φοράνε αμέσως, κι ένα ταμπλό, ειδική έκδοση για την πεντηκοστή επέτειο. (Δεν αρέσει σε κανέναν· είναι πολύ ψηλό, πολύ καφέ, πολύ άσχημο, πολύ γυαλιστερό). Περνάει ένας τύπος στριφογυρίζοντας ένα γιγαντιαίο λουλούδι. Μια γυναίκα με εφαρμοστό κόκκινο φουστάνι και γόβες οδηγεί τον σύζυγό της μ’ ένα λουρί πιασμένο με κολάρο στο λαιμό του. Ο Γ.Ε. Τζόελ, με ανοιχτογόλαζο κουστούμι, κουβαλάει το έπαθλο που κέρδισε στην Ταϊλάνδη. Ένας βαρύς γενειοφόρος τύπος σε αναπηρική καρέκλα κι ένας σκούφος σαν τη «Γάτα με το Καπέλο²» περνάνε μπροστά μου σφαίρα.

¹ Κορεάτης αρχηγός θρησκευτικής αίρεσης που ίδρυσε το 1954 την Ενωτική Εκκλησία, ο οποίος λογίζεται ως Μεσσίας από τους οπαδούς του και τελεί μαζικούς γάμους μεταξύ των μελών της αίρεσης.

² Cat in the Hat-δημοφιλές παιδικό βιβλίο του Dr. Seuss με μια γάτα που φορά ένα αστείο ημίψηλο καπέλο.

Χαιρετώ τον Λέστερ Σόνμπραν, τον βετεράνο του νεοϋορκέζικου Σκραμπλ του '60, έναν ευρυμαθή, μετριοπαθή, δηλωμένο κομμουνιστή και την σύντροφό του Τζόαν Μοσίν. Μου πουλάνε το χιουμοριστικό περιοδικό τους για το Σκραμπλ, «Τα περίεργα της ημέρας». (Ένα κομμάτι αναφέρει ότι ο Τζο Έντλι το άλλαξε από τσί-τσι σε ιρλανδέζικο χορό με τσόκαρα. «Πραγματικά προθερμαίνει τους δικέφαλους και τρικέφαλους μυς», λέει). Βλέπω τον Μάρλον Χιλ που τους τελευταίους μήνες κομπορρημονεί, «Το Σικάγο είναι δικό μου. Μπορούν να μου γράψουν από τώρα μια επιταγή με τέσσερα μηδενικά. Είμαι έτοιμος, γαμώτο· έτοιμος να νικήσω». Ο Μάρλον και ο Ματ Γκρέιχαμ πήραν μαζί το Άμτρακ¹ για το Σικάγο· φοβούνται και οι δυο να πετάξουν. Βλέπω τον θαμώνα του πάρκου Ουάσινγκτον Σκουέαρ, τον Ρίτσι Λαντ, ο οποίος πριν περίπου δυο μήνες έκανε εγχείρηση πενταπλού μπάι-πας. Ο Ρίτσι το γιόρτασε κάνοντας ένα τατουάζ του Μπρους Λι στο πάνω μέρος του δεξιού του χεριού. Ο Λι είναι σε στάση μάχης, τυλιγμένος με δράκους, με τρεις ματωμένες χαρακιές στο πρόσωπο και στο στήθος του, σε μια σκηνή από την ταινία του *Enter the Dragon*. Είναι το πρώτο εθνικό πρωτάθλημα του Ρίτσι από το 1992.

«Είμαι σαστισμένος και μπερδεμένος», λέει.

Το πρώτο πρωτάθλημα της Βόρειας Αμερικής έγινε το 1978, στη Νέα Υόρκη. Υπήρχαν 64 προσκεκλημένοι παίκτες. Η Selchow & Righter πλήρωσε πρώτο βραβείο 1.500 δολάρια στον Ντέιβιντ Πριντς, ο οποίος ήταν από τους κύριους συνεργάτες του OSPD που εκδόθηκε αργότερα την ίδια χρονιά. Τα επόμενα δύο εθνικά –που τα κέρδισαν ο Τζο Έντλι το 1980 και ο Τζόελ Γουόπνικ το 1983– περιορίστηκαν σε 32 παίκτες που είχαν προκριθεί από αγώνες επιλογής και από τότε επικράτησε μια βασική αρχή: όπως πηγαίνει η εταιρεία που κατέχει τα δικαιώματα του Σκραμπλ, έτσι πάει και το εθνικό πρωτάθλημα.

Ξέχειλη με αμέτρητα μετρητά, χάρη στην απρόσμενη και δίχως προηγούμενο δημοτικότητα του Τρίβιαλ Περσιούτ, η Selchow έκανε το εθνικό του 1985 ανοιχτό. Περισσότεροι από τριακόσιοι παίκτες διαγωνίστηκαν για έπαθλα 52.000 δολαρίων. Η Selchow πρόσφερε ζεστό γεύμα κάθε μέρα για τους παίκτες, έκανε δύο δεξιώσεις κοκτέιλ και προσέλαβε έναν τύπο ντυμένο με κοστούμι ντελάλη που διακήρυττε «Ακούστε! Ακούστε!» για να ξεκινήσει η διοργάνωση. Ο Ρον Τίκερτ κέρδισε

¹ Σιδηροδρομική εταιρεία.

το μεγαλύτερο ως τότε έπαθλο –10.000 δολάρια– με μια αξιοσημείωτη επίδοση, 20-2. Ο Έντλι πήρε τα δεκαπέντε από τα δεκάξι τελευταία παιχνίδια του, για να τερματίσει δεύτερος. Ο Λαντ, άγνωστος τότε, κατέπληξε τους πάντες τερματίζοντας τρίτος.

Ένα χρόνο μετά, η μοίρα του Σκραμπλ αντιστράφηκε. Η Selchow & Righter, μη μπορώντας ν αντεπεξέλθει στην ανάπτυξη που προκάλεσε το Τρίβιαλ Περσιούτ, πουλήθηκε στην Coleco, μια εταιρεία επεξεργασίας ξύλου, γνωστή για τα οικονομικά σκαμπανεβάσματά της. Η Coleco δεν νοιαζόταν για την αγωνιστική πλευρά του Σκραμπλ· εγκατέλειψε την κηδεμονία της Ένωσης Σκραμπλ και ματαίωσε το εθνικό πρωτάθλημα του Σαν Φρανσίσκο, το 1987.

Ο Τζον Ουίλιαμς, που είχε αναλάβει τη διαχείριση της Ένωσης, είχε ήδη κάνει κρατήσεις σ' ένα ξενοδοχείο, είχε παραγγείλει κούπες του καφέ για δώρα στους παίκτες και είχε τυπώσει μια ειδική έκδοση του OSPD. Η Coleco υποσχέθηκε να διοργανώσει το πρωτάθλημα τον επόμενο χρόνο.

«Είμαστε βέβαιοι ότι η επιλογή αυτή του χρόνου θα συμβάλει τελικά στην προαγωγή του εμπορικού ονόματος του Σκραμπλ και ότι μια ημέρα [το εθνικό πρωτάθλημα] θα αποκτήσει προφίλ του τύπου του Μεγάλου Κόσμου Των Σπορ¹, με τους δύο καλύτερούς μας στις λέξεις να μάχονται για χρηματικό βραβείο μπροστά σε κοινό από όλη τη χώρα», ανακοίνωσε η εταιρεία.

Οι παίκτες ξεσηκώθηκαν. Ο Έντλι κι ένας Καλιφορνέζος με το όνομα Τζόνι Νεβάρεζ οργάνωσαν εναλλακτικό εθνικό πρωτάθλημα στο Λας Βέγκας. Συμμετείχαν κάπου 320 παίκτες και η Coleco ντράπηκε και χορήγησε 5.000 δολάρια για το πρώτο βραβείο. Τη διοργάνωση κέρδισε η Ρίτα Νορ, μητέρα τριών παιδιών από το Μπρούκλιν και φοιτήτρια η ίδια, η πρώτη και μοναδική γυναίκα που κέρδισε ποτέ το εθνικό πρωτάθλημα. Για τους παίκτες, το μήνυμα ήταν ξεκάθαρο: το παιχνίδι είχε υπερβεί τον εταιρικό του ιδιοκτήτη.

Η Coleco βέβαια τήρησε την υπόσχεσή της. Αν και η εταιρεία παρέπαιε στο χείλος της καταστροφής, διοργάνωσε εθνικό πρωτάθλημα στο Ρίνο, το 1988. Δυο βδομάδες μετέπειτα η Coleco υπήχθη στη διαδικασία του Άρθρου 11 του νόμου περί δικαστικής προστασίας σε χρεοκοπία. Η

¹ *Wide World of Sports- τηλεοπτικό σόου αθλητικών γεγονότων απ' όλο τον κόσμο που μεταδίδεται ανελλιπώς από το 1961.*

Coleco ήταν ακόμη στα δικαστήρια για χρεοκοπία μετά από ένα χρόνο, αλλά ο Τζον Ουίλιαμς προγραμματίισε καινούργιο εθνικό πρωτάθλημα. Διοργανώθηκε εκ των ενόντων σ' ένα βρώμικο ξενοδοχείο απέναντι από το Μάντισον Σκουέαρ Γκάρντεν στη Νέα Υόρκη. Δεν υπήρχαν αρκετά λεφτά ούτε για μια δεξίωση. «Δεν είχαμε καθόλου χρηματοδότηση», θυμάται ο Τζον Ουίλιαμς. «Θυμάμαι που πήγαινα έξω για ν αγοράσω πατατάκια και το ξενοδοχείο δεν μας άφηνε να τα βάλουμε μέσα». Κάπου 220 αρτηριοσκληρωτικοί του Σκραμπλ εμφανίστηκαν.

Όμως υπήρχε λόγος για αισιοδοξία. Η Hasbro είχε μόλις συμφωνήσει ν' αποκτήσει τα περισσότερα από τα περιουσιακά στοιχεία της Coleco, μαζί και το Σκραμπλ. Με την Coleco το παιχνίδι είχε μαραζώσει. Η Coleco είχε πουλήσει μόλις κάτι παραπάνω από τριακόσιες χιλιάδες σετ τον τελευταίο χρόνο, τα λιγότερα από το 1952. Τα κυκλώματα διανομής είχαν στερέψει. Η διαφήμιση ήταν μηδενική. Η Hasbro χρειάστηκε τρία χρόνια για να επαναφέρει τις πωλήσεις στα επίπεδα του ενός εκατομμυρίου σετ το χρόνο, αλλά τα κατάφερε. Παρά την ένσταση μερικών υψηλόβαθμων στελεχών της Hasbro, που δεν αντιλαμβάνονταν γιατί το Σκραμπλ χρειαζόταν μια εξωτερική ένωση παικτών ενώ τα άλλα παιχνίδια όχι, ο Ουίλιαμς δέχθηκε έγγραφη δέσμευση για χρηματοδότηση από τη θυγατρική της Hasbro, Μίλτον Μπράντλεϊ. Το εθνικό πρωτάθλημα σταθεροποιήθηκε και αναπτύχθηκε.

Οι παίκτες περίμεναν μια ευπρόσωπη, καλοστημένη διοργάνωση και την είχαν, έστω κι αν δεν έμεναν πάντα ευχαριστημένοι. Το εθνικό πρωτάθλημα έγινε κάτι σαν φόρουμ «συνέλευσης του χωριού» που διοργάνωνε ο Ουίλιαμς για να εκφράζουν οι παίκτες δημόσια τα παράπονά τους. Κάποτε το τουρνουά έγινε ακόμη και χώρος διαδήλωσης, το 1994, όταν η Hasbro αποφάσισε να περικόψει τις αποκαλούμενες προσβλητικές λέξεις του OSPD. Τα μεγέθη αυξάνονταν και μαζί αυξάνονταν κι οι αγώνες ανάμεσα σε παίκτες υψηλού επιπέδου· έτσι, το εθνικό πρωτάθλημα έγινε ο χώρος όπου κατασκευάζονταν θρύλοι: ο Γουόπνικ κέρδισε δεκαεπτά διαδοχικούς αγώνες το 1992, χάνοντας τους τελευταίους τρεις, και το τουρνουά από τον Έντλι που κέρδισε τον δεύτερο τίτλο του· ο ήσυχος, αφανής Ντέιβιντ Γκίμπσον κέρδισε τη διοργάνωση του 1994 και μετά μοιράστηκε ένα μέρος από το βραβείο του με συμπαίκτης του· το 1996, ο Άνταμ Λόγκαν, στα είκοσι ένα του, έγινε ο νεότερος σε ηλικία πρωταθλητής, με τον Μάρλον Χιλ πίσω του, τον Αφροαμερικανό που έχει πάρει την καλύτερη θέση σε εθνικό πρωτάθλημα.

Το 1998 οι μπουκμείκερ – εντάξει, ο μπουκμείκερ, ο Τζιμ Γκίארν, ένας νέος σε ηλικία παίκτης του πόκερ από το Φοίνιξ που δουλεύει ένα βιβλίο για το τουρνουά– έχει δύο φαβορί: τον Λόγκαν και ακόμη ένα πρώην πανέξυπνο παιδί, τον Μπράιαν Καπελέτο, έναν χρηματιστή από το Σικάγο, με απόδοση 5 προς 2. Ο Γ.Ε. είναι 3 προς 1 και ο Έντλι 7 προς 2. Ο Ματ Γκρέιχαμ είναι 10 προς 1 και ο Μάρλον 25 προς 1.

Δεν παίζονται στοιχήματα στην τρίτη κατηγορία από τις τέσσερις, όπου είμαι τοποθετημένος. Έχω καταταγεί 117^{ος} από τους 133 που συμμετέχουν, πράγμα που σημαίνει ότι υπάρχουν μόλις δεκάξι παίκτες με βαθμολογία κάτω από το 1191 μου. Αυτό συμβαίνει γιατί «παίζω ψηλότερα»· η κατηγορία είναι για βαθμολογίες από 1200 έως 1500, αλλά οι παίκτες μπορούν να παίξουν ψηλότερα μια κατηγορία. Θα μπορούσα να παρέμεινα στην τελευταία κατηγορία, να τσακίζω τις γαλαζομάλλες και τους αρχάριους, κι ίσως γινόμουν ο εθνικός πρωταθλητής των αρχαρίων. Ή να έπαιζα εκεί όπου νομίζω ότι είναι οι πραγματικές μου δυνατότητες και να έδινα μια ευκαιρία στη βαθμολογία μου να εκτοξευθεί. Η επιλογή ήταν εύκολη.

Πρόβλημα: δεν είμαι προετοιμασμένος. Πέρασα μεγάλο μέρος από το καλοκαίρι στη Γαλλία καλύπτοντας το Παγκόσμιο Πρωτάθλημα Ποδοσφαίρου. Κουβάλησα το φράνκλιν μου, το OSPD και λίστες λέξεων στην Ευρώπη, αλλά δεν μελέτησα καθόλου, πράγμα που πρέπει να χρεωθεί στην αξιοπιστία μου ως άνθρωπος, αν όχι ως παίκτης του Σκραμπλ. Κατά την επιστροφή μου, φορτωμένος με δουλειά, δεν πήγα στον όμιλο ή στο πάρκο. Ξανακοίταξα τις τριγράμματα, άρχισα τις τετραγράμματα από τριγράμματα και μελέτησα λίγους ακόμη «κορμούς» από τη λίστα των 100 του Μάικ Μπάρν – AINERS, SENIOR, TONIES. Όταν ο Μάρλον περνάει από το δωμάτιό μου στο ξενοδοχείο, ξεφυλλίζω ένα από τα σημειωματάριά του που περιέχει όλες τις εξαγράμματα λέξεις –το τελευταίο πράγμα που μαθαίνουν οι παίκτες, αν ποτέ σκοτιστούν– και η απόσταση ανάμεσα σε μένα και τους κορυφαίους παίκτες γίνεται άλλη μια φορά τρομακτικά φανερή.

Αλλά η απόσταση ανάμεσα σε μένα και τους συμπαίκτες μου, δεν μου φαίνεται τόσο μεγάλη. Παρά την ανισότητα της βαθμολογίας, που με τοποθετεί στον πάτο της κατηγορίας και παρά την έλλειψη προετοιμασίας μου, οι προσδοκίες μου παραμένουν ψηλές. Σ' ένα παιχνίδι όπου η τύχη παίζει το ρόλο της και η λογική και η εξυπνάδα παίζουν τον δικό τους, το βρίσκω δύσκολο να παραδεχθώ ότι υπάρχουν άλλοι σημαντικότεροι λόγοι

για αποτυχία. Ακόμη, επιμένω να παραβλέπω τον πρωταρχικό κανόνα του Σκραμπλ: δεν υπάρχει υποκατάστατο της γνώσης των λέξεων. Η δική μου γνώση είναι πολύ μικρή, αλλά ακόμη πιστεύω πως αυτό μπορεί να ξεπεραστεί, πως είμαι με κάποιον τρόπο διαφορετικός –εξυπνότερος– από τους υπόλοιπους στην κατηγορία μου, τις γαλαζομάλλες, τους χομπίστες και τους επίδοξους εξπέρ.

Στην αίθουσα δεξιώσεων, τα επίσημα ταμπλό και τα γράμματα (κόκκινα και μπλε, το χρώμα τους εναλλάσσεται ταμπλό με ταμπλό, ώστε οι παίκτες να μην μπερδευτούν και τραβήξουν από το διπλανό σακούλι), που τα χορήγησε η Hasbro, είναι παρατεταγμένα στα ομοιόμορφα, αριθμημένα τραπέζια που απέχουν ίσα μεταξύ τους. Υπάρχουν κάμποσοι υπολογιστές για να περνιούνται τα αποτελέσματα, ένα μεγάλο διαφημιστικό πανό για το πρωτάθλημα κι ένα γιγαντιαίο ταμπλό του Σκραμπλ που γράφει: ΗΜΕΡΑ ΠΡΩΤΗ – ΣΤΑΜΑΤΗΣΤΕ ΓΙΑ ΛΙΓΟ¹.

Από το βήμα, ο Τζον Ουίλιαμς μας ευχαριστεί που κάναμε αυτό το τουρνουά τη μεγαλύτερη διοργάνωση Σκραμπλ. Μετά ανακοινώνει τον θάνατο δύο διακεκριμένων σκράμπλερ: του Τζόελ Σκόλνικ, «ενός από τους πατέρες της ίδρυσης, αν όχι ο πατέρας, της σκηνής των τουρνουά» –ο Σκόλνικ διοργάνωσε τα πρώτα μεγάλα τουρνουά της Νέας Υόρκης στις αρχές της δεκαετίας του '70– και του Μάικ Ουάιζ, «του πατέρα του Σκραμπλ στον Καναδά». Η φωνή του Τζον σπάει. Είναι συγκινητική σκηνή, μια υπενθύμιση για το πόσο σημαντικό είναι αυτό το παιχνίδι στη ζωή των ανθρώπων. Μετά από ενός λεπτού σιγή, ο Γ.Ε. Τζόελ τρέχει επάνω και ανακοινώνει ένα βραβείο προς τιμήν των δύο ανδρών: 20 δολάρια για τη λέξη με το μεγαλύτερο σκορ που θα περιέχει το JOEL ή το WISE². «Το JOWLIEST θα είναι κατάλληλο και για τα δύο, ναι», λέει ο Τζόελ.

Σαν να 'θελα ν' αποδείξω πως είμαι καλύτερος από τη βαθμολογία κατάταξής μου, ξεκινώ με 6-3. Άλλά τη δεύτερη ημέρα του τουρνουά (ο τεράστιος πίνακας γράφει ΤΟΣΟ ΚΑΛΟΣ ΟΣΟ Η ΛΕΞΗ ΣΟΥ), τα κάνω θάλασσα σε τρία παιχνίδια κατά το τέλος τους και πέφτω στο 7-7. Την τρίτη μέρα κρατώ το προβάδισμα με 10-8, αλλά δεν μπορώ να βρω το ETESIAN – SATINE συν Ε, έναν από τους πιο βασικούς συνδυασμούς. Πάω τρεις φορές πάσο ψάχνοντας σκράμπλ και τελικά χάνω το παιχνίδι.

¹ "STOP BY FOR A SPELL"- Λογοπαίγνιο με διπλή σημασία (ΣΤΑΜΑΤΗΣΤΕ ΓΙΑ ΛΙΓΟ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ/ ΓΟΗΤΕΙΑ)

² Από τα ονόματά τους, JOEL SKOLNICK, MIKE WISE

Δυο αγώνες μετά, παίρνω και παίζω ETESIAN, αλλά χάνω έτσι κι αλλιώς. Χάνω τέσσερις παρτίδες στη σειρά. Κερδίζω τέσσερις στη σειρά. Ξαναχάνω τέσσερις στη σειρά.

Καθώς περιπλανιέμαι βαρύς στο χώρο των αγώνων, τίποτα δεν έχει νόημα. Παίζω λάθος λέξεις σχεδόν σε κάθε αγώνα, ροπή που φαίνεται να χειροτερεύει· το να δοκιμάζεις είναι γενικά μια κακή τακτική, αλλά δεν φαίνεται να μπορώ να βοηθήσω τον εαυτό μου. Κάνω ένσταση σε αποδεκτές λέξεις. Χάνω δυο αγώνες επειδή ξεπέρασα το χρόνο μου. Είμαι μπερδεμένος σχετικά με ποια γράμματα πρέπει να κρατώ και ποια ν' αλλάζω, διαλέγοντας συχνά εσφαλμένα, περιμένοντας περισσότερα φωνήεντα απ' ότι έπρεπε. Μετά από τρεις μέρες η επίδοσή μου είναι 10-11, κάπου στη μέση του τσούρμου.

Α, η νυχτερινή όμως ζωή είναι καλή. Δεκάδες παίκτες σκοτώνουν την ώρα τους τα βράδια κάνοντας αυτό που έκαναν όλη μέρα, παίζοντας Σκραμπλ, σαν να μη τους φτάνουν τα 31 παιχνίδια. Για πρώτη φορά βλέπω χοντρά λεφτά ν' αλλάζουν χέρια πάνω απ' το ταμπλό· γίνονται παιχνίδια των 100 δολαρίων με αντιπάλους ακόμη και κάποιους από τους καλύτερους παίκτες. Ο Ματ και ο Μάρλον είναι οι συνηθείς αδιάλλακτοι, αλληλοεξαρτώμενοι εαυτοί τους. (Και ως συνηθώς, είναι και οι δυο άφραγκοι· συμφωνώ να καλύψω το δωμάτιο του ξενοδοχείου που μοιράζονται). Ο Έρικ Τσέικιν σκάει μύτη στη μέση του τουρνουά, κατ' ευθείαν από τα υπερπόντια ταξίδια του. Μια νύχτα, ο Ντόμινικ Γκρίλο και ο Μάρτιν Σμιθ δίνουν πάρτι στο δωμάτιό τους. Εμφανίζεται η μόνη κοινωνική γυναίκα κάτω των τριάντα, κι έτσι δεν είμαστε μόνο άντρες. Παραγγέλνουμε πίτσες και παίζουμε Σκραμπλ και αναγράμματα. Βρίσκω το JAILBIRD και το CAUSEWAY και κραυγάζω το WATERLILLY, για το οποίο ο Ματ με επαινεί, μολονότι όπως φαίνεται μετά, δεν είναι δεκτό (είναι δυο λέξεις).

Στην πρώτη κατηγορία ο Ματ και ο Μάρλον είναι έξω από τη διεκδίκηση του τίτλου, όπως εγώ. Ο Μπράιαν Καπελέτο βγάζει τους μπουκμέικερ αληθινούς. Έχει σκορ 17-4 και απειλεί με άνετη νίκη.

Αν οι κανόνες του Σκραμπλ είναι οι εκατό χιλιάδες λέξεις, τότε ο Μπράιαν Καπελέτο έμαθε τους κανόνες γρηγορότερα από κάθε άλλον.

Σε ηλικία δεκατριών, το 1983, ο Μπράιαν άρχισε να παίζει μ' ένα γείτονα, παίκτη τουρνουά, στον οποίο πήρε όμως δύο χρόνια να τον φέρει στον τοπικό όμιλο του Φοίνιξ. Μετά την πρώτη του επίσκεψη, μη καταλαβαίνοντας πως υπήρχε τυπωμένο σκονάκι, ο Μπράιαν

αποθησαύρισε τις διγράμματα και τριγράμματα λέξεις του OSPD. «Κάποιος μου 'δωσε τα SATINE και RETINA, όλες αυτές τις μπούρδες», λέει ο Μπράιαν, και μετά ένα παλιό βιβλίο με επταγράμματα και οκταγράμματα σκραμπλ. Μέσα σε λίγους μήνες, ανάμεσα σε παρτίδες με το αγαπημένο του ηλεκτρονικό βιντεοπαιχνίδι, τη Σαρανταποδαρούσα, ο Μπράιαν απομνημόνευε τα πενταγράμματα που μετέγραψε από το λεξικό.

Ο πατέρας του Μπράιαν, μηχανικός αεροδιαστημικής, πέθανε από καρκίνο όταν ο Μπράιαν ήταν τριών ετών. Η μητέρα του είναι αρχιτέκτονας. Ο Μπράιαν δεν ήταν ιδιαίτερα βιβλιόφιλος. Απλώς γοητεύτηκε από τις λέξεις.

«Έξω είχε εκατόν είκοσι βαθμούς¹», μου λέει ο Μπράιαν. «Πήγαίνα για κολύμπι και μετά έλεγα “ας παίξουμε λίγο Σκραμπλ”». Ο Μπράιαν άνοιγε το ραδιόφωνο και συνέτασσε λίστες για κάνα δώρο, κάποτε και δυο φορές τη μέρα, αν έπεφτε σε ιδιαίτερα ενδιαφέρουσες ομάδες λέξεων. Έγινε εύκολα. «Μπορούσα ν' απομνημονεύω το υλικό πολύ καλά», λέει. «Αν μαθαίναμε κάτι στην τάξη και το ξανακοιτούσα πριν το διαγώνισμα μια φορά, αυτό μου έφτανε».

Καθόμαστε σ' ένα παγκάκι πάρκου στο κέντρο του Σικάγο, δίπλα στη λίμνη Μίσιγκαν. Είναι ένα δροσερό καλοκαιρινό βράδυ. Φυσάει αεράκι. Ο Μπράιαν κάνει περίπατο στο τουρνουά. «Σταματήστε το και δώστε το σ' αυτόν», είπε ο Μάρλον νωρίτερα την ίδια μέρα. «Δώστε του την επιταγή του». Ο Μπράιαν είναι απλός και έντιμος. «Νιώθω πως ήμουν ιδιαίτερα συγκεντρωμένος στους περισσότερους αγώνες».

Ο Μπράιαν δεν έχει εξωστρεφείς παραξενιές, απ' αυτές που χαρακτηρίζουν πολλούς κορυφαίους παίκτες. Το ντύσιμό του είναι προσεγμένο και συνηθισμένο: παντελονάκι βερμούδα, το πουκάμισο του γκολφ μέσα και αθλητικά παπούτσια New Balance. Τα πυκνά μαύρα μαλλιά του είναι κοντοκομμένα. Είναι είκοσι οκτώ χρονών, αλλά φαίνεται νεότερος. Μπορεί να είναι ντροπαλός, κάποιος που σέρνει τα πόδια του, βαριέται και κοκκινίζει εύκολα, που με το ζόρι σε κοιτάει στα μάτια, δείχνει νευρικός και δίχως αυτοπεποίθηση στη συζήτηση, που απαντάει στις ερωτήσεις με σύντομα ξεσπάσματα και δεν διευκρινίζει τις σκέψεις του σε βάθος.

Ο Μπράιαν επίσης εργάζεται στο φρεντιώδες τμήμα οψίων του χρηματιστηρίου, όπου οι συνάδελφοί του στοιχηματίζουν στο αν μπορεί να

¹ 120 βαθμοί Φαρενάιτ= 49 βαθμοί Κελσίου

λύσει αναγράμματα σε λιγότερο από πέντε δευτερόλεπτα ή όχι. Όταν αισθάνεται άνετα, είναι χαλαρός και διασκεδαστικός. Ο Μπράιαν μιμείται τέλεια τους συμπαίκτες του στο Σκραμπλ. Και είναι ανηλεής πάνω από το ταμπλό. Απλώς βλέπει περισσότερες λέξεις, περισσότερες δυνατότητες στα γράμματά του και περισσότερες θέσεις για να τα βάλει σε σχέση με άλλους. Ο Λέστερ Σόνμπραν λέει, «Είναι από τον Άρη».

Η πρώτη βαθμολογία κατάταξης του Μπράιαν ήταν παίκτης εξπέρ, 1812. Μέσα σε λίγους μήνες, κέρδιζε κορυφαίους εξπέρ, παίζοντας λέξεις όπως ΚΟΥΜΙΣΣ, PINNULAE, POLONIUM και INTROMIT. Όταν ένας αντίπαλός του ξεκίνησε με το ENTASIS, ο Μπράιαν ήρεμα έβαλε από πάνω του το REALISE, φτιάχνοντας επτά διγράμματα λέξεις συγχρόνως. Για διασκέδαση στα πάρτι, έλεγε στους άλλους σε ποια σελίδα μπορούν να βρουν μια συγκεκριμένη λέξη στο OSPD. Στα δεκάξι του, κάτω από τον τίτλο «Καταπληκτική Αρχή για τον Καπελέτο», ο Μάικ Μπάρον τον παρουσίαζε στο πρωτοσέλιδο των «Νέων των Παικτών Σκραμπλ». Στα δεκαεπτά του, η βαθμολογία του χτύπησε το 2000, ο νεαρότερος παίκτης που ξεπέρασε αυτό το ορόσημο και τερμάτισε πέμπτος στο εθνικό πρωτάθλημα. Πήγε στο Πανεπιστήμιο του Λος Άντζελες, συνέχισε να μελετά και να γράφει σε κάρτες κάθε επταγράμματος λέξη του OSPD και μετά κάθε οκταγράμματος.

Λίγα χρόνια μετά, ο Τζιμ Γκίαρι, που μόλις είχε αρχίσει να παίζει, συνάντησε τον Μπράιαν σ' ένα τουρνουά στο Φοίνιξ. Συζητούσαν οι δυο τους για συγκεκριμένες κινήσεις στο παιχνίδι, όταν ο Γκίαρι ρώτησε δύσπιστα, «Ξέρεις τις λέξεις από UN; Ξέρεις τις λέξεις από OUT;»

«Ξέρω όλες τις λέξεις», απάντησε ο Μπράιαν.

Πήγαν στο αυτοκίνητο του Μπράιαν, απ' όπου ο τελευταίος έβγαλε μια τσάντα γεμάτη κάρτες. Ο Γκίαρι θυμάται που είδε το BLUEFISH και το FUNGIBLE – κοινές λέξεις¹. Ο Μπράιαν είχε πράγματι καταγράψει κάθε σκραμπλ, σε αλφαβητική σειρά, και όχι μόνο τα άγνωστα σ' αυτόν.

«Σκέφτηκα ότι θα μπορούσα να γίνω ο καλύτερος που υπάρχει σ' αυτό το παιχνίδι, αυτό ήταν ένας λόγος», λέει. «Και μετά όλα θα ακολουθούσαν. Είχα κι αυτές τις τρελές ιδέες για το τι μπορούσε να γίνει αυτό το παιχνίδι». Χορηγοί. Τηλεόραση. Χοντρά λεφτά. Ο Μπράιαν φανταζόταν τον εαυτό του διασημότητα. Ή τουλάχιστον φανταζόταν να

¹ Οι λέξεις βέβαια δεν είναι καθόλου κοινές. FUNGIBLE= Ανταλλάξιμος (νομ. όρος), BLUEFISH=σπάνιο είδος τροπικού ψαριού.

λέει σε κάποιους ότι είναι ένας από τους καλύτερους παίκτες Σκραμπλ στον κόσμο και να προκαλεί κάτι περισσότερο από ένα σήκωμα των ώμων και μια αναφορά για το πόσο άρεσε στις γιαγιάδες τους να παίζουν.

Ωστόσο έπρεπε να φτάσει στις αρχές της δεκαετίας του '90, πολύ αργότερα από τότε που ξεπέρασε το 2000 και έφτασε στο αποκορύφωμα των 2122 πόντων, μια βαθμολογία από τις υψηλότερες όλων των εποχών, για να νιώσει πως είχε συλλάβει το παιχνίδι. Γνώριζε το λεξικό, αλλά καταλάβαινε επίσης την σπουδαιότητα της στρατηγικής σκέψης –της τοποθέτησης των λέξεων, της κίνησης και της διαχείρισης των γραμμάτων και της άμυνας, κι ακόμη πώς να μεταβάλλει το παιχνίδι του στα κρίσιμα σημεία, πώς να παίρνει σωστές αποφάσεις. Σπάνια έκανε λάθη. Κέρδιζε τα τουρνουά το ένα μετά το άλλο, αλλά ποτέ τα μεγάλα. Ο Μπράιαν διαλύθηκε στο εθνικό πρωτάθλημα του 1989, στη Νέα Υόρκη. όπου κατέβηκε σαν πρώτο φαβορί, τερμάτισε δεύτερος στο παγκόσμιο του Λονδίνου το 1991 και τρίτος στο εθνικό πρωτάθλημα της Ατλάντα, το 1992.

Έπειτα του ήρθε. Δεν άντεχε άλλο την αδικία. Παίζεις και παίζεις και παίζεις. Και γιατί; Ούτε δόξα, ούτε πολλά λεφτά. Και ακόμη χειρότερα, από την άποψη ενός παίκτη Σκραμπλ, κανένα αίσθημα δικαίου. «Ποια είναι η ουσία, γαμώτο;», σκέφτηκε ο Μπράιαν. «Πηγαίνεις σ' ένα τουρνουά. Είσαι καλύτερος από οποιονδήποτε άλλον στην αίθουσα. Θα πρέπει να κερδίσεις, σωστά; Αλλά δεν κερδίζεις πάντα. Είναι πολύ σκληρό να συμφιλιωθείς με την ιδέα».

Στο ζενίθ της αγωνιστικής του καριέρας, ο Μπράιαν τα παράτησε. Κουράστηκε να πασχίζει για να διατηρήσει την επιβλητική του βαθμολογία κάνοντας περίπατο σε αγώνες με υποδεέστερους παίκτες. Όταν περάσεις στην άλλη πλευρά, στο χώρο όπου το παιχνίδι είναι ενδιαφέρον επειδή εσύ και ακόμη λίγοι γνωρίζουν όλες τις λέξεις, όλα τα άλλα φαίνονται άσκοπα.

«Δυστυχώς», έγραψε ο Μπράιαν σ' ένα σημείωμα παραίτησης που δημοσιεύθηκε στο βραχύβιο δελτίο Σκραμπλ Κυκεώνες, «η βασική αρχή των τουρνουά είναι να εκμεταλλεύεται κανείς τις αδυναμίες των παικτών του επιπέδου του 1800 και 1900. Οι παίκτες του 2050 έχουν την τύχη να παίζουν μεταξύ τους στο ένα έμπτο των γύρων ενός τουρνουά. Στη συντριπτική πλειοψηφία του χρόνου, παίζουν με αντιπάλους από τους οποίους έχουν πολλά να χάσουν και λίγα να κερδίσουν. Η ικανοποίηση να νικάς κάποιον τον οποίο έτσι κι αλλιώς θα νικούσες είναι μικρή. Η νίκη είναι αναμενόμενη. Τελεία και παύλα.

Δεδομένου αυτού του περιβάλλοντος, θα πρέπει να παίζεις λάθος λέξεις, να εφαρμόζεις τακτικές παγίδευσης και να βρίσκεις άλλους τρόπους να «κλέβεις» τους αγώνες που φαινομενικά δεν πλησιάζονται. Βρίσκω αυτό το μέρος του παιχνιδιού μη διασκεδαστικό. Εναντίον παικτών του 2050, τέτοιοι αγώνες είναι σίγουρες ήττες. Εναντίον παικτών του 1800 και 1900, τέτοιοι αγώνες μπορεί να είναι νίκες και κατ' αυτή την έννοια συντριπτικές. Πόσο διασκεδαστικό είναι να εκμεταλλεύεται κανείς τις αδυναμίες τους; «Να Ξερα ότι αυτή η λέξη δεν παίρνει S», ή, «Δες με να κλέβω το παιχνίδι».

Συγγνώμη, αλλά αυτό δεν είναι ό,τι θα 'πρεπε να 'ταν το παιχνίδι, και όσο το στοιχείο αυτό θ' αποτελεί μεγάλο μέρος του παιχνιδιού, δεν θέλω να είμαι μέρος του. Η ζωή είναι πολύ μικρή για να προσπαθείς το 85% του χρόνου να κερδίζεις παίκτες του 1800 και του 1900. Λίγοι θα το παραδεχθούν, αλλά πιστέψτε με, είναι αναμφίβολα αληθινό. Είναι εν τέλει αμαρτία να έχεις κάνει δουλειά και ύστερα να επιθυμείς να παίζεις με αντιπάλους αυτούς που έχουν επίσης κάνει δουλειά;

Ο Μπράιαν υπέφερε από ένα πρόβλημα που λίγοι έχουν την ευκαιρία να ζήσουν: ήταν πολύ καλός και κατά συνέπεια βαρέθηκε. Δεν ήταν μέσα στο Σκραμπλ, όπως κάποιοι παίκτες του 1900+, για το κοινωνικό του μέρος. Δεν ήταν χόμπι. Ήταν πρόκληση και δεν άντεχε να μην προκαλείται. Καλύτερα να μην έπαιζε καθόλου. Έτσι τελείωσε τη σχολή στην Αριζόνα με πτυχίο στα Οικονομικά, βρήκε δουλειά σαν νυχτερινός υπάλληλος σε μια εμπορική εταιρεία στο Σικάγο και συνέχισε να μετακινείται εργασιακά ώσπου βρέθηκε στο Τμήμα Συναλλαγών του χρηματιστηρίου του Σικάγο.

Όμως σαν τον Μάικλ Τζόρνταν¹ που κυνήγησε μπάλες του μπέιζμπολ ή τον Σούγκαρ Ρέι Λέοναρντ² που έκανε σχολιασμό σε αθλητικά, ο Μπράιαν ανακάλυψε πως το να είναι απλά ικανοποιητικός σε κάτι άλλο –όπως στο γκολφ, τη δεκαετία του '80– δεν είναι αρκετό. Οι καλύτεροι συνήθως δεν μπορούν να παραμείνουν μακριά. Αποφάσισε να επιστρέψει – αλλά μόνο για τους μείζονες αγώνες. Έπαιξε στη μεγάλη διοργάνωση του Ουόλτχαμ, το 1995. Ύστερα η Hasbro ανακοίνωσε πως διοργανώνει τους αγώνες σουπερστάρ στο Λας Βέγκας με έπαθλο 50.000 δολάρια. «Τώρα το συζητάμε», θυμάται να σκέφτηκε ο Μπράιαν. «Βρήκα

¹ Μπασκετμπολίστας με λαμπρή καριέρα.

² Ολυμπιονίκης της πυγμαχίας

αυτή τη δουλειά που δεν πληρώνει πολλά. Τι άλλο θα κάνω; Να μια ευκαιρία να ξεφύγω από το μικρό παπουτσόκουτο στο οποίο ζω».

Μελέτησε για μήνες, έπαιξε στο Ρίνο, τερμάτισε τέταρτος και μετά ξεκίνησε με 8-6 στο Λας Βέγκας και αναρωτήθηκε, «Γιατί επέστρεψα και άρχισα να παίζω πάλι αυτό το βρωμοπαιχνίδι; Είναι τόσο χαζό. Είμαι 8-6 και δεν έχω καμιά ελπίδα. Όμως με κάποιον τρόπο, νίκησα στους εννιά από τους δέκα τελευταίους αγώνες μου, ήρθα δεύτερος και κέρδισα είκοσι χιλιάδες δολάρια. Ήταν τόσο παράξενο».

Αλλά ανταμειβόταν και πάλι. Ο Μπράιαν ωρίμαζε κι έτσι ξεπέρασε το γεγονός ότι ο υπόλοιπος κόσμος δεν θα αναγνώριζε τα ταλέντα του και αποδέχθηκε πως το αγωνιστικό Σκραμπλ δεν θα γινόταν ποτέ άθλημα πρώτης γραμμής κι ακόμη ότι θα υποχρεωνόταν κάποιες φορές ν' αντιμετωπίσει υποδεέστερους παίκτες. Δεν είχε κερδίσει ακόμη το εθνικό πρωτάθλημα ή το παγκόσμιο αλλά ήξερε πως αυτό ήταν μοιραίο να γίνει.

Κατά την τέταρτη μέρα (ΝΑ ΎΣΑΙ ΣΩΣΤΟΣ ΜΕ ΤΗ ΛΕΞΗ ΣΟΥ¹), έχω παίξει με μια γυναίκα καθηλωμένη σε αναπηρική καρέκλα, έναν χοντρό τύπο με βαριά αναπνοή που φορούσε ένα τι-σερτ με την επιγραφή ΠΛΗΡΩΣΕ ΜΕ, μια κυρία που είχε τα χρονάκια της και η οποία παραπονιόταν μετά από κάθε τράβηγμα γραμμάτων με φωνή σαν 60άρι γυαλόχαρτο που θ' ανάσταινε και νεκρούς, μια γυναίκα που παραπονιόταν ακόμη παραπάνω και μύριζε σαν σταχτοδοχείο και δοκίμασε να τα παρατήρει πριν ολοκληρωθεί η νίκη μου με διαφορά 200 πόντους, καθώς και μια σεμνότυφη μεσήλικη κυρία που έπαιξε το CUNT² για 37 βαθμούς. (Είναι από τις αλήθειες του Σκραμπλ ότι οι τάξεις των αρχαρίων και μέσων παικτών είναι βαριές, κυριολεκτικά και μεταφορικά, από τις μεσήλικες γυναίκες· είκοσι πέντε από τους τριάντα έναν αντιπάλους μου είναι του αντίθετου φύλου, και ίσως μόνο μια κάτω των τριάντα). Η επίδοσή μου είναι 14-14. Αλλά το άνοιγμά μου – η διαφορά ανάμεσα στους πόντους μου και σ' αυτούς των αντιπάλων μου – είναι +510. Αυτό καταδεικνύει δυο πράγματα: ότι κέρδισα κάποιους αγώνες άνετα και έχασα πολλούς για λίγο. Πράγματι, έντεκα από τις δεκατέσσερις ήττες μου κρίθηκαν για λιγότερο από 70 πόντους. Λιγότερο από ένα τυπικό σκραμπλ.

¹ *To λογοπαίγνιο είναι “Be True To Your Word”, που σημαίνει α. κράτα την υπόσχεσή σου β. να 'σαι σωστός με τη λέξη σου.*

² *αιδοίο*

Κανένας από τους αντιπάλους μου δεν με κάνει να τα χάσω. Η πιο ασυνήθιστη λέξη που βλέπω είναι το RADLING, που σημαίνει «υφαίνω μαζί»· κάνω ένσταση. Αλλά ξέρω επίσης πως η έλλειψη εμπιστοσύνης στις λέξεις είναι καταστρεπτική. Χάνω μια σειρά από «κοινές» λέξεις του Σκραμπλ εκτός από το ETESIAN, όπως το XYSTI, σημαντικό γιατί αρχίζει με X και δεν υπάρχουν πολλά τέτοια, και το JINN, ένα υπερφυσικό ον στη μουσουλμανική μυθολογία, το οποίο θα έπρεπε να γνωρίζω γιατί εξελίσσεται από το JIN. (Σαν τα DJIN, DJINS, DJINNI, DJINNY, JINNI και JINNEE, όπως μαθαίνω αργότερα).

Είναι ξεκάθαρο ότι δεν έχω εμπεδώσει τα μαθήματα του Έντλι και αντιλαμβάνομαι πως η γνώση περισσότερων λέξεων αναπληρώνει πολλές από τις ατέλειες σε άλλα παιχνίδια, ειδικά σε αυτό το επίπεδο. Δεν είμαι ο Μπράιαν, με χαρισματική μνήμη και με ισχυρή θέληση στη δουλειά πάνω στο Σκραμπλ και την όποια λασκαρισμένη βίδα, που κάνει ένα δεκαπεντάχρονο παιδί να απομνημονεύει λέξεις δυο ώρες τη μέρα ακούγοντας κλασικό ροκ στο ράδιο. Δεν ελκύομαι εκ φύσεως από τις απύθμενες πιθανότητες της μορφοποίησης λέξεων ούτε είμαι υπερφυσικά προικισμένος στο να βρίσκω λέξεις από σειρές γραμμάτων. Δεν έχω ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την ιστορία της γλώσσας ή για τις μαθηματικές διακλαδώσεις του παιχνιδιού. Όμως ανακαλύπτω ότι πράγματι μου αρέσει η ορθολογική προσπάθεια του μυαλού που απαιτείται για να αφομοιώσει κανείς τις τεράστιες ποσότητες πληροφοριών που προκύπτουν τυχαία. Και ότι μου αρέσει πολύ να παίζω. Αγαπώ την αδρεναλίνη του ανταγωνισμού, ακόμη κι αν στην άλλη άκρη του τραπεζιού κάθεται μια μικροκαμωμένη, ηλικιωμένη γυναίκα. Μου αρέσει η αίσθηση του να μη γνωρίζεις τι θα γίνει μετά, σαν αυτή του χριστουγεννιάτικου πρωινού: αν τα επόμενα γράμματά σου θα 'ναι αυτά που μια αρμονική συγκυρία θα παραγάγει το ZYzzYVA, ή αν, όπως σε μια από τις ονειρεμένες κινήσεις του Ματ Γκρέιχαμ, το AVGOLEMONO αποκαλύψει τον εαυτό του εκκινώντας από ένα αρχικό GOLEM.

Στο Σκραμπλ η συγκίνηση της νίκης περιορίζεται. Είναι διανοητικό παιχνίδι στο κάτω κάτω. Ο Μπράιαν δεν χτυπάει κανένα γράμμα βάζοντάς το στο ταμπλό, ούτε σαρκάζει το τελευταίο του θύμα. Ακόμη και μετά από ένα καθοριστικό παιχνίδι για το πρωτάθλημα, οι διαγωνιζόμενοι χρονοτριβούν πάνω από το ταμπλό αναλύοντας τις κινήσεις, λες και η άσκηση είναι σημαντικότερη του αποτελέσματος. Αλλά μη γελιάστε: όλοι μισούν την ήττα. Ο Μπράιαν το ξεπερνάει αυτό κάνοντας τα πάντα για να

διασφαλίζει τη νίκη. Ξέρει πως έχει δουλέψει αρκετά σκληρά για ν' αναπτύξει τα εργαλεία εκείνα που θα του επιτρέψουν να κερδίζει· επιπλέον, δεν νοιάζεται γι' αυτό. Απλώς συμβαίνει, γιατί οι κινήσεις του είναι διαισθητικές, σχεδόν αυτόματες. Ο Μπράιαν μου είχε πει, σηκώνοντας τους ώμους του, για έναν αγώνα που κέρδισε υπολογίζοντας τις πιθανότητες να πάρει το Ν καθώς το παιχνίδι τελείωνε. Είχε τα AAGIINS και είδε πως αν μπορούσε να παίξει ένα Ι και να τραβήξει το Ν, θα κέρδιζε. «Ψάρευα το τελευταίο Ν για να κάνω το ANGINAS, λέει. «Ήταν 12 προς 1».

Η πρόκληση του να παίζεις ένας προς έναν δεν φαίνεται να εκλύει ενδορφίνη στον Μπράιαν. Για μένα είναι σχετικό με τη νευρική ενέργεια, η συγκίνηση του ανθρώπου των σπηλαίων που σκοτώνει το θηρίο και το τρώει για βραδινό. Όμως αν θέλω να έχω την εμπειρία αυτού του αισθήματος συχνότερα –αν θέλω να κερδίζω, να έχω υψηλή βαθμολογία κατάταξης, να είμαι εξπέρ– κάτι πρέπει ν' αλλάξει. Πρέπει ν' ακούσω τον Έντλι – ότι η νίκη είναι δευτερεύουσα και πίσω από τη δημιουργία κάθε κίνησης. Αλλά ακόμη πρέπει ν' αντιγράψω τον Μπράιαν. Με τη γεμάτη κατάπληξη φράση του, «ποιος δε θα 'βλεπε αυτήν την κίνηση;» ο Μπράιαν δίνει ένα σαφές μάθημα: για να κερδίζεις, χρειάζεσαι την ικανότητα να κερδίζεις. Θα πρέπει ν' αναπτύξεις τη σκέψη σου σε σημείο ώστε να δύνασαι να δεις τις κινήσεις και να αξιολογήσεις τις επιλογές σου στο ταμπλό.

Για την ώρα, αυτό που μπορώ να κάνω είναι να παίζω μέσα στο διαθέσιμο χρόνο των είκοσι πέντε λεπτών. Οι πιθανότητες, αν και η σημασία τους μου έχει εξηγηθεί, παραμένουν μυστήριο. Η καταγραφή των γραμμάτων επακριβώς και σκόπιμα είναι μακριά από μένα. Αραιά και πού καταγράφω τα γράμματά μου για μελλοντική ανασκόπηση. Όπως και με τις λέξεις, νιώθω πνιγμένος από τη διαδικασία του παιχνιδιού. Όσο βλέπω τους επαγγελματίες να παίζουν, τόσο πιο περίπλοκο μου φαίνεται το παιχνίδι.

Την επόμενη μέρα μετά τη συζήτησή μας, ο Μπράιαν κερδίζει όλους τους αγώνες του και κάνει το 24-4. Είναι τέσσερα παιχνίδια μπροστά από τον πλησιέστερο αντίπαλο, με μόλις τρεις αγώνες να υπολείπονται. Ο Μπράιαν είναι αγκαλιά με το πρώτο του εθνικό πρωτάθλημα.

«Λοιπόν, εδώ είναι το ταμπλό που κερδίζει», λέει ο Τζιμ Γκίαρι. «Κάπως βαρετό. Αλλά θα το πάρει». Στο ταμπλό είναι τα DYNEL, DELFT, ELUATES, JUBA, KELPY και ANORETIC. Όλα καινούρια για μένα.

«Είναι κάπως βαρετό», παραδέχεται ο Μπράιαν.

Καταφτάνει ο Μάρλον. « «Ανήκει στο Σικάγο», αυτός πρέπει να είναι ο τίτλος», λέει αντί συγχαρητηρίων.

«Τώρα», λέει ο πρωταθλητής.

Όλοι χειρονομούν και γελούν. Σχεδόν κανείς δεν φθονεί τη νίκη του Μπράιαν. Το πελώριο ταλέντο του, τα χρόνια που δούλεψε σκληρά, το αμείωτο αθλητικό του πνεύμα – όλα αυτά εκτιμούνται από όλους. Και ο συμπαθής χαρακτήρας του κάνει εύκολο το να τον εκτιμάς. Ο Μπράιαν δεν είναι ακριβώς ευχάριστος, αλλά σίγουρα δεν είναι δυσάρεστος. Στ' αλήθεια, ίσως είναι η εξαίρεση στον κανόνα που διατύπωσε ο Τζον Ουίλιαμς, υπερασπιζόμενος μερικώς, σκέφτομαι, τους ψηφοφόρους του. «Αν ξύσεις την επιφάνεια κάποιου πρωταθλητή σε οποιοδήποτε άθλημα,», είπε ο Τζον, «συνήθως θα βρεις έναν μονομανή απροσάρμοστο που είναι ελλειμματικός σε πολλές πλευρές της ζωής του επειδή αφιερώνει οκτώ ώρες τη μέρα σ' αυτό». Ο Μπράιαν δεν είναι ο μόνος ωραίος τύπος με μια σταθερή δουλειά και λογική συναίσθηση της πραγματικότητας ανάμεσα στην ελίτ των παικτών, αλλά είναι μακράν ο καλύτερος των ωραίων.

«Ονειρεύτηκα ότι θα κερδίσει το τουρνουά», λέει ο Ρίτσι Λαντ. «Είναι τρομερό».

«Μπράβο μικρέ», αναφωνεί ο Γ.Ε. Τζόελ. «Δεν θα μπορούσε να συμβεί σε πιο κατάλληλο άνθρωπο».

Ο Μπράιαν κερδίζει δύο από τους τρεις δίχως νόημα αγώνες το επόμενο πρωί (ημέρα πέμπτη: ΟΙ ΛΕΞΕΙΣ ΣΟΥ ENANTION ΤΩΝ ΔΙΚΩΝ ΜΟΥ), και τερματίζει με επίδοση 26-5. Στο τουρνουά έχει μέσο όρο πόντων ανά αγώνα 433, οι αντίπαλοί του έχουν 358 και με ρεκόρ σ' ένα παιχνίδι 590. (Για σύγκριση, εγώ έχω 360 πόντους ανά παιχνίδι, ένα σκραμπλ λιγότερο, οι αντίπαλοί μου έχουν 354, και ρεκόρ παιχνιδιού 490). Η βαθμολογία του Μπράιαν θα αναρριχηθεί στο τρελό 2109, το καλύτερο στο παιχνίδι κατά πολύ, που είναι πιο εντυπωσιακό αν ληφθεί υπόψη η ουσιαστική υποχώρηση της βαθμολογίας του κατάταξης τα τελευταία χρόνια. Όταν ο Τζον Ουίλιαμς προσφωνεί τον νέο πρωταθλητή, λέει, «Σίγουρα αυτό αναμενόταν εδώ και πολύ καιρό».

Στο πίσω μέρος της αίθουσας, ο Ματ Γκρέιχαμ κάθεται στο πάτωμα με τους στρατιωτικούς του σάκους και δυο μπουκάλια Άφριν¹, προσποιούμενος πως δίνει συνέντευξη. «Σας ευχαριστώ που μου δώσατε την ευκαιρία να έρθω εδώ και να περάσω τη μεγαλύτερη σκατοβδομάδα που πέρασα ποτέ στο Σκραμπλ», λέει.

Ο Ματ, ο Μάρλον κι εγώ, τερματίζουμε όλοι με επίδοση 15-16. Ο Μάρλον το αποδίδει σε μια γυναίκα του χώρου του Σκραμπλ, με την οποία είχε ξεμυαλιστεί. «Αν είσαι ο Σαμψών και σου κόψουν τα μαλλιά, τρελάνεσαι», λέει. «Το μόνο πράμα που μπορεί να με τρελάνει, είναι το μουνί». Αλλά ο Σαμψών κατακρίνει και τον εαυτό του. «Τα έκανα θάλασσα όταν ήμουν 9-4. Νόμιζα πως ο αντίπαλός μου είχε έξι γράμματα πάνω του, όμως είχε επτά και τελείωσε με το σκραμπλ REINVITE σε ένα V. Χάνεις ένα τρένο και αλλάζει η ζωή σου. REINVITE². Γαμώτο. Ξαναπροσκαλέστε με στο Σικάγο». Ο Μάρλον υπολόγιζε να κερδίσει μερικές χιλιάδες δολάρια. «Πρέπει να βρω δουλειά την άλλη βδομάδα», λέει. «Την άλλη βδομάδα».

Με ένα νευρικό χαμόγελο στο πρόσωπό του, ένας κατακόκκινος Μπράιαν πηδάει στο βάθρο μέσα στις επευφημίες των συμπαίκτών του και παραλαμβάνει τη φωτογραφικά επεξεργασμένη γιγαντιαία επιταγή, υπογεγραμμένη από τον Άλφρεντ Μπατς. «Δεν ξέρω τι να πω. Δεν μπορώ να περιγράψω τι σημαίνει για μένα», λέει ο Μπράιαν στο πλήθος των παικτών με τον αμήχανο τρόπο του σε στυλ «ω, σαχλαμάρες». «Είναι στ' αλήθεια κάτι σημαντικό. Δεν ξέρω τι άλλο να πω».

«Άλλη μια συναρπαστική προσωπικότητα», σαρκάζει ο Ματ Γκρέιχαμ, «κερδίζει το εθνικό πρωτάθλημα Σκραμπλ».

Ίσως όχι συναρπαστική, αλλά για μια στιγμή βαθυστόχαστη. Βλέπω τον Μπράιαν να μιλά σ' έναν ρεπόρτερ της τηλεόρασης. «Πάντα υπάρχει κάτι παραπάνω να μάθεις σ' αυτό το παιχνίδι», λέει. «Πάντα κάτι παραπάνω. Μόνο να 'χαμε λίγο χρόνο ακόμη για να λύσουμε τις μικροδιαφορές μας».

¹ Αποσυμφορητικό σπρέι για τη μύτη με εθιστικές ιδιότητες.

² Ξαναπροσκαλώ

7. Άλφρεντ

Έρχεται καιρός σε κάθε μονομανία που πρέπει να μάθεις περισσότερα. Δεν έχει μεγάλη διαφορά αν το αντικείμενο της μονομανίας είναι πρόσωπο, σπορ αυτοκίνητο, ποδοσφαιρική ομάδα ή επιτραπέζιο παιχνίδι. Απλώς πρέπει. Νιώθεις την ανάγκη να δεις τον συρρικνούμενο κόσμο όπου απορροφάσαι ως πλήρως μορφοποιημένο σύνολο. Πριν ριχτώ βαθιά στην άβυσσο που μοιάζει να είναι το Σκραμπλ, ληστεύοντας τις νύχτες μου, τα Σαββατοκύριακα και τις σκέψεις μου για τεμπελιά –έχω αρχίσει να ονειρεύομαι σχετικά με το παιχνίδι– πρέπει να καταλάβω από πού ήρθε και πώς έγινε ένας θεσμός που δεν μοιάζει με κανέναν άλλον στη διακοσίων χρόνων ιστορία της αμερικάνικης βιομηχανίας παιχνιδιών. Για να το κάνω αυτό, πρέπει ν’ απαντήσω σε μια ερώτηση: ποιος ήταν ο Άλφρεντ Μπατς;

Η Ιστορία λέει ότι ο Μπατς ήταν ο αρχιτέκτονας που επινόησε το Σκραμπλ σαν ένα διόλου έξυπνο σχέδιο για να πλουτίσει, στη διάρκεια της οικονομικής κρίσης του μεσοπολέμου. Δεν ξέρω πόσο ωραιοποιημένος είναι ο μύθος, ωστόσο χρειάζομαι περισσότερα από μερικά απλά γεγονότα. Θέλω να μάθω αν ο Μπατς διαισθάνθηκε ότι επινοούσε το πιο σοφιστικέ επιτραπέζιο παιχνίδι της εποχής μας, έναν άξιο σύντροφο πλάι στο σκάκι και στο τάβλι τα οποία έχουν ιστορία αιώνων. Θέλω να μάθω αν συμβουλευόταν λεξικά, αν θαύμαζε τα γεωμετρικά σχήματα των γραμμάτων σε παράθεση, αν αγαπούσε τις λέξεις.

Θέλω να μάθω, με λίγα λόγια, αν ήταν ένας από εμάς.

Το διώροφο αποικιακό άσπρο σπίτι της οδού Κολντ Σπρινγκ στο αγροτικό χωριουδάκι Στάνφορντβιλ της Νέας Υόρκης, με 3.000 κατοίκους, λίγο έχει αλλάξει από τότε που ο Άλφρεντ Μπατς το αγόρασε, το 1954, με τα χρήματα από τα δικαιώματα για την εν μία νυκτί σύλληψη του παιχνιδιού. Κιτρινισμένη εμπριμέ ταπετσαρία, ντουλάπια κουζίνας που τρίζουν, σκούρα λαμπογυάλια – όλα φαίνονται ανέγγιχτα από τότε που ο Μπατς αγόρασε το παλιό σπίτι. Χτισμένο το 1811 από τον προ-προπάππο του, ήταν ένα εξοχικό για το καλοκαίρι και τα Σαββατοκύριακα, ενώ για δεκαετίες δεν ανήκε στην οικογένειά του· ο Μπατς και η γυναίκα του, η Νίνα, είχαν βολευτεί στο Τζάκσον Χάιτς, μια μεσοαστική γειτονιά στη

συννοικία Κούνις της Νέας Υόρκης. Είχαν ζήσει εκεί για είκοσι χρόνια, το σταθερό και πλούσιο εισόδημά τους από το Σκραμπλ δεν θ' άλλαζε τη ζωή του ήσυχου και μετρημένου ζεύγους. Αν υπήρχε κάποια υπερβολή στη ζωή των Μπατς, αυτή ήταν το γκαζόν της ανηφορικής οδού Σέλεϊ Χιλ, τα παράθυρα που έμπαζαν και η μελέτη στο κιόσκι.

Μετά το θάνατο του Άλφρεντ, σαράντα χρόνια αργότερα, ο ανιψιός του ο Ρόμπερτ Μπατς, ένας συγκρατημένος δικηγόρος, με μαλλιά στο χρώμα της άμμου και μάτια κουκουβάγιας, που βοηθούσε τον ηλικιωμένο Μπατς στις υποθέσεις του, αγόρασε το σπίτι στο Στάνφορντβιλ. Μαζί μ' αυτό πήρε κι ένα μέρος της επίπλωσης του θείου του καθώς και κάποια προσωπικά του αντικείμενα. Ανάμεσά τους είναι και αυτά που ονομάζω «Αρχεία του Σκραμπλ». Η επίσκεψη στα Αρχεία, μια λαμπρή μέρα στις αρχές του καλοκαιριού, γίνεται το προσωπικό μου χατζ': η Μέκκα, το Λούβρο και το Κουπερστάουν², όλα σε ένα. Φαντάζομαι τον τόπο ως ιερό, κορνιζαρισμένα ταμπλό να διακοσμούν τους τοίχους, παλιά πλακίδια γραμμάτων σε προθήκες υπό το φως προβολέων, σαν αιγυπτιακές αρχαιότητες, το πρωτότυπο των κανόνων του παιχνιδιού κάτω από ένα τζάμι, όπως η Διακήρυξη της Ανεξαρτησίας.

Ο Μπομπ Μπατς όμως δεν μου δείχνει αξιομνημόνευτα στοιχεία. Ακόμη και μια χούφτα έγγραφα που κορνιζάρισε η ΕΟΣ για μια πρόσφατη γιορτή –μια απορριπτική επιστολή του Μίλτον Μπράντλεϊ, ένας λογαριασμός 40 δολαρίων από τη Βιομηχανία Διακοσμητικών του Ντόβερ («Διακοσμητικά Που Ξεχωρίζουν») για την κοπή εκατό σετ ξύλινων γραμμάτων, το φύλλο σκορ από ένα παιχνίδι του 1956 όπου η Νίνα πήρε 284 πόντους παίζοντας το QUIXOTIC σε θέση επί εννιά– παραμένουν τυλιγμένα σε καφέ χαρτί και σφραγισμένα με ταινία. Ο Μπομπ δεν παίζει Σκραμπλ πολύ συχνά. Γι' αυτόν, όπως φαίνεται, το παιχνίδι δεν είναι τίποτα παραπάνω από κάτι που κινεί την περιέργεια στην οικογένειά του.

Ο Μπομπ βγάζει έξω τρία κουτιά με χειροτεχνήματα. «Αυτό είναι το υλικό», μου λέει. Το ένα περιέχει τα κορνιζαρισμένα κομμάτια, το άλλο πρωτότυπα ταμπλό, γράμματα και κυανοτυπίες, το τρίτο τα προσωπικά χαρτιά του Άλφρεντ. Προεδρική βιβλιοθήκη δεν είναι, αλλά για μένα η ανακάλυψη αυτή είναι κάτι παραπάνω από ιστορική έρευνα. Είναι σαν να με αφήνουν ν' αγγίξω τα πρώτα σχέδια του Έντισον για τον ηλεκτρικό

¹ Ταξίδι μωαμεθανού για προσκύνημα στη Μέκκα.

² Κωμόπολη- μουσείο του μπέιζμπολ στην πολιτεία της Ν. Υόρκης.

λαμπτήρα ή τα σκίτσα του Φρανκ Λόιντ Ράιτ για το Σπίτι του Καταρράκτη¹. Έτσι, όταν βλέπω τα κιβώτια στοιβαγμένα σ' έναν μπουφέ, είναι κάπως λυπηρό: ο Άλφρεντ Μπατς δημιούργησε ένα διαχρονικό κομμάτι της αμερικάνικης λαϊκής κουλτούρας κι εδώ αυτό υποβιβάζεται σε λίγα κουτιά μέσα σ' ένα γερασμένο σπίτι στην εξοχή.

Αλλά φαίνεται να ταιριάζει κιόλας. Ο Μπομπ περιγράφει τον θείο του ως ταπεινό και μετριόφρονα, ως έναν αδύνατο τζέντλεμαν, όχι πάνω από 1.70, που ήταν περήφανος για την επινόησή του όμως ποτέ δεν καυχιόταν, έναν συνηθισμένο τύπο που έπεσε πάνω σε κάτι το οποίο κατέληξε να διασκεδάζει εκατομμύρια συνανθρώπους του. Ο ίδιος ο Άλφρεντ ποτέ δεν κρέμασε κανένα κάδρο στον τοίχο για το Σκραμπλ και μιλούσε για αυτό μόνο όταν τον ρωτούσαν. Όταν το παιχνίδι προσέγκυσε πλήθη οπαδών και οι πιστοί άρχισαν να αποδομούν τη γλώσσα για να το παίξουν καλύτερα, ο Άλφρεντ περισσότερο απ' όλα, σάστισε. «Ποτέ δεν το οραματίστηκε», μου λέει ο Μπομπ. «Πίστευε ότι επινοούσε ένα παιχνίδι που θα παιζόταν σε τραπέζια με πράσινη τσόχα, όπως το μπριτζ ή κάτι τέτοιο. Δεν σκέφτηκε ποτέ το θέμα της απομνημόνευσης καταλόγων λέξεων».

Ο Άλφρεντ Μοσέρ Μπατς γεννήθηκε το 1899 στο Παουφκίτσι, της Νέας Υόρκης, κι ήταν το νεότερο από τα πέντε αγόρια του Άλισον Μπατς, ενός διακεκριμένου δικηγόρου της περιοχής, και της Αρί Μοσέρ. Μετά την αποφοίτησή του από το πανεπιστήμιο της Πενσυλβάνια, το 1924, με πτυχίο αρχιτεκτονικής, ο Άλφρεντ έπιασε δουλειά σε μια νεοϋορκέζικη εταιρεία, την Όλντεν Μακλάφλιν και Σία, και μόλις παντρεύτηκε αγόρασε ένα διαμέρισμα στο Άπερ Ιστ Σάιντ μαζί με τη σύζυγό του, Νίνα. Εργάστηκε σε οικοδομές στις κομητείες του Ουεστσέστερ και Φέιρφιλντ και στη στέγαση μιας Λέσχης Αρρένων στη Μάντισον Σκουέαρ. Το 1931, καθώς η κρίση του μεσοπολέμου μεγάλωνε, η εταιρεία περιέκοψε κατά 20% τους μισθούς και μετά απέλυσε κάποιους εργαζόμενους. Ο Μπατς ήταν ανάμεσά τους. Ήταν τριάντα δύο ετών.

Ο Μπατς δοκίμασε τις ερασιτεχνικές του ενασχολήσεις με τη γραφή, τη ζωγραφική και την εικονογράφηση. Έφτιαξε μια ντουζίνα εικόνων της Νέας Υόρκης με ινδική μελάνη, σε σαργέ αρχιτεκτονικά χαρτιά τα οποία πέρασε από μια μηχανή για κυανοτυπίες. Ο Μπατς τις ονόμασε

¹ Πρόκειται για εξοχική οικία-αριστούργημα αρχιτεκτονικής σε καταρράκτη της Πενσυλβάνια που χτίστηκε το 1936-37 από τον γνωστό αρχιτέκτονα Φράνκ Λόιντ Ράιτ.

«γκραβούρες Βαντάικ», επειδή έβαλε καφέ τόνους¹. Έφτιαξε 150 και πούλησε λίγες προς 3 δολάρια το κομμάτι. (Ένας οδοντίατρος της περιοχής δώρισε τρεις στο Μητροπολιτικό Μουσείο Τέχνης, το οποίο αγόρασε άλλες τρεις, που υπάρχουν ακόμη στη μόνιμη συλλογή του μουσείου). Ο Μπατς ζωγράφιζε με νερομπογιές. Έγραφε δοκίμια και θεατρικά έργα που συναντούσαν την απόρριψη. Τίποτα δεν απέφερε αρκετό εισόδημα. Ακόμη κι όταν κατέληξε αναλυτής στατιστικής σ' ένα γραφείο ομοσπονδιακής πρόνοιας, είχε άπλετο χρόνο αλλά όχι και αρκετά λεφτά.

Παιχνίδια, σκέφτηκε. Ο κόσμος χρειάζεται περισπασμό τις δύσκολες μέρες. Μελέτησε τρεις τύπους παιχνιδιών: παιχνίδια με «ανθρώπους στο ταμπλό», αριθμοπαιχνίδια με τράπουλα ή ζάρια και παιχνίδια γραμμάτων. «Είναι όλα με αρχαία καταγωγή» έγραψε ο Μπατς στην τρισέλιδη «Μελέτη Παιχνιδιών», η οποία συνέχιζε, «η απαρχή των επιτραπέζιων παιχνιδιών είναι άγνωστη, αλλά στην Ινδία τον 7^ο αιώνα π.Χ. βρίσκουμε το σκάκι εξελιγμένο. Τα απλούστερα αριθμοπαιχνίδια παίζονται με ζάρια, και διάφορες μορφές τους έχουν βρεθεί στα κατάλοιπα των παλαιότερων πολιτισμένων ανθρώπων. Η τράπουλα, που συνδυάζει σύμβολα και αριθμούς, φέρει μεσαιωνική όψη ακόμη και σήμερα. Παιχνίδια του αλφαβήτου ήταν γνωστά στους Έλληνες και τους Ρωμαίους».

Το σκάκι είναι παιχνίδι καθαρής ικανότητας. Το τάβλι συνδυάζει ικανότητα και τύχη, παρέχοντας «πολύ περισσότερο ικανοποιητική και διαρκούσα διασκέδαση». Το μπριτζ σάρωνε στη χώρα αλλά ήταν πολύ περίπλοκο για τις μάζες. Ο Μπατς σημείωνε ότι αυτά τα τρία παιχνίδια ήταν τα δύο πρώτα του μαθήματα: η κίνηση κομματιών σ' ένα ταμπλό και οι αριθμοί. «Είναι περίεργο», έγραψε, «πως ενώ οι δύο από τις τρεις θεωρητικές βάσεις των επιτραπέζιων παιχνιδιών παρήγαγαν τόσο ενδιαφέροντα πράγματα, η τρίτη δεν παρήγαγε τίποτα καλύτερο από τα Αναγράμματα». Όχι ότι υπήρχε κάτι κακό με τα Αναγράμματα. Ο Μπατς έπαιζε με τους αδερφούς του αυτό το παιχνίδι. Όμως δεν ήταν δημοφιλές όπως το μπριτζ ή το σκάκι. Χρειαζόταν πολλές βελτιώσεις.

Στην εκπαιδευτική επίσκεψη του Στάνφορντ, ο Μπομπ Μπατς κατεβάζει από τα ράφια τα «Έργα του Έντγκαρ Άλαν Πόε» σε μια έκδοση του 1904. Η πρώτη σελίδα του διηγήματος «Το χρυσό έντομο», στην οποία ο χαρακτήρας Λεγκράντ λύνει ένα κρυπτογράφημα για έναν κρυμμένο

¹ Μια απόχρωση του καφέ έχει πάρει το όνομα του Φλαμανδού ζωγράφου Vandyke (1599-1641).

θησαυρό, συγκρίνοντας τα σύμβολα με τα γράμματα του αλφάβητου, είναι σημαδεμένη με μια απόδειξη κατάθεσης της Εθνικής Τράπεζας του Στίσιν στο Πάιν Πλέινς της Νέας Υόρκης. «Στα σύγχρονα αγγλικά», έγραφε ο Πόε, «το γράμμα με τη μεγαλύτερη συχνότητα είναι το e. Μετά η σειρά είναι: a o i d h n r s t u y c f g l m w b k p q x z». (Ο Πόε δεν έπεσε ούτε καν κοντά). «Το e, βέβαια, υπερσχύει τόσο εξώφθαλμα ώστε σπάνια βρίσκεται πρόταση οποιουδήποτε μακρους στην οποία να μην είναι το γράμμα με τη συχνότερη επανάληψη».

Ο Πόε ενέπνευσε στον Μπατς το «εύρηκα».

«Αυτό που συνεπάγεται, είναι ότι τα παιχνίδια λέξεων θα πρέπει να παίζονται όχι με έναν ακανόνιστο σωρό γραμμάτων», έγραψε, «αλλά με ένα αναλογικό μείγμα όπου τα γράμματα θα εμφανίζονται με την ίδια συχνότητα που εμφανίζονται στη δημιουργία των λέξεων».

Αυτό θα έλυνε ένα πρόβλημα στα Αναγράμματα. Θα 'ταν ευκολότερο να φτιάχνει κανείς λέξεις, αν τα γράμματα εμφανίζονταν σε αναλογία με τη χρήση τους στη γλώσσα. Ένα άλλο πρόβλημα, έγραφε, ήταν ότι το παιχνίδι ήταν πολύ αργό. Αντί να τραβιέται ένα γράμμα τη φορά, ο Μπατς πρότεινε να δίνονται στους παίκτες μια χούφτα γράμματα, τα οποία θα τα αναδιάτασσαν σε λέξεις, απορρίπτοντας κάποια και τραβώντας καινούργια. Το αποτέλεσμα θα ήταν ένα παιχνίδι λέξεων με «σωστή ταχύτητα και ρυθμό, το οποίο θα ισορροπούσε με τον καλύτερο τρόπο ανάμεσα στην ικανότητα των παικτών και την τύχη του τραβήγματος των γραμμάτων».

Συνέχισε: «Δεν είναι παιδικό ούτε περίπλοκο, κι έτσι μπορεί να παιχθεί και να ευχαριστησει τα παιδιά αλλά και τους πιο σοβαρούς σπουδαστές... Η αληθινή αξία του παιχνιδιού εξαρτάται βέβαια από την ψυχαγωγική του πλευρά, όμως αν οι παίκτες αποκτούν επιπρόσθετα αυξημένο λεξιλόγιο, καλύτερη γνώση της δομής των λέξεων και της ορθογραφίας, κάτι για το οποίο κανένα παιχνίδι με τράπουλα ή επιτραπέζιο δεν μπορεί να υπερηφανευτεί, τότε αυτό θα συνιστά ένα ιδιαίτερο πλεονέκτημα. Αυτό το παιχνίδι είναι το *Lexiko*». (*ελληνική λέξη που σημαίνει «αυτός των λέξεων»*).

Ο Άλφρεντ Μπατς δεν ήταν ειδήμων της γλώσσας. Πέρα από τους πεζογραφικούς συλλογισμούς του Πόε, δεν είχε κάποια δεύτερη πηγή για να γνωρίζει τη συχνότητα της χρήσης των γραμμάτων στην αγγλική γλώσσα. Ο Μπατς δεν ενδιαφερόταν και πολύ για τις λέξεις πριν

προσπαθήσει να επινοήσει ένα παιχνίδι λέξεων. Ήταν όμως κατάλληλος γι' αυτό γιατί ήταν σχολαστικός. Σε χαρτί μιλιμετρέ και με απλά κεφαλαία γράμματα, κατέγραφε την ακριβή ώρα αναχώρησης και άφιξης καθώς και την απόσταση, με ακρίβεια ενός δεκάτου του μιλίου, στις εκδρομές με το αυτοκίνητο. Είχε επινοήσει ένα προσωπικό σύστημα ταξινόμησης για να τακτοποιεί τη συλλογή του από καρτ-ποστάλ (αμφιθέατρα, 3E4 · μπαλόνια, 4E2 · Κάτσκιλς, 2E3 · κατοικίες βοηθητικού προσωπικού 3F1 · μάντρες ζώων, 6 C). Αν και δεν θεωρούσε καθόλου σοβαρή απασχόληση να παίζει κανείς επιτραπέζια, ο Μπατς είχε την οργανωμένη μαθηματική σκέψη του παίκτη.

Ο Μπατς έβγαλε έξω τα σύνεργα του αρχιτέκτονα κι έπιασε δουλειά. Οι φάκελοι του είναι χοντροί, γεμάτοι φύλλα με είκοσι έξι γραμμές, μία για κάθε γράμμα του αγγλικού αλφαβήτου, και κάθετες γραμμές σε ομάδες των πέντε που υποδήλωναν τη συχνότητα εμφάνισής τους. Η επικρατέστερη άποψη είναι ότι ο Μπατς υπολόγισε τη στατιστική κατανομή των γραμμάτων μετρώντας τη συχνότητά εμφάνισής τους στο πρωτοσέλιδο των *New York Times*. Στην πραγματικότητα χρησιμοποίησε αρκετές πηγές, μεταξύ των οποίων τους *Times*, τη *New York Herald Tribune* και τη *Saturday Evening Post*.

Στις 5 Οκτωβρίου 1933, ο Μπατς υπογράμμισε με πράσινο και καφέ μελάνι όλες τις λέξεις εννέα ή περισσότερων γραμμάτων στη σελίδα 21 των νεκρολογιών της *Herald Tribune*: ήταν η αναγγελία του θανάτου του Ερλ Κάντογκαν, εκπροσώπου της Βρετανίας στη Διεθνή Ολυμπιακή Επιτροπή. Συμπεριλαμβάνονταν τα landowner, hereditary, succeeded, assisting, lieutenant, commandant, secondary & viscountcy. Υπήρχαν 125 λέξεις των εννέα γραμμάτων και ο Μπατς τα κατέγραψε σε μακριές στήλες με απλά κεφαλαία, στην αριστερή πλευρά της σελίδας και μετά υπολόγισε τη συχνότητα των γραμμάτων τους σε μια στήλη δεξιά:

A-71, B-5, C-50, D-55, E-157, F-13, G-36, H-18, I-107, J-2, K-4, L-33, M-27, N-107, O-98, P-34, Q-2, R-92, S-76, T-97, U-36, V-12, W-10, X-5, Y-16, Z-1.

Αύξησε τον αριθμό των λέξεων και ανέλυσε τη συχνότητα των γραμμάτων σε ποσοστά. Έφτιαξε μια λίστα χιλίων λέξεων τεσσάρων ή περισσότερων γραμμάτων και κατέγραψε το ποσοστό εμφάνισης των γραμμάτων ανά μήκος λέξης. Σύγκρινε τη συχνότητα των γραμμάτων από λέξεις διαφόρων μηκών σε μια σελίδα του λεξικού με τη συχνότητα της εμφάνισής τους σε μια σελίδα της *Saturday Evening Post*, σε ένα δείγμα

12.082 γραμμάτων και 2.412 λέξεων. Συνδύασε δείγματα από διαφορετικές πηγές· μια μελέτη 18.165 γραμμάτων περιείχε 6.083 γράμματα από τους *Times*.

Σελίδες σελίδων ξεφτισμένου, κουρελιασμένου χαρτιού από τα Αρχεία αποκαλύπτουν τη σημειογραφία ενός σχολαστικού λογιστή. Φαντάζομαι τον μικροκαμωμένο Άλφρεντ που φαίνεται τόσο πράος στις φωτογραφίες, με γυαλιά και αραιά μαλλιά, σαν ανέκφραστος Ντον Νοτς¹, να καμπουριάζει πάνω από μια εφημερίδα ή ένα περιοδικό, στον πέμπτο – δίχως ασανσέρ– όροφο στο Κούνινς, να μετράει γράμματα. Δεν θα είχε επηρεαστεί η επιτυχία ή η εμπορικότητα του παιχνιδιού αν τα Ε ήταν δέκα ή έντεκα ή δεκαπέντε. Όμως η τελειομανής σκέψη του Μπατς επέμενε να το υπολογίσει. Το να είναι το παιχνίδι σωστό, ήταν ο υπέρτατος στόχος του.

Βασισμένος στους υπολογισμούς του, ο Μπατς έκρινε πως το Lexiko θα έπρεπε να έχει εκατό γράμματα. Για ν' αρχίσει το παιχνίδι, κάθε παίκτης έπαιρνε ένα γράμμα· το πλησιέστερο στο Α έπαιζε πρώτα (όπως ακριβώς στο Σκραμπλ). Έπειτα όλοι τραβούσαν εννιά γράμματα. Ο πρώτος παίκτης τραβούσε ακόμη ένα, το έβαζε στο αναλόγιό του και προσπαθούσε να φτιάξει λέξη εννιά ή δέκα γραμμάτων. Αν δε μπορούσε, έδωχνε ένα γράμμα βάζοντας το στη μέση του τραπέζιου, ανοιχτό. Ο επόμενος παίκτης μπορούσε να τραβήξει ένα από τα πολλά ή να πάρει από τα γυρισμένα ανάποδα γράμματα. Το παιχνίδι συνεχιζόταν έως ότου ένας παίκτης έφτιαχνε μια εννιαγράμματη ή δεκαγράμματη λέξη και στο σημείο αυτό οι άλλοι παίκτες έφτιαχναν από τα γράμματά τους την καλύτερη λέξη που ήταν δυνατόν, υπολογίζοντας το σκορ τους.

Μια τετραγράμματη λέξη έπιανε ένα βαθμό και κάθε γράμμα παραπάνω μετρούσε ένα βαθμό ακόμη. Τα γράμματα που υπήρχαν από δύο φορές το καθένα ήταν τα «ελάσσονος αξίας», σηματοδεύονταν με ένα γαλάζιο τετραγωνάκι κάτω απ' το γράμμα και έπαιρναν ένα βαθμό επιπλέον. Τα «μειζονος αξίας», αυτά που ήταν από μια φορά, σηματοδεύονταν με κόκκινο τετραγωνάκι και διπλασίαζαν το σκορ της λέξης.

Ο Μπατς κατασκεύασε το παιχνίδι στο καθιστικό του, κόβοντας και βερνικώνοντας τα τετράγωνα πλακίδια από κόντρα πλακέ και τα μακριά αναλόγια από ξύλο για σοβατεπί. Έφτιαχνε τα γράμματα με ινδική

¹ *Ηθοποιός, γεννήθηκε το 1924*

μελάνη σε σαγρέ χαρτιά, όπως τις «γκραβούρες του Βαντάικ», και τα κολλούσε στο κοντραπλακέ.

Έδωσε μερικά σε φίλους για δοκιμή και μετά άρχισε να τα πουλάει στο σπίτι του για ενάμισι δολάρια. Πούλησε δύο τον Οκτώβριο του 1933, τέσσερα τον Νοέμβριο και δεκαεννιά τον Δεκέμβριο. Μίλησε στο τηλέφωνο με κάποιον κ. Κάρπεντερ από την «Εταιρεία Παιχνιδιών για Ενήλικες». Οι σημειώσεις του φανερώνουν το σκληρό καλωσόρισμα που του επιφύλαξε ο κόσμος των επιχειρήσεων: «Δεν ενδιαφέρονται για την παραγωγή του –οι πωλήσεις είναι η πολιτική τους... θα πάρει ένα χρόνο... χρειάζομαι κεφάλαιο – να πωλείται στα μεγάλα καταστήματα – το εμπόριο παιχνιδιών περίπλοκο – δεν μπορείς να πεις ποτέ – ίσως πάρει ίσως όχι... δύο μεγάλες εταιρείες παιχνιδιών –Πάρκερ και Μίλτον Μπράντλεϊ– αν πας σ’ αυτούς θα πουν ότι έχουν κάποιο παρόμοιο, αν πάρουν τα δικαιώματα δεν δίνουν καμιά εγγύηση, μετά απλώς θα το βάλουν στα ράφια γιατί έχουν να σπρώξουν τα δικά τους παιχνίδια».

Οι Μίλτον Μπράντλεϊ, Αφοι Πάρκερ και οι εκδότες Σάιμον & Σούστερ, όλοι απέρριψαν το Lexiko. Ως τον Αύγουστο του 1934, ο Μπατς είχε πουλήσει 84 σετ. Έσοδα: 127,03 δολάρια. Έξοδα: 147,46 δολάρια.

Όμως ο Μπατς επέμεινε στις προσπάθειές του. Έφτιαχνε σετ ανεξάρτητα από τις παραγγελίες που έφταναν – κι έφταναν, όλες από στόμα σε στόμα, από το Λονδίνο, την πολιτεία της Ουάσινγκτον, το Μισισίπι, το Σχολείο 26 του Όλμπανι, ένα μοναστήρι γυναικών στο Ρότσεστερ. Το 1935 δεν κατάφερε να καλύψει τη μεγάλη ζήτηση των Χριστουγέννων και την άνοιξη άρχισε να μην δέχεται παραγγελίες. Είχε ακόμη την κρατική του δουλειά και εργαζόταν λίγες ώρες ως αρχιτέκτονας. Είπε σ’ αυτούς που ρωτούσαν, ότι θα ήταν ευχαριστημένος αν κάποιος άλλος κατασκεύαζε το παιχνίδι και του πλήρωνε λίγα δικαιώματα. Το 1938 είπε σ’ έναν υποψήφιο πελάτη, «Δεν φτιάχνω άλλα σετ του Lexiko, επειδή δουλεύω ένα παιχνίδι που πιστεύω πως θα είναι βελτίωση του Lexiko. Υπολογίζω να το έχω ολοκληρώσει σε λίγες βδομάδες και θα σας γνωρίσω τις λεπτομέρειες και την τιμή μόλις είμαι έτοιμος να δεχτώ παραγγελίες».

Ο Μπατς μαστόρευε. Καθώς το Lexiko δεν έβρισκε κατασκευαστή, έκρινε πως το λάθος βρισκόταν μέσα στο ίδιο το παιχνίδι. Χρειαζόταν ένα ταμπλό. Έκανε διάφορα προσχέδια με ποικίλους σχεδιασμούς και τα κόλλησε σε ταμπλό ντάμας. Χρειαζόταν καλύτερη βαθμολόγηση. Ο Μπατς έδωσε στα γράμματα συγκεκριμένες αξίες που αντιστοιχούσαν στη

συχνότητά εμφάνισής τους· όσο πιο συχνά εμφανιζόταν το γράμμα, τόσο μικρότερη αξία είχε. Μείωσε τα γράμματα στο αναλόγιο από εννιά σε επτά, έτσι ήταν ευκολότερο για τους παίκτες να τα διαχειριστούν και, βασισμένος στις μελέτες του για τα μήκη λέξεων, έδωσε περισσότερες ευκαιρίες ώστε να χρησιμοποιεί κανείς όλα του τα γράμματα. Για να δώσει μεγαλύτερο ενδιαφέρον στο σκοράρισμα και στη στρατηγική, αποφάσισε ότι η τοποθέτηση γραμμάτων σε συγκεκριμένες θέσεις του ταμπλό θα διπλασίαζε ή θα τριπλασίαζε την αξία του γράμματος ή της λέξης.

Και συνέχισε να παίζει με την κατανομή των γραμμάτων, το αρχικό του πάθος. Ένα φύλλο χαρτί στους φακέλους του περιέχει τέσσερα διαγράμματα για διαφορετικές κατανομές γραμμάτων. Το ένα έχει έντεκα Α, εννιά Ε και τέσσερα Ι· ένα άλλο, δέκα Ε, εννιά Α, οκτώ Ι· το τρίτο, δώδεκα Ε, δέκα Ι, εννιά Α. Άλλαξε τον αριθμό των Ε από δέκα ως δεκαπέντε και τον συνολικό αριθμό των γραμμάτων από 100 ως 110. Πρόσθεσε ένα λευκό πλακίδιο σαν μπαλαντέρ. Έπαιζε με τη σχέση των φωνηέντων προς τα σύμφωνα.

Μετά από κάθε αλλαγή, οι Μπατς παίζανε μεταξύ τους. «Εγώ ήμουν το πειραματόζωο», είπε η Νίνα σ' έναν ρεπόρτερ. «Άρχισε σαν απλό παιχνίδι και γινόταν όλο και πιο πολύπλοκο. Ο Άλφρεντ ερχόταν σπίτι το βράδυ κι έλεγε, “Έχω μια νέα ιδέα”. Ύστερα τη δοκιμάζαμε και την ενσωμάτωνε ή την απέρριπτε». Κι όπως είχαν κάνει με το Lexiko, προσκαλούσαν φίλους στο διαμέρισμά τους στο Τζάκσον Χάιτς ή έκλειναν την αίθουσα για το κοινό στην Εκκλησία της Κοινότητας των Μεθοδιστών και δοκίμαζαν το παιχνίδι τα κυριακάτικα βράδια, μετρώντας τις αντιδράσεις των παικτών.

Το 1938, ο Μπατς επαναπροσλήφθηκε από την αρχιτεκτονική εταιρεία του και εξασφαλίστηκε οικονομικά, αλλά ήθελε ακόμη να βγάλει το παιχνίδι του στην αγορά. Δεν κατάφερνε ωστόσο να βρει ένα καλό όνομα. Για ένα διάστημα, ονόμαζε το δημιούργημά του «Αυτό», ώσπου κατέληξε στο «Κρις-Κρος Γουέρντς¹». Είχε πεισθεί ότι αυτή τη φορά το παιχνίδι του είχε νικήσει. Όμως αν ο Μπατς είχε λύσει το μυστήριο της κατανομής των γραμμάτων, δεν είχε ιδέα για τη διανομή του προϊόντος.

Πήρε έναν δικηγόρο ειδικό στις πατέντες, ο οποίος του είπε πως ήδη υπήρχε μια πατέντα για ένα παιχνίδι σχηματισμού λέξεων όπου χρησιμοποιούνταν ένα ταμπλό και γράμματα. Ο δικηγόρος είπε στον

¹Criss-Cross Words. Ελεύθερα: «Σταυρωτές λέξεις»

Μπατς ότι οι βασικές αρχές ήταν τόσο όμοιες ώστε οποιοσδήποτε κατασκευαστής θα αναγκαζόταν να πληρώσει για τα δικαιώματα στον κάτοχο της άλλης πατέντας, κάποιον Μπέκουϊθ. «Λαμβάνοντας υπόψη αυτή την κατάσταση, έχω την άποψη ότι οι πιθανότητες να αποκομίσετε κέρδη από την επινοήσή σας είναι πολύ μικρές και δεν διασφαλίζεται η υποβολή σας σε περαιτέρω δαπάνες σχετικά με το θέμα», του έγραψε ο δικηγόρος.

Μένω μ' ανοιχτό το στόμα. Ήταν λοιπόν το Σκραμπλ κλεμμένο; Είχα φτάσει να θαυμάζω τον μικρό Άλφρεντ για την εφευρετικότητά του και την προσκόλλησή του. Ο Μπατς δεν ήταν παιδί-θαύμα της αρχιτεκτονικής, τα έργα τέχνης του δεν ήταν ραφινάτα, η γραφή του ήταν μονότονη, δεν ήταν οικονομικά φιλόδοξος ή δαιμόνιος. Όμως έδειξε εκπληκτική αφοσίωση όταν θέλησε να αναπτύξει τα παιχνίδια του. Χωρίς εκπαίδευση στη γλωσσολογία ή τα μαθηματικά, χρησιμοποίησε τη λογική για να καθορίσει τον καλύτερο τρόπο χειρισμού του αλφάβητου, ώστε να προσφέρει τις καλύτερες επιλογές δημιουργίας πλήθους λέξεων. Και το έκανε με μανία. Ίσως δεν ανταμείφθηκε όπως θα του έπρεπε, αν αναλογιστούμε τι αντιπροσωπεύει σήμερα το παιχνίδι, όμως τελικά έκρινα πως ο Άλφρεντ Μπατς ήταν ένας από μας. Το να μετράς γράμματα δεν είναι διαφορετικό από το να απομνημονεύεις λέξεις.

Όμως κλέφτης; Νιώθω στο χείλος της αποκάλυψης μιας απάτης, της αναθεώρησης της ιστορίας των παιχνιδιών. Στα μουχλιασμένα περιεχόμενα του τόμου 1926, του Γραφείου Ευρεσιτεχνιών των ΗΠΑ, βρίσκω την πατέντα του Μπέκουϊθ. Είναι τέσσερις σελίδες, μαζί με δύο σελίδες διαγράμματα. Ο Ρόμπιν Π. Μπέκουϊθ από το Σαν Φρανσίσκο, επινόησε ένα παιχνίδι λέξεων και είχε δύο έως τέσσερα ταμπλό. Κάθε ταμπλό χωριζόταν σε δεκάξι τετράγωνα. Οι παίκτες έπαιρναν δεκάξι γράμματα και προσπαθούσαν να φτιάξουν όσες περισσότερες λέξεις μπορούσαν στο δικό τους ταμπλό. Έδιωχναν και έπαιρναν γράμματα, ένα κάθε φορά. Ο πρώτος παίκτης που έφτιαχνε τέσσερις λέξεις, κέρδιζε.

Το παιχνίδι δεν ήταν Σκραμπλ και δεν μπόρεσα να βρω ενδειξεις ότι κατασκευάστηκε ποτέ ή ότι ο Μπατς είχε ακούσει γι' αυτό. Ωστόσο έθετε ένα πρόβλημα. Ο Μπέκουϊθ είχε κατοχυρώσει μια πατέντα για ένα παιχνίδι «με ένα ταμπλό, χωρισμένο σε σειρές με τετράγωνα, όπου κάθε τετράγωνο δίνει κάποιους βαθμούς, και ένα πλήθος από πλακίδια ορισμένα από τα οποία έχουν γράμματα ενώ κάποια άλλα είναι κενά· τα πλακίδια με τα γράμματα είναι προσαρμοσμένα για να τοποθετούνται πάνω στα

αριθμημένα τετράγωνα με σκοπό να σχηματίζονται λέξεις, οριζόντια είτε κάθετα». Το Γραφείο Ευρεσιτεχνιών είχε απορρίψει δύο φορές τις αιτήσεις του Μπατς.

Συνέχιζε όμως να μαστορεύει. Δοκίμασε ένα ταμπλό 14 X 14 τετράγωνα, ένα 15 X 15, ένα 16 X 16, ένα 17 X 17. Έβαλε το «αστέρι» –το σημείο εκκίνησης– στην πάνω αριστερή γωνία. Το 'βαλε στο κέντρο. Το 'βαλε πέντε σειρές και πέντε στήλες μέσα. Έβαλε ένα τετράγωνο τετραπλής αξίας λέξης στην κάτω δεξιά γωνία. Δοκίμασε τέσσερα τετράγωνα τριπλής αξίας λέξης. Δοκίμασε έξι. Αύξησε και μείωσε τον αριθμό των τετραγώνων διπλής και τριπλής αξίας γράμματος. Άλλαξε αρκετές φορές το χρώμα τους. Ρύθμισε την κατανομή των γραμμάτων. Συμπεριέλαβε ένα λευκό· δοκίμασε δύο.

Η τελειότητα δεν κατακτάται εν μία νυκτί και όσο περισσότερο παίζω τόσο το παιχνίδι του Άλφρεντ μου φαίνεται τέλειο. Κάτι ανάλογο με την ομάδα μπίιζμπολ του Αλεξάντερ Καρτράιτ «Νικερμπόκερ»¹ να τοποθετεί τις γωνίες σε απόσταση ενενήντα ποδιών ή τον Τζέιμς Νάισμιθ² να τοποθετεί τα καλάθια για τα ροδάκινα σε ύψος 10 ποδιών³. Οι αποστάσεις και η θέση των τετραγώνων με επιπλέον αξία είναι σωστές επακριβώς. Το παιχνίδι είναι ένα προσεκτικά χορογραφημένο pas de deux, μια λεπτή ισορροπία ανάμεσα στο ρίσκο και την ανταμοιβή.

Ο παίκτης που παίζει πρώτος ανταμείβεται όταν κάνει λέξη πέντε γραμμάτων, καθώς η αξία του πρώτου ή του τελευταίου γράμματος διπλασιάζεται· όμως οι πενταγράμματα λέξεις είναι αρκετά δύσκολο να βρεθούν με επτά γράμματα στο αναλόγιο. Ο πρώτος παίκτης επίσης ωφελείται από μια δωρεάν διπλή αξία λέξης, το αστέρι· αλλά βάζοντας γράμμα στο αστέρι σημαίνει πως ο δεύτερος παίκτης μπορεί να πιάσει τριπλή αξία λέξης, η οποία είναι επτά τετράγωνα μακριά. Ο Μπατς ήθελε τη βαθμολόγηση να αυξάνει καθώς το παιχνίδι εξελισσόταν μακριά από το κέντρο, με τις πιο προσοδοφόρες κινήσεις να γίνονται στις παρυφές. Στη δεύτερη σειρά ή στήλη του ταμπλό προς τα μέσα, μια πενταγράμματη λέξη μπορεί να πιάσει συγχρόνως τριπλή αξία γράμματος και διπλή αξία λέξης, ένα από τα πιο ζουμερά σημεία του ταμπλό· αν όμως το παίζεις, πιθανόν

¹ Η πρώτη ομάδα μπίιζμπολ στην ιστορία. Ιδρύθηκε το 1845 και συνέταξε τους πρώτους κανόνες του παιχνιδιού.

² Καναδός, ο εφευρέτης του μπάσκετ. Αρχικά χρησιμοποίησε καλάθια φρούτων.

³ 3,05 μ., το σημερινό ύψος των καλάθιων στο μπάσκετ.

να δώσεις στον αντίπαλο πρόσβαση σε τριπλή αξία λέξης. Στην περίμετρο του ταμπλό, μια λέξη μπορεί ν' αρχίσει από διπλή αξία γράμματος και να πιάσει και διπλή αξία λέξης· αυτό όμως ανοίγει τον δρόμο για το Άγιο Δισκοπότηρο¹ του παιχνιδιού, να βάλει κανείς ταυτόχρονα λέξη σε δύο τετράγωνα τριπλής αξίας λέξης και να πάρει τους πόντους της επί εννιά.

«Η διάταξη των τετραγώνων αξίας μου πήρε πολύ καιρό», είπε μετά από χρόνια ο Μπατς. «Δεν έγινε ως δια μαγείας· είναι προσεκτικά δουλεμένη».

Όταν σκέφτομαι τον Μπατς, φαντάζομαι τους αρχαίους Ινδούς να αποφασίζουν πως ο ίππος θα κινείται δυο τετράγωνα μπροστά και ένα πλάι ή ένα μπροστά και δύο στο πλάι. Σκέφτομαι τους Έλληνες και τους Αιγυπτίους να καθορίζουν στο τάβλι τι θα γίνεται όποτε ένα μαύρο πούλι πέφτει πάνω σ' ένα άσπρο. Επειδή ο Μπατς έζησε στον εικοστό αιώνα, το παιχνίδι του έπρεπε να κατοχυρωθεί νομικά· δεν μπορούσε απλώς να υπάρχει. Όπως ακριβώς ο πόλεμος γέννησε το σκάκι, το εξελισσόμενο καθεστώς των επικοινωνιών στην Αμερική σχεδόν επέτασσε τη δημιουργία ενός παιχνιδιού στρατηγικής βασισμένου στη γλώσσα. Ο Μπατς επινόησε ένα παιχνίδι που γέμισε ένα κενό στην ιεραρχία των παιχνιδιών και στην κουλτούρα.

Ο Μπατς άρχισε να πουλάει το Κρις-Κρος Γουέρντς, όπως πριν: πακετάροντας τις παραγγελίες που του έρχονταν, οι περισσότερες από στόμα σε στόμα, στο καθιστικό του και περιμένοντας κάποιον που θα μπορούσε να βοηθήσει. Για 2\$ το σετ και 25 σεντς τα μεταφορικά, ο Μπατς εξυπηρετούσε πελάτες από την Ουάσινγκτον Ντι Σι, την Πενσιλβάνια, την Ιντιάνα, το Κεντάκι, το Ουισκόνσιν και τη Νέα Υόρκη. Ταχυδρόμησε περίπου εκατό σετ συνολικά, όμως συνέχισε να γκρινιάζει. «Είναι πρακτικά αδύνατο να κατοχυρώσω πατέντα για το παιχνίδι μου», είπε σ' έναν αγοραστή. «Οι εμπορικοί οίκοι δεν θέλουν παιχνίδια εκτός κι αν έχουν αποδειχθεί επιτυχημένα, αλλά αν ένα παιχνίδι είναι επιτυχημένο, δεν υπάρχει προστασία της ιδέας γι' αυτό».

Κουράστηκε να φτιάχνει μόνος του τα κομμάτια, να ψάχνει για κουτιά, να βγάζει τους κανόνες σε πολύγραφο. Έτσι, απλώς σταμάτησε. Αν κάποιος ενδιαφερόταν να συνεταιριστεί μαζί του, καλώς. Το 1947, παρουσιάστηκε κάποιος. Ήταν ο Τζέιμς Μπρουνό που εργαζόταν σ' ένα

¹ Σύμφωνα με μεσαιωνικό θρύλο, το Άγιο Δισκοπότηρο (Holy Grail) ήταν το ιερό σκεύος που αναζητούσαν οι τολμηροί ιππότες.

γραφείο κοινωνικής πρόνοιας στη Νέα Υόρκη και είχε υπηρετήσει ως διευθυντής στην Προεδρική Επιτροπή Πρόνοιας του Πολέμου στην Ουάσινγκτον. Ο Μπρουνό έμενε στο Νιουτάουν του Κονέτικατ, όχι μακριά από το Ντάνμπερι και είχε αρχίσει να κουράζεται από την καθημερινή δίωρη μετακίνησή του προς τη Νέα Υόρκη. Ήθελε ν' αρχίσει μια μικρή επιχείρηση που θα τον κρατούσε σπίτι, όπου μαζί με τη γυναίκα του Έλεν εξέτρεφαν πρόβατα Ντόρσετ.

Αργότερα ο Μπρουνό είπε ότι κάποια κοινωνική λειτουργός που ήταν από τα πειραματόζωα του Μπατς, του είχε δώσει ένα αντίτυπο του Κρις-Κρος Γουέρντς κι έπαιζε το παιχνίδι με τη γυναίκα του την εποχή που έμεναν στην Ουάσινγκτον. Όταν ο Μπρουνό επέστρεψε στη Νέα Υόρκη, έμαθε πως δεν το κατασκεύαζε μαζικά κανένας. Ήρθε σε επαφή με τον Μπατς που δεν είχε τίποτα να χάσει. Κανείς άλλος δεν ήθελε το παιχνίδι του. Γιατί να μη δώσει μια ευκαιρία σ' αυτόν τον τύπο;

Ο Μπρουνό συμβουλευτήκε έναν δικηγόρο που του είπε πως μπορούσαν να κατασκευάσουν το παιχνίδι δίχως να παραβιάζουν καμιά πατέντα. Ο Μπρουνό υποτίμησε την προοπτική της επιχείρησης. «Είναι φανερό ότι... δεν υπάρχει ενδιαφέρον για την εμπορική διακίνηση του Κρις-Κρος Γουέρντς», έγραψε στον Μπατς. «Όμως θεωρούμε ότι θα ήταν λογικό και δίκαιο, λαμβάνοντας υπόψη την όλη κατάσταση, να καταλήξουμε σε μια ανεπίσημη έστω συμφωνία». Πρόσφερε στον Μπατς ένα μικρό μερίδιο επί των πωλήσεων και ο Μπατς το αποδέχθηκε.

Ο Μπρουνό έκανε δύο σημαντικές αλλαγές στο ταμπλό, φτιάχνοντας το κεντρικό σημείο εκκίνησης με το αστέρι τετράγωνο διπλής αξίας λέξης και αφαιρώντας τέσσερα τετράγωνα διπλής αξίας γράμματος κοντά σ' αυτό. Ακόμη έκανε και κάποιες μικρές αισθητικές αλλαγές, μετατρέποντας τα χρώματα και το σχεδιασμό των τετραγώνων αξίας, που έγιναν ροζ παστέλ (διπλή λέξη), ανοιχτό γαλάζιο (διπλό γράμμα), βαθύ μπλέ (τριπλό γράμμα) και φωτεινό κόκκινο (τριπλή λέξη). οι ανυψωμένες πλευρές και τ' αστέρια έγιναν μετέπειτα. Ο Μπρουνό επίσης καθιέρωσε το μπόνους των 50 πόντων όταν χρησιμοποιούνται και τα επτά γράμματα.

Και το πιο σημαντικό: άλλαξε το όνομα. Ο Μπρουνό είπε αργότερα πως δεν μπορούσε να θυμηθεί καθόλου από πού του ήρθε η λέξη scrabble, ή αν τη σκέφτηκε αυτός ή η γυναίκα του. «Φτιάξαμε μια λίστα με ονόματα που μας άρεσαν, τη στείλαμε στους δικηγόρους μας στην Ουάσινγκτον και όταν απάντησαν ότι κανείς δεν είχε ποτέ χρησιμοποιήσει το scrabble ως εμπορικό σήμα, το κατοχυρώσαμε» είπε ο Μπρουνό. Το

όνομα δεν επιλέχθηκε τόσο για το νόημά του, όσο για τον ήχο του. Σημαίνει «προχειρογράφων ή μουντζουρώνω, σκαλίζω ή ψηλαφίζω άτσαλα ή έξαλλα», που μπορεί να περιγράφει την πράξη του να ψάχνεις λέξεις στο αναλόγιο ή να γραπώνεις γράμματα απ' το σακούλι, αλλά η ηχητική του ομοιότητα με το scramble¹ ήταν αυτό που είχε στο μυαλό του ο Μπρουνό.

Το 1948, ο Μπρουνό κατοχύρωσε το όνομα και απέκτησε τα δικαιώματα για το σχεδιασμό του ταμπλό. Η παραγωγή άρχισε το ίδιο καλοκαίρι. Αγόρασε μια ποσότητα κοντραπλακέ από σημύδα από μια αγγελία στους *New York Times*. Προσέλαβε δυο - τρεις ντόπιους ξυλουργούς που πριόνιζαν τις μακριές λωρίδες για να γίνουν πλακίδια, πάνω στα οποία είχαν τυπωθεί με μεταξοτυπία τα γράμματα και οι αξίες τους. Δεν είχε τον εξοπλισμό για να φτιάξει ταμπλό κι έτσι παράγγειλε λίγες εκατοντάδες στη Selchow & Righter. Αφού συναρμολόγησε τα κομμάτια στην κουζίνα του, ο Μπρουνό έστειλε μερικά στους πρώην πελάτες του Άλφρεντ, εσωκλείοντας μια φόρμα παραγγελίας σε κάθε σετ.

Ο Άλφρεντ δεν είχε και πολλά να κάνει για το παιχνίδι. «Ευχαριστώ για το σετ Σκραμπλ», έγραψε στον Μπρουνό τον Δεκέμβριο του 1948. «Το βρίσκω πολύ καλό, αν και δεν είχα χρόνο να κάνω οτιδήποτε εκτός από να του ρίξω μια ματιά. Έχουμε τρομερό φόρτο δουλειάς και δουλεύουμε ακόμη και τις νύχτες ως την 1^η Ιανουαρίου. Θα ήθελα να έχω δύο ακόμη σετ για να τα χαρίσω τα Χριστούγεννα. Καθώς δεν ξέρω αν μπορώ να τα προμηθευτώ σε τιμή χονδρικής, πληροφόρησέ με για το κόστος ώστε να σου στείλω την ανάλογη επιταγή». Ο Μπρουνό του έστειλε τα δύο σετ, πιθανότατα δίχως χρέωση.

Το νεοβάπτιστο παιχνίδι δεν άναψε φωτιά στη βιομηχανία παιχνιδιών. Το 1949, ο Μπρουνό πούλησε 2.413 σετ Σκραμπλ. Ο Μπατς κέρδισε 149,27 δολάρια από τα δικαιώματα. Το 1950, οι πωλήσεις έπεσαν σε 1.632 σετ και ενώ ο Μπατς εισέπραξε 101,23 δολάρια, ο Μπρουνό έχασε 450 δολάρια. Το επόμενο έτος ήταν οριακά καλύτερο: 4.853 σετ και δικαιώματα 135,43 δολάρια για τον Μπατς. Όμως ο Μπρουνό έμπαινε ακόμη μέσα.

Ο Μπρουνό είχε ονομάσει την επιχείρησή του Production & Marketing Company. Τουλάχιστον ο πρώτος όρος ήταν σχετικός. Αντίθετα με τον Μπατς, ο Μπρουνό είχε τα αναγκαία μέσα και το κεφάλαιο για να

¹ Προφέρεται σκραμ-μπλ και σημαίνει ανακατεύω, αγωνίζομαι, πασχίζω.

παράγει το παιχνίδι σε ποσότητες· αλλά όπως και ο Μπατς, βασιζόταν στη διάδοση του παιχνιδιού από στόμα σε στόμα για να πουλήσει. Η προώθηση είχε περιορισθεί σε λίγες μικρές καταχωρίσεις στην «Επιθεώρηση του Σαββάτου» και σε κολεγιακές εκδόσεις όπως η «Τριμηνιαία Έκδοση των Γυναικών Αποφοίτων του Κολεγίου Σμιθ».

Μολαταύτα, μέχρι το καλοκαίρι του 1952, οι πωλήσεις είχαν ανεβεί στα 200 σετ τη βδομάδα. Πελάτες έστελναν επιστολές ζητώντας γράμματα για αντικατάσταση και παραπονούμενοι πως μια χημική ουσία του ταμπλό προσέλκυε τα σκυλιά τους. Όμως ο Μπρουνό σκεφτόταν να κλείσει την επιχείρηση αν δεν ορθοποδούσε σύντομα. Κάποια στιγμή πήγε με τη γυναίκα του διακοπές στο Κεντάκι, να βρουν ένα κριάρι για αναπαραγωγή για τη φάρμα τους, και στην επιστροφή τους περίμεναν ότι θα έβρισκαν καμιά διακοσαριά παραγγελίες. Αλλά αντί για 200 τους περίμεναν 2.500. Την επόμενη βδομάδα κατέφτασαν άλλες 3.000. Κι ακόμη περισσότερες την επόμενη.

Τι συνέβη; Μια θεωρία που προτάθηκε από το περιοδικό *Life* σ' ένα εκτενές αφιέρωμα στον Μπρουνό και το παιχνίδι, υποστήριζε ότι η διανομή είχε φτάσει σε μια κρίσιμη ποσότητα εκείνο το καλοκαίρι και η ζήτηση κορυφώθηκε στους κύκλους των πλουσίων που μόλις είχαν γυρίσει από τις διακοπές τους και προσπαθούσαν να προμηθευτούν το παιχνίδι από τα καταστήματα. Όμως η πραγματικότητα ήταν ότι ο πρόεδρος της αλυσίδας πολυκαταστημάτων Macy's, ο Τζακ Στράους, έπαιζε Σκραμπλ στις διακοπές του στο Λονγκ Άιλαντ και εξοργίστηκε όταν κατά την επιστροφή του στη Νέα Υόρκη ανακάλυψε ότι δεν υπήρχε απόθεμα του παιχνιδιού στα καταστήματά του. Το Macy's έκανε μια μεγάλη παραγγελία που αποτέλεσε το έναυσμα για παραγγελίες από τους εμπόρους λιανικής.

Όποιος και να 'ταν ο λόγος, οι πωλήσεις εκτοξεύθηκαν σε περισσότερα από 500 σετ τη βδομάδα το τρίτο τετράμηνο του 1952 και σε 2.000 τη βδομάδα το τέταρτο τετράμηνο. Ο Μπρουνό στρατολόγησε τη γυναίκα του και κάμποσους φίλους του για τη συναρμολόγηση των σετ που είχαν ξεχυθεί έξω από την κουζίνα και καταλάμβαναν τώρα το καθιστικό.

Ο Μπρουνό αγόρασε περισσότερα μηχανήματα, παράγγειλε τα γράμματα σε ένα εργοστάσιο στη Γερμανία (που τα έφτιαχνε από ξύλο βαναρικού σφένδαμου από τον Μέλανα Δρυμό) και νοίκιασε το κτίριο ενός παλιού σχολείου. Οι παραγγελίες συνέχιζαν να αυξάνουν και ο Μπρουνό μετακόμισε σ' ένα τροποποιημένο ξυλουργείο, ένα μικρό λευκό κτίσμα

στους λόφους του Κονέτικατ, δίπλα σ' ένα ρυάκι γεμάτο πέστροφες, περιτριγυρισμένο από δένδρα και καλαμποκοχώραφα.

Ως τις αρχές του 1953, ο Μπρουνό είχε τριάντα πέντε υπαλλήλους που εργαζόνταν σε δύο βάρδιες παράγοντας 6.000 σετ τη βδομάδα. Πράγμα καταπληκτικό, αν εξαιρέσει κανείς ότι οι παραγγελίες κατέφθαναν κατά δεκάδες χιλιάδες, τόσο γρήγορα που «δεν μπορούσαν ούτε την πρόσθεση να κάνουν και πολύ λιγότερο να τις εκπληρώσουν», όπως έγραψε το *New Yorker Magazine*. Ο Μπρουνό πήρε έγκριση για μια φθηνότερη έκδοση του παιχνιδιού, με χαρτονένια γράμματα και ταμπλό που ήταν μέρος του κουτιού συσκευασίας, η οποία θα κατασκευαζόταν από την εταιρεία Cadaco-Ellis στο Σικάγο, με το όνομα «Σκιπ-α-κρος» και θα πουλιόταν 2 δολάρια. Τέλος, τον Μάρτιο, παρεχώρησε άδεια για την παραγωγή και το μάρκετινγκ στη Selchow & Righter και μετέτρεψε τον μηχανολογικό εξοπλισμό στο εργοστάσιο του Κονέτικατ, ώστε να παράγει την πρώτη ντελούξ έκδοση του Σκραμπλ, αξίας 10 δολαρίων, σε κόκκινη θήκη από δερματίνη με πλαστικά γράμματα και αναλόγια που περιλάμβαναν ενσωματωμένο μετρητή του σκορ.

Το 1953, πουλήθηκαν περίπου 800.000 κανονικά σετ Σκραμπλ, 300.000 χαρτονένια και 30.000 ντελούξ. Σε διάστημα δύο ετών, οι πωλήσεις είχαν αυξηθεί περισσότερο από διακόσιες φορές. Στην ιστορία της βιομηχανίας παιχνιδιών, κανένα παιχνίδι δεν απογειώθηκε τόσο ραγδαία και απρόσμενα. Και η πορεία δεν ανεκόπη.

Καθώς μελετώ τα χαρτιά του Μπατς, η ιστορία του παιχνιδιού ως παιχνίδι –όχι ως έμμονη, στρατηγική, μαθηματική άσκηση– αρχίζει να παίρνει πολιτισμικό νόημα. Η λαμπερή, μικροαστική, «κάθομαι στο σπίτι» μεταπολεμική ευμάρεια ήταν γόνιμο έδαφος για την απότομη άνοδο του Σκραμπλ. Ποιος ήταν ο καλύτερος τρόπος να επιδειχθεί η αμερικάνικη γνώση και εφευρετικότητα που μόλις είχε σώσει τον κόσμο, παρά μ' ένα παιχνίδι που δοκίμαζε τις γνώσεις και τη δημιουργικότητα; Ποιος ήταν ο καλύτερος τρόπος να εντρυφήσει κανείς στη μεγαλύτερη ευμάρεια που γνώρισε το έθνος, παρά με το να χαλαρώνει πάνω από ένα επιτραπέζιο παιχνίδι, το οποίο, σε αντίθεση με το Μονόπολι (φαντασιώσεις πλουτισμού στην κρίση του μεσοπολέμου) ή το Λάιφ (μοραλισμός στο γύρισμα του αιώνα), δεν είχε σκόπιμες προεκτάσεις; Ο ελεύθερος χρόνος ήταν μια ιδέα που μόλις ριζωνε και τι είναι πιο νωχελικό, αν όχι αργόσχολο, από το Σκραμπλ; Ήταν ένα πνευματικό παιχνίδι που συχνά έπαιρνε ώρες να

τελειώσει. Η Αμερική τελικά θα αποχωριζόταν από το παρελθόν των ρηχών πραγμάτων. Η χώρα είχε εμποτιστεί με ευμάρεια και ήταν ερωτευμένη με τη μόρφωση. Το Σκραμπλ της ταίριαζε.

Το *Saturday Review* έγραψε: «Το νέο παιχνίδι λέξεων πρακτικά νίκησε κατά κράτος την κανάστα στους κύκλους των ατόμων με υψηλό δείκτη νοημοσύνης στη χώρα. Το *Time* έγραψε ότι Όμιλοι Σκραμπλ «έχουν συσταθεί σ' όλη τη χώρα» και ότι «οι οικοδεσποινες σερβίρουν ένα ταμπλό Σκραμπλ με τον καφέ μετά το φαγητό και γυαλιστεροί μαρκαδόροι με χαραγμένα τα Α₁ και Ζ₁₀, κάνουν την εμφάνισή τους στις βεράντες των εξοχικών και στα υπεραστικά τραίνα». Ένα άρθρο στο *Life* έλεγε: «Στους κύκλους των διανοούμενων το παιχνίδι παίζεται στα γαλλικά ή στα λατινικά· στο Χόλιγουντ, παίζουν Σκραμπλ με βρόμικες λέξεις· στη Νέα Υόρκη οι Κούκλες και οι Μάγκες¹ μετέτρεψαν το Σκραμπλ στο πιο καυτό παιχνίδι τζόγου από την εποχή του ραμί». Ο συνθέτης Ιγκόρ Στραβίνσκι και η γυναίκα του Βέρα φωτογραφήθηκαν για το περιοδικό *The New York Times* παίζοντας Σκραμπλ στο σπίτι τους στο Χόλιγουντ.

Μια διαφήμιση εφημερίδας για καλοκαιρινά ρούχα του πολυκαταστήματος Lord & Taylor, έδειχνε τρία κορίτσια να τεμπελιάζουν γύρω από ένα ταμπλό Σκραμπλ και το σλόγκαν έλεγε, «Κάποια κορίτσια περνάνε καλύτερα από άλλα!» Η βασιλομήτωρ ήταν μια απ' αυτές. Ψωνίζοντας στη Νέα Υόρκη αγόρασε ένα σετ ταψιών Μπέτυ Κρόκερ από το Fao Schwartz, μπλούζες με χάντρες και πούλιες από το Sacks της Πέμπτης Λεωφόρου, μικροσυσκευές για το μπαρ κι ένα Σκραμπλ με περιστρεφόμενη βάση από το Hammacher Schlemmer. «Μαθαίνω να παίζω Σκραμπλ», είπε στην πωλήτρια. «Το 1953», έγραφε η *Herald Tribune* σε μια ανασκόπηση του έτους, «έχει να επιδειξει μια σειρά αξιοσημείωτων γεγονότων, από την εκλογή ενός Ρεπουμπλικάνου προέδρου έως την ανάπτυξη του Σκραμπλ».

Οι ελλείψεις στο εμπόριο έγιναν επιδημία. «Το να αγοράσεις ένα σετ Σκραμπλ στη Νέα Υόρκη σήμερα μοιάζει με το ν' αρπάξεις μια πανάκριβη ψητή μπριζόλα κατά τον Δεύτερο Παγκόσμιο», έγραψε το *World Telegram*. Πελάτες έβαζαν το όνομά τους σε λίστες αναμονής, ενώ άλλοι στέκονταν όρθιοι στα καταστήματα για ώρες, ώσπου να φτάσει η επόμενη παρτίδα. Ένα μαγαζί παιχνιδιών στην Τρίτη Λεωφόρο του Μανχάταν

¹ *Guys and Dolls*- μιούζικαλ του '50 με ήρωες τους διεφθαρμένους τζογαδόρους και τις γυναίκες τους στη Ν. Υόρκη.

κόλλησε μια ανακοίνωση στη βιτρίνα: «Έχουμε Σκραμπλ». Ένα κόμικς στο *New Yorker* έδειχνε τους καλεσμένους ενός γάμου να ορμούν έξω από την εκκλησία, αφήνοντας τη νύφη να εξηγεί στον ιερέα, «κάποιος είπε ότι το κατάστημα εδώ δίπλα έχει Σκραμπλ!» Υπήρχαν μισή ντουζίνα κλεψίτυπα με ονόματα όπως «Σκόραρε Μια Λέξη», «Σταυρόλεξο Τζέιμαρ» και «Καμπού», που ανάγκασαν τους δικηγόρους του Μπρουνό ν' αναλάβουν δράση και παρακίνησαν τη Selchow & Righter να βάλει διαφημίσεις που προέτρεπαν τους πελάτες να περιμένουν το γνήσιο πράμα.

Οι πιστοί έκοβαν τις άκρες από δίσκους σερβιρίσματος για να κάνουν το ταμπλό να περιστρέφεται, διαπληκτίζονταν για το ποιες λέξεις ισχύουν και ανακάλυψαν ότι το λαθραίο ψάξιμο με την αφή μπορούσε να τους χαρίσει τα μπαλαντέρ (μια μορφή κλεψίματος που έγινε γνωστή ως «σύστημα Μπράιγ¹»). Στον Μπρουνό κατέφθαναν σωρηδόν προτάσεις για μεταρρυθμίσεις, στις οποίες απαντούσε με ένα τυποποιημένο γράμμα. «Αν η ιδέα σας έχει σχέση με περιστρεφόμενο ταμπλό, χρονόμετρο, κουτί ή σακούλι για τα γράμματα ή συσκευή που θα τα αναποδογυρίζει, θα θέλαμε να σας αποθαρρύνουμε διότι τέτοιου είδους κατασκευές έχουν ήδη προσκομιστεί κατά δεκάδες».

«Χρόνος», «Ματιά», «Επιχειρηματική Εβδομάδα», «Νύξη», «Επίδειξη», «Εκλογή του Αναγνώστη», «Η οικογένεια την Εβδομάδα». Όταν τα μεγάλα ΜΜΕ τηλεφωνούσαν, ο Μπρουνό δεχόταν τις κλήσεις και εμφανιζόταν σ' αυτά. Ο Μπατς απέκτησε κάποια φήμη, ως ο ιδιόρρυθμος άνεργος αρχιτέκτονας που επινόησε το παιχνίδι για να μαζέψει κουτσά-στραβά λίγα δολάρια στην κρίση του μεσοπολέμου. Εμφανίστηκε στο «Σόου της Ημέρας» του NBC, στο ραδιοφωνικό σταθμό WOR, στο τοκ-σόου των Φέι Έμερσον και Σκιτς Χέντερσον του NBC. Όταν περιλήφθηκε στο «Επικάιρη Βιογραφία» του 1954, ο Μπατς ήταν τόσο χαρούμενος που παρήγγειλε δώδεκα αντίτυπα.

Ο Μπρουνό δεν εκτίμησε, ή δεν αντιλήφθηκε, το μέγεθος του πάθους που ενέπνεε το Σκραμπλ. Από νωρίς προέκυψαν φιλονικίες για τη χρήση λέξεων όπως τα MA και PA² ή όπως οι μουσικές νότες RE, MI, FA, LA και το TI. Το *Life* έγραψε: «Προσωπικά, ο Μπρουνό δεν δίνει δεκάρα». Όταν ρωτήθηκε για τους παίκτες που ήταν απογοητευμένοι από την αργή εξέλιξη του παιχνιδιού, ο Μπρουνό είπε, «Πέστε τους να πάνε να πάρουν

¹ Το ανάγλυφο σύστημα ανάγνωσης των τυφλών.

² Συγκεκομμένοι τύποι των mother (=μητέρα) και father (=πατέρας.)

ένα χρονόμετρο για βράσιμο αυγού». Όταν τον πλησίασαν διάφοροι εκδότες για να υποστηρίξει τη χρήση του ενός ή του άλλου λεξικού, ο Μπρουνό ενοχλήθηκε γιατί είχαν πάρει το Σκραμπλ πολύ σοβαρά. «Μα είναι απλώς ένα παιχνίδι», είπε. «Κάτι που υποτίθεται πως απολαμβάνετε».

Αν ο Μπατς πληγώθηκε από τα περιφρονητικά σχόλια του Μπρουνό, δεν το έδειξε ποτέ. Απαντούσε σε κάθε ερώτηση που του έκαναν –πού μπορεί κάποιος ν' αγοράσει ένα σετ και αν οι λέξεις της καθομιλουμένης είναι αποδεκτές και τι γίνεται αν κάποιος κολλήσει με το Q και δεν μπορεί να παίξει– και μετρούσε τα λεφτά από τα δικαιώματά του.

Το εξωφρενικό νούμερο των 3.798.555 τεμαχίων Σκραμπλ πουλήθηκε το 1954, μια από τις μεγαλύτερες επιδόσεις στην ιστορία της βιομηχανίας παιχνιδιών. Σε αυτά περιλαμβάνονταν περισσότερα από 2,5 εκατομμύρια κανονικά σετ, ένα εκατομμύριο χαρτονένια, 82.000 ντελούξ και, για πρώτη φορά, 100.000 σε άλλες γλώσσες. Παράλληλα ξεκίνησε και η παραγωγή μιας έκδοσης Μπράιγ για τους τυφλούς.

Το Σκραμπλ ήταν πλέον ο ηγέτης των επιτραπέζιων παιχνιδιών του έθνους. Αφού κόπασε η δημοσιότητα, ο Μπατς δεν είχε και πολλά να κάνει σχετικά με το παιχνίδι εκτός από το να καθίσει αναπαυτικά και να περιμένει τις επιταγές των δικαιωμάτων του, τις οποίες κατέγραφε σχολαστικά με μολύβι, σε μιλιμετρέ χαρτί και σε κίτρινα μπλοκ ιχνογραφίας με τον κομψό γραφικό χαρακτήρα του. «Το χειρότερο απ' όλα είναι όταν προσπαθώ να πείσω τους ανθρώπους πως δεν είμαι εκατομμυριούχος», έγραψε ο Μπατς σ' έναν παλιό του φίλο από το κολέγιο. «Βέβαια, θα παραδεχτώ ότι είναι ευχάριστη αλλαγή να σταματάς ν' ανησυχείς για το εισόδημα και ν' αρχίζεις ν' ανησυχείς για το φόρο εισοδήματος».

Σε κάθε σετ από τα κανονικά, που χονδρικά σήμαινε τα τρία τέταρτα των πωλήσεων, ο Μπρουνό έπαιρνε περίπου 12 σεντς το σετ με τον Μπατς να παίρνει 2,5. Ο Μπατς δεν λάμβανε καμία αποζημίωση για άλλα προϊόντα που χρησιμοποιούσαν το σήμα του Σκραμπλ. Κατά τις διαπραγματεύσεις, ο Μπρουνό και η Selchow & Righter πήραν μεγάλο ποσοστό. Όμως ο Μπατς ποτέ δεν παραπονέθηκε, τουλάχιστον δημόσια. «Ποτέ δεν τον άκουσα να μιλάει άσχημα για τον Μπρουνό», μου λέει ο Μπομπ Μπατς κατά την αναδίφησή μου στα Αρχεία. «Μου δημιουργήθηκε η εντύπωση σαν να ήταν δικιά του απόφαση να προχωρήσει στη συμφωνία με τον Μπρουνό, ότι ήταν όλα εντάξει γι' αυτόν κι ότι δεν ήθελε να εκμεταλλευθεί όλα τα μέσα».

Ο Άλφρεντ δεν ήταν επιχειρηματίας. Ήταν ένας ολιγαρκής όσο και ικανός αρχιτέκτονας που αρκούνταν σε μια ήσυχη ζωή με τη γυναίκα του, στο νοικιασμένο διαμέρισμά του και το εξοχικό των προγόνων του, και περνούσε τον καιρό του με τα χόμπι ενός μετρημένου ανθρώπου, όπως η συλλογή καρτ-ποστάλ και η κατασκευή ξύλινων παζλ. Το αντρόγυνο δεν είχε παιδιά. Ο Μπατς σχεδίασε και βοήθησε στην αρχική λειτουργία μιας τοπικής βιβλιοθήκης. Διοργάνωνε τις συναντήσεις αποφοίτων της σχολικής του τάξης τους 1917. Τα δικαιώματα από το Σκραμπλ ήταν παραπάνω από αρκετά για να ζήσει το ζευγάρι την ήσυχη, άνετη ζωή που επιθυμούσε.

Δεν ήταν ψιλά. Το 1955, τα δικαιώματα του Άλφρεντ έφτασαν τα 81.376,37 δολάρια. «Δεν περίμενα τόσα πολλά», είπε στον Μπρουνό. «Το Σκραμπλ θα έπρεπε να βελτιώνει το λεξιλόγιο και μπορώ να βεβαιώσω πως έχω παίξει περισσότερο Σκραμπλ απ’ οποιονδήποτε άλλον, αλλά τώρα ξεχνάω τις λέξεις μου. Πώς λέμε αυτό που είναι πιο πέρα από το “φανταστικό”;»

Προς γενική κατάπληξη, η δημοτικότητα του παιχνιδιού κράτησε γερά. Όπως ήταν αναμενόμενο, μετά το μπουμ οι πωλήσεις έπεσαν σε 2,3 εκατομμύρια το 1955 και σε κάτι παραπάνω από 1 εκατομμύριο την επόμενη χρονιά. Σε μια από τις όχι και τόσο συχνές συναντήσεις τους, ο Μπρουνό είπε στον Μπατς ότι υπολόγιζε τις πωλήσεις να σταθεροποιηθούν στις 300.000 και ότι η S&R πίστευε το ίδιο. Η εταιρεία λάνσαρε μαγνητικά ταξιδιωτικά σετ, μη μαγνητικά ταξιδιωτικά σετ, παιδικά σετ, σετ «Περιστρεφόμενου Ταμπλό με τετράγωνα σαν βάφλες». Οι πωλήσεις κυμαίνονταν από 1,1 ως 1,6 εκατομμύρια μέχρι το 1970 και τα δικαιώματα του Μπατς κατέφταναν σωρηδόν.

Στα τέλη της δεκαετίας του ’60, ο Μπρουνό αποφάσισε να βγει στη σύνταξη και να πουλήσει την επιχείρηση στη Selchow & Righter. Ο Μπατς κλότσησε, αλλά τελικά συμφώνησε. Μεσ στα χαρτιά του είναι ένας φάκελος και πάνω του γραμμένες με κεφαλαία, με τον τρεμουλιαστό γραφικό χαρακτήρα ενός εβδομηντάχρονου, οι λέξεις ΤΕΛΙΚΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΣΚΡΑΜΠΛ. Ο Μπατς θα λάμβανε 75.000 δολάρια την 1^η Ιανουαρίου 1971 και 38.000 δολάρια το χρόνο για τα επόμενα πέντε έτη. Σύνολο 265.000 δολάρια, συν τους τόκους. Ο Μπρουνό θα έπαιρνε περίπου το πενταπλάσιο ποσό, 1,325 εκατομμύρια δολάρια.

Η επαγγελματική τους σχέση έληξε και οι δύο υπεύθυνοι για την ύπαρξη του Σκραμπλ, έχασαν κάθε επαφή. Δεν υπήρξαν ποτέ αληθινά φίλοι· τα πρώτα πέντε χρόνια της γνωριμίας τους αλληλοαποκαλούνταν «κ.

Μπατς» και «κ. Μπρουνό». Όταν μια φορά ζήτησαν από τον Μπατς να δώσει χαιρετισμούς στον Μπρουνό, αποκρίθηκε «Έχω να δω τον Τζίμ Μπρουνό ή ν' ακούσω γι' αυτόν πολύ καιρό. Αφού πέθανε η γυναίκα του και πούλησε όλα τα δικαιώματα του Σκραμπλ, νομίζω ότι μετακόμισε στη Βόρεια Καρολίνα. Όμως δεν γνωρίζω καν αν ζει». Ένα μήνα μετά, τον Οκτώβριο του 1984, ο Τζέιμς Μπρουνό πέθανε σε ηλικία ογδόντα δύο ετών.

Καθώς διαβάζω τα χαρτιά, μου 'ρχεται να υπερασπιστώ τον Άλφρεντ. Ήταν το δικό του παιχνίδι, το δικό του λαμπρό, ανθεκτικό στο χρόνο παιχνίδι, που πούλησε, μέσω της Production & Marketing Company και της Selchow & Righter, πάνω από 26.000.000 σετ μέσα στα είκοσι δύο χρόνια που ήταν αναμεμιγμένος. Σίγουρα αυτό άξιζε παραπάνω από 265.000 δολάρια. Ούτε καν όλα τα χρήματα που πήρε ο Μπατς δεν μου φαίνονται δίκαια. (Και τα υπολόγισε στη δεκάρα: 848.046,28\$ έως το 1971, συν το υπόλοιπο της εξαγοράς και των τόκων, συνολικά 1.066.500\$). Ίσως ο Άλφρεντ να 'ταν ολιγαρκής, αλλά εγώ τον θεωρώ σαν ακόμη έναν εφευρέτη που τον εκμεταλλεύθηκαν.

Σκέφτομαι τα πάνω κάτω εκατό εκατομμύρια σετ Σκραμπλ που έχουν πουληθεί σ' όλον τον κόσμο τον τελευταίο μισό αιώνα και τα εκατοντάδες εκατομμύρια δολάρια που αποκόμισαν οι τρεις εταιρικοί ιδιοκτήτες του παιχνιδιού, η Selchow & Righter, η Coleco και η Hasbro. Και σκέφτομαι πως καμία εξαγορά δικαιωμάτων δεν μπορεί να αποζημιώσει τις μεγαλοφυίες και η συγκεκριμένη σαφώς και δεν το έκανε.

Η Νίνα Μπατς πέθανε από καρκίνο το 1979, αφήνοντας μόνο του τον Άλφρεντ στο σπίτι στο Στάνφορντβιλ, όπου το ζευγάρι είχε μετακομίσει ένα χρόνο νωρίτερα, μετά από τριάντα πέντε χρόνια στο Κούνινς. Για να περνάει την ώρα του, ο Μπατς, που έχαιρε άκρας υγείας στα ογδόντα του, άρχισε ακόμη μια φορά να σχεδιάζει παιχνίδια που είχαν συχνά γράμματα και αριθμούς και τα οποία μοιραζόταν με μέλη της οικογένειάς του. «Ήταν συνήθως πολύ πληκτικά», λέει ο Μπομπ Μπατς.

Παρά ταύτα έστειλε ένα στη Selchow & Righter, μ' ένα σημείωμα. «Το εγχειρίδιο των παικτών Σκραμπλ έχει τ' όνομά μου ως εφευρέτη στο κείμενο "τόσο Αμερικανός, όσο η μηλόπιτα"», έγραφε ο Μπατς. «Ήμουν πάντα ευγνώμων για την αναγνώριση αυτή. Εν τούτοις, δεν έχω γνωρίσει ποτέ κανέναν από τη Selchow & Righter, καθώς όλες οι δοσοληψίες μου γίνονταν με τον Τζέιμς Μπρουνό και την Production & Marketing Company».

Πράγματι, ο Άλφρεντ χάθηκε στην ιστορία των παιχνιδιών· κάποια στελέχη της εταιρείας δεν αναγνώριζαν ούτε τ' όνομά του. Όμως τον κάλεσαν στη Νέα Υόρκη, έμαθαν πως το 1981 ήταν η πεντηκοστή επέτειος από τη σύλληψη του Lexiko και τον βολτάρανε στη χώρα για εμφανίσεις σε ΜΜΕ. Ο Άλφρεντ έπαιρνε μεγάλη χαρά (και 350 δολάρια τη μέρα) για τις ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εμφανίσεις, όπου εμφανιζόταν με άφθονες χειρόγραφες σημειώσεις για τη ζωή του και το παιχνίδι του. Του άρεσε η περιποίηση, κυρίως από τις νεαρές γυναίκες που του έκαναν συντροφιά στις γύρες του. Όταν η Selchow & Righter έβγαλε στην αγορά το καινούργιο του παιχνίδι λέξεων –το οποίο περιέργως ονόμασε «Το Άλλο Παιχνίδι του Άλφρεντ»– στην εξωτερική φωτογραφία του κουτιού έβαλαν τον ογδοντάρη να ποζάρει με σμόκιν και τον κάθισαν σε μια δερμάτινη καρέκλα, δίπλα σ' ένα πληθωρικό μοντέλο με μαύρη τουαλέτα. Ο Μπατς εμφανίστηκε και ως προσκεκλημένος σε λίγα τουρνουά Σκραμπλ.

Ο Μπατς απολάμβανε την επί μακράν καθυστερημένη αναγνώριση. Στην πρώτη του επίσκεψη στο εργοστάσιο της Selchow & Righter στο Λονγκ Άιλαντ, ο Μπατς είδε τέσσερις γραμμές συναρμολόγησης να παράγουν Τρίβιαλ Περσιούτ και μία Σκραμπλ. Ο πρόεδρος της εταιρείας, Ρίτσαρντ Σέλσαου, γύρισε και του είπε, «Το Τρίβιαλ Περσιούτ είναι μόδα. Όταν το Τρίβιαλ Περσιούτ θα έχει ξεχαστεί, εμείς θα παράγουμε ακόμη Σκραμπλ».

Το φθινόπωρο του 1987, με τα φύλλα ακόμη πάνω στα δέντρα, μια καταιγίδα έριξε τριάντα πόντους χιόνι στην κοιλάδα Χάντσον. Το βάρος γκρέμισε ηλεκτρικές γραμμές. Δίχως ρεύμα, ο Μπατς αποφάσισε να πάει στο σπίτι της ανιψιάς του στο Παουκίπσάι με το αυτοκίνητο. Διασχίζοντας τον αυτοκινητόδρομο Τακόνικ, το αμάξι του χτυπήθηκε από ένα άλλο που πήγαινε νότια. Ο Μπατς δεν φορούσε ζώνη και το κεφάλι του εμβόλισε το παρμπρίζ. Επέζησε αλλά βρέθηκε για ένα μήνα στο νοσοκομείο, όπου υπέφερε από παραισθήσεις, νομίζοντας ότι η Νίνα ζούσε ακόμη. Είχε ελαφρά διάσειση, ήταν θλιμμένος και τελικά μεταφέρθηκε σε κλινική. Ο Άλφρεντ πέθανε στις 4 Απριλίου 1993.

Καθώς είχε αρχίσει να έχει άνοια, ο Μπατς δε μπορούσε να θυμηθεί τα ονόματα αυτών που τον επισκέπτονταν, όπως ο ανιψιός του ο Μπομπ. Μια μέρα, ο Μπομπ του πρότεινε να παίξουν Σκραμπλ. Ο Μπομπ κόλλησε το αναλόγιο στο τραπέζι με στόκο, γιατί τα χέρια του Άλφρεντ έτρεμαν. Ο Μπατς θυμήθηκε πως η γυναίκα του ήταν ο καλύτερος παίκτης·

είπε στον Μπομπ ότι αυτή έκανε το QUIXOTIC για 284 πόντους. Ο ίδιος, του είπε, ήταν μέτριος στην ορθογραφία.

«Άλλες μέρες παίζαμε τρεις γύρους. Άλλες μέρες παίζαμε ολόκληρο παιχνίδι», μου λέει ο Μπομπ Μπατς. «Άλλες μέρες έβαζε τέσσερα σύμφωνα, εντελώς αρλούμπες. Άλλες μέρες έπαιζε το ΟΧ και ΧΙ σε τριπλή αξία γράμματος. Όταν πάσχεις από γεροντική άνοια, κρατιέσαι από τα πράγματα που είναι πιο κοντά σε σένα».

8. Γ.Ε. Τζόελ

Πάρε το μεγάλο κρεβάτι».

Καλώς, σκέφτομαι καθώς αφήνω τις βαλίτσες μου απ' τα χέρια, είμαι λίγο πιο ψηλός. Είναι 12:30 π.μ. κι έχω μόλις παίξει τα τρία πρώτα παιχνίδια ενός ακόμη σαββατοκυριακάτικου τουρνουά στο Κάτσκιλς. Αυτή τη φορά, ο Έρικ Τσέικιν έχει μετακομίσει στο Λος Άντζελες για να κυνηγήσει καριέρα ηθοποιού, ο Ματ Γκρέιχαμ είναι εκτός πόλης κι ο Μάρλον Χιλ δεν μπορούσε να καλύψει τα έξοδα του ταξιδιού από τη Βαλτιμόρη. Έτσι, συγκατοικώ με τον Γ.Ε. Τζόελ Σέρμαν.

Ο Τζόελ έχει ανακαλύψει ένα μυρμήγκι σε μια πλαστική σακούλα μ' ένα κουτί με μισοφαγωμένα μπισκότα βρώμης που κουβάλησε απ' το Μπρονξ. Εντόπισε λίγα μυρμήγκια μες στο δωμάτιο αφού καταλύσαμε, σιγούρευε τα μπισκότα στην πλαστική σακούλα μ' ένα συρματάκι, τα κλείδωσε στη βαλίτσα του και πήγε να παίξει Σκραμπλ. Ωστόσο, ένα μυρμήγκι κατάφερε να παραβιάσει τη σακούλα κι ο Τζόελ ανησυχεί ότι οι σύντροφοί του έχουν διεισδύσει και σε άλλα καίρια εδάφη. Πετάει έξω ένα κουτί ζαχαρωτά Μάικ & Άικ πάνω σε μια πετσέτα.

«Πώς βρίσκεις αν υπάρχουν τρύπες σε μια πλαστική σακούλα;» λέει. Προτείνω να βγάλει τα μπισκότα στο χολ ή στο αμάξι μου, αλλά ο Τζόελ δεν δέχεται τίποτα απ' τα δυο. Είναι αποφασισμένος να ανακαλύψει την αιτία της εισβολής.

«Τώρα πρέπει να ξεψαχνίσω τη βαλίτσα μου μήπως κι έχει μυρμήγκια», λέει, «και ν' αναποδογυρίσω τα σκεπάσματα». Πράγμα που κάνει. Ο Τζόελ ρίχνει νερό μες στην πλαστική σακούλα. «Αυτή η σακούλα είναι εντάξει», μου ανακοινώνει. Έχει αλλάξει το συνηθισμένο του φούτερ που γράφει «Γ.Ε. Τζόελ» κι έχει βάλει τις φανελένιες πιτζάμες του με κόκκινες, μπλε και άσπρες ρίγες. «Έτσι περνάνε οι μέρες μου», λέει. «Αντιμετωπίζοντας ανόητα εμπόδια και προσπαθώντας να τα παρακάμψω».

Επιστρέφει τα μπισκότα στη σακούλα, προσπαθώντας πάλι ν' αποθαρρύνει τους ανεπιθύμητους επισκέπτες με το συρματάκι. «Οκέι, καταραμένα μυρμήγκια! Για δοκιμάστε τώρα!» Επαναλαμβάνει τη διαδικασία με τις καραμέλες. «Ψοφήστε, φιλαράκια μου!»

Τα σνακ του Τζόελ θα επιβιώσουν τη νύχτα. Όσο για τις προσδοκίες μου, δεν είμαι τόσο σίγουρος. Ο Τζόελ κανονίζει να μας ξυπνήσουν στις 6:45 π.μ. Είναι νωρίτερα απ' ό τι είχα σχεδιάσει, καθώς το τουρνουά δεν ξεκινά πριν τις 9:00 π.μ. Θέλω να κοιμηθώ όσο γίνεται και να πάρω πρωινό στα γρήγορα. Ο Τζόελ δεν χρειάζεται τόσο ύπνο. Στο σπίτι συχνά κάθεται όλη νύχτα και παίζει Σκραμπλ στον υπολογιστή, ή γράφει ιμέιλ, ή βλέπει τηλεόραση και κοιμάται λίγες ώρες την ημέρα. Δεν είναι περίεργο που πολλές φορές δείχνει ετοιμόρροπος. Όμως αυτό ίσως έχει να κάνει με τις διατροφικές του συνήθειες, την έλλειψη ύπνου ή τις σπάνιες συναντήσεις με άλλα άτομα εκτός από τον πατέρα και τον αδερφό του.

«Λοιπόν θέλεις να κοιμηθείς ή θέλεις ένα μάθημα;», ρωτάει ο Τζόελ.

Θέλω να κοιμηθώ, έτσι ώστε να μπορώ να συγκεντρωθώ το επόμενο πρωί και να προσπαθήσω ν' ανεβάσω τη βαθμολογία μου. Όμως θέλω επίσης ν' ακούσω τον Τζόελ να αγορεύει για το Σκραμπλ. Στο κάτω κάτω είναι σπουδαίος σ' αυτό – να παίζει και να αγορεύει. Είναι ο σκοπός της ύπαρξής του στον πλανήτη και ως συγκάτοικός του, τού δίνω την ευκαιρία. «Μάθημα», λέω.

Για την επόμενη ώρα, ο Τζόελ προσφέρει μια λεπτό προς λεπτό περιγραφή των παιχνιδιών που έγιναν εκείνο το βράδυ. Σε δυο απ' αυτά πήρε 603 και 601 βαθμούς και νιώθει ανεβασμένος. Η φωνή του πηδάει οκτάβες, χτυπάει παλαμάκια, σχεδόν αναπηδά στο στρώμα ξαναμετρώντας τις κατακτήσεις του, διαβάζοντας φωναχτά τις λέξεις που παίχθηκαν από το φύλλο βαθμολογίας του. Χαίρομαι την ανάλυση στρατηγικής του και τα μυστηριώδη παιξίματά του, τα καυστικά του σχόλια για την ανοησία των αντιπάλων του, ακόμη και τη βλακώδη, έμμονη κατάπληξη για τα πιο γήινα πράγματα, όπως ένα μυρμήγκι που σέρνεται σ' ένα κουτί μπισκότα.

Ο Τζόελ εξηγεί, δίχως ανάσα, πώς έφτιαξε την πορεία του από τα μπελαλίδικα πρώτα του γράμματα στο παιχνίδι των 603 βαθμών, για ποιο λόγο κράτησε τα τρία φωνήεντα ΠΟ για να ταιριάξουν με τον μπαλαντέρ, πώς είδε ότι θα μπορούσε να κάνει το BICES, IBICES (πληθυντικός του IBEX), πώς τράβηξε το δεύτερο μπαλαντέρ και μπόρεσε να παίξει το νΙCHIEs για 100 πόντους. Τώρα, είναι ανεβασμένος.

«Βάζω SERIFIED, το ανάγραμμα του DEFIERs, παίρνω 82 πόντους και κάνει ένσταση. Παίζω BOZOS για 40 πόντους, ENTAILER για 77, AXE για 58, JIGS για 60, MANNITE για 73. Όλα κι όλα τα σκραμπλ ήταν μόλις τέσσερα και κανένα επί εννιά».

Ρίχνω μια ματιά στο ψηφιακό ρολόι δίπλα στο κρεβάτι μου: 1:15. Όμως ο Τζο δεν λέει να τελειώσει. Τώρα έρχεται και το μάθημα. «Το θέμα είναι ότι αν έχεις καλή γνώση λέξεων όπως εγώ, δεν φοβάσαι κανένα γράμμα», λέει. «Γενικά ξέρεις ποια είναι κακά γράμματα. Για το W θα ανησυχούσες. Για το U θα ανησυχούσες. Για τα J & Q, οπωσδήποτε. Όμως για οτιδήποτε άλλο δεν πρέπει να φοβάσαι».

«Κι αν δεν έχεις τη γνώση ενός παγκόσμιου πρωταθλητή;» ρωτάω.

«Κάθε φορά που είσαι σε ισοδύναμη ή καλύτερη θέση από τον αντίπαλό σου, δεν πρέπει ν' ανησυχείς αν θα κλείσει το ταμπλό. Ο κύριος λόγος για τον οποίο οι παίκτες της κατηγορίας σου παραμένουν σ' αυτή για χρόνια, είναι ότι δεν καταλαβαίνουν πως δεν υπάρχει λόγος να παίζουν φοβισμένα. Αν κάνεις το καλύτερο που μπορείς, ακόμη και με πολύ μικρότερη γνώση λέξεων απ' τη δικιά μου, υπάρχουν καλύτεροι τρόποι να επιλύσεις προβλήματα με τα γράμματα και να ελέγξεις το ταμπλό από το να παίζεις μόνο τριγράμματα για πόντους».

Ο Τζόελ αναφέρεται στο σύνηθες μοντέλο των αγώνων χαμηλών κατηγοριών, κατά το οποίο οι παίκτες κολλάνε από πάνω ή κάτω τριγράμματα λέξεις, φθάνοντας συνήθως σαν με σκαλοπάτια, από το κέντρο στην κάτω αριστερή γωνία. Τα ταμπλό των εξπέρ, σε αντίθεση, ποικίλουν σε σχήμα και απλώνονται, εκτείνονται γρήγορα από την κορφή στο κάτω μέρος κι από πλευρά σε πλευρά.

Βέβαια, η τεράστια γνώση λέξεων επιτρέπει πιο περιπετειώδες παιχνίδι, όμως αυτό που θίγει ο Τζόελ είναι περισσότερο η τακτική παρά το στυλ. Οι εξπέρ γίνονται εξπέρ, όχι μόνο γιατί μελετούν λέξεις, αλλά επειδή είναι ριψοκίνδυνοι και ικανοί να ζυγίζουν το ρίσκο και τα επακόλουθά του. Μακριά από το ταμπλό, ίσως να μην είναι αλεξιπτωτιστές ή τυχοδιώκτες του χρηματιστηρίου, όμως η προθυμία τους να κοιτάζουν κατάματα και άφοβα ένα πρόβλημα είναι κάτι που θαυμάζω στον Τζόελ και στους άλλους εξπέρ. Ίσως είναι περιθωριακοί με πράους τρόπους ή αποτυχημένοι τεμπέληδες, όμως πίσω από το αναλόγιο για πενήντα λεπτά, είναι στυγνοί δολοφόνοι. Έτσι, τι κι αν βάλω ένα ελεύθερο E σε στήλη τριπλής αξίας λέξης; Να δούμε αν μπορείς να κάνεις τίποτε μ' αυτό.

Όπως και τα περισσότερα παιχνίδια, κι αυτό λέει κάτι για το πώς επιλέγουμε να ζήσουμε τη ζωή μας. Οι παίκτες του Σκραμπλ, ακόμη και χομπίστες καριέρας που δεν μελετούν λέξεις ή δεν λαχταρούν το κύρος των εξπέρ, είναι τζογαδόροι· δεν είναι τυχαίο το ότι το Ατλάντικ Σίτι, το Ρίνο και το Λας Βέγκας είναι συνηθισμένοι χώροι τουρνουά. Οι παίκτες

προσελκύονται από τις πλούσιες αποδόσεις και την ιδέα του ρίσκου. Για τους καλύτερους παίκτες, το ταμπλό είναι ένα μέρος για να τ' αραδιάσει κανείς όλα, για να δοκιμάσει την αυτοπεποίθησή του, τις γνώσεις του και τη συναισθηματική του γενναιότητα. Όπως στο πόκερ, η μπλόφα είναι μέρος του Σκραμπλ, όπως το να παίζεις λέξη που ξέρεις ότι δεν είναι αποδεκτή και να περιμένεις να σιμπήσει ο αντίπαλος. Αλλά πρέπει να ξέρεις πότε και εναντίον τίνος να μπλοφάρεις. Αλλιώς θα εκτεθείς ως απατεώνας. Στο Σκραμπλ, οι λιγότερο ευσυνείδητοι είναι αυτοί που κερδίζουν τις περισσότερες φορές. Δεν φοβούνται τις συνέπειες. Μπορούν να κρύβουν τη δολιότητά τους.

«Έχεις αλλεργίες;» ρωτάει ο Τζόελ.

«Χασμουρητό ήταν», αποκρίνομαι.

«Το χασμουρητό σου ακούστηκε σαν τις μύξες μου».

Η συγκατοίκησή μου με τον Τζόελ μου αποκαλύπτει για πρώτη φορά ένα φορητό πτυελοδοχείο, το οποίο έχει πάντα δίπλα στο κρεβάτι του. Ακόμη, την ψύχωσή του με τα έντομα. Το ότι υπάρχουν μυρμήγκια σ' ένα όχι πολυτελές ξενοδοχείο μες στο δάσος, αργά την άνοιξη, δεν θα 'πρεπε να τον εκπλήσσει, το ίδιο και η ανακάλυψη μιας αράχνης στο μπάνιο. Είναι το ξυπνητήρι μου: ο Τζόελ με ένα μπλουζάκι που γράφει «Σκραμπλ» και γκρι παντελόνι που κρατιέται με κόκκινες τιράντες, περιγράφει τη σκηνή με την αράχνη.

Παρά τα μεταμεσονύχτια μαθήματα του Τζόελ, για άλλη μια φορά παίζω μέτρια. Δεν φτιάχνω σκαλοπάτια με τριγράμματα λέξεις αλλά παραβιάζω θεμελιώδεις κανόνες: σ' έναν αγώνα, παρά το άνετο προβάδισμά μου, χαραμίζω ένα μπαλαντέρ νωρίς για 28 πόντους, έτσι ώστε να ξεφορτωθώ ένα τρομακτικό Q, ενώ το σωστό θα 'ταν ν' αλλάξω γράμματα. Σ' έναν άλλο, βάζω τέσσερις λάθος λέξεις που όλες απορρίπτονται μετά από ένσταση. Σε αγώνα όπου έχω προβάδισμα 78 βαθμών και το σακούλι είναι άδειο, αποτυγχάνω να κλείσω το μοναδικό διάδρομο για σκραμπλ, μια θέση σε τριπλή αξία λέξης που αρχίζει με B, και μην έχοντας καταγράψει τα υπολειπόμενα γράμματα σωστά, παρακολουθώ τον αντίπαλό μου να βάζει το BUNDLING για 80 και κάτι βαθμούς και να κερδίζει.

Είναι όλο και πιο απογοητευτικό επειδή *μαθαίνω*. Σημειώνω τα αναλόγια με τη μεγαλύτερη συχνότητα. Έχω αρχίσει να μελετώ όλες τις τετραγράμματα λέξεις κι αυτό πιάνει τόπο. Λέξεις όπως YEUK, GINK, TWAE και DEIL, όλες βρίσκουν το δρόμο από το κεφάλι μου στο ταμπλό,

όπως και οι OIΔΙΑ, ΖΑΙΡΕ και ΟΒΕΑΗ. Βρίσκω το OVERFISH για 101 πόντους και τα BLATTER και MORGAN και FAKIR. Αλλά εμφανίζομαι σαν να έχω απέχθεια για τη νίκη, σαν να φοβάμαι αυτό ακριβώς που λέω ότι θέλω. Παίρνω μεγάλο προβάδισμα και το αφήνω να εξανεμιστεί. Υποθέτω ότι μια περιέργη διάταξη γραμμάτων είναι καλή ή ότι ο αντίπαλός μου θα είναι αρκετά φοβισμένος και δεν θα κάνει ένσταση. Βέβαια, ο αντίπαλος δεν είναι φοβισμένος, η λέξη μου δεν είναι σωστή κι εγώ τρελαίνομαι και βγαίνω από την αίθουσα περπατώντας νευρικά και σιχτριίζοντας τον εαυτό μου.

Μετά από μια μέρα με τρεις νίκες και τέσσερις ήττες, σουλατσάρω στη λίμνη δίπλα στο ξενοδοχείο για να ξελαμπικάρω. Ο ήλιος αστράφτει, φυσάει ελαφρά, πουλιά τιπιβίζουν κι εγώ σωριάζομαι με γδούπο στο γρασίδι χαιρετώντας μια άλλη παίκτρια που κάθεται εκεί κοντά.

«Πώς πάει;» ρωτάει.

«Άσχημα», λέω. «Είμαι 5-5».

«Τι λες για το 0-10», απαντάει. «Έχασα όλα τα παιχνίδια».

Μου συστήνεται ως Ροζ Γκρόσμαν. Η Ροζ είναι εβδομήντα δύο ετών και μου λέει πως ήταν από τους πρώτους παίκτες τουρνουά στη Νέα Υόρκη, τη δεκαετία του '70. Όταν τα παιδιά της έφυγαν από το σπίτι, μετακόμισε με τον σύζυγό της στο Ισραήλ, όπου παίζει στον Όμιλο Σκραμπλ της Ιερουσαλήμ, για τον οποίο καυχιέται ότι είναι ο μεγαλύτερος στον κόσμο και μαζεύει σαράντα με πενήντα πιστούς τη βδομάδα. Την περίοδο του Πολέμου του Κόλπου, τα μέλη φορούσαν μάσκες αερίων και παίζανε με τη συνοδεία των σειρήνων συναγερμού.

Η Ροζ αναπολεί το παλιό λεξικό Merriam-Webster που χρησιμοποιούσε πολύ πριν αρχίσουν τα πρώτα τουρνουά, την παλιά σκηνή Σκραμπλ της Νέας Υόρκης στην οποία ήταν από τους κορυφαίους παίκτες, τον καιρό όπου έγραψε έναν παιάνα για το Σκραμπλ ο οποίος δημοσιεύθηκε στο περιοδικό *Games*. Της ζητώ να τον απαγγείλει, την κεντρίζω λίγο και το κάνει:

Μισώ να παίζω Σκραμπλ μ' αυτούς που μουνιμουρίζουν.

Ο νους μου φράζει όταν γίνονται φλύαροι.

*Μισώ να παίζω Σκραμπλ μ' αυτούς που τσαλαβουτούν
σε εγκυκλοπαίδειες.*

Νομίζω είναι πληκτικοί.

Μισώ να παίζω Σκραμπλ μ' αυτούς που τρεμουλιάζουν

*πάνω από το ταμπλό ώσπου να σκοράρουν.
Όμως αγαπώ να παίζω Σκραμπλ με τον δικό μου κοσμάκη.
Δεν είμαστε πολυμαθείς
κρατάμε το στόμα μας καλά κλειστό.
Το παιχνίδι το τρέχουμε
Διάολε, τι θέλουμε να αποδείξουμε;*

«Είναι πολύ Όγκντεν Νας¹», λέει η Ροζ γελώντας. Είναι η ωραιότερη στιγμή του Σαββατοκύριακου και με χαλαρώνει αρκετά ώστε να κερδίσω τα τέσσερα από τα πέντε τελευταία παιχνίδια και να κάνω το 9-6, με τελική κατάταξη έκτος στους δεκάξι. Η βαθμολογία μου βελτιώνεται, στο 1288, κι όταν ο Τζο Έντλι, που ήταν διευθυντής του τουρνουά, στέλνει τα αποτελέσματα στο CGP την άλλη μέρα, γράφει δίπλα στ' όνομά μου: «Ανέβηκε λίγο· στοχεύει να γίνει εξπέρ μέχρι να τελειώσει το βιβλίο του· μπορεί να το κάνει; Ναι, αν σταματήσει να παίζει λάθος λέξεις!»

Για μια στιγμή αναρωτιέμαι, όπως η Ροζ, τι να σημαίνει η μονομανία μου. Ίσως τίποτα. Ίσως περισσότερα απ' αυτά που θέλω να παραδεχθώ. Με το ταμπλό και τα γράμματα και τα βιβλία λέξεων ανοιχτά παντού στο καθιστικό μου, τους τακτικούς μου γύρους στα τουρνουά και φεύγοντας απ' τη δουλειά νωρίς την Πέμπτη για να προλάβω τον Όμιλο, κατάφερα να αναδιατάξω τη ζωή μου έτσι ώστε να μπορώ να παίζω ένα επιτραπέζιο παιχνίδι. Αυτό δεν φαίνεται και τόσο υγιές. Όμως δεν φαίνεται και κάτι προς αποφυγή, επίσης. Μπήκα σ' αυτόν τον κόσμο από περιέργεια για μια καλή δημοσιογραφική ιστορία. Ύστερα ξεμυαλίστηκα. Έχω πρόβλημα τώρα που γράφω αυτές τις γραμμές, όμως το Σκραμπλ αυτή τη στιγμή είναι το σημαντικότερο πράγμα στη ζωή μου.

«Το άσθμα μου άρχισε όταν ήμουν είκοσι και κάτι. Είχα βέβαια σαφέστατα αλλεργίες όταν ήμουν παιδί. Η μύτη μου πάντα έτρεχε ή φταρνίζομουν. Είναι κυρίως η σκόνη και οι τρίχες από τα ζώα. Δεν θυμάμαι να είχα ιστορικό με αντίδραση στη γύρη». Ο Γ.Ε. Τζόελ ρεύεται, ανεβάζει φλέματα στο λαιμό του και τα αποχωρίζεται.

Περπατάμε δίπλα στον αυτοκινητόδρομο Πέλαμ στον κόλπο του Πέλαμ του Μπρονξ, κάνοντας μια περιοδεία με ξεναγό σε στυλ «Αυτή είναι η ζωή σου», στη γειτονιά και στις παθήσεις του Τζόελ. Ως συνήθως, φοράει

¹ Αμερικανός ποιητής (1902-1971), γνωστός για τους εκκεντρικούς, δίχως φανερό νόημα στίχους του.

το φούτερ Γ.Ε. Τζόελ και τα μεγάλα θλιμμένα μάτια του κοιτάζουν με δυσκολία κάτω από το καπέλο Γ.Ε. Τζόελ. Ο Τζόελ φοράει μαύρα αθλητικά παπούτσια Reebok, ένα γκρι παντελόνι κι ένα αντιανεμικό των New York Rangers. Κουβαλάει μια τσάντα του Σκραμπλ.

Ο Τζόελ δείχνει το εβραϊκό κέντρο όπου σπούδασε εβραϊκά, τη συναγωγή από την άλλη πλευρά των κατοικιών, το γραφείο του οδοντιάτρου του. «Ο οδοντίατρός μου είναι πιθανόν ο κύριος λόγος που δεν είμαι πλούσιος σήμερα», λέει. «Είχα τόσα προβλήματα με τα δόντια μου όλα τα χρόνια». Αλλά τα αληθινά προβλήματά του είναι αρκετά νοτιότερα. «Ο κρύος αέρας», εξηγεί ο Τζόελ, «δημιουργεί πίεση κόντρα στην αναπνοή μου κι αυτό πυροδοτεί επεισόδιο άσθματος ή επεισόδιο αερίων. Ή κάτι άλλο».

Είναι η δυσανεξία της λακτόζης, που ο Τζόελ την ανάγει στα χρόνια του δημοτικού, όταν η ημερήσια δόση γάλατος ήταν «τρία κουτιά των 250 γραμμαρίων των επτά σεντς, κι ένα ακόμη ποτήρι όταν γυρνούσα σπίτι». Είναι οι αλλεργίες σε τροφές που φαίνεται να εμφανίστηκαν στα είκοσι κάτι του. «Είμαι αλλεργικός σε σχεδόν οτιδήποτε βάλω στο στόμα μου, με το έναν ή τον άλλο τρόπο. Τα εσπεριδοειδή μου προκαλούν παχιές, πυκνόρρευστες μύξες. Το άμυλο μου φέρνει αέρια. Το ίδιο και η λακτόζη. Εκτός από αέρια, η μπίρα και το κρασί προκαλούν άσχημα οξέα στο στομάχι. Οι ντομάτες επίσης κάνουν το ίδιο με τα οξέα. Τα τηγανητά φέρνουν οξέα. Γυρνάω πίσω, πάνω στον οισοφάγο μου, στο λαιμό μου κι αν φτάσουν εκεί, πρέπει να τα βγάλω». Η διάγνωση που έγινε ήταν γαστροοισοφαγική παλινδρόμηση. Είναι και η εκ γενετής καταρροή που χρειάζεται συχνή απόχρεμψη. Για μια περίοδο, ο Τζόελ υπέφερε από την πάθηση του θυρεοειδή, «νόσος του Γκρέιβ», που τον έκανε να χάσει σε έξι μήνες 7 κιλά από τα συνηθισμένα του 60.

«Κάποτε με έβλεπε αυτός ο γιατρός, ειδικός στην ψυχοθεραπεία. Διέγινωσε ότι είχα άγχος που ευθυνόταν για την κατάποση αέρα», λέει ο Τζόελ. «Ίσως είχε δίκιο, εκτός απ' το ότι ποτέ δεν το αισθάνθηκα ως άγχος. Ήταν με κάποιο τρόπο μια ακούσια φυσική αντίδραση σε κάτι όχι συγκεκριμένο. Η θεραπεία βέβαια φάνηκε να βοηθά για ένα διάστημα. Τελικά την παράτησα και δεν έχαφτα αέρα. Αυτό συνέβη 4-5 χρόνια πριν».

Έχω δει τον Τζόελ να χάφτει.

«Αυτό που με ανησυχούσε ήταν η ιδέα πως μπορεί να ήταν διανοητικό».

«Αυτό εδώ το κτίριο είναι πολύ σημαντικό για τη ζωή μου».

«Ένα κατάστημα με γυναικεία ρούχα, Τζόελ;» ρωτώ χαμογελώντας. Είναι ένα μoustαρδί μαγαζί στην οδό Γουάιτ Πλέινς 2150, κάτω από τον ανυψούμενο υπόγειο σιδηρόδρομο Νούμερο 2 που τέμνει την εμπορική λεωφόρο. Το Φρίσμανς.

«Ήταν κάποτε τράπεζα, η Ουάσινγκτον Χάιτς Φέντεραλ Σέιβινγκς & Λόουν, όπου δούλευα για πέντε χρόνια ως ταμίας και αρχιταμίας»

Ο Τζόελ ήταν μέτριος μαθητής, πρώτα στο πασίγνωστο Λύκειο Επιστημών του Μπρονξ και μετά στο κολλέγιο Κούνινς, το οποίο παράτησε μετά από δυο χρόνια φλίπερ. Όμως δεν ήταν ανεπαρκής. Στην τράπεζα, όπου προσλήφθηκε στα δεκαεννιά του, ο Τζόελ είχε στο τέλος υπό τη δικαιοδοσία του οκτώ υπαλλήλους. Εμφανιζόταν νωρίς για ν' ανοίξει το χρηματοκιβώτιο, μοίραζε μετρητά στα ταμεία και επιβεβαίωνε το κλείσιμο των λογαριασμών τους. «Όσο μεγαλύτερη ικανότητα έδειχνα, τόσο περισσότερα μου ζητούσαν να μάθω κι αυτό δεν με πείραζε. Όμως μόλις έμαθα τα πάντα, περίμεναν να βοηθώ τους άλλους περισσότερο. Η δουλειά που φορτωνόμουν μεγάλωνε και τελικά έκανα τόσες δουλειές άλλων που δεν τελείωνα τις δικές μου. Αυτό με γέμιζε άγχος».

Το άγχος, λέει ο Τζόελ, ήταν το έναυσμα για τις αρρώστιες του. Παραιτήθηκε από την τράπεζα για να κάνει θεραπεία για τη νόσο του Γκρέιβ, ύστερα έπιασε δουλειά σε μια άλλη τράπεζα στο κέντρο του Μανχάταν, την οποία κράτησε για πέντε ακόμη χρόνια. Όταν η ταλαιπωρία από το στομάχι του έγινε ανυπόφορη, ο Τζόελ τελικά «βγήκε στη σύνταξη». Ήταν είκοσι εννιά. «Θα μου άρεσε πολύ να μπορώ να δουλέψω. Όλα τα προβλήματα που έχω είναι τόσο εξουθενωτικά ώστε είναι γελοίο να σκέφτομαι ότι προσπαθώ να παραμείνω σε μια δουλειά εννιά με πέντε».

Ο Τζόελ μου δείχνει το πρακτορείο στοιχημάτων όπου χαράμισε μέρος απ' τη νιότη του. Αγοράζουμε κενίς¹, φρούτα και κενόλι² —όλα φαινομενικά από τα απαγορευμένα για το στομάχι του, αλλά ο Τζόελ τα τρώει όλα παρά τα προβλήματά του— κι ο Τζόελ εξορμά σ' ένα σουπερμάρκετ για μοσχαρίσια μυαλά. Δεν έχει τύχη. Μετά φεύγουμε για το Rite Aid³ όπου ο Τζόελ αγοράζει φρουτοχυμούς. Τσεκάρει το περιεχόμενο

¹ Αλμυρά με γεμιστή ζύμη.

² Γλυκά με κρέμα.

³ Αλυσίδα καταστημάτων με φάρμακα, συμπληρώματα διατροφής, κλπ.

σε ξινά φρούτα και καταλήγει σ' ένα μπλε παρασκεύασμα με ακτινίδια κι ένα μπουκάλι νερό για μένα. Το νερό φέρνει μύξες στον Τζόελ.

Το τούβλινο σπίτι των Σέρμαν, για δυο οικογένειες, είναι στη λεωφόρο Λακωνίας κι έχει ροζ τέντες, φράκτη με αλυσίδες και ένα γέρικο έλατο μπροστά του. Μια επιγραφή στην πόρτα λέει, ΠΛΑΣΙΕ ΚΑΙ ΑΛΛΟΙ ΠΩΛΗΤΕΣ, ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΜΕ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΕ ΤΗΝ ΕΙΣΟΔΟ ΤΟΥ ΝΙΟΥ ΤΖΕΡΣΕΪ. Ο Τζόελ ζούσε πάντα σ' αυτό το σπίτι. Η μητέρα του Γερτρούδη εργαζόταν στο οικογενειακό δικαστικό σύστημα, μετά στην γραμματεία του κολεγίου Λέμαν, μετά στο γραφείο του τοπικού εισαγγελέα του Μπρονξ, ως βοηθός στην ταξινόμηση των δικογραφιών. Πέθανε από καρκίνο στο πάγκρεας το 1988. Ο πατέρας του Τζόελ, Μάικ, είναι συνταξιούχος λογιστής. Ο αδερφός του, Λάρι, δέκα χρόνια μεγαλύτερος του Τζόελ, πήγε στο κολέγιο για τρία χρόνια και δουλεύει σαν διορθωτής κειμένων. Μένει κι αυτός στο σπίτι, στο ημιμπόγειο με τις δυο γάτες του – που δεν επιτρέπεται ν' ανεβούν πάνω λόγω των αλλεργιών του Τζόελ. Ο Λάρι είναι επίσης εξπέρ του Σκραμπλ, όμως δεν υποφέρει από εξουθενωτικές ασθένειες όπως ο Τζόελ. Κανείς από τους δυο αδερφούς δεν παντρεύτηκε ποτέ κι ο Τζόελ βγαίνει ραντεβού σπάνια αν όχι καθόλου, ένα θέμα που, όπως όλα τ' άλλα, θα συζητούσε ευχαρίστως.

Ο Τζόελ ήταν έξι ετών όταν άρχισε να παίζει Σκραμπλ με την οικογένειά του. Καταγοητεύτηκε από το γεγονός ότι ένας συνδυασμός γραμμάτων μπορεί να φτιάξει περισσότερες από μία λέξεις και ότι ήταν σε θέση να τις βρει. Ήταν ακόμη ένας ανεκτός τρόπος να περάσει την ώρα του με τη μητέρα του, την οποία περιγράφει ως δύσκολη και δυσάρεστη. «Τα τελευταία δέκα χρόνια της ζωής της έπαιζα ατέλειωτες ώρες Σκραμπλ μαζί της», λέει ο Τζόελ. «Βασικά ήταν το μόνο πράγμα που ευχαριστιόμουν να κάνω μαζί της».

Στο λύκειο ο Τζόελ έπαιζε μόνιμα σκάκι αλλά ποτέ δεν του άρεσε στ' αλήθεια· ήταν απλώς ένας τρόπος να σκοτώνει την ώρα του. Η υψηλότερη βαθμολογία κατάταξής του ήταν 2052, επιπέδου εξπέρ, αλλά «σε μια κλίμακα όπου του απλού μετρ ήταν 2200 και πάνω, του διεθνούς μετρ 2400 και πάνω, του γκραν μετρ 2600 και πάνω. Δεν υπήρχε περίπτωση να κατορθώσω να πάρω ούτε ισοπαλία απ' αυτούς, τόσο κακός ήμουν». Στα είκοσι με τριάντα του, όταν δούλευε στο κέντρο, ο Τζόελ σταματούσε συνήθως τις νύχτες στον Όμιλο Σκακιού του Μανχάταν, στο δέκατο όροφο του Κάρνεγκι Χολ Στούντιος επειδή δεν του άρεσε να παίρνει τον

υπόγειο τις ώρες αιχμής που ήταν φίσκα. Το μισό χρόνο διάβαζε εφημερίδα, ψιλοκουβέντιαζε ή έπαιζε περιστασιακά Σκραμπλ, αν και μόνο ένας από τους μετρ του σκακιού, ο Άζα Χόφμαν, ένας μεγάλος παίκτης που είχε παίξει εκατοντάδες παιχνίδια με τον Μπόμπι Φίσερ, ήταν πραγματικός παίκτης του Σκραμπλ.

Κατόπιν, ο Τζόελ έπαιζε σ' έναν όμιλο Σκραμπλ στο Φοίνιξ, όταν επισκεπτόταν τους γονείς του που είχαν μετακομίσει εκεί για λίγο καιρό, και κέρδισε τα περισσότερα παιχνίδια εναντίον καλών παικτών. Όταν κουράστηκε να παίζει σκάκι για λεφτά με τον Χόφμαν, το γύρισαν σε Σκραμπλ. Ο Άζα τον διέλυσε αλλά ο Τζόελ βελτιωνόταν λίγο λίγο. «Όταν τον κέρδισα άνετα σε δυο παρτίδες στη σειρά, είπα τελικά, “Οκέι, είναι ώρα να κοιτάξω ψηλότερα, τον Όμιλο της Νέας Υόρκης”», λέει ο Τζόελ.

Ο Τζόελ ρούφηξε τις διγράμματες και τριγράμματες λέξεις και πήρε βαθμολογία 1570 μετά το πρώτο του τουρνουά. Προκρίθηκε στην κατηγορία των εξπέρ στο εθνικό πρωτάθλημα της Νέας Υόρκης το 1989, τερμάτισε με 14-13 και η βαθμολογία του εκτοξεύτηκε στο 1774. Όταν το εκνευριστικό του έντερο τον ανάγκασε να παρατήρει τη δουλειά τον επόμενο χρόνο, ο Τζόελ το έριξε στο Σκραμπλ. Στην πραγματικότητα, δεν χρειαζόταν να δουλεύει. Το σπίτι του πατέρα του δεν είχε δανειακά βάρη και μια μικρή κληρονομιά απ' τη μητέρα του επέτρεπε σ' αυτόν, τον πατέρα του και τον αδερφό του να ζουν άνετα. Έτσι, το Σκραμπλ έγινε ο στόχος του Τζόελ. Γιατί όχι; «Βασικά δεν υπήρχε κάτι άλλο να κάνω σ' αυτή τη ζωή τόσο καλά».

Ο Τζόελ βγαίνει απ' το σπίτι καμιά δυο φορές τη βδομάδα, συνήθως για θελήματα της γειτονιάς ή για να διευθύνει τον Όμιλο Σκραμπλ του Μανχάταν, κάθε Πέμπτη βράδυ. Τον υπόλοιπο χρόνο; «Κοιμάμαι, τρώω, παίζω Σκραμπλ στο Ίντερνετ, χάνω τον καιρό μου, αδρανώς», μου λέει ο Τζόελ.

Δουλεύει σ' έναν υπολογιστή σ' ένα πτυσσόμενο γραφείο δίπλα στην κουζίνα. Αυτό που κάποτε ήταν το τραπέζι του φαγητού τώρα είναι καλυμμένο με κλειστές άχρηστες επιστολές, στοίβες χαρτιά, δισκέτες και κουρελιασμένα λεξικά του Σκραμπλ. Υπάρχει ένα παλιό φορητό ράδιο, μασουρία πένες, σακούλες με πλαστικές σακούλες και κουτιά από ντελίβερι στην παλιά, ακατάστατη κουζίνα. (Εκτός από το πρωινό τους, οι Σέρμαν τρώνε τα περισσότερα γεύματα από ντελίβερι). Στο παρομοίως ακατάστατο καθιστικό, ο Τζόελ μου δείχνει ένα πορτρέτο του με κάρβουνο

που έκανε μια γυναίκα στον Όμιλο Σκακιού του Μανχάταν κι ένα σκίτσο του πατέρα του που φιλοτεχνήθηκε στις Φιλιππίνες κατά τον Δεύτερο Παγκόσμιο· ο Τζόελε του μοιάζει – μεγάλα αυτιά, τσουλούφια στα μαλλιά, πλατιά μύτη που κάνει σχεδόν γωνία ενενήντα μοιρών στη ράχη της.

Στον πάνω όροφο, ο Μάικ Σέρμαν κάθεται στο δωμάτιό του μπροστά σ' ένα τραπέζι για χαρτοπαίγνια, με την πλάτη στο παράθυρο, ένα γαλαζοπράσινο ραδιόφωνο και ένα σακούλι γλειφιτζούρια πλάι του. Παίζει Μάστερ Μόντι, το πρωτόλειο Σκραμπλ των αρχών της δεκαετίας του '80. Σ' ένα χαρτονένιο ταμπλό, τόσο φθαρμένο ώστε έχει ξαναγράψει με μολύβι τις αξίες κάποιων τετραγώνων, ο Μάικ παίζει μισή ντουζίνα παιχνίδια τη μέρα μόνος του. Χτυπάει δυνατά τη λέξη του στο Μόντι, το οποίο τρία λεπτά αργότερα ξερνάει την απαντητική του κίνηση και ανανεώνει τα γράμματα του Μάικ. Ο Μάικ περιστασιακά παίζει μαζί με τους γιους του σε τουρνουά. Είναι κάτι που τον κρατάει δραστήριο. Είναι ογδόντα έξι χρονών.

Ο Τζόελ δίνει στον Μάικ το ακουστικό του. Ο Μάικ καθαρίζει τ' αυτί του.

«Θέλω να ξέρετε ότι το σπίτι είχε άλλη όψη όταν ζούσε η γυναίκα μου», λέει ο Μάικ με τραχιά φωνή. «Κάνω ό,τι μπορώ, Καθαρίζω λίγο. Αλλά δε μπορώ να τα καταφέρω μ' αυτό το χάος. Μ' όλα αυτά τα χαρτιά τριγύρω».

Ο Μάικ καμιά φορά πιέζει τους γιους του να βρουν μια δουλειά με κανονικό ωράριο υπαλλήλου, αλλά φαίνεται να έχει αποδεχθεί την επιλογή τους. «Δούλεψα εξήντα χρόνια», λέει. «Κι αυτό δεν το αποφάσισα εγώ».

Ο Τζόελ κι εγώ επιστρέφουμε στον κάτω όροφο και τον ρωτάω για τη «δουλειά» του, του παίκτη με πλήρες ωράριο, έτσι όπως ζήτησε να τον περιγράψει ο τύπος στο παγκόσμιο πρωτάθλημα του 1997. Σίγουρα ο Τζόελ θα μελετάει όλη την ώρα, σκεφτόμουν. Αλλά δεν έχει καμιά συλλογή με βιβλία για τις λέξεις ή οποιοδήποτε βιβλίο του είδους. «Δεν διαβάζω», μου λέει καθισμένος στον υπολογιστή. «Το μόνο διάβασμα που κάνω είναι σ' αυτή τη διαβολεμένη οθόνη. Έτσι και δοκιμάσω να διαβάσω από χαρτί, νυστάζω. Το παθαίνω για χρόνια. Μόλις ανοίξω ένα βιβλίο και προσπαθήσω να το διαβάσω, τα μάτια μου κλείνουν».

«Ακόμη κι αν είναι βιβλίο για τις λέξεις»;

«Τότε ακόμη πιο γρήγορα».

Οι λέξεις δεν ήταν ποτέ αρκετές. Ο Τζόελ μόχθησε με τα πρώιμα στάδια της μελέτης – σελίδες και σελίδες με σκραμπλ υψηλών πιθανοτήτων

στο βιβλίο του Μάικ Μπάρον. Απεχθανόταν την απομνημόνευση, αλλά είχε φυσικό ταλέντο στον αναγραμματισμό. Απλώς έβλεπε τις λέξεις. Όταν βαριόταν να διαβάξει λίστες λέξεων, ένα πρόγραμμα κομπιούτερ με το όνομα Lexability αναπτέρωνε το ενδιαφέρον του. Για κάνα δυο χρόνια μελετούσε στον υπολογιστή μια-δυο ώρες τη μέρα, τέσσερις μέρες τη βδομάδα.

«Θα το έθετα ως εξής: πέντε δέκατα στην επεξεργασία των γραμμάτων, δύο δέκατα στην αντίληψη του ταμπλό και τρία δέκατα στην επεξεργασία του ταμπλό», λέει για το παιχνίδι. «Κι αυτό που εννοώ με την επεξεργασία του ταμπλό, είναι να σιγουρεύεις ότι το ταμπλό είναι πάντοτε πρόσφορο για μια καλή κίνηση».

«Δείχνει θεμελιώδες, αλλά δεν μπορούν να το κάνουν όλοι», λέω.
«Ποια είναι η διαφορά;»

«Πιθανόν η συγκέντρωσή μου σ' αυτούς τους παράγοντες, ενώ άλλοι εσπιάζουν στο να βρίσκουν λέξεις. Για μένα η εξεύρεση λέξεων είναι το εύκολο κομμάτι».

«Και ο παράγοντας μνήμης;»

«Είναι το δυσκολότερο».

Γελάω.

«Απλώς νιώθω ότι δεν συγκρατώ καλά», επιμένει ο Τζόελ.

«Μάλλον το κάνεις. Έχεις απομνημονεύσει ογδόντα, ενενήντα χιλιάδες λέξεις».

«Δεν διογκώνω τις αδυναμίες μου. Είναι θλιβερό που τις γνωρίζω».

Είναι αλήθεια, η δύναμη του Τζόελ δεν προέρχεται από αγάπη για τις λέξεις. Είναι επίσης αλήθεια πως δεν διογκώνει τις αδυναμίες του. Δεν ήταν καινοτόμος. Δεν δημιούργησε τις δικές του λίστες λέξεων. «Είμαι καιροσκόπος», λέει. «Καβάλησα στη δουλειά που έκαναν άλλοι. Δεν το αρνούμαι ούτε στιγμή». Ένιωθε όμως σαφή έλξη για τις διατάξεις και οι διατάξεις των γραμμάτων περιείχαν πιο πολύ νόημα γι' αυτόν απ' ότι αυτές στο σκάκι. Ο Τζόελ μπορεί αβίαστα να απαριθμήσει λέξεις ελληνικής προέλευσης που τελειώνουν σε OS και έχουν πληθυντικό σε OI, αντί σε I. Γνωρίζει ποιες λέξεις που τελειώνουν σε US κάνουν στον πληθυντικό σε I, ποιες σε II και ποιες απ' αυτές που τελειώνουν σε UM έχουν πληθυντικό σε

A¹. Γνωρίζει αν κάποιες λέξεις είναι όροι της βοτανολογίας, της ανατομίας, της ορυκτολογίας ή των μαθηματικών.

Όμως αυτό που τον οδηγεί είναι οι αντιθέσεις τακτικής του παιχνιδιού. Ο Τζόελ τρώει ώρες, συνήθως μεταμεσονύκτιες, αναλύοντας θέσεις του ταμπλό και αξιολογώντας διαδοχικές κινήσεις και στέλνοντας μετά στο CGP μακροσκελείς αναλύσεις για συγκεκριμένα γράμματα. Ορίστε ένα παράδειγμα. Ο αντίπαλός σου ξεκινά το παιχνίδι με τη λέξη FOU (επίθετο που σημαίνει «μεθυσμένος»). Τίθεται ένα ερώτημα: Τι κάνεις με τα EOOPVWZ; Παίζεις VOW πάνω από το FOU στο 7F, φτιάχνοντας και τα OF & WO, ή POOVE (προσβλητικός όρος για ομοφυλόφιλο άνδρα) κάτω απ' αυτό, στο 9I, φτιάχνοντας και το UP; Να οι δύο επιλογές:

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O
6															
7						V	O	W							
8						F	★	U							
9															
10															

ή

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O
6															
7															
8						F	★	U							
9									P	O	O	V	E		
10															

Μέσω προσομοίωσης, που εκτιμά τη δυναμική των κινήσεων, το πρόγραμμα υπολογιστή Μέιβεν προσδιορίζει ότι το VOW είναι ανώτερο. Ο Τζόελ διαφωνεί, μ' έναν τρόπο που δείχνει τη σε βάθος ανάλυση που μπορούν να προκαλέσουν λίγα γράμματα σ' ένα ταμπλό Σκραμπλ:

Το POOVE και το VOW παίρνουν τους ίδιους βαθμούς. Με το POOVE παίρνεις δύο παραπάνω γράμματα από το σακούλι που έχει πολλά πολύτιμα. Το POOVE δεν ανοίγει σημεία σε προσοδοφόρους

¹ Όλα αυτά τα φαινόμενα είναι περίεργα, ασυνήθιστα και δυσκολομνημόνευτα στην αγγλική γλώσσα.

διαδρόμους που να μπαίνουν γράμματα εκτός του S. Το I είναι πολύ πιθανό να το πάρεις μετά κι έτσι κατ' ελάχιστον, τα WZ που σου μένουν από το POOVE, απειλούν με το WIZ στο 8M και 50 βαθμούς. Το V στη στήλη L σημαίνει ότι ο αντίπαλος δεν είναι πολύ πιθανό να παίξει στη σειρά 8 και να πάρει τριπλή αξία γράμματος. Ο αντίπαλος ίσως παίξει στο E του POOVE αλλά αν το κάνει, το ZOWIE στο K8 είναι τουλάχιστον 34 βαθμοί, μ' ένα πολύ πιθανό τράβηγμα IE στις πέντε ευκαιρίες που έχεις καθώς δεν έχουν βγει ακόμη 9 I και 11 E. Το χειρότερο σενάριο είναι ο αντίπαλος να παίξει στο V και με κάποιον τρόπο να αποτύχεις να βάλεις αμέσως μετά το Z για πολλούς βαθμούς, αυτό όμως είναι δύσκολο να γίνει. Αν και είναι ξεκάθαρα προτιμότερο να σου μείνουν τα EPOZ απ' ό,τι τα WZ, σ' ένα ταμπλό που χρειάζεται να κολλάς γράμματα, κι όχι απ' αυτά τα ίδια, σε κάθε γραμμή, το να τραβήξεις τρία γράμματα αντί πέντε, απλουστάτα δεν υποφέρεται.

Δεν συμφωνούν όλοι, κι αυτός είναι ο τυπικός Τζόελ. Άλλοι κορυφαίοι εξπέρ επικρίνουν την ανάλυσή του με στερεότυπο τρόπο, για ανόητο άνοιγμα του ταμπλό με το POOVE και για κράτημα του απεχθούς W.

«Ο Τζόελ Σέρμαν βλέπει το WIZ και το ZOWIE και λέει, “Ωραία, συνδυασμένες ενέργειες”», αντικρούει ο Μπομπ Φελτ. «Αλλά πού θα τα παίξουμε αυτά που δεν είναι και σκραμπλ; Να ξεφορτωθούμε τα WZ στον επόμενο γύρο και να μαντέψουμε τι; Μετά τρεις γύρους παίρνουμε γράμματα εντελώς τυχαία – δεν έχουμε κάνει τίποτα στο να φέρουμε τα γράμματα μας καλά και με συνοχή... Ένα από τα πλεονεκτήματά μου ως εξπέρ είναι ότι αντιλαμβάνομαι πώς να φέρνω καλά τα γράμματά μου. Η ιδέα να πετάξω αυτό το πλεονέκτημα, μου φαίνεται αλλόκοτη».

Ο Τζιμ Γκίαρι, που έχει ισότιμη βαθμολογία κατάταξης με τον Τζόελ, μου στέλνει ένα ιμέιλ. «Οι τελευταίες βλακείες του Τζόελ είναι τόσο άστοχες που μου φέρνουν εμετό». Υπογραμμίζουν, λέει ο Γκίαρι, μια από τις βασικές θεωρητικές ατέλειες του Τζόελ: ανησυχεί πολύ για πράγματα που δεν αξίζει ν' ανησυχείς. Στην περίπτωση του VOW εναντίον του POOVE, ο Τζόελ ανησυχεί πως ο αντίπαλός του θα το εκμεταλλευθεί και θα κολλήσει γράμματα στο πίσω μέρος του FOU- FOUL, FOUR - ή μπροστά στο VOW- AVOW- τα οποία ο ίδιος δεν κατέχει. Όμως μπορεί να τα πάρει εύκολα λόγω της μεγάλης τους συχνότητας».

Ο Γκίαρι αναφέρεται σε άλλη μια θέση που ο Τζόελ απαξίωσε. Ένας παίκτης του 1300 με τ' όνομα Σκοτ, έστειλε στο CGP ότι είχε τα

AINNRRT, γράμματα επιρρεπή σε σκραμπλ αν εξαιρέσει κανείς τα διπλά R και N. Ο Σκοτ ρώτησε τι θα 'καναν οι εξπέρ. Καταλάβαινε ότι ήταν στα πέντε έκτα του RETINA, τον τρίτο πιο παραγωγικό εξαγράμματο κορμό για σκραμπλ, με ανοιχτό ταμπλό και χωρίς στο παιχνίδι. Έτσι, η προτίμησή του ήταν να κάνει μια κίνηση με λίγα γράμματα όπως το RAN, που θα τον άφηνε με τα INRT, ή να αλλάξει τα N & R, κρατώντας το ακόμη καλύτερο AINRT. Υπάρχουν πολλά E στο σακούλι, πράγμα καλό για τον Σκοτ.

Ο Τζόελ ειρωνεύεται την ιδέα. Λέει πως ο Σκοτ πρέπει ν' ανησυχεί για την πιθανότητα ο αντίπαλός του να κολλήσει ένα Υ στη λέξη WITCH που είναι ήδη στο ταμπλό. Το WITCHY θα σκόραρε τουλάχιστον 38 βαθμούς γιατί το Υ θα 'πιανε τριπλή αξία γράμματος και θα μετρούσε προς δύο κατευθύνσεις. «Αυτό το πολύ καυτό σημείο υποδεικνύει πως η ανατροπή θα πρέπει να σε προβληματίσει πολύ», γράφει ο Τζόελ. «Αν δεν έχεις έναν καλό τρόπο να κλείσεις αυτό το σημείο, που δεν έχεις, θα πρέπει να κερδίσεις τον αντίπαλό σου στο Υ». Ο Τζόελ προτείνει να παίξει TRAIN ή RIANΤ και να βελτιώσει έτσι τις πιθανότητές του να τραβήξει το Υ, παίζοντας περισσότερα γράμματα.

«Λάθος, λάθος, λάθος», γράφει ο Γκίαρι. «Ο σημαντικότερος παράγοντας, τον οποίο ο Σκοτ σωστά εντόπισε, είναι ότι έχει το TRAIN πάνω του με ένα μάτσο E να υπολείπονται. Με πόσους τρόπους είναι ηλίθιος ο Τζόελ; Ας μετρήσουμε». Ο Τζίμ μετράει ως το εννιά, αρχίζοντας από το γεγονός ότι το κόλλημα του Υ δεν είναι δα και τόσο φοβερό, αφού υπάρχουν μόλις δύο Υ στο σακούλι που τώρα περιέχει εβδομήντα τρία γράμματα, και δεν είναι τόσο καυτό σημείο όπως και να 'χει, αφού η θεωρητική μέση βαθμολόγηση μιας κίνησης είναι 35 πόντοι και το WITCHY έχει 38 το ελάχιστο. Το να προσπαθήσεις να κλείσεις το σημείο είναι λάθος.

«Όχι μόνο γαμιόμαστε για ν' αλλάξουμε τα καλά γράμματα για μόνο δύο πλακίδια στο σακούλι που μπορούν ακόμη να χρησιμοποιηθούν σ' αυτό το όχι σημαντικό σημείο, δίχως ν' αλλάξει και πολύ η ζωή μας, ακόμη κι αν ως εκ θαύματος τα βάλουμε εκεί, αλλά ο Τζόελ μας βάζει και να χάνουμε γύρους για να κλείσουμε τον αντίπαλο προκειμένου να μην το κάνει αυτός», γράφει ο Τζίμ.

Η εμμονή του Τζόελ με την ενδεχόμενη κίνηση του Υ τον έκανε ν' απομακρυνθεί από έναν βασικό στόχο: να «κτίζεις» το σκραμπλ έχοντας καλά γράμματα στο αναλόγιο, ειδικά χωρίς στο παιχνίδι που το να πάρεις προβάδισμα μπορεί να αποδειχθεί αποφασιστικό.

«Το ψάρεμα των σκραμπλ από γράμματα με μεγάλες πιθανότητες είναι συχνά σωστό», συνεχίζει ο Γκίαρι. «Το ψάρεμα των Υ όταν έχεις γράμματα με μεγάλες πιθανότητες για σκραμπλ είναι λάθος με διπλή έννοια. Πρώτον, το Υ δεν είναι δα και τόσο καλό και επιπλέον είναι δύσκολο να το πάρεις. Δεύτερον, αυτό είναι ακριβώς το λάθος πράγμα να κάνεις με αυτά τα δυνητικά ωραία γράμματα. Και το πιο σημαντικό, όταν έχεις πέντε καλά γράμματα που συνδυάζονται μεταξύ τους, δεν θέλεις να τα χαλάσεις. Ακόμη περισσότερο όταν το κομμάτι που σου λείπει είναι ένα από τα 11 (!) υπολειπόμενα Ε. Ο Τζόελ θέλει να κατακερματίσει αυτόν το συνδυασμό στον οποίο ακόμη και οι αδύνατοι παίκτες βλέπουν πως έχει προοπτική.

«Με λίγα λόγια», γράφει ο Τζιμ, «ο Τζόελ Σέρμαν έχει πολλές κακές ιδέες στο Σκραμπλ. Αν γράψεις ένα κεφάλαιο με τον τίτλο “Τζόελ Σέρμαν: Άνθρωπος ή Μύθος;”, παρακαλώ μη διστάσεις να χρησιμοποιήσεις αυτή την ανάλυση στο σύνολό της. Ή ίσως το πεις: “Τζιμ Γκίαρι: Ο Ηττημένος που Συκοφαντεί”. Ποιος ξέρει ποιο είναι το σωστό;»

Οι ομότιμοι του Γ. Ε. Τζόελ μπορεί να αμφισβητούν την ικανότητά του, το παγκόσμιο πρωτάθλημα ή όχι, και να γελούν με τα σωματικά του τικ, όμως είναι δύσκολο να μην θαυμάζουν την εκκεντρική του αφοσίωση. Εκτός του Τζο Έντλι, ο οποίος δουλεύει στη γραφειοκρατική ιεραρχία του Σκραμπλ, ο Τζόελ είναι ο μοναδικός παίκτης που αφιερώνει τη ζωή του στο παιχνίδι. Πιο πολύ από τον Έντλι ή τον Καπελέτο ή τον Μπατς – στον οποίο, πιστεύω, ο Τζόελ θα μοιάσει σωματικά αργότερα στη ζωή– ο Τζόελ είναι ο κ. Σκραμπλ.

Ο Τζόελ έπαιξε κάποτε εκατοντάδες παιχνίδια εναντίον του Μείβεν στα οποία άφησε τον υπολογιστή να επιλέγει τις κινήσεις γι’ αυτόν, σε μια προσπάθεια να καθορίσει εάν το Μείβεν «κλέβει» στη διανομή των γραμμάτων (δίνοντας στον εαυτό του καλύτερα γράμματα, όπως υποψιάζονται οι θεωρητικοί της συνωμοσίας). Όταν ο Ρον και η Σούζι Τίκερτ μετακόμισαν στην Ατλάντα, ο Τζόελ ανέλαβε τον Όμιλο του Μανχάταν και στέλνει με ιμείλ επιμελείς περιλήψεις στα μέλη κάθε βδομάδα. Οι συλλογισμοί του μετά τα τουρνουά συχνά περιλαμβάνουν λεπτομερείς κριτικές ξενοδοχείων και εστιατορίων, σαν κι αυτή εδώ για ένα χυλό που έφαγε στη Σιγκαπούρη: «Ό,τι διάολο να ήταν, μου άρεσε πάρα πολύ, ήταν ένα πολύ ικανοποιητικό και θρεπτικό πρωινό, φτιαγμένο απλά και φθηνά κι όμως γευστικότατο, κι άφησε το στομάχι μου ήσυχο σαν ποντίκι, τουλάχιστον μέχρι το γεύμα». Πώς μπορεί να μη σ’ αρέσει αυτό;

Ο Τζόελ έχει κερδίσει πάνω από σαράντα τουρνουά στην καριέρα του. Το χρόνο που πέρασε, έχασε περίπου 2.000 δολάρια παίζοντας Σκραμπλ με την έννοια ότι αφού πλήρωσε τα δικαιώματα συμμετοχής, τις μετακινήσεις, τα ξενοδοχεία και τη διατροφή, ήταν δύο χιλιάρικά μέσα. Τον προηγούμενο χρόνο, όταν κέρδισε το παγκόσμιο, ο Τζόελ έπιασε 27.300 δολάρια. Σε πείσμα αυτού του ισχνού μισθού, όταν κάποιος ρωτά τον Τζόελ τι δουλειά κάνει, αυτός απαντά «επαγγελματίας παίκτης του Σκραμπλ». (Όχι ότι ρωτούν βέβαια πολλοί. Ο Τζόελ σπάνια συναντά κάποιον που δεν είναι του Σκραμπλ).

«Το θέμα είναι να είμαι αρκετά καλός σ' αυτό, ώστε να μπορώ να πω σοβαρά σε κάποιον πως ζω από το Σκραμπλ», μου λέει ο Τζόελ. «Και να προωθηθεί αρκετά το παιχνίδι, ώστε αυτό να είναι αληθινό ως ενδεχόμενο. Είναι απογοητευτικό για μένα ότι ακόμη δεν έχουμε καταφέρει ν' αναπτύξουμε κοινό που να παρακολουθεί το παιχνίδι. Δεν εννοώ διαγωνιζόμενους. Εννοώ κυριολεκτικά κοινό που παρακολουθεί. Ο κόσμος θα μπορούσε να παρακολουθεί Σκραμπλ πολύ συχνότερα από το σκάκι. Το Σκραμπλ ασκεί περισσότερη γοητεία στον πολύ κόσμο. Γίνεται ευκολότερα αντιληπτό από το σκάκι».

«Να παρακολουθούν τι;», τον ρωτάω. Μόλις έχουμε παίξει ένα παιχνίδι εναντίον ενός ρομπότ υπολογιστή με τ' όνομα ΕϊΣι-μπότ στο Ίντερνετ. «Να σε παρακολουθούν να παίζεις TREHALA και να τρέχουν στο λεξικό;»

«Θα προτιμούσα να με παρακολουθούν να κάνω μια πενταγράμματη κίνηση με τα τέσσερα γράμματά της να κολλάνε δημιουργώντας καινούργιες λέξεις», λέει ο Τζόελ. «Το θέμα είναι να μας βλέπουν να παίζουμε ό,τι ξέρουμε και να παρακινηθούν απ' αυτό, ώστε να χρησιμοποιούν περισσότερα απ' αυτά που ξέρουν. Δηλαδή, ο θεατής θα πρέπει να παρακινείται να χρησιμοποιεί περισσότερα απ' όσα ήδη γνωρίζει».

«Το οποίο σημαίνει;»

«Η μεγιστοποίηση της εκμετάλλευσης των μέσων. Γι' αυτό η πενταγράμματη λέξη με τέσσερα κολλήματα είναι κάτι ενδιαφέρον να δει κανείς. Διότι δεν περιλαμβάνει αναγκαστικά κάτι που δεν γνωρίζουν όλοι. Απλώς περιλαμβάνει τη χρήση αυτών που γνωρίζεις και τη χρήση όλων αυτών που έχεις μπροστά σου».

Αυτό είναι μάλλον μία από τις διανοητικές ομορφιές του παιχνιδιού, όμως δεν φέρνει το όνειρο του Τζόελ κοντύτερα στην

πραγματικότητα. Διάολε, θα μου άρεσε κι εμένα να ταξιδεύω εδώ κι εκεί παίζοντας Σκραμπλ για βιοπορισμό και κόσμος να με παρακολουθεί να το κάνω· αυτό ίσως να 'ταν το κίνητρο για να βγάλω το λίγο ταλέντο που κατά καιρούς κάποιοι εξπέρ μου λένε ότι φαίνεται να διαθέτω και να το αναπτύξω γρηγορότερα. Απογοητευμένοι παίκτες του Σκραμπλ αρέσκονται πολύ να συγκρίνουν το παιχνίδι τους με το σκάκι, ο εθνικός οργανισμός του οποίου καμαρώνει για οκταπλάσια μέλη από την ΕΟΣ. Όπως έγραψε ο Τζόελ στο CGP:

Απλώς, δεν βλέπω γιατί ο Γκάρι Κασπάροβ¹ μπορεί να κάνει εκατομμύρια κόσμο να παίζει σκάκι κι ίσως μια ή δυο ντουζίνες άλλοι γκραν μετρ μπορούν να κερδίζουν αξιосέβαστα ποσά ως επαγγελματίες στο παιχνίδι που επέλεξαν, ενώ το ίδιο δεν συμβαίνει με το Σκραμπλ. Αυτά τα αξιосέβαστα ποσά είναι διαθέσιμα γιατί η μαζική γοητεία του παιχνιδιού είναι σημείο εκμετάλλευσης από τους κατασκευαστές και τους εκδότες αξεσουάρ και βοηθητικών προϊόντων που χρησιμοποιούνται από εκατοντάδες χιλιάδες ή και εκατομμύρια ένθερμους οπαδούς, ακόμη κι αν αυτοί έχουν πολύ λιγότερο ταλέντο. Αυτό συμβαίνει με το γκολφ, το τένις, το μπόουλινγκ και το σκάκι. Η συνέπεια είναι η επιβάρυνση της υποστήριξης αυτών των επαγγελματιών να διαμοιράζεται σε τόσους πολλούς καταναλωτές που σχεδόν αυτό δεν γίνεται αντιληπτό από τον μεμονωμένο καταναλωτή.

Όμως το σκάκι έγινε δημόσιο φαινόμενο μία φορά μόνο, όταν ο Φίσερ έπαιξε με τον Σπάσκι για τον παγκόσμιο τίτλο. Το Σκραμπλ που παίζει ο Τζόελ, ακόμη κι εγώ, είναι τόσο ριζικά διαφορετικό απ' αυτό που παίζεται στο σπίτι, ώστε να είναι ακόμη λιγότερο προσβάσιμο στον περιστασιακό παίκτη απ' ότι το σκάκι κορυφαίου επιπέδου. Είναι θέαμα τσίρκου – όλες αυτές οι αλλόκοτες λέξεις! Και ελέγχεται από μία μόνο εταιρεία (υπεύθυνη για δεκάδες άλλα προϊόντα) που τα καταφέρνει μια χαρά, ευχαριστούμε, πουλώντας ένα ή δυο εκατομμύρια σερ το χρόνο, χωρίς να ξοδεύει εκατοντάδες χιλιάδες δολάρια για να προωθήσει ένα επαγγελματικό τουρνουά Σκραμπλ που κανένας δεν θα το παρακολουθήσει. Η Hasbro δεν προτίθεται να παραχωρήσει το ιερό εμπορικό σήμα της για χορηγίες από άλλες εταιρείες, όπως το επιθυμούν κάποιοι παίκτες. Και οι εξπέρ του παιχνιδιού δεν νοιάζονται και τόσο.

¹ Παγκόσμιος επί χρόνια πρωταθλητής του σκακιού

Όμως ο Τζόελ θα παίζει, είτε εμφανιστεί το ESPN¹ στο Μπρονξ για να τον παρουσιάσει είτε η Hasbro αρχίσει να φτιάχνει τη φιγούρα του Γ.Ε. Τζόελ ομοίωμα-παιχνίδι είτε όχι. Δεν έχει άλλο σκοπό στη ζωή του. Μετά τη νίκη του στο παγκόσμιο πρωτάθλημα, ο Τζόελ είχε τα δεκαπέντε του λεπτά διασημότητας – μια παρουσίασή του στους *New York Times*, μια εμφάνιση στην τηλεόραση, στο «Σόου της Ημέρας», μια επίσκεψη στο δημοτικό σχολείο όπου είχε φοιτήσει, το 89^ο, μια εύφημο μνεία από το κοινοβούλιο της Πολιτείας ως «διακεκριμένος πολίτης». Ένας εξπέρ ανέφερε ότι ο γιατρός του, όταν έμαθε πως ήταν παίκτης του αγωνιστικού Σκραμπλ, τον ρώτησε, «Έχεις παίζει μ' αυτόν τον τύπο, τον Σέρμαν;»

Από το παγκόσμιο πρωτάθλημα και μετά, ο Τζόελ φαίνεται πιο χαρούμενος, πιο ομιλητικός, πιο φιλικός. Και πιο φαντασμένος. Υπογράφει τα ιμέιλ του ως «Γ.Ε. Τζοελγκερνότ»². Όταν ο Τζόελ κόμπασε για τους 600 βαθμούς που έπιασε κάνοντας κομμάτια τον αντίπαλό του, ένας χωρατατζής του CGP έγραψε: «Είναι τόσο ωραίο να βλέπεις πως το να είναι παγκόσμιος πρωταθλητής έχει ενισχύσει την ευαισθησία του Τζόελ για την ανεπάρκεια των αντιπάλων του».

Αλλά ποιος μπορεί ν' αρνηθεί στον Τζοελγκερνότ τους πανηγυρισμούς μετά από το γκολ; Είναι όλα όσα έχει! «Είμαι ένας συμπτωματικά επιτυχημένος μέσα στις αποτυχίες μου. Ένας άτυχος άνθρωπος με κόμπλεξ αποτυχίας», μου λέει ο Τζόελ, «που κατάφερε με κάποιον τρόπο και για μια φορά στη ζωή του, να μην αποτύχει».

¹ Μεγάλο δίκτυο ενημέρωσης αθλητικών ειδήσεων

² Τζαγκερνότ (juggernaut) είναι όνομα του Κρίσνα που σημαίνει την «αδυσώπητη καταστροφική δύναμη».

9. 1291

Υπάρχουν 3.199.724 μοναδικοί συνδυασμοί επτά γραμμάτων που μπορούν να αποσπαστούν από ένα παρθένο σακούλι του Σκραμπλ ενενήντα οκτώ γραμμάτων και δύο λευκών πλακιδίων. Αυτά είναι τα καλά νέα. Τα κακά νέα είναι πως μπορείς να τραβήξεις μόνον έναν συνδυασμό τη φορά. Ίσως είναι τα AEINST? Με τα εξήντα επτά δυνατά σκραμπλ. Αλλά ίσως είναι τα IIUUWW ή κάποια άλλα για τα σκουπίδια.

Οι μαθηματικοί έχουν υπολογίσει την πιθανότητα να πάρεις αποδεκτό σκραμπλ από παρθένο σακούλι σε 12,63%, ή μία στις οκτώ, κι αυτό είναι καλά νέα επίσης. Αν εξαιρέσει κανείς όμως κάτι: αυτά τα επτά γράμματα μπορεί να 'ναι τα EEEGRUX ή τα CMMOPSY και εσύ δεν ξέρεις ότι τα EXERGUE και COMSYMP είναι λέξεις αποδεκτές. Ακόμη χειρότερα, μπορεί να 'ναι τα AELLRSY και να δεις το RALLYES αλλά να δειλιάσεις σαν κότα και να μάθεις αργότερα ότι είναι λέξη και σημαίνει αυτό που ακριβώς σκέφτηκες ότι σημαίνει (πληθυντικός είδους αγώνων αυτοκινήτων)¹. Ή ακόμη χειρότερα απ' αυτό, μπορεί να 'ναι τα AAFIWWY? κι εσύ να μη καταφέρεις να δεις το πασιφανές σκραμπλ FAIrWAY.

Ο «εσύ» βέβαια, είμαι εγώ. Και δεν μπορώ να το αποφύγω. Παρά ταύτα, γοητεύομαι από τους συνδυασμούς και απ' ό,τι αντιπροσωπεύουν: δυνατότητες χωρίς όρια, ευκαιρία για επιτυχία, δοκιμασία του πνεύματος και των νόμων των πιθανοτήτων. Μ' αρέσει να παίζω με τις αποδόσεις των πιθανοτήτων, ν' αγγίζω το σκότος της σακούλας του Σκραμπλ και να εξάγω τη μοίρα μου. Μ' αρέσει να γνωρίζω ότι υπάρχει το ενδεχόμενο για κάτι μεγάλο.

Το πρόβλημα είναι πως όσο καλύτερος γίνεσαι, τόσο απογοητεύεσαι. Βλέπεις το μεγαλείο και δεν μπορείς να το αγγίξεις. Μου έχει συμβεί παλιότερα. Σταμάτησα να παίζω γκολφ επειδή δεν μπόρεσα να πιάσω σκορ κοντά στο ογδόντα· ήταν απλώς πολύ απογοητευτικό. Μου υπενθύμιζε συνέχεια τις αδυναμίες μου. Το ίδιο και στο Σκραμπλ. Το φύλλο βαθμολογίας σ' το λέει όταν αποτυχαίνεις. Το φράνκλιν σ' το λέει όταν αποτυχαίνεις. Ένας ελληνικός χορός τραγωδίας από μάντις που

¹ Ο συνήθης πληθυντικός στις αγγλικές λέξεις που λήγουν σε -Y είναι σε -IES, (RALLIES), κι όχι σε -YES

καταφθάνουν μετά, αιωρούμενος πάνω από το ταμπλό, σ' το λέει όταν αποτυχαίνεις.

«Το YONIS έπιανε 48 βαθμούς», με πληροφορεί ένας από τους θαμώνες του Ουάσινγκτον Σκουέαρ Παρκ στη μέση ενός παιχνιδιού της πρώιμης αγωνιστικής μου καριέρας. «Έχασες κίνηση 48 βαθμών».

«Δεν ήξερα τη λέξη», προβάλλω τις αντιρρήσεις μου. «Δεν ξέρω τις τετραγράμματατες ακόμη».

«YONI, ναι», λέει επαναλαμβάνοντας τη λέξη που σημαίνει το ινδουιστικό σύμβολο για το αιδού. «Είναι κάτι σαν ινδικό μουνί».

Κατά κάποιον τρόπο, ο παίκτης του καθιστικού είναι τυχερός. Δεν έχει ιδέα πόσο αξιολύπητα αποτυχαίνει σχεδόν σε κάθε γύρο, πόσες ενδεχόμενες λέξεις ή καλύτερες κινήσεις διαφεύγουν απαρατήρητες. Η ιδέα του μεγαλείου του Σκραμπλ δεν υπάρχει γι' αυτόν.

Όμως το μεγαλείο είναι ένα σημείο που χάνεται στον ορίζοντα, ένα αντικείμενο που απομακρύνεται λίγο πιο πέρα όταν νομίζεις πως το φτάνεις, οφθαλμαπάτη της ερήμου. Οι καλύτεροι παίκτες δεν μπορούν να σταματήσουν να αγωνίζονται τρέχοντας προς αυτό. Ωθούνται από το ενδεχόμενο να λύσουν κάτι το οποίο ίσως στ' αλήθεια να μην επιδέχεται λύση. Μπορεί να μαθαίνουν όλο και περισσότερες λέξεις, αλλά πάντοτε υπάρχει ο κίνδυνος ότι η πιο κρίσιμη απ' αυτές δεν θα τους έρθει στο μυαλό την πρόπουσα στιγμή.

Πιέζουν και πιέζουν και πιέζουν, γιατί δεν μπορούν να κάνουν αλλιώς. Η τελειότητα μπορεί να 'ναι ο στόχος, αλλά όλα γίνονται για την αναζήτηση, για την πιθανότητα να στύψουν κάτι μαγικό απ' αυτά τα 3.199.724 αναλόγια.

Θέλω να συμμετέχω στον αγώνα δρόμου και φαντάζομαι πως το 'χω ήδη κάνει. Όμως όταν παίζω το παιχνίδι, παίζω φοβισμένα. Δεν διακρίνω την πιθανότητα του μεγαλείου· αντίθετα διαβλέπω την απειλή της ταπείνωσης, την τρομακτική προοπτική της αποτυχίας. Κι αυτό –όπως και η γνώση των λέξεων, η απόδοσή μου στα τουρνουά και η βαθμολογία μου– είναι που πρέπει ν' αλλάξει. Πρέπει να το πιστεύω.

Τα αθροιστικά στοιχεία είναι αδιάσειστα. Σε δεκαοκτώ τουρνουά σε διάστημα δεκαοκτώ μηνών, έχω επιτύχει 104 νίκες και 115 ήττες, με ποσοστό νικών 0,475. Είμαι τόσο προβλέψιμα μέτριος όπως μια ομάδα μπέιζμπολ χαμηλού προϋπολογισμού. Η βαθμολογία μου έχει κολλήσει στα 1200, μια ανεβαίνει, μια υποχωρεί. Σε επτά τουρνουά στους επτά

τελευταίους μήνες, έχω χάσει βαθμούς (έφτασα πάνω από το 1300 σ' ένα τουρνουά), κάτι που στην κατηγορία των «ένθερμων», όπως κατ' ευφημισμόν αποκαλείται από κάποιους ο Κάτω Κόσμος του Σκραμπλ, δεν είναι κακό – για τις γαλαζομάλλες και τους χομπίστες, τους αδιάβαστους, τους πολλούς. Είναι όμως κακό όταν πρόκειται για έναν, υποτίθεται, πολλά υποσχόμενο σαν εμένα που συναναστρέφεται τους εξπέρ σαν να 'ταν κι ο ίδιος εξπέρ, για έναν αθλητικογράφο που συγχέει τη δημοσιογραφική κάλυψη μιας ομάδας με το να παίζει σ' αυτήν. Σε μια φάση, κατάφερα κάτι αξιόλογο: δεκαεπτά νίκες σε δεκαεννιά αγώνες τουρνουά (και μάλιστα εναντίον παικτών με υψηλότερη βαθμολογία).

«Ακόμη δεν μπορώ να πιστέψω ότι δεν τσαλαπατάς αυτές τις χαμηλές κατηγορίες», μου λέει ο εξπέρ φίλος μου Ντόμινικ Γκριλο. «Φαίνεσαι να έχεις την επιθυμία να μάθεις το παιχνίδι. Θα 'πρεπε να πηγαίνεις καλύτερα».

Όμως δεν πηγαίνω. Έχω γίνει κάτι σαν αίνιγμα για τους άλλους παίκτες που ανεβαίνουν στην κλίμακα.

«Μιλούσαμε για σένα καθώς ερχόμασταν», μου λέει ένας νεαρός παίκτης από την περιοχή της Βοστόνης με τ' όνομα Σκοτ Πιανόουσκι, ένας κοντόχοντρος αθλητικογράφος, στο τουρνουά του Ουόλτχαμ. Έχω ρεκόρ 4-5 στην τρίτη από τις τέσσερις κατηγορίες όταν συζητάμε, το τελευταίο πρωινό των αγώνων. (Θα χάσω και τους τρεις αγώνες αργότερα, την ίδια μέρα).

«Αλήθεια;» λέω.

«Ναι, λέγαμε ότι είσαι καλύτερος παίκτης έξω από τα τουρνουά», λέει ο Σκοτ. «Το λέω ως κομπλιμέντο. Αλήθεια. Σ' έχω δει να μελετάς ταμπλό και να βρίσκεις αναγράμματα που δεν είχα δει. Μακάρι να 'χα τη δικιά σου γνώση λέξεων».

Πράγματι, η γνώση λέξεων που έχω είναι μάλλον καλύτερη από τη βαθμολογία μου. Με άλλα λόγια, παρά τη συνήθεια μου να μελετώ νωθρά, γνωρίζω περισσότερες λέξεις –περισσότερες τετραγράμματα, περισσότερα σκραμπλ– από κάποιον με παρόμοια βαθμολογία. Γι' αυτό, παρά τη δυσαρέσκειά μου για το παιχνίδι μου, θεωρώ τον εαυτό μου υποβαθμολογημένο. Όπως κι άλλοι. Στο Ουόλτχαμ, ο Ρον Τίκερτ με διαλέγει για την ομάδα του στο «σουβλιστό Σκραμπλ», στοίχημα στο οποίο όσοι συμμετέχουν ποντάρουν 5\$ σε δυο παίκτες που διαλέγουν από κάθε κατηγορία και λογαριάζουν τα αποτελέσματά τους. Ακόμη, ξέρω ότι αν δεν μπορώ να κερδίσω παιχνίδια στα τουρνουά –σε αντίθεση με τα σχόλια

σ' ένα συνηθισμένο νυχτερινό παιχνίδι, όταν ο Σκοτ εντυπωσιάζεται από το παίξιμό μου– δεν αξίζει μεγαλύτερη βαθμολογία.

Αποτιμώ αμερόληπτα το παιχνίδι μου και να τι βρίσκω:

Μαστίζομαι από το ριψοκίνδυνο παίξιμο, θεωρώντας το υποκατάστατο της γνώσης λέξεων. Τα φύλλα βαθμολογίας μου είναι γεμάτα με λάθος λέξεις. SOLDATA*, DECOATED*, RECOATED*, MAILORS*, LAYE*, LIVIDEST*, GAVELER* AVARICED*, CENTERER* (πραγματική λέξη: RECENTER), ARIETIC*, EVEREST*, ARRRG* (AARGH, AARRGH, AARRGHH), MOXIEST*, RETONES* (ESTRONE). Κάποιες φορές τη γλιτώνω μ' αυτές τις ανοησίες. Συνήθως όμως η μάσκα μου πέφτει. Όπως ο Έντλι σημείωσε μετά το τελευταίο τουρνουά στο Κάτσκιλς, έχω αποκτήσει τη φήμη ως παίκτης των λανθασμένων λέξεων.

Επίσης χάνω γιατί δεν κάνω ένσταση σε λέξεις (όπως τα CUELIKE*, TRAMPIER* και ENTEROLS*). Πτοούμαι από τη βαθμολογία κατάταξης των αντιπάλων μου· στο «ομαδικό τουρνουά» του Χάρτφορντ, όπου οι μεμονωμένοι αγώνες μετρούν στην επίδοση μιας ομάδας παικτών, έπαιξα «τέταρτο ταμπλό» σε μια ομάδα κατηγορίας εξπέρ με τον Ματ, τον Μάρλον και τον Μάθιου Λόφερ, τον θαμώνά του πάρκου Ουάσινγκτον Σκούεαρ, κι έγραψα επίδοση 1-11. Φαίνεται σαν να μην γνωρίζω τα τετραγράμματα, αφού μου διαφεύγουν μόνιμα σε περιπτώσεις που το παιχνίδι τελειώνει, όταν μπορεί να 'ναι πολύτιμα για να κλείσεις, δηλαδή να ξεφορτωθείς όλα σου τα γράμματα πριν το κάνει ο αντίπαλός σου. Υπερβαίνω το χρόνο μου τακτικά. Δειλιάζω σαν κότα μπροστά σε αληθοφανή σκραμπλ όπως...

«RATLIKE;» ρωτάω τον Μάρλον μεταξύ των γύρων σε μια διοργάνωση.

«Ναι», αποκρίνεται, εννοώντας ότι είναι πράγματι αποδεκτή λέξη.

«Γαμώτο!» λέω.

Μετά τον τελευταίο αγώνα στο Ουόλτχαμ, αποσύρομαι στο αυτοκίνητό μου, θυμωμένος. Έχασα στο φινάλε με τον κλασικό τρόπο. Δεν μπορούσα να βρω το σκραμπλ INULASE, έπαιξα λάθος στο τέλος. Και ξεπέρασα τον χρόνο μου κατά πέντε λεπτά, πράγμα που μου κόστισε πενήντα βαθμούς. Χτυπάω το ταμπλό του αυτοκινήτου και πετάγεται έξω η πρόσοψη του σι-ντι μου. «Λοιπόν, αυτό ήταν ήττα τριακοσίων δολαρίων», λέω στον εαυτό μου επιστρέφοντας σοκαρισμένος στην πραγματικότητα. Το μάζεψα από κάτω και το έχωσα πάλι μέσα. Δουλεύει ακόμη.

«Βρίσκω κάπως έναν τρόπο να τρομοκρατούμαι», εξομολογούμαι στον Τζο Έντλι.

«Αν τρομοκρατείσαι δεν μπορείς να αγωνιστείς», απαντάει.

«Θέλω να κερδίζω», κλαίγομαι. «Αλήθεια θέλω να κερδίζω»

«Δεν φτάνει να το σκέφτεσαι», λέει ο Έντλι, «πρέπει να το αισθάνεσαι και να μην έχεις περισπασμούς».

Έχω ταξιδέψει πίσω και είμαι στο αρχηγείο της Εθνικής Ένωσης Σκραμπλ. Είναι ώρα να σοβαρευτώ. Καθόμαστε με τον Έντλι στο γραφείο του. Είναι ένας αποπνικτικός χώρος με σκόρπια χαρτιά που στερείται προσωπικού ύφους. Στο ράφι είναι οι «Επτά Συνήθειες των Πολύ Αποδοτικών Ανθρώπων», οι βρετανικές πηγές λέξεων «Επίσημες Λέξεις του Σκραμπλ» και «Λεξικό Chamber's», κι άλλα βιβλία λέξεων συμπεριλαμβανομένων των δύο που έγραψε ο Έντλι. Κρεμασμένο στον τοίχο είναι το φύλλο βαθμολογίας από το τουρνουά του Ουόλτχαμ, όπου ο Έντλι έχασε τους πρώτους έντεκα αγώνες του και τερμάτισε με επίδοση 2-11.

Ο Έντλι δεν είναι πια ο επικίνδυνα αδύνατος, γενειοφόρος ασηκτής που ήταν τη δεκαετία του '80. Τα γένια, πρώτα απ' όλα, έχουν φύγει. Με το στρογγυλωπό, αυλακωμένο πρόσωπό του, τα τριχωτά αυτιά και το ερευνητικό κούνημα του κεφαλιού του, μοιάζει λιγότερο με τον Νταρθ Βέιντερ και περισσότερο με τον Γιόντα¹. Ο Έντλι φοράει φαρδιά ανοιχτογάλαζα παντελόνια δίχως πιέτες, μαύρα παπούτσια Reebok για αερόμπικ, ένα πολύ στενό κοντομάνικο άσπρο πουκάμισο με μπλε ρίγες κι ένα σπορ ναυτικό σακάκι, ο γιακάς στραβά. Λίγες βδομάδες πριν, έκανε εγχείρηση για αποκόλληση αμφιβληστροειδούς. («SCLERAL είναι μια καλή λέξη. CALLERS, RECALLS, CELLARS», λέει, σημειώνοντας τα αναγράμματα²). Έπρεπε να μείνει ξαπλωτός μπρούμυτα για αρκετές ημέρες. Όταν τον ρωτώ γι' αυτό, αποκρίνεται μ' ένα σήκωμα των ώμων που δείχνει αποδοχή. «Αν χάσω το ένα μου μάτι, θα έχω το άλλο. Αν χάσω και τα δύο, θα είμαι τυφλός κι αυτό θα 'ναι μια ακόμη πρόκληση. Έτσι βλέπω τη ζωή». Τούτη η αταραξία, γνήσια ή όχι, εξηγεί ως ένα βαθμό την επιτυχία του στο Σκραμπλ.

Λέω στον Τζο πως έχω περάσει από το στάδιο της αγωνίας πάνω από το ταμπλό σε κάτι που φαίνεται να είναι φόβος της επιτυχίας. Όταν

¹ Χαρακτήρες του Πόλεμου των Άστρων.

² Αναγραμματισμοί του SCLERAL= του σκληρού χιτώνα του ματιού.

είμαι μπροστά στο σκορ, νομίζω ότι το παιχνίδι τελείωσε και ότι έχω κερδίσει· όταν είμαι πίσω, πιστεύω ότι είναι μάταιο και έχω χάσει. Και στις δυο περιπτώσεις, σκέφτομαι τη στιγμή που θα κάνω μια κρίσιμη γκάφα.

Ο Έντλι μου δίνει διάλεξη πάλι σχετικά με τη διεισδυσή μου σε μια ευτυχή, γεμάτη αυτοπεποίθηση κατάσταση του πνεύματος που θα μου επέτρεπε να βρω τις λέξεις όταν τις χρειάζομαι. «Αν τουλάχιστον πιστεύεις πως είναι στις δυνάμεις σου, θα κάνεις πολύ περισσότερα για να βρεις την καλύτερη κίνηση από κάποιον άλλον που πιστεύει πως του είναι αδύνατον», λέει ο Τζο.

Σαν γιατρός που ψάχνει τη διάγνωση πριν προτείνει θεραπεία, ο Έντλι περνάει σε ένα άλλο θέμα. Θέλει ν' αναλύσει τις συνήθειες της μελέτης μου. «Με τι ασχολείσαι;» ρωτάει. «Επειδή τώρα έχεις φτάσει σ' ένα καλό επίπεδο. Είσαι πολύ καλός στους αναγραμματισμούς».

Αφήνω το κοπλιμέντο να περάσει. Νομίζω ότι είμαι άθλιος αναγραμματιστής, ειδικά τώρα που έχω παρακολουθήσει τον Ματ, τον Μάρλον και τον Τζόελ.

«Βασικά διαβάζω», λέω. «Έχω φτάσει στο νούμερο είκοσι των κορμών υψηλής πιθανότητας», εννοώντας τη λίστα των πρώτων 100 εξαγράμμάτων συνδυασμών που παίρνουν έβδομο γράμμα, του Μάικ Μπάρον.

«Πώς μελετάς;» ρωτάει ο Έντλι. «Τι κάνεις;»

«Κυρίως διαβάζω και ξαναδιαβάζω και δοκιμάζω τον εαυτό μου γράφοντάς τα».

«Πες μου ένα παράδειγμα· αν θέλεις να διαβάσεις έναν κορμό, τι κάνεις;»

«Τον περνάω με το μυαλό μου ή σ' ένα κομμάτι χαρτί. Εξοικειώνομαι με τον κορμό διαβάζοντας όλες τις λέξεις που παράγει. Γράφω τον κορμό και τα γράμματα που πηγαίνουν μ' αυτόν και μετά συμπληρώνω τα κενά. Τις τετραγράμματες λέξεις τις κάνω κυρίως διαβάζοντας στον υπόγειο, τις διαβάζω και τις ξαναδιαβάζω. Έχω γράψει όλες όσες δεν ξέρω, από δυο φορές».

Η μέθοδός μου δεν είναι αλάνθαστη. Σ' έναν αγώνα κάνω ένσταση στη λέξη FIDO και χάνω. Σημαίνει ελαττωματικό νόμισμα. Μετά τον αγώνα, τσεκάρω τη λίστα που μελετώ. «Η αληθινή προσβολή», γράφω στο σημειωματάριό μου με κεφαλαία γράμματα, πράγμα που κάνω όταν είμαι αναστατωμένος, «είναι πως το FIDO δεν υπάρχει στη λίστα μου των

τετραγράμματος. Μάλλον το πήδηξα από αμέλεια. Έτσι, από εκατοντάδες τετραγράμματα που αντέγραψα, αυτή που ξέχασα με σκοτώνει».

Αντί να κοιτώ λέξεις και να προσπαθώ να τις απομνημονεύσω –η ιδέα του τεμπέλη για τη μελέτη, η δικιά μου ιδέα για τη μελέτη– ο Έντλι προτείνει να συνδυάσω μελέτη και αναγραμματισμούς. Βγάζει ένα σπιράλ βιβλίο λέξεων από το ράφι, ένα που ομαδοποιεί τις λέξεις ανάλογα με το μήκος τους και τις δίνει με αλφαβηματική σειρά. Στη μια στήλη είναι το αλφάβημα της λέξης και η σωστή απάντηση ή απαντήσεις σε μια άλλη στήλη δεξιά.

«Υπάρχουν τέσσερις ή πέντε σελίδες τετραγράμματα», λέει ο Έντλι. «Περισσότερα πενταγράμματα. Εγώ θα έβγαζα φωτοτυπίες τη σελίδα και θα τη μεγέθυνα 140%. Ύστερα θα την έκοβα σε κομματάκια και θα έκανα κάρτες. Θα έφτιαχνα μια τράπουλα από τετραγράμματα και πενταγράμματα λέξεις. Έχεις το αλφάβημα και τη λέξη δίπλα του. Μόνο τρώγοντας κάποιο χρόνο μελετώντας τα αναγράμματα τα μαθαίνεις».

«Αυτό που κάνεις με τους κορμούς δεν είναι κακό αλλά δεν εκμεταλλεύεσαι εντελώς το χρόνο», λέει ο Έντλι. «Είναι καλύτερο να έχεις τις λέξεις που θέλεις να μάθεις και να τις βλέπεις σε μορφή αλφαβήματος. Δεν μπορείς να κοιτάς τις λέξεις σωστά γραμμένες. Είναι χάσιμο χρόνου. Δεν βοηθάει».

«Δεν προπονεί το μυαλό μου, δηλαδή;»

«Σωστά». Το να μελετάς ξεμπερδεύοντας τα αλφαγράμματα, αντίθετα, είναι «πρόταση που δεν χάνεται», λέει ο Έντλι. «Γι' αυτό μου αρέσει πολύ να μελετώ. Είναι συναρπαστικό. Βλέπεις ανακατεμένα γράμματα και άξαφνα αντιλαμβάνεσαι ποια είναι η λέξη. Εύρηκα! Ω, ναι! Αυτή είναι μια θετική εμπειρία. Αισθάνεσαι καλύτερα. Είναι βιολογικό».

»Βασικά πρέπει να φτάσεις στο σημείο να βλέπεις νοερά τα γράμματα, να τα χειρίζεσαι μ' όλους τους κοινούς τρόπους που μπορείς να σκεφτείς και να μην αφήνεις τον εαυτό σου να απογοητεύεται. Και να κοιτάς την απάντηση αν δεν μπορείς να τη βρεις σε σύντομο διάστημα. Και να επιστρέφεις πάλι σ' αυτά».

«Πολύς κόσμος που παίζει αυτό το παιχνίδι μοιάζει να έχει προδιάθεση για ικανότητα στους αναγραμματισμούς», λέω, «ή τη διανοητική προθυμία για να φτιάξει ένα πρόγραμμα μελέτης». Αναφέρω έναν μεταδιδασκτορικό ερευνητή στο πανεπιστήμιο της Νέας Υόρκης, τον Μαρκ Ντιμπατίστα, που μου έδειξε ένα πρόγραμμα υπολογιστή το οποίο έγραψε ο ίδιος και σχηματίζει όλα τα επταγράμματα σκραμπλ που

περιέχουν έξι γράμματα με ένα βαθμό και ένα γράμμα με δύο βαθμούς. «Δεν έχω αυτό το μικρόβιο».

«Δεν έχεις το ενδιαφέρον να μελετήσεις μ' αυτόν τον τρόπο;» ρωτάει ο Τζο.

«Δεν είναι έλλειψη ενδιαφέροντος. Είναι ένα αίσθημα ότι παραφορτώνεσαι και δεν ξέρεις από πού να ξεκινήσεις – κι αυτό μετά από ένα χρόνο παιχνιδιών. Πρέπει να διαβάσω επταγράμματα λέξεις; Πρέπει να διαβάσω τα τετραγράμματα; Πρέπει να βάλω μπρος τα πενταγράμματα; Νιώθω πως είναι τόσα πολλά που ούτε να καταρρεύσω δεν μπορώ».

Ο Τζο μου διδάσκει Zen. «Το να μελετάς λέξεις του Σκραμπλ είναι σαν να περπατάς σ' όλη τη γη, αλλά όπως περπατάς τα πόδια σου γίνονται μεγαλύτερα. Κάθε βήμα που κάνεις σε φέρνει μακρύτερα. Όσο περισσότερο μελετάς, τόσο πιο μεγάλη ικανότητα αναπτύσσεις και τόσο πιο εύκολα μαθαίνεις.

»Όμως θέλεις να εκμεταλλεύεσαι το χρόνο με τον καλύτερο τρόπο. Μην ξεετάζεις λέξεις που δεν πρόκειται να σου διαφύγουν. Μην χάνεις τον καιρό σου με γράμματα που δεν είναι αναγράμματα. Κοίταζε μόνο τους συνδυασμούς οι οποίοι είναι λέξεις που θέλεις να μάθεις. Αποφάσισε ποιες λέξεις θέλεις να μάθεις».

«Πώς αποφασίζεις;»

«Οκέι. Υπάρχει ένα τεράστιο πλήθος λέξεων. Αποφασίζεις να τις πιάνεις λίγες λίγες. Εκατό ή διακόσιες τη φορά, τις μελετάς και προχωράς».

Ο Έντλι παίρνει το βιβλίο λέξεων και βγαίνει από το δωμάτιο. Κάτω στο χολ, αρχίζει να φωτοτυπεί σε μεγάλα κίτρινα χαρτονάκια τις πρώτες λίγες σελίδες με επταγράμματα σκραμπλ που είναι ταξινομημένα με τη σειρά πιθανότητας να εμφανιστούν από το γεμάτο σακούλι. Σε αντίθεση με τους κορμούς του Μπάρον, δεν υπάρχει εύκολος τρόπος να φτιάξεις μηχανισμούς απομνημόνευσης· πρέπει απλά να μάθεις να ξεμπερδεύεις τις λέξεις. Κάθε σελίδα του βιβλίου χωρίζεται σε οκτώ στήλες, το αλφάβηγμα στ' αριστερά και οι λέξεις που περιέχει στα δεξιά του:

EHINRST	HINTERS
EIIMNRT	INTERIM
	MINTIER
	TERMINI
EEINRTV	INVITER
	VITRINE

«Μπορείς ν' αρχίσεις να μελετάς περνώντας αυτή τη λίστα», λέει ο Έντλι. «Αυτό το βιβλίο είναι ολόκληρο για να μάθει κανείς λέξεις. Αν θέλεις ν' αρχίσεις να μελετάς τα επταγράμματα, τις πρώτες λίγες σελίδες απ' αυτές, θα το 'κανες μια χαρά. Κάτι άλλο είναι ότι πρέπει να μάθεις τα πενταγράμματα».

«Ωχ».

«Δεν είναι τόσο δύσκολο».

«Μοιάζουν απογοητευτικά πολλά. Αντίθετα τα τετραγράμματα φαίνονται κατορθωτά, αλλά έχω φτάσει μόνο στη μέση τους».

«Είσαι μπλοκαρισμένος απ' αυτό το συναίσθημα κι αυτό σε εμποδίζει. Λες στον εαυτό σου πράγματα που σε καταβάλλουν. Πρώτα απ' όλα, θα πρέπει να πεις στον εαυτό σου ότι δεν είναι απογοητευτικά πολλά. Υπνωτίζεσαι όταν καταβάλλεσαι. Θα πρέπει ν' αρχίσεις να λες στον εαυτό σου, "Μπορώ να το κάνω. Έχει πολλή δουλειά, έχω πολλά να μάθω, αλλά μπορώ να το κάνω". Δεν χρειάζεται να είσαι ιδιοφυΐα για να το κάνεις. Απλώς πρέπει να αναλώσεις χρόνο για εξάσκηση».

Όταν παρατηρώ ότι δεν είναι ο καθένας χαρισματικός αναγραμματιστής, ο Τζο συμφωνεί πως ορισμένες ικανότητες είναι απαραίτητες.

«Κι εγώ δεν έχω το φυσικό ταλέντο», λέω.

«Το νομίζεις αυτό;»

«Όχι. Όμως ίσως είναι μια ηττοπαθής στάση».

«Άρχισε να διαβάζεις κι ίσως δεις τα πράγματα διαφορετικά».

Ο Έντλι με ξεπροβοδίζει μ' ένα δεμάτι χαρτονάκια που έχουν τα τετραγράμματα, τα πενταγράμματα και χίλια πεντακόσια επταγράμματα. Μόλις φθάνω σπίτι, τα κόβω σε κάρτες στο μέγεθος τράπουλας ταρώ, τέσσερεις στήλες λέξεων η κάρτα, δύο τα αλφαγράμματα και δύο οι λύσεις τους. Αρχίζω να μελετώ τα επταγράμματα. Παίρνω την κάτω κάρτα της τράπουλας, τη γυρνάω και καλύπτω τη δεξιά στήλη της πρώτης λίστας στην κορφή της κάρτας. Έπειτα προσπαθώ να ξεμπερδέψω το αλφάγραμμα. Η πρώτη κάρτα είναι εύκολη:

AEEINRT

ARENITE

RETINAE

TRAINEE

ADEINOR

ANEROID

AEINORS

ERASION

AEINOST

ATONIES

AEILNRT LATRINE
RATLINE
RELIANT
RETINAL
TRENAIL

Αν αποτυχαίνω να λύσω ένα αλφάγραμμα μέσα σε λίγα δευτερόλεπτα, ανοίγω το πρώτο γράμμα της απάντησης, πράγμα που βοηθάει. Αν πάλι δεν βλέπω τη λέξη, βάζω μια τελεία δίπλα της, ώστε να ξέρω ποιες να ξανακοιτάξω. Καταφέρνω να περάσω περίπου ογδόντα λέξεις, περίπου μια ολόκληρη κάρτα, σε μία μου μετακίνηση προς τη δουλειά, όταν μπορώ ν' αγνοήσω τους συνεπιβάτες μου στον υπόγειο, και τις διαφημίσεις για σχολές υπολογιστών και δερματολόγους και περιθάλψη ψυχικών διαταραχών και τηλεφωνικές γραμμές για συζυγική κακομεταχείριση πάνω απ' το κεφάλι μου. Επαναλαμβάνω την ίδια κάρτα δυο ή τρεις φορές, πριν πάω στην επόμενη. Η μελέτη σε εικοσάλεπτα ή τριαντάλεπτα, όπως προτείνει ο Έντλι και άλλοι, βελτιώνει την ικανότητα συγκράτησης.

Μια τετραγράμμη λέξη έχει ακριβώς είκοσι τέσσερις πιθανούς συνδυασμούς γραμμάτων, οι οποίοι ίσως φαίνονται πολλοί. Καταλαβαίνοντας ωστόσο, ότι οι συνδυασμοί των φωνηέντων και των συμφώνων καθιστούν τους περισσότερους άτοπους, οι πιθανές λύσεις πρέπει να είναι σχετικά εύκολες. Σκοντάφτω ακόμη σε κοινές λέξεις. Όταν βλέπω το AHLS, η πρώτη μου παρόρμηση είναι να πω HALS*. Την άλλη μέρα, όταν ξανακοιτάζω το ίδιο υλικό, λέω (δυνατά) LAHS*, ενώ το LASH είναι απλό και προφανές. Όταν βλέπω το AHMT, ο πρώτος συνδυασμός που μου 'ρχεται είναι MHAT*. Όταν βλέπω το AKLT, προφέρω τη λογική απάντηση «talcl¹» αντί «talk²». Ο εγκέφαλος κάνει κόλπα και αντιλαμβάνομαι πως η εκμάθηση λέξεων έχει να κάνει με την προπόνηση του μυαλού μου ώστε να είμαι υπομονετικός και εύστροφος.

Υστερα από λίγες βδομάδες, λέω στον Ματ ότι διαβάζω περίπου μια ώρα τη μέρα. «Τότε η βαθμολογία που έχεις θα είναι σύντομα παρελθόν», λέει. «Βέβαια θα *έπρεπε* να μελετάς οκτώ ώρες τη μέρα. Όμως η ζωή σου θα ήταν ναυάγιο».

¹ Τάλκ.

² μιλάω, λέγω.

Ο Μάρλον κάνει την εμφάνισή του στη Νέα Υόρκη και κοιμάται στο πάτωμά μου. Σηκώνόμαστε νωρίς ένα Σάββατο πρωί και φεύγουμε για το καλό ξενοδοχείο Κόμφορτ Ιν στο Λονγκ Άιλαντ. Τον μήνα αυτό, η πρόκληση είναι ιδιαίτερα μεγάλη: εννιά αγώνες αντί των συνηθισμένων επτά. Στο σπίτι σου ή στο πάρκο –ή σε σαλόνια παιχνιδιών, μια φορά κι έναν καιρό– η διάρκεια των παρτίδων μπορεί να φτάσει άνετα σε διψήφια νούμερα. Ο Ρον Τίκερτ θυμάται μια παρτίδα που κράτησε δεκαεννιά ώρες δίχως σταματημό τη δεκαετία του '70, στο τέλος της οποίας χρωστούσε στον αντίπαλό του 6 δολάρια. Την προηγούμενη δεκαετία, ο Λέστερ Σόνμπραν έπαιξε μια φορά για δυο συνεχόμενες ημέρες, με διαλείμματα για τουαλέτα, στο «Σπίτι των Ψύλλων», εναντίον ενός χημικού που τον έλεγαν Ααρών, ο οποίος, όταν τελείωσαν, του έδωσε 100 δολάρια και τον ευχαρίστησε για τα ωραία παιχνίδια. Σ' ένα τουρνουά όμως, όπου δεν μπορείς να συνεχίζεις να παίζεις, ή να σταματήσεις έναν αγώνα, ή να φλυαρείς, όπου οι υπολογισμοί για το συντονισμό ενός μεγάλου αριθμού παικτών επιβραδύνουν την εξέλιξη των πραγμάτων, τα εννιά παιχνίδια σε μια μέρα χαρακτηρίζονται ως μαραθώνιος. Οπωσδήποτε τα περισσότερα παιχνίδια είναι πάντα προτιμότερα από τα λιγότερα.

Ο καθορισμός των κατηγοριών μου φτιάχνει το κέφι. Η βαθμολογία μου, 1291, είναι η δεύτερη χαμηλότερη σ' έναν όμιλο δώδεκα παικτών, στη δεύτερη κατηγορία από τις τέσσερις, όπου η υψηλότερη βαθμολογία είναι 1667. Αυτό με προκαλεί να κερδίσω σημαντικούς βαθμούς. Σκέφτομαι την τελευταία μου συζήτηση με τον Έντλι, για τις βαθιές αναπνοές, για την αυτοσυγκέντρωση και τη διατήρηση της ηρεμίας. Δεν με απασχολεί αν κάποιες από τις καινούργιες μου λέξεις πραγματωθούν. Μόνο και μόνο το ότι έχω μελετήσει με συνέπεια, μ' έχει πείσει πως έχω βελτιωθεί. Ποτέ δεν ήμουν τόσο γεμάτος με αυτοπεποίθηση.

Είναι επτά γράμματα τη φορά, λέει ο Έντλι. Τα πρώτα που τραβάω στο τουρνουά είναι ΑΕΜΝΤΧ?. Παίζω με τη Μαρί Πούμα, τη γυναίκα με το παγωμένο βλέμμα. Με τρομοκρατεί. Ξεφυσάω, καμπουριάζω κι ανακατεύω τα γράμματα. ΜΑΧ, ΤΧ, ΕΧΑΜ. Το μυαλό μου δουλεύει. Ψάχνω για σκραμπλ, όμως την ίδια στιγμή σκέφτομαι ποια γράμματα θα ήταν καλύτερο να μου μείνουν, αν δεν βρω. Το ΜΑΧ για παράδειγμα, θα μου άφηνε τα ΕΝΤ?, έναν τετραγράμματο συνδυασμό που είναι σχεδόν σίγουρο ότι θα αποδώσει σκραμπλ σύντομα.

Ξαφνικά έρχεται η στιγμή του «εύρηκα», αυτή όπου κρατάς την αναπνοή σου και η καρδιά σου χτυπά και πρέπει να συγκρατήσεις την

ορμή σου να φωνάξεις, *επειδή αυτό που γνωρίζεις είναι μυστικό*. Το Σκραμπλ είναι πόκερ με γράμματα. Δεν είναι ευγενικό, ούτε έξυπνο να φαίνεσαι χαρούμενος κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού· θα αποβεί ζημιογόνο. Αλλά όταν το βλέπω, θέλω να πηδήξω απ' την καρέκλα μου. TAXiMEN! Το X μπαίνει στη διπλή αξία γράμματος και το N στο αστέρι. Έχω δει τη λέξη να παίζεται σ' ένα παιχνίδι πριν κι έτσι είμαι σίγουρος ότι είναι δεκτή.

«Ενεήντα έξι», ανακοινώνω. «Το μπαλαντέρ είναι Ι».

Η Μαρί κάνει ένσταση. Ξέρω ότι θα περάσω μια ωραία μέρα.

JIVER, JEW, COBS, FALL, CAW, DOG, ORZO. Μικρές λέξεις, αλλά οι βαθμοί μου αυξάνουν. Η Μαρί δεν μπορεί να πάρει πόντους. Είμαι μπροστά 303-88. Παίζω sEQUELS και ρουφάω γουλιά γουλιά το νέκταρ της εκδίκησης. Η Μαρί παίρνει την κάτω βόλτα, 477-282.

Κερδίζω τον επόμενο αγώνα, 431-390. Και τον επόμενο, 392-322. Και τον μεθεπόμενο, 382-336. Κι άλλον έναν 411-315. Κι ακόμη έναν, 374-348.

Έξι-μηδέν.

Είμαι μεθοδικός σαν πληρωμένος δολοφόνος, βλέπω τις λέξεις με τον τρόπο που ο Τεντ Ουίλιαμς¹ μπορούσε να δει τις ραφές μιας μπάλας του μπέιζμπολ που σβούριζε μπροστά του με ενεήντα μίλια την ώρα. Δεν είμαι ιδιαίτερα κοινωνικός ανάμεσα στις παρτίδες, φοράω τη μάσκα της αδιαφορίας ενός ψυχρού, που είμαι, επαγγελματία.

Για αλλαγή, επιτέλους, οι αντίπαλοί μου παίζουν τις λάθος λέξεις (BRUNG* και FIELTIES* – απίστευτο!) κι εγώ κάνω ενστάσεις που τις κερδίζω. Παίζω σωστές λέξεις ενώ οι αντίπαλοί μου κάνουν εσφαλμένες ενστάσεις. Αν ξέρω τη λέξη, τη βρίσκω. Με τα ABIKNW? κι ένα ανοιχτό G στο ταμπλό, παίζω WINGBAcK, το οποίο βγάζει ένσταση. WINGBACK! Μια αμυντική θέση στο ποδόσφαιρο! Παίζω FORESTED και ANTEATER και JANGERS.

Μετά την έκτη παρτίδα, ο Μάρλον έρχεται χοροπηδώντας.

«Κερδίζεις;»

Όταν νεύω καταφατικά, φωνάζει, «Μπράβο!» και στήνει την παλάμη του για να χτυπήσει τη δικιά μου. Χάνω τον έβδομο αγώνα (κανένα μπαλαντέρ, κακά γράμματα).

¹ Παίκτης του μπέιζμπολ (1918-2002) που άφησε ιστορία.

«Ποτέ δεν σκέφτηκα ότι θα μπορούσες να φύγεις αήττητος», λέει ο πικρόχολος Μαρκ Μπεργκ, ένας κοντός φανατικός των σπορ που μιλάει με τη μύτη και συχνάζει στον όμιλο του Μανχάταν.

«Ευχαριστώ για την υποστήριξη, Μπεργκ», λέω. Αλλά δεν του δίνω σημασία. Δεν θα υπάρξουν άλλα YER* αυτή τη φορά. Ξέρω ότι θα κερδίσω το τουρνουά.

Στην όγδοη παρτίδα, μαζεύω 521 βαθμούς –συμπεριλαμβανομένων 111 για το SKEINED- και κατατροπώνω τον αντίπαλό μου. Η μοναδική περίπτωση να χάσω την πρώτη θέση είναι να με διαλύσουν στον τελευταίο γύρο. Ούτε που σκέφτομαι το ενδεχόμενο αυτό και κάνω κάτι σπάνιο για μένα: κερδίζω το τελευταίο παιχνίδι. Μια κίνηση 42 βαθμών στον προτελευταίο γύρο διασφαλίζει μια νίκη 377-358.

Τερματίζω με 8-1 και διαφορά σκορ +641. Παίρνω την κατηγορία με δύο αγώνες διαφορά. Φεύγω πλουσιότερος κατά 80 δολάρια κι ένα παιχνίδι Πιξιονέρι¹ (για το SKEINED, την πιο υψηλόβαθμη κίνηση του τουρνουά). Έκανα μέσο όρο 411 ανά αγώνα (μακράν προσωπικό ρεκόρ) και δέχθηκα μόνο 340. Και δεν ήμουν τόσο τυχερός: εννιά μπαλαντέρ και δεκαεννιά S σε εννιά αγώνες, όσο και οι πιθανότητες. Ήμουν ακόμη αρκετά συγκεντρωμένος ώστε να καταγράψω όλα τα παιχνίδια μου, γύρο με γύρο, για μελλοντική ανασκόπηση.

Ο Μάρλον προσφέρεται να υπολογίσει τη βαθμολογία μου επί τόπου. Από μια λίστα γράφω τις βαθμολογίες όλων των αντιπάλων μου. Στα σκαλοπάτια του μοτέλ, καπνίζοντας ένα τσιγάρο, ο Μάρλον κάνει τους μαθηματικούς υπολογισμούς στο φορητό μου υπολογιστή. Δεν καταλαβαίνω τι λέει.

«Χίλια τετρακόσια εβδομήντα. Πέντε επί δύο δια πέντε. Χίλια τετρακόσια πενήντα και μετά χίλια τετρακόσια. Τρία. Αυτό είναι εκατό. Αυτό είναι τριακόσια. Χίλια τετρακόσια τριάντα, χίλια τετρακόσια πενήντα έξι. Δίνω σ' όλους πέντε. Ένα, ένα, τέσσερα, τέσσερα, πέντε, δίνει είκοσι πέντε. Χίλια τετρακόσια σαράντα δύο».

«Ει, είσαι εκατόν πενήντα κάτω από τους άλλους», λέει ο Μάρλον. Αυτό σημαίνει πως η βαθμολογία εισαγωγής μου 1291 είναι 150 βαθμούς κάτω από το μέσο όρο βαθμολογίας των αντιπάλων μου εκείνης της ημέρας. «Είναι 6,3. Έχασες ένα παιχνίδι: 5,3. Πολλαπλασιάζεις τον παράγοντα 0,7 επειδή είσαι 150 κάτω από τους άλλους επί εννιά γύρους.

¹ Παιχνίδι στο οποίομαντεύεις λέξεις.

5,3 φορές τον πολλαπλασιαστή σου. Ο πολλαπλασιαστής σου είναι είκοσι –κάτω από τα 1800 είναι είκοσι. Αυτό είναι εκατόν έξι. Οτιδήποτε πάνω από πέντε βαθμούς σε κάθε γύρο, δίνει μπόνους. Εννιά γύροι επί πέντε, σαράντα πέντε. Κάθε βαθμός που παίρνεις πάνω από σαράντα πέντε, παίρνει μπόνους. Αυτοί είναι εξήντα ένας. Πρόσθεσέ το στο εκατόν έξι. Θα πάρεις περίπου εκατόν εβδομήντα πόντους».

Η νέα μου βαθμολογία, σύμφωνα με τους υπολογισμούς του Μάρλον, θα είναι 1461. Γεια σας γαλαζομάλλες.

«Αυτό είναι να ζεις το όνειρο, φιλαράκι», λέει ο Μάρλον. «Γάμησε τη νίκη στο τουρνουά. Εκατόν εβδομήντα πόντους! Καλοσοσό. Πρέπει να πας σπίτι χοροπηδηχτός».

«Ήταν καιρός, τι λες εσύ;»

«Ουάου! Εκατόν εβδομήντα πόντους. Αυτό το σκατόπραμα μπερδεύει το μυαλό. Ήταν το τουρνουά σου, καθάρισες».

«Μου πήρε ένα χρόνο».

«Και λοιπόν; Δεν πειράζει».

Αισθάνομαι ανακούφιση και, για πρώτη φορά εκείνη τη μέρα, ανησυχία: Τώρα θα πρέπει να ανταποκριθώ στην καινούργια μου βαθμολογία. Ξεφορτώνω τον Μάρλον στο διαμέρισμα ενός παίκτη Σκραμπλ στο Κούνινς και του δανείζω τα μισά από τα κέρδη μου· λέει πως η Εφορία του στέλνει με το ταχυδρομείο μια επιταγή 2.200 δολάρια κι ότι θα μπατηρήσει και θα πιάσει δουλειά με τον θείο του σε μια ασφαλιστική εταιρεία. Έχω τις αμφιβολίες μου.

Αγκαλιαζόμαστε θερμά και φεύγω πιστεύοντας ότι η βαθμολογία μου ορίζει επακριβώς ποιος είμαι.

«Οκέι, δέχομαι συγχαρητήρια». Ο Τζο Έντλι γελάει. Είναι Δευτέρα πρωί κι ο Τζο έχει ακούσει τι έγινε το Σαββατοκύριακο. «Λοιπόν, πώς πάει η μέθοδος;» ρωτάει ο Έντλι, εννοώντας τη μελέτη των αλφαγραμμάτων.

«Σπουδαία. Με βοηθάει να βλέπω τις λέξεις καλύτερα», λέω. Και είναι αλήθεια. Στο τουρνουά πίστευα ότι μπορούσα να αναγραμματίζω πιο επιτήδεια από πριν. «Δεν ξέρω αν το διάβασμα έκανε τη διαφορά, όμως η στάση μου ήταν εντελώς διαφορετική».

«Πώς συνέβη αυτό;»

«Δεν ξέρω. Δεν έκανα αυτά που κάνω κανονικά, δηλαδή να σκέφτομαι τις συνέπειες προκαταβολικά. Παρέμεινα συγκεντρωμένος».

«Αυτό είναι σίγουρα ένα απ' τα πράγματα που πρέπει να κάνεις»

Δίνω στον Τζο τα αρχικά μου γράμματα. «TAXIMEN!» λέει. «Ωραίο. Το X σε διπλή αξία γράμματος. Εξαίσια». Ύστερα βάζω το ABIKNW? με το ανοιχτό G στο ταμπλό. «WINGBACK», λέει μέσα σε λίγα δευτερόλεπτα. Εμένα μου πήρε δυο λεπτά να το βρω κι άλλο ένα λεπτό να σταθμίσω πόσο σίγουρος ήμουν ότι ήταν αποδεκτή λέξη. « Αν κάνεις τέτοιες κινήσεις υψηλού επιπέδου, θα κερδίζεις».

«Ακόμη κι όταν σερνόμεν, ένωθα πως θα κερδίσω».

«Δεν θα εκπλαγώ αν ξεπεράσεις τις προσδοκίες σου».

«Θα δούμε», λέω με σκεπτικισμό.

«Μα ο τυπικός χιλιοεξακοσάρης παίκτης δεν θα δει το TAXIMEN και το WINGBACK», λέει ο Έντλι. «Τελοσπάντων, είμαι ευχαριστημένος. Έχεις πάρει το δρόμο σου».

Η νέα μου βαθμολογία φθάνει με το ταχυδρομείο μια βδομάδα αργότερα, σε εκτύπωση υπολογιστή, απ' αυτές που μου έχουν γίνει τόσο γνώριμες. Σκίζω κι ανοίγω το φάκελο και μελετώ τη σελίδα για αρκετά λεπτά, εξετάζοντας εξονυχιστικά κάθε νίκη μου καθώς και την απόδοση των άλλων παικτών. Μετά βλέπω την προσωπική μου κάρτα βαθμολογίας του τουρνουά, αυτήν που συμπλήρωνα μετά από κάθε γύρο και η οποία μου επιστρέφεται μαζί με τον πίνακα της βαθμολογίας κατάταξης. Η μακριά σειρά των W^1 διακόπτεται από ένα L^2 , τα σκορ αγώνα με αγώνα κι αυτά των αντιπάλων μου, η συνολική μου επίδοση και η συνολική μου διαφορά σκορ. Όλα τα γράμματα και οι αριθμοί είναι γραμμένα με το χέρι, προσεγμένα. Ψυχρά, απαθή, μοιάζουν επαγγελματικά. Όλα τα W έχουν παντελώς όμοια όψη. Κρατώντας το καλύτερο για το τέλος, σαρώνω με το δάχτυλό μου τον πίνακα και βρίσκω το νούμερο. Ο Μάρλον είχε δίκιο: 1461.

¹ W - win= νίκη

² L - loss= ήττα

10. Οι λέξεις

Ο Τζόζεφ Λέοναρντ δείχνει πολύ μικρότερος από τα εξήντα πέντε του χρόνια . Έχει λείο ανοιχτόχρωμο δέρμα κι ένα κεφάλι γεμάτο γκριζα μαλλιά στο χρώμα της άμμου, χωρίστρα στ' αριστερά και χτένισμα κατά μπροστά. Ο Τζο φοράει γκρι φαρδιά παντελόνια, κοντομάνικο άσπρο πουκάμισο με κουμπιά στο γιακά και μαύρες παντόφλες όταν με καλωσορίζει στην πόρτα του την ακριβή ώρα που κανονίσαμε δια αλληλογραφίας. Ο Τζο δεν έχει τηλέφωνο γιατί θεωρεί ενοχλητικό να τον διακόπτουν. Δεν μπορεί να αγοράσει υπολογιστή.

Οι τοίχοι της επιδοτούμενης από το κράτος γκαρσονιέρας του, στο Σέντερ Σίτι της Φιλαδέλφειας, είναι λευκοί και γυμνοί. Υπάρχουν λίγα έπιπλα. Το καθιστικό περιλαμβάνει ένα μικρό ξεχαρβαλωμένο ράφι βιβλίων που λυγίζει κάτω από το βάρος λεξικών και άλλων τόμων, ένα σταντ με φακέλους και ακόμη περισσότερα λεξικά, έναν πάγκο με ένα στερεοφωνικό, ένα πικάπ που αγόρασε ο Τζο το 1967 κι ένα γραφείο με χειροκίνητη γραφομηχανή και σειρές μολυβιών, τα οποία ο Τζο τακτοποιεί κάθε τόσο κατά την τετράωρη επίσκεψή μου. Το διαμέρισμα λάμπει, τα καθαριστικά υγρά είναι παραταγμένα σαν στρατιώτες σ' ένα ράφι της κουζίνας. Ο Τζο κρατάει τα στόρια κλειστά γιατί υποφέρει από έντονο αστιγματισμό, αν και τραβάει ένα πού και πού για να κοιτάξει με προσπάθεια τον δρόμο από κάτω. Μου λέει πως αφήνει το παλιό τουβλόκτιστο και δίχως ασανσέρ σπίτι του μόνο περιστασιακά για ν' αγοράσει τρόφιμα, να ταχυδρομήσει γράμματα, να ψάξει για βιβλία σ' ένα βιβλιοπωλείο ή σε μια βιβλιοθήκη και για να πάρει τα φάρμακα με τα οποία αντιμετωπίζει τις κρίσεις άγχους και πανικού.

Ο Τζο μεγάλωσε στην βορειοανατολική Πενσυλβάνια, στη χώρα του κάρβουνου, με μια θεία κι έναν θείο· ο πατέρας του πέθανε από καρκίνο όταν ο Τζο ήταν οκτώ και η μάνα του πέθανε τρία χρόνια αργότερα πέφτοντας μέσα από μια σχάρα δαπέδου στο υπόγειο ενός σουπερμάρκετ. Ήταν πρωταθλήτης ορθογραφίας στην κομητεία, όταν ήταν στη δέκατη τάξη¹ και θυμάται ότι έπαιζε Σκραμπλ από το 1949. Έστω κι αν δεν μπορεί να παίξει τώρα γιατί η πίεση του παιχνιδιού τον

¹ Η τελευταία τάξη της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (παιδιά 16 ετών).

πανικοβάλλει. Στο πανεπιστήμιο Λιχάι, ο Τζο νοσηλεύτηκε μετά από νευρική κατάρρευση. Αποφοίτησε με πτυχίο χημικού μηχανικού, εργάστηκε στη Φιλαδέλφεια για το Τμήμα Εξοπλισμού του Υπουργείου Άμυνας τη δεκαετία του '60 και στις αρχές του '70, πρώτα ως χημικός και έπειτα σε μια ιατρική ομάδα όπου έγραφε τις τεχνικές προδιαγραφές για οδοντιατρικό εξοπλισμό και άλλες προμήθειες. Καθώς ο πόλεμος του Βιετνάμ έβαινε προς το τέλος του, του παραχωρήθηκε και πάλι η θέση στο χημικό εργαστήριο, αλλά η δουλειά δεν του άρεσε. Το στρες ήταν πολύ μεγάλο. Ο Τζο δεν έχει ξαναδουλέψει έκτοτε.

Επισκέφθηκα τον Τζο επειδή κανείς δεν έχει αφοσιωθεί στις λέξεις και στο λεξικό που χρησιμοποιείται στο Σκραμπλ περισσότερο απ' αυτόν. Πρωτάκουσα για τον Τζο από τον Ματ Γκρίχαμ και τον Μάικ Μπάρον που τον αποκαλούσε «Αρχιστράτηγο των Καταλόγων Λέξεων» και του αφιέρωσε το πρώτο του «Βιβλίο Λέξεων». Αλληλογραφήσαμε για μήνες. Ο Τζο απαντάει στα γράμματά μου με μακροσκελείς επιστολές, γραμμένες σε χειροκίνητη γραφομηχανή με απλά διαστήματα. Σχεδόν όλα του τα γράμματα περιλαμβάνουν τουλάχιστον μια ολοσέλιδη εξήγηση για λάθη σε διάφορα λεξικά του Σκραμπλ ή σε άλλες λίστες λέξεων για τις οποίες τον ρωτάω.

«Έχει προσωπική σχέση με τις λέξεις», μου λέει ο Ματ Χόπκινς, ένας παίκτης από τη Φιλαδέλφεια που έχει παρασταθεί στον Τζο. «Η γνώση του για τις λέξεις είναι εκπληκτική. Αντιλαμβάνεται την ετυμολογία τους. Κάποτε μου εξήγησε την παραγωγή του MYNHEER και MIJNHEER από τα ολλανδικά». Όμως ο Τζο μεταχειρίζεται τις λέξεις, για τις οποίες ξέρει τόσα πολλά, περιορισμένα και άκαμπτα. Γοητεύεται από τους κανόνες της λεξικογραφίας και της δημιουργίας καταλόγων λέξεων, αλλά όχι από την ομορφιά, το δέος και την ειρωνεία της γλώσσας.

Ο Τζο έχει εξετάσει διεξοδικά κάθε σελίδα από μια ντουζίνα λεξικά, συμπεριλαμβανομένων και κάποιων χωρίς περικοπές. Το πρώτο ήταν ένα λεξικό ομοιοκαταληξιών στο οποίο έγραψε με το χέρι προσθήκες. Μου δείχνει ένα αντίτυπο ενός λεξικού ψευδωνύμων στο οποίο έχει προσθέσει εκατοντάδες δικά του λήμματα. Έχει διατρέξει τηλεφωνικούς καταλόγους για ονόματα που είναι καρκινικά¹, άτλαντες για τοπωνύμια

¹ Ο διεθνής όρος είναι «παλινδρομικά» (palindromes) και αναφέρεται στις λέξεις/φράσεις που διαβάζονται το ίδιο και αντίστροφα.

που περιέχουν καθένα από τα γράμματα ΑΕΙΟΥ μόνο μια φορά, και αλμανάκ για λάθη στους πίνακες πληθυσμών.

Όταν το 1978 κυκλοφόρησε το πρώτο OSPD, μου λέει ο Τζο, βρήκε αμέσως πολυάριθμα λάθη και βάλθηκε να τα καταγράψει. Πρώτα όμως προσέγγισε το OSPD για τις πρωτοποριακές λίστες λέξεων με τις οποίες συνέβαλε στο αρχικό δελτίο Σκραμπλ.

Ο Τζο έγραψε όλα τα 21.734 επταγράμματα σκραμπλ του OSPD. Κατέγραφε μια λέξη και μετά έγραφε με το χέρι το αλφάγραμμά της από κάτω, έκοβε κάθε ζευγάρι και τα ταξινομούσε με την αλφαβητική σειρά του αλφαγράμματος, τοποθετώντας τις λωρίδες χαρτιού σε αυτά που θα γίνονταν πεντακόσια πλαστικά σακουλάκια. Έστερα δακτυλογράφησε την αλφαβητική λίστα αλφαγραμμάτων, την πρώτη του είδους. Έκανε το ίδιο με τις 26.455 οκταγράμματα λέξεις. Υποσύνολα απ' αυτές τις λίστες τίμησαν το δελτίο με την παρουσία τους.

«Ήταν μάλλον σπατάλη χρόνου, αλλά το διασκέδασα», μου λέει ο Τζο, γονατίζοντας στο πάτωμα του καθιστικού του με τα πόδια ν' ανοίγουν πίσω.

Το πρώτο OSPD δημιουργήθηκε όταν η αναπτυσσόμενη σκηνή των τουρνουά δημιούργησε την ανάγκη για μια αξιόπιστη, εύχρηστη πηγή λέξεων. Ο επίσημος κριτής της εποχής, το «Πρότυπο Κολεγιακό Λεξικό Funk & Wagnalls», προξενούσε σύγχυση. Κάποιες λέξεις βρίσκονταν μόνο σε μακριές λίστες παραγώγων δίχως ερμηνεία που άρχιζαν με UN, RE ή MIS, ή τελείωναν με ER ή MAKER. Ο συγκριτικός βαθμός επιτρεπόταν μόνο αν το μέρος του λόγου της λέξης ήταν επίθετο· έτσι θα μπορούσε να γίνει δεκτή ένσταση στο SMARTER, ενώ το MAINEST ήταν αποδεκτό. Άλλες λέξεις στερούνταν τον καθορισμό του μέρους του λόγου που ήταν και άλλες απλώς δεν υπήρχαν, μέσα σ' αυτές οι BUSLOAD, COVEN, και SURREAL. Ξένες λέξεις όπως οι JA*, OUI*, NYET* και BITTE* ήταν αποδεκτές.

Η Selchow & Righter, που κατείχε το παιχνίδι τότε, επέλεξε τον οίκο Merriam-Webster για να επιβλέψει την έκδοση νέου λεξικού. Αποφασίστηκε πως το νέο λεξικό θα περιείχε λέξεις που υπήρχαν σε τουλάχιστον ένα σύγχρονο κολεγιακό λεξικό της εποχής: Funk & Wagnalls (έκδοση 1973), Κολεγιακό λεξικό Merriam-Webster, όγδοη έκδοση (1973), Το Λεξικό της Αμερικάνικης Κληρονομιάς της Αγγλικής Γλώσσας¹ (1969),

¹ *The American Heritage Dictionary of the English Language*

το Νέο Λεξικό του Κόσμου του Webster ¹, δεύτερη κολεγιακή έκδοση (1970), και το Κολεγιακό Λεξικό του Οίκου Random² (1968).

Εθελοντές παίκτες έκαναν πολλή από τη σύνταξη κι έπεσαν, μαζί με το Merriam-Webster, σε σειρά λαθών. Ο Τζο Λέοναρντ τα επισήμανε. Υπήρχαν παραλείψεις· πολυάριθμες λέξεις, μεταξύ αυτών τα GRANOLA και MELTDOWN που υπήρχαν και στα πέντε λεξικά αναφοράς, όμως κατά κάποιο τρόπο δεν μπήκαν στο OSPD. Τα παροράματα αντιγράφηκαν από τα λεξικά αναφοράς, όπως τα DUODENAS*, WAEFU* και PAPULAN*, που ήταν τυπογραφικό λάθος εξήντα ετών στο Funk & Wagnalls. Καινούρια παροράματα φτιάχτηκαν, όπως τα CRESIVE* αντί CRESCIVE. Υπήρχαν λέξεις δίχως καθορισμό του μέρους του λόγου, λέξεις που παραλήφθηκαν λόγω λημμάτων που ήταν πολύπλοκα ή προκαλούσαν σύγχυση, εσφαλμένοι πληθυντικοί – όποιο λάθος και να πεις, το OSPD το είχε.

Πολλά από τα λάθη διορθώθηκαν σε συμπληρώματα που δημοσιεύθηκαν στο δελτίο. Ο Τζο κρατούσε τη δικιά του κύρια λίστα. Εξετάζοντας τα λεξικά αναφοράς σελίδα προς σελίδα, μέχρι το 1982 ο Τζο είχε συντάξει μια λίστα δύο χιλιάδων λέξεων που θα έπρεπε να είναι στο OSPD. Καθώς κυκλοφορούσαν νέες εκδόσεις των λεξικών αναφοράς, ο Τζο τα έλεγχε για νέες λέξεις κι άλλες αλλαγές κι έστελνε τα ευρήματά του στην Ένωση Σκραμπλ. Ως το 1989, η κύρια λίστα του Τζο είχε έκταση 5.500 λέξεων. Μια τελική δακτυλογραφημένη έκδοση που άρχιζε με το AARGH και τελείωνε με το ZYMOSAN έφτασε τις σαράντα τέσσερις σελίδες, με δύο στήλες λέξεων στη σελίδα, όπου περιλαμβάνονταν το μέρος του λόγου, η κλίση και το λεξικό αναφοράς. Ο Λέοναρντ την έστειλε στον Έντλι που συντόνιζε τις προσπάθειες για μια δεύτερη έκδοση του OSPD.

Η λίστα του Λέοναρντ έπρεπε να καθαρισθεί γιατί οι αρμόδιοι για το Merriam-Webster δεν ήθελαν να συμπεριλάβουν λέξεις στο OSPD2 αν δεν υπήρχαν στο λεξικό αναφοράς. Για παράδειγμα, κάποιες λέξεις που περιείχονταν στην όγδοη έκδοση του Κολεγιακού Λεξικού Merriam-Webster αλλά όχι στην ένατη, όπως τα DROPPAGE* και MAINLINER*, κόπηκαν. Κι ακόμη πιο περίεργο, λέξεις οι οποίες βρίσκονταν στο πρωτότυπο Funk & Wagnalls και από αμέλεια δεν περιλήφθηκαν από τους συντάκτες του OSPD, κόπηκαν και από την λίστα του Τζο.

¹ Webster's New World Dictionary

² The Random House College Dictionary

Μετά τις διορθώσεις, η λίστα του Τζο χρησιμοποιήθηκε από το Merriam-Webster στο σύνολό της. Αυτή η εμπιστοσύνη στη δουλειά ενός απλήρωτου, άγνωστου, ερασιτέχνη λεξικογράφου ήταν σχεδόν κωμική. Στο τέλος της λίστας του ο Τζο περιλάμβανε παραδείγματα ξένων λέξεων του OSPD που έπρεπε να απαλειφθούν. Όμως σταμάτησε στο γράμμα E, με το ENFIN* (αν κάποιος του το ζητούσε, ο Τζο θα παρείχε ολόκληρη τη λίστα), κι όταν κυκλοφόρησε το OSPD2, μόνο αυτές οι λέξεις σβήστηκαν· οι ξένες λέξεις που ακολουθούσαν στο αλφάβητο, επιβίωσαν. Ο Τζο τυχαία παρέλειψε τη λέξη KVELL, που υπήρχε στο Λεξικό του Κόσμου του Webster, και ως σήμερα, αυτή δεν παίζει στο Σκραμπλ.

«Με λίγα λόγια», μου γράφει ο Τζο σ' ένα γράμμα του, «κάποιος θα μπορούσε να πει πως το OSPD2.... ήταν σχεδόν αποκλειστικά δικό μου έργο». Υπολογίζει ότι δαπάνησε τουλάχιστον οκτώ χιλιάδες ώρες– τέσσερα χρόνια, πλήρες ωράριο– δουλειάς για τις λίστες στις οποίες βασίστηκε το νέο λεξικό. Δεν ζήτησε ποτέ από το Merriam-Webster, την Εθνική Ένωση Σκραμπλ, τη Selchow & Righter, την Coleco ή τη Hasbro, λεφτά. Και ούτε πήρε ποτέ.

Τα λεξικά σχεδιάζονται για να δείχνουν έγκυρα. Είναι χοντρά, στιβαρά και ακριβή, με σελίδες επεξηγηματικού υλικού και περίπλοκη σημειογραφία που δημιουργούν ατμόσφαιρα μεγαλοπρεπούς οριστικότητας. Όλοι αναφέρονται στο «λεξικό» σαν να 'ταν ένα και μοναδικό, θείας έμπνευσης όπως η Βίβλος, που κληρονομήθηκε διά μέσου των αιώνων.

Αλλά τα λεξικά είναι τόσο υποκειμενικά όσο και κάθε άλλο κομμάτι γραπτού λόγου. Ποιες λέξεις περιλαμβάνονται σ' αυτά και ποιες λέξεις αφαιρούνται ή αγνοούνται, είναι αποφάσεις των λεξικογράφων βασισμένες σε μεταβαλλόμενα κριτήρια, ποικίλα πρότυπα και δισταμένους στόχους έκδοσης. Τα λεξικά εξυπηρετούν διαφορετικές προθέσεις, περιέχουν διαφορετικούς αριθμούς λημμάτων και διέπονται από διαφορετικούς κανόνες. Το Τρίτο Νέο Διεθνές Λεξικό Webster –ένας μεγάλος τόμος 2.726 σελίδων που εκδόθηκε το 1961 και προκάλεσε κατακραυγή για την ολοφάνερη γλωσσική του ανεκτικότητα– περιέχει 450.000 λήμματα. Η δέκατη έκδοση του Κολεγιακού Merriam-Webster περιέχει 160.000 λήμματα.

Τι θεωρείται λέξη από τα λεξικογραφικά πρότυπα; Εξαρτάται από τι μετράς. Οι γλωσσολόγοι, τριάντα χρόνια πριν, υπολόγισαν το μέγεθος

του αγγλικού λεξικού σε πάνω από τέσσερα εκατομμύρια λέξεις· σήμερα ίσως είναι οι διπλές. Για τους αρχάριους, υπάρχουν εκατομμύρια λέξεις για τις χημικές ενώσεις όπως και επιστημονικές άλλου είδους. «Υπάρχουν επιπλέον», έγραψε ο Σίντνεϊ Ι. Λαντό το 1984 στο βιβλίο «Λεξικά: Η Τέχνη και η Πανουργία της Λεξικογραφίας»¹,

«λέξεις εφήμερες (λέξεις που πλάθονται για μια συγκεκριμένη περίπτωση), λέξεις διαλέκτων, ιδιωματικές, νεολογισμοί (νέες λέξεις), εξωτικές λέξεις (λέξεις που εισάγονται από ξένες γλώσσες αλλά δεν έχουν ακόμη αφομοιωθεί), εμπορικές ονομασίες και λέξεις που παράγονται από τοπωνύμια, όπως «Ο Νεοϋορκέζος» ή «Ο Μιτσιγκάνος»... Συμπεριλαμβάνει κάποιος όλες τις απαρχαιωμένες λέξεις κι όλους τους τύπους (ή προφορές) της καθεμιάς τους; Αν παραδεχθεί κάποιος λεξικές μονάδες μεγαλύτερες των λέξεων, πού θα σταματήσει;...Είναι τα κύρια ονόματα λέξεις; Τα σύνθετα σαν το pull toy²;»

Το «Ένα Αμερικανικό Λεξικό της Αγγλικής Γλώσσας»³ του Νόα Ουέμπστερ που εκδόθηκε το 1828, ήταν το πρώτο αμερικανικό λεξικό. Περιείχε 70.000 λήμματα, είκοσι χιλιάδες περισσότερα από κάθε άλλη προγενέστερη πηγή λέξεων και περιλάμβανε για πρώτη φορά με παραπομπές κοινώς χρησιμοποιούμενα ουσιαστικά, όπως το glacier και το malpractice, ρήματα όπως electioneer και revolutionize και τουλάχιστον έναν νεολογισμό, jeopardize. Ο Ουέμπστερ είπε ότι «η δουλειά του λεξικογράφου είναι να συλλέγει, να ταξινομεί και να ερμηνεύει, όσο περισσότερο γίνεται, όλες τις λέξεις που ανήκουν σε μια γλώσσα και να αφήνει τον συγγραφέα να επιλέγει απ' αυτές κατά την κρίση του και ανάλογα με την αίσθησή και την αντίληψή του». Ή όπως ο Τόμας Τζέφερσον έγραψε, «τα λεξικά είναι η αποθήκη των λέξεων που ήδη έχουν νομιμοποιηθεί από τη χρήση».

Όμως οι λεξικογράφοι δεν συμφωνούν πάντοτε και όλοι θεωρούν τους εαυτούς τους λεξικογράφους. Γι' αυτό το OSPD και το OWL –η Επίσημη Λίστα Λέξεων για Κλαμπ και Τουρνουά, ο τόμος που απλώς παραθέτει τις αποδεκτές λέξεις, δίχως ερμηνείες– εξάπτουν περισσότερο

¹ Dictionaries: The Art and Craft of Lexicography.

² Παιδικό παιχνίδι που το σέρνεις.

³ An American Dictionary of the English Language.

πάθος απ' όλα τ' άλλα θέματα του Σκραμπλ. Όπως με κάθε λεξικό, το επίμαχο θέμα είναι το τι θα πρέπει να περιλαμβάνεται σ' αυτά και τι όχι. Ο Μάρλον Χιλ πιστεύει ότι υπάρχουν πολλοί ορθογραφικοί τύποι για λέξεις όπως WADMAL (πέντε), WRESTLE (έξι), GANEF (οκτώ). «Διαλέξτε μία», λέει ο Μάρλον, αγνοώντας το γεγονός ότι οι εναλλακτικοί τύποι βασίζονται σε γραπτές μαρτυρίες κοινής χρήσης που εντόπισαν οι λεξικογράφοι. Άλλοι μαλώνουν για χρόνια για την εξαίρεση λέξεων που σημειώνονται ως ξενικές· κάποιες απ' αυτές (DA*, DES*, VIN*, VON*), αφαιρέθηκαν από το Σκραμπλ όταν υιοθετήθηκε το OWL, το 1998, άλλες όχι (AMI, DE, JEU).

Ο Νταν Πρατ, μαθηματικός του Υπουργείου Άμυνας, παραιτήθηκε από την επιτροπή λεξικών της ΕΕΣ και από το αγωνιστικό Σκραμπλ, εν μέρει γιατί η τελευταία αναθεώρηση του λεξικού δεν άλλαξε πολλά. Ο Πρατ αρνήθηκε να μου μιλήσει για το OSPD διότι, όπως είπε, του ήταν πολύ δυσάρεστο να αναμασάει τις μάχες του. Έγραψε όμως ένα άρθρο για το λεξιλογικό περιοδικό «Επί Λέξει» το 1999, στο οποίο θρηνούσε για τις αντιφάσεις του OSPD που οφειλονταν στο ότι πρόκειται για μια ανομοιογενή συσσώρευση λέξεων από ένα σωρό λεξικά, κάποια απ' τα οποία είναι ξεπερασμένα. Πρότεινε ένα πραξικόπημα για το ξεκαθάρισμα των λέξεων.

«Αν τα μελλοντικά λεξικά των λεξοπαιχνιδιών δέχονταν μόνο τις λέξεις από δύο πρότυπα έργα αναφοράς, θα είχαμε σταθερότερο περιβάλλον λεξικών που ίσως ικανοποιούσε και τους εραστές των λέξεων και τους επαγγελματίες», έγραψε ο Πρατ, «και πιθανόν να μπορούσαμε να σκεφτούμε το ξεσκαρτάρισμα πολλών λέξεων που δεν εμφανίζονται πλέον σε κάποια εύκολα διαθέσιμη πηγή, κι ίσως ακόμη και των πιο ύποπτων απ' αυτές για τις οποίες εγγυάται μόνο μία πηγή».

Οι περισσότεροι εξπέρ δεν είναι τόσο αυστηροί στρουκτουραλιστές. Νοιάζονται για την ιστορία και την προέλευση των λέξεων που παίζουν κι ακόμη είναι επικριτικοί για τη νομιμότητα κάποιων λέξεων. Αλλά παραδέχονται ότι το «λεξικό» του Σκραμπλ, δεν είναι τελικά ένα πραγματικό λεξικό. Είναι ένα βιβλίο που σχεδιάστηκε για να μην ξοδεύουν οι παίκτες όλο τους το χρόνο στο τι είναι δεκτή λέξη. «Ο κόσμος συνεχίζει να συγχέει τα λεξικά με μια στενά οριοθετημένη λίστα λέξεων που έγινε για να υποστηρίξει ένα παιχνίδι», έγραψε ο Άλμπερτ Χαν, ένας Καναδός εξπέρ, στο CGP.

Τα λήμματα του OSPD έχουν μόνο σημειώσεις για το μέρος του λόγου, την κλίση και κουτσουρεμένες ερμηνείες· καθόλου προφορά και

ετυμολογία. Και οι ερμηνείες δεν είναι πάντα αξιόπιστες. Οι παίκτες του Σκραμπλ αρέσκονται να αστειεύονται για την ερμηνεία στο OSPD του TUP: «να συνουσιάζεσαι με προβατίνα». Ο Χαν σκέφτηκε πως ήταν αστείο, επίσης, και αναρωτήθηκε πόσο διαδεδομένη είναι αυτή η πράξη ώστε να χρειάζεται μια λέξη να την περιγράφει. Αυτό, ώσπου να ψάξει τη λέξη στο πραγματικό λεξικό. Σημαίνει να πηδάς ένα πρόβατο, εντάξει, «αλλά αναφέρεται στο κριάρι», έγραψε ο Χαν.

Αν το OSPD ήταν ολοκληρωμένο λεξικό, ή αν το OWL ήταν λίστα λέξεων βασισμένη στη χρήση, θα ενημερωνόταν συχνότερα. Από την κυκλοφορία του OWL, έχουν βγει τρεις νέες εκτυπώσεις της δέκατης έκδοσης του Κολεγιακού Merriam-Webster που πρόσθεσαν ντουζίνες νέων λέξεων. Αυτές περιλαμβάνουν γνώριμους όρους όπως τα BREWPUB, CINEPLEX, MESCLUN, MINIBAR, MORPHED, MOSH, SPAM και ECHINACEA, χωρίς να αναφερθούν ένα μάτσο λέξεις για καινούργια νομίσματα από την ανατολική Ευρώπη κι απ' αλλού που θα 'ταν θαυμάσιες μικρές λέξεις για το Σκραμπλ. Όμως αυτές οι λέξεις χρειάζονται αστερίσκους σ' αυτήν τη σελίδα. Δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν στο παιχνίδι ακόμη.

Τις φορές που το λεξικό του Σκραμπλ έχει ενημερωθεί, δεν έχει καθαρισθεί. Περισσότερες από χίλιες λέξεις έχουν προστεθεί στις δύο τελευταίες αναθεωρήσεις, όμως μόνο μια χούφτα έχει σβηστεί. Στο μεταξύ, υπάρχουν λέξεις του OSPD που δεν μπορούν να βρεθούν σε κανένα σύγχρονο κολεγιακό λεξικό. Επιδίωξαν μονάχα επειδή περιλαμβάνονται σε αυτό.

Πάρτε τη Λέξη AL. Είναι ένα δέντρο της ανατολικής Ινδίας, σύμφωνα με το OSPD, που ορίζει το AAL ελάχιστα διαφορετικά, ως θάμνο της ανατολικής Ινδίας. Το AL εμφανίστηκε στο «Κολεγιακό Λεξικό του Οίκου Random», «τη χειρότερη στιγμή για τους σκοπούς του OSPD», έγραψε ο Νταν Πρατ στο «Επί Λέξει», «αφού τώρα θα επιζήσει, προφανώς για πάντα, μολονότι η τρέχουσα έκδοση του Random καθώς και όλα τα ανταγωνιστικά του, παραλείπουν αυτή την εξαιρετικά άγνωστη σπανιότητα». Όμως ενώ τα AL & AAL επιβιώνουν, οι λέξεις που βρήκε ο Τζο Λέοναρντ να έχουν παραλειφθεί από το Funk & Wagnalls, κατά την αρχική δημιουργία του OSPD, ποτέ δεν είχαν την ευκαιρία να ζήσουν στην ασημαντότητά τους.

Το λεξικό του Σκραμπλ υπέστη μια εκκαθάριση, όμως όχι στην έκταση που ήθελαν οι παίκτες.

Στο τέλος του 1993, μια ιδιοκτήτρια γκαλερί τέχνης στη Βιρτζίνια, η Τζούντιθ Γκραντ, γευμάτιζε με δύο ηλικιωμένους Εβραίους φίλους της. Η συζήτηση γύρισε στο πάθος του ζευγαριού για το Σκραμπλ. Κι όταν έβγαλαν έξω το OSPD τους κι έδειξαν στην Γκραντ τη λέξη ΕΒΡΑΙΟΣ –με την ερμηνεία «κάποιος με τον οποίο παζαρεύεις, προσβλητικός όρος»– αυτή τρόμαξε.

Η Γκραντ έψαξε κι άλλες λέξεις- KIKE, HEBE, YID, NIGGER, DAGO, SPIC¹. «Έγινα έξω φρενών», δήλωσε η Γκραντ σε μια τοπική εφημερίδα. «Τούτες οι λέξεις δεν έχουν καμιά δουλειά σ' ένα λεξικό που υποστηρίζει ένα παιχνίδι». Άρχισε να γράφει επιστολές, πρώτα στο Merriam-Webster και στο το τμήμα παιχνιδιών της Hasbro, Μίλτον Μπράντλεϊ. Δεν της άρεσαν οι απαντήσεις.

«Δεν είναι βεβαίως επιδίωξη του λεξικού να διαιωνίσει φυλετικά ή εθνικά στίγματα ή να κάνει τέτοιες χρήσεις σεβαστές», έγραψε ο διευθυντής σύνταξης του Merriam-Webster, ο Φρέντερικ Μις. «Ωστόσο, τέτοιου είδους λέξεις που στιγματίζουν είναι μέρος της γλώσσας και αξιόπιστα λεξικά τις καταγράφουν ως τέτοιες».

«Ως λεξικό, αντανακλά τις λέξεις που χρησιμοποιούνται σήμερα στη γλώσσα μας», της απάντησε ο πρόεδρος της Μίλτον Μπράντλεϊ, Ντέιβ Γουίλσον. «Είναι σημαντικό να σημειώσετε πως η εταιρεία Μίλτον Μπράντλεϊ δεν περιφρονεί τη χρήση αυτών των λέξεων ούτε είναι υπέρμαχος της χρήσης προσβλητικών όρων. Αν ήταν στην αρμοδιότητά μας, καμία απ' αυτές τις λέξεις –ούτε τα συναισθήματα πίσω απ' αυτές– δεν θα υπήρχε καθόλου».

Η Γκραντ δεν ικανοποιήθηκε. Επικοινωνήσε με τον Συνασπισμό Κατά της Δυσφήμισης του Μπινάι Μπιρίθ, την Εθνική Ένωση για την Πρόοδο των Εγχρώμων, τον Οργανισμό Σιωνιστών της Αμερικής. Τίποτα. Τελικά, το Εθνικό Συμβούλιο των Εβραίων Γυναικών άρχισε μια καμπάνια δι' αλληλογραφίας που κέντρισε λίγο το ενδιαφέρον των εβραϊκών ΜΜΕ και ο Συνασπισμός Κατά της Δυσφήμισης ανέλαβε την πρωτοβουλία εκ νέου. Ο ΣΚΔ έγραψε στον πρόεδρο της Hasbro, Άλεν Χάσενφελντ. Κατηγορούσε τη Hasbro για «παιχνίδια μίσους, δίχως υπερβολές» και τον παρότρυνε να «αποσυρθούν τα γεμάτα μίσος, ταπεινωτικά επίθετα».

¹ Προσβλητικές λέξεις για τους εβραίους,, τους μαύρους και τους ισπανόφωνους αμερικανούς.

Μεγαλώνοντας, ο Χάσενφελντ έπαιζε Σκραμπλ με τη μητέρα του Σύλβια. «Λέξεις που επέκριναν κόσμο, αυτές απαγορεύονταν εντελώς», μου λέει ο Χάσενφελντ. «Θα έπλενες το στόμα σου και μπουκωμένος με μπουρμπουλήθρες απ' το σαπούνι, θα γυρνούσες πίσω. Όχι. Όχι βρόμικες λέξεις». Δίχως να συμβουλευτεί το Merriam-Webster ή την Εθνική Ένωση Σκραμπλ, ο Χάσενφελντ αποδέχθηκε το αίτημα του ΣΚΔ: η εταιρεία ανακοίνωσε ότι πενήντα με εκατό «προσβλητικές» λέξεις θα πρέπει ν' αφαιρεθούν από το OSPD.

Η κοινότητα του Σκραμπλ έγινε μπαρούτι. Μια χούφτα παικτών, κάποιοι ευσεβείς χριστιανοί, ας σημειωθεί, υποστήριξαν την απόφαση. Αλλά μια μεγάλη πλειοψηφία, με ηγέτες έναν αριθμό Εβραίων παικτών, κατηγορήσαν τη Hasbro για λογοκρισία. Οι λέξεις είναι λέξεις και η απαγόρευσή τους από ένα λεξικό δεν θα τις απομάκρυνε από την κοινή χρήση, επιχειρηματολόγησαν. Επιπλέον, οι ίδιοι παίκτες προσπαθούσαν να εξηγήσουν ότι οι λέξεις που παίζονται σ' ένα ταμπλό κατά τη διάρκεια ενός παιχνιδιού Σκραμπλ δεν έχουν νόημα. Στο περιορισμένο πλαίσιο της κτήσης βαθμών, η σημασία του HONKIE¹, που κρίθηκε προσβλητικό λήμμα του OSPD, δεν είναι περισσότερο σημαντική απ' αυτήν οποιασδήποτε άλλης δυσνόητης αλλά συνηθισμένης στο παιχνίδι λέξης. Οι Εβραίοι παίκτες παίζουν αδίστακτα το YID και οι αφροαμερικανοί δεν διστάζουν να παίζουν NIGGERS, αν είναι η σωστή κίνηση τακτικής. (Έξω από την αίθουσα αγώνων βέβαια, οι λέξεις έχουν πλαίσιο. Το DARKIES² που έκανε την εμφάνισή του στον τελικό του εθνικού πρωταθλήματος το 1990, αλλάχθηκε σε DARKENS³ όταν το ταμπλό παρουσιάστηκε στο «Καλημέρα Αμερική» την άλλη μέρα).

Η Χίλντα Σίγκελ, κόρη Ρωσοεβραίων μεταναστών και μέλος του Εθνικού Συμβουλίου των Εβραίων Γυναικών, οργάνωσε κίνηση για αίτηση κατά της περικοπής, η οποία απέφερε περίπου οκτακόσιες υπογραφές παικτών από τριάντα πέντε πολιτείες. «Υπάρχει τεράστιος αριθμός λέξεων που μπορεί να είναι προσβλητικές για το ένα ή το άλλο άτομο ή ομάδα», έγραφε η αίτηση. «Και οπωσδήποτε ένα βιβλίο που φιλοδοξεί να είναι λεξικό δεν μπορεί να υποκρίνεται πως οι λέξεις αυτές δεν υπάρχουν». Παίκτες απείλησαν ότι θα αποχωρήσουν από την ΕΕΣ, θα μπούκοτάρουν

¹ Υποτιμητική λέξη για τους λευκούς.

² «Σκούροι», υποτιμητική λέξη για τους μαύρους.

³ Σκοτεινιάζει, σκουραίνει.

τα τουρνουά κι ακόμη ότι θα καταφύγουν στα δικαστήρια, αν αποκλείονταν αυτές οι λέξεις. Ο Τζον Ουίλιαμς έλαβε επιστολές μίσους και απειλές στα γραφεία της ΕΕΣ.

Στο μεταξύ, ο Ουίλιαμς έπρεπε να βοηθήσει να συνταχθεί η λίστα των λέξεων προς διαγραφή. Τα στελέχη της Hasbro, πολιτικά ορθώς, ακολούθησαν το ρεύμα, πράγμα που δεν έκανε τη δουλειά ευκολότερη. «Έχω κάποιες αμφιβολίες για ορισμένες απ' αυτές τις λέξεις», θυμάται ο Ουίλιαμς να του λέει ένα υψηλόβαθμο στέλεχος της Hasbro. «Το BLOWJOB¹; Να θεωρήσω πως είναι εντάξει για το Σκραμπλ;» Το TUP εμφανιζόταν σε μια λίστα με τις πιθανές διαγραφές, μέχρι που ο Ουίλιαμς είπε ότι επρόκειτο για το κριάρι, «όχι για δύο αγόρια της φάρμας».

Ο Ουίλιαμς άκουσε από τον επικεφαλής μιας ομάδας Ρομ που εκπροσωπούσε τα συμφέροντα των τσιγγάνων ότι ζητούσαν ν' απαλειφθεί το ρήμα GYP² (αυτό δεν έγινε). Μια επιστολή ρωτούσε αν θα αποκαθαρθούν τα CRIPPLE³ (όχι) και WETBACK⁴ (ναι). Ένας συγγραφέας δήλωνε πως έβρισκε τις λέξεις GUN⁵ και WAR⁶ ως τις πιο προσβλητικές στην αγγλική γλώσσα και (περιπαικτικά προφανώς) αξίωνε την αφαίρεσή τους. «Μην παραδίδετε στην αστυνομία της γλώσσας», είπε ένας άλλος.

Η λίστα, που ποτέ δεν δόθηκε στη δημοσιότητα (αν και οι παίκτες του Σκραμπλ συμπεράιναν τα περιεχόμενά της), περιείχε 206 απαλοιφές, τις παράγωγες λέξεις, τους πληθυντικούς, τις κλίσεις και τους εναλλακτικούς ορθογραφικούς τύπους περίπου εβδομήντα διαφορετικών όρων. Οι περισσότερες ήταν προβλέψιμες – βλαστήμιες, εθνικά στίγματα, ιδιωματικοί όροι. Υπήρχαν και μερικοί παραλογισμοί: FART, LIBBER, FATSO, JESUIT, PAPIST, PISS & TURD⁷. Το BADASS⁸ και το PISSER⁹ πετάχτηκαν έξω μολονότι στο λεξικό δεν είχαν τη σημείωση «προσβλητικό» ή «χυδαίο».

¹ Πεολεϊζία.

² Αφαιρώ κάτι με βία, κλέβω (από το Gypsy= τσιγγάνος, Ρομ).

³ Σακάτης, σακατεύω.

⁴ Υποτιμητική λέξη για μεξικανό λαθρομετανάστη.

⁵ Όπλο.

⁶ Πόλεμος.

⁷ Μειωτικές και υβριστικές λέξεις, αντίστοιχα: πέρδομαι, φιλελεύθερος, χοντρομπαλάς, Ιησουίτης, καθολικός, κατουρά, πρόστυχος.

⁸ Με πολλές σημασίες – τσαμπουκάς, σκληρό αφεντικό, κακός άνθρωπος, κ.α.

⁹ Με πολλές σημασίες – τουαλέτα, άσχημη κατάσταση, αιδούιο, κ. α.

«Το να προσβάλλεσαι είναι τόσο υποκειμενικό, είναι αστείο», είπε ο Ουίλιαμς σε μια από τις πολλές συνεντεύξεις του. «Όμως προσπαθούμε να το προσεγγίσουμε ακαδημαϊκά».

Ήταν μια μάχη ανάμεσα στη λογοκρισία και την ευαισθησία. Η Hasbro είπε στον Ουίλιαμς να μην εκστομίζει τις απαγορευμένες λέξεις στις συνεντεύξεις. Ένωσε σαν να πιεζόταν να υπερασπισθεί μια μη υπερασπίσιμη θέση. Από τη μια μεριά, το Σκραμπλ ήταν ένα ιδιόκτητο παιχνίδι και η Hasbro είχε το δικαίωμα να προστατεύσει την εταιρική της εικόνα και τα συμφέροντά της· ήταν ιδιοκτήτης του λεξικού του Σκραμπλ, το οποίο βέβαια δεν ήταν αληθινό λεξικό αλλά ένα εργαλείο για να παίζεται το παιχνίδι. Απ' την άλλη, ο Ουίλιαμς, παίκτης ο ίδιος, αντιλαμβανόταν ότι η αφαίρεση λέξεων από το λεξικό για λόγους διαφορετικούς από λεξικογραφικούς, ήταν απλώς λάθος.

Έτσι, προσπάθησε να διαπραγματευθεί στα παρασκήνια ένα συμβιβασμό: δύο βιβλία, ένα για το πλατύ κοινό, ένα για τους παίκτες του αγωνιστικού Σκραμπλ. Όμως κάποιοι κορυφαίοι παίκτες φοβούνταν ότι αυτό δεν θα συνέβαινε. Κι έτσι, το εθνικό πρωτάθλημα του 1994 ήταν μια ευκαιρία για επίθεση. Περισσότεροι από διακόσιοι παίκτες πλημύρυσαν την αίθουσα δεξιώσεων του ξενοδοχείου Universal Hilton του Λος Άντζελες, φορώντας τι-σερτ με συνθήματα κατά της περικοπής και κουνώντας πλακάτ που ζητούσαν να ανατραπεί. Λεπτά πριν την προσφώνησή του, ο Ουίλιαμς πήρε τηλέφωνο τον Ντέιβ Ουίλσον στη Hasbro. Ύστερα έκανε μια θριαμβευτική ανακοίνωση: «Οι λέξεις είναι δικές μας», είπε.

Η Hasbro συμφώνησε να εκδώσει τα δύο λεξικά. Το ένα, που θα πουλιόταν στα βιβλιοπωλεία, το OSPD3, θα έφερε την επιγραφή «για ψυχαγωγικά και σχολικά παιχνίδια» και θα εξαιρούσε τους προσβλητικούς όρους. Μια ξεχωριστή λίστα, με τις σβησμένες λέξεις και δίχως καθόλου ερμηνείες θα κυκλοφορούσε για χρήση στους ομίλους και τα τουρνουά. Οι παίκτες ζητωκραύγασαν.

Το 1988, ο Τζο Έντλι έλαβε μια από τις λίστες λέξεων του Τζο Λέοναρντ για πιθανή ενσωμάτωση στο υπό σχεδιασμό OSPD2. Οι λέξεις ήταν γραμμένες κατά πλάτος της σελίδας με δυο κενά ανάμεσά τους, κι έτσι ο Έντλι ζήτησε από ένα μέλος της επιτροπής λεξικών της ΕΕΣ, μία έμπειρη παίκτρια και πρόεδρο ομίλου στο Πόρτλαντ του Όρεγκον, την Κάρεν Μέριλ, να ξαναγράψει τη λίστα σε στήλες.

Ένα μικρό κομμάτι για τη Μέριλ, γραμμένο από τον Έντλι με τον τίτλο, «Οι προβολείς στους ομίλους: Ένας ηγέτης στα βορειοδυτικά», εμφανίστηκε στο Δελτίο του Σκραμπλ, δύο χρόνια μετά. Η τέταρτη από τις επτά παραγράφους ανέφερε, «η Κάρεν συνέβαλε στην επίσπευση της έκδοσης του αναθεωρημένου OSPD, η οποία αναμένεται μέσα στο 1991. Μπήκε στην επιτροπή λεξικών το 1988 και βοήθησε να γίνει η νέα λίστα λέξεων σε αναγνώσιμη μορφή για να εκδοθεί από το Merriam-Webster».

Η δουλειά του Τζο Λέοναρντ δεν είχε αναγνωριστεί ακόμη. Ο Έντλι του είχε γράψει ότι καταλάβαινε πως δεν μπορούσε να δεχθεί χρήματα για το έργο του (το οποίο ο Λέοναρντ λέει πως δεν είναι αλήθεια), όμως η Ένωση Σκραμπλ θα επιδίωκε την αποζημίωσή του με άλλο τρόπο. (Ο Έντλι ισχυρίζεται ότι σχεδίαζε να του δώσει ένα αντίτυπο του «Αγγλικού Λεξικού της Οξφόρδης» και να γράψει ένα άρθρο γι' αυτόν στο Δελτίο). Ο Λέοναρντ ζήτησε μια εφ' όρου ζωής συνδρομή στην Ένωση, χρηματοδότηση των λεξικών αναφοράς που είχε προμηθευτεί και τουλάχιστον δύο αντίτυπα του OSPD2. Δεν πήρε ποτέ απάντηση από τον Έντλι, λόγω αυτών που ακολούθησαν.

Λίγο μετά το άρθρο γι' αυτήν στο Δελτίο του Σκραμπλ, η Κάρεν Μέριλ πήρε μια θυμωμένη επιστολή από τον Λέοναρντ. Ήταν ενοχλημένος επειδή εκείνη είχε επιδοκιμαστεί για τη δουλειά της στο λεξικό, ενώ ο ίδιος όχι. Την ίδια εποχή, η τελική κύρια λίστα των 44 σελίδων του Λέοναρντ είχε δοθεί στο Merriam-Webster που βασιζόταν σχεδόν αποκλειστικά σ' αυτήν για την προετοιμασία του OSPD2. Η Μέριλ προώθησε την επιστολή στην ΕΕΣ και ο Έντλι είπε στον Λέοναρντ ότι της χρωστούσε συγγνώμη. Ο Έντλι είπε στον Λέοναρντ πως θα λάμβανε έπαινο για τη δουλειά του, «στον κατάλληλο χρόνο».

Ύστερα, η Μέριλ άρχισε να παίρνει απειλητικές και άσεμνες ταχυδρομικές κάρτες, γραμμένες με τον ακριβή γραφικό χαρακτήρα του Λέοναρντ ή δακτυλογραφημένες σε χειροκίνητη γραφομηχανή. Η Μέριλ λέει ότι οι κάρτες, κάποιες από τις οποίες φέρουν την υπογραφή του Τζο, έφταναν κάθε λίγες βδομάδες για περίπου έναν χρόνο. Έπειτα σταμάτησαν κι η Μέριλ λέει πως έλαβε μια δεύτερη συγγνώμη απ' τον Λέοναρντ. (Ο Τζο δεν παραδέχεται σε εμένα ότι έγραψε τις κάρτες, αλλά δεν το αρνείται ρητά κιόλας). Ακολουθώντας τις συμβουλές των δικηγόρων της Hasbro και των κρατικών αρχών του ταχυδρομείου, ο Τζον Ουίλιαμς ανακάλεσε την ιδιότητα του Λέοναρντ ως μέλους της ΕΕΣ. Το OSPD2 εκδόθηκε το 1991, όμως ο Λέοναρντ ούτε αναγνωρίστηκε, ούτε αποζημιώθηκε ποτέ.

Παρά την ανακατωσούρα, ο Τζο συνέχισε να ερευνά τις λέξεις. Όταν η Hasbro παρήγγειλε την περικοπή των δήθεν «βρόμικων» λέξεων λίγα χρόνια αργότερα, η ΕΕΣ είχε την ευκαιρία να αναθεωρήσει το λεξικό απ' την αρχή. Κάποιοι παίκτες συνέταξαν μια λίστα περίπου χιλίων λέξεων από τη δέκατη έκδοση του Merriam-Webster. Ο Τζο, φυσικά, βρήκε περίπου 160 λέξεις να έχουν διαφύγει απ' αυτούς που έκαναν την έρευνα, από το ADZUKI (που υπήρχε στο λήμμα «adzuki bean»¹) έως το YUPS (πληθυντικός του ουσιαστικού YUPPIE²). Βρήκε, αλλά δεν τα συμπεριέλαβε, το BOFFED και το BOFFING³, λόγω της συζήτησης για την περικοπή, τα οποία παραμένουν μη αποδεκτά αν και το Merriam-Webster τα έχει.

Πωτάω τον Τζο γιατί συνέχισε την έρευνα για νέες λέξεις ακόμη κι όταν ήταν persona non grata για την ΕΕΣ. Σ' ένα γράμμα του λέει ότι η λίστα «δεν μου έκανε καθόλου καλό να βρίσκεται στο διαμέρισμά μου, εξ ολοκλήρου καμωμένη με μολύβι. Έτσι, σκέφτηκα για άλλη μια φορά, “Γιατί να μην τη μοιραστώ, έτσι ώστε όλοι οι άλλοι που χρησιμοποιούν αυτό που θα γινόταν το OWL, να ωφεληθούν απ' αυτή;”. Κι έτσι έκανα. Απλώς φαντάστηκα πως οι παίκτες του παιχνιδιού άξιζαν να έχουν τις πρόσθετες αυτές λέξεις».

Ο Τζο προώθησε τη λίστα σ' έναν παίκτη του Σκραμπλ με τον οποίο αλληλογραφούσε, ο οποίος τη μετέφερε στον Έντλι που την έβαλε στο Δελτίο. Ο Έντλι ήταν ενήμερος ότι οι λέξεις προέρχονταν από τον Λέοναρντ, που ήταν ακόμη αφορισμένος από την ΕΕΣ. Άσχετα μ' αυτό, οι λέξεις περιλήφθηκαν στο OWL. Ο Λέοναρντ δεν έλαβε ποτέ ευχαριστίες ή αποζημίωση γι' αυτή την τελευταία του συμβολή.

Σχεδόν εννιά χρόνια μετά από την έξωσή του από την ΕΕΣ, ο Τζον Ουίλιαμς πρότεινε να επαναφέρει τον Τζο ως μέλος, με τον όρο ότι δεν θα «ξεσπάσει για τις απογοητεύσεις του» στον οργανισμό. Ο Τζο είναι μπερδεμένος με την πρόταση και το μνημονεύει σε αρκετά γράμματα προς εμένα.

¹ Είδος γιαπωνέζικου φασολιού.

² Γιάπης.

³ Τύποι του ρήματος boff (συνουσιάζομαι) που έχει προσβλητική έννοια.

11. Ματ

Ο Ματ Γκρέιχαμ μένει στο Άπερ Ιστ Σάιντ, σε μια πέτρινη καφέ οικοδομή με πολλές σκάλες και ένα σωρό πόρτες- σαν λαβύρινθος. Το χαμηλοτάβανο στούντιό του στον τρίτο όροφο είναι δυόμισι μέτρα στο πλατύτερο σημείο του και περίπου δέκα μέτρα στο μήκος του: μια κρύπτη στα μέτρα του Σακίλ Ο Νιλ¹. Τα περιεχόμενά του το κάνουν να φαίνεται ακόμη μικρότερο, ένας κλειστοφοβικός ιερός τάφος για τα πολλαπλά ενδιαφέροντα του Ματ.

Το μεγαλύτερο πάθος του είναι τα βιβλία. Περισσότερα από σαράντα ράφια στενάζουν κάτω απ' το βάρος εκατοντάδων τόμων, ίσως περισσότερων από χίλιους, αλλού είναι στοιβαγμένοι σε διπλές σειρές κι αλλού ως το ταβάνι. Υπάρχουν, φυσικά, μεγάλες ποσότητες από βιβλία για λέξεις: πάνω από μια ντουζίνα κλασικά λεξικά, λεξικά ετυμολογικά, καθομιλουμένης, ευφημισμών και ομοιοκαταληξίας, βιβλία ιστορίας της γλώσσας, σημειολογίας, λεξοπαιχνιδιών, γλωσσολογίας, ξένων γλωσσών, το Λεξικό της Εσπεράντο, τόμοι των Ουίλιαμ Σαφάιρ, Έντουιν Νιούμαν, Ντμίτρι Μπόργκμαν και σχεδόν οποιουδήποτε έχει γράψει για τη γλώσσα. Υπάρχει ένας τοίχος βιβλία για παιχνίδια, βιβλία «πώς να κερδίσετε» στο σκάκι, στο τάβλι, στον «Οθέλλο» στο «Γκόου», στη μονόπολη. Μια αρμαθιά βιβλία για τα έξυπνα φάρμακα και τον εγκέφαλο. Ένα ξεχωριστό τμήμα βιβλίων για τον αθλητισμό, πολλά απ' αυτά για την πρώτη και τη δεύτερη αγάπη του, το μπάσκετ και το μπάσκετ του πανεπιστημίου της Ιντιάνα.

Ύστερα είναι τα παιχνίδια, επίσης στοιβαγμένα στα ράφια, μερικά κλειστά, καινούρια. Το Σκραμπλ σε πολλές παραλλαγές, βέβαια, συν απομιμήσεις όπως τα «ΛΕΣ» και «Έξυπνος στις Λέξεις». Υπάρχουν τα «Ίψουιτς και Κιγουνέρντ», «Μπιγκ Μπογκλ», Κουίπ Κιουμπς». Μαζεμένα σε αναρτημένα στον τοίχο δίχτυα είναι ντουζίνες λούτρινα ζώα, μεταξύ τους και κάποια απ' αυτά που ο Ματ κουβαλάει στα τουρνουά. Άλλα ζώα στριμώχνονται στο κρεβάτι του Ματ κι όταν κάθομαι σε μία από τις δύο καρέκλες του διαμερίσματος, μια γιγαντιαία φιγούρα από το «Εκεί που

¹ Μπασκετμπολίστας, ύψους 2.16 μ

είναι τα άγρια πράγματα» του Μορίς Σέντακ¹, γουρλώνει τα μάτια της από το πάτωμα δίπλα μου.

Το γραφείο του Ματ καταλαμβάνει το στενότερο σημείο του διαμερίσματος, ένα μικρό διάδρομο που οδηγεί στην είσοδο (όπου είναι τα βιβλία για τα αθλήματα μαζί με ένα κιβώτιο εφημερίδων με το λογότυπο μιας αθλητικής ημερήσιας εφημερίδας των αρχών του '90 που δεν κυκλοφορεί πια). Πάνω του είναι ένας παλιός υπολογιστής γραφείου, ντουζίνες μπουκαλάνια με βιταμίνες και έξυπνα φάρμακα, κάποια από τα οποία ο Ματ αποκτά μέσω ταχυδρομικής παραγγελίας, κι άλλες στοίβες βιβλία, κασέτες, μια παρουσίαση ενός παιχνιδιού Σπάιντερμαν κι ένα Σκραμπλ ανοικτό, έτοιμο προς χρήση.

Τα δύο παράθυρα αφήνουν λίγο φως να μπει, το μπάνιο είναι βρόμικο, το ψυγείο στη μικροσκοπική, σαν πλοίου κουζίνα, περιέχει περισσότερες βιταμίνες από τροφές.

Περνάει τον περισσότερο χρόνο του σ' αυτόν τον μικρό κουνελότοπο. Ποτέ δεν είχε σταθερή δουλειά. («Πουλούσα εφημερίδες», λέει ανέκφραστα. «Κι ήμουν καλός. Ήμουν ένας καλός εφημεριδοπώλης»). Θεωρεί πως οι δουλειές είναι μέρος του προβλήματος της κοινωνίας· αν κάποιος δεν θέλει να εργαστεί, δεν θα 'πρεπε να το κάνει. Οι δουλειές είναι για λεφτά και τα λεφτά είναι μόνο για υλικά πράγματα. Αν είχε περισσότερα λεφτά, τι θα είχε; Μεγαλύτερο διαμέρισμα, ωραιότερα υπάρχοντα, τα πράγματα θα 'ταν πιο εύκολα με τις γυναίκες. Γάμησέ τα όλ' αυτά.

Τα χρήματα για το νοίκι και τις βιταμίνες –τα δύο βασικά έξοδα του Ματ– του τα δίνει κυρίως η μητέρα του. Περιστασιακές εμφανίσεις ως κωμικός και νικηφόρες παρτίδες Σκραμπλ του παρέχουν λίγα λεφτά για να κινείται. Ο Ματ έχει διαλέξει δύο ουσιαστικά δίχως λεφτά επαγγέλματα –αν το να παίζεις Σκραμπλ μπορεί να θεωρηθεί επάγγελμα– και αμφότερα τον κρατούν για μεγάλα διαστήματα απομονωμένο στο διαμέρισμά του, όπου κοιμάται περίεργες ώρες και μελετάει λέξεις όταν έχει διάθεση.

Ο Ματ είναι από τους καλύτερους αναγραμματιστές του Σκραμπλ. Έχει τρομερή γνώση λέξεων την οποία αποδίδει στην έμφυτη ικανότητά του να συγκρατεί λέξεις οι οποίες αυξάνονται από το απόθεμα των συμπληρωματικών βοηθημάτων του. Και αγαπάει τις λέξεις για την

¹ Συγγραφέας παιδικών βιβλίων από το Μπρούκλιν

ενδογενή τους ομορφιά, μοιάζει κάπως με ποιητή που εκτιμά τις λέξεις για τη συμμετρία, την ισορροπία ή κάποια άλλη αισθητική.

«Νιώθω όπως ο Σαλιέρι¹ για τον Αμαντέους», λέει ο Έρικ Τσέικιν για τον Ματ. «Νιώθω σαν να έχω το κουράγιο, όμως στα σκέτα γράμματα και τους αναγραμματισμούς, ο Ματ είναι ασυναγώνιστος. Είναι θέμα δομής εγκεφάλου».

Το πιο εντυπωσιακό γνώρισμα του Ματ είναι η φαντασία, τέτοια που λίγοι εξπέρ μπορούν να συναγωνιστούν. Απλώς βρίσκει δημιουργικές κινήσεις που σε τρελαίνουν. Προς το τέλος ενός αγώνα του τουρνουά στο Όσιν Σίτυ του Νιου Τζέρσυ, ο Ματ είχε τα EHIIPRT. Όμως ο αντίπαλός του έκλεισε το μόνο σημείο όπου έμπαινε το μοναδικό σκραμπλ, το PITHIER. Η λογική κίνηση θα 'ταν να παίζει HIP, να κρατήσει τα EIRT και να ελπίζει να τραβήξει καλά γράμματα. Ωστόσο, ο Ματ πρόσεξε ένα N κι ένα C στην ίδια σειρά με επτά κενά ανάμεσά τους. Έπαιξε NEPHRITIC. Σχεδόν κανείς άλλος δε θα σκεφτόταν ούτε καν τη δυνατότητα να παίζει, ας ξεχάσουμε το να τη βρει, μια εννιαγράμματη λέξη *ανάμεσα* σε δύο γράμματα.

Σ' έναν αγώνα στο εθνικό πρωτάθλημα του Σικάγο, ο Ματ ξεπέρασε το εύρημά του στο Όσιν Σίτυ. Έχανε για ένα σκραμπλ κι είχε μείνει ένα γράμμα στο σακούλι. Τα γράμματά του ήταν DEEIOSW. Δεν υπάρχει όμως επταγράμματο σκραμπλ μ' αυτά τα άσχημα γράμματα, κι ούτε οκταγράμματο μπορούσε να γίνει στο ταμπλό. Έτσι, με το χρονόμετρο να τρέχει, ο Ματ έκανε το αδιανόητο: Παρήγαγε ένα εννιαγράμματο σκραμπλ δια μέσου δύο χωριστών γραμμάτων, T και R, στο οποίο ήταν αναγκαίο να κολλήσει το S στο OX, φτιάχνοντας το SOX. Είναι άθλος πνευματικής ευστροφίας που μοιάζει με το να κάνεις τον ζογκλέρ με πέντε μπάλες και να πηδάς πάνω από μια φλεγόμενη δάδα, έτσι για πλάκα: STOREWIDE.

Το είδος της ευέλικτης σκέψης που δημιουργήσε τα δύο καλύτερά του σκραμπλ είναι αυτό για το οποίο περηφανεύεται και στις παραστάσεις κωμωδίας του επίσης. Ο Ματ θα μπορούσε να ήταν σταρ, λέει, αν προσαρμόζε τις εκτελέσεις του στα φτωχά μέτρα των πολλών κι έβρισκε έναν φορτικό ατζέντη για να του κλείσει μια συμφωνία με εξαψήφια αμοιβή στην τηλεόραση. Αντιθέτως, ο Ματ κόλλησε στο εγκεφαλικό είδος

¹ Κλασικός συνθέτης (1750-1825), ανταγωνιστής του Μότσαρτ, στον οποίο αποδόθηκε από κάποιους ο θάνατος του Αμαντέους Μότσαρτ.

κωμωδίας, το γεμάτο αντισυμβατικά στοιχεία και περίπλοκα παιχνίδια με τις λέξεις.

«Πρόσφατα εκπάιδευσά τον σκύλο μου να κάθεται κάτω κάθε φορά που ακούει ένα κουδούνι. Και μετά έβαλα ένα κουδούνι στο λαιμό του. Δεν γυρνάει πολύ εδώ και εκεί πια. Δεν είναι και πολύ φύλακας, είναι όμως ένα θαυμάσιο τρομακτικό διακοσμητικό. Δεν έχω δει τελευταία κανένα κακό πνεύμα και μου 'χει φτιάξει το κέφι των διακοπών μου».

«Την Παρασκευή ο συγκάτοικός μου μ' έστειλε να πάρω κονσέρβες με ψάρια γιατί είχαμε καλέσει σε τραπέζι κάποιους επιζήσαντες Καθολικούς. Συνέβη το πιο παρανοϊκό. Ανεβαίνω τα σκαλιά, σκοντάφτω, όλα τα ψώνια πέφτουν προς τα κάτω στη σκάλα. Εκτός από μια κονσέρβα σολομό, που πέφτει προς τα πάνω στη σκάλα. Αλλόκοτη εμπειρία, αλλά μου έδωσε μια ιδέα. Κανά δυο βράδια μετά, οδηγούσα αντίθετα σ' ένα μονόδρομο. Με σταμάτησε ο αστυνόμος. Του είπα ότι γεννάω τ' αυγά μου. Είπε "Νεαρέ, έχω λόγους να πιστέψω ότι είσαι DUI". Ξέρεις τι είναι αυτό; Είπα "DO I?"».

«Σαν παιδί πηγαينوερχόμουν στα ιδρύματα· επισκεπτόμουν τους γονείς μου. Η μητέρα μου είναι σχιζοφρενική. Βέβαια, προτιμώ να τη σκέφτομαι ως "πρόσωπο του κόσμου". Κι ο πατέρας μου είναι μανιοκαταθλιπτικός. Έχει αυτές τις τρομερές αλλαγές στη διάθεσή του. Κάποτε μου έστειλε μια κάρτα. "Περνάω πολύ ωραία. Μακάρι να ήμουν νεκρός"».

Όταν πρωτοβλέπω τον Ματ στη σκηνή, σ' ένα μπαρ φίσκα στο Σόχο, είναι φιάσκο. Παραπονιέται ότι αισθάνεται άρρωστος, περιγελά το κοινό με εχθρικό τόνο και στέκεται αμήχανα στα πόδια του. Αργότερα όμως, μου δίνει μια κασέτα από τις τρεις εμφανίσεις του στο «Αργά τη νύχτα με τον Κόναν Ο Μπράιαν»³ (η πρώτην φίλη του είναι κειμενογράφος). Στην πρώτη του εμφάνιση, ο Ματ είναι νευρικός και σφιγμένος. Στην δεύτερη είναι ήρεμος, άνετος και το κοινό ανταποκρίνεται. Σκίζει. Στην τρίτη, όταν το κοινό πηδάει επάνω στο αποκορύφωμα ενός αστείου, ο Ματ ευχαριστεί σαρκαστικά που γέλασαν σε λάθος σημείο και κάποιος γιουχάρει.

¹ Οδηγός Υπό Την Επήρεια (DUI- Driving Under the Influence).

² «Είμαι;».

³ Κωμικό πρόγραμμα με καλεσμένους στο τηλεοπτικό κανάλι NBC.

Ο Ματ της σκηνής είναι ο Ματ του Σκραμπλ: έξυπνος, μπλαζέ, υπερβολικά δημιουργικός, όμως ασταθής, «μη μου άπτου», οξύθυμος, ευερέθιστος, με αυτογνωσία, παρανοϊκός. «Μόνο ένα χρωμόσωμα παραπάνω από τον τύπο στη “Σιωπή των Αμνών”¹», λέει ένας βετεράνος του Σκραμπλ.

Πιεσμένος από μια νέα φιλενάδα να 'ναι πιο υπεύθυνος για τον εαυτό του, και με τη βοήθεια της πρώην του, ο Ματ αποφάσισε στα μέσα του 1998 να βρει δουλειά. Το «Ζωντανά το Σαββατόβραδο» έψαχνε κειμενογράφους, ο Ματ ήξερε κάποιον, και λίγες βδομάδες πριν το εθνικό πρωτάθλημα προσλήφθηκε για τη φθινοπωρινή σεζόν.

«Αυτός ο χοντρομαλάκας πάει από μισό μέτρο κάτω απ 'το έδαφος σ' αυτήν τη δουλειά με εξαψήφια αμοιβή», είπε ο Μάρλον Χιλ, ο άλλος ιδιοφυής του Σκραμπλ, απένταρος φίλος μου. «Πες το μου ρε, όταν η Τόνι Μπράξτον² την πέσει σ' αυτόν τον χοντρομαλάκα».

Ο Ματ ήταν ακόμη πεσμένος, γιατί τον είχε παρατήσει η φίλη του. Επέμενε να συζητά για το χωρισμό και έπινε πολύ. Δυο βδομάδες πριν το εθνικό όμως, σταμάτησε. Είπε πως η ικανότητα του να αναγραμματίζει ήταν δυνατή και η ικανότητά του να «βλέπει» το ταμπλό είχε επιστρέψει. «Απλά, φορτσάρω», είπε μια μέρα πριν πάρει το τρένο για το Σικάγο με τον Μάρλον. «Ήμουν τόσο ναρκωμένος κι έπινα τόσο πολύ. Σταμάτησα για ένα βράδυ κι έβρισκα όλες αυτές τις καταπληκτικές κινήσεις. Η πνευματική συγκέντρωση, η συγκέντρωση που μου επιτρέπει να έχω μια πιο γαλήνια ζωή, είναι στη θέση της. Είμαι εμψυχωμένος. Νομίζω ότι μπορώ να παίξω σπουδαίο Σκραμπλ».

Κάπως έτσι ήταν και πριν το παγκόσμιο του 1997: Ο Ματ ήταν σε γλέντια και μεθύσια, σταμάτησε δυο βδομάδες πριν τη διοργάνωση, μελέτησε είκοσι τέσσερις ώρες την ημέρα και τερμάτισε δεύτερος. Όμως η επιτυχία δεν υλοποιήθηκε στο Σικάγο, όπου τράβηξε άσχημα γράμματα, δεν μπόρεσε να φορτίσει τις μπαταρίες του όπως στο παγκόσμιο της Ουάσιγκτον κι ο Ματ κάθισε κατηφής πίσω στην αίθουσα καθώς ο πράος, ατρόμητος Μπράιαν Καπελέτο παραλάμβανε την επιταγή των 25.000 δολαρίων.

Ο Ματ ξεκίνησε στο «Ζωντανά το Σαββατόβραδο» τον Σεπτέμβριο. Τον Οκτώβριο απολύθηκε.

¹ *Θρίλερ με πρωταγωνιστή έναν κατ' εξακολούθηση δολοφόνο.*

² *Δημοφιλής σέξι τραγουδίστρια.*

Περίπου ένα μήνα μετά την απόλυσή του, ο Ματ μου είπε τι συνέβη. Είπε ότι έβγαζε είκοσι καλαμπούρια τη μέρα για το τμήμα του, «νέα κάθε Σαββατοκύριακο», αλλά δεν κατάφερνε να βάλει κανένα απ' αυτά στο σόου –μόνο ένα την πρώτη βδομάδα, κανένα τη δεύτερη, την τρίτη ή την τέταρτη. Ο παραγωγός του τμήματος του είπε πως παίρνει καιρό, αλλά κανείς δεν ήταν πρόθυμος να τον βοηθήσει και τίποτα απ' αυτά που έγραφε δεν φαινόταν αρκετά καλό. Το ΖτΣ πάντα είχε τη φήμη μικροπρέπειας και σχολικής ατμόσφαιρας, όπου το να είσαι με το σωστό ακροατήριο ήταν πιο σημαντικό από το τι κάνεις.

«Είναι σα να'σαι ο απόκληρος», μου είπε ο Ματ. «Δεν είμαι και ο καλύτερος για να το αντιμετωπίσω. Ποτέ δεν είχα δουλειά. Ξέρω ότι οι άλλοι λένε, “Τι είπε ο Ματ; Τι έκανε ο Ματ;”, έτσι δεν μίλησα σε κανέναν γι' αυτό. Έμεινα κόκαλο. Με νοιάζει τι σκέφτονται οι άλλοι».

Για έξι βδομάδες κρύφτηκε στο διαμέρισμά του, τον έτρωγε η απόλυση. «Χθες ούτε που κοιμήθηκα», είπε. «Έχω κοιμηθεί μια ώρα στις τελευταίες σαράντα οκτώ ή εβδομήντα δύο. Το σκέφτομαι. Ακόμη κι όταν έχω καλή διάθεση, το σκέφτομαι. Έχω όμως το Σκραμπλ, που το περιμένω ευχάριστα».

Όταν είμαι με τον Ματ με κάνει ν' αναρωτιέμαι αν το Σκραμπλ δεν είναι υποκατάστατο – για τη δουλειά, τις φιλοδοξίες, την αντιμετώπιση της πραγματικότητας. Κάθε πωρωμένος σκακιστής, χαρτόμouτρο ή πρεζάκιος του Νιντέντο μπορεί να βεβαιώσει τη γοητευτική δύναμη των παιχνιδιών. Το νιώθω κι εγώ ο ίδιος, επίσης: θα πρέπει να με δέσουν στο κατάρτι όπως τον Οδυσσέα για να αποδράσω από το τραγούδι των σειρήνων ενός ταμπλό Σκραμπλ.

Από τη μια, το παιχνίδι που διάλεξα είναι απλώς μια διανοητική απασχόληση, μια ακαταμάχητη πρόκληση στρατηγικής· το Σκραμπλ είναι ένα από τα παιχνίδια της Πνευματικής Ολυμπιάδας που γίνεται κάθε χρόνο στο Λονδίνο. Από την άλλη όμως, δεν μπορεί να μην είναι υποκατάστατο για κάτι, μια απόδραση. Ο Ματ κάποτε είπε πως το Σκραμπλ «είναι ευλογία. Φαίνεται σαν κάτι που σημαίνει τόσα πολλά για σένα, ακόμη κι αν δεν είσαι θρησκόληπτος, ακόμη κι αν είσαι άθεος...» Η φωνή του έσβησε. Προσπάθησε να κάνει το παιχνίδι να δίνει κοσμικό νόημα στη ζωή του, να το δικαιώσει. Παρατήρησε ότι η Hasbro γιόρταζε

την πεντηκοστή επέτειο του Σκραμπλ εκείνη τη χρονιά, στις 5 Φεβρουαρίου. Την ημέρα των γενεθλίων του.

Όμως μπορεί ένα παιχνίδι, άσχετα για πόσες ώρες και ανεξάρτητα απ' οτιδήποτε άλλο στη ζωή κάποιου, να είναι βλαβερό με τον τρόπο που είναι ο εθισμός στα ναρκωτικά; Ή είναι το Σκραμπλ κατά κάποιο τρόπο διαφορετικό; Για τον Ματ, τον Μάρλον, τον Γ.Ε. Τζόελ, τους πιο ακραίους παίκτες στην υποκοουλτούρα του Σκραμπλ για τους οποίους το παιχνίδι είναι ο ήλιος του ηλιακού τους συστήματος, υπάρχει ένας απτός στόχος: να είναι οι καλύτεροι σε μια ανταγωνιστική απασχόληση. Να κερδίζουν. Ο Ματ κι ο Μάρλον κι ο Τζόελ δεν παίζουν Σκραμπλ επειδή δεν μπορούν να σταματήσουν κι αυτό τους κάνει δυστυχισμένους. Παίζουν γιατί πιστεύουν πως είναι καλοί σ' αυτό και θέλουν να κερδίζουν, να κερδίζουν λεφτά, δόξα, σεβασμό, την ετικέτα που λέει ότι είσαι ο καλύτερος σε κάτι.

Έτσι, δεν θεωρώ το Σκραμπλ μονομανία με την κλινική έννοια: ενοχλητική αποκλειστική απασχόληση με μια παράλογη ιδέα. Για τον Ματ –ή τον Μάρλον, ή τον Τζόελ, ή εμένα– το σκέφτομαι σαν μονομανία με την κοινή έννοια, ακαταμάχητο ενδιαφέρον. Όσο μυστηριώδη και να θεωρούμε τη γλώσσα, κανείς μας δεν έχει χρεώσει σ' αυτό το παιχνίδι λέξεων, ως πούμε, υπεραισθητικές ικανότητες. Απλώς μας αρέσει πολύ να το παίζουμε. Ο Γ.Ε. Τζόελ έχει αποδεχθεί πως το Σκραμπλ είναι η ζωή του και δεν χρειάζεται αυτό να είναι αποδοτικό. Ο Τζο Έντλι το έχει αποδεχθεί και το έχει κάνει αποδοτικό. Ο Μάρλον το 'χει αποδεχθεί, επίσης· είναι ισορροπημένος ζώντας με τη μητέρα του και μελετώντας Σκραμπλ όλη μέρα, τόσο ώστε να παραιτείται από μια τέλεια δουλειά: δοκιμαστής παιχνιδιών για υπολογιστή, συμπεριλαμβανομένου του Σκραμπλ.

Κι ο Ματ; Δεν είναι ποτέ τόσο βέβαιος. Έχοντας μόνο το Σκραμπλ να περιμένει ευχάριστα, σκέφτηκα πως για την ώρα ίσως δεν είναι η καλύτερη λύση για τη θλίψη του από τη δουλειά που έχασε στο ΖτΣ. Το Σκραμπλ θα είναι πρόσκαιρη λύση. Αλλά ο Ματ ήταν ενθουσιασμένος που θα έπαιζε στο ομαδικό τουρνουά του Χάρτφορντ, λίγες βδομάδες μετά την απόλυσή του.

Χάρη στο Σκραμπλ, ο Ματ έπαψε να σκέφτεται την καριέρα του. Ονόμασε την ομάδα μας «Compony Pyknic»¹– αποδεκτές λέξεις και οι δυο–

¹ Λογοπαίγνιο. «Compony Picnic» είναι εκδήλωση εταιρείας (πάρτυ, δείπνο, κλπ) Το «Compony Pyknic» με παρόμοια προφορά δεν σημαίνει τίποτα αλλά χρησιμοποιεί δύο περίεργες, αποδεκτές στο Σκραμπλ λέξεις.

κι έκανε πλάκα όλο το Σαββατοκύριακο. Παρά την απαίσια επίδοση μου, 1-11, (αυτό το τουρνουά έγινε αρκετούς μήνες πριν τη νίκη μου στο Λονγκ Άιλαντ), η Comproy Pyknic κατάφερε να πάρει την πρώτη θέση κι ο Ματ είπε «θα το σκεφτούμε αν θα πάρεις ολόκληρο το μερίδιο ή όχι». (Τελικά κράτησα τα 45 δολάρια από τα κέρδη που μου αναλογούσαν).

Κατά την τελετή απονομής, είχαμε την ευκαιρία για πιο πολύ γέλιο: μια «στιγμή Σκραμπλ», όπως λέει ο Ματ αυτό που συμβαίνει όταν ένας παίκτης Σκραμπλ επιδεικνύει εξαιρετικά αδιάφορη ή εγωκεντρική συμπεριφορά, συνήθως στην εξέλιξη ενός παιχνιδιού. Η Έντι Μπέρμαν, η μητριάρχης στην περιοχή της Βοστόνης, διάβαζε ένα από καρδιάς γράμμα που έγραψε για τον στενό φίλο της και σύντροφο στο Σκραμπλ, τον Μέριελ Σαντ, που είχε πεθάνει πρόσφατα. Ήταν μια συγκινητική στιγμή που ενσωμάτωνε όλα τα καλά του παιχνιδιού – τη συναδελφικότητα και τη φιλία, την αγάπη, την πίστη και την αφοσίωση που τόσοι άνθρωποι ανακαλύπτουν σε εκατό γράμματα κι ένα ταμπλό. Όμως η αρμόζουσα σιωπή στην αίθουσα έσπασε από τον κροταλισμό των γραμμάτων σ' ένα σακούλι. Η Τζαν Ντίξον είχε αφοσιωθεί σ' ένα παιχνίδι με τον Μάρλον, μιλώντας δυνατά και κουνώντας το σακούλι νευρικά, μη συναισθανόμενη το ότι μια γυναίκα διάβαζε ένα γράμμα στον νεκρό φίλο της. «Θα πρέπει να 'σαι ο πρώτος παίκτης Σκραμπλ που παίζει ακούγοντας έναν επικήδειο», είπε ο Ματ στην Τζαν χαμογελώντας. «Έχεις παίξει ποτέ σε κηδεία;»

Πίσω στη Νέα Υόρκη, ωστόσο, ο Ματ άρχισε να γίνεται όλο και περισσότερο παρανοϊκός. Ξέσπασε στη σκηνή σε μια παράσταση κωμωδίας, λέγοντας στο κοινό ότι «αν δεν ξαναγυρίσω, ιδού τα ονόματα που φταίνε». Ο Ματ κατάπινε πάνω από εκατό χάπια τη μέρα, ίσως πενήντα ή εξήντα διαφορετικά. Όμως η πιο ανησυχητική προσθήκη στο οπλοστάσιό του ήταν το GHB, το γ-υδροξυ-βουτυρικό οξύ, ένα άγευστο υγρό που προκαλεί απώλεια αισθήσεων και πρόσφατα έχει αποσυρθεί σε πολλές Πολιτείες. Ο Ματ έπαιρνε το GHB –το οποίο εκθείαζε στο Χάρτφορντ, δείχνοντάς μου το μπουκαλάκι με το υγρό σε χρώμα κίτρου– για να τον βοηθά να κοιμάται, αυξάνοντας τη δόση, καθώς το άγχος και η θλίψη του για τη χαμένη δουλειά στο ΖτΣ βάραιναν. Η ανάμιξη του GHB με αλκοόλ είναι εξαιρετικά επικίνδυνη κι ο Ματ έπινε πολύ.

Ο Ματ πρωτάρχισε να παίρνει «έξυπνα» φάρμακα και βιταμίνες αφού έγινε καλός στο Σκραμπλ. Όταν γνωρίστηκαν το 1992, θυμάται ο Μάρλον, ο Ματ έπαιρνε λίγα μόλις χάπια. Σ' ένα τουρνουά, νωρίς το 1998,

ο Ματ αποφάσισε να μην γευματίσει μαζί μου και με τον Μάρλον, λέγοντας «Θα φάω ένα μήλο. Δεν πεινάω. Έχω πάρει τόσα πολλά χάπια». Άλλαξε γνώμη, ήρθε, κι έπειτα αποφάσισε να καθίσει στο αυτοκίνητό μου και ν' ακούσει ένα CD του ροκ συγκροτήματος Cake που έχει και μια διασκευή της επιτυχίας της Γκλόρια Γκέινορ, *I will survive*¹.

Ο Ματ ισχυρίζεται ότι γνωρίζει ακριβώς τι κάνει κάθε χάπι και υγρό μίγμα στον οργανισμό του. Είναι συνδρομητής σε δελτία διατροφής, διαβάζει βιβλία για τα «έξυπνα» φάρμακα, μελετά τις παρενέργειες και τις αντενδείξεις τους. Όμως τώρα ο συνδυασμός των φαρμάκων και των περιστάσεων της ζωής του τον έχει κάνει ασταθή. Μια φορά κάθισε στο διαμέρισμά του πέντε μέρες συνέχεια. Λίγο μετά απ' αυτό, τηλεφώνησε στους στενότερους φίλους του που τον πήγαν να τον δει γιατρός.

Τα βιβλία, τα παιχνίδια, τα λούτρινα ζώα. Η νευρική συμπεριφορά. Οι απογοητεύσεις στην κωμωδία. Η ευφυΐα στο Σκραμπλ. «Θέλει να είναι ο τρελός επιστήμονας», μου είπε ένας φίλος του. «Αλλά θα είναι ο νεκρός επιστήμονας».

Ο Μάρλον ήρθε από τη Βαλτιμόρη να μ' επισκεφθεί. «Έχει κάποια προσόντα του Ρέινμαν²», λέει για τον Ματ. «Κάποιος που το μυαλό του είναι τόσο σκόρπιο ώστε του παίρνει πολύ καιρό ν' απαντήσει. Αυτό γίνεται όταν το μυαλό δουλεύει σε άλλο επίπεδο. Είναι η λεπτή γραμμή ανάμεσα στην ιδιοφυΐα και την τρέλα. Αυτός ο χοντρομαλάκας περπατάει εκεί πάνω στις μύτες των ποδιών του. Μάλλον πηγαиноέρχεται πάνω στη γραμμή». Ο Μάρλον σκέφτηκε πως ο Ματ θα πρέπει να φύγει από τη Νέα Υόρκη. «Πολύς παλιόκοσμος, πολύς καιρός σ' αυτό το παλιοδιαμέρισμα. Ποιος δε θα γινόταν τρελός του κερατά;».

Αυτό που έχει κάνει ο Ματ στο σώμα του, το 'χουν κάνει αμέτρητοι πριν απ' αυτόν και αμέτρητοι θα το κάνουν στο μέλλον. Όπως κι άλλοι εξπέρ αθλητές, ο Ματ είχε αρχίσει να παίρνει διεγερτικά για τον εγκέφαλο, για να βελτιώσει τη μνήμη του, να οξύνει τη συγκέντρωσή του, να ενισχύσει την αντοχή του. Η πρώην φίλη του Ματ, η Τζανίν Ντιτούλιο, συγγραφέας του «Κόναν Ο Μπράιαν», τον πήγε σ' έναν γιατρό ο οποίος είχε θεραπεύσει κι άλλους εξπέρ που εμφάνισαν προβλήματα εξαιτίας φαρμάκων, μεταξύ αυτών τζογαδόρους και μποντιμπιλντεράδες. «Τα

¹ «Θα επιζήσω»

² Κινηματογραφικός χαρακτήρας (Ντάστιν Χόφμαν) στην ομώνυμη ταινία.

πήρες για να έχεις πλεονέκτημα όταν παίζεις Σκραμπλ», λέει η Τζανίν πως του είπε ο γιατρός. «Αλλά δεν χρειάζεσαι να έχεις πλεονέκτημα».

Ο γιατρός είπε στον Ματ πως έπρεπε να ξεπλύνει το σώμα του και το μυαλό του κι ο τρόπος να το κάνει αυτό ήταν να κόψει όλα τα «έξυπνα» φάρμακα· ο Ματ του μίλησε για τη ζωή του, ότι έπαιρνε μέχρι 150 χάπια τη μέρα κι όταν ο Ματ άρχισε να τα απαριθμεί ο γιατρός τον σταμάτησε.

«Παίρνεις πράμα που φτιάχτηκε στο υπόγειο κάποιου», του είπε. Όμως πρόσθεσε καθησυχαστικά: «Έχεις περιέργο τρόπο ζωής. Αυτό δεν σημαίνει ότι είσαι διανοητικά άρρωστος».

Κι όλα αυτά για το Σκραμπλ. Για ένα επιτραπέζιο παιχνίδι. Για τις λέξεις. «Οι λέξεις είναι βέβαια», έγραψε ο Ρούντγιαρντ Κίπλινγκ¹, «το πιο ισχυρό ναρκωτικό που χρησιμοποιεί το ανθρώπινο είδος». Έφτασαν να εξουσιάζουν τη ζωή του Ματ. Σε μια παράσταση κωμωδίας κάποτε, σ' ένα αστείο για τα γυναικεία γεννητικά όργανα, ο Ματ ξέφυγε από το θέμα αναφέροντας κατά παρέκκλιση κάτι για τους πληθυντικούς που λατινίζουν. «Αυτός είμαι,», είπε, «πιασμένος στα δίχτυα των λέξεων».

Το κοινό δεν έπιασε την αναφορά στον τίτλο της βιογραφίας του Τζέιμς Μέρεϊ, του πρώτου εκδότη του «Αγγλικού Λεξικού της Οξφόρδης», που αφιέρωσε τη ζωή του στις λέξεις και πέθανε πριν προλάβει να δει τη δουλειά του ολοκληρωμένη. Ο Ματ μια φορά μου 'πε πως φαντάζεται τον εαυτό του σε μεγάλη ηλικία σαν τον Μέρεϊ, ο οποίος απεικονίζεται στο βιβλίο με μακριά, άσπρα γένια σαν ορθόδοξος επίσκοπος, περικυκλωμένος από χιλιάδες φύλλα χαρτιού, στοιβαγμένα απ' το πάτωμα ως το ταβάνι, με τα λήμματα των λέξεων που συνέθεσαν αυτό το σπουδαίο βιβλίο.

Στον Ματ αρέσει πολύ το βιβλίο του Σάιμον Γουίντσεστερ «Ο Καθηγητής και ο Τρελός», για τις σχέσεις του Μέρεϊ με τον δρ. Ουίλιαμ Μάινορ, έναν κλινικώς παράφρονα αμερικανό χειρουργό που καταδικάστηκε για φόνο και έστειλε στον Μέρεϊ για το λεξικό του σχεδόν δέκα χιλιάδες αποσπάσματα. Ακόμη, ο Ματ είναι ο πρώτος που μου μίλησε για τον Τζο Λέοναρντ. Ο Ματ χαίρεται την εικόνα του ερμηίτη «Αρχιστράτηγου των Καταλόγων Λέξεων» που δεν κάνει τίποτα άλλο απ' το να χτενίζει λεξικά. Ήθελε να με συντροφέψει, αν ανακάλυπτα τα ίχνη του Λέοναρντ. (Τελικά επέλεξα να τον επισκεφθώ μόνος μου).

Για τον Ματ, όπως ίσως και για τον Τζέιμς Μέρεϊ, τον Ουίλιαμ Μάινορ και τον Τζο Λέοναρντ, οι λέξεις είναι η αντικειμενική

¹ Άγγλος συγγραφέας (1865-1936).

πραγματικότητα της ζωής. Είναι κωδικοποιήσιμες και μη αμφισβητήσιμες και το παιχνίδι που παίζει ο Ματ χρησιμοποιώντας τες κρίνεται από μια βαθμολογία σ' ένα κομμάτι χαρτί. Το λεξικό είναι πεπερασμένο, αλλά αυτά που μπορείς να κάνεις μ' αυτό, στα όρια του δεκαπέντε επί δεκαπέντε τετραγωνίδια ταμπλό του Σκραμπλ, είναι απεριόριστα. Κι ο Ματ είναι καλύτερος σ' αυτό από σχεδόν οποιονδήποτε άλλον.

Μια ερώτηση όμως τριγυρίζει στο μυαλό μου. Το παιχνίδι δημιούργησε την προσωπικότητα ή η προσωπικότητα προσελκύσθηκε από το παιχνίδι; Ήταν το Σκραμπλ το σύμπτωμα ή το αίτιο; Και πώς να είσαι σίγουρος; «Κάθομαι και απομνημονεύω λέξεις του Σκραμπλ», μου είπε ο Έρικ Τσέικιν μετά την αποχώρησή του από το Κάτσκιλς, κι όταν μιλήσαμε για τον Ματ, «και σκέφτομαι, να ποιο είναι το αποτέλεσμα».

Πρωτάθλημα ανατολικών Πολιτειών στο Ντάνμπερι. Φεβρουάριος 1999. Ο Ματ ήταν χαρούμενος που τη γλίτωσε και αποφάσισε να γίνει υγιής. «Θα ξεπλύνω τον εγκέφαλό μου απ' όλα αυτά τα σκατοπράγματα που παίρνω», υποσχέθηκε, όταν τον συνάντησα μαζί με τον Έρικ και τον Μάρλον στο ξενοδοχείο λίγο έξω από τον διαπολιτειακό αυτοκινητόδρομο 84, όπου διοργανωνόταν το τουρνουά. «Το 'χω ήδη μειώσει κατά ένα τρίτο, τις βιταμίνες. Φεύγω μακριά απ' την πόλη κι αυτό βοηθάει. Και παίζω Σκραμπλ. Κι αυτό ήταν ένα ευχάριστο τουρνουά πέρυσι».

Με τον Έρικ είχαμε ένα δωμάτιο, ο Ματ πήρε ένα ράντζο στη γωνία.

«Έφερα μαζί μου πολύ λιγότερα σκατοπράγματα», είπε ο Ματ.

«Κρατήσου μακριά από δαύτα», είπε ο Έρικ, αναφερόμενος στα φάρμακα.

«Ναι», είπε ο Μάρλον.

Συμφωνήσαμε όλοι πως ο Ματ έπρεπε να τα κόψει. Όμως καταλαβαίναμε επίσης πως ήταν σωματικά εθισμένος και ότι η πίεση δεν θα βοηθούσε. Η συζήτηση έφυγε από τον Ματ. Ο Μάρλον απειλούσε να βρει δουλειά, να εφοδιάζει τρένα της Amtrak, μια μοναχική δουλειά που πίστευε ότι του ταίριαζε.

«Δεν μπορώ να δουλέψω για κανέναν», είπε ο Μάρλον. «Δεν αντέχω τους ανθρώπους. Διάολε, οι άνθρωποι είναι τόσο ηλίθιοι».

Ο Ματ τακτοποίησε τα χάπια του στο άσπρο πλαστικό δοχείο που παίρνει μαζί του στα γεύματα. Το ένα τρίτο ίσως ήταν μια καλή αρχή, αλλ' όμως είχε φέρει περίπου είκοσι μπουκαλάκια, μεταξύ αυτών το Μπλαστ Οφ, ένα παρασκεύασμα με υψηλή περιεκτικότητα σε καφεΐνη κι άλλα

«έξυπνα» φάρμακα. Τηλεφώνησε στην Τζανίν να έρθει. Μέτρησε με τα βήματά του την πράσινη μοκέτα.

Ο Μάρλον είπε πως πάντοτε περιμένει να απολυθεί από μια δουλειά. «Είμαι ο πιο ευτυχισμένος φτωχός χοντρομαλάκας που θα γνωρίσεις στη ζωή σου».

«Κάνω ακριβώς αυτό που θέλω», λέει ο Έρικ. «Μελετάω λέξεις και κάνω φίλους, αυτό είναι που ακριβώς θέλω να κάνω. Αλλά δεν έχω φίλους». Αστειευόταν· ο Έρικ έχει μια ομάδα φίλων, αλλά κατέλυσε μόνος του και εκτός, για ένα διάστημα στο Κάτσκιλς.

«Δεν χρειάζεσαι φίλους», λέει ο Μάρλον.

«Ησύχασα τόσο που θέλω να ξαναμπερδευτώ», είπε ο Έρικ.

«Η Amtrac μου μοιάζει σαν αναθεματισμένο όνειρο τώρα», είπε ο Μάρλον.

«Δεν είναι πολύ κατάλληλο για μαλάκες. Γραφεία – μπαίνεις στη λογική των γραφείων, σκατά».

«Θα σου έβρισκα μια δουλειά άλφα άλφα στην Ουόλ Στριτ αν δεν έλεγες πάντοτε ακριβώς αυτό που σκέφτεσαι», είπε ο Έρικ.

«Θα αναλάμβανα την Ουόλ Στριτ», είπε ο Μάρλον.

Ο Ματ, αδηφάγος αλλά ήρεμος στο δείπνο, ήταν τόσο εξαντλημένος από τη φαρμακευτική αγωγή κατά του άγχους, που έχασε τρεις από τους τέσσερις αγώνες την πρώτη βραδιά. Τύλιξε ένα κόκκινο τισερτ γύρω από τα μάτια του και χώθηκε κάτω από τα σκεπάσματα με δύο λούτρινα ζωάκια. Η επόμενη μέρα δεν ήταν καλύτερη. «Τα φάρμακα μ' έχουν σβήσει τώρα», είπε το πρωί, πριν χάσει τα πέντε από τα έξι παιχνίδια. Στο 2-8, δίχως προηγούμενο γι' αυτόν, ο Ματ έκανε πλάκα πως πρέπει να ζησεις τα χαμηλά για να εκτιμήσεις τα ψηλά. Δεν ήμουν σίγουρος αν αναφερόταν μόνο στο Σκραμπλ.

Στα γεύματα η συζήτηση δεν είχε διόλου τη χαρακτηριστική ευθυμία του προηγούμενου χρόνου στο Ντάνμπερι· φεύγαμε βιαστικά μετά το φαγητό, για να κοιμηθεί ο Ματ. Ως εκ θαύματος, την Κυριακή και τη Δευτέρα, ο Ματ κέρδισε οκτώ από τους τελευταίους δέκα αγώνες και τερμάτισε πάτσι, 10-10. (Εγώ έφερα 9-11, δεν είχα ακόμη διδαχθεί από τον Έντλι και βούλιαξα στη μετριότητα). Ο Ματ ήταν ήσυχος όταν τον πήγαινα σπίτι του.

12. Οι ιδιοκτήτες

Όταν βλέπω τα απογυμνωμένα κουτιά του Σκραμπλ να κυλούν στη γραμμή συναρμολόγησης των εγκαταστάσεων της Hasbro στο Ιστ Λονγκμίντοου της Μασαχουσέτης, νιώθω ζάλη και ρίγη συγκίνησης. Είμαι σαν τον Τσάρλι στο εργοστάσιο σοκολάτας¹.

Οι εγκαταστάσεις των εκατό στρεμμάτων συνορεύουν με τα κεντρικά γραφεία του τμήματος παιχνιδιών της Hasbro. Είναι το τελευταίο εργοστάσιο της εταιρείας στις Ηνωμένες Πολιτείες. Η πλειοψηφία των παιχνιδιών της κατασκευάζεται πλέον σε ιδιόκτητα εργοστάσια στην Ευρώπη ή, όλο και περισσότερο, στην Ασία. Το 1998, η Hasbro κατέβασε τα ρολά ενός εργοστασίου στο Βερμόντ που παρήγαγε ένα εκατομμύριο πλακίδια του Σκραμπλ, από σφένδαμο, τη μέρα και για είκοσι χρόνια, γεγονός που ενέπνευσε ένα κύμα ειδήσεων φορτισμένων με συναίσθημα για την απώλεια ενός ακόμη αμερικάνικου συμβόλου λόγω φθηνότερων εργατικών σε υπερπόντιες χώρες. Τα πλακίδια και τα αναλόγια φτιάχνονται τώρα στην Κίνα.

Όμως το κουτί του Σκραμπλ, το κάλυμμα και οι οδηγίες τυπώνονται στις εγκαταστάσεις του Ιστ Λονγκμίντοου, όπως και άλλα προϊόντα χαρτιού για παιχνίδια της Hasbro. Στο δάπεδο του εργοστασίου, ξύλινες παλέτες, στοιβαγμένες δέκα μέτρα ψηλά, συγκρατούν χαρτονομίσματα του Μονόπολι και κάρτες του «Απόδρασε από τη Φυλακή», φύλλα βαθμολογίας του «Ίχνους», ταμπλό για τα «Λάιφ» και τις «Τσουλήθρες» και τις «Σκάλες». Η παραγωγή στις δέκα γραμμές συναρμολόγησης προγραμματίζεται ανάλογα με τη ζήτηση. Το Μονόπολι κατασκευάζεται περιοδικά σε τρεις βάρδιες το 24ωρο, περίπου δέκα χιλιάδες παιχνίδια τη βάρδια. Αυτόν τον καιρό, ο «Πόκεμον» και ο «Πόλεμος των Άστρων» κυριαρχούν· όταν κάνω την επίσκεψη, η Hasbro έχει ήδη αγοράσει την εταιρεία που κατασκεύαζε τον «Πόκεμον» κι έχει ξεκινήσει μια δαπανηρή συμφωνία για τον «Πόλεμο των Άστρων».

Το Σκραμπλ συναρμολογείται στη γραμμή 7, κάτω από ένα γιγαντιαίο πανό για το παιχνίδι «Ναυμαχία». Ο μέσος ρυθμός παραγωγής είναι είκοσι έξι χιλιάδες τεμάχια της απλής χαρτονένιας έκδοσης σε δύο

¹ Κλασικό παραμύθι του Roald Dahl («Charlie and the Chocolate Factory»).

εβδομαδιαίες βάρδιες. (Το ντελούξ Σκραμπλ με το περιστρεφόμενο πλαστικό ταμπλό συναρμολογείται περιστασιακά, στη γραμμή 4). Παρακολουθώ τα κουτιά καθώς μαρκάρονται με ένα σήμα «Σκραμπλ» – καινούριο σχέδιο σε κεραμιδί χρώμα που μελετήθηκε ειδικά για να ζωηρέψει τη συσκευασία– πάνω στο οποίο έχει εφαρμοσθεί κόλλα αυτόματα. Ένας τεράστιος βραχίονας βυθίζει το κουτί μέσα στο χαρτί με το σήμα και διπλώνει τις πλευρές του με ρυθμό 33 κουτιά το λεπτό.

Όπως το κουτί προχωράει στην τριαντάμετρη μεταφορική ταινία, ένας εργάτης τοποθετεί σε μια άκρη ένα σφραγισμένο πλαστικό σακούλι με πλακίδια. Ύστερα έρχεται ένας όρθιο διαχωριστικό χαρτόνι με τους κανόνες του παιχνιδιού, μετά τα τέσσερα αναλόγια, το πλαστικό γκρι σακούλι, το χαρτονένιο ταμπλό στο οποίο μπαίνει ένα φύλλο με πληροφορίες για την ΕΕΣ, και τέλος το κάλυμμα. Το κουτί τυλίγεται σφιχτά, πακετάρεται με άλλα πέντε και η μισή ντουζίνα παιχνίδια παίρνουν έναν ανελκυστήρα προς έναν άλλο ιμάντα μεταφοράς, όπου επανατοποθετούνται για μεταφορά. Ο Ξεναγός μου, ο Γκάρι Μπρέναν, στέλεχος της Hasbro, παίρνει ένα φρέσκο κουτί από τη γραμμή και μου το δίνει στα χέρια. Προσέχω αργότερα πως στο πίσω μέρος του απεικονίζει ανακριβείς αξίες γραμμάτων: έξι βαθμούς αντί οκτώ για το J, δύο αντί για τρεις για το C, οκτώ αντί για πέντε για το K. (Το λέω στον Τζον Ουίλιαμς ο οποίος το μεταφέρει στη Hasbro και την επόμενη φορά που εξετάζω ένα κουτί τα λάθη έχουν διορθωθεί).

Το εργοστάσιο παράγει αρκετά περισσότερα από ένα εκατομμύριο σετ το χρόνο, απλά, ταξιδιού, ντελούξ και ισπανικά. Οι πωλήσεις ξεπέρασαν τα δύο εκατομμύρια το 1998, το ίδιο προβλεπόταν και για το 1999. Καθώς στέκομαι και παρατηρώ τα κουτιά του Σκραμπλ να περνούν, αναρωτιέμαι πού πάνε όλα αυτά τα σετ. Και πώς πουλιούνται με τόσο λίγη ή και καθόλου διαφήμιση;

Σε όλο το εύρος της βιομηχανίας, οι εταιρείες ρυθμίζουν τις γραμμές παραγωγής τους σε αναλογία κοντά στο 100 τοις εκατό για τα παιδικά παιχνίδια και 25 τοις εκατό για τα υπόλοιπα. Αλλά κάποια είδη είναι κλασικά. Η Hasbro βρήκε πως οι πωλήσεις του «Κάντι Λαντ», για παράδειγμα, τείνουν να συμβαδίζουν με το ποσοστό γεννήσεων τρία χρόνια νωρίτερα· όταν τα παιδιά κλείνουν τα τρία, παίρνουν αναπόφευκτα ένα «Κάντι Λαντ». Το Σκραμπλ πουλάει χρόνο με το χρόνο γιατί οι γονείς το αγοράζουν για τα παιδιά και οι νιόπαντροι το προσθέτουν στα ράφια του καθιστικού τους. Τα παιχνίδια αυτά είναι φυλακτά της κουλτούρας,

οδοδείκτες της αμερικάνικης ζωής. Για τη Hasbro είναι εισόδημα. Ο ελεύθερος χρόνος στην Αμερική κυριαρχείται όλο και περισσότερο από την τηλεόραση και τους υπολογιστές, όμως η Hasbro πουλάει περισσότερα επιτραπέζια παιχνίδια από ποτέ, περίπου 95 εκατομμύρια τεμάχια το χρόνο. Τα παιχνίδια της είναι τόσο εδραιωμένα που η εταιρεία προωθεί τώρα πιο πολύ το παίξιμο των παιχνιδιών παρά τα ίδια τα παιχνίδια, δένοντας το Σκραμπλ μαζί με άλλα κλασικά –το Μονόπολι, το «Λάιφ», το «Ίχνος», το «Γιαχτσέ»– σε ένα εμπορικό σχέδιο με το όνομα «Νύχτα των Οικογενειακών Παιχνιδιών».

«Θα ήταν δύσκολο να φτιάξουμε ένα κλασικό είδος σήμερα», λέει ο Μαρκ Σταρκ, αντιπρόεδρος μάρκετινγκ της Hasbro, κατά την επίσκεψή μου. Το Σκραμπλ δεν χαρακτηρίζεται από έντονη δράση κι έτσι είναι δύσκολο να διαφημιστεί στην τηλεόραση. «Βρίσκεται εκεί γιατί έχει αντέξει στο χρόνο και έχει γίνει μέρος της κουλτούρας», λέει.

Σε μια συνάντηση της «Ομάδας Σκραμπλ» –που απαρτίζεται από στελέχη μάρκετινγκ, νομικών θεμάτων και προώθησης της Hasbro, από αντιπροσώπους ενός ιδιωτικού διαφημιστικού γραφείου καθώς και από τον Τζον Ουίλιαμς κι έναν συνεργάτη του στην ΕΕΣ– μου ζητείται να εξηγήσω και να μιλήσω για τους κανόνες, τα τουρνουά και τις λέξεις. Τα στελέχη της Hasbro μου δείχνουν μια πρόσφατη ανάλυση της στρατηγικής για το Σκραμπλ που ούτε καν μνημονεύει την αγωνιστική πλευρά του παιχνιδιού. Και εκπλήσσομαι που αυτοί οι οποίοι κατέχουν τα δικαιώματα του Σκραμπλ δεν γνωρίζουν πολλά για την υποκουλτούρα γύρω του.

Πειράζει; Αν το βασίλειο του αγωνιστικού Σκραμπλ βοηθούσε τη Hasbro να πουλήσει περισσότερα σετ, πιθανώς η εταιρεία να το εκμεταλλευόταν και τα στελέχη λένε ότι βεβαίως και νοιάζονται για τη σκηνή των τουρνουά. «Θα μου άρεσε πολύ να δω το Σκραμπλ να πετυχαίνει το ίδιο επίπεδο με το σκάκι, όπου υπάρχουν μεγάλοι παίκτες που είναι διεθνώς γνωστοί και υπάρχουν τουρνουά και χρηματοδότηση», μου λέει αργότερα ο Ντέιβ Γουίλσον, ο τωρινός διευθυντής του τμήματος παιχνιδιών του Σκραμπλ, στο απρόσμενα άδαιο από παιχνίδια γραφείο του στο Ιστ Λονγκμίντουν. «Νομίζω ότι θα 'ταν θαυμάσιο να γίνει αυτό».

Αλλά σε καθημερινή βάση, η Hasbro βλέπει να κερδίζει περισσότερα με τις ουρανοκατέβατες ιδέες που συζητιούνται ενθουσιωδώς στο συμβούλιο: εξαρτήματα που φουσκώνουν, μια χρυσή έκδοση δεκαοκτώ καρατίων, μια ειδική έκδοση για γκολφ, μια συμφωνία με τη βιομηχανία τυχερών παιχνιδιών (η Hasbro ήδη έχει πάρει άδεια για

ηλεκτρονικές μηχανές με θέμα το Μονόπολι), μια συμφωνία με την Pepsi να βάλει το Σκραμπλ σε κούπες στους κινηματογράφους.

Είναι αρμοδιότητα του Τζον Ουίλιαμς να γεφυρώνει το χάσμα ανάμεσα στον εταιρικό κόσμο και τον κόσμο του αγωνιστικού Σκραμπλ – ένα χάσμα που δεν υπάρχει για κανένα άλλο ιδιόκτητο παιχνίδι διότι κανένα άλλο ιδιόκτητο παιχνίδι δεν έχει τέτοιον αγωνιστικό χώρο. Ο Ουίλιαμς προσπαθεί να απο-εμπορευματοποιήσει το ρόλο του ιδιοκτήτη της Hasbro· λόγω χάρη, παρατηρεί ότι η μεγαλύτερη διοργάνωση της ΕΕΣ δεν είναι γνωστή ως «Εθνικό Πρωτάθλημα Σκραμπλ της Hasbro». Είναι σημαντικό να δώσεις στους παίκτες, λέει στην «Ομάδα Σκραμπλ», το αίσθημα ότι αυτοί, κι όχι μια απρόσωπη εταιρεία, ελέγχουν το παιχνίδι. Ο Σταρκ της Hasbro συμφωνεί: «Ο βαθμός ιδιοκτησίας που κατέχουν είναι κάτι που δεν θέλεις να ενοχλήσεις».

Ωστόσο, κατά την άποψη κάποιων κορυφαίων παικτών, το Σκραμπλ δεν θα 'πρεπε να είναι ιδιοκτησία κανενός. Αν ένας εταιρικός κηδεμόνας είναι μια ατυχής αναγκαιότητα, πιστεύουν, τότε αυτός θα 'πρεπε να κάνει περισσότερα για να βοηθάει τους παίκτες. Η Hasbro, τα παράπονα συνεχίζονται, αναχαιτίζει άδικα τους παίκτες που θέλουν να γράψουν βιβλία «πώς να παίζετε». Παρενοχλεί τα σάιτ του Ίντερνετ που παραβιάζουν τα δικαιώματα του παιχνιδιού (αν και το κάνει αλλοπρόσαλλα – το προβληματικό διεπικοινωνιακό τμήμα της Hasbro, το οποίο η εταιρεία θα πουλήσει στο τέλος του 2000, σχεδόν παραχώρησε τον κυβερνοχώρο στους παίκτες). Δεν διοργανώνει αρκετά τουρνουά με ικανοποιητικά χρηματικά έπαθλα και δεν επιτρέπει χορηγίες εκτός της εταιρείας. Δεν ξοδεύει αρκετά μέσω της ΕΕΣ για την υποστήριξη των ομίλων και την προσέλκυση νέων παικτών. Και σε μια περίοδο όπου οι μαζορέτες, το ψάρεμα της πέρκας και ο Εθνικός Διαγωνισμός Ορθογραφίας παρουσιάζονται στο ESPN, δεν κατάφερε να βάλει το άθλημα στην τηλεόραση.

«Θα θέλαμε να είναι το Πι Τζι Έι Τουρ¹», μου λέει ο βετεράνος παίκτης εξπέρ Μέριλ Κέιτζ, επισημαίνοντας ένα άλλο παιχνίδι που ανθίζει, το παιχνίδι στρατηγικής με κάρτες «Μάτζικ Δε Γκάδερινγκ», το οποίο επίσης ανήκει στη Hasbro. «Αυτός είναι ο ιδανικός κόσμος».

Η δυσaréσκεια προέρχεται από το γεγονός ότι οι παίκτες, όπως μια φορά μου είπε ο Λέστερ Σόνμπραν, «δημιούργησαν όλο αυτό το

¹ Μεγάλη διοργάνωση-τουρνέ του γκολφ.

σύμπαν», και συνεχίζουν να το δημιουργούν οργανώνοντας τουρνουά (τα χρηματικά έπαθλα σ' όλες τις διοργανώσεις εκτός από το εθνικό και το παγκόσμιο πρωτάθλημα, προκύπτουν από τα δικαιώματα συμμετοχής των παικτών), φτιάχνοντας πλαστικά λεία γράμματα και ταμπλό κατά παραγγελία, δημιουργώντας σάιτ στο Διαδίκτυο. Οι παίκτες αγαπούν το παιχνίδι και επαινούν τη Hasbro για διοργανώσεις όπως το εθνικό, αλλά αισθάνονται ότι τους εκμεταλλεύονται επειδή παρέχουν δωρεάν δημόσιες σχέσεις για τη μεγαλύτερη εταιρεία παιχνιδιών στον κόσμο.

«Εγώ και ακόμη λίγοι από τους καλύτερους παίκτες του αγωνιστικού Σκραμπλ πιστεύουμε πως είναι απλώς δίκαιο να αναμένουμε κάποιο λογικό αντάλλαγμα για το χρόνο που αναλώνουμε και τις προσπάθειες που καταβάλλουμε προκειμένου να γίνουμε οι καλύτεροι σε κάτι», έγραψε κάποτε ο Γ.Ε. Τζόελ στον Ντέιβ Γουίλσον της Hasbro. «Οι παίκτες του γκολφ, του μπόουλινγκ, οι τενίστες, ακόμη και οι σκακιστές έχουν όλοι το κίνητρο των δολλαρίων για να διαπρέψουν και η παρουσίαση από τα ΜΜΕ των καλύτερων παικτών έχει αποδειχθεί πάντα καλή για τις πωλήσεις των προϊόντων σ' αυτά τα αθλήματα». Το Σκραμπλ όμως έχει μείνει πίσω. Γιατί αυτό δεν είναι τόσο παράλογο για εσάς όσο είναι για όσους από εμάς έχουν επιλέξει να διαπρέψουν σε αυτό το σπουδαίο παιχνίδι του οποίου κατέχετε τα δικαιώματα; Κι ακριβώς διότι γνωρίζετε κάτι παραπάνω για την εκλεκτή τέχνη των αναγραμματισμών, παρακαλώ σημειώστε ότι LUDICROUS¹ + I = RIDICULOUS²».

Βέβαια, άνθρωποι που πίνουν Cool-Aid³ έχουν μικρές προοπτικές. Η Hasbro πιθανόν αφιερώνει περισσότερο χρόνο και χρήμα για τη σκηνή του αγωνιστικού Σκραμπλ απ' ότι για όλα τ' άλλα της παιχνίδια μαζί. Η αλήθεια είναι πως τα στελέχη επικοινωνίας δεν απαιτούν κραυγαλέα την τηλεοπτικοποίηση του Σκραμπλ ενώ οι 500 πλουσιότερες εταιρείες των ΗΠΑ έχουν πιο παραγωγικές τοποθετήσεις για τα εκατομμύρια των χορηγών τους. «Πού θα διάλεγα να μπω; Σε πενήντα διοργανώσεις NASCAR ή σ' ένα πανό πρωταθλήματος Σκραμπλ;», ρωτάει ο Ουίλιαμς. «Υπάρχει αυτός ο μύθος πως μια εταιρεία είναι διατεθειμένη να πληρώσει

¹ Παράλογο.

² Γελοίο, αξιογέλαστο.

³ Το Κουλ-Ειντ είναι αναψυκτικό σε σκόνη. Η έκφραση σημαίνει αυτούς που φανατίζονται θρησκευτικά έως αυτοκτονίας και προέρχεται από την ομαδική αυτοκτονία 900 οπαδών του Τζιμ Τζόουνς τη δεκαετία του '70 μετά την κατάποση παρόμοιου σκευάσματος μαζί με υδροκυάνιο.

ένα εκατομμύριο δολάρια για χορηγίες τουρνουά και η Hasbro κάνει πίσω».

Θα μπορούσε η Hasbro να κάνει περισσότερα; Σίγουρα. Όμως δεν κάνει. «Αυτοί δεν ασχολούνται μόνο με το Σκραμπλ», είπε ο Τζον Ουίλιαμς σε μια συγκέντρωση παικτών στο εθνικό του 1998· «*Εσείς* ασχολείστε μόνο με το Σκραμπλ». Για να δείξει πόσο απέχουν τα ενδιαφέροντα των δύο πλευρών, ο Ουίλιαμς είπε ότι έλαβε μια επιστολή από έναν παίκτη που έλεγε ότι αν το Σκραμπλ υιοθετούσε το SOWPODS, προσθέτοντας χιλιάδες βρετανικές λέξεις, το παιχνίδι «θα ήταν για τα σκουπίδια». Την ίδια βδομάδα, είπε ο Ουίλιαμς, ρωτήθηκε από ένα στέλεχος της Hasbro, «Τι λες για μια έκδοση του Σκραμπλ για το σκληρό ροκ, όπου όποτε παίζεις το όνομα ενός ροκ σταρ θα παίρνεις έξτρα πόντους;»

Στην πραγματικότητα, τίποτε δεν είναι εγγυημένο. Ο Ουίλιαμς έχει να παρουσιάσει έναν προϋπολογισμό στη Hasbro κάθε χρόνο και ποτέ δεν είναι εξασφαλισμένη η έγκριση, ειδικά τώρα τελευταία που η Hasbro έχει προβλήματα. «Είναι επικίνδυνο να υποθέτει κανείς πως συνέχεια θα αντλούν ένα πολύ μεγάλο ποσό χρημάτων και επ' άπειρον», λέει. Μεγαλύτερη κρίση στη βιομηχανία παιχνιδιών, μια αγωγή από έναν παίκτη, ένα νέο στέλεχος που δεν καταλαβαίνει πραγματικά – οτιδήποτε μπορεί να οδηγήσει ξαφνικά την εταιρεία να ξοδεύει λιγότερα για το αγωνιστικό Σκραμπλ.

Οι παίκτες δεν είναι εντελώς αφελείς. «Πέρα απ' όλα αυτά», λέει ο Κέιτζ, «μακάρι το παιχνίδι μας να είχε μεγαλύτερη δυναμική απ' αυτήν που αληθινά έχει και τα πνευματικά παιχνίδια να είχαν μεγαλύτερη αξία στην κοινωνία μας απ' αυτή που έχουν».

Όταν ο Άλφρεντ Μπ. Σουίφτ άνοιξε μια επιχείρηση χονδρικής πώλησης παιχνιδιών καταμεσής στο σαματά που έκαναν τ' άλογα και οι άμαξες του φτωχού Μανχάταν το 1867, η βιομηχανία ήταν σε νηπιακή ηλικία. Η χαρτοπαιξία υπήρχε στην Αμερική από τον καιρό των αποικιών αλλά τα επιτραπέζια παιχνίδια εμφανίστηκαν μετά τα μέσα του 19^{ου} αιώνα. Ηγετική θέση είχαν οι Γ & Σ. Μπ. Άιβς του Σάλεμ, στη Μασαχουσέτη, που το 1843 κυκλοφόρησαν το «Μέγαρο της Ευτυχίας», στο οποίο αν κάποιος έπεφτε σε σημείο που οριζόταν ως αρετή (ευσέβεια, τιμιότητα, εγκράτεια, ευγνωμοσύνη, σύνεση, ακεραιότητα, αγνότητα, ειλικρίνεια, ταπεινότητα, φιλοπονία, ευσπλαχνία, φιλανθρωπία, γενναιοδωρία) προωθούνταν προς το Μέγαρο της Ευτυχίας, ενώ αν έπεφτε σε ηθικό ελάττωμα (αναίδεια, ασπλαχνία, απρέπεια, αγνωμοσύνη) πήγαινε πίσω στην αρχή. Το 1860,

ένας βιοπαλαιστής σχεδιαστής και λιθογράφος, ο Μίλτον Μπράντλεϊ, δημιούργησε ένα από τα πρώτα παιχνίδια μαζικής παραγωγής, το «Παιχνίδι της Ζωής με Πιόνια» που είχε ανάλογες ηθικές προεκτάσεις.

Ένα από τα πρώτα παιχνίδια που εμπορεύτηκε ο Άλφρεντ Σουίφτ ήταν το Παρτσίζι, που ήταν σχεδόν όμοιο με το Πατσίζι, το εθνικό παιχνίδι της Ινδίας τουλάχιστον από τον 14^ο αιώνα. Ο Σουίφτ σύντομα απέκτησε τα δικαιώματα του παιχνιδιού, όμως όταν οι δουλειές άρχισαν να πέφτουν παραχώρησε την επιχείρηση και το παιχνίδι σ' έναν από τους πιστωτές του, έναν κατασκευαστή χαρτοκιβωτίων με τ' όνομα Ελισά Τζ. Σέλτσαου. Ο Σέλτσαου σχεδίαζε να πουλήσει την εταιρεία, ήταν όμως τόσο επηρεασμένος από τον διευθυντή του, τον νεαρό Τζον Ράιτερ, που συνέχισε να τη λειτουργεί κάνοντας συνεταίρο του τον νεαρό.

Το 1874, η Selchow & Co απέκτησε εμπορικό σήμα, ένα από τα πρώτα των Η.Π.Α., για το Παρτσίζι. Η Selchow έγινε ο αποκλειστικός αντιπρόσωπος πωλήσεων του Μίλτον Μπράντλεϊ και πούλησε ντουζίνες άλλα παιχνίδια και παζλ με ονόματα όπως «Γουρούνια Με Καλή Ζωή», «Ο Ρίχτερ Κτίζει Τετράγωνα» και «Ουϊγιά του Φάλντ». Μαζί με τον Μίλτον Μπράντλεϊ και τους Αδερφούς Πάρκερ, η μετονομασμένη πλέον Selchow & Righter οδηγούσε το ρεύμα των πωλήσεων παιχνιδιών τα οποία επωφελούνταν από τις αλλαγές στη σύγχρονη κοινωνία, όπου ο ελεύθερος χρόνος είχε γίνει ηθικά αποδεκτός και η νέα τεχνολογία επέτρεπε τη μαζική παραγωγή τους και τη διηπειρωτική διανομή.

Ο Σέλτσαου και ο Ράιτερ ήταν εργατικοί, θρήσκοι οικογενειάρχες. «Ήταν ρητά εναντίον του ποτού και του τζόγου», λέει ένα βιβλίο ιστορίας της εταιρείας που συντάχθηκε το 1970. «Απέρριπταν απερίφραστα όποιο παιχνίδι ή εξάρτημα ενθάρρυνε τον τζόγο με οποιονδήποτε τρόπο. Όχι ρουλέτες, όχι παιχνίδια με ιπποδρομίες, όχι μάρκες του πόκερ, όχι τράπουλες πόκερ ή τύπου πινάκλ, όχι ψεύτικα χαρτονομίσματα, όχι ψεύτικα κέρματα, κλπ». (Τα ζάρια στο Παρτσίζι ήταν αποδεκτά «επειδή φαίνεται πως πίστευαν ότι αυτά δεν θα ενθάρρυναν ποτέ τον τζόγο»). Η Χάριετ Ράιτερ, κόρη του Τζον Ράιτερ που τον διαδέχθηκε στην προεδρία, απέρριψε την απόκτηση του Μονόπολι από τον εφευρέτη του, τον Τσαρλς Μπ. Ντάροου, γιατί το παιχνίδι χρησιμοποιούσε ψεύτικα χρήματα.

Η Selchow άφησε τις επιχειρήσεις χονδρεμπορίου αλλά άρχισε να κατασκευάζει το Παρτσίζι το 1927. Η εταιρεία ήθελε να κρατήσει τα πράγματα χαμηλά. Δεν ήταν καινοτόμος. Δεν έπαιρνε ρίσκο με νέα προϊόντα και παιχνίδια μόδας. Δεν πίεζε τους αγοραστές και τους πωλητές

λιανικής να έχουν απόθεμα και δεν διαφημιζόταν άμεσα στο κοινό με τον τρόπο που το έκανε η Μίλτον Μπράντλεϊ με τις «Τσουλήθρες», τις «Σκάλες» και το «Κάντι Λαντ» και οι Αφοι Πάρκερ με το Μονόπολι, το «Γίνε Αρχηγός της Τάξης» και το «Συγγνώμη!» Η Selchow είχε το Παρτσίζι κι αυτό ήταν μια χαρά.

Το ότι το Σκραμπλ έπεσε στα χέρια μιας επιφυλακτικής, συντηρητικής, χαμηλών τόνων εταιρείας ήταν ταιριαστό και λογικό. Το παιχνίδι, εντέλει, είχε επινοηθεί από τον επιφυλακτικό, συντηρητικό, χαμηλών τόνων Άλφρεντ Μπατς. Όπως ακριβώς ο Άλφρεντ είχε μία επιτυχία στη ζωή του, έτσι και η Selchow έκτισε την επιχείρηση πάνω σ' ένα προϊόν, το Παρτσίζι. Όπως ακριβώς ο Άλφρεντ δεν είχε ιδέα πώς να κινήσει την επινοήσή του στην αγορά, η Selchow δεν ενέκρινε σκληρές οικονομικές πολιτικές. Ο Άλφρεντ έπεσε πάνω σ' έναν επενδυτή που τον βοήθησε στο να κατασκευαστεί και να εμπορευματοποιηθεί το παιχνίδι· η Selchow έπεσε πάνω στα παιχνίδια της. Κανένας ιδιοκτήτης δεν έκανε το Σκραμπλ τον θρύλο που είναι τώρα. Το έκανε το ίδιο το κοινό.

Εξ αρχής, η ανάμιξη της Selchow με το Σκραμπλ ήταν τυχαία. Το 1949 ένας συνταξιούχος υπεύθυνος αγορών του καταστήματος Μάρσαλ Φιλντ στο Σικάγο, με τ' όνομα Λέστερ Τουίτσελ, σταμάτησε για να επισκεφθεί τη Μάριον Στρίνγκερ, μια παλιά υπάλληλο της εταιρείας που δούλευε στα γραφεία της Selchow, στο κτίριο της Ένωσης Κατασκευαστών Παιχνιδιών στο Μανχάταν. Ο Τουίτσελ κι ένας φίλος του, ο Τζέιμς Μπρουνό, είχαν μόλις αποκτήσει ένα παιχνίδι το οποίο είχαν μετονομάσει σε «Σκραμπλ» και ήθελαν να το δώσουν στη Selchow.

«Τι περίεργο όνομα και τι σημαίνει, αν σημαίνει κάτι;», θυμάται να σκέφτηκε η Στρίνγκερ. «Σίγουρα δεν είχε και τόσο ελκυστική εμφάνιση, με το ασαφές ταμπλό, τα ακατέργαστα αναλόγια και τα γράμματα από χοντρό χαρτόνι». Παίζανε λίγο. «Δεν το αντιπάθησα», έγραψε η Στρίνγκερ στο βιβλίο ιστορίας της εταιρείας. «Σκέφτηκα ότι είχε κάποια προσόντα. Όμως εκείνον τον καιρό, τα παιχνίδια λέξεων ήταν εκτός μόδας».

Ένα χρόνο μετά, ο Τουίτσελ κι ο Μπρουνό επισκέφθηκαν τη Χάριετ Ράιτερ στα γραφεία της Selchow στο Μπρούκλιν. «Το κοίταξα και είπα, “Είναι ένα μικρό ωραίο παιχνίδι. Θα πουλήσει καλά στα βιβλιοπωλεία”», θυμάται. Όμως ο Τουίτσελ κι ο Μπρουνό είπαν πως ήθελαν η Selchow να φτιάχνει μόνο τα ταμπλό. Παρήγγειλαν δύο χιλιάδες, εξαφανίστηκαν για ένα χρόνο, παρήγγειλαν τέσσερις χιλιάδες ακόμη και μετά άλλα δέκα χιλιάδες.

Ήταν το καλοκαίρι του 1952 και το Σκραμπλ πουλιόταν ακόμη από στόμα σε στόμα. Κάποια στελέχη της Selchow ούτε που γνώριζαν ότι υπήρχε. Όταν ένας πελάτης τηλεφώνησε στη Μάριον Στρίνγκερ για να κάνει μια παραγγελία Σκραμπλ, εκείνη θυμήθηκε τ' όνομα του παιχνιδιού αλλά του είπε πως η Selchow δεν το έφτιαχνε. Λίγα λεπτά αργότερα, κάποιος που εργαζόταν σε ένα γειτονικό γραφείο, είπε στη Στρίνγκερ πως είχε παίξει ένα συναρπαστικό παιχνίδι το Σαββατοκύριακο: το παιχνίδι λεγόταν Σκραμπλ. Πριν περάσει μια ώρα, ένας υπεύθυνος αγορών του Μέισιζ τηλεφώνησε πανικοβλημένος επειδή ο πρόεδρος Τζακ Στράους, «είχε έρθει να πάρει ένα παιχνίδι Σκραμπλ και ήταν ενοχλημένος που το τμήμα παιχνιδιών δεν είχε ακούσει ποτέ γι' αυτό». Η Στρίνγκερ βρήκε τα ίχνη της Εταιρείας Παραγωγής και Μάρκετινγκ του Μπρουνό στο Κονέτικατ κι έμαθε πως η Selchow κατασκεύαζε τα ταμπλό του Σκραμπλ εδώ και δύομισι χρόνια.

Η μισ Ράιτερ, όπως τη φώναζαν όλοι, έστειλε τον διευθυντή του εργοστασίου της να ερευνήσει τη μικρή επιχείρηση του Σκραμπλ. Ο Μπρουνό και η γυναίκα του Έλεν κουβάλησαν καρέκλες στο γρασίδι δίπλα στο παλιό μονοτάξιο σχολείο όπου κατασκεύαζαν το παιχνίδι. Είπαν εξομολογητικά πως καίγονταν. Δεν μπορούσαν να χειριστούν τον κατακλυσμό των παραγγελιών. Εταιρείες παιχνιδιών τους πίεζαν να πουληθούν. Λίγους μήνες μετά, ένα κλιμάκιο της Selchow με επικεφαλής τη μισ Ράιτερ πήγε στο Κονέτικατ και κατόρθωσε να πετύχει μια συμφωνία ανάληψης της κατασκευής και του μάρκετινγκ του Σκραμπλ.

Η Selchow & Righter δεν είχε πρόβλημα πώς να πουλήσει το παιχνίδι. Οι αγοραστές στριμώχνονταν στα γραφεία της εταιρείας και οι κλήσεις μπλόκαραν τον τηλεφωνικό της μεταλλάκτη. Το Σκραμπλ «έγινε φρενιασμένη μάχη τη μέρα, εφιάλτης τη νύχτα», έγραψε η Στρίνγκερ. Όμως η Selchow αποφάσισε να μην συμφωνήσει για κατασκευή εκτός του εργοστασίου της στο Μπρούκλιν. Για τρία χρόνια κατένειμε τις αποστολές έτσι ώστε να μοιράζονται δίκαια στους πελάτες. Τελικά, καταλαβαίνοντας ότι το παιχνίδι θα παραμείνει, η Selchow έκτισε νέο εργοστάσιο και γραφεία στο Μπί Σορ του Λονγκ Άιλαντ. Η Selchow πήρε την παραγωγή της ταξιδιωτικής και της ντελούξ έκδοσης από τον Μπρουνό και παρουσίασε το «Σκραμπλ για Παιδιά», οι κανόνες του οποίου επινοήθηκαν από τη Μάριον Στρίνγκερ. Κατά τις δεκαετίες του '60 και '70, οι πωλήσεις παρέμειναν σταθερές και τα κέρδη της εταιρείας ήταν μετρημένα, όπως ακριβώς είχε θελήσει η μισ Ράιτερ.

Τη δεκαετία του '60, η τηλεόραση έγινε το κύριο μέσο προώθησης της βιομηχανίας παιχνιδιών. Τηλεπαιχνίδια όπως τα «Ερώτηση 64.000\$», «Κωδικός Πρόσβασης» και «Αυτοσυγκέντρωση» κυκλοφόρησαν σε δημοφιλείς επιτραπέζιες παραλλαγές. Με τη σειρά τους, οι επιχειρήσεις άρχισαν να παράγουν τα λεγόμενα παιχνίδια «ικανότητας και δράσης» όπως τα «Κέρπλανκ», «Ποντικοπαγίδα» και «Σύνδεσε Τέσσερα» γιατί ήταν ευκολότερο να διαφημισθούν στην TV από τα στατικά επιτραπέζια παιχνίδια με τους περίπλοκους κανόνες. Όμως η Selchow δεν άλλαξε. Το Σκραμπλ και το Παρτσίζι πουλούσαν τους εαυτούς τους, έτσι αυτό πουλούσε και η εταιρεία. Οι κατάλογοί της ήταν γεμάτοι με παζλ και αργοκίνητα επιτραπέζια παιχνίδια. Η Selchow περιοδικά κυκλοφορούσε βαρετές παραλλαγές όπως το «Κύβοι Σταυρόλεξου Σκραμπλ», αλλά αρνιόταν να προωθήσει τα προϊόντα της σε καταστήματα και στο κοινό. «Δεν ήταν καλοί στο μάρκετινγκ», λέει ο Τζιν Μούρτα, βετεράνος της βιομηχανίας παιχνιδιών. «Ήταν απλά κατασκευαστές με ένα περιορισμένο δίκτυο πωλήσεων».

Μπαίνοντας στη δεκαετία του 1980, δεν υπήρχε μεγάλη πίεση στις μικρές, ιδιωτικές μονάδες όπως η Selchow, η Ideal, η Lakeside και η Pressman – δεν είχαν μετόχους να ενημερώνουν ή να μοιράζονται τα κέρδη για ν' ανησυχούν. Οι πωλητές των εταιρειών καλοπιάνονταν από τους αγοραστές για να έχουν τα προϊόντα στα ράφια. Αν είχες ένα βασικό προϊόν όπως το Σκραμπλ, ή ένα καινούριο περιζήτητο, όπως το «Ένα» ή την «Ενόχληση», θα τα κατάφερνες χωρίς να είσαι στην κατηγορία υπερβαρέων του μάρκετινγκ με τη μορφή της Hasbro ή της Mattel.

Χάρη στα δύο κλασικά της παιχνίδια, το εισόδημα της Selchow – 80% από το οποίο προερχόταν από το Σκραμπλ– ακολουθούσε κατά πόδας τα αντίστοιχα έσοδα της Μίλτον Μπράντλεϊ και των Αφών Πάρκερ στις επιχειρήσεις παιχνιδιών. Η εταιρεία διατηρούσε ακόμη τόσο χαμηλό προφίλ, ώστε πολύς κόσμος της βιομηχανίας δεν ήξερε ούτε πώς να προφέρει τ' όνομά της (Σέλ- σαου, όπως νάου)¹. Στο τέλος της δεκαετίας του '70, όταν η Selchow χρειάστηκε νέο πρόεδρο, αντί να επανδρωθεί από τη βιομηχανία παιχνιδιών, το συμβούλιό της επέλεξε τον Ρίτσαρντ Σέλσαου, εγγονό του Ελίσά Σέλσαου. Σπουδαγμένος μηχανικός, ο Ντικ Σέλσαου δεν είχε δουλέψει ποτέ για την οικογενειακή επιχείρηση. Είχε φάει δέκα χρόνια σε μια εταιρεία κατασκευής πλαστικών, έπειτα στην P & Ντ., βιομηχανία

¹ Λογοπαίγνιο. (σελ νάου = πούλησε τώρα).

ημιαγωγών. Όταν συμφώνησε να αναλάβει, ο Ντικ ήταν διευθυντής της Επισκοπικής εκκλησίας του στο Γκρίνουιτς του Κονέτικατ, με πλήρες ωράριο. Στα σπαρτιάτικα μονώροφα γραφεία της Selchow & Righter, ο νέος πρόεδρος της νούμερο τρία εταιρείας παιχνιδιών των ΗΠΑ, δούλεψε σ' ένα μεταλλικό γραφείο.

Ο Ντικ Σέλσαου ήταν ικανός επιστάτης. Όμως έκανε μια μεγαλεπήβολη ολέθρια κίνηση: απέκτησε το Τρίβιαλ Περσιούτ από τους δύο Καναδούς εφευρέτες του. Μετά από μια νωθρή αρχή, δυο τρία καλά συγχρονισμένα δημοσιεύματα σε περιοδικά προκάλεσαν πάθος γι' αυτό, χωρίς προηγούμενο στην ιστορία της βιομηχανίας παιχνιδιών. Η Selchow πούλησε 1,5 εκατομμύριο κομμάτια του Τρίβιαλ Περσιούτ στο δεύτερο μισό του 1983 τριπλασιάζοντας τα κέρδη της εταιρείας. Μετά άρχισε ο πυρετός. Ήταν σαν τότε που ο Τζέιμς Μπρουνό προσπαθούσε να ικανοποιήσει τη ζήτηση του Σκραμπλ από το σχολείο του Κονέτικατ. Ως τον Φεβρουάριο του 1984, η Selchow ικανοποίησε παραγγελίες εκατομμυρίων τεμαχίων· μέχρι τον Αύγουστο είχαν φτάσει τα 11 εκατομμύρια. Η Selchow πούλησε περισσότερα από 20.000.000 τεμάχια του Τρίβιαλ Περσιούτ, αξίας περίπου 750.000.000 δολαρίων στη λιανική πώληση το 1984, τριπλασιάζοντας τον συνολικό όγκο της βιομηχανίας παιχνιδιών των ΗΠΑ.

Η μικρή Selchow πνιγόταν. Τα πρακτορεία μεταφορών έγιναν νευρικά. Απογοητευμένοι πωλητές δεν απαντούσαν στα τηλεφωνήματα. Πελάτες αφήνονταν να ξεροσταλιάζουν. Ανυπόμονη να ικανοποιήσει τη ζήτηση, η Selchow συνέχιζε να βγάζει στα εργοστάσιά της ταμπλό, κάρτες και κουτιά. Ύστερα η αγορά του παιχνιδιού κατέρρευσε και η Selchow δεν μπορούσε να ξεφορτωθεί τα αποθέματά της, τα οποία έφταναν τα 20 εκατομμύρια τεμάχια. Όπως ο Τζέιμς Μπρουνό πριν απ' αυτόν, ο Ντικ Σέλσαου και η εταιρεία του απλώς δεν ήταν προετοιμασμένοι.

Ανίκανος να διαχειριστεί την κατάσταση, και αφού κανένα από τα μέλη της οικογενείας του δεν ενδιαφερόταν να τον διαδεχθεί, ο Ντικ Σέλσαου αποφάσισε να πουλήσει την εταιρεία. Η Hasbro έκανε μια χαμηλή προσφορά. Η Coleco προσπαθώντας να ανακάμψει μέσω αγορών, μετά την κατάρρευση της μεγάλης της επιτυχίας, του «Κάμπατζ Πατς Κιντς», πλήρωσε περίπου 60 εκατομμύρια δολάρια μετρητά συν ομόλογα. Τον Μάιο του 1986, η Coleco εγγυήθηκε να κρατήσει τη διεύθυνση και τους εργαζόμενους της Selchow. Τον Δεκέμβριο, η Coleco ανακοίνωσε ότι θα κλείσει και θα πουλήσει και τα δύο εργοστάσια της Selchow στο Λονγκ Άιλαντ.

Τα περισσότερα στελέχη της Selchow, παρά το ότι είχαν διαθέσει τα περιουσιακά στοιχεία, ήταν οργισμένα. Δεν είχαν εμπιστοσύνη στα επιδεικτικά, γλυκομίλητα μεγαλοστέλη της Coleco που έπεισαν τον τίμιο και άτολμο Ντικ Σέλσαου να τους πουλήσει τη μονάκριβη, 119 χρόνων οικογενειακή του επιχείρηση. Η Coleco, πίστευαν, λιμπίστηκε τόσο την έκπτωση φόρου όσο και τα τρία βαριά εμπορικά σήματα –το Τρίβιαλ Περσιούτ, το Σκραμπλ και το Παρτσίζι– που θα της έδιναν άμεσα αξιοπιστία.

Ο Ντικ Σέλσαου παρέμεινε ως σύμβουλος, μόνο για να βλέπει τους υπαλλήλους του να χάνουν τη δουλειά τους και την οικογενειακή του επιχείρηση να χάνει την ταυτότητά της. «Ένωσε προδομένος», λέει ο Τζιν Μούρτα, που ήταν τότε αντιπρόεδρος μάρκετινγκ της Coleco. «Παντελώς προδομένος». Σε λιγότερο από τρία χρόνια, ο Ντικ Σέλσαου υπέστη εγκεφαλικό και πέθανε. Ήταν εξήντα επτά χρόνων.

Η παράδοση διαχείρισης καινοτομιών της Selchow & Righter δεν εκδηλώθηκε πουθενά περισσότερο απ' ότι στο πολύτιμο λεξοπαιχνίδι της. Η ίδρυση της θυγατρικής της εταιρείας «Παίκτες του Σταυρολεξικού Παιχνιδιού Σκραμπλ», το 1973, σερβίρίστηκε στις νέες τάξεις των παικτών τουρνουά ως τρόπος να εμπορευματοποιηθεί ο αναδυόμενος κόσμος τους. Στην πραγματικότητα, σκόπευε να διατηρήσει τον έλεγχο της εταιρείας σ' αυτόν τον κόσμο, γιατί η προστασία του εμπορικού σήματος του Σκραμπλ ήταν πιο σημαντική για την επιβίωση της Selchow από την προώθηση μιας σκηνης τουρνουά.

Το «Επίσημο Εγχειρίδιο των Παικτών Σκραμπλ» έδειχνε καθαρά τις προτεραιότητες της εταιρείας. Το πρώτο κεφάλαιο είχε τίτλο «Τι είναι η εταιρεία των Παικτών του Σταυρολεξικού Παιχνιδιού Σκραμπλ;» Το δεύτερο ήταν «Τι είναι ένα εμπορικό σήμα;» «Το ΣΚΡΑΜΠΛ γράφεται πάντοτε με κεφαλαία και δεν είναι ποτέ το όνομα του παιχνιδιού», διασαφηνίζει το εγχειρίδιο. Για να προστατεύσουν τα εμπορικά σήματα από το να γίνουν γενικοί όροι, οι εταιρείες τα χρησιμοποιούν ως περιγραφικά επίθετα παρά ως ουσιαστικά. Το εγχειρίδιο του Σκραμπλ εξηγούσε ότι τα προϊόντα της ονομάζονταν «Σταυρολεξικό Παιχνίδι», «Σταυρολεξικό Παιχνίδι για Παιδιά» και «Κύβοι Σταυρολέξου». «Το ΣΚΡΑΜΠΛ είναι το σημείο αφετηρίας τους», έλεγε το εγχειρίδιο.

Η εταιρεία σοφά προστάτευσε το όνομα τόσο επιμελώς: το όνομα ήταν όλο κι όλο που είχε. Αλλά σχεδόν απ' την αρχή, οι παίκτες πίστεψαν

πως η Selchow δεν καταλάβαινε τις ανάγκες τους. Καθώς η Εταιρεία Παικτών ανακατευόταν όλο και πιο πολύ στην καθιέρωση κανόνων για τουρνουά και σε άλλες κύριες διαδικασίες, οι παίκτες εκνευρίστηκαν. Ο πρώτος επικεφαλής της Εταιρείας Παικτών, ένα στέλεχος της Selchow που λεγόταν Λι Τίφανι, δεν έπαιζε Σκραμπλ και λίγο ενδιαφερόταν να μάθει γι' αυτούς που έπαιζαν. Όταν ρωτήθηκε από έναν παίκτη πώς μπορεί να διοικεί τον οργανισμό ενώ δεν έπαιζε, ο Τίφανι απάντησε «Δεν είναι ανάγκη να φοράω Κότεξ¹ για να τις πουλάω».

Ο διάδοχος του Τίφανι ήταν ο Τζιμ Χάουλ, ο οποίος ήταν στέλεχος παραγωγής πριν του ανατεθεί η διοίκηση του οργανισμού. Στον Χάουλ καταλογίζεται η αύξηση του αριθμού των ομιλών Σκραμπλ από μια χούφτα σε περισσότερα από διακόσια, μέσα σε λιγότερο από δέκα χρόνια, και η καθιέρωση του Δελτίου ως χώρο συζήτησης για την εξέλιξη της θεωρίας του Σκραμπλ, την οποία ο Χάουλ ενθάρρυνε. Αλλά ο Χάουλ δεν άφηνε τους παίκτες να εμπλακούν. Οι εξπέρ ήθελαν ν' ακούγεται η φωνή τους στην οικοδόμηση της αγωνιστικής σκηνης, όμως εκτός από το να γεμίζουν το Δελτίο, αυτό δεν γινόταν. Ούτε ένας παίκτης δεν εργάστηκε για την Εταιρεία Παικτών, ούτε και αναμίχθηκε στις αποφάσεις της.

Στο εταιρικό επίπεδο, το Σκραμπλ προχωρούσε ασημαίνοντας. Όταν ο Άλφρεντ Μπατς συστήθηκε στην εταιρεία, η Selchow τον βόλταρε σε περιοδεία δημοσιότητας. Εόδεψε λίγα από τα μετρητά του Τρίβιαλ Περσιούτ σε διαφημίσεις –κινούμενα σχέδια που αναπαριστούσαν χαρακτήρες σε άβολες στάσεις (ο Αϊ-Βασίλης σκαλωμένος σε μια καμινάδα, το Άγαλμα της Ελευθερίας καλυμμένο με σκαλωσιές, ο Γκιούλιβερ δεμένος από τους Λιλιπούτειους), που λέγανε «Καλύτερα να έπαιζα Σκραμπλ». Οι διαφημίσεις μπήκαν σε δημοφιλή περιοδικά, πρώτη φορά για το Σκραμπλ. Ακόμη, μια πρώτη τηλεοπτική διαφήμιση με το ίδιο θέμα.

Η Selchow χρησιμοποίησε ακόμη τα χρήματα από το Τρίβιαλ Περσιούτ για να επεκτείνει τη γραμμή παραγωγής του Σκραμπλ (τα πιο πολλά από τα προϊόντα απέτυχαν παταγωδώς, όπως οι Σκραμπλάνθρωποι, πλαστικά τούβλα σε σχήμα ανθρώπων μέσα στα οποία εισάγονταν τα γράμματα) και για να υποστηρίξει ένα τηλεοπτικό σόου (το «Σκραμπλ» του Τσακ Γούλρι, το οποίο είχε λίγες ομοιότητες με το πραγματικό παιχνίδι, από το 1984 ως το 1990). Κι ακόμη η Selchow

¹ Γνωστές σερβιέτες...

πραγματοποίησε την πιο πλουσιοπάροχη ως σήμερα διοργάνωση, το εθνικό πρωτάθλημα του 1985 στη Βοστώνη, το οποίο προσέλκυσε πάνω από τριακόσιους παίκτες.

Εκεί, η σύγκρουση μεταξύ των παικτών εξπέρ και της εταιρείας έφτασε σε κρίσιμη καμπή. Ο Τζον Νέισον, αντιπρόεδρος μάρκετινγκ της Selchow, γνώριζε ότι η Εταιρεία Παικτών θεωρούνταν ανώφελη. Έτσι στη Βοστώνη, ζήτησε από τον Τζον Ουίλιαμς –κουινάδο ενός συναδέλφου του στην Τζ. Ουώλτερ Τόμσον, που τον είχε βοηθήσει στις δημόσιες σχέσεις του Σκραμπλ– να συντονίσει ένα στρόγγυλο τραπέζι με λίγους εξπέρ. Ο Ντικ Σέλσαου ήθελε ν’ ακούσει τα παράπονά τους. Ο Τζιμ Χάουλ δεν προσκλήθηκε.

«Όπως είναι τώρα, το παιχνίδι δεν ανήκει στους παίκτες», δήλωνε μια επιστολή του Άλμπερτ Βάισμαν που διαβάστηκε στη συνάντηση. Τα παράπονα ήταν καταγιγιστικά. Το επίσημο Δελτίο δεν κυκλοφορούσε τακτικά. Τα τουρνουά πρόκρισης για το εθνικό ήταν χάος ανοργανωσιάς.

Έπειτα, υπήρξαν παράπονα πως η Selchow προστάτευε το εμπορικό σήμα με υπερβάλλοντα ζήλο. Κάποια στιγμή, η εταιρεία ζήτησε την εφαρμογή ασφαλιστικών μέτρων για να σταματήσει την έκδοση ενός βιβλίου του Τζόελ Γουόπνικ· το πρόβλημα διευθετήθηκε όταν αυτός παραχώρησε 25% από τα συγγραφικά δικαιώματα. Ο Τζιμ Νοϊμπέργκερ, ο Νεοϋορκέζος δικηγόρος που έπρεπε να γνωρίζει καλύτερα, είπε: «Δεν βλέπω γιατί θα πρέπει να πάρει άδεια από τη Selchow & Righter όποιος θέλει να εκδώσει ένα βιβλίο για το παιχνίδι που όλοι αγαπάμε».

Τα στελέχη της Selchow μάθαιναν πόσο πολύ ενδιαφέρονταν οι παίκτες – ότι πίστευαν ειλικρινά πως το παιχνίδι ήταν τόσο πολύ μέρος της αμερικάνικης κουλτούρας, ή τουλάχιστον της ζωής τους, που δεν θα ’πρεπε να ανήκει σε κανέναν. Όμως η εταιρεία υπερασπίστηκε τα εδάφη της. «Είναι ένα πολύτιμο εμπορικό σήμα και επιθυμούμε τη δημοσιότητα», είπε ο Ντικ Σέλσαου. «Είναι καλή δουλειά για μας να παίρνουμε τα δικαιώματα».

«Θα πρέπει να αντιληφθείτε ότι είμαστε επιχείρηση κατασκευής παιχνιδιών. Δεν είμαστε φιλανθρωπικό ίδρυμα», πρόσθεσε ο Τζον Νέισον. «Διεξάγουμε αυτά τα τουρνουά και επενδύουμε χρήματα σ’ αυτά, ώστε περισσότερος κόσμος να γνωρίσει το Σκραμπλ και να πάει ν’ αγοράσει παιχνίδια. Θα πρέπει να το ξέρετε».

Ο Ντικ Σέλσαου άκουσε τους παίκτες και υποσχέθηκε να κάνει αλλαγές. Κατόπιν είπε στον Τζον Ουίλιαμς να βελτιώσει το Δελτίο και να

επιθεωρήσει τον οργανισμό των παικτών. Μετά, ο Ντικ Σέλσαου πούλησε την εταιρεία.

Η Coleco ήταν το αντίθετο της δυσκίνητης Selchow. Για ένα έτος, μεταχειρίστηκε το Σκραμπλ σαν να' ταν «καυτό» προϊόν, παραγγέλλοντας τηλεοπτική διαφήμιση που θα στόχευε στην εξάπλωση του στην αγορά. (Σ' αυτήν, ένας άνδρας και μια γυναίκα ψιλοκουβέντιαζαν παίζοντας Σκραμπλ· όλο που έβλεπε ο θεατής ήταν ένα ταμπλό να στρίβει, πίσω-μπροστά). Οι πωλήσεις εκτινάχθηκαν σε πάνω από 1,5 εκατομμύριο σέτ το 1987. Αλλά αυτό δεν στάθηκε αρκετό για να σώσει την εταιρεία. Στα μέσα του επόμενου χρόνου, η Coleco υπήχθη στο νόμο περί προστασίας από χρεοκοπία. Ως την ώρα που η Hasbro απέκτησε τα περουνισκά της στοιχεία, τον επόμενο χρόνο, το Σκραμπλ ήταν λαβωμένο.

«Σχεδόν έχασαν το εμπορικό σήμα», λέει ο Ντέιβ Ουίλσον. «Κατ' αρχάς δεν ήταν άνθρωποι των παιχνιδιών. Ήρθαν από τις επιχειρήσεις παιχνιδιών, όπου αν κάτι είναι καλό μια μέρα και δεν είναι τόσο καλό ένα χρόνο ή δύο χρόνια μετά, προχωρούν στο επόμενο. Πάει καλά, πεθαίνει. Θα αυτοκτονούσα αν το ρολόι μου έγραφε πως το Σκραμπλ θα πεθαίνει».

Στην ετήσια Διεθνή Έκθεση Παιχνιδιών, το περίπτερο της Hasbro στην 23^η δυτική οδό του Μανχάταν είναι ένας βομβαρδισμός από φωτεινά χρώματα κι από πιο φωτεινά χρώματα. Τέσσερις ηθοποιοί ντυμένοι σαν ραλίστες NASCAR από το μέλλον, χαιρετούν τους επισκέπτες που εμφανίζονται μέσα από ένα τούνελ διακοσμημένο με μερικά ονόματα από τα τετρακόσια και πλέον προϊόντα της Hasbro, σε φώτα νέον που αναβοσβήνουν. Τα οκτώ χιλιάδες τετραγωνικά μέτρα των εκθεσιακών χώρων είναι μια άτακτα απλωμένη χειροπιαστή απόδειξη για τη δύναμη της παιδικής κουλτούρας στην Αμερική και ένας σχεδόν άσεμνος παιάνας για τα βάθη και τα πλάτη της νούμερο ένα εταιρείας παιχνιδιών στον κόσμο. Νερφ. Πόλεμος των Άστρων. Παγκόσμιο Πρωτάθλημα Κατς. Μονόπολι. Τρίβιαλ Περισιούτ. Γ.Ε. Τζο. Μαστορέματα. Παίξε Ντο. Αίθουσα μετά την αίθουσα, γνωστό όνομα μετά από γνωστό όνομα, σλόγκαν μετά το σλόγκαν. Είναι ένα χαρμάνι, σημειώνει ο Τζον Ουίλιαμς, του κλασικού και του ευκαιριακού, με το ευκαιριακό συχνά να έχει την καλύτερη διαφήμιση.

Περιπολούμε περνώντας τους τύπους NASCAR, τον Μπάρνεϊ τον πορφυρό δεινόσαυρο, τεράστιες χαρτονένιες επιγραφές με τον λογότυπο του Πόκεμον και στρίβουμε αριστερά μέσα σ' ένα δωμάτιο αφιερωμένο στα

επιτραπέζια παιχνίδια. Η Hasbro έχει αφιερώσει δίκαια σημαντικό χώρο στην καμπάνια «Μοντέρνα Παιδιά», προωθώντας τίτλους της εποχής της «έξαρσης των γεννήσεων»¹: Ναυμαχία, Ποντικοπαγίδα, Τελειότητα, Σύνδεσε Τέσσερα, Ανεμοστρόβιλος, Μπελάδες, Δράση. Μακρύτερα στον ίδιο διάδρομο, πέρα από τα λαμπερά σταντ, τα επανδρωμένα με χαμογελαστούς νεαρούς ηθοποιούς που προσλήφθηκαν για να μεταφέρουν εύθυμες διαφημιστικές πολυλογίες, είναι τα ακόμη παλαιότερα και πιο βαριά κλασικά: Μονόπολι, Λάιφ, Συγγνώμη!, Ίχνος, Γιαχτσέ.

Εδώ το Σκραμπλ έχει τη σεμνή παρουσίασή του. Διάφορες εκδόσεις του παιχνιδιού είναι κρεμασμένες στον τοίχο. Δίπλα τους, τέσσερα πλακάτ περιγράφουν τις δραστηριότητες της Εθνικής Ένωσης Σκραμπλ. Σημειώνουν τον αριθμό των ομιλών της ΕΕΣ, των τουρνουά και των μελών. Κάνουν μνεία στο πρόγραμμα Σχολικού Σκραμπλ που φουντώνει και στο εθνικό πρωτάθλημα του 2000 που πρόκειται να διοργανωθεί στο Πρόβιντενς του Ρόουντ Άιλαντ, λίγη ώρα οδήγηση από τα κεντρικά γραφεία της Hasbro στο Ποουτάκετ.

Για τον Ουίλιαμς, το να έχει το πληροφοριακό του υλικό στον τοίχο της Έκθεσης Παιχνιδιών, για τους λιγοστούς αγοραστές και δημοσιογράφους που θα σταματήσουν να εξετάσουν τα παλιά πρότυπα στο δρόμο για τα καυτά καινούρια παιχνίδια, είναι ένα μικρό τέχνασμα για το οποίο είναι περήφανος. Όμως όπως πέφτει το μάτι, είναι ανιαρό, ακόμη κι ανάμεσα στη γερή θήκη της γνωστής συσκευασίας, η παρουσίαση του Σκραμπλ φαντάζει αδιόρθωτα οπισθοδρομική.

«Στην πραγματικότητα, είναι η καλύτερη παρουσίασή μας από ποτέ», λέει ο Ουίλιαμς. «Τον περασμένο χρόνο, η παρουσίαση του Σκραμπλ απαρτιζόταν από αυτά τα τρία κουτιά», λέει, δείχνοντας τον τοίχο.

Το Σκραμπλ συνεχίζει ακόμη να είναι χαμένο στη μέση από στρέμματα φιγούρες του Παγκόσμιου Πρωταθλήματος Κατς και μπιχλιμπίδια του Πόκεμαν. Ακόμη κι όταν πουλάει 2.000.000 παιχνίδια το χρόνο, το Σκραμπλ ούτε φτιάχνει, ούτε χαλάει τη Hasbro. Με ετήσιες πωλήσεις ύψους 25.000.000 δολαρίων, είναι μια σταθερή, αλλά ευτελής σε τελευταία ανάλυση, πηγή εισοδήματος για την εταιρεία των 4 δισεκατομμυρίων δολαρίων.

¹ Η μεταπολεμική περίοδος 1947-1961, στην οποία οι γεννήσεις στις Η.Π.Α. παρουσίασαν μεγάλη άνοδο.

Ίσως η Hasbro δεν το πιάνει –το γεγονός ότι ποτέ στην ιστορία διακοσίων χρόνων της βιομηχανίας παιχνιδιών στις ΗΠΑ δεν έχει υπάρξει μια τόσο αναπτυγμένη κοινότητα για ένα ιδιόκτητο παιχνίδι· ότι το Σκραμπλ έχει βαρύτητα διανοομενίστικη· ότι δεν είναι ένα επιτραπέζιο παιχνίδι με τον τρόπο που είναι το Μονόπολι και το «Ίχνος», πλεονάζον και πρόσκαιρο, αλλά μία ευφυής, συστηματική, φαινομενικά αναπόφευκτη δημιουργία με τον ίδιο τρόπο όπως το σκάκι ή το τάβλι ή η Μόνα Λίζα. Αλλά η Hasbro γνωρίζει αρκετά για να συνεχίζει να χρηματοδοτεί το Σκραμπλ σε επίπεδα που μπορεί να είναι, ή και να μην είναι, επαρκή για να ενθαρρύνουν την αύξηση των πωλήσεων ή τον πολλαπλασιασμό των παικτών του αγωνιστικού Σκραμπλ.

Ο Ουίλιαμς προσπαθεί να εξισορροπήσει τον φανατισμό των κορυφαίων παικτών, με τον οποίο ο ίδιος ταυτόχρονα αστειεύεται αλλά και θαυμάζει, με την πραγματικότητα της βιομηχανίας παιχνιδιών. Δεν μπορεί να δυσανεστήσει τα στελέχη της Hasbro που θα μπορούσαν να κλωστήσουν το αγωνιστικό Σκραμπλ έξω από το υπερκερδοφόρο τραίνο της εταιρείας. Γνωρίζει ότι το Σκραμπλ θα πουλήσει με ή χωρίς τουρνουά (αν και όχι τόσο πολύ χωρίς). Όμως επίσης γνωρίζει πως στη Hasbro, όπου το λανσάρισμα του επόμενου «καυτού» παιχνιδιού είναι σημαντικότερο από τη φροντίδα των παλιών, των γεροπαράξενων, το Σκραμπλ είναι λίγο πιο πάνω από το τίποτα. Κι αυτός είναι ο λόγος που καταμεσής στο βουητό της Έκθεσης Παιχνιδιών, εγώ κι ο Ουίλιαμς συζητούμε σε μια ήσυχη, δίχως πολλή κίνηση, μακρινή γωνιά την οποία οι περισσότεροι επισκέπτες ευγενικά προσπερνούν.

Αυτό είναι το παράδοξο του Σκραμπλ. Μπορεί να είναι κατοχυρωμένη ιδιοκτησία μιας μεγάλης πολυεθνικής εταιρείας και μπορεί να μην τραβήξει ποτέ την προσοχή και τα χρήματα που «αξίζει». Αλλά υπερβαίνει τη μικρή παρουσίαση στην Έκθεση Παιχνιδιών, υπερβαίνει τα ανιαρά συσκευασμένα παιχνίδια με τα οποία είναι στοιβαγμένο, υπερβαίνει την ήσυχη εγκατάλειψη στα χρόνια της Selchow και τη σταθερή αλλά, κατά την άποψη κάποιων παικτών, απογοητευτικά μη δημιουργική διαχείριση από τη Hasbro. Το τι κάνει το παιχνίδι για τους ανθρώπους που το παίζουν, κατά την άποψή μου, δεν μπορεί να μετρηθεί με εμπορικούς όρους.

«Ίσως να τους ανήκει το παιχνίδι», μου λέει ο Ουίλιαμς για την εταιρεία από την οποία εξαρτάται η δουλειά του, «αλλά ποτέ δεν θα πλησιάσουν τη δική σου αφοσίωση».

Το παιχνίδι της αμερικάνικης καλής ζωής». Έτσι περιγράφει η Hasbro το Σκραμπλ στη μοναδική τηλεοπτική διαφήμιση που έχει κάνει η εταιρεία την τελευταία δεκαετία. Είναι σαχλή, ένα μοντάζ τριάντα δευτερολέπτων με οικογένειες, τα περισσότερα πρόσωπα είναι λευκά και ξανθά, να γελάνε γύρω από ένα ταμπλό. Έτσι, λογικά έπεται ότι λίγα πράγματα μπορούν να 'ναι πιο αμερικάνικα από το να παίζεις ένα τόσο πολύτιμο παιχνίδι την 4^η Ιουλίου¹.

Όμως η εικόνα που μου έφερε αυτή την Ημέρα της Ανεξαρτησίας ο τόπος του επόμενού μου τουρνουά, το Ρίνο, ήταν εντελώς διαφορετική. Στο αεροδρόμιο με υποδέχεται η εικόνα των ηλεκτρονικών παιχνιδιών που είναι σαν να μου λένε «μη χασομεράς», δίπλα στην παραλαβή αποσκευών. Το τζακπότε στα «Megadollars»² που τρέχει σ' έναν πίνακα με κόκκινο νέον έχει φτάσει τα.... «7.000.000\$!!!» Η ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΜΙΚΡΗ ΠΟΛΗ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ, όπως διακηρύσσει το πανό πάνω απ' τον φανταχτερό, κακόγουστο κύριο αυτοκινητόδρομο, αποτελείται από ενεχυροδανειστήρια, κοσμηματοπωλεία και τρώγλες «γρήγορων δανείων» – κι όλα αυτά μαζί στο Παλάτι των Κοσμημάτων και Δανείων. Νιώθω μια αφύσικη ριπή αέρα από τον κλιματισμό καθώς προσπερνώ το Χάρας & Δι Νάγκετ: η άβυσσος του τζόγου ανοίγει ακριβώς πάνω στο πεζοδρόμιο. Κλαμπ σε στυλ αρντεκό όπως το «Νεβάντα» και το «Χάρολντς» που καμαρώνουν για «νοσταλγία του '50 και του '60», είναι σκοτεινά και με κατεβασμένα τα ρολά. ΕΠΙΤΑΓΕΣ ΕΞΑΡΓΥΡΩΝΟΝΤΑΙ ΠΑΝΩ, γράφει μια ταμπέλα. Το Ρίνο είναι μέρος για να δανειστείς λεφτά και να τα πετάξεις στον τζόγο ή να παντρευτείς την αγαπημένη σου στο Παρεκκλήσι των Κηρόφωτων Γάμων και να κάνεις ταξίδι του μέλιτος στο μοτέλ Κεραυνοπούλι.

Τι θα σκεφτόταν ο Άλφρεντ Μπατς; Ο ήρώάς μου, καθώς μετρούσε τα γράμματα στη σελίδα νεκρολογιών της *Herald Tribune*, έτσι ώστε εξήντα χρόνια μετά οι Αμερικανοί να μπορούν να παίζουν Σκραμπλ και μπλακ-τζακ το ίδιο απόγευμα.

¹ *Ημέρα Ανεξαρτησίας των Η.Π.Α.*

² *Τυχρό αριθμοπαιχνίδι σαν το Λόττο*

Αλλά το Ρίνο είναι το Τουρνουά. Όπως ταιριάζει στη χαρούμενη σε υπερθετικό βαθμό Μέκκα του τζόγου, αυτή τη χρονιά το Ρίνο είναι Το Μεγαλύτερο Τουρνουά που έγινε ποτέ. Τριάντα εννιά αγώνες στην κυρίως διοργάνωση, συν δώδεκα σε ένα προαιρετικό «προθερμαντικό» τουρνουά. Αυτό μας κάνει πενήντα ένα παιχνίδια σε οκτώ ημέρες, μια άσκηση τύπου «Σκοτώνουν τα Άλογα όταν Γεράσουν»¹, της μαχητικότητας ή του μαζοχισμού του Σκραμπλ, δεν είμαι σίγουρος ποιο από τα δυο.

Το Ρίνο είναι το δεύτερο δημοφιλέστερο τουρνουά μετά το εθνικό πρωτάθλημα, και στα μονά έτη όπως αυτό, θεωρείται ως υποκατάστατο του πρωταθλήματος. Περίπου τριακόσιοι παίκτες, μέσα στους οποίους και δυο εξπέρ από την Ταϊλάνδη που σχεδόν δεν μιλούν αγγλικά, έχουν συγκεντρωθεί σ' αυτήν την άνοστη Μέκκα του τζόγου. Οι περισσότεροι από τους καλύτερους είναι παρόντες: Γ.Ε. Τζόελ, Μπράιαν Καπελέτο, Τζο Έντλι, Τζιμ Γκίαρι, Λέστερ Σόνμπραν. Όλοι παίζουν στο Ρίνο.

Το τουρνουά διοργανώνεται για χρόνια με σύμβαση από τον Τζόνι Νεβάρεζ, έναν φανατικό στα σαράντα κάτι του, που με το πάθος και την ωραία ηλιοκαμένη εμφάνισή του θα ήταν ο τέλειος παρουσιαστής σ' ένα ενημερωτικό πρόγραμμα για το Σκραμπλ. Ο Νεβάρεζ ενδιαφέρθηκε για το Σκραμπλ όταν ήταν στο κολέγιο. Με τους φίλους του γίνονταν σκνίπα στο μεθύσι κι ύστερα παίζανε. «Τα παιχνίδια διαρκούσαν τέσσερις ώρες», λέει.

Ο Νεβάρεζ κάνει το τουρνουά στο Sands Regency, ένα από τα πιο φθηνά ξενοδοχεία στην περιοχή των καζίνο της πόλης. Είναι ένα τεράστιο σταχτοδοχείο (ο Γ.Ε. Τζόελ φοράει μάσκα χειρουργείου σ' όλα τα παιχνίδια) και απ' τα ηχεία ξεχύνεται σοφτ ροκ σαν καταπραϊντικό, είκοσι τέσσερις ώρες την ημέρα. Αδειούχοι της εργατικής τάξης ντυμένοι με πι-σερτ του Ρίνο και παστέλ νάιλον αθλητικές φόρμες πετούν κέρματα των πέντε και είκοσι πέντε σεντς και δολάρια της Σούζαν Μπι. Άντονι² στα ηλεκτρονικά, μερικά απ' τα οποία είναι σχεδιασμένα με το Μονόπολι της Hasbro. Δεν υπάρχουν κυριλάτοι τζογαδόροι σ' αυτό το καταγώγι. Το δίκλινο που μοιράζομαι με τον Μάρλον κοστίζει 39 δολάρια τη βραδιά.

Όταν φτάνω, ο Μάρλον ξαπλώνει στο κρεβάτι, το γυμνό σαν πυροσβεστικός κρουνός σώμα του τυλιγμένο στα σεντόνια, και βλέπει τον Κλιντ Ίστυουντ στο «Για μια χούφτα δολάρια». Είναι τσακισμένος μετά

¹ *Κινηματογραφική Ταινία του Σίντνεϊ Πόλακ με την Τζέιν Φόντα και θέμα τους μαραθώνιους διαγωνισμούς χορού της δεκαετίας του '30*

² *Αμερικανίδα (1820-1906) που αφιέρωσε τη ζωή της στα δικαιώματα των γυναικών. Κάποια από τα κέρματα του ενός δολαρίου που την απεικονίζουν είναι πλέον συλλεκτικά.*

από ταξίδι εξήντα ωρών με τρία λεωφορεία, απ' τη Βαλτιμόρη μέσω Ουάσιγκτον, Τολέντο και Σικάγο. Στο τραπέζι είναι το OSPD με διπλωμένα φύλλα στις άκρες, τρία κουρελιασμένα σημειωματάρια, πολυάριθμα πακέτα με γλυκά και τσιγάρα Parliament. Το «προθερμαντικό» αρχίζει σε πέντε ώρες. Ο Μάρλον είναι άφραγκος και λέει ότι πρέπει να βγάλει λίγα λεφτά παίζοντας Σκραμπλ, όχι τζόγο. Θέλει να με πληρώσει για το δωμάτιο και μου χρωστάει ακόμη 100 δολάρια από το Σικάγο, ένα χρόνο πριν. Επιπλέον, πρέπει να εξασφαλίσει τα εισιτήρια της επιστροφής.

Χαίρομαι να δανειζώ χρήματα στον Μάρλον –τα επιστρέφει όταν μπορεί– όμως δεν αντέχω να μην αναρωτιέμαι. Ο Μάρλον είναι έξυπνος, κοινωνικός, άνθρωπος με αυτογνωσία, που δεν πιάνει δουλειά γιατί όλες σχεδόν οι δουλειές, όπως θεωρητικολογεί, ωφελούν τους λευκούς. Δεν σκέπτεται πια να δουλέψει στην Άμτρακ. Αντιθέτως, σχεδιάζει να κερδίσει μια αγωγή που κατέθεσε εναντίον της εταιρείας τροφίμων Τζάιεντ.

Λίγους μήνες νωρίτερα, ο Μάρλον μπήκε σ' ένα σουπερμάρκετ για ν' αγοράσει ένα πακέτο τσιγάρα. Ο υπάλληλος του ζήτησε ταυτότητα. Ο Μάρλον, που είναι τριάντα τεσσάρων χρόνων, ένωσε να προσβάλλεται. Ύψωσε τη φωνή του και ζήτησε να δει τον διευθυντή. Ύψωσε τη φωνή του ξανά. Ύστερα, λέει ο Μάρλον, ένας φύλακας –ένας λευκός φύλακας– τον άρπαξε, τον πέταξε στο πάτωμα και του έπιασε γερά τα χέρια πίσω. Ο Μάρλον συνελήφθη. Δεν απαγγέλθηκαν κατηγορίες, αλλά ο Μάρλον μήνυσε την εταιρεία για βιαιοπραγία, άδικη σύλληψη και άδικη φυλάκιση. «Θα πάρω ολόκληρη περιουσία», λέει ο Μάρλον. «Είναι κακόβουλη δίωξη και κάτι άλλες μαλακίες. Το αδερφάκι σου θα πληρωθεί».

Εκτός από το να μελετά λέξεις και να περιμένει τη δίκη, ο Μάρλον έχει αρχίσει να γράφει κάτι που περιγράφει ως φυλλάδιο για τον Παναφρικανισμό. Δεν είμαι ποτέ βέβαιος αν η τακτική «με οποιοδήποτε αναγκαίο μέσο» του Μάρλον είναι παχιά λόγια ή αν οργανώνει έναν επαναστατικό πυρήνα στο υπνοδωμάτιό του. Ο Μάρλον είναι εκ φύσεως ανέμελος, ευγενικός, αστείος, αξιαγάπητος και φιλικός με όλους σχεδόν στον κόσμο του Σκραμπλ, άσχετα από τη φυλή τους. Είναι όμως επίσης γνήσια θυμωμένος. Όταν τον ρωτώ τι σκέφτεται να κάνει, συχνά απαντά «Θα κατακάψω την Αμερική!».

Ο Μάρλον γεννήθηκε στη Βαλτιμόρη. Η μητέρα του, η Χάτι, εργάστηκε για χρόνια στο κεντρικό ταχυδρομείο, ώσπου σταμάτησε λόγω ανικανότητας, έπασχε από διαβήτη και νευροπάθεια, στις αρχές της δεκαετίας του '90. Ο Μάρλον γνωρίζει τον πατέρα του που ωστόσο δεν

υπήρξε ποτέ κομμάτι της ζωής του Μάρλον ή της Χάτι. Η Χάτι μένει στο ίδιο σπίτι, σε μια εργατική πολυκατοικία, στη συνοικία των μαύρων της ανατολικής Βαλτιμόρης, πάνω από σαράντα χρόνια.

Σε ηλικία δύο ετών, ο Μάρλον μπορούσε να απαγγέλλει απέξω τον «Εκατοστό Ψαλμό»· οι συγγενείς του στήριζαν μπροστά του μια ανοιχτή Βίβλο για να φαίνεται σαν να διαβάζει. Στα πέντε του μπορούσε να διαβάζει και σύντομα εντρύφησε σε παγκόσμιες εγκυκλοπαίδειες, τις οποίες πουλούσε ένας θείος του πόρτα πόρτα. Θυμάται να διαβάζει για τον Δεύτερο Παγκόσμιο και τη δολοφονία του Κένεντι. «Ήξερα ότι ήταν μπουρδες», λέει. «Αποκλείεται (ο Όσβαλντ) να τον καθάρισε μόνος του». Έτσι προέκυψε ο σκεπτικιστής Μάρλον. Μια θεία τού ενέπνευσε μια αίσθηση φυλετικής αδικίας· απαγγέλλοντας την «Υπόσχεση Πίστης», αντί για «δικαιοσύνη για όλους», έλεγε «δικαιοσύνη για όλους σας». Ένας θείος τού έλεγε πως οι λευκοί «δεν ήθελαν οι μαύροι να δουλεύουν μαζί τους γιατί φοβούνταν μην τυχόν μάθουμε πόσο άχρηστοι είναι».

Ο Μάρλον ποτέ δεν εντάχθηκε, ούτε ηγήθηκε σε κάτι. Είχε λίγους στενούς φίλους έξω από την οικογένεια. Ποτέ δεν συμμετείχε σε συμμορία γιατί «δεν μπορούσα να ανεχτώ την καταπίεση των συνομήλικων». Πήγαινε στη βιβλιοθήκη, αλλά μισούσε το σχολείο – τα κουδούνια να του λένε πότε να έρθει και πότε να φύγει, η υποχρέωση να διαβάζει πράγματα που θεωρούσε άχρηστα, όπως το μάθημα γερμανικών που το παράτησε.

Πήγαινε με σχολικό λεωφορείο σε ειδικά σχολεία επειδή είχε καλές επιδόσεις αλλά μάλωνε με τ' άλλα παιδιά, διέκοπτε τάξεις και έπαιρνε κακούς βαθμούς. Αρνήθηκε μια υποτροφία σε ιδιωτικό σχολείο και τελείωσε ένα τεχνικό λύκειο μαθαίνοντας ηλεκτρικές εγκαταστάσεις και συντήρηση. Έπαιξε ένα σχολικό ματς ποδοσφαίρου, στην ένατη τάξη, τρέχοντας 12 φορές 150 μέτρα και πετυχαίνοντας τρία τέρματα, αλλά τα παράτησε επειδή δεν τον συμπεριέλαβαν στη βασική ομάδα στο επόμενο παιχνίδι. «Αισθάνθηκα ότι δεν με αναγνώριζαν».

Ο Μάρλον πήγε στο πανεπιστήμιο Μόργκαν Στέιτ, ίδρυμα κυρίως για μαύρους στη Βαλτιμόρη, για δύο χρόνια, αλλά τα παράτησε γιατί ένας λευκός καθηγητής τον έκοψε σ' ένα τεστ αγγλικών. «Είσαι ένα μεγάλο ψάρι σε μια μικρή γυάλα. Υπάρχουν πολλά μεγάλα μυαλά στη μεγάλη γυάλα», λέει ο Μάρλον ότι έγραψε ο καθηγητής πάνω πάνω στο χαρτί. «Εννοώντας ότι δεν ήμουν κάτι παραπάνω από ένας έξυπνος νέγρος στο Μόργκαν. Με πίκρανε εντελώς. Είμαι σ' ένα πανεπιστήμιο για μαύρους και πρέπει να ανέχομαι τέτοιες μαλακίες».

«Ήμουν μεγάλος ποδοσφαιριστής, μεγάλος πυγμάχος, μεγάλος σε ό,τι έκανα», μου λέει. «Αν είχα τελειώσει μια σχολή θα ήμουν μεγάλος γιατρός, μεγάλος δικηγόρος, οτιδήποτε».

«Τίνος λάθος είναι αυτό;», ρωτάω.

«Δεν το βλέπω σαν λάθος. Χαίρομαι που δεν είμαι βγαλμένος από καλούπι».

Η οικογένεια Χιλ έπαιζε χαρτιά με φίλους που μαζεύονταν για πολύωρο αγωνιστικό ουίστ¹. Μια βραδιά, ένας κεραυνός χτύπησε μια διπλανή εκκλησία ενόσω παίζανε. Ήταν σημάδι θεϊκό: όχι άλλο χαρτιά. Κι έτσι το γύρισαν στα επιτραπέζια. Το Σκραμπλ έγινε από τα αγαπημένα τους. Οι Χιλ έψαχναν πάντοτε τις λέξεις στο λεξικό και με τον καιρό έμαθαν ντουζίνες δι-, τρι- και τετραγράμματα λέξεις, και σκραμπλ επίσης. Η μεγαλύτερη εξαδέλφη του Μάρλον, η Τσέριλ, τελικά συμφώνησε ν' αφήσουν τον δεκάχρονο Μάρλον να παίζει Σκραμπλ μαζί της. Έγιναν όλοι τους καλοί παίκτες με ισχυρή μνήμη και διαισθητική αντίληψη της στρατηγικής στο ταμπλό. «Είκοσι, είκοσι, είκοσι, σκραμπλ», θυμάται ο Μάρλον να τον συμβουλεύει ο θεός του Χάρισον. Που σήμαινε: πάρε περίπου είκοσι βαθμούς, τρεις φορές στη σειρά, καθώς προετοιμάζεις τα γράμματά σου για σκραμπλ.

Όμως στα χρόνια του λυκείου, ο Μάρλον αρνιόταν να παίξει σε τουρνουά. «Τι να 'κανε ένας δεκαεξάχρονος μαύρος στην παρέα των κοινωνικά καθυστερημένων ηλίθιων που απαρτίζουν τα υψηλά επίπεδα της στρατόσφαιρας του Σκραμπλ;» μου έγραψε σε ιμείλ ο Μάρλον, λίγο μετά τη γνωριμία μας. Δεν το έκανε πριν γίνει είκοσι επτά, το 1992. Το Σαββατοκύριακο της 4^{ης} Ιουλίου, ο θεός Χάρισον είπε στον Μάρλον ότι θα πάνε μια βόλτα με τ' αμάξι, χωρίς να του πει πού, ώσπου φθάσανε σ' ένα ξενοδοχείο στο κέντρο. Ο Μάρλον ζορίστηκε, αλλά αφού άρχισε μ' ένα 4-0, συμφώνησε να ξαναπάει τη δεύτερη μέρα του τουρνουά. Τελείωσε με 10-0 και μετά οι εξπέρ μαζεύτηκαν για να γνωρίσουν το μαύρο παιδί που έπαιζε τόσο καλά. Ένας απ' αυτούς του μίλησε για το εθνικό πρωτάθλημα στην Ατλάντα, αργότερα τον ίδιο χρόνο, και ανέφερε το χρηματικό έπαθλο. «Όταν ανακάλυψα πως μπορείς να κερδίσεις δέκα χιλιάδικα, είπα ότι θα ασχοληθώ με αυτό το κωλοπαίχνιδο», λέει. Η αρχική βαθμολογία του κατάταξης ήταν 1765.

¹ Πρόγονος του μπριτζ

Στο τρένο για την Ατλάντα, ο Μάρλον γνώρισε τον Ματ ο οποίος του πήρε σε στοίχημα 17 δολάρια και τον Ρίτσι Λαντ που τον αναγόρευσε Μοχάμετ Άλι του Σκραμπλ γιατί δεν έκλεινε το στόμα του. Ο Μάρλον έφερε σκορ 12-15 στην κατηγορία των εξπέρ, καυχήθηκε πως μπορεί να κερδίσει το εθνικό μετά από πέντε προσπάθειες και έδωσε συνέντευξη στον Τζο Έντλι για τα *Νέα του Σκραμπλ*. «Ήξερα πως είχα τις ικανότητες, όχι όμως τα χάπια», μου έγραψε, εννοώντας ότι είχε ταλέντο αλλά όχι γνώση λέξεων.

Ο Μάρλον σύντομα ανακάλυψε πως το να κερδίζεις στο Σκραμπλ ήταν μια ήπια αλλά σημαντική μορφή ισχύος. Μπορούσε να κερδίζει τους Ευρωπαίους –τους ανθρώπους που ήταν υπεύθυνοι για το εκπαιδευτικό σύστημα, την κυβέρνηση και για τετρακόσια χρόνια φυλετικών διακρίσεων στην αμερικανική ήπειρο– σ’ ένα παιχνίδι του μυαλού. Γιατρούς, δικηγόρους, μηχανικούς, κατόχους διδακτορικών – οποιονδήποτε. Παίζοντας Σκραμπλ, ο Μάρλον το έπαιρνε προσωπικά. Κι ήταν ακόμη πιο γλυκό όταν νικούσε κάποιον υπερόπτη.

«Αναμφίβολα, δεν προσθέτει κύρος στην ύπαρξή μου», μου έγραψε. «Αλλά κάνει ευκολότερο ν’ ανέχομαι κάποιες μαλακίες».

Τα σπιράλ σημειωματάρια, δίχως τα οποία ο Μάρλον δεν ταξιδεύει πουθενά, βρίθουν από σημάδια του εκλεκτικού τρόπου με τον οποίο μελετάει Σκραμπλ και από τις σποραδικά εμπρηστικές σκέψεις του για τις φυλές, τη θρησκεία, τη ζωή. Σε μια σελίδα, ο Μάρλον έχει γράψει όλες τις εξαγράμματα και επταγράμματα λέξεις που δεν ξέρει απέξω. Σε μια άλλη, κάνει στον εαυτό του ένα τεστ επταγράμματος λέξεων που έχουν δύσκολο ανάγραμμα. Υπογραμμίζει το πρώτο γράμμα του αναγράμματος. Λόγου χάρη, στο LIGULAS, το ανάγραμμα είναι LUGSAIL· PALSHIP, SHIPLAP· ALMONDS, DOLMANS. Σ’ ένα άλλο σημειωματάριο, ο Μάρλον έχει καταγράψει με τον καιρό, και χειρόγραφα, όλες τις εννιαγράμματα λέξεις που δεν ξέρει. Ακόμη και οι κορυφαίοι παίκτες παίζουν εννιαγράμματα λέξεις σπανίως· στο κάτω κάτω, για να το κάνεις, θα πρέπει να παίξεις είτε επεκτείνοντας μια διγράμματα (ή μεγαλύτερη) λέξη που υπάρχει ήδη στο ταμπλό, είτε χρησιμοποιώντας ασύνδετα γράμματα. «Είναι απλώς λέξεις που θέλω να μάθω», λέει. «Αν υπάρξει πιθανότητα να βγουν σ’ ένα παιχνίδι, να ξέρω να τις αναζητήσω».

Κατά τη διάρκεια του ταξιδιού του των εξήντα ωρών, για έμπνευση, ο Μάρλον ανασκεύασε ένα παιχνίδι που έπαιξε εναντίον του Μπράιαν Καπελέτο στο εθνικό πρωτάθλημα του Ντάλας, το 1996. Ο Μάρλον το αποκαλεί «παιχνίδι των εννιά χιλιάδων δολαρίων» – η διαφορά

πάνω κάτω του βραβείου των 10.000 δολαρίων για τη δεύτερη θέση, την οποία θα έπιανε ο Μάρλον αν κέρδιζε, και των 900 δολαρίων για την πέμπτη θέση, στην οποία θα κατέληγε αν έχανε. Ο Μάρλον είχε συγκρατήσει στη μνήμη του κάθε κίνηση και με τη σειρά. Κέρδισε τον Καπ –μόνο ο Μάρλον τον φωνάζει Καπ– και σόκαρε τον κόσμο του Σκραμπλ, τερματίζοντας με 19-8 και δεύτερος πίσω από τον Άνταμ Λόγκαν, τον απόφοιτο της μαθηματικής σχολής του Χάρβαρντ που έφυγε από τους αγώνες με τελικό σκορ 24-3. Ήταν και παραμένει, το ζενίθ της καριέρας του Μάρλον στο Σκραμπλ.

Η νίκη οδήγησε στην παρουσίασή του από την *Baltimore Sun*, η οποία του απέφερε μια δουλειά σαν δοκιμαστής προγραμμαμάτων παιχνιδιών για μια εταιρεία της Βαλτιμόρης της οποίας ο κύριος πελάτης ήταν η Hasbro. Ο Μάρλον δοκίμαζε εκδόσεις για υπολογιστές του Μονόπολι, της Ναυμαχίας, του Μαστερμάντ, του Ρισκ και του Σκραμπλ. Στον ελεύθερο χρόνο του έπαιξε δέκα χιλιάδες παιχνίδια εναντίον του σι-ντι ρομ του Σκραμπλ, αποδεικνύοντας, λέει, ότι αυτό κλέβει (τραβώντας καλύτερα γράμματα για τον εαυτό του από τον αντίπαλο). Στον Μάρλον άρεσε πολύ η δουλειά κι ήταν καλός σ' αυτήν. Όμως τα παράτησε λίγους μήνες αφ' ότου τον γνώρισα, επικαλούμενος ένα ρατσιστικό επεισόδιο. Δούλεψε για λίγο ως φύλακας στο Μόργκαν Στέιτ, όμως τα παράτησε επίσης. Τώρα η δουλειά του είναι το Σκραμπλ και η αλλαγή της κοινωνίας, λέει ο Μάρλον.

Στο Ρίνο, ο Μάρλον ορκίζεται να μην αφήσει ούτε ίχνος από την πρόσφατη κακή του τύχη να επηρεάσει το παιχνίδι του. Για να βοηθηθεί στην πραγματοποίηση αυτού του στόχου, κατά το ταξίδι του σύνθεσε τις «Αρχές Δέσμευσης». Για το «προθερμαντικό» τουρνουά, ο Μάρλον έχει τέσσερις αρχές.

1. ΚΕΡΔΙΣΕ ΤΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ.

2. ΜΕΙΝΕ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΜΕΝΟΣ.

3. ΓΝΩΡΙΖΕ ΤΟ ΧΕΙΛΟΣ ΤΟΥ ΓΚΡΕΜΟΥ. «Αυτό είναι η γνώση¹», λέει ο Μάρλον, εξηγώντας σε μένα, τον λευκό θαυμαστή του χιπ-χοπ, ότι η φράση προέρχεται από ένα τραγούδι του ράπερ Ρακίμ.

4. ΠΑΓΟ ΓΙΑ ΤΟ ΑΙΜΑ.² «Σ' ένα σύντομο τουρνουά, ηρέμησε διάολε», λέει ο Μάρλον.

¹ Λογοπαίγνιο. Ο 3^{ος} κανόνας είναι “KNOW THE LEDGE”, ενώ “KNOWLEDGE” είναι η γνώση.

² Αναφορά στην έκφραση “IN COLD BLOOD” (=με κρύο αίμα), που σημαίνει ψύχραιμα.

Ο Μάρλον έχει διαφορετικές αρχές για το μεγάλο τουρνουά. Λέει πως σ' ένα μικρό τουρνουά, απλώς προσπαθείς να κερδίσεις τα λιγοστά παιχνίδια και δεν ριψοκινδυνεύεις. Σε μια διοργάνωση με διάρκεια, πρέπει να σκοράρεις μεγάλη διαφορά πόντων γιατί συχνά αυτό καθορίζει τον νικητή.

1.ΠΑΙΞΕ ΤΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΣΟΥ. «Αν είσαι πυγμάχος, δεν μάχεσαι με την τακτική του αντιπάλου σου, όπως έκανε ο Σούγκαρ Ρέι εναντίον του Ντουράν¹», εξηγεί ο Μάρλον. «Το παιχνίδι μου είναι ανοιχτό. Σ' ένα μεγάλο τουρνουά, παίξε το παιχνίδι σου». Για παράδειγμα, ο Μάρλον επιμένει ότι σ' ένα μεγάλο τουρνουά, αν είχε στα χέρια του το FACTION στον πρώτο γύρο, δεν θα έκανε τη συμβατική κίνηση να βάλει το F στη διπλή αξία λέξης, αλλά θα το μετακινούσε δύο τετράγωνα δεξιά, θυσιάζοντας 8 βαθμούς για τη μακρινή πιθανότητα να παίξει LIQUEFACTION σε τριπλή αξία λέξης, αργότερα.

Σχεδόν κάθε κορυφαίος παίκτης θα έκρινε αυτή τη στρατηγική ως βλακώδη. «Να γιατί νομίζουν ότι είσαι τρελός», λέω.

«Δεν έχουν ιδέα», απαντάει ο Μάρλον. «Δεν έχουν ιδέα τι πρόκειται να τους συμβεί. Υπολογίζω περισσότερα από σχεδόν οποιονδήποτε μπορεί να παίξει».

2.ΜΕΙΝΕ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΜΕΝΟΣ

3.ΠΕΡΠΑΤΑ ΣΕ TENTΩΜΕΝΟ ΣΧΟΙΝΙ (ΝΩΡΙΣ ΑΛΛΑ ΟΧΙ ΑΡΓΑ). «Κράτα το ταμπλό εντελώς ανοικτό», εξηγεί ο Μάρλον. «Φλέρταρε με τον κίνδυνο. Πέρασε τα T στη γραμμή επί εννιά. Πέρασε τα E στο επί εννιά». «Γιατί να πάρεις το ρίσκο;» ρωτάω. «Είμαι δυνατότερος παίκτης», λέει. «Ξέρω το λεξικό τώρα. Βρίσκομαι πιθανόν στο 90% του λεξικού».

4. ΧΑΛΑΡΑ, ΜΗΝ ΑΝΗΣΥΧΕΙΣ, ΜΗΝ ΠΑΝΙΚΟΒΑΛΛΕΣΑΙ. Ο Μάρλον μνημονεύει ένα απόσπασμα από ένα τραγούδι του «Ουέστ Σάιντ Στόρυ»² «Πρέπει να το υπενθυμίζω στον εαυτό μου συνέχεια», λέει.

Πράγματι, η απώλεια της ψυχραιμίας είναι η μεγαλύτερη αδυναμία του Μάρλον. Είναι όμως ακόμη, η προσωπικότητα που ο Μάρλον επιλέγει να καλλιεργήσει: το έξυπνο αλλά απρόβλεπτο παιδί του γκέτο, τόσο προικισμένος ώστε να χρησιμοποιήσει το σπάνιο ELUTRIATE σ' ένα παιχνίδι και τόσο «γαμώ το ένα και το άλλο» στη συζήτηση.

¹ Θρυλικός αγώνας πυγμαχίας του 1980.

² Μιούζικαλ του 1961.

Δεν είναι μόνο το χρώμα του δέρματός του, είναι το πώς επιλέγει να το φοράει. Υπάρχουν άφθονοι Αφροαμερικανοί εξπέρ του Σκραμπλ, ανάμεσά τους και κάποια με υψηλότερη βαθμολογία απ' τον Μάρλον, η Λίζα Όντομ από τη Μιννεάπολη, η οποία είναι επίσης η πρώτη ανάμεσα στις γυναίκες. Όμως κανένας απ' αυτούς δεν κάνει ούτε νύξη για τα φυλετικά, ενώ ο Μάρλον κορδώνεται για το μαύρο του χρώμα, από την ξύλινη γροθιά «Μαύρη Δύναμη¹» και το σε αφρικάνικο μοτίβο περιδέραιο που φοράει –«Το πράσινο είναι για τη γη. Το κόκκινο για το αίμα των ανθρώπων»– έως αυτό που ο Ματ Γκρέιχαμ αποκαλεί «Υψηλή Εβενική²» ομιλία του Μάρλον. Ο Μάρλον γνωρίζει κλασικά αγγλικά. Επιλέγει να μιλάει με τον τρόπο που το κάνει. Στα παιχνίδια, ο Μάρλον γυρνάει την καρέκλα ανάποδα και την καβαλικεύει με ανοιχτά πόδια, γλείφοντας μια δυο οδοντογλυφίδες. Εμφανίζεται αργά αφήνοντας τον αντίπαλό του ν' αρχίσει το χρονόμετρό του. Φλυαρεί με τον εαυτό του, συχνά όταν απογοητεύεται από άσχημα γράμματα. Φωνάζει «Αι στο διάολο» για να ησυχάσουν οι υπόλοιποι παίκτες στην αίθουσα.

Βέβαια, κανείς δεν παίρνει τον Μάρλον εντελώς σοβαρά. Δεν είναι ποτέ απειλητικός. Γελάει με τον εαυτό του όταν τον πειράζουν. Έχει καλλιεργήσει ζεστές φιλίες με πολλούς παίκτες· με καλωσορίζει με μια ένθερμη χειρονομία κι ένα χτύπημα με το στήθος, ενώ η γλυκιά Ρόουζ Κραϊσούιρθ, μια μεσήλικας εξπέρ από το Λονγκ Άιλαντ, δέχεται αγκαλιές κι ένα φιλί στο μάγουλο. Το ετοιμόλογο χιούμορ του Μάρλον, η ευγένεια και η αξιαγάπητη γοητεία του δεν σταματούν τα ξεσπάσματά του. Αν το έκαναν, ο Μάρλον δεν θα ήταν ο Μάρλον. Ακόμη κι ο ίδιος δεν βλέπει πάντα τον εαυτό του εντελώς έξω από τα συνηθισμένα. Όταν του ζητήθηκε να διαλέξει επτά γράμματα του Σκραμπλ που τον περιγράφουν καλύτερα, αποκρίθηκε, «M-A-R-L-O-N, συν ένα μπαλαντέρ. Ο MARLON είναι NORMAL. Και το μπαλαντέρ έχει απεριόριστες προοπτικές».

Αν κάποτε τον φοβηθούν και τον σεβαστούν, όπως τον Καπελέτο και τον Έντλι, ο Μάρλον πρέπει να αξιοποιήσει αυτήν την προοπτική και να παίζει ψύχραιμα. Αλλιώς, θα είναι για πάντα δεύτερο θέαμα – ο θορυβώδης, ασεβής, υπερβολικός Μαύρος Παίκτης, καλός αλλά όχι σπουδαίος. Όχι ότι ο Μάρλον νοιάζεται για το πώς τον βλέπουν. Άλλωστε γνωρίζει ότι είναι εξυπνότερος από τους περισσότερους.

¹ Σύμβολο του αγώνα των μαύρων κατά των φυλετικών διακρίσεων.

² Από το μαύρο χρώμα του έβενου.

«Ποτέ στη ζωή μου δεν έχω νιώσει μειονεκτικά», μου λέει. «Ποτέ δεν κοίταξα έναν λευκό και να σκεφτώ ότι αυτός ο γαμιόλης είναι καλύτερος από μένα. Κάτω από οποιαδήποτε κατάσταση. Όταν η βλακεία αντιμετωπίζει την ευφυΐα δεν υποχωρεί. Όταν η ευφυΐα συναντάει τη βλακεία δεν έχει άλλη επιλογή από το να υποχωρήσει. Επειδή το πρώτο πράγμα που λες είναι “Ωχ, ένας ηλίθιος”».

Μπαίνω στο Ρίνο με τη προσωπική βαθμολογία μου στο 1461 να είναι περίπου 650ή στη Βόρεια Αμερική, πολύ μακριά από τη 2000ή όπου άρχισα την περιπέτειά μου στο σύμπαν του Σκραμπλ. Μέσα όμως σ’ αυτές τις τρεις βδομάδες από τη νίκη μου στο τουρνουά του Λονγκ Άιλαντ, έχω χάσει την κεκτημένη μου ταχύτητα. Έχω εξαντληθεί από τη μετακόμιση σε νέο διαμέρισμα, δεν έχω μελετήσει αρκετά κι είμαι ο συνήθης νευρικός εαυτός μου. Ενώ έχω πετύχει αξιοπρεπή βαθμολογία, βαθιά μέσα μου νιώθω σαν απατεώνας.

Στη γεμάτη καπνό αίθουσα υποδοχής, και σε ακτίνα που ακούγονται οι μεταλλικοί ήχοι από τις πανταχού παρούσες σειρές ηλεκτρονικών παιχνιδιών, είμαι στη λίστα των παικτών με την παλιά μου βαθμολογία, πράγμα που μ’ ενοχλεί. Θέλω να είμαι γνωστός ως παίκτης του 1461, ως σταθερά μέτριος. Ενώ μια λάθος βαθμολογία μπορεί να λειτουργήσει υπέρ μου αποκοιμίζοντας τους αντιπάλους μου, νοιάζομαι περισσότερο για το πώς με βλέπουν. Ωστόσο κερδίζω τα τρία από τα τέσσερα παιχνίδια μου στο «προθερμαντικό» την πρώτη μέρα, η οποία τελειώνει στις 11.00 μ.μ., ή στις 2.00 π.μ. ώρα Μπρούκλιν. Η πλάτη μου με πεθαίνει, ο Μάρλον ροχαλίζει, κοιμάμαι άσχημα και την άλλη μέρα χάνω επτά από τους οκτώ αγώνες.

Τουλάχιστον δεν είναι το κυρίως τουρνουά. Έχω μπροστά μου ακόμη τριάντα εννιά αγώνες. Όμως όταν παίζεις σ’ ένα μεγάλο τουρνουά και τα πράγματα δεν πάνε καλά είναι σαν να περνάς ένα-ένα τα στάδια της κατάθλιψης. Η δυσοίωση επίδοσή μου 4-8 στο «προθερμαντικό» με στέλνει μακριά από την ελπίδα και την αυτοπεποίθηση, κατευθείαν στην παραίτηση. Σίγουρα έκανα λίγες ωραίες κινήσεις –βάζοντας το KANGARoO σ’ ένα K, κάνοντας το ETIC ENERGETIC– αλλά τα πιο πολλά φαίνονται τυχαία, εκτός ελέγχου. Το να μιλάς στον Τζο Έντλι και το να είσαι ο Τζο Έντλι, δεν είναι το ίδιο.

Άργησα να ξεφύγω από την κατηγορία των αρχαρίων για να γλιτώσω από τις γαλαζομάλλες, αλλά ανακάλυψα ότι υπάρχουν και στη

μεσαία κατηγορία επίσης, και μάλιστα με φουσκωμένη βαθμολογία. Το κόλπο για να τις αποφυγώ είναι να κάνω γρήγορη εκκίνηση, επειδή οι παίκτες με τις καλύτερες επιδόσεις παίζουν αναμεταξύ τους και οι μικροκαμωμένες γαλαζομάλλες ποτέ δεν έχουν τις καλύτερες επιδόσεις. Στο κυρίως τουρνουά το κάνω, τρέχοντας με 6-4 στην αρχή.

Μια μυστηριώδης σειρά κινήσεων στον αγώνα 3, είναι αξιομνημόνευτη. Στην πρώτη μου κίνηση παίζω μια επταγράμματη, το PArOTID. Στην δεύτερη παίζω μια οκταγράμματη, το DREARIER. Στην τρίτη προσθέτω το ING στη λέξη που μόλις είχε βάλει ο αντίπαλος, φτιάχνοντας μια εννιαγράμματη, το REVOLTING. Και στην τέταρτη κίνησή μου φτιάχνω μια δεκαγράμματη λέξη, τοποθετώντας το UN μπροστά από το προηγούμενο σκραμπλ του αντιπάλου μου, το REALISED. Επτά, οκτώ, εννιά, δέκα. Η ακολουθία περιέχει όλες τις χαρές του παιχνιδιού: δημιουργικότητα, συμμετρία, γλωσσική ευκαμψία, μαθηματικά και τύχη. Κερδίζω τον αγώνα, 490-403.

Οι συνέπειες της μελέτης γίνονται γρήγορα φανερές: τετραγράμματα λέξεις όπως CUIF, WEIR, YECH & VROW, όλες φεύγουν ενστικτωδώς από τα δάχτυλά μου στα πρώτα παιχνίδια, όπως τα OUTBARKS (έχω διαβάσει τις λέξεις από OUT-...) και OVERFAR (...και αυτές από OVER-). Κι όταν οι αντίπαλοί μου, με υψηλότερη βαθμολογία κατάταξης, κερδίζουν με κινήσεις όπως OUTHOMER και SUBRENT, εντάξει, τι μπορώ να κάνω; Όμως μετά την αρχή με 6-4, τα πράγματα γυρίζουν ανάποδα μ' ένα σερί 2-5. Η κάμψη μου δεν έχει να κάνει με τη «γνώση του χείλους του γκρεμού» αλλά με την απώλεια της ψυχραιμίας, το παίξιμο λάθος λέξεων (όπως το ZINCE*, όταν το ZINC θα έφτανε) και την αποτυχία να σκεφτώ σωστά στο τέλος αγώνων όπου ήμουν μπροστά στη βαθμολογία, τυφλωμένος από ένα πέπλο ανησυχίας και σύγχυσης.

Δεν είμαι ο μόνος που μοχθεί. Στη μέση του αγώνα 19, στην κατηγορία των εξπέρ, ο Κρις Κρι σαλτάρει από το τραπέζι του και φεύγει σαν θύελλα έξω από την αίθουσα φωνάζοντας «Στο διάολο!» και βροντάει την πόρτα. Το ανακάτεμα των γραμμάτων σταματά και για μια στιγμή η αίθουσα σωπαίνει.

Ο Κρις Κρι δεν είναι κυρίως γνωστός στον κόσμο του Σκραμπλ για το σταθερό, υψηλού επιπέδου παίξιμό του, τη λαϊκή ένρινη τεξανή προφορά του ή την πετυχημένη του επιχείρηση με τα κλαρκ. Ούτε για την αμφίεσή του που είναι για γήπεδο γκολφ, τις ρεπουμπλικάνικες πεποιθήσεις του, τα

ατέλειωτα τσιγάρα, την ανεξάντλητη γενναιοδωρία του, το επιδέξιο γρατζούνισμα της κιθάρας ή το διαολόσταλμα όταν τα γράμματα δεν του πηγαίνουν. Όχι, ο Κρι είναι θρύλος γι' αυτό που συνέβη στο «Σόου των Σούπερσταρ του Σκραμπλ», στο Μπάλινς του Λας Βέγκας, το 1995.

Είναι επτάμισι το πρωί και ο Κρι έχει ξενυχτήσει πίνοντας μπύρα και παίζοντας μπλακ-τζακ. Στα τελευταία σαράντα λεπτά, έχει γυρίσει απ' τον Άδη, από χασούρα 15.000 δολάρια κι έχει ρεφάρει. Μετά, το χαρτί αρχίζει πραγματικά και φτιάχνει και ο Κρι συνεχίζει να ποντάρει, 5.000 δολάρια τη φορά, τρεις φορές το γύρο. Ύστερα οκτώ ή εννιά φορές το γύρο. Δεν γίνεται να χάσει. Από τις οκτώ ως τις εννιά, ο Κρι κερδίζει 177.500 δολάρια και ανεβάζει τα κέρδη του σχεδόν στα 200.000 δολάρια από την αρχή του τουρνουά Σκραμπλ. Ο Μάικ Μπάρον παρακολουθεί τον μεθυσμένο φίλο του, προτρέποντάς τον να σταματήσει – όχι γιατί είναι πτωχός, όχι γιατί κερδίζει διακόσια χιλιάδικα, αλλά επειδή το τουρνουά του Σκραμπλ όπου να' ναι αρχίζει.

«Ξεκινούν το χρονόμετρό σου», λέει ο Μπάρον. «Ωρα να φεύγουμε».

Ο Κρι δεν κερδίζει στο τουρνουά των σούπερσταρ. Αλλά αφού εισπράττει την επιταγή του από το ταμείο, πηγαίνει να παίξει Σκραμπλ. Κερδίζει δυο-τρία παιχνίδια, τρέχει στο τραπέζι του μπλακ-τζακ στο διάλειμμα για φαγητό και κερδίζει άλλα 62.000 δολάρια. Παίζει ακόμη τέσσερις αγώνες Σκραμπλ το απόγευμα, πηγαίνει στο δωμάτιό του, τρώει ένα κοκτέιλ με γαρίδες κι ένα χάμπουργκερ με τυρί, τα ξεπλένει με μια Πέπσι και κοιμάται. Μέχρι το τέλος της βδομάδας, ο Κρι έχει κερδίσει 250.000 δολάρια – πενταπλάσια απ' αυτά που κερδίζει ο Ντέιβιντ Γκίμπσον στο πιο προσοδοφόρο τουρνουά στα χρονικά του Σκραμπλ.

Όμως όταν ένας ρεπόρτερ του *Sports Illustrated* που γράφει για το Σκραμπλ, τον ρωτάει τι θα προτιμούσε να κερδίσει, τα λεφτά από τον τζόγο ή το τουρνουά, ο Κρι δεν διστάζει, «Το τουρνουά», λέει, «Δόξα. Δόξα. Δόξα. Θέλω αυτή τη δόξα».

Κατά το δείπνο στο Ρίνο, στο εστιατόριο του ξενοδοχείου όπου το δωμάτιο τού προσφέρεται δωρεάν –πολύ πιο καλαίσθητο από το Sands Regency στην άλλη πλευρά της πόλης, και με καλύτερο φαγητό επίσης, λόγω του συνεδρίου των Σούνγκερς¹ που φιλοξενεί αυτή τη βδομάδα– ο Κρις εξηγεί γιατί δεν αντέχει την αδικία στο Σκραμπλ. Φέρνει για

¹ Οργάνωση που παρακολουθεί τις τελευταίες τάσεις της μόδας και lifestyle.

παράδειγμα το παιχνίδι που έχασε από έναν πιο αδύνατο παίκτη. Ο Κρις θυσίασε μια ντουζίνα πόντους για να φτιάξει αυτό που φαινόταν να έρχεται, με βάση τα γράμματα που έμεναν, δηλαδή ένα ορθολογικό τελείωμα του παιχνιδιού. Όμως ο αντίπαλός του κατήργησε τις πιθανότητες κολλώντας στη λέξη που μόλις είχε παίξει το SCENERY, έναν απίθανο συνδυασμό γραμμάτων με βάση τις πληροφορίες που διέθετε ο Κρις.

«Μια ήττα απλώς έρχεται», λέει ο Κρις. «Κανείς δεν θα μάθει ποτέ την αγωνία και τη σκέψη και τον πόνο που είχε αυτό».

«Κι αυτό σε αποκαρδιώνει», λέω.

«Πάρα πολύ».

«Όμως είναι μες στο παιχνίδι, ε;» απαντάω.

Ο Κρις κουνάει το μαχαίρι του προς το μέρος μου μ' έναν αστεία απειλητικό τρόπο. «Ίσως», λέει. «Είναι».

Στα σαράντα πέντε του, ο Κρις έχει πολύ καλή βαθμολογία κατάταξης στο γκολφ. Έκλεισε τα γραφεία της εταιρείας πωλήσεων κλαρκ ένα χρόνο πριν και τώρα διευθύνει την επιχείρηση από το μεγάλο σπίτι του στα προάστια του Ντάλας. Η φίλη του κάθεται από πίσω του στους αγώνες Σκραμπλ κι ακούει την κουβέντα για τα γράμματα μετά το τέλος, με υπομονή ιερέα σε εξομολόγηση. Σε γενικές γραμμές, μια πολύ καλή ζωή, το παραδέχεται. Μέχρι αυτό το καταραμένο παιχνίδι.

Ο Κρις είναι καλός όσο όλοι στην εκτίμηση των πιθανοτήτων του Σκραμπλ. Είναι ένας από τους πιο σχολαστικούς «μετρητές γραμμάτων» που υπάρχουν, όχι μόνο στην καταγραφή αυτών που έχουν παιχθεί, αλλά και στο μέτρημά τους. Κάνοντάς το, ο Κρις ψάχνει να ελαχιστοποιήσει τις πιθανότητες να συμβεί κάτι μη αναμενόμενο. «Όταν οι πιθανότητες δεν βγαίνουν με τον τρόπο που περιμένω, αυτό με τρελαίνει», λέει.

Ο Κρις παραδέχεται πως οι λεξιλογικές του γνώσεις είναι υποδεέστερες των αντίστοιχων των κορυφαίων είκοσι παικτών. Αυτό που τον φτιάχνει είναι να υπολογίζει τις πιθανότητες κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού –με βάση τις αναλογίες φωνηέντων / συμφώνων, την προηγούμενη κίνηση του αντιπάλου, τα γράμματα που απομένουν– και να κερδίζει σε πείσμα αυτών. «Θέλω να κερδίζω το παιχνίδι ακόμη κι όταν εσύ πάρεις τα δυο μπαλαντέρ κι όλα τα S. Να κερδίζω τα παιχνίδια που οι πιθανότητες είναι εναντίον μου», λέει. «Αυτό απολαμβάνω. Ποιος νοιάζεται να πάρει τα δυο μπαλαντέρ, τέσσερα S και να σκοράρει εξακόσιους βαθμούς; Αυτό δεν έχει καν πλάκα».

Σ' έναν αγώνα στο Ρίνο, ο Κρις είχε τα ADKMNU. Συμπέρανε από την κίνηση του αντιπάλου του πως το ένα γράμμα που έμενε ήταν το J. Έτσι, ξεφορτώθηκε το D και έκλεισε με το JUNKMAN, κερδίζοντας. Μετέπειτα, ο αντίπαλός του είπε, «Πώς έχασα αυτόν τον αγώνα; Τα είχα όλα!» «Ναι, ξέρω ότι τα είχες», αποκρίθηκε ο Κρις.

Γι' αυτό δεν το αντέχει όταν οι πιθανότητες τον προδίδουν, επειδή ο ίδιος σκέφτεται ενώ ο αντίπαλός του όχι. Δεν τραβάει μπαλαντέρ, δεν περιμένει να τραβήξει μπαλαντέρ, έτσι παίζει περισσότερο αμυντικά.

«Το καταγράφω. Το παρακολουθώ», λέει την επόμενη μέρα καπνίζοντας Marlboro Lights το ένα μετά το άλλο, στο καφέ του Sands Regency. «Σε κάθε τουρνουά τον τελευταίο ενάμιση χρόνο, είχα λιγότερα μπαλαντέρ από τον αριθμό των παιχνιδιών που έπαιξα. Σήμερα, είχα δύο μπαλαντέρ σ' ένα παιχνίδι. Δεν είχα κανένα στα υπόλοιπα πέντε. Έβαζα δέκα με είκοσι πόντους στα υπόλοιπα. Αυτό είναι στ' αλήθεια αποκαρδιωτικό, να έχεις την ευκαιρία ν' απολαύσεις μια νίκη όταν ο άλλος είναι πιο τυχερός κι από έναν σκύλο με δύο καβλιά, κι όμως δεν μπορείς να το κάνεις».

«Γιατί έχει τόση σημασία;» ρωτάω.

«Θέλω να μου επιστραφεί κάτι για την επένδυσή μου. Θέλω να μου επιστραφεί δόξα για την επένδυσή μου σε χρόνο».

Την άλλη μέρα, βρίσκομαι στο τραπέζι του Κρις σ' έναν αγώνα και παρατηρώ τα γράμματά του· AEEEEOU. Στην άλλη μεριά της αίθουσας, ένας από την κατηγορία των εξπέρ ουρλιάζει, για κάτι άλλο, «Σκατά!»

«Αυτός δεν ήταν ο Κρις Κρι!», ανακοινώνει ο Κρις κι όλοι στη γεμάτη αίθουσα γελούν. «Αλλά θα δείξω σ' όλους σας πώς γίνεται, σ' έεεεεεεενα λεπτό».

Ημέρα πέμπτη, δέκα το πρωί. Αίθουσα αγώνων. Λίγα φιλικά καθυστερημένα παιχνίδια είναι σε εξέλιξη.

Ένας απ' τους παίκτες, μια πεννητάρα, μέλος του ομίλου του Μανχάταν, η Σάλι Ρίκετς, νιώθει να ζαλίζεται. Κάθεται σε μια καρέκλα και κάποιος της φέρνει νερό, η ζαλάδα χειροτερεύει. Ο Λάρι Σέρμαν, αδερφός του Τζόελ, τη στηρίζει στα γόνατά του όμως η Σάλι λιποθυμεί. Τελικά την ξαπλώνουμε στην κόκκινη μοκέτα. Φωνάζω έναν παίκτη που είναι παθολόγος και κατεβαίνει απ' το δωμάτιό του.

Στο μεταξύ, οι αγώνες συνεχίζονται. Οι παίκτες ρίχνουν κλεφτές ματιές στη Σάλι που είναι ξαπλωμένη στο πάτωμα και δέχεται τις πρώτες

βοήθειες, αλλά κανείς δεν σταματά να παίζει. Διαπληκτισμοί για γράμματα και κινήσεις και σκραμπλ και στρατηγική, όλα συνεχίζουν αδιατάρακτα. Βγάζουν την Σάλι έξω με φορείο και, παρά τις διαμαρτυρίες της, την πάνε στο νοσοκομείο.

«Αυτό είναι χοντρή μαλακία. Λυπάμαι», λέει ο Μάρλον. «Η κυρία να είναι ξαπλωμένη στο πάτωμα κι εμείς να παίζουμε. Κι εγώ, επίσης. Θα μπορούσε να είχε πεθάνει, διάολε, εδώ ακριβώς, κι εμείς να παίζαμε ακόμη Σκραμπλ. Αυτό θα πει χοντρή μαλακία. Έχουμε κολλήσει αυτό το μικρόβιο κάπως άσχημα».

Ο Γ.Ε.Τζόελ, φίλος της Σάλι, ρωτάει, «Δηλαδή τι θα 'πρεπε να κάνουν; Να σταματήσουν να παίζουν; Να μαζευτούν από πάνω της, να μην μπορεί ν' αναπνεύσει, να υποκρίνονται ότι νοιάζονται; Τουλάχιστον είναι τίμιοι».

Ο Αϊρα Κοέν, εξπέρ απ' το Λος Άντζελες, σκέφτεται την πρακτική πλευρά του θέματος. Αν η Σάλι δεν γυρίσει στο τουρνουά έγκαιρα για τους πρωινούς γύρους, «τα ζευγάρια θα γίνουν άνω κάτω», λέει.

Ευτυχώς για τα ζευγάρια, η Σάλι είναι οκεί. Επιστρέφει στο ξενοδοχείο αργότερα την ίδια νύχτα και παίζει το πρωί.

Το να παίζεις πενήντα έναν αγώνες σε οκτώ μέρες –σ' ένα καζίνο– είναι μια εμπειρία στρέβλωσης του χρόνου. Φτάνει μια στιγμή που τα καθημερινά σου στηρίγματα χαλαρώνουν και δεν είσαι σίγουρος για το τι μέρα είναι ή για το πόσο ακόμη θα διαρκέσει αυτό. Προσθέτεις τα νούμερα και υπολογίζεις ότι πρέπει να τελειώσει σύντομα και μετά αντιλαμβάνεσαι ότι είσαι στο 13-11 στο κυρίως τουρνουά, έξω απ' το παιχνίδι. Κι έχεις ακόμη τρεις μέρες και δεκαπέντε αγώνες.

Δεν είμαι βέβαιος τι μέρα της βδομάδας είναι· όχι ότι πειράζει. Οι αγώνες αρχίζουν στις εννιά κι ο Μάρλον πρέπει να με ξυπνήσει. «Είναι περασμένες οκτώ», λέει. «Σήκω».

«Δεν θέλω να παίζω», αποκρίνομαι.

«Ελπίζω κι άλλοι χοντρομαλάκες να νιώθουν έτσι», λέει. «Σφίξε τα δόντια».

Ο Μάρλον με 'κανε να ντραπώ. Βεβαίως και θέλω να παίζω. Πάντα θέλω να παίζω. Είμαι όμως θλιμμένος, πονεμένος κι εξαντλημένος. Η πλάτη μου είναι πιο άκαμπτη κι από τον Αλ Γκορ¹. Οι μαύροι πρησμένοι

¹ Πρώην αντιπρόεδρος των Η.Π.Α.

κύκλοι στα μάτια μου δείχνουν σαν να' γιναν από μακιγιέρ των Κις¹. Τα πόδια και τα χέρια μου τα νιώθω σαν ατροφικά, λες και το σκάφος της επιστροφής μόλις έκανε πλαφ στον Ειρηνικό, μετά από μια βδομάδα στο διάστημα. Όλα αυτά σημαίνουν ότι είμαι καταδικασμένος.

Η αποτυχία, με άλλα λόγια, είναι μια αυτοεκπληρούμενη προφητεία κι εγώ είμαι σε μεγάλα κέφια αυτοεκπλήρωσης. Το ναδίρ έρχεται στο παιχνίδι 25, όταν κάνω ένσταση σε μια κοινή τριγράμμη λέξη (FIZ) κι ύστερα παίζω στη σειρά λάθος λέξεις, εναντίον μιας γυναίκας για την οποία φαίνεται ότι τα αγγλικά είναι δεύτερη γλώσσα. Σε έναν άλλο αγώνα, δεν καταφέρνω να κλείσω το μοναδικό σημείο για το Z του αντιπάλου μου, που δεν παιζόταν αλλού. Κι ακόμη, σ' έναν άλλο χάνω μια ορθάνοιχτη κίνηση του QUAY για 36 βαθμούς στον προτελευταίο γύρο, και αντ' αυτού παίζω QUIET για 23, το οποίο στρώνει τη νίκη στον αντίπαλό μου που βάζει το QUIZ για 44 βαθμούς.

Μετά τον αγώνα 30, είμαι 14-16 και προχειρογράφω λίγες αισχρολογίες με κεφαλαία στο σημειωματάριό μου. Όχι μόνο έχω επανέλθει στις παλιές μου αγωνιστικές συνήθειες, αλλά έχω παραιτηθεί κιόλας.

Στο ένα τέταρτο του αιώνα του οργανωμένου Σκραμπλ, μόνο μια ντουζίνα παίκτες έχουν σκοράρει πάνω από 700 βαθμούς σε επίσημο αγώνα στη Βόρειο Αμερική. Ο Νικ Μπάλαρντ, ο θεωρητικός του Σκραμπλ που εξέδωσε το δελτίο *Κυκεώνες*, σκόραρε 792 σ' ένα παιχνίδι σε έναν όμιλο του Σικάγο, το 1980, αλλά έβαλε τέσσερα λάθος σκραμπλ και ποτέ δεν νοιάστηκε να διαδώσει το αποτέλεσμα. Όταν ένας κοκαλιάρης δεκαεπενιάχρονος, φοιτητής του πανεπιστημίου του Σινσινάτι που ονομαζόταν Μπιλ Μπλέβινς και δούλεψε σ' ένα εστιατόριο Μπιγκ Μπόι, σκόραρε 724 πόντους σ' ένα παιχνίδι σε έναν όμιλο, ήταν σημαντικό νέο. Ο Μπλέβινς μπήκε στην πρώτη σελίδα των *Νέων των Παικτών Σκραμπλ*, αλλά το παιχνίδι ήταν διάτρητο: αντίπαλός του ήταν μια αρχάρια ογδόντα τριών ετών, η Ντέιζι Γουέμπ που μάζεψε 176 πόντους και άφησε τον Μπλέβινς να περάσει πέντε λάθος λέξεις. Το ρεκόρ σε τουρνουά, 719, που είχε γίνει νωρίτερα την ίδια χρονιά, κρατούσε ακόμη.

Στα επόμενα δεκατρία χρόνια, παρά το τεράστιο κύμα ταλέντων, τον πολλαπλασιασμό υλικού προς μελέτη και την πρόσθεση πέντε χιλιάδων και πλέον λέξεων στο νέο, δεύτερης έκδοσης OSPD, το 700 σε επίσημους

¹ Ροκ συγκρότημα που εμφανίζεται με μακιγιαρισμένα πρόσωπα.

αγώνες ξεπεράστηκε μόνο επτά φορές. Οι 700 πόντοι ήταν σχεδόν τόσο σπάνιο γεγονός όσο ένας γύρος με 59 σ' ένα επαγγελματικό τουρνουά γκολφ ή μια δίχως υποστήριξη τριπλή κίνηση στο μπέιζμπολ. Θα έπρεπε να γνωρίζεις κάποιες λέξεις, αλλά πιο σημαντικό, τα γράμματα θα έπρεπε να ρέουν ευνοϊκά και να υπάρχουν διαθέσιμα σημεία να τα παίξεις για πολλούς βαθμούς. Θα έπρεπε να είσαι διαβολεμένα τυχερός.

Έτσι, όταν ο Μαρκ Λάντσμπεργκ έπιασε 770 πόντους σ' ένα τουρνουά στην Πασαντένα της Καλιφόρνια, τον Ιούλιο του 1993, δεν ήταν απλώς σπάνιο, ήταν τρομερό: 770! Κι όχι εναντίον κάποιας αμελητέας γαλαζομάλλας, αλλά εναντίον του πιο ψηλά βαθμολογημένου παίκτη του τουρνουά, του Άλαν Στερν. Ο Λάντσμπεργκ άρχισε με σκραμπλ, SHAMEFUL.

Στον τρίτο γύρο έκανε σκραμπλ επί εννιά, το WOBBLEr, για 176 πόντους μέσω του δεύτερου Β που είχε τοποθετήσει εκεί ο ίδιος στον προηγούμενο γύρο. Αφού ο Στερν πήγε πάσο, ο Λάντσμπεργκ έπαιξε INTRADAY επί τέσσερα που έπιασε 98 και στο οποίο ο Στερν έκανε ανεπιτυχώς ένσταση. Ύστερα ο Λάντσμπεργκ τράβηξε το δεύτερο μπαλαντέρ κι έπαιξε *ακόμη* μία λέξη επί εννιά, το UNCLIMATE, για 131, στο οποίο ο Στερν επίσης έκανε ένσταση.

Μετά από πέντε γύρους, το σκορ ήταν 512-113. Ο κριτής λέξεων που έκανε το UNCINATE αποδεκτό έτρεξε στον διευθυντή του τουρνουά και του ανακοίνωσε το σκορ με τρεμάμενη φωνή. Το τελικό ήταν 770-338 – το υψηλότερο σκορ που έχει καταγραφεί ποτέ σε επίσημο αγώνα και το υψηλότερο σκορ συνολικά νικητή και χαμένου. Όμως ο Λάντσμπεργκ δεν είχε ιδέα ότι έγραφε ιστορία. «Κανείς δεν ανέφερε ποτέ κάτι για το υψηλότερο σε σκορ παιχνίδι», λέει. «Δεν υπήρχε τέτοιο πράγμα».

Υπήρχε όμως μετά. Ο Λάντσμπεργκ από τότε τρώει έξω τζάμπα χάρη στο 770. Η πινακίδα στη μαύρη Μερσεντές του γράφει MISTER 770. Εμφανίζεται σε τουρνουά φορώντας καπέλο και τι-σερτ που φέρουν τον ίδιο αριθμό. Προσέλαβε έναν ατζέντη για να διαπραγματευθεί εμφανίσεις με την Εθνική Ένωση Σκραμπλ, αποπειράθηκε να εκδώσει ένα βιβλίο για τον αγώνα του ρεκόρ του και μίλησε γι' αυτόν στο CNN.

Κάθε φορά που ο Λάντσμπεργκ βλέπει κάτι που κοστίζει 7,70 δολάρια, το αγοράζει, όπως την πίτα με σοκολάτα που πέτυχε σ' ένα φούρνο στο Λαγκούντα Χιλς της Καλιφόρνια, όπου μένει σε μια κοινότητα συνταξιούχων με το όνομα Κόσμος του Ελεύθερου Χρόνου. Το παιδί στο ταμείο κοίταξε τον Λάντσμπεργκ περιέργα όταν του είπε πως αγοράζει ό,τι

κάνει 7,70 δολάρια. Ο Λάντσμπεργκ τον έσυρε στο πάρκινγκ και του 'δειξε το αμάξι του. «Να γιατί πρέπει ν' αγοράζω ό,τι κάνει 7,70 δολάρια!» αναφώνησε. «Είμαι ο Κοσ 770!».

Στο Ρίνο, ο Λάντσμπεργκ έχει μαζέψει γύρω του, μεσάνυχτα στην αίθουσα αγώνων, κάπου μια ντουζίνα παίκτες που κρέμονται από τα χείλη του. Ο Λάντσμπεργκ είναι στα εξήντα κάτι. Φοράει γυαλιά με μεγεθυντικούς φακούς που του δίνουν όψη τρελαμένου, σαν τον Μίστερ Μαγκού¹. Ένα φαρδύ τζιν πουκάμισο με κουμπιά κρέμεται ως τα γόνατά του. Λίγες μέρες νωρίτερα, ο Λάντσμπεργκ κέρδισε το «προθερμαντικό» και τηλεφώνησε στον Τζον Ουίλιαμς για να του ανακοινώσει την αποχώρησή του από τα τουρνουά. (Ο Ουίλιαμς τον ευχαρίστησε για το τηλεφώνημα και τη συνεργασία του όλα αυτά τα χρόνια, αλλά ο Λάντσμπεργκ ήταν μπερδεμένος· δεν φάνηκε η ΕΕΣ να ετοιμάζει την επιγραφή για την προτομή του Λάντσμπεργκ σε κάποιο μουσείο).

Ο Λάντσμπεργκ λέει ότι άρχισε να παίζει στα σοβαρά Σκραμπλ στην αρχή της δεκαετίας του '70 στο Λος Άντζελες. Μελετούσε τα αγγλικά σαν ξένη γλώσσα στο UCLA, μετά από δυο χρόνια στις Ειρηνευτικές Δυνάμεις στο Ιράν και πέντε χρόνια ταξιδιών στην Ασία και τον Ειρηνικό. Κάνοντας τι ακριβώς; «Δεν μπορώ να σου πω», λέει. «Έχεις αυτό το μαγνητόφωνο ανοικτό». Περιγράφει τον εαυτό του ως «συνταξιούχο φιλόσοφο» και αποκαλύπτει μόνο ότι εργάστηκε ως ανεξάρτητος εφευρέτης παιχνιδιών, δημιουργώντας πάνω από διακόσια παιχνίδια, μια χούφτα από τα οποία κατέληξαν στα ράφια των καταστημάτων. Από τις πωλήσεις τους παίρνει δικαιώματα.

Ο Λάντσμπεργκ έπαιζε σ' ένα στέκι στο τμήμα Ουέστγουντ του Λος Άντζελες που ονομαζόταν «Κλαμπ των Λέξεων». Λίγο μετά που μετακόμισε στην Καλιφόρνια στις αρχές της δεκαετίας του '70, ο Λέστερ Σόνμπραν βρέθηκε εκεί να ψάχνει για να παίξει ένα παιχνίδι. Αισθάνθηκε αμήχανα. Οι παίκτες είχαν τους δικούς τους κανόνες – 75 πόντους για οκταγράμματα λέξη, 100 για εννιαγράμματα, 150 για δεκαγράμματα. Ακόμη, βασισμένοι σε μια έρευνα που λέει ότι έκανε ο Λάντσμπεργκ ρωτώντας τους Φανκ & Γουόκναλς, είχαν θεσπίσει ότι το RE² μπορεί να μπει ως πρόθεμα σ' όλα τα ρήματα, ενώ τα UN³ και ANTI⁴ σ' όλα τα

¹ *Ηρωας κωμωδίας της Ντίσνεϊ*

² *Ξανα-, ανα-*

³ *Εκφράζει το στερητικό άλφα, το ξε-, το εκ-, κλπ.*

⁴ *Αντι-*

ουσιαστικά. «Έτσι, θα μπορούσες να είσαι ANTICAMEL¹», λέει ο Λάντσμπεργκ.

Ο Λάντσμπεργκ κάθισε κι έγραψε τις ιδέες του για το παιχνίδι, αρκετές για να γεμίσουν ένα εικοσιπεντασέλιδο φυλλάδιο. Όταν έστειλε το υλικό για έγκριση στη Selchow & Righter, γνωρίζοντας ότι προστάτευαν το εμπορικό τους σήμα με ζήλο, η νεοϊδρυθείσα θυγατρική του κατασκευαστή, η Εταιρεία Παικτών Σκραμπλ, είπε ότι έφτιαχνε το δικό της βιβλίο αλλά θα την ενδιέφερε η συνεργασία με τον Λάντσμπεργκ.

«Θα σας κάνουμε τον μίστερ Σκραμπλ», λέει ο Λάντσμπεργκ ότι του είπαν. Ύστερα από ένα χρόνο συμβουλευτικών, δίχως αποζημίωση, υπηρεσιών, ο δικηγόρος του Λάντσμπεργκ είπε στην Εταιρεία Παικτών Σκραμπλ πως έπρεπε να πληρώσουν τον Λάντσμπεργκ. «Αυτοί είπαν, “Συγγνώμη, εγκαταλείψαμε το σχέδιο”», λέει ο Λάντσμπεργκ. Όμως ένα χρόνο μετά, η εταιρεία εξέδωσε το «Επίσημο Εγχειρίδιο των Παικτών του Σκραμπλ».

Ο Λάντσμπεργκ υποστήριζε ότι η εταιρεία τον έκλεψε. «Τα πάντα ήταν παραφρασμένα», λέει. «Τα πάντα ήταν στην ίδια σειρά, μαζί και οι λέξεις-κλειδιά και τα παιχνίδια με σχολιασμό. Το κομμάτι με τη στρατηγική ήταν ολόκληρο δικό μου. Ήταν μια κλεψίτυπη δουλειά. Δεν θα μπορούσαν να κάνουν το βιβλίο τους δίχως το δικό μου». Έκανε αγωγή ζητώντας 10 εκατομμύρια δολάρια. Λέει πως η εταιρεία του πρόσφερε 5.000 δολάρια για συμβιβασμό.

Για τα επόμενα δώδεκα χρόνια, ο Λάντσμπεργκ ούτε που άγγιξε πλακίδιο του Σκραμπλ. Η υπόθεση *Λάντσμπεργκ εναντίον της Εταιρείας Παικτών του Σταυρολεξικού Παιχνιδιού Σκραμπλ*, εκδικάστηκε σε ομοσπονδιακό δικαστήριο το 1975 στο Λος Άντζελες και ο Λάντσμπεργκ κέρδισε. Ο δικαστής έκρινε ότι οι «Παίκτες Σκραμπλ» είχαν αντιγράψει από την εργασία του Λάντσμπεργκ και του επιδίκασε αρκετές εκατοντάδες χιλιάδες δολάρια για αποζημίωση. Όμως το Εφετείο της Ένατης Περιφέρειας των Η.Π.Α. ανέτρεψε την δικαστική απόφαση θεωρώντας ότι αυτά που οι «Παίκτες Σκραμπλ» είχαν πάρει «ήταν κατά το πλείστον ιδέες που δεν κατοχυρώνονται», όπως ο τρόπος σημειογραφίας των παιχνιδιών.

Το δικαστήριο βεβαίως ζήτησε νέα δίκη για να καθοριστεί αν η Selchow & Righter είχε αθετήσει υπόσχεση για συμβόλαιο με τον Λάντσμπεργκ. Πέρασαν ακόμη τρία χρόνια κι ο Λάντσμπεργκ κέρδισε μια

¹ Αντικαμήλα (!)

δίκη και πάλι, μολονότι οι δικηγόροι της Selchow προσπάθησαν να τον παρουσιάσουν σαν φρικιό των λέξεων. «Είναι αλήθεια ότι πιστεύετε πως το REBANANA είναι κανονική λέξη;», θυμάται να τον ρώτησε ένας δικηγόρος. «Όχι, όχι», απάντησε. « Το ANTIBANANA όμως είναι λέξη».

Ο Λάντσμπεργκ αποζημιώθηκε με 800.000 δολάρια πληρωτέα μέσα σε δύο χρόνια. Η απόφαση διατηρήθηκε και στο εφετείο.

Η Selchow & Righter ήταν σε θέση να τα πληρώσει – ως την ώρα που η εταιρεία πλήρωσε, το Τρίβιναλ Περσιούτ είχε γεμίσει τα ταμεία της – ήταν όμως μεγάλη ντροπή. «Δεν ήταν ούτε είκοσι πέντε χιλιάδικα όλο κι όλο», λέει ο Λάντσμπεργκ για το αρχικό βιβλίο. Το καλοκαίρι του 1987, ο Λάντσμπεργκ βρισκόταν στο Λας Βέγκας όπου διεξαγόταν το εθνικό πρωτάθλημα Σκραμπλ. Τα χρήματα του διακανονισμού είχαν μπει στον τραπεζικό του λογαριασμό και η Coleco μόλις είχε αγοράσει τη Selchow & Righter, έτσι τα αντι- Σκραμπλ (με παύλα) αισθήματά του μαλάκωσαν. Και όπως έμαθε, ήταν διασημότητα του Σκραμπλ. Ένας παίκτης του ζήτησε αυτόγραφο. Ένας άλλος είχε παρακολουθήσει την υπόθεση από κοντά. «Ξέρεις ποιος είσαι;», τον ρώτησε.

Ο Λάντσμπεργκ έπαιξε στο τουρνουά (τερμάτισε με σκορ 11-10) κι αποφάσισε να επιστρέψει στο παιχνίδι. Όμως το παιχνίδι είχε αλλάξει, με τις λίστες λέξεων, τα τακτικά τουρνουά και τη βαθμολογία κατάταξης των παικτών. Αυτό που δεν είχε αλλάξει ήταν η αγάπη του Λάντσμπεργκ για τις λέξεις. Τη δεκαετία του '70, είχε αντιγράψει όλα τα επταγράμματα από το Funk & Wagnalls κι ένας φίλος του τα πέρασε στον υπολογιστή· ακόμη έχει την τεράστια εκτύπωση σε πράσινο χαρτί. Η σύζυγός του χρησιμοποίησε κοπίδι για να φτιάξει χιλιάδες κάρτες. Ο Λάντσμπεργκ απλώς αρεσκόταν να μαθαίνει τα Σκραμπλ, κι αυτό έκανε. «Μου αρέσουν οι ακατόρθωτες δουλειές», λέει. «Ήθελα να μάθω κάθε λέξη».

Κι έπαιζε με τον παλιό παραδοσιακό τρόπο: πολύ ανοικτά και ευνοϊκά για σκραμπλ. Αντίθετα με όλους τους καινούριους καρχαρίες εξπέρ του Σκραμπλ που νοιάζονταν για τη βαθμολογία κατάταξής τους, ο Λάντσμπεργκ απλώς ήθελε να παίζει. Στον Κόσμο του Ελεύθερου Χρόνου, ρίχνει στους συνταξιούχους εκατό πόντους στο παιχνίδι, για πλάκα. Προσκάλεσε τον Μάρλον Χιλ στο σπίτι του για μια βδομάδα· οι δυο τους παίζανε πάνω από εκατό παιχνίδια. Ο Λάντσμπεργκ διασκεδάζει να ξετυλίγει αναγράμματα οκτώ γραμμάτων από ένα πρόγραμμα υπολογιστή μπροστά στο κοινό, όπως κάνει απόψε στο Ρίνο.

«Θα σου πω ένα μυστικό», λέει η γυναίκα του στο Ρίνο, περασμένες μία το βράδυ. «Κάνει τα εννιαγράμματα τώρα».

«Για μένα είναι σαν τη Ντίσνεϊλαντ», λέει ο Λάντσμπεργκ. «LOXODROME και APISHNESS και FENUGREEK και FEETFIRST. Έπαιξα ένα προχθές. IRRIDENTA¹».

»Το παιχνίδι δεν αναπτύσσει καμία νοημοσύνη. Πλην του ότι η μελέτη λέξεων κρατάει το μυαλό σε κάποια φόρμα. Γι' αυτό θα κάνω τις εννιάρες. Θα μου πάρει ίσως δυο χρόνια για να γνωρίζω όλες τις εννιάρες καλά. Κι ύστερα ίσως κάνω τις δεκάρες».

Άλλο ένα βράδυ αργά στην αίθουσα των αγώνων. Οι Ρέινμαν κι εγώ παίζουμε Αναγράμματα. Στο παιχνίδι αυτό, οι παίκτες φωνάζουν λέξεις που βρίσκουν από ένα σωρό γράμματα (δύο σετ, δίχως μπαλαντέρ) γυρισμένα ανάποδα. Οι παίκτες παίρνουν τις λέξεις που βρίσκουν στην κατοχή τους και προσπαθούν να αρπάξουν τις λέξεις των άλλων παικτών, προσθέτοντας γράμματα από το σωρό και δημιουργώντας άλλες, νέες. Όποιος έχει τις περισσότερες λέξεις όταν τελειώσουν τα γράμματα, κερδίζει. Είναι το ίδιο παιχνίδι που έπαιξα μια βραδιά στο εθνικό του Σικάγο και επαινέθηκα για το WATERLILLY*. Εδώ στο Ρίνο, ο συναγωνισμός είναι ακόμη σκληρότερος. Δεν έχω καμιά τύχη.

Το TRUNDLE αλλάζει σε UNDERLIT, μετά σε INTERLUDE και σε DEREGULATING.

Το DIALECTS γίνεται LACERTIDS.

Ο Γ.Ε. Τζόελ παίρνει το RAWHIDE. Το κάνει HEADWAITER.

«Το περίμενε», λέει ο Μάρλον. Ο Μάρλον κλέβει το LACERTIDS αλλάζοντάς το σε DISTRACTABLE, χρησιμοποιώντας ένα Α, ένα Β κι ένα Τ απ' τον σωρό.

Ο Τζόελ κλέβει το RIDGILS κάνοντας το DIRIGIBLES.

«Και τι είναι DIRIGIBLE λοιπόν;» ρωτάει ο Τρέι Ράιτ, ένας πιανίστας, λίγο πριν τα τριάντα, που τερμάτισε δεύτερος στο Σικάγο, πίσω από τον Καπελέτο.

Πώς είναι δυνατόν να μην ξέρει τι είναι DIRIGIBLE;

«Είναι αερόπλοιο», λέω

«Όπως αυτό στον ουρανό», ρωτάει ο Τρέι.

«Ζέπελιν», λέει ο Τζόελ.

¹ Σειρά σπάνιων, περίεργων λέξεων της αγγλικής.

Κάποιος φτιάχνει το UPGAZED.

«Αυτό μπορεί να κλαπεί», λέει ο Τζόελ.

«Με ένα γράμμα», λέει ο Μάρλον. «GAZUMPED».

Ο Τζόελ έχει δέκα λέξεις μπροστά του. WEDGIES, JURATORY, ECLIPSES, FIXATION, HEADWAITER, VAQUERO, ATARAXY, MAFFICK, DEREGULATING και DIRIGIBLES. Αφού έφτιαξε και το MASCOTS, έχει έντεκα. Μετά κάποιος κλέβει το ECLIPSES φωνάζοντας SPECIALIZES κι ο Τζόελ είναι πάλι στις δέκα. Ο Μάρλον παίρνει το MASCOTS με το IOTACISMS. Το WEDGIES γίνεται EDGEWISE. Οκτώ.

«Θα το πάρω», λέει ο Μάρλον. «Θα πάρω το SPECIALIZES σου».

Ενώ ο Μάρλον λέει κουταμάρες, ο Τζόελ φωνάζει απερίσκεπτα «CONVEYOR!»

«Στο διάολο», λέει ο Μάρλον.

«Είσαι πολύ απασχολημένος με τη φλυαρία σου ενώ εγώ αναγραμματίζω», λέει ο Τζόελ.

Καμιά φορά δεν πιστεύω πως αυτοί οι δυο τύποι βρίσκονται στο ίδιο δωμάτιο μαζί, πέρα από την κοινωνικότητα που δείχνουν. Κι όμως μοιράζονται μια ικανότητα, τόσο σημαντική στις ανόμοιες ζωές τους.

Ο Τζόελ προσθέτει τα FOOTIER & GEOGRAPHY. «GEOPHAGY μ' ένα R», σημειώνει ο Μάρλον. Ο Τζόελ αλλάζει το SCIUROID σε RIDICULOUS. Ύστερα παίρνει το MEZQUIT, φθάνοντας στις δεκατρείς. Ο Μάρλον έχει πέντε. Λέει πως έχει κολλήσει στο να κλέψει το CHAPERONES που κάποιος άλλος έχει σχηματίσει.

«OVERPREACHINESS», λέει. Γίνεται ένσταση.

«Ω, είναι σωστή λέξη», λέει και μετά το Δέκατο Merriam-Webster που είναι αποθηκευμένο σ' έναν φορητό υπολογιστή, λέει πως δεν είναι.

Ο Τζόελ φωνάζει «VIXENISH!», ένα κλάσμα του δευτερολέπτου πριν εμένα.

«Μάγκα μου, το είδα αυτό», κλαψουρίζω. «Επιτέλους είδα ένα». Αλλά ο Τζόελ δεν θα μου το δώσει. Οι κανόνες είναι κανόνες.

Μαζεύει το FLUNKEY. Ο Τζόελ έχει δεκαεννιά λέξεις μπροστά του. Εγώ καμία.

Το Σκραμπλ είναι σαν το άλμα επί κοντώ. Είσαι περήφανος αν έχεις περάσει ένα ύψος, έχεις κάνει ένα προσωπικό ρεκόρ, και μετά αυτοί οι διαβोλεμένοι κριτές βάζουν τον πήχυ δυο πόντους ψηλότερα. Κι όταν τον

ρίχνεις και κάνεις ελεύθερη πτώση άτονα κάτω στο στρώμα, δεν μπορείς να θυμηθείς πώς ήταν όταν ανέβαινες στα ύψη.

Δεν πιστεύω, με όλα τα στοιχεία να δείχνουν το αντίθετο, ότι έχω βελτιωθεί καθόλου. Οι αμφιβολίες μου ενισχύονται την έβδομη ημέρα, όταν μαζεύω ένα τελευταίο 2-4, πέφτοντας στο 16-20 για όλη τη διοργάνωση. Όταν κατατροπώνομαι στον αγώνα 35 από την Αϊλίν Γκρουν, μια ευχάριστη, σπιρτόζα και για πολύ καιρό παίκτρια της μεσαίας κατηγορίας από το Σιάτλ, την οποία είχα κερδίσει νωρίτερα στο τουρνουά, η κατάθλιψή μου πρέπει να είναι ολοφάνερη. Η Αϊλίν κάνει τη μαμά ή, ακριβέστερα, τη γιαγιά. «Έχεις την ικανότητα και τον δυναμισμό», λέει, προσπαθώντας να μου φτιάξει το κέφι. «Είσαι άριστος παίκτης. Σύντομα θα είσαι στην κατηγορία των εξπέρ».

Διψασμένος για έναν καλό λόγο, την πιστεύω για ένα λεπτό – με όλα τα στοιχεία να δείχνουν το αντίθετο, πάλι. Με λίγες φράσεις η καλότροπη Αϊλίν έκανε τη βδομάδα μου ν' αξίζει τον κόπο. Ίσως έχει δίκιο. Ίσως πράγματι έχω αυτό που χρειάζεται. Εκείνο που δεν είναι ξεκάθαρο, είναι αν αυτό είναι καλό ή όχι.

Περπατώντας κατά μήκος του ποταμού Τράκι με τις δεντροστοιχίες στις όχθες του, ο οποίος διατρέχει το κέντρο του Ρίνο, μακριά από τα καζίνα, ένας ενεργός αλλά αιώνια αρχάριος παίκτης (και ικανοποιημένος με τον εαυτό του) παρατηρεί ότι ήδη έχω τη σφραγίδα ενός εξπέρ. Νομίζω ότι είμαι καλύτερος από τη βαθμολογία κατάταξής μου. Υποστηρίζω ότι οι κορυφαίοι παίκτες αξίζουν μεγαλύτερο μερίδιο από τα χρηματικά έπαθλα (μια πολύχρονη διαμάχη στο Σκραμπλ). Και τα κάνω όλα με κάπως πολύ ενεργητικό τρόπο.

«Σιγά σιγά γίνεσαι μη φυσιολογικός», λέει.

Τελειώνω με επίδοση 18-21. Ο Καπελέτο κερδίζει την κατηγορία εξπέρ με τελική επίδοση 30-9, επαναβεβαιώνοντας την υπεροχή του. Οι παίκτες τον επευφημούν όρθιοι, κι ακολουθούν αγκαλιές και φιλιά όταν παραλαμβάνει το πρώτο βραβείο των 2.000 δολαρίων. Ο Μάρλον με επίδοση 19-20 μένει μακριά από τα λεφτά – και άφραγκος.

Αργότερα, παραπονιέται στο πλήθος για τα απαίσια γράμματα που τράβηξε στη διάρκεια του τουρνουά. Χρειαζόταν να τερματίσει στους τρεις πρώτους, λέει, για να βγάλει τα εισιτήρια επιστροφής του λεωφορείου για τη Βαλτιμόρη. «Τα γράμματα», παρατηρεί ο εξπέρ συνάδελφός του Τζόελ Γουόπνικ, «δεν νοιάζονται για το λεωφορείο». Δανειζώ στον Μάρλον ακόμη 100 δολάρια για να γυρίσει σπίτι του.

14. Λέστερ

Ο Λέστερ Σόνμπραν είναι ένας ξερακιανός εξηγτάρης με γκριζα κατσαρή γενειάδα, φαλακρό κεφάλι, πάντα καλυμμένο με μαλακό καπέλο του μπέιζμπολ και γνωστικό χαμόγελο. Έχει ακόμη βαθιά, ήρεμη, φιλομαθή ομιλία που κρατάει αμυδρότατα ίχνη της ανατροφής του στη Νέα Υόρκη. Φοράει στρόγγυλα μεταλλικά γυαλιά με χοντρούς φακούς, φανελένια πουκάμισα ανοιχτά πάνω από τι-σερτ σε γήινους τόνους, φαρδιά παντελόνια και σέρνει τα πόδια του μέσα σε μεξικάνικα σανδάλια και κάλτσες. Ο Λέστερ μοιάζει μ' αυτό που είναι: ένας παλιός ριζοσπαστικός.

Από το Ρίνο για το Σαν Φρανσίσκο κάνω οτοστόπ στον Λέστερ, ο οποίος μόλις έχει τερματίσει τρίτος στο τουρνουά, και στη σύντροφό του Τζόαν, παίκτρια της μεσαίας κατηγορίας. Με τον Λέστερ έχουμε επικοινωνήσει μέσω ιμέιλ· μου 'χει δώσει, σε συνέχειες, εμπιστευτικά στοιχεία της ζωής του. Δηλωμένος, αν όχι με ταμπέλα, κομμουνιστής, ο Λέστερ έχει κάνει τα πάντα, από τη λειτουργία μηχανών ταξινόμησης καρτών για υπολογιστές της IBM μέχρι οδηγός ταξί σε μια χίπικη εταιρεία στο Μπέρκλεϊ και διευθυντής των γραφείων της εφημερίδας του κόμματος, της *The People's World*. Αυτόν τον καιρό δουλεύουν μαζί με την Τζόαν ως γραμματείς σε μια προοδευτική δικηγορική εταιρεία του Όκλαντ.

Ο Λέστερ κάνει σπουδαία παρέα: καλά διαβασμένος, ισχυρογνώμων, δίκαιος και γενναιόδωρος. Άφησε απογεύματα τη δουλειά του για να με ξεναγήσει στο Σαν Φρανσίσκο, να με συστήσει σ' έναν φίλο του, θρύλο στον κόσμο των παιχνιδιών, και για να πάρω μέρος σε μια συνάντηση του φαινομενικά εκκεντρικού τοπικού ομίλου Σκραμπλ. Είναι επίσης ο σύνδεσμός μου με το μακρινό παρελθόν του Σκραμπλ και την παλιά Νέα Υόρκη, όπου μπορούσες να περιφέρεσαι σε μαγαζιά οποιαδήποτε ώρα της ημέρας ή της νύχτας και να παίζεις ένα παιχνίδι. Η γοητεία ενός τέτοιου τύπου για τον δραπετή της καθημερινότητας – ναι, είναι κάτι που ονειρεύομαι.

Για μένα, ο Λέστερ αντιπροσωπεύει την πνευματικά υγιή πλευρά του παιχνιδιού. Είναι ο πιο διακριτικός απ' τους συντρόφους μου στο Σκραμπλ, κι αυτός που διαθέτει τη μεγαλύτερη αυτογνωσία. Δεν

πολυλογεί εγωιστικά για τα γράμματα που παίρνει. Επαινεί τους αντιπάλους του όταν το αξίζουν και γίνεται ανταγωνιστικός μόνο όταν είναι βλάκες. (Όταν κάποιος ιδιαίτερα κλεισμένος στον εαυτό του εξπέρ ανακάλυψε τις πολιτικές πεποιθήσεις του Λέστερ, του είπε, «Ακούω ότι είσαι κομμουνιστής». Ο Λέστερ σκέφτηκε ν' απαντήσει, «Αν δεν ήσουν απορροφημένος πάντοτε με το να ξαναμετράς τις λέξεις και να ανησυχείς για την τύχη των αντιπάλων σου, θα μ' είχες ακούσει να τραγουδάω τον ύμνο “Η Εξουσία στα Σοβιέτ!”, καιρό τώρα»). Κοιμούνται ή όχι, ο Λέστερ παραδέχεται πως του αρέσει να παίζει για λεφτά. («Χαλάει τα πράγματα με κάποιον τρόπο», λέει, «αλλά δεν θα πήγαινα σε κάποιο τουρνουά αν δεν είχε χρηματικό βραβείο»). Κι ίσως η μεγαλύτερη ένδειξη για την κοινωνική του καλλιέργεια είναι ότι μπορεί ν' απολαύσει ένα καλό γεύμα δίχως να υπολογίζει το μερίδιο του καθενός μέχρι το τελευταίο κέρμα.

Ο Λέστερ είναι ειλικρινής για το πόσο αυτό το παιχνίδι έχει διαμορφώσει τη ζωή του. Είναι πολύ απλό. Ο Λέστερ πάντα ένιωθε πως δεν ταίριαζε πουθενά – στην οικογένειά του, στα σχολεία, στον κοινωνικό περίγυρο, στον τόπο εργασίας. Το Σκραμπλ του πρόσφερε μια συγκρότηση, απ' τη μια με τον τρόπο που παίζεται το παιχνίδι, απ' την άλλη με το σύμπαν μέσα στο οποίο παίζεται. Το Σκραμπλ βοήθησε τον Λέστερ να δραπετεύσει από τον κόσμο και να του δώσει νόημα ταυτόχρονα.

«Η ζωή δυσκολεύει όταν δεν ξέρω τι είμαι υποχρεωμένος να κάνω», μου λέει ο Λέστερ καθώς τρώμε σάντουιτς στο γραφείο ενός συνεταίρου της δικηγορικής εταιρείας. «Στο Σκραμπλ δοκιμάζεσαι. Υπάρχει μια πολύ συγκεκριμένη δοκιμασία σε κάθε βήμα. Οι κανόνες είναι πεντακάθαροι σαν κρύσταλλο σε σχέση με άλλα κομμάτια της ζωής. Άσε που δεν υπάρχουν περίπλοκοι παράγοντες. Το κάνω για τον εαυτό μου ή το κάνω για να γίνει κάποιος άλλος πλούσιος; Έχει θετικές ή αρνητικές κοινωνικές προεκτάσεις; Μ' αυτήν την έννοια, είναι *αληθινό*».

Σχεδόν σαράντα χρόνια μετά, ο Λέστερ μπορεί ακόμη να ανακαλεί το σκηνικό: την ερειπωμένη οικοδομή δίχως ασανσέρ στην 42^η Οδό, δίπλα στο θέατρο «Νέο Άμστερνταμ», τη μουντή αίθουσα του δευτέρου ορόφου που έβλεπε στα σεξσόπ και τα πορνοσινεμά της Τάιμς Σκούαρ, την ανεπαίσθητη μυρωδιά ούρων στη σκάλα, τους ηλικιωμένους να καμπουριάζουν πάνω από τα ταμπλό του σκακιού, την καρδιά του να χτυπάει καθώς ανέβαινε δυο δυο τα σκαλιά· το «Κλαμπ Σκακιού και Ντάμας της Νέας Υόρκης», γνωστότερο ως «Το Σπίτι των Ψύλλων», ήταν

ανοικτό είκοσι τέσσερις ώρες τη μέρα. Υπήρχε ο κυρίως χώρος για σκάκι, η ντάμα παιζόταν στο πίσω μέρος. Μια κολλητή αίθουσα στέγαζε το μπριτζ κι άλλη μία περισσότερο σκάκι και Σκραμπλ. Ήταν το πιο ζωντανό σύμβολο μιας εποχής όπου τα σαλόνια παιχνιδιών πρόσφεραν μια αποδεκτή, αν όχι συνολικά ευυπόληπτη, ψυχαγωγία για άντρες συγκεκριμένης ηλικίας και ιδιοσυγκρασίας.

Ο Λέστερ άρχισε να συχνάζει στο στέκι στις αρχές του '60. Ο ιδιοκτήτης, ο Τζον Φούρσα, χρέωνε το παιχνίδι 20 σεντς την ώρα κατά τη διάρκεια της ημέρας. Τα μεσάνυχτα, η χρέωση πήγαινε στα 30 σεντς και στις δύο το πρωί, στα 60 σεντς. Το Σπίτι των Ψύλλων ήταν ο τόπος όπου οι αφανείς και, με τα συμβατικά κοινωνικά πρότυπα, αποτυχημένοι, αλλά συχνά έξυπνοι και χαρισματικοί, μαζεύονταν για να κάνουν αυτό που έκαναν καλύτερα και αγαπούσαν περισσότερο: να παίξουν παιχνίδια, συνήθως με λεφτά. Ήταν ένα καπνισμένο, ερεθιστικό καταφύγιο από τον ταραγμένο έξω κόσμο.

Για τον Λέστερ, το Σπίτι των Ψύλλων ήταν σαν το σπίτι που ποτέ δεν είχε. Γεννήθηκε από Ούγγρους μετανάστες γονείς της εργατικής τάξης στην Αστόρια του Κουίνς, αμέσως μετά την κρίση του μεσοπολέμου. Ο πατέρας του, μαραγκός που αγαπούσε την ομάδα μπέιζμπολ Giants της Νέας Υόρκης κι έπινε πολύ, πέθανε όταν ο Λέστερ ήταν έντεκα. Η μητέρα του είχε ένα συνοικιακό ζαχαροπλαστείο που έπεσε έξω, μετά δούλεψε ως ράφτρα σε άθλια μικρά εργοστάσια για να ζήσει τα έξι παιδιά της. Για μια περίοδο, επτά μέλη της οικογένειας στριμώχνονταν σ' ένα διαμέρισμα μ' ένα υπνοδωμάτιο κι ένα μπάνιο σε μια ελεεινή γειτονιά.

Στο λύκειο Μπράιαντ, «όλοι ήταν για γκαραζιέρηδες», όμως ο Λέστερ διακρινόταν στα μαθήματα και οι καλύτεροί του φίλοι ήταν τα ευκατάστατα εβραϊόπουλα απ' το Σανισάιντ που έμεναν σε δεντροφυτεμένους δρόμους. Αυτοί τον δίδαξαν κιθάρα, σκάκι και αριστερή πολιτική. Όταν η μητέρα ενός φίλου του είπε, «Βόρεια Κορέα; Η Βόρεια Κορέα δεν ξεκίνησε τον πόλεμο της Κορέας», ο Λεσ αντιλήφθηκε πως ήταν κομμουνιστές. Έχοντας δει την ίδια του τη μητέρα να ράβει αλεξίπτωτα-παιχνίδια ιδρώνοντας σε βιοτεχνίες, του άρεσαν οι ατάκες της εργατικής τάξης των μεσοαστών φίλων του. «Έβλεπα ανθρώπους στη γειτονιά μου να σκίζουνται στη δουλειά έτσι ώστε αυτοί με τους οποίους πήγαινα σχολείο να έχουν μια καλή ζωή», λέει ο Λέστερ, «και σκεφτόμουν, γιατί αυτοί να μην έχουν μια καλή ζωή;»

Ο Λέστερ μπήκε στο κολέγιο του Κουίνς αλλά δεν είχε κίνητρα και τα παράτησε. Μια σειρά από κακά αμειβόμενες δουλειές απλώς δυνάμωσαν τα πολιτικά του πιστεύω· δουλεύοντας σε μια εταιρεία φερμουάρ, ο Λέστερ είδε σαράντα μετανάστες να μοχθούν για ένα τιποτένιο μεροκάματο, πίσω από μια κλειστή πόρτα. Πέτυχε σ' ένα τεστ και πήρε μια δουλειά στην IBM. Αλλά δεν άντεχε να φοράει κουστούμι και γραβάτα και δεν ταίριαζε κοινωνικά, έτσι τα παράτησε μετά από λίγους μήνες. Η εκπαίδευσή του τού έδωσε κι άλλες δουλειές επεξεργασίας δεδομένων, μετά έμαθε λίγο προγραμματισμό κι έκανε τη μια δουλειά μετά την άλλη για να συντηρείται, ποτέ πάνω από έξι μήνες τη φορά. «Ο περιορισμός σε μια δουλειά ήταν πολύ δύσκολος για μένα», λέει ο Λέστερ. «Πολλά προβλήματα αρμοδιότητων».

Ύστερα από έναν πρώιμο αποτυχημένο γάμο, ο Λέστερ λίγο πριν τα τριάντα του ζούσε κοντά στο πανεπιστήμιο Κολούμπια, σ' ένα δωμάτιο ξενοδοχείου με 40 δολάρια το μήνα, όταν γνώρισε μια ομάδα τελειόφοιτων που ήταν μανιακοί με το σκάκι. Έπαιζαν σκάκι στο πίσω μέρος ενός μπαρ που λεγόταν «Χρυσός Σιδηρόδρομος», από τις δέκα το βράδυ ως τις τέσσερις το πρωί που το μαγαζί έκλεινε. Ύστερα έφευγαν για το διαμέρισμα ενός από τους παίκτες, έπιναν τσάι κι έπαιζαν γρήγορες παρτίδες –πέντε λεπτά ο παίκτης– ως το πρωί. Μια βραδιά, που το διαμέρισμα δεν ήταν διαθέσιμο, πήγαν στο Σπίτι των Ψύλλων.

Ο Λέστερ ήταν ικανός σκακιστής, αρκετά καλός για να νικάει όλους όταν ήταν έφηβος και να αντιστέκεται αξιοπρεπώς στους νέους του φίλους. Αλλά απέναντι στους παικταράδες στο Σπίτι των Ψύλλων ήταν ανεπαρκής σκακιστής. Ο Λες μπορούσε να λύσει συγκεκριμένα προβλήματα με την ικανότητα ειδικού, αλλά δεν χώνευε την απαιτούμενη εκμάθηση βιβλίων για να διακριθεί στον ανταγωνισμό. «Όταν παίζω ολόκληρο παιχνίδι, χάνομαι», λέει. Έτσι, όταν ένας από τους τύπους του «Χρυσού Σιδηρόδρομου» εμφανίστηκε στο μπαρ μ' ένα σετ του Σκραμπλ κι ένα λεξικό, ο Λέστερ ήταν πρόθυμος. «Παίζουν και Σκραμπλ στο Σπίτι των Ψύλλων», ανήγγειλε ο φίλος, «και χρησιμοποιούν χρονόμετρο!»

«Θυμάμαι να παίζω ORGANIZE σε τριπλή αξία σ' ένα από τα πρώτα παιχνίδια και η καρδιά μου να χτυπάει», λέει ο Λέστερ. «Μια πιο γλυκιά μνήμη είναι να παίζω THROMBIN. Διάβαζα το *Scientific American* τακτικά, αν και σπάνια ολοκλήρωνα κάποιο άρθρο. Όμως μάζενα λέξεις και από εκεί πήρα το THROMBIN, απλώς μου ήρθε άξαφνα στο μυαλό.

Θυμάμαι ευχάριστα την ανήσυχη δυσανεστική έκφραση στο πρόσωπο του φίλου μου Χένρι καθώς έκανε ένσταση και τη δυσφορία του όταν η λέξη αποδείχτηκε σωστή».

Ο Λέστερ παρακολουθούσε τους παίκτες του Σκραμπλ στο Σπίτι των Ψύλλων και συναρπαζόταν από την ικανότητά τους να κάνουν τόσες πολλές επταγράμματα κι οκταγράμματα λέξεις. «Θυμάμαι τον Χένρι να λέει, “Ψάχνε για προθέματα και επιθήματα. Και θα κάνεις συνέχεια σκραμπλ”».

Μετά από μια σειρά δουλειές και σχέσεις, ο Λέστερ έπιασε τον εαυτό του να συχνάζει όλο και περισσότερο στο Σπίτι των Ψύλλων, το οποίο γι’ αυτόν άλλαξε από μουντό, ανθυγιεινό λημέρι παλαβών ηλικιωμένων ανατολικοευρωπαίων, σ’ έναν εθισμό «ισχυρό όσο ένα ναρκωτικό». Γρήγορα, οι άνθρωποι που έδειχναν τόσο ηλικιωμένοι και περίεργοι την πρώτη φορά που πήγε, απέκτησαν προσωπικότητα. Εκεί ήταν ο Φρέντι το Ψάρι κι ο Φρανκ ο Εγκληματίας Ναζί και ο Τζακ ο Ισραηλίτης και ο Σίντνεϊ ο Πιθηκόμορφος κι ένας μικροκαμωμένος που όλοι τον φώναζαν Μίστερ Ρουμπινστάιν. Ο Μίστερ Ρουμπινστάιν έλεγε, «Γεια, πώς είστε;» σε κανέναν ουσιαστικά και διηγούνταν το ίδιο αστείο συνέχεια: «Πήγα σινεμά». «Τι είδες;» «Ήταν σκοτεινά εκεί πέρα. Δεν μπορούσα να δω τίποτα».

Το Σπίτι των Ψύλλων ήταν τόπος συνάντησης για ευρωπαίους Εβραίους που είχαν εγκαταλείψει τα σπίτια τους κατά τον Δεύτερο Παγκόσμιο. Αντάλλαζαν εξυπνάδες για τον Ψυχρό Πόλεμο και νέα από συγγενείς στην πατρίδα και μάλωναν σχεδόν για τα πάντα, από την πολιτική και την επιστήμη ως τη λογοτεχνία και τα αθλητικά. «Αν ήθελες κοινωνικές συναναστροφές, αν ήθελες πληροφορίες, ήταν το κατάλληλο μέρος να πας», μου λέει ένας από τους θαμώνες, ένας Ουγγροεβραίος που το έσκασε μετά τη σοβιετική εισβολή του 1956 στην Ουγγαρία, μια μέρα στο Ουάσινγκτον Σκουέαρ Παρκ. «Αυτό γινόταν παλιά, όταν οι παίκτες ήταν διανοούμενοι», προσθέτει ο Μάθιου Λόφερ, ο ποιητής και παίκτης του Σκραμπλ.

Αλλά κυρίως το Σπίτι των Ψύλλων ήταν μέρος για να παίζεις. Λέγεται ότι ένας τιτάνας του σκακιού έχασε το κατάστημα τροφίμων του σ’ ένα παιχνίδι. Ο πελώριος, φαλακρός Νικ ο Παλαιστής, που είχε παίζει ένα ρόλο στο φιλμ του Στάνλεϊ Κιούμπρικ «Η Δολοφονία», έλεγε «σαχ» κάθε φορά που έκανε μια κίνηση και «ματ» κάθε φορά που ήταν σαχ. Ο ίδιος ο Κιούμπρικ έπαιζε καμιά φορά στο Σπίτι των Ψύλλων,

όπως και ο μαέστρος Λέοναρντ Μπερνστάιν, που ερχόταν μετά τα κονσέρτα. («Δεν ήταν και πολύ καλός σκακιστής», μου λέει ένας από τους παλιούς). Ο Μπόμπι Φίσερ έπαιζε επίσης εκεί. Οι θαμώνες του Σπιτιού των Ψύλλων ήταν ένα εκλεκτικό μείγμα από πετυχημένους επαγγελματίες, χαμένες ψυχές, έξυπνους απροσάρμοστους, πιστοποιημένους τρελούς, αθεράπευτους τζογαδόρους και σεσημασμένους κακοποιούς. «Άνθρωποι παγκόσμιας κλάσης που ήξεραν να παίζουν παιχνίδια κι ήξεραν να το κάνουν με πλάκα, όπως και με ενδιαφέρον», λέει ο Λέστερ. «Ήταν τέχνη».

Ο Λέστερ παράγγελνε ένα μπουλ μπιζελόσουπα Κάμπελ την οποία ο Τζον Φούρσα σέρβιρε ανεξήγητα μ' έναν κύβο ζάχαρη κι ένα σάντουιτς με σαλάμι (70 σεντς) κι έπαιζε σκάκι, δεχόμενος στοιχήματα για 25 σεντς ή μισό δολάριο το παιχνίδι. Οι παίκτες του χάριζαν έναν ίππο ή έναν πύργο ή παίζανε με λιγότερο χρόνο στα χρονόμετρά τους από τον Λέστερ, αλλά αυτός συνέχιζε να χάνει. «Αυτός ήταν ο κανόνας, βέβαια. Αν κάποιος σου δίνει πλεονέκτημα, είναι *υποχρεωμένος* να κερδίσει», μου λέει. «Με το πλεονέκτημα φαινόταν πως σε περιφρονούσαν πολύ».

Το Σκραμπλ κατά κάποιο τρόπο ήταν η εκδίκηση του Λέστερ, ειδικά καθώς στο Σπίτι των Ψύλλων περιγελούσαν τις κομμουνιστικές του τάσεις. Αποδείχθηκε ο καλύτερος στο Σκραμπλ από την παρέα του «Χρυσού Σιδηρόδρομου» και τελικά ήθελε να δοκιμάσει τη δύναμή του εναντίον των θαμώνων του Σπιτιού των Ψύλλων, όμως δεν τολμούσε. Τα ταμπλό τους «φαίνονταν σαν να ήταν σε ξένη γλώσσα», κι εκτός αυτού, παίζανε κι αυτό το παιχνίδι με λεφτά, επίσης. Ο Λέστερ δεν ήθελε να είναι το «ψάρι» – το κορόιδο, ο εύκολος στόχος. Αλλά για ένα διάστημα ήταν.

Ο Λέστερ ανακαλεί την πρώτη φορά που προσκλήθηκε για Σκραμπλ. «Αυτός ο τύπος, ο Χάρι Φελντχάιμ, παρακολουθούσε ένα παιχνίδι ανάμεσα σε μένα κι έναν απ' τους κολλητούς μου του «Χρυσού Σιδηρόδρομου». Είχα τα ALNOSTV. Αφού έπαιξα, ο Φελντχάιμ με ρώτησε γιατί δεν έπαιξα SOLVENT. Του είπα ότι δεν γράφεται με Α. Το έψαξε και μου είπε πως είχα δίκιο. Την επόμενη φορά που τον είδα μου ζήτησε να παίζουμε. Πρότεινε στοίχημα μεγάλο για τότε, ίσως πέντε σεντς τον πόντο. Μ' έκανε κομμάτια. Όλο αυτό το θέμα με τα SOLVANT*/ SOLVENT ήταν τέχνασμα. Ήταν κορυφαίος παίκτης χωρίς προβλήματα ορθογραφίας». Μια άλλη φορά, ένας παίκτης του έδωσε και τα δυο μπαλαντέρ και τα τέσσερα S- με τον όρο ότι ο Λέστερ θα έπαιρνε ένα σε κάθε γύρο. «Μετά

από τρεις κινήσεις, είχα τρία S στο καταραμένο μου αναλόγιο και δεν μπορούσα να παίζω».

Στην αρχή αυτοί που στοιχημάτιζαν έδιναν στον Λέστερ ως 175 βαθμούς πλεονέκτημα σε κάθε παιχνίδι. Όμως ο Λέστερ ήταν αποφασισμένος. Έλυνε παζλ στη *New York Post* βρίσκοντας όσες το δυνατόν περισσότερες πενταγράμματες λέξεις μέσα σε μια μεγαλύτερη λέξη και χρησιμοποιούσε το Funk & Wagnalls, το λεξικό αναφοράς στο Σπίτι των Ψύλλων, σαν μπούσουλα. Έπαιζε και παρακολουθούσε άλλους να παίζουν. Μια μαραθώνια παρτίδα εναντίον του Αλ Τεζόρο, υποψήφιου διδάκτορα φυσικής, διήρκεσε τρεις μέρες και τρεις νύχτες. Πριν περάσει καιρός, ακόμη και οι καλύτεροι παίκτες τα έβρισκαν σκούρα με τον Λέστερ. Ήταν πια από τους καλύτερους παίκτες στο Σπίτι των Ψύλλων και γενικότερα στην πόλη, ίσως και παντού.

Βέβαια τα παιχνίδια δεν είχαν σημασία. Αυτό που είχε σημασία ήταν το στέκι. Το Σπίτι των Ψύλλων ήταν αυτό όπου ο Λέστερ μπορούσε να βάλει στη σειρά τρεις καρέκλες και να κοιμηθεί, αν ήταν περιστασιακά άστεγος ή απλώς κουρασμένος. Ήταν εκεί όπου ένας κοκαλιάρης θαμώνας που κάπνιζε Κάμελ, γνωστός ως Τάιγκερ, συνήθιζε να τον χαιρετάει λέγοντας, «Λέστερ! Λέστερ! *Mein tuches ist dein shvester!*» – ο κώλος μου είναι η αδερφή σου. Η χαιρετούρα αυτή έδωσε στον Λέστερ το ψευδώνυμο Tuches. Το Σπίτι των Ψύλλων ήταν αυτό όπου ένα απροστάτευτο παιδί Εβραίων από μια φτωχιά οικογένεια μεταναστών του Κουίνς που δεν αισθανόταν άνετα με τη δουλειά του και είχε περιθωριακές πολιτικές πεποιθήσεις, μπορούσε να βρει μια αίσθηση επιτυχίας που του επέτρεπε να δραπετεύει από τον έξω κόσμο.

«Ένα πράγμα που το Σπίτι των Ψύλλων είχε και έλειπε απ' τον αληθινό κόσμο ήταν η αντικειμενικότητα», λέει ο Λέστερ. «Αν ήσουν καλός, τα υπόλοιπα λίγο μετρούσαν. Αρχικά, αυτό με πείραζε. Κάποιοι απ' τους καλύτερους σκακιστές ήταν άθλιοι. Τα έπαιρναν από αφελείς και τους κορόιδευαν συγχρόνως. Δεν άντεχα το γεγονός ότι άνθρωποι που μου άρεσαν υποτάσσονταν σ' αυτούς, αναγνωρίζοντάς τους μια ανύπαρκτη αίγλη. Αλλά βαθμιαία, έπιασα τον εαυτό μου να τους υπερασπίζομαι όταν μιλούσα σε φίλους. Είναι σαν τη σκηνή στον *Νονό* όπου ο Αλ Πατσίνιο λέει στην Νταϊάν Κίτον, “Τώρα ποιος είναι αφελής;” Όταν άρχισα να κάνω ένα όνομα, αυτό σήμαινε πολλά για μένα. Το ΄ξερα πως δεν ήταν επειδή έγλειψα κάποιον. Όμως θυμάμαι τη στιγμή που ο Αλ Τεζόρο με ενημέρωσε γι' αυτό. Είπε ότι το Σκραμπλ ήταν ένα πραγματικό δώρο για μας. «Καμία

από τις μεγάλες φυσιογνωμίες» –οι παγκόσμιας κλάσης σκακιστές που σύχναζαν στο στέκι– «δεν θα μας έλεγε ούτε “γεια” αν δεν είχαμε τη φήμη πως ήμασταν οι καλύτεροι, ή ανάμεσα στους καλύτερους».

Σχεδόν τίποτε δεν είχε σημασία έξω από την αίθουσα αγώνων με τα φώτα νέον, μια σκάλα πάνω από την 42^η οδό. Οι δουλειές δεν είχαν σημασία. Οι φίλοι δεν είχαν σημασία. Οι έρωτες είχαν ακόμη μικρότερη. «Κάποτε είχα δυο σοβαρές περιπτώσεις συγχρόνως, όμως αυτό που σκεφτόμουν ήταν μόνο πως θα πάω στο Σπίτι των Ψύλλων. Κι ήταν ονειρεμένες γκόμενες κι οι δύο», λέει ο Λέστερ. «Απλώς βαριόμουν να κάθομαι με ζευγάρια και να φλυαρούμε. Μ’ έτρωγε να κατεβώ στον υπόγειο και να πάω εκεί». Παρά τούτα, ο Λέστερ κατάφερε να ξαναπαντρευτεί. Το 1966 παντρεύτηκε μια αγγειοπλάστη, την Αν, με πολιτικό γάμο στο δημαρχείο. Αμέσως μετά το γάμο, πήγε στο Σπίτι των Ψύλλων.

Ο Λέστερ έπαιξε στο πρώτο τουρνουά Σκραμπλ της Νέας Υόρκης. Διοργανώθηκε στο τέλος της δεκαετίας του ’60 από τον ιδιοκτήτη μιας νέας αίθουσας παιχνιδιών στην 72^η οδό, ανάμεσα στις λεωφόρους Μπρόντγουεϊ και Άμστερνταμ, που ονομαζόταν το Σπίτι του Σκακιού. Οι δέκα συμμετέχοντες έπαιξαν όλοι με όλους δύο φορές, όποτε μπορούσαν και σε διάστημα δύο εβδομάδων, το τουρνουά απένειμε πρώτο βραβείο 35 δολάρια. (Δεν ήταν βέβαια το πρώτο τουρνουά στην Αμερική· είχε προηγηθεί ένα στο Σπαρκς της Νεβάδα το 1961 και είναι πιθανό να είχαν γίνει κι άλλα ακόμη νωρίτερα).

Η υπεροχή του Λέστερ στο Σκραμπλ αμφισβητήθηκε από τον Μάικ Σένκιουιζ, έναν απόφοιτο αγγλικής φιλολογίας του κολεγίου Αϊόνα που περνούσε τέσσερις ή πέντε ώρες τη μέρα στο Σπίτι των Ψύλλων προκαλώντας άλλους σε παιχνίδια Σκραμπλ και σκάκι. (Αργότερα έγινε πρωταθλητής των ΗΠΑ στο τάβλι). Ο Σένκιουιζ διέθετε αυτό που ο Λέστερ κι άλλοι κορυφαίοι παίκτες θεωρούσαν περιορισμένο λεξιλόγιο. Αλλά έκανε κάτι που δεν έκανε κανείς άλλος: χτένιζε το Funk & Wagnalls και συνέτασσε λίστες. Προπονούσε τον εαυτό του στο να μετρά τα γράμματα με το μυαλό του καθώς αυτά παίζονταν, άλλη μια πρωτάκουστη πρακτική. Και μάθαινε να παίζει το φινάλε της κάθε παρτίδας με ακρίβεια. Ο Σένκιουιζ είχε γίνει ειδικός στο σκάκι, όχι γιατί ήταν ιδιοφυής αλλά γιατί μελετούσε και υπολόγιζε και συγκεντρωνόταν. Εφάρμοσε τις ίδιες τεχνικές στο Σκραμπλ.

Ο Λέστερ, από την άλλη πλευρά, ήταν γνωστός ως έξυπνος παίκτης στρατηγικής αλλά όχι με περίφημη μνήμη. Όμως κι αυτός και ο Μάικ έπαιζαν με τον συμβατικό τρόπο της εποχής, ο οποίος θα αμφισβητούνταν από τους παίκτες στρατηγικής και τους μαθηματικούς που ανέλαβαν το παιχνίδι τη δεκαετία του '80: βάλε κάτω πολλά γράμματα νωρίς στο παιχνίδι για να αυξηθούν οι πιθανότητες να τραβήξεις τα μπαλαντέρ και τα S. Η «εξισορρόπηση» και η «διαχείριση» των γραμμμάτων του αναλογίου –η διατήρηση υγιούς ισορροπίας μεταξύ φωνηέντων και συμφώνων και η κατοχή γραμμμάτων που διευκόλυναν τα σκραμπλ, όπως τα EST, ING ή AENR– ήταν απλά σε εξέλιξη. Ένα ή δύο σκραμπλ στο παιχνίδι ήταν πολλά.

«Κανείς δεν μπορούσε να μας αγγίξει», λέει ο Λέστερ. Αυτός κι ο Μάικ έστηναν πολύωρες παρτίδες στο Σπίτι των Ψύλλων. Στο τουρνουά στο Σπίτι του Σκακιού, ο Λέστερ κι ο Μάικ περίμεναν ως το τέλος για να παίξουν μεταξύ τους – κι ως την ώρα αυτή είχαν επίδοση 15-1 και οι δυο. Ο Λέστερ τράβηξε όλα τα καλά γράμματα και κέρδισε και τα δυο παιχνίδια, καθώς και τα 35\$.

Όμως για τον Λέστερ, κάτι άλλαζε. Η Τάιμς Σκούεαρ χειροτέρευε. Οι παλιάνθρωποι έμοιαζαν πανταχού παρόντες στο Σπίτι των Ψύλλων. Και πολλοί από τους θαμώνες που έδιναν στο στέκι την ασυνήθιστη γοητεία του πέθαιναν ένας ένας ή πήγαιναν σ' άλλες ασχολίες, όπως στις ιπποδρομίες. Για καλό παιχνίδι, ήταν μόνο ο Λέστερ κι ο Μάικ. Ο Λέστερ άρχισε να αισθάνεται άβολα που περνούσε τόσον καιρό με τον Σένκιουιζ· δεν είχαν πολλά κοινά πέρα από το Σκραμπλ και έχανε τη συντροφικότητα του Σπιτιού των Ψύλλων και της παρέας του Χρυσού Σιδηρόδρομου. Ο συνδυασμός μιας δουλειάς που μισούσε –σχετικά με τα ρολόγια ύδρευσης στο Κούνινς– και των μακρόχρονων παρτίδων με τον Σένκιουιζ, άρχισε να του φαίνεται νοσηρός. Η Αν, απογοητευμένη προσπαθώντας να τα βγάλει πέρα ως αγγειοπλάστης στη Νέα Υόρκη, ήθελε να επιστρέψει στην Καλιφόρνια, όπου είχε πάει κολέγιο. Έτσι το 1970, μετακόμισαν στο Μπέρκλεϊ κι ο Λέστερ άφησε πίσω του τη σκηνή του Σκραμπλ ακριβώς τότε που ήταν έτοιμη να απογειωθεί.

Ο Λέστερ με συνοδεύει στη βιβλιοθήκη του Ινστιτούτου Μηχανικής που ιδρύθηκε το 1854 και είναι εγκατεστημένη σ' ένα μεγαλοπρεπές κτίριο στο κέντρο του Σαν Φρανσίσκο. Ο Λέστερ την επισκέπτεται για να διαβάσει, να πάρει βιβλία και να παίξει περιστασιακά

ένα παιχνίδι σκακιού στην Ξακουστή Αίθουσα Σκακιού, όπου διοργανώνονται τουρνουά τα οποία ελκύουν διεθνείς μάστερ, ακόμη και γκραντμάστερ. Έχει κανονίσει να γνωρίσω έναν παίκτη που ποτέ δεν παίρνει μέρος σε τουρνουά, αλλά θεωρείται ως ένας απ' τους καλύτερους, τον φίλο του Στιβ Μπραντβάιν.

Ο Στιβ είναι ένας θρύλος στις αίθουσες παιχνιδιών. Ένας μικροκαμωμένος νεοϋορκέζος που σέρνει τα βήματά του, δείχνει πράος και σεμνός αλλά είναι δηκτικά έξυπνος με συγκρατημένη ειρωνεία. Όπως τόσοι και τόσοι παίκτες, ο Στιβ είναι αντισυμβατικά ευφυής. Εγκατέλειψε το κολέγιο αλλά διαβάζει αχόρταγα. Μπορεί να μένει παραπάνω από σταθερός σε συζητήσεις για οτιδήποτε, από τη στρατιωτική ιστορία ως τους αφρικανικούς πολιτισμούς, τον Βουδισμό και τις ταινίες του Βέρνερ Χέρτζογκ. Την εποχή που κατέρρεε ο κομμουνισμός στην Ανατολική Ευρώπη, ο Στιβ πείραζε τον Λέστερ φωνάζοντάς τον «Τσαουσέσκου», από τον εκθρονισμένο και εκτελεσμένο Ρουμάνο δικτάτορα. Τη μέρα αυτή, ειρωνεύεται τον Λέστερ για την αντίθεσή του στην ανάμιξη των ΗΠΑ στον πόλεμο των Βαλκανίων που μαίνεται· ο Λέστερ πρόσφατα πήρε μέρος σε ειρηνευτικές πορείες. Τον κουρδίζει και για τις ικανότητές του στο σκάκι. «Μην αισθάνεσαι κακός παίκτης, Λέστερ», είπε αφού τον παρακολούθησε να τα κάνει θάλασσα σ' ένα παιχνίδι. «Χρειάζεται ακριβώς την ίδια ευστροφία για να κάνεις τη χειρότερη κίνηση κάθε φορά, με το να κάνεις την καλύτερη».

Ο Στιβ θεωρείται ένας από τους καλύτερους σκακιστές που πάντοτε αρνιόταν, και ακόμη αρνιέται, να παίξει σε τουρνουά· γνώριζε τον Μπόμπι Φίσερ κι έπαιζε μαζί του. Θεωρείται επίσης εξπέρ στο τάβλι και το μπριτζ. Ποτέ δεν μελέτησε Σκραμπλ, αλλά μπορεί να παίξει σε κορυφαίο επίπεδο, επίσης. Αλλά ο Στιβ τα καταφέρνει ίσα ίσα, στοιχηματίζοντας λίγο στο σκάκι, δουλεύοντας ως μπουκμέικερ, παραδίδοντας μαθήματα σκακιού και κάνοντας περίεργες δουλειές. Τρώει πολύ χρόνο στο διάβασμα. Συζητούμε για πολιτικά κι όταν ερχόμαστε στη Βοσνία και την εμφύλια διαμάχη με τη συμμετοχή της Αλβανίας, αναφέρω ότι επισκέφθηκα τη χώρα λίγα χρόνια πριν. Ο Στιβ ρωτάει αν έχω διαβάσει Ισμαήλ Κανταρέ, τον Αλβανό μυθιστοριογράφο, κι όταν δεν μπορώ να θυμηθώ τον τίτλο του ενός βιβλίου που πράγματι έχω, μου αραδιάζει μια λίστα απ' αυτούς.

Ο Λέστερ με συστήνει στον Στιβ, όπως καταλαβαίνω, επειδή είναι η επιτομή του μυαλού και του χαρακτήρα των παικτών: ευφυής,

αντισυμβατικός και αδιάλλακτος. Είναι σαν τον Λέστερ, μόνο πιο πετυχημένος στο σκάκι και λιγότερο προσαρμοσμένος κοινωνικά. Ο Λέστερ εκτιμάει και θαυμάζει τον Στιβ, όχι μόνο για την παραγωγική του σκέψη αλλά και για την απόφασή του –αν μπορεί να αποκληθεί έτσι– να ζήσει στο περιθώριο της κοινωνίας. Αυτή είναι η μοίρα πολλών παικτών. Στα όρια του κόσμου τους, τα παιχνίδια παρέχουν εκτίμηση και υποστήριξη κι ένα μέρος να περνάς τον καιρό σου: οι απόκληροι είναι ευπρόσδεκτοι. Αλλά μεγάλο μέρος του κόσμου αυτού, όπως το Σπίτι των Ψύλλων, έχει εξαφανιστεί ή, όπως τα σωματειακά κλαμπ και τουρνουά, έχει περικοπεί. Ο Λέστερ θέλει να βεβαιωθεί πως έχω κατανοήσει επακριβώς τον παλιό κόσμο των παιχνιδιών, τι αντιπροσώπευε και γιατί οι μόνιμοι περιθωριακοί αξίζουν εκτίμηση. Ήταν αυτοί, κι όχι η Selchow & Righter ή η Hasbro, που δημιούργησαν τους κανόνες και τον κόσμο των τουρνουά που ευημερεί τώρα. «Η Hasbro ούτε καν το επινόησε», λέει. «Το αγόρασαν. Πλούτισαν από την παραγωγή του. Είναι ένα παράδειγμα των παραδόξων που δημιουργεί το καπιταλιστικό σύστημα».

Με κάποιον τρόπο, ο Λέστερ παραδέχεται ότι ο παλιός κόσμος του λείπει. Η ζωή του είναι άνετη τώρα· είναι ευτυχισμένος με τη δυναμική, εκλεκτική και κυνική Τζόαν για περίπου είκοσι χρόνια (με την Αν χώρισε στο τέλος της δεκαετίας του '70). Ο Λέστερ εγκατέλειψε το Σκραμπλ μετά την μετακόμισή του στο Σαν Φρανσίσκο· δεν είχε ενδιαφέρον δίχως σκληρό ανταγωνισμό και τη συγκίνηση ενός παιχνιδιού για λεφτά. Ακόμη, ο Λέστερ προσπαθούσε να προοδεύσει. Και δεν ήταν πριν ο Ρον Τίκερτ, ο οποίος τον διαδέχθηκε ως ο καλύτερος παίκτης στη Νέα Υόρκη, του γράψει μια επιστολή ενθαρρύνοντάς τον ν' αρχίσει να παίζει πάλι, που ο Λέστερ ήρθε σε συμφιλίωση με το παιχνίδι. «Δέχθηκα τον κόσμο των παιχνιδιών ως ένα σημαντικό πράγμα στη ζωή μου», λέει.

Ο Λέστερ βρήκε νέους συναγωνιστές, μεταξύ τους τον Τζο Έντλι και τον μελλοντικό εθνικό πρωταθλητή Μπομπ Φελτ. Η Τζόαν άρχισε να παίζει το παιχνίδι, πράγμα που έκανε τα ταξίδια για τουρνουά πιο διασκεδαστικά. Ο Λέστερ έγινε ένας από τους καλύτερους ξανά. Η βαθμολογία του είναι σταθερά κοντά ή πάνω από 2000 από τότε που τον γνώρισα και θεωρείται ειδικός της στρατηγικής. Το Σκραμπλ είναι αναπόσπαστο μέρος της ζωής του· παίρνει μέρος σε μονοήμερα τοπικά τουρνουά αλλά πάει και στα μεγάλα, στο Ρίνο, στο εθνικό, στο παγκόσμιο. Ο Λέστερ έχει προκριθεί στην ομάδα των ΗΠΑ. που θα αγωνιστεί στη Μελβούρνη της Αυστραλίας σε λίγους μήνες.

Τον καιρό αυτό, ο Λέστερ αποκαλεί τον εαυτό του «κομμουνιστή της πολυθρόνας». Γράφτηκε στο κόμμα το 1980 και συμμετείχε σε κάποιες συναντήσεις, όμως τώρα είναι περισσότερο σύστημα ιδεών παρά σκοπός. Σ' ένα τουρνουά Σκραμπλ κάποτε, ονόμασε την ομάδα του «Σταλινιστές». Στο Ρίνο ζητωκραύγαζε υπέρ της Κίνας που έπαιζε εναντίον των ΗΠΑ στον τελικό του παγκόσμιου πρωταθλήματος γυναικείου ποδοσφαίρου. «Είναι το πώς διαβάζω εφημερίδα. Πώς βλέπω ειδήσεις. Πιστεύω πως οι εργαζόμενοι θα πρέπει να οικοδομούν τον κόσμο. Οι εργατικές τάξεις γαμιούνται.

»Νιώθω σαν ν' ανακάλυψα το μυστικό της ζωής», λέει. «Τα πράγματα μου φαίνονται προβλέψιμα και τόσο ξεκάθαρα κι αντιλαμβάνομαι πως όταν έχω πει δυο πράγματα η άλλη πλευρά σιγά. Αλλά μου αρέσει το γεγονός ότι οι άλλοι το ξέρουν και με αποδέχονται. Κατά κάποιον τρόπο είναι η συμβολή μου. Να κάνεις γνωστό στους άλλους ότι όλοι οι κομμουνιστές δεν είναι όμοιοι, στερεότυποι».

Είναι αρκετό; Νιώθει ενοχές επειδή το κυριότερο χόμπι του είναι το Σκραμπλ;

«Μερικές φορές η μονομανία μ' ενοχλεί. Θα' πρεπε να κάνω κάτι άλλο, όπως να τσακίζω τον ιμπεριαλισμό», λέει γελώντας ο Λέστερ. «Ή να γράφω. Οτιδήποτε».

Στέκομαι στη γωνία Μπους και Λιβενουόρθ στο Σαν Φρανσίσκο, περιμένοντας το λεωφορείο για το αεροδρόμιο. Ακούω μια φωνή απ' το πεζοδρόμιο πίσω μου.

«Σκραμπλ, ε;»

Κάποιος πρόσεξε τον σάκο μου από караβόπανο που γράφει ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΩΤΑΘΛΗΜΑ ΣΚΡΑΜΠΛ ΣΙΚΑΓΟ 1998, κοσμημένο με ένα γράμμα τριών βαθμών, το C (Σικάγο) σε κόκκινο. Το ντελούξ ταμπλό μου προεξέχει από την κορφή του σάκου.

Ένας άστεγος, γύρω στα πενήντα, στέκεται δίπλα σ' ένα καροτσάκι για μαναβικά μ' ένα μόνο χαρτοκιβώτιο μέσα. Φοράει ένα βρόμικο βυσσινί φούτερ και λερωμένα χοντρά ριγωτά παντελόνια. Τα μακριά, αραιά, σταχτοκάστανα μαλλιά του είναι σκληρά και κολλημένα και μια γενειάδα κρέμεται ως το μισό του στήθους του. Τα υπερμεγέθη πλαστικά του γυαλιά είναι θαμπά από τη βρομιά. Καπνίζει μια άφιλητη γόπα.

«Αχά», λέω, γυρνώντας το βλέμμα μου κατά την Μπους για το λεωφορείο, το οποίο αργεί, αβέβαιος αν θα συνεχίσω τη συζήτηση ή όχι. Τι στο διάολο. «Παίζεις;»

«Έπαιζα. Έπαιζα στο εθνικό του 1980».

Προσπαθώ να μη δείχνω ξαφνιασμένος, όμως μετά αντιλαμβάνομαι ότι δεν πρέπει να προσπαθήσω γιατί δεν είμαι. Δεν αμφιβάλλω ούτε στιγμή πως λέει την αλήθεια. Αλλά πρέπει να νιώθει μια κάποια δυσπιστία εκ μέρους μου –ξέρει ότι βλέπω αυτό που βλέπω– γιατί με την επόμενη ανάσα λέει ότι νίκησε τον Τζο Έντλι σ' ένα προκριματικό τουρνουά στην πορεία για τους τελικούς εκείνης της χρονιάς, που έγινε στη Σάντα Μόνικα. Εκβιάζω ένα χαμόγελο – αυτό είναι τελικά παράλογο. Μόλις έχω περάσει σχεδόν τρεις βδομάδες χωρίς να κάνω τίποτα άλλο εκτός από το να παίζω Σκραμπλ. Έχω παίξει εβδομήντα αγώνες, συνάντησα έναν θρύλο του παιχνιδιού και πολυάριθμους γίγαντες του Σκραμπλ. Πήγα ακόμη και στον πιο δυσλειτουργικό όμιλο Σκραμπλ της Αμερικής, ο οποίος συγκεντρώνεται σ' ένα φαστφουντάδικο στο κέντρο του Σαν Φρανσίσκο και που τα μέλη του θυμίζουν τη *Φωλιά του Κούκου*¹. Αισθάνομαι εξαντλημένος, αναρωτιέμαι για τη χρησιμότητα –ή μήπως ματαιότητα;– του να προσπαθώ να υποτάξω το παιχνίδι. Και τώρα, καθώς είμαι έτοιμος να ελευθερωθώ από τον στεγανό κόσμο του Σκραμπλ, ένας άστεγος τύπος με σταματάει στον δρόμο για να μου πει ότι έχει παίξει με τον Έντλι.

«Ήμουν επίσης επιλαχών στο εθνικό του 1983 αλλά είχα ψυχολογικά προβλήματα και δεν πήγα», λέει.

Μου λέει τ' όνομά του, Ντον. Ο Ντον λέει ότι δεν έχει παίξει Σκραμπλ από το 1986, αλλά θυμάται ότι είχε παίξει και με άλλους μεγάλους του Σκραμπλ της δυτικής ακτής, ανάμεσά τους και με τον Λέστερ, ο οποίος τον τσάκισε με τριακόσιους πόντους διαφορά σ' έναν αγώνα. Καθώς μιλάει, τα μάτια του Ντον γουρλώνουν πίσω από τα παχιά του γυαλιά και διώχνει νευρικά μπούκλες μαλλιών από το πρόσωπό του. Εξηγεί ότι ήταν αρκετά επιδέξιος με τις λέξεις «αλλά ποτέ δεν κατάλαβα τη στρατηγική, γι' αυτό δεν έγινα ποτέ ο καλύτερος».

¹ Πολύ επιτυχημένη ταινία του Φόρμαν με τον Τζακ Νίκολσον (1975) που διαδραματίζεται σε ίδρυμα ψυχοσθενών.

Ρωτάω τον Ντον τι του συνέβη. Λέει πως αποφοίτησε από το Μ.Ι.Τ.¹ και ήρθε δυτικά για να δουλέψει ως μηχανικός αεροδιαστημικής. Όμως απολύθηκε προσωρινά εξαιτίας των περικοπών του Υπουργείου Άμυνας στις αρχές της δεκαετίας του '70 και δεν ξαναεργάστηκε. Τη δεκαετία του '80 υποβλήθηκε σε θεραπείες με ηλεκτροσόκ που είχαν ως αποτέλεσμα να περιορισθεί η βραχυπρόθεσμη μνήμη του. «Το Σκραμπλ», λέει ο Ντον, «ήταν καλή θεραπεία».

Σκέφτομαι τον Ματ Γκρέιχαμ και κάποιους άλλους παίκτες που γνώρισα στη Νέα Υόρκη. Τον εξπέρ που σπούδασε στο Μ.Ι.Τ. και εργάστηκε στο Χάρβαρντ και μιλάει δεκαπέντε γλώσσες αλλά τώρα τσουλάει ένα καροτσάκι για ψώνια γεμάτο βιβλία και παιχνίδια στο Μανχάταν. Τον θαμώνά του κλαμπ και απόφοιτο του Χάρβαρντ που ήταν κορυφαίος παίκτης του '70, είχε μια σειρά από επεισόδια νευρικής κατάρρευσης και τώρα παίζει μ' έναν αλλόκοτο, αμυντικό τρόπο και μουρμουρίζει σπρίτσουαλ καθώς παίζει. Σκέφτομαι ακόμη και τον Έντλι, την εποχή που ζούσε σε ξενοδοχεία, όχι μακριά από εδώ που στεκόμαστε με τον Ντον, να δουλεύει ως νυκτερινός φύλακας για να μπορεί να απομνημονεύει το OSPD. Και αναρωτιέμαι πάλι, τι ήρθε πρώτα, οι προσωπικότητες ή το παιχνίδι; Γιατί κάποιοι που τους αρέσει να λύνουν τους γρίφους αυτού του επιτραπέζιου παιχνιδιού είναι επιρρεπείς στην εκκεντρικότητα, αν όχι σε κάτι χειρότερο;

Το Σκραμπλ γίνεται κάτι το οποίο λατρεύω και φοβάμαι συγχρόνως. Έτσι, ενώ θέλω να μάθω περισσότερα για τον Ντον, ταυτόχρονα δεν θέλω. Ένα μπλε και κίτρινο λεωφορείο πλησιάζει στο κράσπεδο κι ένας τύπος με άσπρο πουκάμισο πηδάει έξω και αρπάζει τις βαλίτσες μου. «Είναι το λεωφορείο μου για το αεροδρόμιο», λέω στον Ντον. Πάνω απ' τον ώμο μου, του φωνάζω καλή τύχη. Όμως δεν γυρίζω να τον αποχαιρετήσω ή να του πιάσω το χέρι. Αργότερα, ελέγχω τα αρχεία. Ο Ντον τερμάτισε εικοστός πρώτος ανάμεσα σε 32 παίκτες στο εθνικό πρωτάθλημα του 1980, με επίδοση 8-9.

¹ *Ινστιτούτο Τεχνολογίας της Μασαχουσέτης- διάσημο πολυτεχνείο των ΗΠΑ.*

15. Ο όμιλος

Τα ματς αρχίζουν!»

Με φαρδιά γκρι παντελόνια σηκωμένα με κόκκινες τιράντες, ο Γ.Ε. Τζόελ στέκεται όρθιος πάνω σε μια καρέκλα στη μέση της στενής αίθουσας, όπου συγκεντρώνεται ο Όμιλος Σκραμπλ 56. Από το θρόνο του, ο Τζόελ φωνάζει ποιος παίζει με ποιον κι άλλες σπουδαίες πληροφορίες. Μια φορά ανακοίνωσε ότι κάποιος είχε ξεχάσει μια τσάντα με Μεταμιουσίλ¹ κι ένα κουτί με υπόθετα.

Είκοσι με τριάντα άτομα εμφανίζονται συνήθως στο Όνορς Μπριτζ Κλαμπ, στον έκτο όροφο ενός κτιρίου γραφείων καταμεσής στην πόλη, απέναντι από το παλιά στέγη του κλαμπ, το ξενοδοχείο Άλερτον. Ο Τζόελ διευθύνει τον όμιλο από τότε που ο Ρον και η Σούζι Τίκερτ μετακόμισαν στην Ατλάντα πρόπερσι, λίγους μήνες αφ' ότου κέρδισε το παγκόσμιο πρωτάθλημα. Η δουλειά έχει δώσει στον Τζόελ μια αίσθηση προορισμού. Του αρέσει να είναι ο υπεύθυνος, να μαζεύει τα 11 δολάρια για δικαίωμα συμμετοχής και να καθορίζει τα ζευγάρια γύρο με το γύρο· τα ζευγάρια ορίζονται αρχικά ανάλογα με τη βαθμολογία κατάταξης και κατόπιν με βάση τα αποτελέσματα. Του αρέσει να μοιράζει με το σταγονόμετρο τα χρηματικά βραβεία, να αποφαινείται για ενστάσεις σε λέξεις και να συγυρίζει τα ταμπλό και τα αναλόγια όταν τελειώνει η βραδιά. Του αρέσει να γράφει τις εβδομαδιαίες περιλήψεις που τις βαφτίζει «Αποζημιώσεις» και τις διανέμει μέσω ιμείλ, στις οποίες ανακεφαλαιώνει αποτελέσματα, παραδίδει μαθήματα και κυκλοφορεί συκοφαντίες. Του αρέσει να προσπαθεί να κάνει τους πρωτάρηδες να αισθάνονται άνετα· η στρατολόγηση νέων παικτών είναι η δυσκολότερη δουλειά στο Σκραμπλ, για προφανείς λόγους (οι άνθρωποι) και για κάποιους όχι τόσο προφανείς (η εκφοβιστική ατμόσφαιρα του ανταγωνιστικού παιχνιδιού). Ακόμη, ο Τζόελ *τρελαίνεται* να κάνει ανακοινώσεις. Τα παιχνίδια δεν σταματούν πριν τις έντεκα και, κι ο Τζόελ συνήθως επιστρέφει σπίτι του στο Μπρονξ κατά τη μία μετά τα μεσάνυχτα.

Η μεταμόρφωση του Σκραμπλ από τα στοιχήματα στο Σπίτι των Ψύλλων σε τελετουργικό χόμπι έλαβε χώρα στις αρχές της δεκαετίας του

¹ Συμπλήρωμα διατροφής με φυτικές ίνες

’70, όταν άνοιξαν καινούργιες αίθουσες παιχνιδιών στη Νέα Υόρκη και το παιχνίδι άρχισε να προσελκύει νεαρότερο κοινό. Δεν είναι ξεκάθαρο το γιατί. Ίσως είχε να κάνει με την ενηλικίωση του πρώτου κύματος της γενιάς των baby-boomers (των παιδιών που γεννήθηκαν μετά το τέλος του Δεύτερου Παγκόσμιου και πριν τον πόλεμο του Βιετνάμ), ατόμων που είχαν κολεγιακή μόρφωση, ήταν δυσανεστήμενα και δεν ενδιαφέρονταν για την κοινωνική κρίση της εποχής. Ίσως πάλι επειδή το αγωνιστικό Σκραμπλ ήταν ένα παιχνίδι των περιθωριακών που γοήτευε, μ’ έναν τρόπο που το σκάκι δεν το έκανε πια, τα σμήνη των ακρίδων που ενέσκηψαν μετά τον αγώνα Φίσερ-Σπάσκι, το 1972.

Όποιοι και να ’ναι ο λόγος, μια τακτική βραδιά Σκραμπλ καθιερώθηκε στο μπαρ «Σπίτι του ταβλιού», στο Ιστ Βίλατζ. Σκραμπλ έπαιζαν επίσης στην «Ελιά», μια καφετέρια του Γκρίνουιτς Βίλατζ. Και μπορούσες να παίζεις καθημερινά στο Σπίτι του Σκακιού, στη Δυτική 72^η, και στην Πόλη του Σκακιού, στην 100^η & Μπροντγουέι, το οποίο αργότερα μετακόμισε στην 75^η & Μπροντγουέι και μετονομάστηκε σε Αίθουσα Παιχνιδιών.

Ενώ το Σπίτι των Ψύλλων ήταν το αντίστοιχο ενός σαλόνι της Άγριας Δύσης –γεμάτο φασαρία και φανφάρες– οι αίθουσες παιχνιδιών είχαν περισσότερους αργόσχολους που προέρχονταν απ’ όλα τα κοινωνικά στρώματα και οι οποίοι προσέγγιζαν το παιχνίδι με περισσότερη μελέτη. Οι νέοι εξπέρ του Σκραμπλ δεν ήταν σαν τους εκκεντρικούς του παλιού καιρού που δεν είχαν δουλειά, δεν είχαν κοινωνική επιτυχία και τους έλειπε η ευπρέπεια. Βέβαια, κάποιοι από τους παλιούς αργόσχολους βοήθησαν να γεμίσει το Σπίτι του Σκακιού & η Πόλη του Σκακιού και τα στοιχήματα ήταν ακόμη ο κωδικός επικοινωνίας. Όμως υπήρχαν πολλοί άλλοι για τους οποίους τα παιχνίδια ήταν ένα ευχάριστο συμπλήρωμα της ζωής τους.

Ο Τζιμ Νοϊμπέργκερ, δικηγόρος στο γραφείο του γενικού εισαγγελέα της Πολιτείας, έβαζε πλώρη για την Αίθουσα Παιχνιδιών τις πιο πολλές βραδιές μετά τη δουλειά. Μια ελκυστική πρώην ηθοποιός, η Αν Σάνφεντιλ, που είχε παντρευτεί τρεις φορές μέχρι τα τριάντα της, έπιασε τον εαυτό της να ελκύεται απρόσμενα από τα παράξενα σαλόνια παιχνιδιών. «Οι περισσότεροι που έρχονταν στον όμιλο δεν περίμεναν να αναπτύξουν φιλίες», μου λέει η Αν. Αλλά το έκαναν. Στους καλούς παίκτες, οι όμιλοι πρόσφεραν σεβασμό. «Όταν έμπαινα στην Αίθουσα Παιχνιδιών,

ένιωθα σαν τον Τζον Τραβόλτα όταν μπαίνει σε αίθουσα χορού»¹, λέει ο Νοϊμπέργκερ.

Ο Ρον Τίκερτ επίσης σύχναζε στα σαλόνια παιχνιδιών κάθε νύχτα. Έμεινε σε μια γκαρσονιέρα στη Δυτική 73^η και εργαζόταν ως διευθυντής σύνταξης σε εκπαιδευτικές εκδόσεις (μια δουλειά που ακόμη κρατάει). Ο Ρον γρήγορα έγινε ο καλύτερος παίκτης στη Νέα Υόρκη. Είχε την εκτίμηση παίκτη τζέντλεμαν που δεν στοιχημάτιζε με εύκολους αντίπαλους.

Ο ντε φάκτο διευθυντής του Σκραμπλ στην Πόλη του Σκακιού, κι αργότερα στην Αίθουσα Παιχνιδιών, ήταν ο Μάικ Μάρτιν, ένας κοντόχοντρος Ελληνοαμερικανός με μια στριγκή αλά Ντόναλντ Ντακ φωνή, ο οποίος έβγαζε σε όλους παρατσούκλια. Ο Ρον Τίκερτ ήταν ο Ατσαλοβουρτσοκέφαλος. (Ο Ρον λέει πως το όνομα βγήκε από το κράνος εκατόνταρχου που μοιάζαν τα σγουρά μαλλιά του· όλοι οι άλλοι λένε ότι βγήκε από το ότι ήταν ευφυής παίκτης). Η Αν Σάνφεντιλ ήταν η Ωραία Λιχουδιά. Ο Τζιμ Νοϊμπέργκερ ήταν ο Αστακοκέφαλος.

Αν σου έμεινε το Q, έπρεπε να πληρώσεις στον Μάρτιν 50 σεντς· αν έκανες λανθασμένη ένσταση, έπρεπε να βάλεις 25 σεντς στο «γκου-γκου», ο όρος του Μάρτιν για την γκανιότα που μάζευε για τα μηνιαία βραβεία σε κατηγορίες που ανακοίνωνε στην τύχη. Μοίραζε τζάμπα καραμέλες στους ανυποψίαστους παίκτες που είχαν κάνει σκραμπλ χρησιμοποιώντας κάποιο συγκεκριμένο γράμμα. «Ήταν μέρος της γενικότερης τρέλας», λέει ο Νοϊμπέργκερ. «Είχε πλάκα. Είχε μεγάλη πλάκα».

Έτσι, όταν ο Τζόελ σκαρφαλώνει στην καρέκλα του, ή διανέμει βραβεία των 50 σεντς όταν κάποιος τη γλιτώσει περνώντας μια λάθος λέξη ή μια που ισχύει μόνο στη Βρετανία, ή όταν στέλνει με ιμείλ τα τακτικά του σχόλια για το παιχνίδι μας συνεχίζει μια παράδοση. Και νομίζω ότι στον Τζόελ αρέσει κι αυτό, επίσης.

Όσο βελτιώνεται το παιχνίδι μου, τόσο πιο συχνά εμφανίζομαι στον Όμιλο 56. Δεν πληγώθηκα που η προηγούμενη εβδομαδιαία υποχρέωσή μου –ομαδική ψυχοθεραπεία– τελείωσε πρόσφατα. Το Σκραμπλ είναι η καινούργια μου ομαδική ψυχοθεραπεία. Ωρίμασα και μου αρέσουν οι τύποι που συχνάζουν στον Όμιλο– δεν μοιάζουν με τους γιάπηδες με τους οποίους δουλεύω στην εφημερίδα, τη *Wall Street Journal*, ούτε με τους συμβατικούς μου φίλους.

¹ Αναφορά στην ταινία «Saturday Night Fever» στην οποία ο Τραβόλτα υποδύεται έναν ιδιαίτερα προικισμένο χορευτή.

Τα μέλη του Ομίλου ποικίλουν από κλινικά τρελούς ως κοινωνικά απροσάρμοστους, αλλά οι περισσότεροι είναι φιλικοί, έξυπνοι και απέριττοι Νεοϋορκέζοι. Είναι η Παμ Γκράζετ, οδοντίατρος που φοράει πάντοτε ένα μαλακό άσπρο καπέλο, κι η Τζιν Λίθγκου, καθηγήτρια και πρώην σύζυγος ενός ηθοποιού, και ο Στιβ Πφάιφερ, βετεράνος παίκτης, σύμβουλος πυρασφάλειας που μιλάει αργά με προφορά Μπρούκλιν, σαν αμάξι σε ρελαντί.

Ο Πολ Άβριν με τα πυκνά θαμνώδη μαλλιά είναι συνταξιούχος καθηγητής μαθηματικών με γυαλιά πιλότου· μοιάζει με χαρακτήρα από κινούμενα σχέδια του Έντουαρντ Κορέν. Προσπαθεί να παίξει σε περισσότερους από τετρακόσιους αγώνες τουρνουά αυτόν τον χρόνο. Ο Σαλ Πίρο είναι πρόεδρος στο κλαμπ φίλων του «Ρόκυ Χόρορ Πίκτσερς Σόου»¹. Καβγαδίζει ατέλειωτα με τον λέτσο κοιλαρά Μαρκ Μπεργκ, τον διαφημιστή. Η γυναίκα του Μαρκ, η Βέρα Ρίτσαρντς Μπεργκ, είναι νοσοκόμα από την Τζαμάικα με τραγουδιστή προφορά. Γνωρίστηκαν παίζοντας Σκραμπλ.

Είναι επίσης ένας βιβλιοφάγος με τ' όνομα Τζος Σιλμπερ κι ένας δάσκαλος πιάνου με τ' όνομα Λάνι Μπερέλ. Η Τζούντι Κας έχει γράψει βιογραφίες· ο Τζακ Αϊχενμπάουμ είναι γεωγράφος που κάνει και τον ξεναγό στις γειτονιές του Κούνινς· ο Μαρκ Ντιμπατίστα, ο μεταπτυχιακός του NYU², μελετάει γεωφυσική δυναμική ρευστών· κι ο Γούντι Τσεν, τραπεζικός υπάλληλος, συνηθίζει να κραυγάζει τα υψηλά του σκορ με ταραχή. Είναι ο Τζορτζ Γουόρνοκ, ένας βουβαλάνθρωπος με τατουάζ που κάνει το πειραματόζωο για τεστ φαρμάκων. Είναι η Νταϊάν Φέρστμαν, με την οποία έπαιξα στο πάρκο πριν από καιρό, διευθυντής προϋπολογισμού σ' ένα δημαρχιακό γραφείο, η οποία αποδεικνύεται έξυπνη, φιλεύσπλαχη και σπιρτόζα, κι όχι η χαιρέκακη που έριχνε σφαλιάρες στο χρονόμετρο, όπως είχα φανταστεί αρχικά.

Ακόμη είναι ο Στιβ Ουίλιαμς, απόφοιτος του Χάρβαρντ με ψυχολογικά προβλήματα. Ο Στιβ άρχισε να παίζει Σκραμπλ το 1973, στο πρώτο του έτος στο Χάρβαρντ. Παρά λίγο να τον ξαποστείλουν λόγω της αποκλειστικής απασχόλησής του με το Σκραμπλ, αλλά τελικά ολοκλήρωσε τις σπουδές του στην αμερικάνικη ιστορία. Αργότερα, του διέγνωσαν μανιοκατάθλιψη και κάνει αγωγή με αντιψυχωτικά και αντικαταθλιπτικά.

¹ *Θρυλική καλτ ταινία του 1975.*

² *Πανεπιστήμιο της Νέας Υόρκης.*

Για χρόνια, έγραφε άρθρα για μια αφροαμερικανική εφημερίδα, τη *Sun of the City*, αλλά η τελευταία πλήρους ωραρίου δουλειά του, σ' ένα γραφείο Ιατρικής Βοήθειας¹, τελείωσε το 1981. Ζει με τον πατέρα του στο σπίτι του στο Κούνινς, όπου και μεγάλωσε.

Ο Στιβ ήταν καθημερινός παίκτης στις αίθουσες παιχνιδιών όπου παρέμενε όλη τη νύχτα και κοιμόταν όλη τη μέρα. Κέρδισε το πρωτάθλημα της Νέας Υόρκης το 1977 και έφτασε ψηλά, ως το 2030. Όμως με τον καιρό άρχισε να παίζει Σκραμπλ με κλειστοφοβία. Ο Στιβ κλείνει το ταμπλό με λέξεις που δεν έχουν πληθυντικό ή δεν επεκτείνονται με κανέναν τρόπο· για να το κάνει αυτό, κάνει κινήσεις που αξίζουν μόνο μια χούφτα πόντους και συχνά καταλήγει να χάνει. Η βαθμολογία του έχει πέσει στο 1.400.

Ο Στιβ είναι ψηλός με γένια, χαμηλωμένο βλέμμα και καμπουρικό βάδισμα· η αίσθηση του χιούμορ του είναι εξασθενημένη ή ανύπαρκτη. Θυμάται σκορ από δέκα ή είκοσι χρόνια πριν, θυμάται τις επιδόσεις του και τις διαφορές σκορ σε παμπάλαια τουρνουά. Επιμένει να μετρά τα γράμματα μετά από κάθε παιχνίδι. Ο Στιβ παίρνει ένα χάπι κατά του άγχους τριάντα λεπτά πριν παίζει. Κάποτε όταν το ξέχασε, έπιασε 97 πόντους σ' ένα παιχνίδι εναντίον του Γ.Ε. Τζόελ επειδή είχε ξεπεράσει το χρόνο του κατά δεκαεπτά λεπτά. «Κάποιες μέρες όταν ασκούμαι στο σπίτι, το μυαλό μου γίνεται κομμάτια και πρέπει να καλμάρω τον εαυτό μου μετά το παιχνίδι», μου λέει. Το παιχνίδι, ωστόσο, είναι σημείο αναφοράς για τον Στιβ. «Χωρίς το Σκραμπλ, θα έκανα πολύ καιρό στο νοσοκομείο», λέει.

Τελικά θα έλεγα ότι οι θαμώνες του Ομίλου 56 είναι αντιπροσωπευτικό δείγμα της κοινωνίας. Μαύροι, λευκοί, Ασιάτες. Ελεύθεροι, παντρεμένοι, χωρισμένοι. Ετεροφυλόφιλοι, ομοφυλόφιλοι και απροσδιόριστοι. Λογικοί, λιγότερο λογικοί, παράλογοι. Οι περισσότεροι είναι πάνω από σαράντα. Η κατανομή των φύλων είναι σχεδόν ισορροπημένη. Κάποιοι μελετούν και παίζουν Σκραμπλ είκοσι ή τριάντα ώρες τη βδομάδα. Κάποιοι δεν μελετούν ποτέ. Κάποιοι είναι πτυχιούχοι, κάποιοι απόφοιτοι λυκείου. Ένα ζευγάρι πηγαίνει ακόμη στο λύκειο.

Κυκλοφορώ ένα ερωτηματολόγιο στους τακτικούς θαμώνες για να μάθω ποιοι είναι και γιατί παίζουν. «Νιώθω ένοχη για το χρόνο που αφιερώνω στο Σκραμπλ», αποκαλύπτει μια ανύπαντρη κυρία, συγγραφέας κειμένων παιδικών βιβλίων που ονομάζεται Κριστίν Ικονόμος, αφού αφηγείται τις καλύτερες κινήσεις της, UNEVENEST & EIDERDOWN.

¹ Πρόγραμμα δωρεάν περίθαλψης για άτομα χαμηλού εισοδήματος.

«Είναι από τα πιο θαυμάσια πράγματα που μου έχουν συμβεί», γράφει μια συνταξιούχος αστυνομικός, εξήντα δύο ετών, που ονομάζεται Νάνσι Οκόλσκι. «Οι γονείς μου με μεγάλωσαν με την ιδέα ότι τα παιχνίδια είναι για τα παιδιά. Είναι τόσο ωραίο να παίζω με ενήλικες. Νιώθω σαν έφηβος γιατί ακόμη επαναστατώ κατά των γονέων μου». Ο Τζον Σκάλτσο, σαρανταεξάχρονος που εργάζεται στο κέντρο συντονισμού των αστικών λεωφορείων, αποκαλεί το παιχνίδι «αποστολή». Ένας συγγραφέας με τ' όνομα Τζιμ Πιάτσα λέει ότι του προσφέρει «την ψευδαίσθηση της εκπλήρωσης» και «τη συντροφικότητα των ξεροκέφαλων». Πρόθυμη και ευχάριστη, η εξηνταεννιάχρονη Λόις Κάχαν μου λέει ότι έπαιξε για πρώτη φορά το 1948, όταν ο πατέρας της αγόρασε αυτό που πρέπει να ήταν ένα από τα πρώτα σετ του παιχνιδιού.

Κάποιοι απ' τους παίκτες λένε ότι το Σκραμπλ τους έδωσε κοινωνική ζωή (ο όμιλος κλαμπ του Κούνινς συναντιέται τα Σαββατόβραδα). «Δίχως να γίνομαι μελοδραματικός, είναι σαν να έχω έναν άλλο τύπο οικογένειας», λέει ο Τζέρεμι Φρανκ, ένας τριανταενάχρονος δημοσιογράφος. Άλλοι λατρεύουν τον ανταγωνισμό, άλλοι τις λέξεις. «Μου αρέσει πολύ να έχω στη διάθεσή μου ασυνήθιστες λέξεις», γράφει η Σούζι Τίκερτ από την Ατλάντα, λέγοντας πως της λείπει ο όμιλος «σαν T-P-E-A-H». «Μου αρέσουν τα διαφορετικά γράμματα που αρχίζουν κάθε φορά το παιχνίδι. Καμαρώνω για το γεγονός ότι υπάρχει ΚΑΤΙ που μπορώ να κάνω καλύτερα από το πλατύ κοινό. Και το τελευταίο, όχι όμως πιο ασήμαντο, έχω να ευχαριστώ το Σκραμπλ για έναν καταπληκτικό σύζυγο».

Ο αδερφός του Τζόελ, Λάρι, αστειεύεται, «Παίζω μόνο και μόνο για να γνωρίσω γκόμενες. Το παιχνίδι αυτό καθαυτό είναι άσ' τα να πάνε». Στο ερωτηματολόγιο ρωτάω τι ρόλο παίζει το Σκραμπλ στη ζωή τους κι ο Τζόελ απαντάει: «Μου έκανε μέτρια εντύπωση...για λίγα δευτερόλεπτα. Καταβροχθίζει τη ζωή μου. Είναι η ζωή μου. Τι είναι μια ζωή;»

Ο τζόγος ενθαρρύνεται στον Όμιλο. Έτσι όταν ο Τζόελ φωνάζει «Τα ματς αρχίζουν!» εκείνη τη βραδιά και συνεχίζει με «Ο Μαρκ Μπεργκ εναντίον του Στέφαν Φάτσις», προσθέτει, «Οι θυρίδες άνοιξαν!»

Ο Τζόελ, πρώην θαμώνας των ιπποδρομιών, εννοεί τις θυρίδες στοιχημάτων και σε όλους αρέσει να στοιχηματίζουν κατά του Μπεργκ. Η βαθμολογία του κυμαίνεται από 1650 ως 1800. Ο Μπεργκ είναι ερασιτέχνης των παιχνιδιών, καλός σε πολλά (με διαλύει στο πιγκ-πογκ μια βραδιά), ειδήμων σε κανένα, αλλά είναι ξακουστός για την ασταθή του γνώση λέξεων. Κάνει ορθογραφικά λάθη σε κοινές λέξεις Κάνει ένσταση όταν δεν

πρέπει. Ο Τζόελ αποκαλεί τα εβδομαδιαία βραβεία του των 50 σεντς για την «καλύτερη» λάθος λέξη που περνάει δίχως ένσταση, «βραβεία Μπεργκ». Αν κερδίσεις όταν στοιχηματίσεις κατά του Μπεργκ, μαζεύεις «δολάρια Μπεργκ».

Ο Μπεργκ, ακούραστος πολυλογάς με νεοϋορκέζικη προφορά, κρίνει ότι είναι φαβορί να με κερδίσει με 50 πόντους και καλοδέχεται όλα τα ποσά. Τα στοιχήματα υπέρ μου είναι πλούσια. Η Νταϊάν στοιχηματίζει 3 δολάρια. Ο Τζακ βάζει 2 δολάρια. Ο Τζορτζ ακουμπάει άλλα 5. Ο Σαλ προσθέτει στην κάσα 3 δολάρια. Η Αν Σάνφεντιλ καταθέτει 1 δολάριο σε κέρματα των 25 σεντς. Εγώ στοιχηματίζω ένα δολάριο στον εαυτό μου. Ο Μπεργκ θα κερδίσει 15 δολάρια αν με νικήσει με πάνω από 50 πόντους, ή θα χάσει 15 αν δεν καλύψει το στόχο.

«Ουάου», λέει ο Μπεργκ. «Μεγάλα ποσά στον Στέφαν».

«Ναι», λέει ο Τζορτζ. «Είναι έξυπνος».

«Ίσως είναι έξυπνος», λέει ο Μπεργκ. «Είναι όμως καλός παίκτης;»

«Είναι καλός παίκτης», λέει ο Τζορτζ. «Τον έχω δει στο πάρκο».

Δεν είμαι ακόμη μόνιμος στον όμιλο – θεωρούμαι απλώς ένας ρεπόρτερ κι όχι πραγματικός παίκτης. Η βαθμολογία μου είναι χαμηλή. Δεν έχω κερδίσει την εκτίμηση των εξπέρ, ή έστω αυτών που θέλουν να είναι εξπέρ.

Παίζω πρώτος. QUODS. Πενήντα πόντους.

«Ο Στέφαν κερδίζει εκατό μηδέν», ανακοινώνει ο Σαλ χαρούμενα.

Στον τέταρτο γύρο βρίσκω το DERVISH για 93 πόντους που μου δίνει προβάδισμα 173-128, δίχως να υπολογίζεται το πλεονέκτημα.

«Είσαι σίγουρος ότι δεν θέλεις ισοπαλία;» αστειεύεται ο Μπεργκ. «Εναντίον ενός παίκτη του δικού μου διαμετρήματος, πάρε τον μισό βαθμό». (Στους αγώνες των τουρνουά, η ισοπαλία δίνει μισό πόντο σε κάθε παίκτη).

«Κέρδισα τρία δολάρια “Μπεργκ”», χαίρεται ο Σαλ, καθώς το παιχνίδι τελειώνει.

«Σε καλή μεριά», λέει ο Μπεργκ. Ύστερα αρχίζει να κλαίγεται για τα γράμματά του. «Χάλια. Από πολύ νωρίς χάλια».

«Πού είναι τα δυο μου δολάρια;», απαιτεί ο Τζακ.

«Δείξ ’τε μου τα λεφτά», λέει η Αν.

«Μεγάλε!», φωνάζει ο Σαλ. Κερδίζω τα τρία από τα τέσσερα παιχνίδια και 15 δολάρια ως ο καλύτερος παίκτης του απογεύματος. Συν ένα δολάριο Μπεργκ.

Έχω αρχίσει να ονειρεύομαι για το Σκραμπλ.

Παίζω στο εθνικό. Είναι ένα μακρύ τραπέζι με παίκτες, σαν αίθουσα συσσίτιου φυλακής. Δυο φίλοι από το λύκειο, ο Φρανκ κι ο Ντέιβ, και κάνα δυο γνώριμοι από το κολέγιο συμμετέχουν επίσης στο τουρνουά. Συμμετέχουν γιατί συμμετέχω εγώ κι είμαι συγκινημένος. Όμως κανείς τους δεν έχει παίξει Σκραμπλ ποτέ πριν, έτσι τους λέω στα γρήγορα λίγα βασικά. «Προσπαθήστε ν' αναγνωρίζετε προθέματα κι επιθήματα», λέω βιαστικά. «Κρατάτε ισορροπία μεταξύ φωνηέντων και συμφώνων. Μην παίζετε το S για λιγότερο από τριάντα πόντους, εκτός αν έχετε παραπάνω από ένα. Μην παίζετε μπαλαντέρ παρά μόνο αν έχετε σκραμπλ ή αν παίρνετε πολλούς πόντους».

Ύστερα αντιλαμβάνομαι ότι έχω αργήσει στον πρώτο μου αγώνα. Τρέχω στο τραπέζι και ανακαλύπτω ότι η αντίπαλός μου –μια χοντρή κυρία μιας κάποιας ηλικίας, της μεσαίας κατηγορίας– έχει ξεκινήσει το χρονόμετρό μου. Τραβάω γράμματα αλλά είναι τα μικροσκοπικά ξύλινα που έχει το Ταξιδιωτικό Σκραμπλ. Δεν μπορώ να τα μαγκώσω και μου πέφτουν συνέχεια. (Στο επαναλαμβανόμενο αγωνιώδες όνειρό μου για το μπέιζμπολ, δεν μπορώ ν' ανοίξω το γάντι μου για να πιάσω την μπάλα). Μετά καταλαβαίνω ότι έχω πάρει δώδεκα γράμματα, οκτώ στο αναλόγιό μου και τέσσερα στο τραπέζι μπροστά μου. Όμως όταν ξανακοιτάζω το αναλόγιό μου, βλέπω ένα ψάρι. Είναι πέρκα, υγρή με λέπια, ξεκάθαρα αναγνωρίσιμη γιατί γράφει στα πλευρά της ΠΕΡΚΑ. Δεν μπορώ να βρω τα γράμματα, αν και νομίζω ότι είναι ακόμη στο αναλόγιο. Καλώ τον διευθυντή του τουρνουά για ν' αποφασίσει τι να κάνω. Τέλος του ονείρου.

Ονειρεύομαι ότι χάνω δεκαοχτώ αγώνες στη σειρά.

Ονειρεύομαι ότι παίζω με μια άλλη χοντρή. Βάζει QUIZ στη θέση H8 και ταυτόχρονα φτιάχνει δυο άλλες λέξεις, μία χρησιμοποιώντας το Q και μια άλλη το Z: QUATING* και ZEATINER*. Ανακοινώνει τους βαθμούς της: 300. Χτυπάει το χρονόμετρό της. Θα 'πρεπε να κάνω ένσταση καθώς είμαι σίγουρος ότι το ZEATINER είναι λάθος. Ύστερα εμφανίζεται η μητέρα μου και αρχίζει το μπίρι-μπίρι. Της λέω να φύγει αλλά είμαι εκνευρισμένος. Ξεχνάω να κάνω ένσταση.

Έχω όμως κι ένα ευτυχισμένο όνειρο για το Σκραμπλ. Αφού έπαιξα στο πάρκο ένα απόγευμα, ονειρεύομαι πως είμαι παντελώς αποδεκτός εκεί ως μεγάλος παίκτης. Ο Άλντο Καρντία, ένας συμπαθητικός ιδιοκτήτης εστιατορίου που καπνίζει το ένα τσιγάρο μετά το άλλο, χαμογελάει και με πειράζει καθώς εξηγώ την ιεραρχία του πάρκου σ' έναν

αρχάριο. Εξηγώ πως όταν πρωτοήρθα, κανείς από τους κορυφαίους παίκτες δεν με άφηνε να παίζω. Ο Άλντο λέει μια ιστορία για τις πρώτες μέρες μου στο πάρκο. Γελάμε πάλι μαζί.

Οι κουρελήδες σκακιστές είχαν για δεκαετίας τον έλεγχο της δυτικής γωνίας του Ουάσινγκτον Σκουέαρ Παρκ. Τα άλλα παιχνίδια δεν ήταν ευπρόσδεκτα. Μια πινακίδα της διεύθυνσης του πάρκου το έλεγε επίσης: Η ΠΕΡΙΟΧΗ ΑΥΤΗ ΕΙΝΑΙ ΓΙΑ ΣΚΑΚΙ ΚΑΙ ΝΤΑΜΑ.

Στις αρχές της δεκαετίας του '80, το πάρκο ήταν ζόρικο μέρος. Μια καλοκαιρινή βραδιά, έγινε ένας φόνος κοντά στη γωνία. Οι τουαλέτες θεωρούνταν απαγορευμένη περιοχή γιατί εκεί γινόταν ψωνιστήρι ομοφυλόφιλων. Μαχαιρώματα, καβγάδες και πεταμένα μπουκάλια δεν ήταν ασυνήθιστα. Η διακίνηση ναρκωτικών πολλαπλασιαζόταν. Ένας εθισμένος με το ψευδώνυμο Αστραπή ξαλάφρωνε τους ανυποψίαστους παίκτες. Τα χρονόμετρα σκακιού ήταν συνηθισμένος στόχος. Ένας παίκτης που του είχαν κλέψει το χρονόμετρο, είδε να το χρησιμοποιεί άλλος παίκτης λίγες μέρες αργότερα· αναγκάστηκε να το ξαναγοράσει.

«Όλο που είχες να κάνεις ήταν ν' αναπνεύσεις βαθιά για να καπνίσεις κρακ», μου λέει ένας θαμώνας του πάρκου, ο Άρνι Βάισμπεργκ. «Τόσο πολύς κόσμος να ξαπλώνει τριγύρω φτιαγμένος».

Όταν ο Άρνι έφερε το μικρό του Ταξιδιωτικό Σκραμπλ στη νοτιοδυτική γωνία το 1985, δεν μπορούσε να βρει αντίπαλο. Κανείς δεν έπαιζε Σκραμπλ. Ο πρώτος του τακτικός σύντροφος ήταν ο Τζερόμ, ένας άστεγος που έλεγε ότι είχε δουλέψει σαν μικροβιολόγος σε εργαστήριο νοσοκομείου με ειδικότητα στην κοπρολογία, πριν κατηγορηθεί για φόνο στην Πενσυλβάνια και αφεθεί ελεύθερος λόγω αμφιβολιών. Όμως ο Τζερόμ εξαφανίστηκε όταν κάποιος που συντρόφευε τον Άρνι στο Σκραμπλ τον ξεπαράδιασε μια μέρα.

Έπειτα κι άλλοι θέλανε να παίξουν, κι ο Άρνι, συνταξιούχος πωλητής χημικών, άρχισε να' ρχεται κάθε μέρα. Το πάρκο καθάριζε. Ο αστυνόμος που ήταν υπεύθυνος για το Ουάσινγκτον Σκουέαρ Παρκ, ο υποδιοικητής Μακένα, άδειαζε το μέρος από τους χρήστες κρακ και τους τοξικομανείς· κάποτε η αστυνομία χρησιμοποίησε μάνικες με νερό για να διώξει τους ναρκομανείς από τα παγκάκια. Όμως η πινακίδα ακόμη περιόριζε το παιχνίδι σε σκάκι και ντάμα, μόλο που ο αξιωματικός για τα πάρκα της πόλης είχε αλλάξει τον όρο: έστειλε ένα γράμμα σε μια ομάδα ταβλαδόρων που είχαν παραπονεθεί ότι οι σκακιστές προσπάθησαν να τους διώξουν, σημειώνοντας πως η πινακίδα θα έπρεπε να λέει

ΕΠΙΤΡΑΠΕΖΙΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΜΟΝΟ. ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ Ο ΤΖΟΓΟΣ. Κι όταν ο Μακένα έφυγε, ένας αντικαταστάτης με πολύ ζήλο έστειλε έναν αστυνόμο να κόψει κλήση στον Άρνι επειδή έπαιζε «χωρίς έγκριση» σε τραπέζι που ήταν κλεισμένο για σκάκι και ντάμα.

Ο Άρνι κρίθηκε αθώος. Ένας θαμώνας του πάρκου του έκανε ένα τι-σερτ που έγγραφε ΕΛΕΥΘΕΡΩΣΤΕ ΤΟΝ ΒΑΪΣΜΠΕΡΓΚ με γράμματα του Σκραμπλ. «Προς χάριν της δικαιοσύνης», είπε ο Άρνι στον προεδρεύοντα της ακροαματικής διαδικασίας, «ζητώ την απαλλαγή μου». Ανέφερε το γράμμα από τον αξιωματικό προς τους ταβλαδόρους για την εσφαλμένη πινακίδα. Ο δικαστής γέλασε.

«Τι παιχνίδι παίζατε;»

«Σκραμπλ».

«Απαλλάσσεται ο κατηγορούμενος».

Το παιχνίδι βαθμιαία τράβηξε περισσότερους. Άρχισαν να εμφανίζονται παίκτες από τον όμιλο του Μανχάταν, όπως ο Μάθιου Λόφερ, ο ποιητής, κι ο Τζίμι Γιανγκ, πρώην θαμώνας στο Σπίτι των Ψύλλων, κι ο Άλαν Ουίλιαμς, ο εργολάβος που το γύρισε από το σκάκι. Υπήρχε ένας ταξιτζής που έκανε πιάτσα εκεί κοντά κι έπαιζε γιατί απεχθανόταν να παίρνει κούρσες. Ήταν ένας λατινοαμερικανός που φορούσε μπλούζα εταιρείας υδραυλικών. Μετά από μερικά χρόνια, οι παίκτες του Σκραμπλ μετακόμισαν μακριά από τους σκακιστές και εποίκησαν τη βορειοδυτική γωνία του πάρκου, κάτω από την πανύψηλη φτελιά, γνωστή ως το «Δέντρο των Κρεμασμένων», όπου κρεμούσαν κατάδικους από τη φυλακή Νιουγκέιτ, από το 1790 ως το 1819, και μετά τους έθαβαν σε ένα διπλανό γήπεδο του γκολφ.

Όταν πηγαίνω με ποδήλατο στο πάρκο, ο σφυγμός μου σιγά σιγά επιταχύνει καθώς ανεβαίνω με ορθοπεταλιές την Έκτη λεωφόρο και στρίβω δεξιά στην Δυτική 4^η Οδό και μετά αριστερά, κόντρα στην κυκλοφορία, στην Ουάσιγγκτον Σκούεαρ. Όταν όμως παίρνω το τρένο και βγαίνω από μπροστά του στρίβοντας αριστερά στο Γουέβερλι Πλέις, κάνω τζόκινγκ στο τελευταίο τετράγωνο. Αν δεν είναι κανείς εκεί, νιώθω απαρηγόρητος. Αν πρέπει να περιμένω για να παίξω, γίνομαι νευρικός. Αν μπορώ αμέσως ν' αρχίσω νιώθω ευδαίμων, αν και δεν το δείχνω ποτέ. Έρχομαι στο πάρκο για να χαθώ στο παιχνίδι, τόσο εθισμένος όσο οι ναρκομανείς που τριγυρνούν μονάχοι και θρηνολογούν για την ανάγκη να νομιμοποιηθεί η μαριχουάνα.

Στο πάρκο, το Σκραμπλ είναι στην καθαρότερη μορφή του, απογυμνωμένο από την υποκρισία και το συναίσθημα, όπως όλα τα παιχνίδια του δρόμου. Τα γράμματα είναι συνήθως βρόμικα. Τα σακούλια συχνά μυρίζουν άσχημα από τα πολλά χέρια που τα 'χουν πιάσει αμέτρητες φορές. Οι θαμώνες χρησιμοποιούν αναλογικά χρονόμετρα, όχι τα ψηφιακά των 100 δολαρίων και βάλε που συναντάς στα επίσημα παιχνίδια. Δεν έχουν ειδικά φύλλα βαθμολογίας για να κρατάνε σκορ καθώς παίζουν. Κάποιοι σημειώνουν τα γράμματα που παίζονται σε πρόχειρα χαρτιά. Οι πιο πολλοί δεν νοιάζονται.

Η ένταση ανεβαίνει στα ύψη και τα σχόλια δίνουν και παίρνουν. Μια μέρα, πριν οι παρκόβιοι με μάθουν για τα καλά, παίζω με την Κριστίν Ικονόμος που είναι κάτι σαν η μητέρα του λημεριού· μένει στην απέναντι γωνία και συχνά δανείζει στους παίκτες του πάρκου ταμπλό και γράμματα, αν δεν τους φτάνουν. Ο Μάθιου Λόφερ επεμβαίνει και λέει ότι μόλις έχασα ένα σκραμπλ. Ο Ρίτσι Λαντ, βετεράνος του Βιετνάμ, κάθεται δίπλα μου στο πράσινο τραπέζι του πικ-νικ.

«Σκάσε, γαμώτο!», μουγκρίζει. Σηκώνεται να τον αντιμετωπίσει.

«Στρίβε από δω, γαμώτο!»

Είναι σαν έργο του Ντέιβιντ Μάμετ¹. Οι θαμώνες μπορούν να χωριστούν σε δύο κατηγορίες. Η πρώτη είναι αυτοί που παίζουν με λεφτά, όπως ο Ρίτσι κι ο Άλαν κι ο Μάθιου κι ο Άλντο. Τα ποσά είναι συνήθως μικρά –δύο ή τρία δολάρια το παιχνίδι, συν δύο ή τρία σεντς ο πόντος– αλλά μπορεί να φτάσουν τα δέκα ή είκοσι δολάρια το παιχνίδι. Η δεύτερη κατηγορία είναι όλοι οι άλλοι. Ο καλύτερος των υπόλοιπων, και ο αγαπημένος μου, είναι ο Τζο Σίμπσον, ένας ψηλός γενειοφόρος εβδομηντάρης, βετεράνος του Δεύτερου Παγκόσμιου, ο οποίος φοράει πάντα στρατιωτικές φόρμες κι έναν πράσινο μπερέ που καλύπτει ένα φαλακρό, σοκολατί κεφάλι. Ο Τζο που πέρασε τρεις δεκαετίες στη διοίκηση της πολεμικής αεροπορίας, άρχισε να παίζει Σκραμπλ δύο ημέρες μετά τα εξηκοστά πέμπτα γενέθλιά του. Αυτό πριν έξι χρόνια. Ο Τζο είναι απότομος, πάντοτε αγριομιλάει σε κάποιον καημένο παρκόβιο – συνήθως στον Άρνι ή τον Τζον, έναν κοκαλιάρη ντροπαλό που φέρνει στον Γούντι Άλεν. Ο Τζον πάντα φέρνει τον εξοπλισμό αλλά σπάνια παίζει, σαν παιδί του δημοτικού που ξέρει ότι δεν μπορεί να τα βγάλει πέρα αλλά ωστόσο

¹ Αμερικανός σεναριογράφος και σκηνοθέτης, γνωστός για τις «αρσενικές» του ταινίες του με ήρωες αποκλειστικά άντρες.

τριγυρνάει ανάμεσα στους μαχητές. Είναι όμως σκέτο θέατρο· ο Τζο είναι ένας μαλακός άνθρωπος που χαίρεται να παίζει τον σκληρό.

Σουλατσάρω μες στο πάρκο, αργά ένα ανοιξιάτικο απόγευμα, κι ο Τζο με χαιρετάει σαν παλιόφιλο. «Πού 'σαι;» ρωτάει.

«Είναι άνοιξη», λέω. «Ξανάρθα».

«Εννοείς πως δεν είσαι χειμωνιάτικος παίκτης;»

Στο μεταξύ, ο αντίπαλός του παραπονιέται. «Δύσκολα τα πράγματα», λέει.

«Συγκεντρώσου», γρυλλίζει ο Τζο. «Η γλώσσα σου πάει ροδάνι».

Παίζω τρία παιχνίδια εναντίον ενός αδύναμου παίκτη, τον Χερμπ, και τα κερδίζω όλα εύκολα. Το ότι πήρα και τα έξι μπαλαντέρ βοηθάει, αλλά επίσης βρίσκω λέξεις όπως τα SERIATED, BURGLED και POTshARD. Επιστρέφω την άλλη μέρα κι ο Ρίτσι με προσκαλεί να παίξω ζευγάρι μαζί του εναντίον του Άλαν και του Άλντο. Είναι ένα σημάδι αποδοχής στην κουλτούρα του πάρκου. Αυτή θα είναι η τρίτη μου σεζόν στο πάρκο, αλλά η πρώτη μου ως πραγματικός παίκτης που μελετάει κι έχει φιλοδοξίες. Τα ποσά είναι χαμηλά – 1 δολάριο το παιχνίδι και δύο σεντς ο πόντος. Ο Ρίτσι κάνει την περισσότερη δουλειά και τον ρωτάω και μαθαίνω.

Είναι υπομονετικός· όταν διαφαίνεται μια κίνηση, με περιμένει να προτείνω κάτι πριν εξηγήσει τις επιλογές του και ολοκληρώσει την κίνηση. Βρίσκει το GARAGING σ' ένα G. Βλέπει το μοναδικό σκραμπλ στο DINORS (SORDINI). Εξηγεί γιατί προτιμάει να του μείνουν τα DERSS αντί τα ESSV. Όταν προτείνω το VIM σ' ένα I, φτιάχνοντας ταυτόχρονα το MAX, ο Ρίτσι λέει, «Τίποτα λάθος μ' αυτό. Τίποτα». Ο Ρίτσι κι εγώ χάνουμε έξι από τα επτά παιχνίδια και 13 δολάρια έκαστος.

«Μερικές φορές βλέπεις πολλά», λέει ο Άλντο βαθυστόχαστα. «Μερικές φορές δεν βλέπεις τίποτα απολύτως».

«Είναι πολύ ντροπιαστικό», λέει ο Ρίτσι.

Την επόμενη μέρα παίζουμε κι άλλα ζευγάρια κι ο Ρίτσι κι εγώ ρεφάρουμε 9 δολάρια ο καθένας. Ενθουσιάζομαι όταν βρίσκω δυο κινήσεις –FATWA, AIRLINER σ' ένα L– που διαφεύγουν του Ρίτσι.

Ο Ρίτσι φοράει τη στολή του: ένα μαύρο κοντομάνικο τι-σερτ, μαύρο τζιν και μαύρα αθλητικά παπούτσια. Τρεις χρυσές αλυσίδες, η μία έχει έναν αετό, αιωρούνται απ' το λαιμό του. Είναι καλά ξυρισμένος, με κοντά μαλλιά χτενισμένα προς τα πίσω του. Του λείπουν λίγα δόντια. Την ημέρα δουλεύει σαν χημικός στην ηλεκτρική εταιρεία.

Ανάμεσα στα παιχνίδια, ο Ρίτσι επιδεικνύει λίγα απ' τα καινούρια του τατουάζ. Ο Μπρους Λι, που τον είχε κάνει πριν το εθνικό πρωτάθλημα πέρσι, μετά το πενταπλό μπαϊπάς, ήταν μόνο το πρώτο. «Μετά απ' αυτό εθίστηκα», λέει. Στο δεξί του χέρι κάτω από τον αγκώνα, είναι ένα έργο του Γιαπωνέζου καλλιτέχνη Χαγίμε Σουριγιάμα που ονομάζεται «Γάτα και Τηλέφωνο» – μια γάτα μ' ένα τηλέφωνο στο στομάχι της που ξαπλώνει πάνω σ' ένα μπουκάλι Τζακ Ντάνιελς. Σε μια πλευρά του αριστερού του χεριού είναι το Γκλεντιέτριξ, άλλο ένα έργο του Σουριγιάμα, ένας φουτουριστικός θηλυκός μαχητής. Στην ανάποδη πλευρά είναι μια διασκευή του πόστερ με το εκρηγνύόμενο κεφάλι της ταινίας «Μπραζίλ» στη θέση του κεφαλιού του Τζόναθαν Πράις είναι αυτό του Ρίτσι, με γράμματα του Σκραμπλ να πετάγονται έξω απ' το κρανίο του. Γυρνάει και σηκώνει την μπλούζα του. Τεντωμένο διασχίζει την πλάτη του, ατέλειωτο, το έργο ζωής: το «Όνειρο» του Ρουσό, «το οποίο», παρατηρεί ο Ρίτσι, «είναι μόνιμα στο Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης, στον δεύτερο όροφο. Είναι το αγαπημένο μου».

Ο Ρίτσι ξόδεψε περίπου 7.000 δολάρια και πάνω από εξήντα ώρες για αυτά τα τατουάζ και δεν τελείωσε ακόμη. «Θέλω να κάνω και λίγο υψηλή τέχνη», λέει. «Ίσως έναν Μαγκρίτ¹ στο πόδι μου. Κάνω ένα Όρος Ράσμορ² με τους τέσσερις αγαπημένους μου συνθέτες: Χέντελ, Μότσαρτ, Μπετόβεν και Μπαχ». Ο Ρίτσι χτυπάει το γόνατό του και γελάει. Με ένα βαθύ, καταχθόνιο χαχανητό επιμένει να μπει κι εσύ στο κόλπο ή να διακινδυνεύσεις σωματικές βλάβες. Με προσκαλεί να πάω να τον δω όταν κάνει τα τατουάζ. Ξαφνικά λέει, «Βρομάει κατουρηλιό εκεί, έ;»

Συναντώ τον Ρίτσι μια Παρασκευή βράδυ στο Ιστ Βίλατζ, στην αίθουσα τατουάζ του Ανίλ Γκούπτα. Από εκείνη τη μέρα στο πάρκο, ο Ρίτσι έχει χαράξει τους συνθέτες χαμηλά στο αριστερό του χέρι: ο Μότσαρτ σε μοβ, ο Μπαχ σε πορτοκαλί, ο Μπετόβεν σε πράσινο και ο Χέντελ σε μπλε. Ο Ρίτσι βγάζει τα παπούτσια του και τη δεξιά του κάλτσα και κάθεται σε μια οδοντιατρική καρέκλα. Καταπίνει δυο χάπια με κωδεΐνη και σηκώνει το δεξί του μπατζάκι αποκαλύπτοντας την εργασία που βρίσκεται σε εξέλιξη: η νεκρική μάσκα του βασιλιά Τουταγχαμών.

¹ Σουρεαλιστής Βέλγος ζωγράφος (1898-1967.)

² Το βουνό της Νότιας Ντακότα στις Η.Π.Α. με λαξευμένες μορφές προέδρων της χώρας.

Ο Ανίλ βάζει χειρουργικά γάντια, σύρει μια λάμπα πάνω από το πόδι του Ρίτσι και τρίβει τον φαράω με λοσιόν. Τινάζει το πιστόλι για τα τατουάζ που βγάζει ένα δυνατό βόμβο. Διατρυπά το δέρμα με ρυθμό περίπου πενήντα τσιμπήματα το δευτερόλεπτο, χρησιμοποιώντας παντού τρεις ως δεκαπέντε ακίδες. Ο Ανίλ χρησιμοποιεί επτά ακίδες για να ζωγραφίσει το κόκκινο κατά μήκος της χρυσής μάσκας του φαράω. Ο Ρίτσι δαγκώνει ένα πλαστικό καπάκι μπουκαλιού για ν' απαλύνει τον πόνο.

Ο Ρίτσι Λαντ είναι ο Φόνζι¹ του Σκραμπλ: είναι τόσο ωραίος που αναρωτιέσαι γιατί τριγυρίζει με τους απροσάρμοστους, όμως η παρουσία του και μόνο νομιμοποιεί όλους γύρω του. Δεν είναι μόνο τα μαύρα του ρούχα και οι χρυσές αλυσίδες. Ούτε το χαρούμενο καλωσόρισμα και η έλλειψη συγκαταβατικότητας. Ούτε οι ευφυείς κινήσεις και τα ξαφνικά ξεσπάσματα. (Κάποτε στο Ουόλτχαμ, ένας παίκτης του έκανε χειρονομία με το δάχτυλο κι ο Ρίτσι ούρλιαξε «Μου δείχνεις το δάχτυλο; Θα σ' το σπάσω και θα σ' το χώσω στον γαμημένο κώλο σου!») Ούτε τα σκούρα διαπεραστικά του μάτια ή το κοίταγμά του πάνω από το ταμπλό, ασκαρδαμυκτί. Τίποτε απ' αυτά. Αυτό που κάνει τον Ρίτσι Λαντ ξεχωριστό είναι ότι ξέρει πως ο πόνος από ένα τατουάζ είναι μόνο ένα τσίμπημα με καρφίτσα, μπροστά σ' αυτά που έχει περάσει για να φτάσει τόσο μακριά.

Καθώς ο Ανίλ το αλλάζει σε κίτρινη μελάνη για τη μάσκα του Τουταγχαμών, ο Ρίτσι μου διηγείται την ιστορία της ζωής του. Γεννήθηκε στο Μπρούκλιν το 1948, στο οποίο οφείλεται η προφορά του. Η οικογένεια μετακόμισε βόρεια κι ύστερα, όταν ο Ρίτσι ήταν δεκάξι, στο Πάρκερ της Αριζόνα, όπου ο πατέρας του δούλεψε στην Υπηρεσία Υποθέσεων των Ινδιάνων. Έναν χρόνο μετά, στα δεκαεπτά, ο Ρίτσι αποφοίτησε απ' το λύκειο και κατατάχθηκε στο Ναυτικό. Κι ένα χρόνο μετέπειτα, το 1966, τον έστειλαν στο Βιετνάμ. «Ήθελα να πάω και να έχω λίγο περιπέτεια στη ζωή μου», λέει ο Ρίτσι. «Μ' έστειλαν κατευθείαν στα σκατά, δικέ μου». Πέταξε απευθείας για το Ντανάγκ. «Δυο μέρες αργότερα ήμουν στο Ντι Εμ Ζετ, ξεγλιστρώντας ανάμεσα σε θανάσιμα πυρά. Τίποτα ενδιαμέσα».

Ο Ρίτσι ήταν ασυρματιστής στο Τέταρτο Σύνταγμα Ναυτικού της Τρίτης Μοίρας, με υπηρεσία σε νυχτερινές περιπολίες, κουβαλώντας έναν φορητό ασύρματο που ζύγιζε δέκα κιλά στην πλάτη του. Τα είδε όλα. Έναν

¹ Πρωταγωνιστής της νεανικής σειράς «Happy Days» που γνώρισε μεγάλη επιτυχία και στην Ελλάδα.

σύντροφό του να τινάζεται από νάρκη. Πτώματα να αιωρούνται από δέντρα. Ένα στρατόπεδο γεμάτο νεκρούς πρασινοσκούφηδες.

Γύρισε σπίτι διαλυμένος. «Φιλοπόλεμος, επιθετικός, πάντα μέσα σε καβγάδες, άρχισαν και τα ναρκωτικά, τα βαρβιτουρικά, το πιωτό», λέει. «Η μάνα μου δεν με αναγνώριζε. Είχα αυτό το κενό βλέμμα. Ήμουν θλιβερός. Έμοιαζα σαν ξαναζεσταμένος θάνατος».

Μετά πήγε εθελοντής για δεκατρείς ακόμη μήνες. Αυτή τη φορά τον τοποθέτησαν στην Πέμπτη Εκστρατευτική Ταξιαρχία της Τρίτης Μοίρας του Ναυτικού. Τη δεύτερη μέρα της δεύτερης υπηρεσίας του, την άνοιξη του 1967, ο Ρίτσι κατέληξε στο Κε Σανχ, στη μέση της επίθεσης του Νέου Σεληνιακού Έτους. «Ήξερα πως αν περνούσα μέσα από το Κε Σανχ, θα μπορούσα να περάσω οτιδήποτε».

Ο Ρίτσι δαγκώνει το καπάκι και κάνει μια γκριμάτσα.

Όπως πολλοί βετεράνοι, δεν μπορούσε να προσαρμοστεί. «Όσο χάλια ήμουν απ' έξω, τόσο ήμουν κι από μέσα. Δεν ήμουν έτοιμος να δεχθώ βοήθεια από κανέναν. Η στάση μου ήταν “γάμησέ τους όλους”. Δεν ήμουν καν θυμωμένος. Απλά, δεν ήθελα να το σκέφτομαι καθόλου. Ήμουν ένας από τα χαμένα παιδιά».

Κρατήθηκε μακριά από την οικογένεια και τους φίλους του. Περιπλανήθηκε. Αριζόνα. Κολοράντο. Καλιφόρνια. Όρεγκον. Ουάσινγκτον. Επισκέφθηκε άλλους βετεράνους. Καβαλούσε μια Χάρλεϊ Ντάβιντσον ώσπου τη χάλασε στην Καλιφόρνια. Έπιασε δουλειά σε μια εταιρεία αυτοκινήτων στο Φοίνιξ. Ακόμη έπινε, ακόμη σπαταλιόταν, ακόμη έπαιρνε την κατηφόρα. Κατηγορήθηκε ότι γρονθοκόπησε αστυνομικό (ο Ρίτσι το αρνήθηκε) και πέρασε δυο βδομάδες στη φυλακή του Τουσόν. Ήταν μια κρυφή ευλογία. Ο πατέρας ενός συναδέλφου του από το ναυτικό που ήταν δικηγόρος με επιρροή στο Τουσόν, τον βοήθησε να μπει σ' ένα ετήσιο πρόγραμμα αποτοξίνωσης και αποκατάστασης.

Γύρισε πίσω στο Μπρούκλιν, φρόνιμος, για να ζήσει με τη γιαγιά του. Αποφάσισε να πάει στο κολέγιο με το κυβερνητικό πρόγραμμα επιμόρφωσης βετεράνων. Τελείωσε δεύτερος στην τάξη του σ' ένα πολιτειακό κολέγιο και μετά πήρε πτυχίο χημικού από το κολέγιο Μπρούκλιν. Με ένα πρόγραμμα για την επανένταξη των βετεράνων, τον προσέλαβε η Κον Έντ ως χημικό το 1979. Για χρόνια, ο Ρίτσι διαχειρίστηκε περιβαλλοντικές αναλύσεις για τον αμίαντο, το PCB και τα παρεμφερή. Μόλις έχει μετατεθεί σε διοικητική θέση στο τμήμα.

Είναι δύσκολο γι' αυτόν να μιλάει για το Βιετνάμ και τα επακόλουθά του. Αλλάζει τη συζήτηση κάνοντας τη ρητορική ερώτηση «μπορείς να το πιστέψεις;» και καγχάζει. Μετατοπίζει το θέμα στα τατουάζ και στην ποιότητα της δουλειάς του Ανίλ, ξεναγώντας με στο στούντιο και δείχνοντάς μου εντυπωσιακά σχέδια.

Ο Ρίτσι προσαρμόστηκε στη δουλειά· του άρεσε. Στο κολέγιο Μπρούκλιν είδε ένα κουπόνι για κάποιον όμιλο Σκραμπλ στην πόλη. Είχε παίξει με μια θεία κι έναν θείο του στο Μπράιτον Μπιτς αφού γύρισε στη Νέα Υόρκη κι οι γονείς του παίζανε σκάκι, Σκραμπλ και άλλα λεξοπαιχνίδια όταν ήταν μικρός. Πήγε στον όμιλο και γνώρισε τον Σπιβ Πφάιφερ, έναν άλλο βετεράνο του Βιετνάμ. Με τον Πφάιφερ μοιραζόταν λίστες λέξεων και μιλούσαν για Σκραμπλ – σπάνια για το Βιετνάμ. Ο Ρίτσι αποφάσισε πως ήθελε να γίνει κύριος του παιχνιδιού. Γιατί όχι; Το Σκραμπλ ήταν η υπέρτατη διαφυγή απ' ό,τι είχε προηγηθεί. Πώς θα μπορούσες να σκεφτείς τον τρόπο του πολέμου όταν έχεις να απομνημονεύσεις εκατό χιλιάδες λέξεις; Το Σκραμπλ βοήθησε τον Ρίτσι να ξεχάσει. Για ένα χρόνο, αφιερώθηκε στην εκμάθηση λέξεων και μόνο.

«Ήθελα να γίνω κορυφαίος παίκτης. Ήθελα να είμαι κορυφή σε κάτι. Ήξερα πολύ καλά ότι δεν θα γινόμουν κορυφαίος στο επάγγελμά μου. Αν αναλογιστείς τι είχα περάσει προηγουμένως, ήταν κατόρθωμα και μόνο που έπιασα δουλειά».

Ο Ρίτσι έπαιξε σε λίγα τουρνουά στη Νέα Υόρκη, πιάνοντας βαθμολογία κατάταξης 1800, αλλά έξω από μια χούφτα παίκτες της περιοχής, κανείς δεν ήξερε ποιος ήταν όταν ταξίδεψε στη Βοστώνη για το εθνικό του 1985. Το κέρδισε ο Ρον Τίκερτ, ο Τζο Έντλι τερμάτισε δεύτερος κι ο Ρίτσι τρίτος. Στην κρίσιμη κίνηση στον τελευταίο αγώνα, εναντίον ενός κορυφαίου παίκτη τότε, του Καναδού δικηγόρου που ονομαζόταν Στίβεν Φίσερ, ο Ρίτσι πέρασε στο μουσείο του Σκραμπλ παίζοντας TWINBORN. Ο Φίσερ έκανε ένσταση – και την έχασε.

«Εγώ! Ουσιαστικά ένας άγνωστος!» λέει ο Ρίτσι. «Κι αυτός δεν ήξερε τη λέξη!»

Κάποιοι εξπέρ άρχισαν να τον φωνάζουν μίστερ Twinborn. Ο Ρίτσι είχε βρει έναν καινούριο, λιγότερο βασιανιστικό κόσμο για ν' αντικαταστήσει τον απάνθρωπο κόσμο που είχε αντιμετωπίσει στη νιότη του. Δεν είναι υπερβολή ότι το Σκραμπλ έσωσε τον Ρίτσι Λαντ.

Άρχισε να παίζει τακτικά σε τουρνουά. Κέρδισε ένα σωρό διοργανώσεις της Ανατολικής Ακτής. Τερμάτισε στους πέντε πρώτους σε

τρία εθνικά πρωταθλήματα. Τερμάτισε δέκατος πέμπτος στο παγκόσμιο της Νέας Υόρκης, το 1993. Όμως πάντοτε παρέμενε αινιγματικός. Αποσυρόταν από τον χώρο, εξαφανιζόταν από το πάρκο για μήνες κι ύστερα άξαφνα ξαναφαινόταν, έτοιμος να παίξει. Οι άλλοι παίκτες αναρωτιόνταν, «Είναι καλά ο Ρίτσι;» Ήταν το ερωτηματικό του Σκραμπλ, κάτι που απλώς έκανε το θρύλο του να λάμπει.

Κάποτε σταμάτησε να παίζει· όμως, όπως κι άλλα αστέρια που είχαν αποσυρθεί, ο Ρίτσι επανεμφανίστηκε όταν ανακοινώθηκε η πλουσιοπάροχη διοργάνωση των Σουπερστάρ του Λας Βέγκας, το 1995. Επέστρεψε στο πάρκο και πήρε μέρος σ' ένα σαββατοκυριακάτικο τουρνουά στο Λονγκ Άιλαντ, μαζί μ' όλους τους κορυφαίους παίκτες της Ανατολής. Δεν είχε παίξει σε τουρνουά για ένα χρόνο. «Τους εξολόθρευσαν!» λέει, γελώντας δυνατά μ' ένα δικό του, χαρούμενα απειλητικό τρόπο. «Κέρδισα δέκα παρτίδες στη σειρά. Κι έχασα μόλις τρεις».

Πήγε στο Λας Βέγκας με τη δεύτερη καλύτερη βαθμολογία κατάταξης στη Βόρεια Αμερική, 2080, πίσω μόνο από τον Ντέιβ Γκίμπσον που υπερασπιζόταν τον τίτλο του εθνικού πρωταθλητή. Ο Ρίτσι δεν τα πήγε καλά, τερμάτισε τριακοστός τέταρτος. Όμως προσκάλεσε την οικογένειά του. Ο Ρίτσι δεν ανέβαινε σε αεροπλάνο, κι έτσι είχε να δει τους γονείς του οκτώ ολόκληρα χρόνια, τις αδερφές του δεκατρία και είκοσι τέσσερα. Το Σκραμπλ τον είχε κάνει γερό πάλι, με τρόπους που ο ίδιος δεν μπορεί να περιγράψει κι ούτε απαραίτητα θέλει ακόμη και να σκέφτεται.

Ο Ανίλ βάζει τις τελευταίες πινελιές στη νεκρική μάσκα του Τουταγχαμών. Εκτοξεύει πράσινο σαπούνι στο πόδι του Ρίτσι για να καθαρίσει τη μελάνη. Είναι έτοιμος.

«Ω, μάγκα μου», λέει ο Ρίτσι. «Χαίρομαι τόσο πολύ».

16. Ο κόσμος

Τρικλίζοντας ετοιμόρροπος στο αεροδρόμιο του Όκλαντ της Νέας Ζηλανδίας, δεκαοκτώ ώρες αφότου έφυγα απ' τη Νέα Υόρκη, βλέπω δυο άνδρες να κάθονται καμπουριασμένοι πάνω από κάτι που μοιάζει με λίστες λέξεων. Ανεβαίνω, λέγοντας «Παντού βλέπω παίκτες του Σκραμπλ».

Αυτοί όμως δεν είναι απλώς παίκτες του Σκραμπλ. Το ν' ανακαλύπτεις τον Τζόελ Γουόπνικ και τον Ντέιβιντ Μπόιζ να εξετάζει ο ένας τον άλλον σ' ένα σνακ μπαρ, λίγες μέρες πριν το παγκόσμιο πρωτάθλημα Σκραμπλ, είναι σαν να πέφτεις πάνω στον Αντρέ Αγκασί και τον Πιτ Σάμπρας να ανταλλάσσουν μπαλιές στα γήπεδα στο Σέντραλ Παρκ, πριν το ανοικτό τουρνουά των ΗΠΑ. Ο Γουόπνικ, 53 ετών, καθηγητής μουσικής στο πανεπιστήμιο Μακ Γκιλ, είναι πράος, έχει θλιμμένα μάτια, κρεμασμένο σαν σκύλου πρόσωπο και νευρική συμπεριφορά. Ήταν πρωταθλητής Βόρειας Αμερικής το 1983 και δεύτερος στο παγκόσμιο του Λονδίνου, δέκα χρόνια μετά. Ο Μπόιζ είναι τριανταπεντάρης, ρουφάει τσιγάρα, πίνει καφέδες και διαθέτει ενεργητικότητα τεριέ Τζακ Ράσελ. Κέρδισε το παγκόσμιο του 1995.

Ταξιδεύουμε όλοι για τη Μελβούρνη της Αυστραλίας, για το παγκόσμιο του 1999. Εγώ θα παρακολουθώ, δεν θα παίζω, καθώς 98 παίκτες από 29 χώρες θα βρεθούν αντιμέτωποι πάνω από τα ταμπλό. Η ομάδα των ΗΠΑ, με δεκατέσσερις συμμετοχές θα είναι η μεγαλύτερη. Οι Μπόιζ και Γουόπνικ εκπροσωπούν τον Καναδά που έχει έξι παίκτες.

Αγοράζω μια κούπα χαμομήλι και ένα κέικ βατόμουρο και τους συντροφεύω. Τη στιγμή αυτή εξασκούνται σε οκταγράμματα λέξεις που είναι αποδεκτές στη βρετανική πηγή λέξεων, «Επίσημες Λέξεις του Σκραμπλ», ή OSW, όχι όμως στη βορειοαμερικάνικη, το OWL. Η εκμάθηση πολλών μόνο «βρετανικών» σκραμπλ είναι κλειδί επιτυχίας στο παγκόσμιο. Ο Μπόιζ έχει μια λίστα επταγράμμάτων λέξεων στις οποίες η προσθήκη ενός γράμματος φτιάχνει «βρετανικά» μόνο σκραμπλ. Εξετάζει τον Γουόπνικ στα G. Έτσι, όταν ο Μπόιζ λέει «PATSIES», ο Γουόπνικ αποκρίνεται «GASPIEST#».

«OVERALL», λέει ο Μπόιζ.

«OVERGALL#», απαντάει ο Γουόπνικ.

«NOVELLA». Ο Γουόπνικ κολλάει. Έχει κοιμηθεί μόλις τριάντα λεπτά στις τελευταίες τριάντα δύο ώρες.

«LONGEVAL#» λέει ο Μπόιζ.

Ο Γουόπνικ άρχισε να παίζει Σκραμπλ το 1975. Ήταν παιχνίδι κομμένο και ραμμένο στα μέτρα του μυαλού του· τα μαθηματικά και η μουσική σχετίζονται στον εγκέφαλο. Όταν αποφάσισε να μάθει το λεξικό, ο Γουόπνικ κατέληξε στη μηχανική απομνημόνευση. Καθώς περιμένουμε την πτήση ανταπόκρισης για Μελβούρνη, ο Γουόπνικ μου λέει πώς το έκανε. Πρώτα, διέλυσε τα επταγράμματα και οκταγράμματα σκραμπλ με βάση τα φωνήεντα που περιέχουν· η πρώτη του λίστα αρχίζει με λέξεις που περιέχουν τρία Α· SALADANG (ένα άγριο βόδι) είναι η πρώτη λέξη σ' αυτήν. Ο Γουόπνικ απομνημόνευσε τις λέξεις με τη σειρά εμφάνισης, ανά είκοσι. Κάθε εικοστή πρώτη λέξη είναι «λέξη-οδηγός» και κάθε 201^η λέξη είναι «λέξη-υπεροδηγός».

«Πάρε τη λίστα που αρχίζει με το GALATEA», λέει. «GALATEA, ANNEALED, AGITATE, SALARIED, ASSAILER, SEASONAL, IGNATIA, ADNATION, LAGUNAS, DELEGATE». Πετάει τις δέκα λέξεις-οδηγούς σε δέκα δευτερόλεπτα. «Αυτές είναι οι λέξεις με τα νούμερα ένα, είκοσι ένα, σαράντα ένα, εξήντα ένα, κ.ο.κ. Ας πούμε λοιπόν ότι έχεις κάτι σαν Α-Α-Ε-Ι-Δ-Λ-Ρ-Τ. Αν δεν δω το LARIATED γρήγορα, αυτό που θα κάνω είναι να πω στον εαυτό μου, GALATEA, ANNEALED, AGITATE, SALARIED. Πρέπει να είναι μετά το SALARIED». Αυτό γιατί οι λέξεις που περιέχουν τα ίδια φωνήεντα είναι στη λίστα με την αλφαβητική σειρά των συμφώνων τους. Έτσι, το DLRT (τα σύμφωνα του LARIATED) θα έρχεται μετά τα DLRS (τα σύμφωνα του SALARIED) στη λίστα των ΑΑΕΙ. «Ύστερα θα διατρέξω τις είκοσι λέξεις: SALARIED, LARIATED, ASSAILED. Το LARIATED είναι εκεί. Μπορώ να το κάνω πραγματικά γρήγορα».

Του ζητάω να το κάνει και το κάνει.

«SALARIED, LARIATED, ASSAILED, DILITATE, ATTAINED, DATARIES, DIASTASE, SATIATED, GERANIAL, ALGINATE, GASALIER, TAILGATE, ANEARING, ANGARIES, ARGINASE, AERATING, ALLANITE, ARILLATE, NASALISE, ARTERIAL». Επτά δευτερόλεπτα.

Ο Γουόπνικ κουβαλάει μαζί του μια δέσμη από πέντε συρραμμένα φύλλα χαρτιών που, στη μια πλευρά τους και με μικροσκοπικά γράμματα, περιέχουν δεκάξι χιλιάδες σκραμπλ του OWL. Απεικονίζουν ένα απόσπασμα της βίβλου του, ενός τόμου 425 σελίδων με τον τίτλο «Το Δικό

μου Βιβλίο Λέξεων». Το σύστημα τον εξυπηρέτησε καλά. Εκτός από το πρωτάθλημα που πήρε, ήταν φιναλίστ σ' ένα ακόμη εθνικό και σ' ένα παγκόσμιο, αλλά έχασε τους τελευταίους τρεις αγώνες και στα δύο, τερματίζοντας δεύτερος. Τη χρονιά αυτή, μετά από ένα κακό τουρνουά, άρχισε να μελετάει από το μηδέν. «Επέστρεψα στην πρώτη μου λίστα και την απάγγειλα συνέχεια και συνέχεια, καμιά πενηνταριά φορές, έτσι έγινε εντελώς αυτόματο. Σκέφτηκα ότι αν έκανα το ίδιο μ' όλες τις παλιές μου λίστες, θα μπορούσα να τις ξαναμάθω».

Βολτάροντας στη γειτονιά του στα προάστια του Μόντρεαλ, χαμένος κάθε βράδυ στην ομίχλη των λέξεων, το έκανε. Στο παρελθόν, ο Γουόπνικ ήταν ικανός να εξασκείται σε δυο ή τρεις σελίδες με διακόσιες λέξεις η μία. Τώρα, έκανε δύο χιλιάδες διακόσιες λέξεις σε μια ώρα. «Ήταν τόσο αυτόματο. Απίστευτο». Κατάφερε να απομνημονεύσει περίπου τέσσερις χιλιάδες «μόνο βρετανικές» λέξεις. Όμως μετά άρχισε η νέα ακαδημαϊκή χρονιά, ο χρόνος μελέτης μειώθηκε και τώρα δεν έχει αυτοπεποίθηση. «Αυτό το συγκεκριμένο τουρνουά, δεν νομίζω πως θα με ανταμείψει», λέει.

Ο Μπόιζ, σε αντίθεση, είναι αισιόδοξος. Παράτησε τη δουλειά του ως διανομέας σε μια εταιρεία ιατρικού εξοπλισμού για να προετοιμασθεί για το παγκόσμιο¹ θα επιστρέψει στα θρανία για να σπουδάσει προγραμματισμό υπολογιστών. Αδύνατος σαν μαραθωνοδρόμος, με κούρεμα σαν κλάδεμα, βαθουλωτά μάγουλα και λεκιασμένα από τη νικοτίνη δόντια, ο Μπόιζ δείχνει σαν κομπάρσος σε ταινία για τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο. Σταυρώνει τα πόδια του και τινάζει το αιωρούμενο πόδι ακατάπαυστα. Για τον Μπόιζ το Σκραμπλ είναι σαν το Ρίταλιν¹: Τον ηρεμεί και τον κάνει να συγκεντρώνεται, αν και παροδικά.

Διαφορετικά από τον Γουόπνικ ή τον Έντλι –παίκτες που στάζουν ευρυμαθή νηφαλιότητα στο παιχνίδι– ο Μπόιζ είναι παίκτης «ό,τι να 'ναι». Παίζει τα γράμματα ενστικτωδώς, δεν υπεραναλύει τις θέσεις του ταμπλό όταν το παιχνίδι τελειώνει. Οι πρώτες του μελέτες συμπεριλάμβαναν το OSPD – καθόλου λίστες λέξεων, καθόλου κάρτες, καθόλου σύστημα. Δεν εγκρίνει την τακτική του Γουόπνικ. «Μισώ την απομνημόνευση», λέει. «Προτιμώ να βρω τη λέξη στο αναλόγιό μου σε μισό δευτερόλεπτο, παρά να διατρέξω νοητικά μια λίστα και να φάω ένα λεπτό».

¹ Φάρμακο για την έλλειψη συγκέντρωσης και την ανάστατη συμπεριφορά

Όταν κέρδισε το παγκόσμιο, ο Μπόιζ μελετούσε τριάντα ώρες τη βδομάδα και τώρα είναι πάλι καλά προετοιμασμένος. Ο Μπόιζ δεν το λέει, αλλά θέλει να είναι ο πρώτος που θα κερδίσει αυτό το τουρνουά δύο φορές, πράγμα που έχει κύρος, καθώς οι κορυφαίοι Αμερικανοί και Καναδοί παίκτες γίνονται σοβαρότεροι στη μελέτη των βρετανικών λέξεων και η διαφορά ταλέντου με τον υπόλοιπο κόσμο, μικραίνει.

«Είναι ολόκληρος ο κόσμος», λέει ο Μπόιζ. «Όχι μόνο η Βόρεια Αμερική». Γυρίζει σε μια λίστα που περιέχει επταγράμματα λέξεις, συν ένα Υ. «PORTALS», λέει.

Ο Γουόπνικ απαγγέλλει το αλφάβητο ALOPRSTY. Κολλάει.

«PASTORLY#», λέει ο Μπόιζ. «BURNERS».

«Δεν είναι το SUNBERRY#, είναι;» ρωτά ο Γουόπνικ. Είναι.

Από τότε που το παγκόσμιο παίζεται με το συνδυασμό των βορειοαμερικάνικων και βρετανικών πηγών λέξεων, οι παίκτες που κανονικά χρησιμοποιούν μόνο τη μία απ' αυτές οφείλουν να μάθουν την άλλη. Κι αυτοί είναι κυρίως οι Βορειοαμερικανοί. Οι Ηνωμένες Πολιτείες, ο Καναδάς και το Ισραήλ είναι οι μόνες χώρες στον κόσμο που χρησιμοποιούν το OWL ως μοναδικό επίσημο λεξικό. Η Αγγλία είναι η μοναδική χώρα που χρησιμοποιεί μόνο το OSW. Ο υπόλοιπος κόσμος παίζει το παιχνίδι και με τα δύο λεξικά, σύστημα γνωστό ως SOWPODS (ανάγραμμα των OSW & OSPD).

Οι επίλεκτοι παίκτες στην Αγγλία ωστόσο, ούτε που νοιάζονται να παίξουν Σκραμπλ μόνο με το OSW. Παίζουν SOWPODS κατ' εξαίρεση. Αυτό είναι κάτι που οι καλύτεροι Βορειοαμερικανοί δεν είναι σε θέση να κάνουν· υπάρχουν απλώς πάρα πολλοί καλοί παίκτες του OWL, πάρα πολλά τουρνουά με το OWL, πολύ λίγες ευκαιρίες για να παίξουν το παγκόσμιο παιχνίδι και πολύ μεγάλη γεωγραφική απόσταση με τους καλύτερους παίκτες του SOWPODS. Αυτή η διαφορά έχει αφήσει στους Βορειοαμερικανούς μειονέκτημα.

Το βρετανικό βιβλίο είναι πιο χοντρό από το βορειοαμερικάνικο κι έτσι οι παίκτες των ΗΠΑ και του Καναδά πρέπει να μάθουν περισσότερες «νέες» λέξεις από τους αντίστοιχους Βρετανούς. Για παράδειγμα, υπάρχουν 25 βρετανικά διγράμματα που πρέπει να μάθει ένας Βορειοαμερικανός για το SOWPODS, αλλά μόνο 12 αμερικάνικα διγράμματα που δεν ισχύουν στη Βρετανία. Τα διγράμματα βέβαια, είναι εύκολο να τα μάθει κανείς. Δυσκολότερες είναι οι 257 αποκλειστικά βρετανικές τριγράμματα λέξεις, τα

1.252 βρετανικά τετραγράμματα και τα περίπου 18.000 βρετανικά επταγράμματα κι οκταγράμματα. Συνολικά, υπάρχουν 40.240 λέξεις δύο έως εννιά γραμμάτων αποκλειστικά στο βρετανικό λεξικό, περίπου διπλάσιες από τις αμερικάνικες που έχουν να αφομοιώσουν οι παίκτες στην άλλη πλευρά του Ατλαντικού.

Όμως στο Σκραμπλ ο κόσμος συγκλίνει. Τα μεγαλύτερα και πιο προσοδοφόρα τουρνουά, πέρα από το εθνικό πρωτάθλημα της Βορείου Αμερικής και το παγκόσμιο, διοργανώνονται σε μέρη όπως η Σιγκαπούρη κι η Μπανγκόκ, όπου εταιρείες και κυβερνήσεις θεσπίζουν χρηματικά βραβεία και παρέχουν υποστήριξη. Κι ο κόσμος αποφασίζει ότι μια κοινή παγκόσμια πηγή λέξεων είναι ο μόνος τρόπος για να προχωρήσει. Μόνο η Βόρεια Αμερική είναι διστακτική. Για πάνω από ένα χρόνο μαίνεται η διαμάχη για το αν πρέπει να υιοθετηθούν οι διεθνείς κανόνες. Οι παίκτες που είναι υπέρ του SOWPODS, λένε οι πολέμιοί τους, είναι μια χούφτα σνομπ οι οποίοι παίζουν στα παγκόσμια πρωταθλήματα και προσπαθούν να κάνουν τα πλήθη να χωνέψουν χιλιάδες γελοίες λέξεις. Οι αντι-SOWPODS παίκτες, λένε οι υποστηρικτές τους, είναι ένα μάτσο φυγόπονοι Λουδίτες¹ που δεν καταλαβαίνουν ότι η Βόρεια Αμερική θα μείνει πίσω αν δεν αλλάξει. Δεκάδες χιλιάδες παθιασμένες, συχνά φαρμακερές λέξεις, έχουν χυθεί στο ιμέιλ φόρουμ CGP. Στο Ρίνο, παίκτες φορούσαν κονκάρδες ΟΧΙ ΣΤΟ SOWPODS. Στις οποίες ο Τζιμ Γκίαρυ αντιδρούσε λέγοντας, «Γιατί δεν φοράς ταμπέλα που να γράφει “είμαι βλάκας και δεν καταλαβαίνω όλα τα θέματα”;»

Το μεγαλύτερο πρόβλημα είναι πως οι περισσότεροι παίκτες δεν θέλουν να μάθουν κι άλλες λέξεις. Το SOWPODS περιέχει 35% παραπάνω λέξεις δύο έως οκτώ γραμμάτων από το OWL. «Είναι μνημειώδης αλλαγή», λέει ο εξπέρ Πολ Άβριν από τη Νέα Υόρκη. «Δεν μπορεί να συγκριθεί με τη σχετικά μικρή ποσότητα λέξεων που προστέθηκαν με τις προηγούμενες αναθεωρήσεις του λεξικού». Ένα άλλο θέμα είναι ότι οι βρετανικές λέξεις θα άλλαζαν τη στρατηγική. Το SOWPODS είναι πιο δημιουργικό και επιθετικό, επειδή περισσότερες λέξεις ισοδυναμούν με περισσότερες δυνατότητες και περισσότερες ευκαιρίες για βαθμούς· τα ατομικά σκορ πάνω από 500 είναι συνήθη. Οι επιπλέον διγράμματα λέξεις επιτρέπουν πιο πολλές παράλληλες κινήσεις, κάτι που βελτιώνει τη δυνατότητα σχηματισμού σκραμπλ. Κι ακόμη, οι βρετανικές διγράμματα συμπεριλαμβάνουν τα ZO και QI, με το

¹ Μέλη εργατικού κόμματος της Αγγλίας τον 19^ο αιώνα που κατέστρεφαν τις μηχανές.

δεύτερο να είναι ιδιαίτερα σημαντικό για το πιο δύσχρηστο γράμμα, το οποίο συχνά καταστρέφει τη ροή των παιχνιδιών. Στο SOWPODS είναι δυσκολότερο να κλείσεις το ταμπλό. Οι υπέρ το βλέπουν ως θετική αλλαγή· οι κατά λένε ότι η άμυνα πρέπει να παραμένει μέρος του παιχνιδιού.

Η βρετανική λίστα είναι βασισμένη στο Λεξικό Chamber's, για το οποίο όλοι συμφωνούν πως είναι άθλια πηγή για λεξοπαιχνίδι. Το Chamber's είναι παραγεμισμένο με σαιξπηρικούς και σπενσερινούς¹ αρχαϊσμούς, δίχως ν' αναφερθούν οι χιλιάδες σκωτσέζικες λέξεις, όπως το THEGITHER#, που σημαίνει «TOGETHER». Έχει λατινικές λέξεις που δεν σημειώνεται τι μέρος του λόγου είναι και έχει τουλάχιστον μια λέξη, το PRENZIE#, για την οποία η ερμηνεία παραδέχεται πως θα πρέπει να είναι τυπογραφικό λάθος. «Αν αυτές ήταν λίγες, θα 'ταν όλα εντάξει», μου λέει το μέλος της ομάδας των Η.Π.Α., ο Ρον Τίκερτ. «Είναι όμως τόνοι». Και κάποιες από τις μόνο βρετανικές διγράμματα είναι γελοίες: το PH, μέτρο οξύτητας διαλύματος, είναι μέσα γιατί το P γράφεται με μικρό και επομένως εμπίπτει στον ορισμό της λέξης (κι ο πληθυντικός είναι PHS), ενώ το CH ορίζεται ως απαρχαιωμένος τύπος αγγλικής διαλέκτου για το «I» όταν συγχωνεύεται με ρήμα, όπως στο «cham» για το «I am» και το «chave» για το «I have».

Στο CGP, κάθε φορά που ένας αντι-SOWPODS παρουσιάζει λίστα υποθετικά αλλόκοτων βρετανικών λέξεων, ένας υπέρ του SOWPODS τις ερμηνεύει για να αποδείξει ότι δεν είναι και τόσο αλλόκοτες. Αν ένας «κατά» εισηγηθεί πως οι τελευταίες προσθήκες στο βορειοαμερικάνικο λεξικό είναι λογικές, όπως το ANTIDRUG\$ και το REBOOT\$, και οι βρετανικές λέξεις είναι παράλογες, ένας «υπέρ» σημειώνει πως έχουμε επίσης προσθέσει λέξεις όπως το TUGHRIK (νομισματική μονάδα της Μογγολίας) και το KUVASZ (μεγαλόσωμος σκύλος με λευκό τρίχωμα).

Κάποιοι θεωρούν ότι η διαμάχη για συγκεκριμένες λέξεις είναι εκτός θέματος. «Τα αγγλικά είναι αλλόκοτη γλώσσα», λέει ο Μπομπ Φελτ. «Οι λέξεις έρχονται και φεύγουν». Ο Μπομπ Λίπτον, ένας από τους πιο φωνακλάδες υποστηρικτές του SOWPODS, παρατηρεί τι πρέπει να είναι προφανές. «Αν πάρεις οποιοδήποτε υποσύνολο λέξεων που περιέχει λέξεις οι οποίες είναι στο ένα λεξικό κι όχι στο άλλο, θα δεις ότι γενικά αυτές είναι άγνωστες στον πολύ κόσμο». Το Σκραμπλ, λένε ο Λίπτον, ο Φελτ και άλλοι, είναι πιο διασκεδαστικό όταν είναι διαθέσιμες περισσότερες λέξεις.

¹ Του Edmund Spenser (1552-1599), Άγγλου συγγραφέα

Η φρόνιμη λύση θα ήταν να καθαρισθούν και οι δυο πηγές λέξεων· το OWL είναι ακόμη κηλιδωμένο με λέξεις που δεν εμφανίζονται πια σε κανένα λεξικό. Ένας καθαρισμός, ωστόσο, θα απαιτούσε εταιρική επιτήρηση και κανείς δεν πιστεύει πως οι Μίριαμ-Ουέμπστερ, οι Τσέιμπερς ή οι εταιρείες που κατέχουν το Σκραμπλ, νοιάζονται αρκετά για τις μικρολεπτομέρειες του παιχνιδιού, ώστε να εμπλακούν.

Την περίοδο του παγκόσμιου, η διαμάχη φαίνεται να προσεγγίζει την επίλυση. Η ΕΕΣ έχει υποσχεθεί να προγραμματίσει ένα δημοψήφισμα για το αν θα υιοθετηθεί το SOWPODS – όχι όμως για το αν θα εκκαθαριστούν τα λεξικά. Στο μεταξύ, έχει ζητήσει από τους ομίλους Σκραμπλ να ψηφίσουν αν θα πρέπει να εφαρμοσθεί δοκιμαστικά το SOWPODS για ένα μήνα. Σε μια συνάντηση, ο Γ.Ε. Τζόελ στέκεται πάνω στην καρέκλα του κάνοντας εκστρατεία υπέρ του SOWPODS. Λέει ότι μισεί το λεξικό Chamber's – «ως βιβλίο αναφοράς είναι απεχθές»· αλλά του αρέσει αυτό που κάνει στο παιχνίδι. Ένας λόγος να το κάνουμε είναι «για να αναγνωριστούμε ως ο πιο θαρραλέος όμιλος της Αμερικής». Είμαι ένα από τα δεκατρία μέλη του ομίλου που ψηφίζουν «ναι». Μου αρέσει πολύ η ιδέα για ανοιχτά παιχνίδια και άλλωστε ακόμη μαθαίνω λέξεις, τι είναι λοιπόν λίγες χιλιάδες παραπάνω; Όμως το SOWPODS χάνει για τρεις ψήφους. Ο Τζόελ ωστόσο, συνεχίζει να προσφέρει βραβεία των 50 σεντς για τις καλύτερες λέξεις του SOWPODS που δεν απορρίπτονται μετά από ένσταση και φεύγουμε για την Αυστραλία.

Για να προετοιμαστώ να παρακολουθήσω το παγκόσμιο –και για να παίζω στα κρυφά με το SOWPODS– στο αεροπλάνο από το Λος Άντζελες για το Όκλαντ, απομνημονεύω τις 25 αποκλειστικά βρετανικές διγράμματα λέξεις, πράγμα αστείο. Το να μάθω όλα τα 257 βρετανικά τριγράμματα όμως, είναι άλλο καπέλο. Κι έτσι γράφω κάποιες με αξία διασκεδαστική – DOH, EEK, FAB, GUB, HOO, ISH, PST, UEY, UFO.

Οι λέξεις δεν είναι το μόνο πράγμα που χωρίζει τη Βόρεια Αμερική και τον υπόλοιπο κόσμο του Σκραμπλ. Το παγκόσμιο πρωτάθλημα Σκραμπλ είναι η βιτρίνα μιας από τις πιο περίεργες σχέσεις στη βιομηχανία παιχνιδιών, ίσως και σε κάθε βιομηχανία. Ενώ η Hasbro ελέγχει τα δικαιώματα του Σκραμπλ στη Βόρεια Αμερική, στον υπόλοιπο κόσμο ανήκουν στον ανταγωνιστή της Hasbro, τη Mattel. Είναι σαν η Ford και η General Motors να υποχρεούνταν να κατασκευάσουν ένα αυτοκίνητο μαζί, ή η Coca Cola και η Pepsi να μοιράζονταν το ίδιο αναψυκτικό. Το Σκραμπλ

είναι σαν ένα παιδί για την κηδεμονία του οποίου μαλώνουν οι γονείς του. Στην υπόθεση αυτή, τα επίσημα δικαιώματα για το παγκόσμιο, μετά από ανεπίσημη συμφωνία των δύο εταιρειών, εναλλάσσονται χρόνο παρά χρόνο. «Είναι πολύ πιθανό ένα υψηλόβαθμο στέλεχος της Hasbro και ένα της Mattel να μην έχουν συζητήσει ποτέ γι' αυτό», λέει ο Τζον Ουίλιαμς. «Είναι σαν τη Βόρεια και τη Νότια Κορέα».

Η Hasbro και η Mattel έχουν πολεμήσει για χρόνια. Η Hasbro και ο Τζι Άι Τζο ήταν για καιρό συνώνυμα στην αγορά των αγοριών, η Mattel και η Μπάρμπι στων κοριτσιών. Τη δεκαετία του '60, και οι δυο εταιρείες προσπάθησαν και απέτυχαν να αναπτύξουν νέα επιτραπέζια παιχνίδια από μόνες τους. Έτσι, πλήρωσαν για την είσοδό τους. Η Hasbro είχε το πάνω χέρι. Το 1984 αγόρασε τη Μίλτον Μπράντλεϊ που κατασκεύαζε το Λάιφ, το Γιαχτσέ, το Κάντι Λαντ, τις Τσουλθήρες και τις Σκάλες και δεκάδες άλλα γνωστά παιχνίδια. Πέντε χρόνια μετά, η Hasbro απέκτησε το Σκραμπλ πλειοδοτώντας για τα περιουσιακά στοιχεία της χρεοκοπημένης Coleco. Το 1991, η Hasbro νίκησε και πάλι τη Mattel αγοράζοντας τους Αδερφούς Πάρκερ και κλασικά παιχνίδια όπως το Μονόπολι, το Συγγνώμη!, το Ρισκ και το Τρίβιαλ Περσιούτ. Ως το 1994, η Hasbro είχε καταβροχθίσει πάνω από το μισό των 1,1 δισεκατομμυρίων δολαρίων της αγοράς παιχνιδιών των ΗΠΑ.

Αλλά η Mattel προσπάθησε να καλύψει το χαμένο έδαφος. Αγόρασε την Ιντερνάσιοναλ Γκέιμς, κατασκευαστή του δημοφιλούς παιχνιδιού Ένα και μετά πραγματοποίησε ένα δύσκολο εγχείρημα: πλειοδότησε κατά της Hasbro για την Τζ. Γ. Σπίαρ & Υιοί, μιας πάππου προς πάππου βρετανικής εταιρείας που έλεγχε τα διεθνή δικαιώματα του Σκραμπλ. Η Σπίαρ ήταν πάντα κοντά στην πιο παλιά πατροπαράδοτη ιδιοκτήτρια εταιρεία του Σκραμπλ, την Σέλσαου & Ράιτερ. Η Σπίαρ λάνσαρε το παιχνίδι στη Βρετανία το 1954, τήρησε υπό έλεγχο το εμπορικό σήμα του Σκραμπλ (μολονότι μαστιζόταν από απομιμήσεις σ' όλον τον κόσμο) και προσέλαβε γλωσσολόγους για να μεταφράσουν το παιχνίδι σε είκοσι δύο γλώσσες, από τα αραβικά και αφρικάνικα ως τα εβραϊκά και τα ρώσικα. «Μόνον οι Γιαπωνέζοι και οι Κινέζοι δεν μπορούσαν να το κάνουν», μου λέει ο Φράνσις Σπίαρ, εγγονός του ιδρυτή της εταιρείας.

Αφού η Hasbro απέκτησε το Σκραμπλ το 1989, πήρε ως μερίδιο το 27% της Σπίαρ. Έτσι, όταν ο Φράνσις Σπίαρ αποφάσισε να την πουλήσει το 1993, φαινόταν ως τετελεσμένο γεγονός ότι η Hasbro θα ήταν ο αγοραστής. Αλλά κάποια μέλη της διοικούσας επιτροπής της Σπίαρ θεώρησαν την

αρχική προσφορά της Hasbro των 47 εκατομμυρίων δολαρίων, πάρα πολύ χαμηλή. Η Hasbro την ανέβασε στα 71 εκατομμύρια. Ούτε αυτά δεν ήταν αρκετά. Η διοικούσα αναζητούσε έναν γενναίο ιππότη και η Mattel μπήκε στο παιχνίδι, προσφέροντας τελικά 90 εκατομμύρια. Η Hasbro αποχώρησε. «Πιστεύουμε πως η προσφορά της Mattel είναι πολύ γενναιόδωρη και πάνω από το επίπεδο που μπορεί να αιτιολογηθεί με επιχειρησιακούς όρους», δήλωσε ο πρόεδρος της International Hasbro.

Η Hasbro είχε πετάξει την ευκαιρία να κατοχυρώσει παγκοσμίως τα δικαιώματα σ' ένα από τα πλέον δημοφιλή επιτραπέζια παιχνίδια της ιστορίας. Επιπλέον, η Mattel είχε νικήσει τη Hasbro σε μια αναμέτρηση για μια εταιρεία παιχνιδιών. Ακόμη χειρότερα, η επιτυχία του Σκραμπλ πέρα από τον Ατλαντικό αυξανόταν κάθε χρόνο και ανοιγόταν μια τεράστια αγορά.

Όμιλοι από μέρη σαν τη Νιγηρία, όπου το Σκραμπλ ήταν επίσημα ανεγνωρισμένο από την κυβέρνηση, κυνηγούσαν την ΕΕΣ για δωρεάν σερ του παιχνιδιού. Πειρατικές εκδόσεις πουλιόνταν κατά χιλιάδες, από την Ιταλία (όπου λεγόταν Σκαραμπέο) ως την Ινδία (όπου υπήρχαν δεκάδες απομιμήσεις). Ανεπίσημα τουρνουά στην Ταϊλάνδη προσέλκυαν πάνω από χίλιους ενήλικες και μαθητές. Εφημερίδες στις Φιλιππίνες και τη Μαλαισία ανέφεραν τα αποτελέσματα από τα διάφορα τουρνουά. «Η Hasbro δεν αντιλήφθηκε ότι το παιχνίδι υπερέβαινε τις διαφορετικές κουλτούρες», λέει ένας αναλυτής της βιομηχανίας επιτραπέζιων παιχνιδιών. «Δεν ήταν καλά διαβασμένοι».

Έτσι, ο κόσμος του Σκραμπλ ήταν διχασμένος. Αλλά ενώ η Hasbro τήρησε τη δέσμευσή της για το αγωνιστικό μέρος του παιχνιδιού, φιλοξενώντας το μεγαλύτερο εθνικό πρωτάθλημα, η Mattel περιέκοψε τη χρηματοδότηση της Ένωσης των Βρετανών παικτών και το 1998 αποφάσισε να μην γίνει χορηγός στα βρετανικά εθνικά πρωταθλήματα, αλλά αντ' αυτού να ξοδέψει χρήματα σε ένα σχολικό πρόγραμμα και μια δημόσια επίδειξη στην οποία ο Στρατός Ήρας έπαιξε εναντίον του Ναυτικού σ' ένα γιγαντιαίο ταμπλό στο στάδιο Γουέμπλεϊ. Τα στελέχη της Mattel «βλέπουν ότι υπάρχει ένα μέρος των δημοσίων σχέσεων που πρέπει να συνδέεται με τους παίκτες, αλλά δεν βλέπουν ότι οι δημόσιες σχέσεις είναι πάντοτε θετικές», λέει ο Φίλιπ Νέλκον, κορυφαίος Βρετανός παίκτης που χειρίζεται το μάρκετινγκ του Σκραμπλ και τις σχέσεις με τα μέσα ενημέρωσης για τη Mattel.

Επιτηρούμενο από τη Mattel Ηνωμένου Βασιλείου, έξι χιλιάδες μίλια μακριά από την έδρα της εταιρείας στην Καλιφόρνια, το Σκραμπλ ήταν ελάχιστα κατανοητό από τα στελέχη στα κεντρικά. Κι ακόμη πιο προβληματικό, η Mattel απλά δεν ήταν εταιρεία παιχνιδιών, παρά τις προσπάθειές της να γίνει.

Καθώς πλησίαζε το 1999, υπήρχαν αμφιβολίες ακόμη και για το αν η Mattel μπορούσε να διοργανώσει το παγκόσμιο. Οι πωλήσεις της Μπάρμπι κατρακυλούσαν, τα κέρδη εξασθενούσαν και μια γενική αναδιοργάνωση της διοίκησης ανακοινώθηκε στις αρχές του 1999. Ήταν κατανοητό πως ένα τουρνουά Σκραμπλ είχε χαμηλή προτεραιότητα. Ο Τζον Ουίλιαμς πρότεινε ένα εναλλακτικό σχέδιο στη Hasbro για την περίπτωση που η Mattel έκανε πίσω. Λίγους μήνες πριν τη διοργάνωση, η Mattel ενέκρινε ένα κονδύλι. Η κλίμακα θα ήταν χαμηλότερη από τη γιορτή της Hasbro δυο χρόνια πριν, με συνολικά χρηματικά βραβεία 35.000 δολάρια, μαζί με τα 15.000 δολάρια για το πρώτο βραβείο, σε σύγκριση με τα 50.000 δολάρια (25.000 δολάρια για τον πρώτο) που είχε πληρώσει η Hasbro. Το ξενοδοχείο Κάρλτον Κρεστ στη Μελβούρνη, όπου γίνεται το τουρνουά, υστερούσε κατά πολύ συγκριτικά με το κομψό Μείφλάουερ της Ουάσιγγκτον. Η Hasbro έδωσε σε κάθε μέλος της ομάδας των ΗΠΑ και του Καναδά 3.000 δολάρια για να βοηθήσει να καλυφθούν τα έξοδα· οι Βρετανοί παίκτες πήραν περίπου το ένα τέταρτο αυτών από την Mattel H.B.

Στη Μελβούρνη μοιράζομαι το δωμάτιο με τον Γ.Ε. Τζόελ. Από τότε που έφτασε δυο μέρες νωρίτερα, ο Τζόελ υποφέρει από τις συνηθισμένες παθήσεις του, συν πόνους στην πλάτη που τον ανάγκασαν να κοιμηθεί σε μια σιδερώστρα στηριγμένη στο κεφαλάρι του κρεβατιού. Εκτός από δύο τουρνουά για ζέσταμα και μια επίσκεψη στο ζωολογικό κήπο μ' έναν φιλιππινέζο παίκτη με τον οποίο έχει τρελαθεί, ο Τζόελ σχεδόν δεν βγήκε από το ξενοδοχείο. Έχει παίξει πολύ Σκραμπλ στο φουαγιέ, το οποίο έχει καταληφθεί από παίκτες του τουρνουά.

Η τετραήμερη διοργάνωση με είκοσι τέσσερις αγώνες αρχίζει το πρωί και απόψε η Mattel κάνει την παραδοσιακή υποδοχή των παικτών. Ως υπερασπιζόμενος τον τίτλο του πρωταθλητή, ο Τζόελ θα είναι στο κέντρο του ενδιαφέροντος και προτίθεται να κάνει εντυπωσιακή εμφάνιση.

Ο Τζόελ είναι εμφανίσιμος, αν και λίγο χαμένος, με κουστούμι μπλε που συμπληρώνεται με μια μαρόν γραβάτα, κοσμημένη με γράμματα

του Σκραμπλ. Είμαστε έτοιμοι να φύγουμε, αλλά ξαφνικά ζωηρεύει κι ανησυχώ. Βγάζει ένα μποξεράκι του Σκραμπλ (που πηγαίνει με τη γραβάτα) και το φοράει πάνω από το παντελόνι του. Προσέχω μια στοίβα τι-σερτ στο κρεβάτι του. Ο Τζόελ ξεδιπλώνει ένα –από το εθνικό του Ντάλλας το 1996– και το δένει γύρω από το δεξί του πόδι.

«Τζόελ, όχι, δεν μπορείς», λέω.

«Και βέβαια μπορώ. Γιατί όχι;». Χασκογελάει.

Μετά μου ζητάει να τον βοηθήσω να δέσει ένα τι-σερτ από το εθνικό του 1998 στο Σικάγο, γύρω από το αριστερό του πόδι. Διστακτικά, του κάνω τη χάρη.

«Αυτό φαίνεται να λέει κάτι», λέει ο Τζόελ.

Σκέφτομαι: «Σε ποιον;»

Τέλος, ο Τζόελ ξεδιπλώνει ένα τρίτο τι-σερτ, αυτό απ' το παγκόσμιο του 1997 στην Ουάσινγκτον, τη διοργάνωση που κέρδισε, τη διοργάνωση που έδωσε κύρος στην ύπαρξή του. Δεν μπορώ να φανταστώ τι σχεδιάζει να κάνει μ' αυτό το μαραφέτι, δεδομένου ότι ήδη φοράει πουκάμισο, γραβάτα και σακάκι και τα μπούτια του είναι φασκιωμένα με τι-σερτ του Σκραμπλ που κρέμονται κάτω απ' τα γόνατά του σαν παντελόνια φάρμας. Σφίγγει το τι-σερτ πάνω από το σακάκι του, κοιτάει επίμονα τον εαυτό του στον καθρέφτη και γελάει.

Λίγα συγκρατημένα γέλια και αρκετά κουνήματα του κεφαλιού τον υποδέχονται όταν μπαίνει στη ρεσεψιόν. Η στενή, αδιάφορη αίθουσα συνεδρίων μόλις που αρμόζει σ' έναν πρωταθλητή οποιουδήποτε αθλήματος. Τα ορντέβρ είναι φτωχά και το ντεκόρ δεν διαλαλεί ακριβώς υψηλή ποιότητα. Πέντε σημαίες με το λογότυπο της Mattel –έναν αγκαθωτό κόκκινο κύκλο με το όνομα της εταιρείας με κεφαλαία– κρέμονται στους τοίχους. Δυο μικρότερα πανό γράφουν ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΠΡΩΤΑΘΛΗΜΑ ΣΚΡΑΜΠΛ 1999.

Θυμίζω στον εαυτό μου ότι δεν έχει σημασία πόσα λεφτά ξοδεύει η εταιρεία χορηγός. Έχει να κάνει με τη διεθνή ιστορία αγάπης με την αγγλική γλώσσα και μ' αυτό το παιχνίδι. Η ομάδα της Κέννας καταφθάνει φορώντας μακριά πολύχρωμα σύνολα γνωστά ως κιτάντζ, τα οποία πουλούν στην αίθουσα υποδοχής επίσης, βγάζοντας ασορτί πουκάμισα και καπέλα από έναν στρατιωτικό σάκο. Τα εννέα μέλη της αγγλικής ομάδας φορούν κίτρινες μπλούζες του γκολφ με το τριαντάφυλλο, το εθνικό τους λουλούδι· μια αντιδορκάδα πηδάει στις χτυπητές πράσινες μπλούζες των τριών Νοτιοαφρικανών.

Οι Φιλιππινέζοι –αναδυόμενα ταλέντα στον κόσμο του Σκραμπλ– γνωρίζουν τους Πακιστανούς. Οι Ταϊλανδοί ανακατεύονται με τους Σιγκαπουριανούς. Εγώ γνωρίζω τον Αντεμπάγιο Τζόνσον Φαζούμπα, έναν τριανταοκτάχρονο δομικό μηχανικό από τις Σεϋχέλλες και τον συμπαίκτη του Ντχαναπαλά Σίλβα, έναν εξηντάχρονο δάσκαλο. Ο Κέι Σι Χιράι, ένας νεαρός Γιαπωνέζος μεταφραστής που παίζει για πρώτη φορά στο παγκόσμιο, είναι ντυμένος με ένα χτυπητό σακάκι· μου λέει για τις 60 ώρες λέξεων που έχει ηχογραφήσει σε κασέτα, για το πώς αναπτύσσει μια έκδοση του Σκραμπλ στην ειδική γιαπωνέζικη συλλαβική γραφή, για τη μελέτη των σύνθετων λέξεων. «Το επόμενο μου όνειρο είναι ν' αυξήσω τη δημοτικότητα του Σκραμπλ στην Ιαπωνία», λέει ο Κέι Σι.

Στην αίθουσα υπάρχουν Μαλτέζοι, Σαουδάραβες και Σκωτσέζοι, ένας Γάλλος κι ένας Ινδός και πιο πολλοί Σριλανκιανοί απ'όσους έχω δει ποτέ μου: τρεις. Υπάρχει ένας εκδότης απ' την Πολωνία κι ένας μεταλλουργός από τη Μαλαισία κι ένας υδραυλικός από τη Νέα Ζηλανδία και η ομάδα, ένα παντρεμένο ζευγάρι, από το Ομάν. Είναι ένας πακιστανός γιατρός κι ένας σεφ από το Μπαχρέιν κι ένας κενυάτης κτηνίατρος. Υπάρχει ένας σύμβουλος επιχειρήσεων από τη Νιγηρία που πούλησε το στραπατσarisμένο του Χόντα 1.000 δολάρια για να μαζέψει μετρητά και να ταξιδέψει στο παγκόσμιο του 1997 κι ο συμπατριώτης του, ένας συνταγματάρχης που ήταν προϊστάμενος λογιστηρίου των ειρηνευτικών δυνάμεων των Ηνωμένων Εθνών στη Λιβερία και τη Σιέρα Λεόνε.

Το ότι αυτός ο κόσμος έχει μαζευτεί για να τιμήσει την αγγλική γλώσσα, ακόμη κι αν πολλοί απ' αυτούς τη μιλούν ως δεύτερη ή τρίτη γλώσσα και μερικές φορές σχεδόν δεν τη μιλούν καθόλου, κάνει το σκηνικό ταυτόχρονα συγκινητικό και παράξενο. Τα περισσότερα έθνη που αντιπροσωπεύονται εδώ έχουν αποικιακούς δεσμούς με τη Μεγάλη Βρετανία, ενώ άλλα διατηρούν εμπορικές σχέσεις. Όμως κάποια δεν έχουν λογικούς συνδέσμους με τα αγγλικά ή το Σκραμπλ. Η Ταϊλάνδη, που καυχείται για μερικά από τα ανερχόμενα αστέρια του παιχνιδιού, απέφυγε τον ευρωπαϊκό αποικισμό. Σήμερα τα αγγλικά διδάσκονται στα ταϊλανδέζικα σχολεία αλλά σπάνια χρησιμοποιούνται έξω από την αίθουσα. Παρά ταύτα, η κοινή γλώσσα εδώ δεν είναι τα αγγλικά αλλά οι λέξεις, κι αυτή είναι η διαφορά. «Δεν χρειάζεται να ξέρεις να μιλάς», μου λέει ο Λορέντιου Σάντου από τη Ρουμανία.

Κανείς παίκτης της διοργάνωσης δεν αντικατοπτρίζει καλύτερα την διαπολιτισμική πάλη από τον Σάντου, που γίνεται Νταν, και τον συμπαίκτη του Κάταλιν Κάμπα. Ο Νταν και ο Κάτα ταξίδεψαν τριάντα πέντε ώρες για να 'ρθουν εδώ, από το Βουκουρέστι μέσω Λονδίνου και Σιγκαπούρης. Ο καθένας τους βγάζει περίπου 200 δολάρια το μήνα – περισσότερα από το μέσο κατά κεφαλήν εισόδημα στη Ρουμανία των 80 δολαρίων– κι ενόχλησαν μέλη της οικογένειας, φίλους και εργοδότες για να συγκεντρώσουν τα πάνω από 2.000 δολάρια γι' αυτό το ταξίδι. Ο Νταν, τριαντάχρονος επόπτης εμπορίου στο δημαρχείο του Βουκουρεστίου, σούφρωσε 500 δολάρια από μια εταιρεία δημητριακών όπου δουλεύει μια θεία του. Ο Κάτα, εικοσιεξάχρονος μηχανικός υπολογιστών της εθνικής εταιρείας ηλεκτρισμού, πλήρωσε τα αεροπορικά εισιτήρια από την τσέπη του και ελπίζει να αποζημιωθεί από την υπηρεσία του.

Τις μαύρες μέρες της καταπιεστικής δικτατορίας του, ο Νικολάε Τσαουσέκου, ο «Γίγαντας των Καρπαθίων», απαγόρευσε το Σκραμπλ ως ανατρεπτικό. «Στο παρελθόν ήταν η εποχή του κομμουνισμού», εξηγεί ο Νταν. «Τώρα είσαι ελεύθερος να πας σε άλλα μέρη και το Σκραμπλ είναι μια ευκαιρία».

Ο Νταν έχει στρογγυλό πρόσωπο, κοντοκουρεμένα καφέ μαλλιά, αδύνατο πρόσωπο με προεξέχοντα ζυγωματικά και αραιά, καφετιά δόντια· τα μάτια του λάμπουν και χαμογελάει πικρά. Βοϊδοσώματος, με μακριά μαύρα μαλλιά και σωριασμένη στάση σώματος, ο Κάτα περνιέται άνετα για μπασίστας σε σχολικό συγκρότημα του 1970.

Όταν τους γνωρίζω φορούν κι αυτοί τις εθνικές στολές τους, ο Νταν ένα μαύρο γιλέκο που λέγεται «μπούντα», κοσμημένο με κόκκινα και πράσινα γεωμετρικά σχέδια κι ο Κάτα ένα «ιέ», μια άσπρη μπλούζα ανοιχτή στο λαιμό με μαύρες και μπλε διακοσμητικές ραφές γύρω απ' το κολάρο, τους ώμους και τα μανίκια. Μια αυτόματη φωτογραφική μηχανή κρέμεται από το λαιμό του Κάτα.

Ο Νταν είναι ο βετεράνος του Σκραμπλ στο ντουέτο. Άρχισε να μαθαίνει αγγλικά στα δέκα του, αλλά «τα ρώσικα ήταν πιο σημαντικά». Οι ευκαιρίες για εξάσκηση στα αγγλικά ήταν, και παραμένουν, σπάνιες. «Γνωρίζω πολλές λέξεις, αλλά να μιλήσω...», λέει πασχίζοντας να αποδώσει μια σκέψη. Παρά τούτα, επτά χρόνια πριν, εισήγαγε το αγωνιστικό Σκραμπλ στη χώρα και τώρα είναι ο εθνικός πρωταθλητής και στις δυο γλώσσες. (Το ρουμάνικο Σκραμπλ ακούγεται ως πρόκληση: τριάντα γράμματα, εξακόσιες χιλιάδες λέξεις, τριάντα κλίσεις ρημάτων). Ο

Νταν παίζει επίσης ντούπλικιτ¹ Σκραμπλ –το οποίο προφέρει «Ντουπ-Λι-Κέιτ»– στο οποίο αμφότεροι οι παίκτες χρησιμοποιούν τα ίδια γράμματα. Το παίζει στα γαλλικά.

Στο παγκόσμιο του 1997, ο Νταν έδωσε στον Τζον Ουίλιαμς ένα σημαϊάκι που λέει ΡΟΥΜΑΝΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΣΚΡΑΜΠΛ στα ρουμάνικα κι ένα μπουκάλι κρασί Τρανσυλβανίας· η επικέτα του έχει μια ζωγραφιά του Δράκουλα. Ο Νταν τερμάτισε 78ος από τους 80 παίκτες, μπροστά από διαγωνιζόμενους από τη Γουϊάνα και τις Σεϋχέλλες, με επίδοση 5-16. «Όχι τόσο καλά. Δεν είναι εντάξει», λέει.

Όχι εντάξει, σκέφτομαι. Σχεδόν δεν μιλάς αγγλικά.

Ο Νταν θέλει να κερδίσει δέκα αγώνες αυτή τη φορά. «Double²», λέει, μόνο που το προφέρει «Ντουμπλ».

Ο Κάτα άρχισε να παίζει Σκραμπλ στ' αγγλικά μόλις τρία χρόνια πριν και δεν μελέτησε λίστες παρά μόνο φέτος. «Ξέρουμε πολλές λέξεις, αλλά δεν ξέρουμε να βάζουμε γράμματα μπροστά και πίσω», προσθέτει. «Hooks³», λέει ο Νταν. Γουκς. «Τα γουκς είναι μεγάλο πρόβλημα».

Ο Πίτερ Μόρις από τις ΗΠΑ. κατέκτησε το πρώτο παγκόσμιο πρωτάθλημα Σκραμπλ το 1991. Ο Μαρκ Νάιμαν από την Αγγλία κέρδισε το 1993. Ο Ντέιβιντ Μπόιζ απ' τον Καναδά τα κατάφερε το 1995. Και ο συγκατοικός μου, ο Γ.Ε. Τζόελ, κέρδισε το 1997.

Στη Μελβούρνη, ο μόνιμος μπουκμέικερ του Σκραμπλ, ο Τζιμ Γκίαρι, έχει τον Νάιμαν το πρώτο φαβορί με 6 προς 1. Δυο Αμερικανοί (ο Μπράιαν Καπελέτο και ο Τζο Έντλι), δύο Καναδοί (ο Μπόιζ κι ο Γουόπνικ) και ένας Νεοζηλανδός (ο άγνωστος Νάιτζελ Ρίτσαρντς) είναι στο 7 προς 1. Ποιος ξέρει; Ένας Ταϊλανδός, Φιλιππινέζος, Σριλανκιανός ή Νιγηριανός μπορεί να εμφανισθεί ως αξιόμαχος. Είναι αναπόφευκτο να συμβεί μια μέρα: δύο άνθρωποι που μιλούν σπασμένα αγγλικά να μάχονται για την υπεροχή σ' ένα παιχνίδι που χρησιμοποιεί αγγλικές λέξεις. Όλοι διαβάζουν τις ίδιες λίστες, μαθαίνουν την ίδια τακτική, παίζουν εναντίον των ίδιων προγραμμάτων σε υπολογιστή.

Όμως τα φώτα είναι στραμμένα στους Αμερικανούς. Όταν η ομάδα των ΗΠΑ ποζάρει για μια φωτογραφία στη ρεσεψιόν, ένα κοπάδι

¹ duplicate-διπλό.

² Νταμπλ, τους διπλούς.

³ Χουκς- το να κολλάς λέξη σε μια άλλη, προσθέτοντας γράμμα

παίκτες από άλλες χώρες μαζεύεται για να τραβήξει φωτογραφίες. Καπελέτο, Έντλι, Σέρμαν – οι άνθρωποι αυτοί είναι οι θεοί του Σκραμπλ. «Ήθελα μόνο να τον δω πώς είναι!» μου λέει μια μεσήλικας Αυστραλή σ' ένα τουρνουά προθέρμανσης (στο οποίο παίζω και φέρνω 3-3). «Τον Τζόελ Σέρμαν! Τον παγκόσμιο πρωταθλητή! Προσπάθησα να μην καταλάβει ότι τον κοιτούσα».

Όταν τον ρωτάω για την εμφάνισή του στα τρία προηγούμενα παγκόσμια στα οποία πήρε μέρος, ο Κουνιχίκο Κουρόντα απ' την Ιαπωνία, διατυπώνει το πιο περήφανο κατόρθωμά του. «Τέσσερα χρόνια πριν», λέει, «νίκησα δυο Αμερικανούς».

Βέβαια, οι Αμερικανοί ενδιαφέρονται λιγότερο να καλλιεργήσουν αρμονία μεταξύ των λαών του Σκραμπλ απ' ό,τι να είναι οι εαυτοί τους. Ο Μπομπ Φελτ είναι στα χειρότερα από τα ατημέλητά του, με το πουκάμισο απέξω, το παντελόνι δίχως ζώνη, το πρόσωπο αξύριστο, τα μαλλιά αχτένιστα, περιφέρεται στο σαλόνι αναπλάθοντας τυχαίες θέσεις του Σκραμπλ γι' αυτούς που ακούν αλλά ακόμη και γι' αυτούς που δεν ακούν. Ο Γ.Ε. Τζόελ χοροπηδά τριγύρω σαν παιδί σε ζαχαροπλαστείο. Ο Τζο Έντλι μιλάει για το επίπεδο της ενέργειάς του πίσω από μια γαλάζια μάσκα χειρουργείου που έβαλε για να αμυνθεί στον καπνό απ' τα τσιγάρα. («Να 'τος ο Νταρθ Βέιντερ του Σκραμπλ», λέει ο Τζιμ Γκίαρι). Σ' ένα εσπιατόριο, ο Μπράιαν Καπελέτο διαβάζει φωναχτά την περιγραφή ενός πιάτου στο μενού καθώς μια γκαρσόνα απομακρύνεται αμήχανα. «Μπράιαν», η φίλη του τον επιπλήττει. «Μην το ερμηνεύεις. Μόνο παράγγειλέ το».

Η ιδιόρρυθμη συμπεριφορά των Αμερικανών –και η αλαζονεία ότι είναι οι καλύτεροι– είναι κάπως υπερβολική για τη βρετανική ομάδα. Στο τέλος τέλος, ο Νάιμαν θεωρείται ο καλύτερος παίκτης SOWPODS στον κόσμο. Οι Βρετανοί κυριάρχησαν το 1993, παίρνοντας τρεις από τις πέντε πρώτες θέσεις και τέσσερις από τις πρώτες δεκαπέντε το 1997 (βέβαια, οι Αμερικανοί πήραν τις θέσεις από την πρώτη ως την τέταρτη). Κι ακόμη, όταν τα εννέα μέλη της αγγλικής ομάδας συναθροίζονται για μια φωτογραφία, κανένας από άλλη χώρα δεν τραβάει φωτογραφίες. Αυτό εγείρει ένα ερώτημα που πικραίνει τους Βρετανούς: είναι οι Αμερικανοί αληθινά καλύτεροι; Ή απλώς πιο αλλόκοτοι;

«Οι περισσότεροι Αμερικάνοι είναι κάπως υπερβολικοί. Είναι συνάρτηση των εθνικών χαρακτηριστικών», υποστηρίζει ο Φίλιπ Νέλκον, ο άνθρωπος του Σκραμπλ της Mattel, τέσσερις φορές εθνικός πρωταθλητής ο ίδιος. «Πιστεύω ότι οι παίκτες του Ηνωμένου Βασιλείου είναι το ίδιο ισχυροί

με αυτούς των ΗΠΑ, αλλά απλώς δεν το δείχνουν. Θα 'λεγα πως έχουμε πιο πολλούς κανονικούς τύπους από σας». Λέει ότι «οι τύποι Σέρμαν-Έντλι» –εκκεντρικοί που άφοβα, ή και ενθουσιωδώς, επιδεικνύουν τις παραξενιές τους– θα ήταν ασυνήθιστοι στο Ηνωμένο Βασίλειο. Ή, όπως ο Άγγλος Ντέιβιντ Γουέμπ, επαγγελματίας λογιστής, συνοψίζει για τους Αμερικανούς: «Δεν μπορώ να φανταστώ να είμαι κάποιος απ' αυτούς».

«Όλοι οι Γιάνκηδες μοιάζουν να ζουν στο κέντρο του δικού τους σύμπαντος με μόνο θαμπή αντίληψη και καθόλου ενδιαφέρον για τη ζωή έξω από αυτό», μου λέει ο Γουέμπ. Το άνοιγμα ενός θέματος σε μια συζήτηση εκλαμβάνεται ως αληθινή ανάκριση για το σύμπαν τους, όμως δεν δείχνουν καμία ανάγκη για αμοιβαιότητα. Υπάρχει συναδελφικότητα ανάμεσα στους Βρετανούς στο εξωτερικό, η οποία απλούστατα δεν υπάρχει στους Γιάνκηδες. Χαιρόμαστε την παρέα και νοιαζόμαστε για την ομάδα και για το πώς πάει ο καθένας. Δεν έχω δει ποτέ έναν Γιάνκη να δείχνει ενδιαφέρον για την απόδοση ενός συμπατριώτη του, ή έστω για οποιουδήποτε άλλου.

»Μετά απ' όλα αυτά, οι Γιάνκηδες είναι μάλλον καλοί στο Σκραμπλ και είναι το μόνο έθνος που βάζουμε στόχο και δραστηριοποιούμαστε για να κερδίσουμε κάθε δύο χρόνια».

Από τις πρώιμες μέρες του Σπιτιού των Ψύλλων, οι Αμερικανοί έπαιζαν με τρόπο «όλα για τη νίκη». Όμως οι Άγγλοι ήταν καθώς πρέπει. Για χρόνια έπαιζαν παιχνίδι συνεργασίας, στο οποίο ο σκοπός δεν ήταν να κερδίσεις αλλά να σκοράρεις τους περισσότερους δυνατόν πόντους. Οι παίκτες άλλαζαν συχνά ή χαράμιζαν δύο ή τρία γράμματα ώσπου να κάνουν σκραμπλ. Υπήρχαν άγραφοι νόμοι: Τα φωνήεντα έπρεπε να τοποθετούνται ελεύθερα δίπλα σε τετράγωνα αξίας, επιτρέποντας ψηλές βαθμολογίες, κινήσεις με τα X, J & Z. Το τετράγωνο τριπλής αξίας λέξης δεν καλυπτόταν παρ' εκτός για τριπλά-τριπλά ή για «επί εννιά», όπως είναι η βρετανική ορολογία. Οι παίκτες προσπαθούσαν να βάλουν ένα E στη δεύτερη θέση της γραμμής επί τρία για να διευκολύνουν τα «επί εννιά». Το σημείο αναφοράς ήταν δέκα πόντοι ανά γράμμα και το συνολικό σκορ στα παιχνίδια ήταν περίπου 1.000.

Όσο τα δύο μέρη συνεργάζονταν –και δεν το 'καναν πάντα– το Σκραμπλ ήταν λιγότερο ανταγωνιστικό. Ο Νέλκον μια φορά έπιασε 804 στο εθνικό της Βρετανίας. Το ρεκόρ σε τουρνουά της Βρετανίας είναι 849. Ο Φιλ Άπλμπι, σε φιλικό παιχνίδι, χτύπησε 1.049 πόντους, το οποίο καταγράφηκε στο Βιβλίο Γκίνες ως το παιχνίδι με το μεγαλύτερο σκορ. Ο Άπλμπι έπαιξε

το OXIDIZERS για 374 πόντους σε «επί εννιά» που έμενε ανοιχτό για αρκετούς γύρους και το LACQUERS για 221. «Έχασα ένα ακόμη επί εννιά αργότερα», θυμάται. «Θα είχα πιάσει χίλια διακόσια».

Τώρα, λέει ο Άπλμπι, «η παλιά βρετανική προσέγγιση είναι τόσο κατασκευασμένη που είναι σχεδόν να ντρέπεται». Ως τα μέσα της δεκαετίας του '80, ενήμεροι για την εξάπλωση της σκηνής του Σκραμπλ στην άλλη πλευρά του Ατλαντικού και βαριεστημένοι με το παιχνίδι «παρακαλώ, μετά από σας», οι Βρετανοί εξπέρ το γύρισαν στο αμερικάνικο σύστημα παιξίματος. Το 1989, ο Άπλμπι κι ο Νάιμαν ταξίδεψαν στο Ρίνο για το βορειοαμερικανικό πρωτάθλημα. Οι Βρετανοί έμειναν μ' ανοιχτό το στόμα με το πόσο καλά διοργανωμένο ήταν το τουρνουά και με το πόσο παίκτες -221- έπαιρναν μέρος. «Ήταν μια εμπειρία που μας άνοιξε τα μάτια», λέει ο Άπλμπι. «Τέτοιο επίπεδο δεν είχαμε ξαναδεί ποτέ πριν».

Ήταν τόσο... αμερικάνικο. Μεγαλύτερο, σκληρότερο, επιδεικτικότερο. Περισσότεροι παίκτες, περισσότερα λεφτά, περισσότερο ανταγωνιστικό. Υπογράμμιζε την πολιτισμική διαφορά ανάμεσα στους Βρετανούς και τους Γιάνκηδες. Στις Ηνωμένες Πολιτείες, το Σκραμπλ ήταν όλο κι όλο που είχε σημασία. Στην Αγγλία, δεν θα ήταν σωστό να εμφανιστεί κανείς με τόσο ακλόνητη μονομανία. Ενώ ο Γ.Ε. Τζόελ θα έλεγε σ' όσους έχουν αυτιά ότι η νίκη του στο παγκόσμιο του 1997 του προσέδωσε κύρος, η αντίληψη ότι το Σκραμπλ είναι κάτι παραπάνω από ένα παιχνίδι φαίνεται στους Βρετανούς παίκτες παραφουσκωμένη και υπερφίαλη. «Το Σκραμπλ δεν δίνει κύρος σε τίποτα», λέει κοφτά ο Ντέιβιντ Γουέμπ.

Ρωτάω τον Τζον Ουίλιαμς για τις διαφορές των δύο ομάδων. Μετά από περίπου είκοσι χρόνια παρατήρησης των εξπέρ, ο Ουίλιαμς είναι η Τζέιν Γκουντμπολ¹ του Σκραμπλ. Οι Βορειοαμερικανοί, πιστεύει, έχουν κάτι που κανένας απ' τους Βρετανούς δεν διαθέτει. Ο Ουίλιαμς το εντοπίζει στη συγκέντρωση του Έντλι, στη νευρική ένταση του Ντέιβιντ Μπίτζ, στο γρήγορο και επιθετικό παιχνίδι του Άνταμ Λόγκαν, στην ορμή του Τζόελ Σέρμαν, στο φονικό βλέμμα του Ματ Γκρέιχαμ (που δεν είναι στη Μελβούρνη γιατί δεν προκρίθηκε και δεν θα ερχόταν όπως και να 'χει, αφού δεν μπαίνει σε αεροπλάνα). Το βλέπει στον απεριόριστο, ανελέητο πόθο για νίκη. Δεν είναι μόνο που δεν νοιάζονται τι λεν οι άλλοι. Δεν είναι μόνο η έλλειψη αυτογνωσίας και αυτοσεβασμού. Και δεν είναι επίδειξη.

¹ Αγγλίδα που αφιέρωσε τη ζωή της στη μελέτη των χιμπατζήδων

Είναι μια απεγνωσμένη, με οποιοδήποτε κόστος, ανασφαλής ανάγκη υπερπροσπάθειας για τη νίκη, δίχως την οποία δεν αξίζει να ζεις.

«Αυτό είμαστε ως κουλτούρα», λέει ο Ουίλιαμς. «Μας γεννοβόλησαν οι ηττημένοι». «Κι οι Βρετανοί παθαίνουν πλάκα που είμαστε τόσο καλοί», προσθέτει.

Ο Μαρκ Νάιμαν βρίσκεται πιο κοντά απ' όλους στο συνδυασμό του βρετανικού και του αμερικάνικου Σκραμπλ. Μοιάζει με τον καλά προσαρμοσμένο γιάπη που παριστάνει ότι είναι, φορώντας μαύρα, τετραγωνισμένα γυαλιά Ντόλτσε & Γκαμπάνα κι ένα μαύρο φούτερ Ντόνα Κάραν. Όμως πάνω από το ταμπλό τρώει τα νύχια του και τραβάει τα μαλλιά του σαν να φτιάχνει ζαχαρωτά. Ο Νάιμαν είναι ο μόνος βρετανός παίκτης που οι Βορειοαμερικανοί πραγματικά *φοβούνται*. Κι έχουν λόγο. Σαν τον Καπελέτο, το αντίστοιχο παιδί-θαύμα στην Αμερική, ο Νάιμαν έχει περίφημη οπτική μνήμη, υπερφυσικές ικανότητες αναγραμματισμού και καλύτερη διορατικότητα στρατηγικής από τους ομοίους του. Διάολε, κάποτε τερμάτισε δεύτερος στο βορειοαμερικανικό πρωτάθλημα, όπου θα έπρεπε ν' αποφύγει τη χρήση των βρετανικών λέξεων που γέμιζαν το κεφάλι του. Ήταν σαν να έπαιζε μπιλιάρδο με μολύβι για στέκα.

Φοβούμενος μη χαρακτηριστεί ως περίεργος, αμερικάνικου στυλ παίκτης, ο Νάιμαν κάνει επίπονες προσπάθειες για να ελαχιστοποιήσει αυτή την κατηγορία. Παρά τις ενστάσεις του ίδιου, ο Νάιμαν έχει σμιλέψει ολόκληρη ζωή γύρω από τα αναγράμματα. Αυτό άρχισε όταν εμφανίστηκε έφηβος, σε ένα δημοφιλές τηλεπαιχνίδι που λεγόταν «Αντίστροφη Μέτρηση». Σε δυο διαγωνιζόμενους δείχνονταν εννιά γράμματα και είχαν τριάντα δευτερόλεπτα για να βρουν τη μακρύτερη λέξη. Ο Μαρκ κέρδισε οκτώ φορές. Αργότερα του προσφέρθηκε εργασία στο σόου, στο οποίο σήμερα είναι παραγωγός.

Σαν κάποιους κορυφαίους Αμερικανούς, ο Νάιμαν παράτησε το Σκραμπλ για κάμποσο καιρό. Δεν είχε τίποτε άλλο να αποδείξει κι ήταν κουρασμένος από την πίεση. Αλλά αγαπούσε τα ταξίδια και τις λέξεις και τον συναγωνισμό. Έτσι έκανε περισσότερη προετοιμασία για το παγκόσμιο του 1997, απ' ό,τι για οποιοδήποτε άλλο τουρνουά. Αισθανόταν ανεπαρκής και τώρα ήθελε να δείξει στους αλαζόνες Αμερικανούς, οι οποίοι ένιωθαν καλύτεροι από ποτέ επειδή είχαν αρχίσει να αφοσιώνονται στο SOWPODS, ότι μπορούσε να παίζει ακόμη το παιχνίδι.

«Θέλω να είμαι ο καλύτερος», λέει. «Θέλω να ξαναγίνω παγκόσμιος πρωταθλητής».

17. Το παγκόσμιο

Ο πρώτος αγώνας σε κάθε τουρνουά Σκραμπλ –στο παγκόσμιο στη Μελβούρνη ή σε κάποιο μοτέλ δίπλα στον αυτοκινητόδρομο του Λονγκ Άιλαντ– είναι πάντα ο πιο σφικτός. Είναι η υπόσχεση του νέου, η απεριόριστη ελπίδα για τέλεια γράμματα, η αυταπάτη ότι το δυνατό μπορεί να υπερिσχύσει παροδικά του πιθανού, σ' ένα παιχνίδι που κυριαρχείται απ' αυτές τις δίδυμες αντιμαχόμενες δυνάμεις. Ως πρωταθλητής που υπερασπίζεται τον τίτλο του, ο Γ.Ε. Τζόελ κάθεται στο τραπέζι 1 για τον πρώτο αγώνα. Βουτάει ένα χαρτομάντιλο σ' ένα ποτήρι νερό και καθαρίζει το προσωπικό του ταμπλό, φτιαγμένο από τη Mattel (τα τετράγωνα αξίας είναι στο ίδιο χρώμα μ' αυτά στα ταμπλό της Hasbro, αλλά τα υπόλοιπα είναι χτυπητά πράσινα αντί σοκολατί). Μόλις σε δύο δευτερόλεπτα, ο αντίπαλος του Τζόελ κάνει την πρώτη κίνηση του τουρνουά: QAT.

Καθώς σουλατσάρω στην αίθουσα αγώνων για να συλλάβω τις πρώτες στιγμές, μια γνώριμη ένταση ανταγωνισμού διαπερνά το σώμα μου. Είμαι σε υπερδιέγερση: τα μάτια ανοίγουν, η ανάσα βαθαίνει, οι νευρώνες τεντώνονται. Ο Μπομπ Φελτ παίζει WHORING. Ο Τζιμ Γκίαρι πετάει κάτω το YAWNING. Ο Φιλ Άπλμπι παίζει DZO#. Ο Μπράιαν Καπελέτο ξεκινά με το QUINA#, βάζοντας τα τελευταία τρία γράμματα πάνω από το FOH που έχει παίξει ο αντίπαλός του. Ο Στιβ Πολάτνικ των Η.Π.Α. βάζει τρία σκραμπλ στη σειρά –GOALIES, ALIZARIN και NOSTRILS– όμως ο αντίπαλός του, ο Πούι Τσενγκ Γούι από τη Μαλαισία, κάνει το LEAFERY#.

Ο Τζόελ Γουόπνικ στήνει τα DEA?ING στο αναλόγιό του. Ο Γουόπνικ φέρεται σαν ερημίτης από τότε που φτάσαμε· βγαίνει απ' το δωμάτιο του μόνο για περίπατους γύρω απ' τη λίμνη Άλμπερτ και για το δείπνο με τους άλλους παίκτες. Λοξοκοιτάζει, με βλέπει δυο μέτρα μακριά του και με διώχνει με ένα «ξουτ!».

Οι Ρουμάνοι μου, όπως πατερναλιστικά τους σκέφτομαι, γίνονται οι αντιπροσωπευτικοί μου τύποι. Ειδικά ο Κάτα. Η γνώση του των αγγλικών ως ομιλούμενης γλώσσας είναι ουσιαστικά μηδενική, αλλά φτιάχνει και μελετάει λίστες (η αγαπημένη του: οι τετρακόσιες λέξεις που

είναι αποδεκτές και στο ρουμάνικο και στο αγγλικό). Ο Κάτα παίζει με τον Λέστερ Σόνμπραν στον πρώτο γύρο. Αυτό το παιχνίδι είναι μεγάλη συγκίνηση για τον μοναδικό κομμουνιστή της ομάδας των ΗΠΑ. Μετά από τρεις γύρους, ο Λέστερ είναι μπροστά 147-40, ενώ ο Κάτα προσπαθεί να κάνει το LINTERS, FLINTERS*. «Μου ακούγεται σωστό», λέει ο Κάτα καθώς ο έφορος ερευνά τη λέξη. «Δεν είναι σωστό», λέει ο Λέστερ ευγενικά. «Μηδέν», λέει ο Κάτα αποκαρδιωμένος, μαζεύοντας τα γράμματά του.

Περιφέρομαι στην αίθουσα και ξαναγυρνάω στον Κάτα. Χάνει 457-237, όμως έχει κάνει ένα σκραμπλ, το StRIPES κι έχει και το δεύτερο μπαλαντέρ! Καμπουριάζει πάνω από το τραπέζι – η πλάτη του κυρτωμένη σαν προϊστορικός άνθρωπος σε σκίτσο του National Geographic, το πρόσωπό του εκατοστά από το ταμπλό, ένας σωρός πιτυρίδας σημαδεύει το μαύρο τραπεζομάντιλο σαν φρέσκο χιόνι. Τραβάει τα RUY για να τα συνοδεύσει με τα ELT? και κουνάει το κεφάλι του. *Έλα Κάτα, σκέφτομαι, μη κουνάς το κεφάλι σου. Μπορείς να βρεις σκραμπλ!* Θέλω να διοχετεύσω τις σκέψεις μου στο μυαλό του. *UTtERLY! Cutlery! cRUELTY!*

Ο Κάτα δεν βρίσκει κανένα απ' αυτά. Ο Λέστερ κερδίζει 532-287.

«Είναι φοβερός. Φαντάσου εμένα να παίζω στα ρουμάνικα», μου λέει ο Λέστερ. Στο φύλλο του προγράμματός του, παίρνει αυτόγραφο από τον Κάτα.

Αντίθετα με τον Κάτα, ο Νταν δεν έχει επίγνωση των γλωσσικών του αδυναμιών. Αφού έχασε από έναν Άγγλο για περίπου 200 πόντους, ένα πληγωμένο χαμόγελο αποκαλύπτεται στη λεωφόρο των σπασμένων δοντιών του. «Ωραία. Εντάξει.», λέει ψευδά. «Είχε καλύτερα γράμματα».

Όχι δίχως λόγο, ο Τζιμ Γκίαρι έχει τον Μπράιαν Καπελέτο φαβορί για νίκη στο παγκόσμιο. Τα τελευταία δύο χρόνια, ο Μπράιαν είναι μακράν ο καλύτερος παίκτης στη Βόρεια Αμερική. Από όλους τους παίκτες με τους οποίους μιλάω στη Μελβούρνη, μόνο ο Ντέβιντ Μπόιζ δεν φαίνεται να πτοείται από τα επιτεύγματα του Μπράιαν. «*Ο Μπράιαν*», λέει με αδύναμη φωνή και δήθεν σεβασμό. «Ο μύθος του Μπράιαν. Ο κόσμοςκάθετα και σκέφτεται, “Ουάου, είναι τόσο καλύτερος απ' οποιονδήποτε άλλον”. Δεν έχει αποδείξει ακόμη τίποτα στο SOWPODS».

Πράγματι, αυτό είναι η μόνη του αδυναμία. Ο Μπράιαν τερμάτισε δέκατος στο παγκόσμιο του 1997 και αντίθετα με τον Τζο Έντλι ή τον Γ.Ε. Τζόελ, δεν έχει ραφινάρε τις ικανότητες του στο SOWPODS παίζοντας σε προσοδοφόρα τουρνουά στη Σιγκαπούρη ή τη Μπανγκόκ. Έτσι, όταν ο

Μπράιαν χάνει από έναν Βρετανό παίκτη στον πρώτο του αγώνα, από έναν Αυστραλό στον δεύτερο κι από έναν από τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα στον τρίτο, αναρωτιέμαι αν ο Μπόιζ είχε δίκιο. Όπως και να 'χει, ο ενενηκοστός έβδομος Μπράιαν Καπελέτο κάθεται στην τελευταία καρέκλα, στο τελευταίο τραπέζι, το 49, της αίθουσας αγώνων. Παίζει με τον παίκτη στην ενενηκοστή όγδοη θέση, τον μόνο στην αίθουσα που έχει μηδέν νίκες και χειρότερη διαφορά σκορ απ' αυτόν: ο Μπράιαν παίζει μ' έναν απ' τους Ρουμάνους μου. Κερδίζει 502-269, αλλά αυτό είναι μικρή παρηγοριά. Ο Μπράιαν ντρέπεται.

Μετά από έξι γύρους, μόνο ένας παίκτης είναι δίχως ήττα: ο Νάιτζελ Ρίτσαρντς της Νέας Ζηλανδίας, ένας ατρόμητος τριανταδυσάχρονος, τεχνικός εταιρείας ύδρευσης, που θεωρείται ότι γνωρίζει πιο πολλές λέξεις απ' όλους τους παίκτες. Ο Νάιτζελ παίζει μόνο τέσσερα χρόνια, όμως είναι ήδη θρύλος: ο Νάιτζελ έπαιξε CHLORODyNE# ανάμεσα σε τρία ασύνδετα γράμματα, SAPROZOIC σ' ένα ZO# και την άγνωστη αμερικάνικη λέξη GOOSEFISH\$. Ο Νάιτζελ έχει διαβάσει όλες τις 1.953 σελίδες του Λεξικού Chambers και λέει ότι είναι ικανός να θυμάται λέξεις απλώς και μόνο ανασύροντας στο μυαλό του τις σελίδες ως εικόνες.

Στο τέλος της πρώτης μέρας, ο Νάιτζελ είναι στην πρώτη θέση με επίδοση 7-1, μπροστά από τρεις άλλους παίκτες που έχουν τις ίδιες νίκες αλλά μικρότερες διαφορές σκορ, με τον Γ.Ε. Τζόελ μεταξύ τους. Δέκα παίκτες έχουν έξι νίκες. Ο Καπελέτο κάνει αντεπίθεση τσακίζοντας τους τελευταίους πέντε αντιπάλους του της ημέρας. Ο Γουόπνικ έχει επίσης πέντε νίκες, όπως κι ο Έντλι, ο οποίος παρ' όλα αυτά είναι αγανακτισμένος και σχεδόν με ξαποστέλνει στο χολ του ξενοδοχείου.

Πριν αρχίσουν τα παιχνίδια της δεύτερης ημέρας, μελετώ προσεκτικά τα ιμέιλ που έρχονται απ' όλον τον κόσμο και αναρτώνται σ' έναν πίνακα στο διάδρομο. Υπάρχουν μηνύματα για τον Έντλι, από τον κουμπάρο του και συνάδελφό του στο Σκραμπλ Τζέρι Λέρμαν και για τον Λόγκαν, τον Μπόιζ, τον Γουόπνικ, τους Καναδέζους. Υπάρχει ένα, στα πολωνικά, για τον μοναδικό εκπρόσωπο της χώρας αυτής. (*“Wczorajsze wyniki przekazal e Twojej Zonie”*, αρχίζει, αποδεικνύοντας το γιατί τα Ζ και J δεν έχουν πολλούς βαθμούς στο πολωνικό Σκραμπλ). Υπάρχουν ιμέιλ για την ομάδα του Πακιστάν και τους Φιλιπινέζους. Ο Κρις Κρι, ο αξιαγάπητος, παραπονιάρης Τεξανός που παρακολουθεί το τουρνουά από το ίντερνετ, έχει στείλει ένα για τον Καπελέτο: «Βέβαια, δίνεις στην αρχή αβαντάζ σε όλους. Είσαι ο καλύτερος που υπάρχει. Αυτό θα φανεί».

Ο Γ.Ε. Τζόελ επέμενε ότι δεν είχε προετοιμαστεί για τη Μελβούρνη. Τις βδομάδες πριν το ταξίδι είχε κρυώσει και πονούσε στην πλάτη του. «Ακόμη αισθάνομαι χάλια. Έχω ένα προαίσθημα ότι δεν θα ευχαριστηθώ το ταξίδι κι ότι η συμμετοχή μου στο τουρνουά θα είναι χάσιμο χρόνου γιατί δεν είμαι σε θέση να μελετήσω. Παρακολουθώ πολύ μπέιζμπολ και ξεκουράζομαι περισσότερο από το συνηθισμένο. Μου 'μεινε μια βδομάδα για να βελτιωθώ αλλά δεν νιώθω και πολύ σίγουρος για την ώρα. Αααχ!» Πήρε αντιισταμινικά. Όμως τα αντιισταμινικά τον έκαναν να αισθάνεται άσχημα και ανακάτεψαν το στομάχι του. Και η ασπιρίνη για τον πόνο στην πλάτη δημιούργησε πιο πολλά οξέα στο στομάχι του.

Φαίνεται καλά τώρα. Στον αγώνα 11, εναντίον του Νάιτζελ, ο Τζόελ παίζει GHARRIES και κάνει το 423-347, έπειτα τραβάει τα ACIOST? Και παίζει αστραπιαία AgNOSTIC σ' ένα ελεύθερο Ν και προηγείται 501-375. Βγάζει ένα κουτάλι του ξενοδοχείου κι ένα κουτάκι με μια τάρτα, κάθεται πίσω στην καρέκλα του κι αρχίζει να τρώει. Με τα μάτια να συσπώνται και τα σαγόνια του να ανεβοκατεβαίνουν, ο Τζόελ καθαρίζει το παιχνίδι και φτάνει στο 10-1 και την πρώτη θέση.

Ο Κάτα στο μεταξύ έχει κλείσει το τραπέζι 49 ως μόνιμη κατοικία του. Η ματαιότητα μεγαλώνει διαρκώς -0-4 με διαφορά -641, 0-6 με -1165, 2-9 με -1476 -και μαζί μ' αυτή και η συμπάθειά μου. Κάθε φορά που περνάω από το τραπέζι του, ο Κάτα είναι μια εικόνα του πόνου, με την πλάτη του κυρτωμένη σαν ερωτηματικό, το σαγόνι του να αναπαύεται μες στα χέρια του, το στόμα του να χάσκει, ατενίζει το Σκραμπλ σαν να ήταν τραπέζι για πνευματιστικές συγκεντρώσεις, μόνο που δεν του δίνει απαντήσεις.

Αλλά και κάθε φορά που περνάω, ο Κάτα έχει μπαλαντέρ στο αναλόγιό του. Του διαφεύγει το ARMORIEs, μετά το PREENInG. Στο επόμενο παιχνίδι, θα πάρει τα ELORST?, όμως δεν θα βρει καμιά από τις δεκάδες επταγράμματα λέξεις που σχηματίζουν αυτά τα γράμματα. Ύστερα παίρνει τα EELNR?? -τέλεια ισορροπημένος συνδυασμός φωνηέντων, συμφώνων και μπαλαντέρ που παράγουν πληθώρα σκραμπλ- αλλά ο Κάτα δεν έχει καμιά τύχη.

Αυτή τη φορά είναι τα AENORT?, με περισσότερα από μια ντουζίνα δυνατά σκραμπλ, τουλάχιστον τρία απ' τα οποία πιθανόν γνωρίζει ο Κάτα (η κοινή ομάδα αναγραμματών SENATOR, ATONERS, TREASON). Όπως ανακατεύει τα γράμματα, είναι φανερό ότι ο Κάτα δεν

βλέπει το ολοφάνερο κόλλημα – να κάνει το WEIRD WEIRDO με το Ο του. Στο μεταξύ, ο αντίπαλός του δημιουργεί ένα ακόμη ευκολότερο σημείο, παίζοντας τη λέξη MOO, στην οποία ο Κάτα μπορεί να προσθέσει ένα Ν ή S ή T (ή ένα D, L ή R, δίχως να αναφερθούν τα I, K ή το P που φτιάχνουν μόνο βρετανικές λέξεις). Του έχουν μείνει τρία λεπτά στο χρονόμετρό του με τουλάχιστον τα μισά γράμματα ακόμη στο σακούλι. Ο Κάτα παίζει ένα Ο και τραβάει ένα C.

Ανακατεύει κι ανακατεύει κι ανακατεύει. Ξαφνικά, αποθέτει το CERATiN, κολλώντας το Ν στο MOON. Γίνομαι έξαλλος από χαρά. Ο Κάτα αγχώνεται όταν ο αντίπαλός του κάνει ένσταση –σύμφωνα με τον κανόνα της «ακώλυτης ένστασης», στο παγκόσμιο οι παίκτες δεν χάνουν τη σειρά τους για μη αποδεκτές ενστάσεις, παρά μόνο όταν παίζουν λάθος λέξεις– και μετά ανακουφίζεται όταν η λέξη αποδεικνύεται σωστή. Μετά το παιχνίδι λέω στον Κάτα και τον Νταν για το WEIRDO. «Κάποιος που είναι περίεργος, περίεργο άτομο», λέω.

«Όχι, δεν το ήξερα», λέει ο Κάτα.

«Weirdo;» λέει ο Νταν, σαν να φτύνει ένα κομμάτι χαλασμένου φρούτου.

Παρά την ένταση του ανταγωνισμού, παρά τα φθονερά και προσωπικά μίσση που συσσωρεύονται χρόνο με το χρόνο, το Σκραμπλ θριαμβεύει. Οι παίκτες κοροϊδεύουν τον Μπομπ Φελτ, όμως του κάνουν το χατίρι να φλυαρεί για γράμματα. Ο Γ.Ε. Τζόελ μπορεί να είναι ενοχλητικός, απαιτητικός και προσβλητικός, σαν μικρός αδερφός, όμως είναι επίσης ευαίσθητος και έξυπνος και περήφανος για το ταλέντο του. Κάθομαι σ' ένα κινέζικο εστιατόριο ενός προαστίου της Μελβούρνης μαζί με τον Λέστερ και την Τζόαν, τους αγαπημένους μου σοσιαλιστές, τον Ρον και τη Σούζι Τίκερτ, τον αδερφό του Γ.Ε. Τζόελ, τον Λάρι και τον ιδιότροπο πατέρα τους, τον Μάικ, τη Λίζα Όντομ, την Αμερικανίδα με την πιο ψηλή βαθμολογία κατάταξης και τον σύντροφό της, τον Στιβ Πελίνεν, εξπέρ κι ο ίδιος, και με τον Τζιμ Γκίαρι, τον κοντόχοντρο, σαρκαστικό, ιδιοφυή παίκτη του πόκερ και σκέφτομαι: Τι γυρεύω εδώ μ' αυτούς; Και γιατί αισθάνομαι τόσο άνετα;

Έχω ταξιδέψει γύρω από τη μισή υδρόγειο για να παρακολουθήσω ένα τουρνουά Σκραμπλ. Δεν θα 'μουν εδώ βέβαια αν δεν έγραφα για το παιχνίδι, αλλά νιώθω σαν να 'μαι εκεί όπου ανήκω. Χαίρομαι τη φλυαρία για το Σκραμπλ και την παρασκηνιακή συζήτηση που με κάνει να μαθαίνω

καλύτερα κάποιους από τους συντρόφους μου στο Σκραμπλ ως κανονικούς ανθρώπους. Δεν είναι πια απλώς «χαρακτήρες» με τη λογοτεχνική έννοια αλλά φίλοι, και το παιχνίδι από μόνο του έχει εδραιώσει μόνιμα συναισθήματα μέσα μου που υπερβαίνουν τις νίκες και τις ήττες. Δεν είμαι σίγουρος ότι αυτό είναι ορθολογικό –να πιστεύω όπως πολλοί άλλοι ότι ένα επιτραπέζιο παιχνίδι κατέχει ένα είδος κοσμικής δύναμης– όμως ωστόσο το αισθάνομαι.

Το αισθάνομαι καθώς περιμένω το ασανσέρ στον πέμπτο όροφο του ξενοδοχείου, όπου εγώ και ο Γ.Ε.Τζόελ πλαγιάζουμε. Σκύβω απ' τον τοίχο και ρίχνω μια ματιά από το αίθριο, κάτω στην αίθουσα υποδοχής· πέντε έξι φιλικά παιχνίδια είναι σε εξέλιξη. Ακούω το θρόισμα των γραμμάτων και τον κουβεντολόι των παικτών. Από δω πάνω τα ταμπλό φαίνονται σαν σπιρτόκουτα και οι παίκτες σχεδόν δεν αναγνωρίζονται. Μου αρέσει η σκηνή τόσο πολύ, που θέλω να γλιστρήσω κάτω και να αιωρούμαι πάνω από τα ταμπλό και ν' απορροφώ τις λέξεις, την τακτική, την ατμόσφαιρα. Είναι τόσο αόριστο και τόσο χειροπιαστό που θέλω να φωνάξω.

Το ξανααισθάνομαι αργά τη νύχτα πριν την τελευταία, γεμάτη αγώνες μέρα. Ο Γ.Ε. Τζόελ είχε ένα άσχημο απόγευμα, πέφτοντας στο 11-5. Τρεις παίκτες είναι στις δώδεκα νίκες, μεταξύ τους ο Γουόπνικ κι ο Νάιμαν. Οκτώ παίκτες συνωστίζονται στις έντεκα νίκες –ο Μπόιζ, ο Σέρμαν, ο Καπελέτο, ο Λόγκαν, δύο Βρετανοί, ένας Αυστραλός κι ένας Ταϊλανδός. Ο Νάιτζελ Ρίτσαρντς έχει δέκα νίκες.

Αλλά γύρω στις έντεκα, ο ανταγωνισμός περνάει σε δεύτερη μοίρα. Ένα πλήθος από μας έχει μόλις γυρίσει από ένα ακόμη γεύμα και παίκτες του Σκραμπλ διαφόρων εθνικοτήτων γεμίζουν την αίθουσα υποδοχής, λίγοι παίζουν, οι περισσότεροι κάθονται γύρω γύρω πίνοντας και συζητώντας. Ο Πολ Έποσταϊν, ταξιτζής και ροκ μουσικός από το Αν Άρμπορ του Μίσιγκαν, παίζει στο πιάνο μελωδίες των Ρόλινγκ Στόουνς και των Μπιτλς –παίζει το «Πίσω στην Ε.Σ.Σ.Δ.» και αναρωτιέμαι αν ο Λέστερ το προσέχει και κατόπιν αναλαμβάνει ο Γ.Ε. Τζόελ.

Ο Τζόελ συχνά λέει ότι αυτό που πραγματικά ήθελε να γίνει στη ζωή του, αν δεν ήταν καταραμένος από το σώμα του, την εμφάνισή του και την ένρινη προφορά του, ήταν τραγουδιστής· αφού κέρδισε το παγκόσμιο, ο Τζόελ έλπιζε να πάει στον Ντέιβιντ Λέτερμαν¹, να μιλήσει για

¹ Τηλεοπτικό σόου του καναλιού CBS.

το Σκραμπλ και να κάνει μια επίδειξη, όμως αυτό δεν έγινε ποτέ. Χωρίς φανφάρες, κάθεται στο μαύρο μικρό πιάνο με ουρά και ορμάει στα πλήκτρα. Είναι φασαρτζής με βαρύ πόδι στο χτύπημα και στέκει σοβαρός, λυγισμένος πάνω από τα πλήκτρα σαν να ήταν ταμπλό του Σκραμπλ. Βγάζει ένα δυνατό βαθύ βιμπράτο που κάνει όλους τους συναδέλφους του να σταματήσουν για να τον ακούσουν.

Αφοσιώνομαι στον Τζόελ, στον μικρούλη Τζόελ που σφυροκοπάει τα πλήκτρα με ζήλο, εξορκίζοντας τους δαίμονές του, τώρα στο πιάνο όπως πριν σ' ένα σωρό γράμματα, εκθέτοντας τον εαυτό του δίχως φόβο και ντροπή, με χαρά.

Ο Γ.Ε. Τζόελ τραγουδάει Μπίλι Τζόελ.

Ίσως έχεις δίκιο, σιγομουρμουρίζει, ίσως είμαι τρελός¹.

Το επόμενο πρωί συμβαίνουν αξιοσημείωτα πράγματα. Στο τραπέζι 3, ο Νάιτζελ Ρίτσαρντς παίζει THIONINE\$, μια βιολετί χρωστική ουσία, ο Άνταμ Λόγκαν παίζει FLIGHT και το σχετικό τμήμα του ταμπλό είναι ως εξής:

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O
1															
2															
3			F												
4		L						F							
5		I	V	E	T	E	R	A	N	S				W	
6		G					R	G	O					A	
7		H					R			B	L	I	N	D	
8			T	H	I	O	N	E							D
9							T								
10							E								

Τρεις γύρους μετά, ο Νάιτζελ βάζει κάτω το USE, φτιάχνοντας τα UG#, SH & ETHIONINE\$, το οποίο είναι ένα αμινοξύ.

¹ “You may be right, I may be crazy”, επιτυχία του Billy Joel της δεκαετίας του 80.

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O
1															
2												O			
3			F									U			
4			L					F			T				
5			I		V	E	T	E	R	A	N	S		W	
6		U	G					R		G	O			A	
7		S	H					R			B	L	I	N	D
8		E	T	H	I	O	N		T		E				
9															
10								E							

Στον επόμενο γύρο, ο Άνταμ κάνει *άλλη* μια επέκταση παίζοντας BAM σε τριπλή αξία λέξης, σχηματίζοντας τα BUG, ASH & METHIONINE, άλλο ένα αμινοξύ.

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O
1															
2												O			
3			F									U			
4			L					F			T				
5			I		V	E	T	E	R	A	N	S		W	
6	B	U	G					R		G	O			A	
7	A	S	H					R			B	L	I	N	D
8	M	E	T	H	I	O	N		T		E				
9															
10								E							

Στην τελευταία κίνηση του, ο Άνταμ με τρία γράμματα έπιασε 78 πόντους. «Δεν ξέρω ακριβώς πώς ήξερα τις λέξεις· ίσως μνήμες από την οργανική χημεία ή από κάποιο γνωστό βιβλίο για το θέμα (*Γκοντέλ, Έσερ, Μπαχ*)¹, μου λέει ο Άνταμ σ' ένα ιμείλ μετά το τουρνουά. «Και νομίζω ότι είχα ακούσει αυτά τα κολλήματα σε μια συζήτηση για το Σκραμπλ. Είδα τη δυνατότητα μόλις έπαιξε THIONINE και, πίστεψέ με, όταν έπαιξε USE, ήμουν πολύ ικανοποιημένος που είδα ότι μόλις είχα πάρει το M!»

Στον ίδιο γύρο, ο Γουόρνικ κάνει τη λέξη GLOM στο επί εννιά, όχι σκραμπλ, EGLOMISE\$ για 99 πόντους. Κι όταν ο Μπράιαν Καπελέτο κερδίζει τον Μαρκ Νάιμαν, περνάει στην πρώτη θέση της κατάταξης. Ο

¹ Βιβλίο του Hofstadter που ασχολείται με τη δημιουργία τριών ιδιοφυιών-του μαθηματικού Γκοντέλ, του καλλιτέχνη Έσερ και του συνθέτη Μπαχ.

Μπράιαν πήγε από την 97η θέση στην πρώτη, από το τραπέζι 49 στο τραπέζι 1. Μετά από δεκαεennιά γύρους, τα δύο φαβορί του Τζιμ Γκίαρι –ο Μπράιαν κι ο Μαρκ– έρχονται πρώτος και δεύτερος.

Σταματώ στο παλιό σημαδεμένο έδαφος του Μπράιαν, το τραπέζι 49, κι όπως το περίμενα, ο Κάτα έχει άλλο ένα μπαλαντέρ στα γράμματά του: CINOSU? Αυτήν τη φορά, ωστόσο, βρίσκει λέξη! AUCtIONS! Ποιος είναι ο Γίγαντας των Καρπαθίων τώρα;

Ο Νταν κάνει κάποιες εντυπωσιακές κινήσεις επίσης. «Το καλύτερο παιχνίδι μου», μου λέει συγκινητικά κι ύστερα ξαναμετρά τις καλύτερες κινήσεις του.

«ACTINIDE», λέει. Ακ-Τιν-Άι-ντι¹.

«STRIVERS», λέει μετά, πιάνοντας τη σωστή προφορά.

«Και hoe-ax».

Hoe-ax; Hoe-ax; Αναρωπιέμαι αν το HOEAX είναι σωστό στο βρετανικό λεξικό. Κοιτάω το φύλλο βαθμολογίας του.

«Α», λέω χαμογελώντας πλατιά, «Hoax».

Έχω οκτώ», λέει ο Νταν. Οκτώ νίκες είναι πράγματι αξιοσημείωτες. Του λέω, τόσες όσες ένας Καναδός ή Αυστραλός.

«Αλλά δεν είναι καλά», λέει. «Δέκα είναι καλά. Θέλω δέκα. Αυτές θα είναι νταμπλ». Ντουμπλ. «Νταμπλ από την προηγούμενη φορά».

Μετά τον αγώνα 20, στις πρώτες έξι θέσεις βρίσκονται παίκτες από έξι διαφορετικές χώρες –Αγγλία, Καναδάς, ΗΠΑ, Αυστραλία, Νιγηρία και Νέα Ζηλανδία. Όταν ο Βρετανός (Νάιμαν) κερδίζει τον Αυστραλό (Τζον Χόλγκεϊτ) στον αγώνα 21, το κάνει παίζοντας MPRET# στο τέλος, μια λέξη που δεν είχε χρησιμοποιηθεί ποτέ σε αγώνα (είναι πρώην ονομασία του κυβερνήτη της Αλβανίας). Το τελείωμα του Νάιμαν είναι τόσο εντυπωσιακό που οι θεατές γύρω από το τραπέζι 1 χειροκροτούν πραγματικά. Μετά από είκοσι δύο γύρους, ο Νάιμαν κι ο Γουόπνικ είναι 17-5. Μόνο οι Καπελέτο και Μπόιζ που είναι και οι δυο στο 15-7, έχουν πιθανότητα να τους πιάσουν. Ο Γ.Ε. Τζόελ έχει βγει έξω με 13-9.

Ο Νάιμαν χάνει απ' τον Ρον Τίκερτ. Ο Γουόπνικ χάνει απ' τον Μπόιζ. Αν ο Μπράιαν νικήσει, θα έχει αναδυθεί από τις στάχτες του τραπεζιού 49 και θα έχει δώσει την ευκαιρία στον εαυτό του να σιγήσει

¹ Η σωστή προφορά είναι «ακτινάνιτ».

τους επικριτές του για το SOWPODS. Παίζει μ' έναν Βρετανό, τον Άντριου Φίσερ, προηγείται με 20 πόντους καθώς το παιχνίδι τελειώνει κι έχει γράμματα για να νικήσει. Μετά, ο Φίσερ παίζει ΕΡΕΕ, κολλώντας ένα Ε στη λέξη RONT#, φτιάχνοντας το RONTΕ# για 35 πόντους. Ο Μπράιαν πιστεύει ότι είναι κίνηση απόγνωσης και κάνει ένσταση. Η λέξη γίνεται δεκτή. Ο Μπράιαν σαστίζει. Χάνει για 5 πόντους.

«Απλώς δεν ήξερα ένα βρετανικό πενταγράμματο», λέει ο Μπράιαν όταν τον ρωτώ τι συνέβη. «RONT & RONTΕ. Απλώς δεν ήξερα το κόλλημα. Δεν ήξερα το κόλλημα». Ο Μπράιαν είναι φουντωμένος στα πρόθυρα δακρύων. «Για πέντε πόντους», λέει. Αρπάζει το χέρι της φίλης του και γλιστράει κάτω στο χολ με το κεφάλι κάτω.

«Ο μαγικός αριθμός», λέει ο Ντέβιντ Μπόιζ, «είναι το ενενήντα δύο».

Με τόση διαφορά πρέπει να κερδίσει ο Μπόιζ τον Νάιμαν στο τελευταίο παιχνίδι για να πάει στα τελικά. Ο Γουόρνικ, που είναι στην πρώτη θέση λόγω μεγαλύτερης διαφοράς σκορ από τον Νάιμαν, θα πρέπει να χάσει με πάνω από 200 πόντους για να μην τα καταφέρει.

Έξι ώρες νωρίτερα είχε διαγράψει τις πιθανότητές του. Έχασε τα δύο πρώτα παιχνίδια της ημέρας και βούλιαξε στην εικοστή θέση. Επίσης, είχε επίμονες ημικρανίες. Ο Μπόιζ έπαιξε με πόνους και κέρδισε πέντε στη σειρά. Τώρα είναι στην αίθουσα υποδοχής, χορεύοντας στα ακροδάχτυλά των ποδιών του με νευρικούς στροβιλισμούς που τον εμπνέουν. Ανασύρει μια σκηνή από φαρσοκωμωδία του '70. «Έχεις δει το Γκάμπολ Ράλι; ¹» με ρωτάει. «Ο Ιταλιάνος ξηλώνει τον καθρέφτη και λέει, “Ό,τι είναι πίσω δεν έχει σημασία!” Κάθε φορά που μπλέκω σε τέτοια κατάσταση, αυτό σκέφτομαι» Κι ορμάει μες στην αίθουσα αγώνων.

Στο μεταξύ, στο τραπέζι 49, στις τελευταίες δύο θέσεις του τουρνουά, ο Νταν κι ο Κάτα παίζουν στον τελευταίο γύρο.

«Οι δύο Ρουμάνοι», λέει ο Νταν.

«Κανένα πρόβλημα», λέει ο Κάτα.

Ο Νάιμαν παίρνει προβάδισμα νωρίς. Ο Μπόιζ ξαναμπαίνει στο παιχνίδι. Ο Νάιμαν παίρνει διαφορά πάλι. Στο φύλλο βαθμολογίας του ο

¹ *Ταινία του Τσακ Μπέιλ (1976)*

Μαρκ δεν νοιάζεται για την αληθινή καταγραφή· καταγράφει το παιχνίδι σαν να είχε αρχίσει με προβάδισμα 91 πόντων, γιατί όλο που χρειάζεται είναι να μη χάσει παραπάνω απ' αυτό. Τρώει τα νύχια του αριστερού του χεριού. Ο Μπόιζ αγκαλιάζει το πονεμένο κεφάλι του και σκουπίζει το πρόσωπό του. Βάζει κάτω δύο γράμματα, μετά τα μαζεύει, μετά ελέγχει την καταγραφή του. Έχει μπαλαντέρ, αλλά ακατάλληλα γράμματα για να τα συνταιριάζει και όχι αρκετούς πόντους. Όταν το σακούλι αδειάζει, ο Μαρκ ξέρει ότι ο Ντέιβ δεν μπορεί να βάλει σκραμπλ. Ενώ θα χάσει το παιχνίδι και θα τερματίσουν και οι δυο με ίδια επίδοση 17-7, ο Μαρκ θα έχει καλύτερη διαφορά και θα συναντηθεί με τον Γουόπνικ στους τελικούς.

Ο Μαρκ ρίχνει μια ματιά στη φίλη του που στέκεται πίσω από το ρινγκ και της γνέφει επανειλημμένα. Με βλέπει που στέκομαι στ' αριστερά του και μου κλείνει το μάτι.

Ο αγώνας τελειώνει. Ο Μαρκ χτυπάει το στυλό του στο τραπέζι τρεις φορές και σηκώνεται. Το παιχνίδι πιάνει την τελευταία σελίδα στο καρνέ του, ένα σπιράλ σημειωματάριο με μπάλες ποδοσφαίρου στο εξώφυλλο. Το χρονόμετρό του δείχνει 00:01.

«Λοιπόν, είναι πάλι το 1993», λέει ο Μπόιζ, αναφερόμενος στον τελικό Νάιμαν-Γουόπνικ εκείνη τη χρονιά.

Καταφθάνει ο Γουόπνικ αφού κατατρόπωσε τον Τίκερτ.

«Καλή τύχη και στους δυο σας αύριο», λέει ο Μπόιζ, ευγενής παρά την ήττα του.

Ο Γουόπνικ γυρνάει προς τα μένα, ήδη ανασφαλής. «Ο Μαρκ είναι απίθανος και έχω απαίσια επίδοση εναντίον του», λέει, υπολογίζοντας επί τόπου ότι είναι 3-9 εναντίον του Μαρκ, συμπεριλαμβανομένου του 1-2 αυτής της εβδομάδας και του 2-3 στους τελικούς του 1993, όπου έχασε τρεις αγώνες στη σειρά.

Χιμάω στο τραπέζι 49. «Λοιπόν, ποιος είναι ο Ρουμάνος πρωταθλητής;» ρωτώ.

Ο Κάτα σηκώνει τους ώμους του και γέρνει το κεφάλι του προς τον λαμπερό, με εκτυφλωτικό χαμόγελο Νταν.

«Χρειάζεται τη νίκη», λέει ο Νταν, «κι εγώ χρειάζομαι την μπίρα».

Δεν είμαι σίγουρος τι σημαίνει αυτό, αλλά ακούγεται σαν κατάλληλο για διαφήμιση μπίρας. Ο Νταν τερματίζει στην ενενηκοστή πρώτη θέση με εννέα νίκες, δεκαπέντε ήττες και διαφορά -2.008 πόντους. Όχι ακριβώς ντουμπλ, αλλά σίγουρα καταπληκτικό. Ο Κάτα είναι

παντελώς τελευταίος, με τρεις νίκες, είκοσι μία ήττες και μια γαργαντούκρη διαφορά -2.991.

«Σήμερα, κακή τύχη, αλλά δεν κατηγορώ», λέει ο Νταν.

«Κανένα πρόβλημα», λέει ο Κάτα.

Τρελαίνομαι μ' αυτούς τους τύπους.

Το ότι οι δύο φιναλίστ είναι ένας Καναδός κι ένας Βρετανός φαίνεται δίκαιο. Οι Καναδοί τερμάτισαν στην πρώτη, τρίτη και τέταρτη θέση στην κατάταξη· Βρετανοί ήταν οι δεύτερος, πέμπτος κι έκτος. Ο Ρον Τίκερτ τερμάτισε ως πρώτος Αμερικανός στην έβδομη θέση. Ο Μπράιαν Καπελέτο, μετά από ένα εκπληκτικό 14-2, έχασε τους τέσσερις από τους πέντε τελευταίους αγώνες του για να τερματίσει στην ενδέκατη θέση. Ο Γ.Ε. Τζόελ επίσης τελείωσε με δεκαπέντε νίκες και στην δέκατη πέμπτη θέση. Ο Τζο Έντλ τερμάτισε με 13-11 κι ο Τζιμ Γκίαρι ήταν 12-12.

Για τους φιναλίστ το επόμενο πρωί, η αίθουσα αγώνων δεν έχει βουητό, ούτε ανακάτεμα γραμμάτων από άλλα τραπέζια, ούτε περισπασμούς της προσοχής τους από ενστάσεις ή περιφερόμενους θεατές. Όπως στην Ουάσινγκτον το 1997, το ματς «στους πέντε αγώνες» γίνεται σε μια μικρή αίθουσα εξοπλισμένη με βιντεοκάμερες που μεταδίδουν το παιχνίδι στους άλλους παίκτες μέσω κλειστού κυκλώματος. Με υπολογιστές θα γίνεται η ταυτόχρονη αναμετάδοση στο Διαδίκτυο. Χάρη στη δημοσιογραφική μου ιδιότητα, είμαι ένας από τους ελάχιστους (ένας κριτής λέξεων, σχολιαστές που καταγράφουν κάθε κίνηση, τεχνικοί και στελέχη της εταιρείας) που δικαιούνται να είναι μέσα στην αίθουσα κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού. Στην κυρίως αίθουσα τρεις οθόνες -μία για το ταμπλό, μία για τα γράμματα του Νάιμαν, μία για του Γουόπνικ- είναι μπροστά από είκοσι σειρές καρέκλες. Ο Γ.Ε. Τζόελ χαίρεται που ορίζεται ως ο ένας από τους δύο δευτερεύοντες σχολιαστές (μαζί μ' έναν Αυστραλό παίκτη). Φοράει τη γραβάτα του Σκραμπλ για την περίπτωση, αλλά όχι το μπουξεράκι.

Ο Γουόπνικ καταφθάνει πρώτος και βγάζει έξω το χρονόμετρό του, την καναδέζικη σημαία του και το τυχερό του κατακόκκινο πλαστικό αναλόγιο που είναι από ένα σετ του Σκραμπλ της δεκαετίας του 1950, αγορασμένο απ' τη μητέρα του. Ένας τεχνικός κολλάει με ταινία το αναλόγιο στο τραπέζι για να είναι μέσα στο πλάνο της κάμερας. Ο Γουόπνικ φαίνεται ετοιμόρροπος. Είχε ένα ήσυχο δείπνο στο ξενοδοχείο, μελέτησε τετραγράμματα βρετανικές λέξεις και έπεσε στο κρεβάτι στις δέκα

και μισή. Από νευρικότητα ξύπνησε στις τέσσερις τα χαράματα και κατάφερε να κοιμηθεί μόνο μια ώρα ακόμη. Τον βρίσκω στο πρωινό να τρώει μόνος του τηγανίτες. «Ανυπομονώ να τελειώσει αυτό, άσχετα με το τι θα συμβεί», μου λέει. «Θέλω να ηρεμήσω».

Ο Τζόελ είναι «λίγο πιο ανήσυχος» από το 1993, όταν έχασε απ' τον Νάιμαν στους τελικούς, και αναβιώνει αυτόν τον εφιάλητη για χάρη μου, ανάμεσα στις τηγανίτες. Είχε κερδίσει τις παρτίδες 1 και 2. Ο Μαρκ κέρδισε την τρίτη. Έπειτα, ο Τζόελ πήρε προβάδισμα 179 πόντων στην τέταρτη παρτίδα. Ο Μαρκ έπαιξε το X για 52 πόντους, πήρε και τα δύο μπαλαντέρ, έκανε δύο σκραμπλ και κέρδισε με 9 πόντους. Στον αγώνα 5, ο Μαρκ έπαιξε BEDAWIN# σε τριπλή αξία λέξης, ανοίγοντας μια ασταθή περιοχή του ταμπλό. Ο Μαρκ έκανε αντεπίθεση πάλι κι ο Τζόελ έχασε.

«Το τρομερό είναι ότι σκεφτόμουν αυτόν τον αγώνα κάθε μέρα για τα επόμενα τρία χρόνια», είπε. «Γι' αυτό είμαι ανήσυχος».

Ο Μαρκ καταφθάνει λίγα λεπτά μετά τον Τζόελ Γουόπνικ. Βγάζει έξω το δικό του αναλόγιο, ένα σκούρο ξύλινο που του έκαναν δώρο μετά τη νίκη του στο παγκόσμιο του 1993.

Καθώς οι τεχνικοί ολοκληρώνουν τους ελέγχους τους, ο Μαρκ κι ο Τζόελ κατευθύνονται έξω στην κυρίως αίθουσα και κουβεντιάζουν με τους άλλους παίκτες. Όταν μπαίνουν στην αίθουσα αγώνων, όλοι χειροκροτούν.

«Έχω επτά», ανακοινώνει ο Τζόελ, εννοώντας γράμματα.

Τριάντα τρία δευτερόλεπτα μετά, βάζει κάτω CHAPLET. «Ουδόντα έξι», λέει ο Τζόελ.

Έτσι θα 'ναι το παιχνίδι. Ο Τζόελ ξεφεύγει με μεγάλο προβάδισμα κι αυτά που μπορεί να κάνει ο Μαρκ είναι λίγα. Ο Τζόελ παίζει FILTHIER επί εννιά και παίρνει 109 πόντους. Ο Μαρκ ανταπαντά με το SEADROME για 74, αλλά ανοίγει το επί τρία. Ο Τζόελ τραβάει και τα δυο μπαλαντέρ για να τα συνδυάσει με τα AELRW και παίζει με το πάσο του. Πρώτα βάζει κάτω το WALkERs, αλλά το μαζεύει πριν χτυπήσει το χρονόμετρό του. «Απλώς δουλεύει τον Μαρκ», λέει ο Γκίαρι στην αίθουσα θεατών, όπου σχεδόν εκατό άνθρωποι έχουν συγκεντρωθεί. Τελικά, ο Τζόελ παίζει WARbLEs και είναι μπροστά 334-134.

Χάρη στην κάμερα, όλοι βλέπουν τα γράμματα του Τζόελ καθώς τα τοποθετεί στο κόκκινο αναλόγιο. Έρχονται ένα ένα: I E E S R V C. «Ωωωωω!» SERVICE ή SCRIEVE, το οποίο και επιλέγει ο Τζόελ. Τώρα,

είναι μπροστά 412-160. Ο Μαρκ ξεροψήνεται, αλλά όταν βρίσκει το INSOMNIA μέσω ενός ελεύθερου Μ, η αίθουσα ξεσπάει σε χειροκροτήματα θαυμασμού· κανείς δεν το 'χε δει και το πρόσωπο του Γκίαρι παγώνει. «Είναι πολύ καλός».

Τελικό σκορ: 604-307. «Είχε πλάκα», αστειεύεται ο Μαρκ. «Αν στρώσει η τύχη, θα πάω καλά».

Η πίεση φαίνεται αβάσταχτη. Δεν είναι μόνο ότι ο Μαρκ κι ο Τζόελ παίζουν για το παγκόσμιο πρωτάθλημα και 15.000 δολάρια αλλά το κάνουν και μπροστά σε ένα σωρό κάμερες, με τους καλύτερους παίκτες του Σκραμπλ στον κόσμο συγκεντρωμένους από πίσω τους να σχολιάζουν κάθε τους κίνηση. Ο Μαρκ κι ο Τζόελ δεν έχουν αντίληψη των σχολίων και των σφυριγμάτων των συναδέλφων τους. Στη μικρή αίθουσα όπου παίζουν, έχει νεκρική σιγή. Δεν είμαι σίγουρος αν η απόλυτη ησυχία κάνει πιο εύκολη ή πιο δύσκολη τη συγκέντρωσή τους.

Ο Μαρκ παίρνει καλύτερα γράμματα στη δεύτερη παρτίδα και κερδίζει 444-330. Έπειτα οι παίκτες ανακατεύονται με το κοινό. Είναι εκπληκτικό: οι δύο διεκδικητές του παγκόσμιου πρωταθλήματος, όχι μόνο αναμιγνύονται με τους κατατροπωμένους, αλλά πρέπει να υπομένουν και να αποκρίνονται στα κατόπιν εορτής σχόλια τους, ενώ η διοργάνωση είναι ακόμη σε εξέλιξη.

Και οι δυο παίκτες αναστενάζουν πολύ στην τρίτη παρτίδα· κανείς τους δεν παίρνει πολύ καλά γράμματα. Ο Μαρκ δείχνει σαν να ονειροπολεί. Ένα έντομο εισβάλλει στην αίθουσα και πέφτει πάνω στην κάμερα. Ο Τζόελ τραβάει επτά σύμφωνα. Ο Μαρκ στριφογυρίζει τον αντίχειρά του μες στο στόμα του, δαγκώνοντας συστηματικά όλες τις πλευρές του. Ο βόμβος του κλιματισμού είναι ο μόνος ήχος. Ο Τζόελ κολλάει ένα S στο ZAMIA και ο Μαρκ ενίσταται. «Κάνει ένσταση σε λέξη που είναι γνωστή εδώ και είκοσι χρόνια!» φωνάζει ο Ρον Τίκερτ. «Είναι μια ένσταση σκοπιμότητας». Ο Ρον υπαινίσσεται ότι ο Μαρκ κάνει εσκεμμένα ενστάσεις σε λέξεις που γνωρίζει, με σκοπό να κερδίσει λίγο χρόνο να σκεφτεί. Είναι ένας απ' τους κινδύνους του κανόνα της ελεύθερης ένστασης.

Ο Τζόελ είναι μπροστά 130-112. Ο Μαρκ, που κρατά έξι φωνήεντα, ξεφορτώνεται τα τρία, παίζοντας URAO#, αφήνοντας τα AEI. «Νομίζω ότι αυτή είναι κακή κίνηση», λέει ο Τίκερτ. Θα μπορούσε να είναι, πλην του ότι ο Μαρκ παίρνει τα LOPR και παίζει EPILATOR# στην

επόμενη κίνηση, ψαλιδίζοντας τη διαφορά του απ' τον Τζόελ σε 202-197. Ανταλλάσσουν σκραμπλ (GINGLES# ο Τζόελ, KINETICS ο Μαρκ) κι ύστερα το παιχνίδι κλίνει προς τον Τζόελ. Τραβάει ένα μπαλαντέρ, μετά ένα E ,μετά το Q, μετά ένα N, μετά ένα U. Το πλήθος αρχίζει να φωνάζει και να ουρλιάζει. Ο Τζόελ παίζει QUIeT πάνω από το INETI στο KINETICS για 69 πόντους –μια κίνηση επικάλυψης με υψηλό σκορ, δυνατή στο SOWPODS καθώς ο Τζόελ έφτιαξε τη λέξη QI#– και προβάδισμα 386-280. Ο Μαρκ τραβάει γράμματα που προιδεάζουν για σκραμπλ· αν υπήρχε N στο ταμπλό θα μπορούσε να παίζει ANTIWEED, αλλά δεν υπάρχει.

«Μου αρέσει το WEB», λέει ο Τίκερτ. «Είναι από το είδος παιχνιδιού όταν έκανε τη μεγάλη αντεπίθεση το '93». Ο Ρον κραυγάζει για την τολμηρή κίνηση που θα έδινε πιθανότητες για σκραμπλ. «WEB είναι η κίνηση», λέει. «Ανοίγει το ταμπλό».

«Το WEB ελάχιστα ανοίγει το ταμπλό», λέει ο Γ.Ε. Τζόελ στο μικρόφωνο. Έχει κάνει λιγοστά σχόλια, μόνο σποραδικές προτάσεις και ανούσια αστεία που μόνο οι Αμερικανοί καταλαβαίνουν. Κάπου κάπου αντικρούει καταδεκτικά τις προτάσεις των άλλων, όπως έκανε μόλις με τον Τίκερτ.

«Το WEB είναι εκατό τα εκατό η καλύτερη κίνηση, γαμώτο», αγριοφωνάζει ο συνήθως ανεκτικός Τίκερτ. «Κουράστηκα με τα εγκεντρικά του σχόλια».

«Μα είναι ο παγκόσμιος πρωταθλητής», λέει ο Γκίαρι.

Για καμιά δυο ώρες ακόμη, σκέφτομαι. Δεν σέβονται τον Γ.Ε. Τζόελ.

Ο Μαρκ χάνει την παρτίδα. Αρνείται το δωρεάν γεύμα με τα πλήθη του Σκραμπλ και φεύγει με τη φίλη του. Σταγόνες ιδρώτα σχηματίζονται στο άνω χείλος του. Ο Τζόελ Γουόπνικ αποτραβιέται στο δωμάτιό του με προβάδισμα 2-1. Μια ώρα αργότερα, εμφανίζεται χτυπώντας την πόρτα πίσω του – και ξεχνώντας το καρνέ του και το κλειδί μες στο δωμάτιο.

Ο Τζόελ και ο Μαρκ λένε «γεια» ο ένας στον άλλον, κάθονται και το παιχνίδι ξαναρχίζει. Ο Μαρκ, παίζει πρώτος, τραβάει σκουπίδια από το σακούλι –EEINNOU– κι αναστενάζει. Είναι φανερά πικραμένος με την κακή του τύχη. Από τα έξι πιθανά μπαλαντέρ στα πρώτα τρία παιχνίδια, ο Μαρκ πήρε μόνο ένα. Και τώρα γίνεται ένα στα επτά: ο Τζόελ βάζει κάτω το ISOgRIV\$, κολλώντας το S στην εναρκτήρια κίνηση του Μαρκ ENNUI. Ο Μαρκ είναι απογοητευμένος, τρώει λυσσαλέα τα νύχια του.

Ο Μαρκ αρπάζει την ευκαιρία όταν ο Τζόελ βάζει FUROUR στο δεύτερο γύρο. Ο Μαρκ σταματάει αμέσως το χρονόμετρο και κουνάει το κεφάλι του. «Δεν είναι σωστό», λέει. Ο Τζόελ πιάνει τη ράχη της μύτης του με το δεξί χέρι. Ο κριτής την αποδέχεται. «Ουφ», αναστενάζει ο Τζόελ, σοκαρισμένος και αμήχανος γιατί θα έπαιζε λάθος λέξη σε αγώνα που θα μπορούσε να είναι ο πιο αποφασιστικός για το παγκόσμιο πρωτάθλημα. Θα έχανε πάλι από τον Μαρκ παρά το προβάδισμά του, ναι, αυτό θα ήταν πολύ για να το αντέξει. Ο Μαρκ παίρνει CCDEEIM και ξεφυσάει, πλαταγίζει τα χείλη του για τη συνεχιζόμενη κακοτυχία του. Κάνει μια μικρή κίνηση, το MICE για 21 κι ο Τζόελ «καίει» λίγα, μη υποσχόμενα γράμματα κι είναι μπροστά 94-60.

Τελικά ο Μαρκ παίρνει ένα μπαλαντέρ και παίζει IAICIZED για 90 πόντους. Δύο κινήσεις αργότερα ωστόσο, ο Τζόελ απαντά με σκραμπλ, STIFLERS. Λίγους γύρους μετά, ο Μαρκ κάνει σκραμπλ πάλι με το EMBOGUE#, αλλά ο Τζόελ στην αμέσως επόμενη κίνηση απαντάει με το TABORETS. Το σκορ είναι 340-333 υπέρ του Μαρκ κι έχουν μείνει μόλις δέκα γράμματα στο σακούλι. Τα J, X & Q δεν έχουν παιχθεί ακόμη.

Αλλά όταν ο Τζόελ σηκώνει τα DEGOTXY από το μεταξένιο πράσινο σακούλι, μια έξαψη απλώνεται ανάμεσα στους εξπέρ που φλυαρούν.

«Φαίνεται να τέλειωσε!» λέει ο Τίκερτ.

«Έχει το DEOXY!» φωνάζει κάποιος.

«DETOX! DETOX!» λέει ο Έντλι.

«Τέλειωσε!», επαναλαμβάνει ο Τίκερτ. «Το ματς τέλειωσε!»

Ο Μαρκ παίζει JO για 42 πόντους και προβάδισμα 49 πόντων. Όμως ο Τζόελ στήνει το DEOXY\$ στο αναλόγιό του κι εγώ ορμάω πάλι στην αίθουσα του αγώνα. Όταν φτάνω, ο Τζόελ ξανανακατεύει τα γράμματα. Τα χέρια του τρέμουν. Αφήνει κάτω στο ταμπλό το DEOXY, φπιάχνοντας τα TO, AX & BY. «Οκεί», ανακοινώνει ο Τζόελ, ξεφυσώντας. «Πενήντα».

«382-383;» λέει ο Μαρκ

«Ναι».

«Πέρασες μπροστά;» επαληθεύει ο Μαρκ.

«Ναι».

«Σκατά».

Ο Μαρκ περνάει το αριστερό του χέρι απ' τα μαλλιά του. Κρατάει το στυλό στο δεξί χέρι που τρέμει. Το δεξί του πόδι τινάζεται εκτός ελέγχου.

Ο Μαρκ αγγίζει το Q. Επανεξετάζει τα γράμματα του Τζόελ: GRT. Υπάρχουν δύο σημεία για να τα ξεφορτωθεί παίζοντας GIRT. Σαν προμήνυμα θανάτου, ο Μαρκ το βλέπει και δεν μπορεί να το σταματήσει. Θα χάσει με έναν πόντο. Τελικό σκορ: 403-402.

Ο Τζόελ με κοιτάζει και ανεβοκατεβάζει τις γροθιές του.

«Συγχαρητήρια», λέει ο Μαρκ.

«Ευχαριστώ», λέει ο Τζόελ. «Δεν είναι όνειρο, έτσι;»

Ο Ντέιβιντ Μπόιζ είναι ο πρώτος παίκτης που φτάνει στο δωμάτιο και οι δύο Καναδοί αγκαλιάζονται. Σκέφτομαι όταν τους πέτυχα στο αεροδρόμιο του Όκλαντ δέκα μέρες πριν, να εξετάζουν ο ένας τον άλλον ανάμεσα στις πτήσεις, ο Μπόιζ με τεράστια αυτοπεποίθηση, ο Τζόελ γεμάτος αμφιβολίες για τον εαυτό του.

Ο Μαρκ είναι κατακόκκινος και καταπονημένος από τη μάχη. Οι διοργανωτές του τουρνουά του ζητούν να παραμείνει για κάποιες δορυφορικές συνεντεύξεις για την Αγγλία. «Θα βγω έξω να κάνω ένα τσιγάρο και θα γυρίσω», λέει.

Όταν ο Τζόελ Γουόπνικ φτάνει στην κυρίως αίθουσα για την τελετή απονομής, ένα πλήθος τον πολιορκεί. «Είναι σπουδαίο!» λέει, ανεβοκατεβάζοντας τις γροθιές του πάλι, ανυπόμονος σαν παιδί το πρωί των Χριστουγέννων. Όλοι χειροκροτούν όταν τελειώνει μια συνέντευξη για τις ειδήσεις, στην οποία απαντά με ευφράδεια στην ερώτηση «Γιατί;»: «Το Σκραμπλ είναι πάθος. Είναι κάτι με το οποίο όλοι εμείς που παίζουμε είμαστε σαγηνευμένοι. Κρύβει τόση ομορφιά και δημιουργικότητα και συγκίνηση που αν μπεις μέσα του είναι αδύνατον να αντισταθείς».

Θυμίζω στον Τζόελ πώς παραπονιόταν ότι δεν ήταν προετοιμασμένος κι όμως κέρδισε είκοσι έναν αγώνες από τους είκοσι οκτώ παίρνοντας τον τίτλο. «Δεν *ήμουν* προετοιμασμένος», λέει. «Υπήρχαν τόσες λέξεις που δεν ήξερα. Ακόμη αισθάνομαι ανασφαλής. Ειδικά αυτά τα τετραγράμματα ρήματα. Με τρελαίνουν. Ίσως την άλλη φορά να προετοιμαστώ καλύτερα».

Ο Γ.Ε. Τζόελ βγάζει την κονγκάρδα-ταυτότητά του που γράφει Παγκόσμιος Πρωταθλητής 1997, σβήνει το επώνυμο και το έτος και γράφει «Γουόπνικ» και «1999». Ο Νάιμαν ακουμπάει κάτω ένα μπιροπότηρο που προμηθεύτηκε από το μπαρ του ξενοδοχείου και παραλαμβάνει την επιταγή των 6.000 δολαρίων ανάμεσα σε χειροκροτήματα. Ο Φίλιπ Νέλκον καλεί

μετά τον Γ.Ε. Τζόελ στη σκηνή και είναι σαν η Μις Αμερική να στέφει τη διάδοχό της.

«Είναι η τελευταία φορά που το αγγίζω», λέει ο Γ.Ε. Τζόελ, δίνοντας το τρόπαιο στον άλλο Τζόελ, τον Γουόπνικ, ο οποίος δέχεται χειροκροτήματα τριάντα δευτερολέπτων, στη διάρκεια των οποίων υποκλίνεται ντροπαλά και σηκώνει ψηλά το κύπελλο. Αφού ο Φίλιπ Νέλκον ζητά από τον Γ.Ε. Τζόελ να αφήσει τη σκηνή, ο νέος παγκόσμιος πρωταθλητής βγάζει έναν μικρό λόγο. Ευχαριστεί τη Mattel και τη Hasbro. Ευχαριστεί τον Ντέιβιντ Μπόιζ. Ευχαριστεί τον Γ.Ε. Τζόελ. Ευχαριστεί τον Μαρκ Νάιμαν. «Στ' αλήθεια δεν ξέρω πώς θα μπορούσε κάποιος να κάνει κάτι καλύτερο σήμερα, με τα γράμματα που είχε», λέει ο Τζόελ.

Μόλις το FUROR¹ (με νόημα) υποχωρεί, κάθομαι με τον Τζόελ Γουόπνικ σ' ένα δωμάτιο παραδίπλα. Ο Γ.Ε. Τζόελ χώνεται. «Πειράζει αν ακούω;» ρωτάει. Εμένα με πειράζει, αλλά δεν λέω τίποτα. «Τι είναι αυτό», ρωτάω τον Τζόελ Γουόπνικ (ξέροντας ότι κι ο άλλος Τζόελ θ' απαντήσει επίσης), «που σε κάνει ν' αφιερώνεις τόσα χρόνια σ' αυτή την ενασχόληση;» Αντίθετα με τον συγγατοικό μου, ο Γουόπνικ έχει γυναίκα και δυο παιδιά, επιτυχημένη ακαδημαϊκή καριέρα, καλά ισορροπημένη ζωή. Γιατί να είναι μανιακός κι αυτός;

«Φαντάζομαι ότι το ίδιο θα ρωτούσες οποιονδήποτε αθλητή που είναι εξπέρ σε οποιοδήποτε άθλημα», λέει ο νέος παγκόσμιος πρωταθλητής. «Είναι πολύ σημαντικό. Απλώς είναι».

«Είναι η προσωπική μας μορφή της αυτοέκφρασης», λέει ο παλιός πρωταθλητής.

«Νομίζω ότι αυτός είναι ένας καλός τρόπος να το θέσει κανείς», λέει ο νέος.

«Είμαστε καλλιτέχνες κι αυτός είναι ο τρόπος που εκφραζόμαστε», λέει ο παλιός.

«Υπάρχει κάτι ωραίο», λέει ο Γουόπνικ, «στο να είσαι παγκόσμιος πρωταθλητής σε κάτι».

¹ FUROR= παραλήρημα ενθουσιασμού

Αφού κέρδισε τον τελευταίο του αγώνα διασώζοντας κάπως τα προσχήματα, ο Τζιμ Γκίαρι κάθισε στο τραπέζι αγώνων στη Μελβούρνη και θυμήθηκε: πώς είχε φτιάξει κάρτες με όλα τα μόνο βρετανικά σκραμπλ –7.500 επταγράμματα, 9.000 οκταγράμματα, δέκα λέξεις στην κάρτα, με αναγράμματα στο πίσω μέρος με κόκκινο μελάνι «λόγω των Κόκκινων¹». Πώς τα 'χε διαβάσει ξαπλωμένος στον καναπέ νανουρίζοντας τη νεογέννητη κόρη του Κολίν. Πώς τα στρίμωξε σε δυο κουτιά από παπούτσια που κουβαλούσε παντού εκτός από την Αυστραλία (δυόμισυ κιλά, πολύ βαριά). Πώς πήρε αναβολή για την μεταπτυχιακή διατριβή του στη μηχανική πληροφοριακών συστημάτων από έναν καθηγητή που του είπε πως το τουρνουά ήταν σημαντικότερο. Πώς ήθελε να κερδίσει σαν τρελός. Όλη αυτή η προσπάθεια, σκέφτηκε, προς τι; *Τεσσαρακοστή έκτη θέση.*

«Καθόμουν μετά τους αγώνες», ανακαλεί ο Γκίαρι σ' ένα ιμείλ, «παραιτημένος σαν τη ζέβρα που μόλις την έχει ρίξει κάτω το λιοντάρι και δεν αγωνίζεται, δεν σκούζει, δεν κλοτσάει, παρά μόνο έχει ένα παγωμένο βλέμμα στα μάτια της και προχωράει προς το φως στο βάθος του τούνελ. Νιώθω να χάνω τον αυτοέλεγχό μου, δίχως να νοιάζομαι για το τι σκέφτεται για μένα οποιοσδήποτε στον κόσμο εκείνη τη στιγμή».

Δάκρυα τρέχουν και η στιγμή αρχίζει να τον συντρίβει, όταν...όταν ο Μπομπ Φελτ κάθεται δίπλα του και ξεκινά έναν από τους μονολόγους του. «Κλονισμένος στο μηδενικό αστρικό επίπεδο», γράφει ο Γκίαρι, «μαζεύω γρήγορα τα πράματά μου και φεύγω για το μπαρ».

Το ημερολόγιο του τουρνουά του Γκίαρι –που φτάνει τις σαράντα πέντε σελίδες στον εκτυπωτή μου– φανερώνει πόσο βαθιά το αγαπημένο μου χόμπι είναι συνδεδεμένο με αληθινά συναισθήματα κι όχι μόνο με αυτά που νιώθει κανείς μετά από μια νίκη ή από μια ήττα, αλλά με τη θέληση και την αποφασιστικότητα και το πάθος και τον οίκτο και την χαιρεκακία, όλη τη συναισθηματική γκάμα στην πραγματικότητα, και τις επιθυμίες, τις απογοητεύσεις, τις αδυναμίες και τις ανασφάλειες. Αυτό ίσως έχει να κάνει με την αφοσίωση του καθενός ή ίσως με τη φύση του ίδιου του παιχνιδιού –

¹ Βρετανοί στρατιώτες του αμερικανικού εμφυλίου.

τη μάχη για τις θέσεις, την πολύπλοκη γεωμετρία, τους μαθηματικούς υπολογισμούς, την παρόρμηση να ξαναπαίξεις. Ο διαπρεπής δημοσιογράφος του σκακιού Φρανκ Μπρέιντι κάποτε έγραψε πως η στρατηγική του παιχνιδιού και η μεταβαλλόμενη διάταξη των κομματιών έκαναν το σκάκι μορφή καλλιτεχνικής έκφρασης: «Είναι μια έκφραση θλιμμένη, ωστόσο, κάπως σαν θρησκευτική τέχνη. Δεν είναι και πολύ εύθυμη. Αν μη τι άλλο, είναι ένας μοχθηρός αγώνας». Η εγγενής ομορφιά του παιχνιδιού –ο ρυθμικός χορός που διαδραματίζεται στο ταμπλό– σκιαάζεται από την αληθινή κατάθλιψη της επιδίωξης.

Ο Γκίαρι ενσαρκώνει αυτή τη σύγκρουση. Αγαπάει την αισθητική των λέξεων –στη Μελβούρνη ονειρεύεται να βρει τη βρετανική λέξη QINGHAOSU#– και παίζει υπέροχα. Λίγα χρόνια πριν, με τα γράμματα BEEIORW, υπολόγισε ότι αν έπαιζε το B κι ένα E, αυτό θα απέφερε πιθανότητα 1 στις 68 να τραβήξει ένα A κι ένα T, που θα του έδιναν τα AEIORTW και θα του επέτρεπαν να παίξει ανάμεσα στα ασύνδετα Z και O τα οποία υπήρχαν στο ταμπλό, τη λέξη WATERZOOI. Έτσι κι έγινε. Παρουσιάζει χαρούμενα τις σπουδαίες κινήσεις του, όμως πάντα φεύγει απ' την αίθουσα επιπλήττοντας τον εαυτό του. (Το σάιτ του στο Διαδίκτυο, jimgeary.com, έχει για σλόγκαν: «Κάτι που προκαλεί πλήξη σ' όλους»). Στον πρώτο γύρο του δεύτερου παιχνιδιού στη Μελβούρνη, ο Τζιμ παίζει KATY*.

Αρχίζω και σκέφτομαι, «Εί, αυτό δεν είναι λέξη», όταν ευτυχώς θυμάμαι το τραγούδι του Καμπ Κάλογουεϊ «Έπιασε το Katy», από το σάουντρακ των Blues Brothers. Μόλις χτυπάω με τη γροθιά μου το χρονόμετρο, νιώθω αηδία. Πιθανόν να το μπέρδεψα με τα βρετανικά τετραγράμματα JUDY και MARY¹. Το παίρνω πίσω και παίζει SECRETED επί τέσσερα κι είμαι πίσω 160-0. Μετά, τα πράγματα πραγματικά πηγαίνουν άσχημα. Χάνω 515-368 κι είμαι στην 96^η θέση από τους 98, ύστερα από δυο αγώνες. Ακόμη χειρότερα, η αυτοπεποίθησή μου πληγώνεται καθώς βλέπω να χάνω τη σειρά μου από ένα λάθος τετραγράμματο, όπως σ' ένα ηθοπλαστικό δράμα όπου όλες οι αδυναμίες μεγεθύνονται την πιο ακατάλληλη στιγμή.

Στη μέση του τουρνουά ο Τζιμ είναι 7-5, αλλά χάνει τρεις παρτίδες στη σειρά, την τελευταία από έναν Κενυάτη που στα τέλη του παιχνιδιού, «παίρνει το τέταρτό του S, για να μην έχει το δεύτερό του μπαλαντέρ μονάχο». Στο 7-8 τώρα, «είμαι εξαντλημένος συναισθηματικά, ελπίζοντας

¹ JUDY, MARY και KATY είναι ονόματα γυναικών

ότι θα παίξω με κάποιον από τον πλανήτη Ποσειδώνα ή κάτι τέτοιο, και ανακαλύπτω ότι παίζω μ' ακόμη έναν δυνατό παίκτη, τη Λίζα Όντομ, που είναι το ίδιο απογοητευμένη. Παίρνω καλά γράμματα, αυτή όχι. Έτσι, στο τέλος της δεύτερης μέρας είμαι 8-8 και δεν θα είμαι ο παγκόσμιος πρωταθλητής αυτόν τον αιώνα».

Εκείνο το βράδυ στο μπαρ του ξενοδοχείου, κερνάω τον Γκίαρι λίγα ουίσκι που απαλύνουν τον πόνο. Θέλει απεγνωσμένα να τερματίσει με επίδοση πάνω από 0,500, πράγμα που απέτυχε να κάνει το 1997. Την τελευταία ημέρα, ο Τζιμ κερδίζει τα μισά από τα πρώτα έξι παιχνίδια και χρειάζεται να πάρει τα τελευταία δύο για να κλείσει με περισσότερες νίκες από ήττες. Στον προτελευταίο αγώνα, εναντίον μιας Αυστραλέζας, ο Τζιμ αρχίζει μ' ένα εύκολο σκραμπλ, το PEATIER.

Αμέσως μετά απ' αυτό, τα πράγματα πάνε στραβά, καθώς δεν μπορώ να πάρω εύκολα γράμματα ενώ αυτή κάνει δύο σκραμπλ με μπαλαντέρ, τα GOATIER# και StEALED#. Ακόμη χειρότερα, χάνω ολότελα τον πνευματικό μου αυτοέλεγχο. Αντί να εστιάσω στον βραχυπρόθεσμο στόχο μου, είμαι κυριευμένος από λύπη και αυτοοικτισμό και απογοήτευση και θυμό καθώς σκέφτομαι όλη την προσπάθεια που έβαλα στο παιχνίδι τα τελευταία χρόνια, μόνο και μόνο για να αποδειχθώ άχρηστος σ' αυτό το τουρνουά. Ποτέ δεν είχα πνευματική κατάπτωση τέτοιας τάξης μεγέθους νωρίτερα, στη μέση ενός αγώνα τουρνουά. Συνήθως μπορώ να διορθώσω τη θολή σκέψη με αυθυποβολή πολύ γρήγορα, αλλά τώρα είναι σαν να σπάζει ένα φράγμα. Χάνω 406-427. Λέω “ωραίο παιχνίδι” και φεύγω τρικλίζοντας, συντετριμμένος.

Ο Τζιμ κερδίζει το τελευταίο παιχνίδι και πατσίζει. Μια βδομάδα μετά, ο Τζιμ γράφει:

Δεν μπορώ να κοιμηθώ τη νύχτα. Δεν μπορώ να μείνω ξύπνιος τη μέρα. Θέλω να παίξω άλλους είκοσι τέσσερις αγώνες, τώρα αμέσως. Θέλω να δείξω σ' όλους πως ξέρω να παίζω αυτό το παιχνίδι. Δύο χρόνια είναι εξαιρετικά πολύς καιρός να περιμένεις για να επανορθώσεις. Συνήθως μπορώ να πιάσω το στόχο μου παίζοντας σε τουρνουά πόκερ μεσαίων στοιχημάτων μέσα σ' ένα μήνα. Ο στόχος του Παγκόσμιου Πρωταθλήματος Σκραμπλ θα μπορούσε να είναι εύκολα δέκα χρόνια. Είναι σκληρό να ανταγωνίζομαι μ' όλο τον κόσμο όταν αυτοί παίζουν μια παραλλαγή του αγγλικού Σκραμπλ [το SOWPODS], ενώ εγώ παίζω μια διαφορετική [το OWL].

Όμως το να μην παίζω καθόλου Σκραμπλ, δεν είναι καλή λύση.

Μετά το Ρίνο και το Σαν Φρανσίσκο, πριν το παγκόσμιο, είμαι πλήρης. Οι πενήντα ένας αγώνες, η επί εικοσιτετραώρου βάσεως σκληρή του Σκραμπλ στο κακόγουστο καζίνο, ο άστεγος πρώην παίκτης του Σκραμπλ στη γωνιά του δρόμου. Είμαι εγκλωβισμένος στο παιχνίδι και χάνω τη γενική άποψη. Από τη μια, έχω αναλάβει να γράψω αυτό το βιβλίο, πράγμα που απαιτεί να είμαι παίκτης του Σκραμπλ με πλήρες ωράριο (έχω πάρει άδεια από τη δουλειά). Από την άλλη, αν επιτρέψω στο παιχνίδι να κυριαρχήσει στη ζωή μου, όπως έχω κάνει, σε τι διαφέρω απ' τον Ματ ή τον Μάρλον ή τον Γ.Ε. Τζόελ (εκτός από το γεγονός ότι είμαι ακόμη αδύνατος παίκτης); Αυτοί είναι σαν τον Μπόμπι Φίσερ που είπε σε μια συνέντευξη πως καταλάβαινε ότι το σκάκι δεν ήταν «εργασία» κι ότι ο ίδιος «δεν είχε επαφή με την αληθινή ζωή». Ο Φίσερ είπε, «Σκέφτηκα να τα παρατήσω κατά καιρούς, αλλά πάντοτε συλλογίζομαι: *τι άλλο θα 'κανα;*»

Αυτό είναι το πρόβλημα με τα παιχνίδια, σκέφτομαι: σαγηνευτικά σαν την κόλαση, αλλά σε τελική ανάλυση ένα τεράστιο τίποτα. Ποιο είναι το θέμα; Ποιος ο υψηλός στόχος; Δεν μπορώ να δω τίποτα, ειδικά όταν χάνω τους 29 από τους 51 αγώνες. Το Σκραμπλ φαίνεται θλιβερό και δίχως νόημα, ο ρόλος του στη ζωή των άλλων παικτών ανισόρροπος και παθητικός. Δεν θέλω να καταλήξω σαν κι αυτούς, μονομανής με το παιχνίδι. Έτσι, κάνω διάλειμμα. Πηγαίνω στη βιβλιοθήκη. Διαβάζω για την ιστορία των παιχνιδιών και των λεξικών. Ψάχνω για αναφορές στο Σκραμπλ στο λαϊκό πολιτισμό. Κάνω τα πάντα εκτός από μελέτη και παιχνίδι. Λέω στον εαυτό μου ότι δεν χρειάζομαι το παιχνίδι, αρνούμαι να παραδεχθώ πως το Σκραμπλ είναι σημαντικό για μένα.

Τον Σεπτέμβριο, δυο μήνες μετά το Ρίνο, ο Ματ Γκρέιχαμ με προσκαλεί να παίξουμε μια παρτίδα. Δεν τον έχω δει από την άνοιξη. Νιώθοντας παγιδευμένος στο διαμέρισμά του, ο Ματ έφυγε αυθόρμητα από τη Νέα Υόρκη και πήγε με τρένο στην Ιντιανάπολη για να επισκεφθεί τους γονείς του. Στην Ιντιάνα, μπόρεσε να ξεχάσει την καριέρα του και τα οικονομικά του προβλήματα. Όταν επέστρεψε, η παλιά του φίλη Τζανίν τον βοήθησε να δουλέψει ως βοηθός κειμενογράφος. Παίζουμε τρία παιχνίδια στο διαμέρισμά του. Ο Ματ τραβάει και τα έξι μπαλαντέρ και με λιώνει.

Λίγες βδομάδες αργότερα, ο Μάρλον είναι το έναυσμα για να παίζω. Μου τηλεφωνεί και μου ανακοινώνει ότι είναι στο δρόμο για τη Νέα Υόρκη. Μια ηλιόλουστη μέρα στα όρια καλοκαιριού και φθινοπώρου, βάζουμε πλώρη για το Ουάσινγκτον Σκουέαρ Παρκ. Ο Ματ καταφθάνει με ένα ζευγάρι κομπάζ, καινούρια μαύρα Nike με σιέλ τελειώματα κι ένα τι-

σερτ που δείχνει τον Περίεργο Τζορτζ¹ λιπόθυμο δίπλα σ' ένα μπουκαλάκι αιθέρα. Έχει κέφια και όταν εμφανίζεται ένας άλλος εξπέρ, ο Έιβι Μος, παίζουμε ζευγάρια, εγώ με τον Μάρλον εναντίον του Ματ με τον Έιβι, πέντε δολάρια ο ένας το παιχνίδι. Μοιραζόμαστε τις νίκες στα έξι παιχνίδια και φέρνουμε ισοπαλία σ' ένα. Μου αρέσει πολύ το σκηνικό, τα μαθήματα και η απόδραση. Μου 'χει λείψει.

Όμως ακόμη δεν έχω φαγούρα να μελετήσω ή να παίζω όσο πριν από το Ρίνο – μέχρι που συναντώ ένα απόγευμα του Οκτωβρίου τον Ματ στο πάρκο. Οι παίκτες έχουν φύγει εκτός από λίγους που χασομερούν μαζεύοντας τα ταμπλό. Αυτή τη φορά ο Ματ είναι στην πρίζα. Δεν τον έχω δει τόσο ταραγμένο από την περίοδο πριν αρρωστήσει κι εγώ τρέφομαι από τα συναισθήματά του. Είμαι ήδη λίγο νευρικός, χρειάζομαι ένα Σκραμπλ. Κάποιοι από μας φεύγουν για ένα σνακ μπαρ στην 4η Δυτική Οδό για να παίξουν. Αλλά στον Ματ δεν αρέσει το μέρος. Έχει πολύ φως, είναι χαμηλοτάβανο, είμαστε πέντε, ακατάλληλος αριθμός για παιχνίδια. Θέλει να πάει σε μπαρ. Έτσι, ο Ματ κι εγώ φεύγουμε. Μόλις βγαίνουμε στο πεζοδρόμιο, βγάζει από το μπουφάν του ένα σωληνάριο που κάποτε είχε μασώμενες βιταμίνες και αδειάζει μια χούφτα χάπια τα οποία πετάει μες στο στόμα του σαν ξηρούς καρπούς. Μετά βγάζει ένα δλίτρο μπουκάλι νερό και πίνει.

Πηγαίνουμε στο «Παράξενο Μπαρ» της οδού Μπλίκερ, ένα φοιτητικό μπαρ με πριονίδι στο πάτωμα, ξύλινα χωρίσματα καλυμμένα με γκράφιτι και μπέιζμπολ στις τηλεοράσεις. Ο Ματ είναι θαμώνας. Καθόμασε σ' ένα τραπέζι και πιάνουμε δουλειά. Κερδίζω το πρώτο παιχνίδι κι ο Ματ είναι ταραγμένος. Αφού παίζω XYST για 51 πόντους σε λέξη επί τρία που ανεξήγητα μου άνοιξε, ρίχνει τα τελευταία του γράμματα -ΑΑΕΙΗΤ?- πάνω στο ταμπλό. Σε περισσότερα από είκοσι παιχνίδια που έχουμε παίξει μαζί, είναι η πρώτη φορά που τον κερδίζω.

«Είσαι έτοιμος να παίξεις για λεφτά;» ρωτάει ο Ματ.

«Βέβαια».

«Πόσο;»

«Πόσους πόντους μου δίνεις; Είμαι καλά με πενήντα. Ένα κι ένα», λέω κάνοντας πλάκα, ξέροντας πως δεν πρόκειται να παίξουμε για ένα δολάριο το παιχνίδι και ένα σεντ τον πόντο διαφοράς.

«Δύο και δύο», λέει. «Και θα σου δώσω είκοσι πόντους».

¹ *Curious George, πίθηκος-ήρωας παιδικών βιβλίων.*

«Είκοσι πόντους! Ουάου. Αυτό είναι γενναιόδωρο. Τριάντα πέντε».

Ο Ματ θέλει να κερδίσει. Είναι πειραγμένος μετά την ήττα και κατεβάζει γρήγορα τη δεύτερή του μπίρα. Έχει ένα τρελό βλέμμα. Όταν ο Ματ παίρνει μεγάλο προβάδισμα, κάνοντας τα σκραμπλ TREPHINE & MISEVENT, σταματά να προσέχει, να καταγράφει το παιχνίδι, ακόμη και το σκορ. Βάζω το σκραμπλ SATINE και, λίγους γύρους μετά, αφού φτιάχνω ένα σημείο για κόλλημα με το YIN το οποίο ο Ματ ανεξήγητα και πάλι δεν κλείνει, παίζω DOsAGES (κάνοντας το AYIN) για 84 και μικραίνω τη διαφορά σε 375-348. Ο Ματ ξεχνάει ότι το Q δεν παίχθηκε και δεν κλείνει ένα σημείο πιθανό για μεγάλο σκορ. Παίζω QAID για 34 και τελειώνω. Με τα γράμματά του και τη διαφορά, κερδίζω για είκοσι.

Τώρα ολισθαίνει από πειραγμένος σε εξαγριωμένος. Θέλει ν' αυξήσει το στοίχημα σε πέντε και πέντε, το οποίο λέω ότι είναι γελοίο, αφού μπορεί εύκολα να κερδίσει με διακόσιους πόντους, ενώ εγώ όχι. Συμβιβάζομαστε στα 3,50 δολάρια και τρισήμισι σεντς τον πόντο. Αρχίζω με το BENDY. Κοντράει με το AOUDAD, νομίζοντας ότι θα κάνω ένσταση, αλλά εγώ αντιθέτως κολλάω ένα S σ' αυτό και παίζω JIGS για 42. Παίζει ETAGERE για 64. Είμαστε κοντά όταν βάζει JIMPS* επί τρία. Ανακοινώνω το σκορ, 59, αλλά αφού παίρνω καινούργια γράμματα αντιλαμβάνομαι πως έχω κάνει λάθος στην πρόσθεση και ξαναμετράω. Είναι 61, λέω. Ο Ματ ξεσηκώνεται.

«Μια στιγμή», λέει, σταματώντας το χρονόμετρο. «Το JIMP δεν παίρνει S. Μέτρησες λάθος, εγώ ξαναμετρούσα κι εσύ τράβηξες στη στιγμή γράμματα!» εννοώντας ότι τράβηξα νέα γράμματα πριν εξετάσει την κίνησή μου. Από τη στιγμή που ο παίκτης πάρει ένα καινούριο γράμμα από το σακούλι, δεν επιτρέπεται ένσταση. «Ούτε που πρόλαβα να δω τη λέξη», διαμαρτύρεται.

Τώρα είναι αληθινά εξαγριωμένος. Θέλει να αποσύρω την κίνηση – πράγμα που ευγενικά λέω ότι είναι γελοίο αφού δεν ξεστόμισε το εθιμοτυπικό «σταμάτα». (Το JIMP, που σημαίνει περιποιημένος, είναι επίθετο και δεν έχει πληθυντικό. Δεν το θυμόμουν κι έπαιξα τίμια. Ωστόσο, ο Ματ κάποιες φορές τραβάει γράμματα αστραπιαία όταν παίζει λάθος λέξεις, ιδιαίτερα εναντίον αδύναμων παικτών, ή τουλάχιστον εναντίον εμού). Προσφέρομαι να το πάρω πίσω γιατί δεν έχω το ένστικτο της αντιπαράθεσης, ούτε το οικονομικό κίνητρο που έχει αυτός. Τυπικά, ωστόσο, ο Ματ αλλάζει γνώμη, αλλά μ' ένα τρόπο «άι γαμήσου». Θέλει ολοφάνερα εκδίκηση – και ξέρει ότι έχει κλονίσει την αυτοπεποίθησή μου.

Αφού παίζω BLANKET σ' ένα T για 36, ο Ματ κλαίγεται πως είμαι τυχερός. Είμαι μπροστά 257-203 κι ο Ματ είναι σε κίνδυνο να χάσει το πιο πολύτιμο αγαθό: τα χρήματά του. Κι έτσι κάνει αυτό που θα 'κανε οποιοσδήποτε εξπέρ με αυτοσεβασμό ο οποίος εκμεταλλεύεται έναν παίκτη με χαμηλότερη βαθμολογία κατάταξης: παίζει ένα λάθος σκραμπλ, το STROVEπT* για 92. Σταματάω το παιχνίδι αλλά είμαι αρκετά τρομοκρατημένος από το δολοφονικό ύφος που έχει ο Ματ για να κάνω ένσταση. Δυο γύρους μετά, παίζει ACRIDEST για 89. (Είναι σωστό). Ο Ματ κερδίζει 501-353.

Ο Ματ με βαράει στο τέταρτο παιχνίδι, αλλά τώρα δεν με νοιάζει. Έχει πει πέντε μπουκάλια μπίρα, πράγμα που δεν φαίνεται να κλονίζει την ικανότητα του να αναγραμματίζει και δεν μειώνει την ικανοποίησή μου που τον έχω κερδίσει δυο φορές, μετά από δυο χρόνια που με τσάκιζε. Του δίνω χαρούμενα τα 10 δολάρια που έχει κερδίσει. Πήρα αυτό για το οποίο ήρθα: παιχνίδια. Και πήρα κάτι που δεν προσδοκούσα, επίσης. Βγαίνω έξω στη φθινοπωρινή βροχή ξέροντας πως χρειάζομαι αυτό το παιχνίδι και δεν υπάρχει τίποτα να κάνω για να εξαφανίσω αυτό το συναίσθημα.

Ο ψυχαναγκασμός να παίζω, το αναπόδραστο δέλεαρ του παιχνιδιού, η ροή της τεστοστερόνης όταν κέρδισα (και εξαγρίωσα) τον Ματ – όλα αναζωπύρωσαν τη φλόγα του συναγωνισμού μέσα μου. Η Μελβούρνη παρέχει διαφορετικού είδους έμπνευση. Είμαι ευχαριστημένος που είμαι εκεί δίχως να πρέπει ν' αντιμετωπίσω την πίεση των αγώνων τουρνουά. Παρατηρώντας μόνο, αυτό μ' αφήνει να χαίρομαι τη συναδελφικότητα και το ευ αγωνίζεσθαι, την καλλιτεχνική ομορφιά των κινήσεων, την υπερένταση, τα μεγάλα στοιχήματα και τις συζητήσεις τάξης Μπέρλιτζ¹ στο διάδρομο. Το παιχνίδι μοιάζει να έχει συναισθηματικό νόημα. Για πρώτη φορά, νιώθω σίγουρος για την απόφασή μου να ζήσω στον κόσμο του Σκραμπλ.

Έπειτα από πέντε μήνες εκτός, είναι καιρός να ξαναμπώ στη σκηνή των τουρνουά. Παίρνω τον Ματ και τους τρεις στρατιωτικούς του σάκους –ένας για τα ρούχα, ένας για τα συμπράγκαλα του Σκραμπλ κι ένας για τις ντουζίνες μπουκάλια βιταμίνες και τα έξυπνα φάρμακα, συν ένα αρκουδάκι κι ένα χνουδωτό μπαλάκι– και φεύγουμε για ένα τρίωρο

¹ Μεγάλος πολυεθνικός οργανισμός εκμάθησης ξένων γλωσσών

οδικό ταξίδι προς το Μπερντ Ιν Χαντ της Πενσυλβάνια, στην καρδιά της χώρας των Άμις¹.

Αρκετές ώρες μακριά από οποιαδήποτε πόλη, το Μπερντ Ιν Χαντ φαίνεται παράξενο μέρος για ένα τουρνουά Σκραμπλ. Όμως βέβαια, οι περισσότεροι παίκτες του Σκραμπλ δεν είναι σαν κι εμένα. Έρχονται για να δουν φίλους, να δουν αξιοθέατα, να ψωνίσουν και σίγουρα το Μπερντ Ιν Χαντ, με τα καταστήματα χειροτεχνημάτων και έργων τέχνης και τους μαυροντυμένους ντόπιους που καβαλάνε άλογα και μόνιππα πάντα ελκύει πολλές συμμετοχές. Για μένα, οι τόποι των τουρνουά είναι όλοι το ίδιο: Ντάνμπερι, Σικάγο, Λονγκ Άιλαντ, Χάρτφορντ, Μπερντ Ιν Χαντ – μια γιγαντιαία αίθουσα συνεδρίων που υπάρχει αποκλειστικά για να έχω ένα μέρος να παίξω αυτό το παιχνίδι. Είμαι στον δρόμο για να κερδίσω βαθμούς κατάταξης, λεφτά και δόξα. Χρειάζομαι ιδιαίτερα τους βαθμούς: Μετά το Ρίνο, η βαθμολογία μου κατρακύλησε από το 1461 στο 1416.

Ο Τζο Έντλι μου έχει στείλει ένα φρέσκο μάτσο από τέσσερις χιλιάδες διακόσιες επταγράμματα λέξεις, τις οποίες κόβω σε τακτοποιημένα κομμάτια και τις μελετώ καθημερινά. Από το Διαδίκτυο κατεβάζω το Λεξπέρ, ένα πρόγραμμα μελέτης λέξεων που επιτρέπει στο χρήστη να φτιάχνει λίστες λέξεων και να εξετάζει τον εαυτό του με τη χρήση βιντεοκαρτών. Εκτυπώνω όλα τα τετραγράμματα και τα επτάμισι χιλιάδες επταγράμματα με υψηλή πιθανότητα – διπλασιάζω τις κάρτες, όμως τα φύλλα χαρτιού είναι πιο εύκολα στο χειρισμό τους. Ο Τζον Ουίλιαμς μου υπενθυμίζει κάτι που μου είπε όταν άρχισα να παίζω: «Είναι εύκολο να γίνεις αρκετά καλός, αρκετά γρήγορα, μαθαίνοντας λίγα κόλπα και παίζοντας πολύ. Μετά βρίσκεις έναν τοίχο μπροστά σου – εκτός κι αν αρχίσεις ν' αφιερώνεις τον εαυτό σου σ' αυτήν την αμφιλεγόμενη πρόκληση».

Η παρομοίωση με τον τοίχο είναι καλή. Ο όρος συχνά αναφέρεται στο σημείο του μαραθώνιου μεταξύ του τριακοστού και τεσσαρακοστού χιλιομέτρου, όταν οι μύες του δρομέα σταματάνε να λειτουργούν από έλλειψη γλυκογόνου. Σε άλλες ασχολίες, έχει επικρατήσει να σημαίνει τη διαχωριστική γραμμή μεταξύ της επάρκειας και της βαθιάς γνώσης, αυτό το ακαθόριστο σημείο όπου η συσσώρευση επιδεξιότητας και γνώσης σταματάει να είναι εύκολη και απαιτεί συστηματική σοβαρή προσπάθεια.

¹ *Αίρεση ορθόδοξων αναβαπτιστών που ζουν σε κλειστές κοινωνίες, κυρίως στην Πενσυλβάνια των Η.Π.Α.*

Μάλλον χτύπησα στον δικό μου τοίχο στο Σκραμπλ στο Ρίνο. Για να πιάσω το επόμενο επίπεδο του ανταγωνισμού, θα 'πρεπε ν' αρχίσω να δουλεύω επιμελώς προκειμένου να τον διαπεράσω.

Τη βδομάδα πριν το Μπερντ Ιν Χαντ, ξαπόστειλα τρεις εξπέρ στον όμιλο κι έχασα από έναν τέταρτο στην προτελευταία κίνηση. Τηλεφώνησα στον Τζο Έντλι για μια ενθαρρυντική συζήτηση. Ορκίστηκα να συγκεντρώνομαι, να παίζω έξυπνα, να είμαι συνετός και να ανασαίνω βαθιά. Δέκα νίκες, λέω φωναχτά στο αυτοκίνητο πριν πάρω τον Ματ. Δέκα στα δώδεκα. Φιλόδοξο, αλλά εφικτό. Εννιά θα είναι καλά. Οκτώ νίκες είναι τα δύο τρίτα – μια λογική προσδοκία. Φεύγουμε απ' τη Νέα Υόρκη έχοντας αρκετό χρόνο, υπολογίζω, για ένα χαλαρό δείπνο και απραξία πριν τους αγώνες.

Πέντε ώρες αργότερα, βρίσκομαι σ' ένα μπαρ βγαλμένο κατευθείαν από τον *Ελαφοκυνηγό*¹ – μπιλιάρδα, κρεμασμένα ελαφοκέρατα, καπέλα Τζον Ντιρ² με σήμα το ελάφι– ψάχνοντας για τον αυτοκινητόδρομο 340. Είναι 8:15 κι είμαστε τουλάχιστον δέκα μίλια από το ξενοδοχείο. Ένας τύπος που φοράει κυνηγετικές φόρμες μας δείχνει τη σωστή κατεύθυνση και σταματάμε έξω από το ξενοδοχείο στις 8:30 ακριβώς, την ώρα που αρχίζει το πρώτο παιχνίδι. Το δείπνο περιλαμβάνει μια σοκολάτα Κλιφ, μια μπανάνα, ένα μανταρίνι και μια χούφτα σταφίδες που τα καταβροχθίζουμε μες στο αυτοκίνητο.

Έχω μπροστά μου τρεις αγώνες, έχοντας τραφεί λίγο και με την αγωνία της καθυστέρησης. Δεν έχω χρόνο να συγκροτήσω τον εαυτό μου, να πάρω λίγες βαθιές αναπνοές, να προετοιμαστώ διανοητικά με τον τρόπο που επιμένει ο Έντλι. Ορμώ στην αίθουσα αγώνων, η οποία παρατηρώ αμέσως πως είναι εκνευριστικά χαμηλοτάβανη, έχει πολύ στενά τραπέζια και εκθαμβωτικό φωτισμό φθορισμού. Τακτοποιώ το ταμπλό μου και σε δυο λεπτά κουνάω το σακούλι με τα γράμματα.

Είμαι κατακυριευμένος από αβεβαιότητα και κακή ψυχολογία, μια πολύ γνώριμη αίσθηση που δεν μειώνεται από την απουσία μου στα τουρνουά. Τα πρώτα γράμματα που βγαίνουν από το σακούλι και πάνε στο αναλόγιό μου είναι τα BDOPRRR. Όταν ξεφορτώνομαι το BRR για 10 πόντους, λίγος απ' τον πανικό μου φεύγει, σαν τοξικομανής που χαλαρώνει καθώς η ηρωίνη αρχίζει να κυλάει στις φλέβες του. Περιμένω να

¹ *Ταινία του 1978 του Μ. Τσίμινο με τον Ρόμπερτ Ντε Νίρο.*

² *Εταιρεία γεωργικών μηχανημάτων.*

βάλω το τρίτο R, κάνοντας το BRR, BRRR (ακόμη πιο κρύο!) Ο αντίπαλός μου παίζει BOUND κατακόρυφα στο B μου. Τώρα έχω τα ADEOPRT. Πριν ακόμη εντοπίσω τα πιθανά επαγράμματα (ADOPTER, READOPT), ο εγκεφάλός μου διατάζει τα χέρια μου να περικυκλώσω το N, με τα βαθυγάλαζα πλακιδιά μου: PRONATED. Το R και το D πέφτουν πάνω σε τετράγωνα διπλής αξίας λέξης.

«Ενενήντα τέσσερα», λέω χαστουκίζοντας το χρονόμετρό μου.

Η διάθεσή μου ανεβαίνει. Είμαι ένα με το ταμπλό τώρα. Κερδίζω τον αγώνα, 464-294, τρώω κι άλλο, αλλά αυτό δεν βοηθά την ικανότητα μου να τραβάω γράμματα· δεν βλέπω μπαλαντέρ ή S στον αγώνα 2 και χρεώνω την ήττα στους θεούς των γραμμάτων. Μια γκάφα νωρίς στον αγώνα 3 (μου διαφεύγει ένα εύκολο σκραμπλ), με κάνει να αμφιβάλλω για την ικανότητά μου εκ νέου, αλλά συνέρχομαι. Ύστερα, το πρόσωπό μου στο Σκραμπλ αλλάζει, νομίζω ίσως για πάντα.

Στην επόμενη σειρά μου ξεφορτώνομαι ένα W κι ένα Z, κάνοντας το WIZ και κρατώντας τα ADHS?. Από το σακούλι έρχονται ένα I κι ένα δεύτερο S. Ένα διπλό γράμμα, ακόμη κι ένα S, θεωρείται μαθηματικά ως εμπόδιο κι όταν το βλέπω, υποθέτω πως θα πρέπει να περιμένω ένα γύρο για να κάνω σκραμπλ. Αλλά πριν η σκέψη αυτή εδραιωθεί –πριν ακόμη αγγίξω τα γράμματα, πριν ακόμη σκεφτώ τις δυνατότητες για επαγράμματα σκραμπλ (και, όπως αποδεικνύεται, υπάρχουν δύο, το SANDHIS και το SHAIRDS, κανένα απ’ τα οποία δεν γνωρίζω) – για λόγους που δεν μπορώ να κατανοήσω, σκέφτομαι: ελπίζω να βάλει ένα I.

Σαν από το μυαλό μου να’ φτασε στ’ αυτιά του αντιπάλου μου, βάζει κάτω το INIA σ’ ένα ολάνοιχτο τεταρτημόριο του ταμπλό. Αυτό που εκδηλώνεται αμέσως μετά, είναι ένα ακατανόητο στιγμιότυπο αναγνώρισης, μια ανεξήγητη ανάφλεξη των συνάψεων¹, με τα μονοπάτια του εγκεφάλου μου να παρατάσσονται για μια στιγμή με χαρμόσυνο συγχρονισμό για να επιτρέψουν την ανάκτηση πληροφοριών, την πηγή των οποίων δεν θα είμαι ποτέ σε θέση να επισημάνω. Βάζω κάτω ένα D. Μετά ένα A. Μετά ένα S. Μετά το H. Τα δάχτυλά μου χοροπηδάνε πάνω από το υπάρχον I. Μετά το μπαλαντέρ. Μετά το I μου. Μετά το άλλο S.

«Εβδομήντα τέσσερα», ανακοινώνω. «Το μπαλαντέρ είναι K».

Η ικανοποίηση δεν είναι στο ότι είδα τη λέξη, ή ακόμη στο ότι ξέρω τη σημασία της –το dashiki είναι αφρικανικός χιτώνας– αλλά στο να

¹ Τα σημεία επαφής των νευρικών κυττάρων με άλλα κύτταρα

αισθάνομαι σαν παίκτης που πιάνει την ασυνήθιστη λέξη, κάνει τη δημιουργική κίνηση, ο εγκέφαλος του έχει την προσοχή την κατάλληλη ακριβώς στιγμή και ξεκλειδώνει το συρτάρι που περιέχει τη διαθέσιμη λύση στο παζλ. Δεν καταλαβαίνω ακόμη τους αναγραμματισμούς και τη μνήμη. Δεν νιώθω ακόμη προετοιμασμένος να θέσω τα βαθύτερα ερωτήματα των εξπέρ. Για την ώρα, είμαι ικανοποιημένος με το να ξέρω ότι το DASHIKIS συμβαίνει. Φτάνω σε μια νίκη 387-277. Τώρα, αρχίζω και πιστεύω.

Ο Μάρλον έχει καινούριο χτένισμα. Αφήνει τα μαλλιά του να μακρύνουν. Σκέφτεται να κάνει πλεξούδες ράστα.

«Είσαι εντελώς εξεζητημένος», λέω καθώς σφίγγουμε τα χέρια εγκάρδια και αγκαλιαζόμαστε στην αίθουσα αγώνων των εξπέρ.

«Εξεζητημένος σημαίνει ευτυχισμένος», μουγκρίζει ο Μάρλον.

Τους τελευταίους μήνες, ο Μάρλον ασχολείται με την αγωγή παρενόχλησης εναντίον της αλυσίδας σουπερμάρκετ Τζάιεντ και, φυσικά, με τη μελέτη λέξεων. Μένει ακόμη με τη μητέρα του κι έχει απορρίψει διάφορες προτάσεις για δουλειά. Είναι αυτός που προορίζεται να ξεμπροστιάσει την Αμερική για τον ρατσισμό και τον διαχωρισμό των τάξεων. Διαβάζει το βιβλίο του Τζον Ένρικ Κλαρκ, «Οι Αφρικάνοι στο Σταυροδρόμι: Σημειώσεις για μια Επανάσταση του Αφρικανικού Κόσμου», κι έχει αρχίσει να γράφει.

«Θα γράψω δυο βιβλία πριν εσύ τελειώσεις το δικό σου», μου λέει ο Μάρλον. «Το ένα απ' αυτά ξέρεις τι θα' ναι, επειδή με γνωρίζεις: Η Αμερική με τα τρία Κ¹». Το άλλο βιβλίο, λέει ο Μάρλον, θα είναι για το ίδιο θέμα – το άδικο μας έθνος, η ΑμερικΚΚΚή– αλλά γραμμένο στη γλώσσα του δρόμου. «Ίσως θα πρέπει να κάνω το ένα με ψευδώνυμο γιατί δεν θα πιστέψουν ότι τα έγραψε το ίδιο άτομο», λέει.

Αν ο Μάρλον δείχνει πιο αφοσιωμένος στο σκοπό του, έχει λόγο. Πριν λίγες βδομάδες, μου λέει, παρενοχλήθηκε από έναν αστυνόμο ενώ ήταν στο τρένο, στον δρόμο για ένα τουρνουά Σκραμπλ έξω απ' τη Βαλτιμόρη. Ο Μάρλον σκεφτόταν τα παιχνίδια της προηγούμενης βραδιάς, όταν ένας αστυνομικός «έρχεται προς τα μένα και λέει κάτι. Μάλλον δεν αποκριθήκα αρκετά γρήγορα. Μάλλον σκέφτηκε ότι ήμουν ντίλερ ναρκωτικών και ίσως ήμουν φτιαγμένος».

«Λευκός ο τύπος;» ρωτάω.

¹ Αναφορά στη ρατσιστική οργάνωση Κλουμ Κλουζ Κλαν.

«Ω, ναι. Το πράμα τράβηξε μάλλον λόγω του τρόπου με τον οποίο του απάντησα. Είμαι πειραγμένος. Μάλλον είπα, “Τι;” ή “Τι είπες;” Αμέσως του έδωσα κάτι να πιαστεί. Του έδωσα περισσότερους λόγους να είναι μαλάκας».

Ο Μάρλον λέει ότι ο αστυνόμος του πήρε την ταυτότητα και του είπε πως θα κατέβαιναν απ’ το τρένο για να ελέγξει τα στοιχεία του. Μάλλον δεν βοήθησε την κατάσταση, όταν ο Μάρλον είπε, «Αν ήμουν ύποπτος θα πήγαινα σε τουρνουά Σκραμπλ;» Η κομητειακή αστυνομία ήρθε μαζί τους όταν το τρένο σταμάτησε στον επόμενο σταθμό κι άφησαν τον Μάρλον να περιμένει ενόσω έψαχναν τα στοιχεία του. Όταν τελείωσε κι ήταν καθαρός, «ζήτησαν χίλια συγγνώμη», λέει ο Μάρλον. «Και ύστερα μιλάνε για καλή τύχη στο τουρνουά». Ο Μάρλον έχασε τους πέντε από τους έξι αγώνες.

Η ιστορία είναι κλασικός Μάρλον: Θύμα του ίδιου του χρώματός του, προκαλεί τις αρχές αντί απλώς να φύγει. Θαυμάζω τις βέβαιες πεποιθήσεις του Μάρλον, αλλά αναρωτιέμαι επίσης αν δεν του κάνουν κακό. Στην υπόθεση Τζάιεντ, θα μπορούσε απλώς να δείξει την ταυτότητά του στον υπάλληλο και ν’ αγοράσει τα τσιγάρα του, παρά να εξεγερθεί. Και θα μπορούσε να δεχθεί την προσφορά διακανονισμού της εταιρείας, 50.000 δολάρια. Δεν το ’κανε. Ο Μάρλον διεκδίκησε δικαστικά 250.000 δολάρια και σκέφτηκε ότι θα μπορούσε να κερδίσει ένα καλό πακέτο σε μια δίκη μπροστά από ένα σώμα ενόρκων όπου θα κυριαρχούσαν οι Αφροαμερικανοί. Ήταν θέμα αρχών αλλά και της προσωπικής του εικόνας. Ο Ματ παρατήρησε πως ο Μάρλον αρνήθηκε περισσότερα μετρητά απ’ όσα είχε βγάλει σ’ ένα χρόνο, μένοντας πιστός στον χαρακτήρα του. «Ο άνθρωπος που πετάει τα σκραμπλ», είπε ο Ματ, αναφερόμενος στην ανορθόδοξη πίστη του Μάρλον να προσπερνά τα σκραμπλ σε ορισμένες περιπτώσεις. Ο Μάρλον μια φορά έριξε ένα μπαλαντέρ πίσω στο σακούλι, όταν του ήρθαν και τα δύο.

«Είχα αυτό που νόμιζα ότι ήταν καλοί ένορκοι», μου είπε ο Μάρλον μετά τη δίκη. «Είχα έξι γυναίκες – πέντε δικές μας και μια δικιά σας». Όμως η δίκη στο Περιοδεύον Δικαστήριο της Βαλτιμόρης δεν πήγε καλά. Οι μάρτυρες υπεράσπισης είπαν πως ο Μάρλον άρχισε να βλαστημάει αμέσως μετά που ο πωλητής ζήτησε να δει την ταυτότητά του. Ο Μάρλον είπε ότι δεν το ’κανε. Οι μάρτυρες υπεράσπισης είπαν ότι ο Μάρλον έβρισε πάλι όταν του ζήτησαν να φύγει από το κατάστημα. Ο Μάρλον είπε ότι δεν το ’κανε. Είπαν ότι ο Μάρλον έσπρωξε έναν φύλακα

και με τα δυο του χέρια πριν τον ρίξουν στο έδαφος και του περάσουν χειροπέδες. Ο Μάρλον είπε ότι έσπρωξε μόνο το χέρι του φύλακα, όταν ο τελευταίος τον άγγιξε.

«Υπήρχαν τόσοι πολλοί που ήρθαν και κατέθεσαν πώς συνέβη. Δεν είχαμε κανένα μάρτυρα εκτός από τον Μάρλον», μου είπε ο δικηγόρος του Μάρλον. Όμως ο Μάρλον κατηγορήσε τον δικηγόρο πως του διέφυγαν αντιφάσεις στις μαρτυρίες. «Ένας τύπος με είδε να σπρώχνω τον φύλακα τρία μέτρα», είπε ο Μάρλον. «Ένας άλλος με είδε να τον σπρώχνω τριάντα πόντους. Μια άλλη κυρία με είδε να τον σπρώχνω και να πηγαίνω *εγώ* τρία μέτρα πίσω».

Ο Μάρλον, σκέφτομαι, θα ήταν άριστος δικηγόρος.

Το δικαστήριο αποζημίωσε τον Μάρλον με 10.000 δολάρια. «Νόμισα πως από θαύμα κέρδισα τη δίκη», είπε ο δικηγόρος του, που πήρε 40% από την αποζημίωση. Με τα 6.000 δολάρια, ο Μάρλον αγόρασε υπολογιστή. Λέει ότι ήταν αυτό που ήθελε. Όμως το σύστημα, ως συνήθως, τον έριξε. Οι δικηγόροι τον έριξαν. Οι ένορκοι τον έριξαν. Η γραφειοκρατία του ποινικού δικαίου τον έριξε.

«Ήταν η φωνή που με ξύπνησε», έγραψε ο Μάρλον σ' ένα από τα σημειωματάριά του μετά τη δίκη. «Για να μου θυμίσει πώς είναι τα πράγματα. Ήταν σφαλιάρα στο πρόσωπο. Ξύπνα και κανόνισε τις δουλειές σου».

Μετά απ' τους πρώτους τρεις γύρους στο Μπερντ Ιν Χαντ, οι παίκτες μαζεύονται στην αίθουσα των εξπέρ τα μεσάνυχτα για την υποδοχή με σαμπάνια και κέικ σοκολάτας. Κάποιοι ετοιμάζουν ταμπλό για να παρατείνουν το βράδυ του Σκραμπλ ως το πρωί. Άλλοι μαζεύονται γύρω από τον πίνακα που δείχνει την κατάταξη της κατηγορίας εξπέρ. (Ο Ματ κέρδισε τους πρώτους τρεις αγώνες του). Άλλοι ανανεώνουν τις γνωριμίες τους, κάνουν σχέδια να εξερευνήσουν τους Άμις (ή τουλάχιστον τα μπιχλιμπίδια τους) και εξιστορούν φοβερές κινήσεις τους, απαίσια γράμματα και απίθανες γκάφες.

«Ει Μάρλον, έκανα μια κίνηση για σένα απόψε», λέω.

«Τι ήταν;»

«DASHIKIS»

Αμέσως μου προσφέρει μια εγκάρδια χειραψία κι ένα από τα βαθιά, γεμάτα εκτίμηση γέλια του. «Καλό!» λέει. «Διάολε, είναι πολύ καλό! Πώς ήξερες αυτή τη λέξη;»

Αρχίζω να παρατηρώ ότι η ένταση του Μάρλον είναι αντιστρόφως ανάλογη της επίδοσής του στο Σκραμπλ. Όσο πιο θυμωμένος είναι, τόσο χειρότερα παίζει. Όταν ήμουν στην Αυστραλία, ο Μάρλον πήγε σε μια σειρά τουρνουά στη Φλόριντα μαζί με τον εξπέρ από τη Βαλτιμόρη Γκόρντον Σαρίπο, έναν παχουλό, συνταξιούχο φορτηγατζή. Σε τρία τουρνουά, εναντίον σχετικά αδύνατων αντιπάλων, ο Μάρλον πήγε 7-5, 8-4 και, φρικαλέα, 6-10. Η βαθμολογία κατάταξης του βούλιαξε στο 1732 – χαμηλότερα από την αρχική του. Ακόμη χειρότερα, η ΕΕΣ δέχθηκε παράπονα για τη συμπεριφορά του Μάρλον – έβριζε στα παιχνίδια, ορμούσε θυμωμένος έξω από την αίθουσα αγώνων, μιλούσε φωναχτά στο χολ– και σκεφτόταν να λάβει τα μέτρα της. «Έχει ξεπεράσει τα όρια», μου λέει ένας ανώτερος υπάλληλος.

Τα μαθηματικά του Σκραμπλ –της ζωής, στην πραγματικότητα– υπαγορεύουν ότι, με το πέρασμα του χρόνου, σε φαινόμενα που συμβαίνουν τυχαία, όπως το να επιλέγεις επτά γράμματα από τα εκατό σ' ένα σακούλι, η τύχη τείνει να εξομαλυνθεί. Ο Έντλι με έχει διδάξει να σέβομαι τις πιθανότητες, να μην παραπονιέμαι για τα γράμματά μου, να πιστεύω ότι μπορώ να ελέγχω ακόμη και τα γράμματα που τραβάω. Ο Μάρλον όμως δεν πιστεύει στις πιθανότητες. Πιστεύει μόνο ότι η τύχη του είναι χάλια και ότι είναι καλύτερος από σχεδόν κάθε παίκτη που υπάρχει. «Υπάρχουν λιγότεροι από δέκα άνθρωποι, ΤΗ ΣΤΙΓΜΗ ΑΥΤΗ, που δεν θα έπαιζα για 1.000 δολάρια», δήλωσε ο Μάρλον στο CGP. Στο Μπερντ Ιν Χαντ, ορίζει τον αριθμό σε επτά, συμπεριλαμβάνοντας τον Έντλι, τον Ματ, τον Ρον Τίκερτ, τον Μπράιαν Καπελέτο και τον Σάμσον Οκασάγκα, έναν Νιγηριανό εξπέρ που ζει τώρα στην Ουάσινγκτον.

«Τον Άνταμ Λόγκαν;» λέω, μνημονεύοντας τον κοκκινογόνη μαθηματικό και εθνικό πρωταθλητή του 1996.

«Ναι». Ο Μάρλον θα τον έπαιζε.

«Τον Λέστερ;»

«Ναι. Είναι ηλικιωμένος».

«Τον Γουόπνικ; Τον Σέρμαν;»

«Α-να-μφί-βο-λα».

Το απόγευμα του Σαββάτου, μετά τον έβδομο γύρο, ο Ματ τρέχει να με βρει στην αίθουσα των μεσαίων, που είναι στην αντίθετη πλευρά της πισίνας του ξενοδοχείου.

«Ο Μάρλον εκρήγνυται», λέει.

Μόλις έχω παίξει το OFFBEaTS σε τριπλή αξία λέξης για 104 πόντους, με το παιχνίδι προχωρημένο. Εκδηλώνοντας κλασική συμπεριφορά Σκραμπλ, ενδιαφέρομαι περισσότερο να επιδείξω την ιδιοφυή μου κίνηση παρά ν' ακούσω για τον Μάρλον.

Κάνω τον Ματ να θαυμάσει την κίνηση κι ύστερα διασχίζω την πισίνα για ενημέρωση. Ο Μάρλον τραβάει άσχημα γράμματα, χάνει και το κάνει γνωστό σε όλους. Τα συνηθισμένο του ρεφρέν «Άι στο διάολο» και «Αυτό είναι γε-λοι-ο!» διακόπτονται από αισχρολογίες. Ορμάει φουριόζος έξω από την αίθουσα κατά τη διάρκεια των αγώνων. Μάλωσε τη νεοϋορκέζα εξπέρ Λιν Κούσμαν γιατί έπαιξε AZIDO σε σημείο που άνοιγε θέση για πολλούς πόντους στον αντίπαλο όταν, σύμφωνα με την εκτίμηση του Μάρλον, θα 'πρεπε να 'χε παίξει το Z πιο συντηρητικά.

«Συμπεριφέρεται σαν ένα οκτάχρονο κωλόπαιδο», μου λέει ο Ματ Χόπκινς στο χολ, ένας παίκτης από τη Φιλαδέλφεια που φοράει σκούφο καθολικού κληρικού και βοηθάει στη διοργάνωση του τουρνουά. «Αν ήταν δικό μου το τουρνουά, θα τον είχα πετάξει έξω».

Όταν εντοπίζω τον Μάρλον πριν τον αγώνα 8, είναι βαθιά συνοφρυωμένος και ατενίζει το κενό βαρύθυμα. Είναι σαν έφηβος που τον κράτησαν για τιμωρία στο σχολείο αφού σχόλασε.

«Αυτό το σκατόπραμα συνεχίζει να μου συμβαίνει», μου λέει αργότερα. «Χάνω με τρόπους που ούτε να τους φανταστείς δε μπορείς, γαμώτο». Παραδέχεται ότι φέρθηκε ιδιότροπα, ιδιαίτερα εναντίον της Λιν, αλλά δεν έχει διάθεση για συγγνώμες. Έκανε χαζή κίνηση, λέει, και επωφελήθηκε ένα γύρο μετά.

«Έγινα μπαρούτι», λέει ο Μάρλον. «Να κάνεις μια εντελώς γαμημένη κίνηση και να ανταμείβεσαι γι' αυτήν κιόλας. Είπα σ' όλους να παν να γαμηθούνε».

Κοιτάζω τα EEGLNS?.

Στη στιγμή σκέφτομαι FEELINGS. Μετά, το τραγούδι *Feelings* έρχεται στο κεφάλι μου και δεν μπορώ να το βγάλω πριν κολλήσει μ' εκείνη την ατέλειωτη επανάληψη, αποσπώντας με σ' έναν αμφιρροπο αγώνα. «Τίποτε περισσότερο από FEELINGS», ουρλιάζει και δεν μπορώ να παίξω ούτε τη λέξη, ούτε κάποιο άλλο σκραμπλ στο στενά στριμωγμένο ταμπλό. Ανοίγω με το GLENS μια τριπλή αξία λέξης, κρατώντας τα E? («...προσπαθώντας να ξεχάσω τα...») και παίρνω τα BFFOT και το τραγούδι είναι ακόμη εκεί («...FEELINGS αγάπης...»). Κάνω την (ευφυή)

μου κίνηση OFFBEaTS («...γούά, γούά, γούά...»), προκαλώ μια ένσταση, τραβάω το X και το δεύτερο μπαλαντέρ, πετάω κάτω το PaX για 55 («...πάλι στην καρδιά μου...») και τελειώνω κερδίζοντας 454-289.

Κάνω τους υπολογισμούς. Από τη στιγμή που το *Feelings* άρχισε το βασιανιστικό του σάουντρακ, κέρδισα τον αντίπαλό μου 237-63. Ποτέ μου δεν κατάλαβα πόσο πολύ μου άρεσε αυτό το τραγούδι.

Στη δεύτερη (από τις τρεις) κατηγορία στο Μπερντ Ιν Χαντ, συμμετέχουν είκοσι έξι παίκτες κι είμαι στη μέση του κοπαδιού. Γνωρίζω μια χούφτα παίκτες από προηγούμενα τουρνουά, αλλά κανείς τους δεν με φοβίζει. Στην πραγματικότητα, μπήκα στην Αίθουσα του Αετού (ποιος βαφτίζει τις αίθουσες συνεδρίων στα ξενοδοχεία;) κάπως σίγουρος για τον εαυτό μου. Οι δυο βδομάδες στην Αυστραλία, όπου συναναστράφηκα με τα αστέρια, μια σειρά νικών στον όμιλο και το πάρκο, ακόμη και οι δυο πρώτες μου νίκες κατά του Ματ στο μπαρ – νομίζω είμαι στην καλύτερή μου ώρα. Κανείς με βαθμολογία κάτω από 1700 δεν με τρομοκρατεί (πολύ), παρόλο που λίγους μήνες πριν, ο αριθμός αυτός δίπλα στ' όνομα του παίκτη μου ενέπνεε δέος.

Συν το ότι η απλή πράξη να καταπιαστώ με την τακτική μελέτη λέξεων, έχει ενισχύσει την αυτοπεποίθησή μου. Έχω περάσει όλα τα τετραγράμματα δυο φορές σε μια βδομάδα. Μόλις ξεπέρασα τον πανικό μου λόγω της πείνας και της καθυστέρησης, επιθεώρησα την αίθουσα – άθλια σε σχέση με το παγκόσμιο– και σκέφτηκα «Δεν πρόκειται να χάσεις εδώ. Είσαι φαβορί. Πήγαινε κι απόδειξέ το».

Το πρωί του Σαββάτου, κατεβάζω μια μπανάνα και μια σοκολάτα και τρέχω τρία μίλια μες στο μυρωδάτο από κοπριές αέρα της γης των Άμις. Κερδίζω τους δυο πρώτους αγώνες της ημέρας και βελτιώνομαι σε 4-1. Χάνω έναν για λίγο. Επανέρχομαι με τον αγώνα του FEELINGS και παίρνω τον τελευταίο αγώνα της μέρας, επίσης, και τη σκαπουλάρω όταν παίζω μια δημοφιλή λάθος λέξη, το UNTIMED*. Στο 6-2, έχω ισοφαρίσει την καλύτερη επίδοσή.

Στο δείπνο με τον Ματ – χοιρινά παιδάκια με σάλτσα μήλου για μένα, καβουροκεφτέδες για τον Ματ, ο λογαριασμός δικός μου– μιλάμε για τα ξεσπάσματα του Μάρλον και πόσο χαλάνε το παιχνίδι και τ' όνομά του. Ο Ματ ξαφνικά γίνεται το ορθολογικό μέλος της μικρής μου μπάντας, «Οι Παίκτες του Σκραμπλ». Καταπίνει μπόλικά χάπια.

«Είναι ένας φαύλος κύκλος που δεν τον αφήνει να γίνει καλύτερος σ' αυτό που θέλει να είναι καλός», λέει ο Ματ. «Το ταλέντο υπάρχει άφθονο. Δεν είναι αυτό το πρόβλημά του».

Το πρόβλημα είναι ο αυτοέλεγχος, ότι ο Μάρλον τα ρίχνει στην τύχη, ότι δεν αναλαμβάνει την ευθύνη για το παιχνίδι του. «Του 'χω μιλήσει. Αλλά δεν φαίνεται να τον βοηθήσει. Έχει εγκαταλείψει τον εαυτό του ως παίκτη και δεν δείχνει το καλύτερο πρόσωπό του. Είναι πολύ άσχημο. Και έχει τόσα προσόντα». Ο Ματ περιγράφει τον Μάρλον με όρους που ποτέ δεν τον έχω δει να χρησιμοποιεί ωρύτερα για φίλο – ευφυΐα, θέρμη, μεστό χιούμορ– και θυμάμαι πως ο Μάρλον ήταν ένας από τους λίγους που ο Ματ αναζήτησε όταν ήταν άρρωστος.

Επισημαίνω ότι το πρόβλημα ίσως να μην είναι τα γράμματα που τραβάει αλλά η κοσμοθεωρία του Μάρλον.

«Σίγουρα δεν πιστεύει ότι η Ανώτερη Δύναμη κανονίζει τα γράμματα», λέει ο Ματ.

Δεν πρέπει να σκέφτεται πως είναι θέμα φυλετικό, λέω.

«Σωστά. Φταίνε απλώς τα γράμματα που δεν του φέρονται καλά».

Το άλλο πρωί, χάνω τον αγώνα 9 με μια άσχημη γκάφα. Είμαι 6-3 κι αρχίζω να σκέφτομαι αρνητικά. Παλιότερα, έχω τινάξει στον αέρα τουρνουά λόγω παρατεταμένης ανομβρίας στο τέλος και κάθε φορά, είμαι πλέον πεισμένος, έφταιγε η στάση μου. Επαναλαμβάνω το μάντρα μου: μπορώ να νικήσω, μπορώ να νικήσω μπορώ να νικήσω.

Μολονότι πήρα μόνο το ένα από τα τέσσερα S, τραβάω αρκετά καλά για να κερδίσω τον αγώνα 10 εναντίον της Αν Μιραμπίτο, διευθυντικό στέλεχος του μάρκετινγκ με υψηλές φιλοδοξίες να γίνει εξπέρ. Η Αν είναι περίεργη, αναλυτική, κοινωνική, με αθλητική εμφάνιση – σπάνιος συνδυασμός για το Σκραμπλ. Έτσι, δεν απογοητεύομαι όταν ξαναπαίζουμε στον αγώνα 11, ειδικά τώρα που έχω ψυχολογικά το πάνω χέρι.

Κάνω μια κακή κίνηση στο δεύτερο γύρο του παιχνιδιού – αποφεύγοντας το GOLDEST, για το οποίο δεν είμαι βέβαιος– αλλά γρήγορα αντιδρώ μ' ένα λάθος, το VALENTS*, το οποίο η Αν αφήνει να περάσει σκεπτόμενη, όπως κι εγώ, ότι θα πρέπει να είναι αληθοφανής παραλλαγή του COVALENT. (Το LEVANTS, ρήμα που σημαίνει αποφεύγω ένα χρέος, είναι η αληθινή λέξη μ' αυτό το μίγμα γραμμάτων). Στον επόμενο γύρο, ρίχνω αδίστακτα κάτω το LUNCHER για 81 πόντους. Η Αν κάνει ένσταση.

«Η λέξη είναι δεκτή», ανακοινώνει η Σαρλίν, η έφορος.

Δεν ήμουν σίγουρος για τη λέξη, όμως υπολόγισα ότι είχε αρκετό νόημα για να είναι σωστή – το lunch¹ είναι ρήμα, άρα αυτός που κάνει lunch είναι ο luncher. Δεν είναι μια παρακινδυνευμένη κίνηση αλλά μια έξυπνη, λογική, θεμελιωμένη απόφαση. Τραβάω τα ΕΙΠΚΝΤ και γουρλώνω τα μάτια στο αναλόγιό μου, και στο ταμπλό, για δύο λεπτά. Είμαι μπροστά 204-93, πηγαίνοντας αργά σε μια εύκολη νίκη. Θα μπορούσα να παίξω με ασφάλεια, JEU για 30 πόντους (κρατώντας τα άσχημα ΠΚΝΤ) ή να δοκιμάσω μια δημιουργική κίνηση: INKJET, για 34.

Ζυγίζω τις δυνατές επιλογές. Αναρωτιέμαι αν το INKJET έχει μπει στο λεξικό μας²· πολλοί όροι των υπολογιστών δεν έχουν μπει (LAN*, INTERNET#). Μετά ζυγίζω τους κινδύνους. Αν είναι σωστό και η Αν κάνει ένσταση θα πάρω μεγάλη διαφορά. Αν δεν είναι, κρατάω ακόμη ένα ηγετικό προβάδισμα. Έτσι, το παίζω. Η Αν κάνει ένσταση. Η Σαρλίν επιστρέφει στο τραπέζι και ξεφυλλίζει το OWL.

«Ξέρω ότι το INKJET δεν υπάρχει στον ορθογράφο του Wordperfect», λέει η Αν. Δεδομένου του σκορ και της εύθυμης συμπεριφοράς της, δεν ενοχλούμαι.

«Η λέξη είναι δεκτή», λέει η Σαρλίν, με τη φωνή της να υψώνεται με έκπληξη ή σεβασμό ή και τα δυο.

«Αχ!», αναστενάζει η Αν και καταρρέει στη θέση της. Είμαι μπροστά 238-93. Παίζω ΗΑΠΙ για 40. Η Αν αλλάζει γράμματα. Βάζω κάτω το HERTZ για 34. Μπόρεσα κι έκανα τέσσερεις διαδοχικές κινήσεις και έφτιαξα ένα προβάδισμα 312-93. Αργότερα, η Αν ανοίγει θέση για σκραμπλ, επιτρέποντάς μου να το παρακάνω. Κι έρχεται το VIRTUeS για 66.

Τελικό σκορ: 487-266.

Παίρνω μια βαθιά ανάσα. Αντιλαμβάνομαι ότι σίγουρα θα τερματίσω πρώτος ή δεύτερος στο τουρνουά.

Κανείς δεν ικέτευσε τον Μάρλον, αλλά ούτε τον πέταξαν έξω από το τουρνουά. Ως το βράδυ του Σαββάτου ο Μάρλον έχει ηρεμήσει, παρά την επίδοσή του 3-5 και επίσης έχει ζητήσει συγγνώμη για τα ξεσπάσματά του. «Η συμπεριφορά μου ήταν αξιοθρήνητη», λέει καθώς καθόμαστε στην αίθουσα των εξπέρ όπου είναι σε εξέλιξη μισή ντουζίνα παιχνίδια Σκραμπλ, Μπογκλ και «Αναγράμματα». Όταν του θυμίζω ότι ρισκάρει να του

¹ γευματίζω

επιβληθούν κυρώσεις ή και να αποκλειστεί από την Εθνική Ένωση Σκραμπλ, ο Μάρλον σαρκάζει. «Δεν μπορούν να με πετάξουν έξω απ' τα τουρνουά. Η συμπεριφορά μου ήταν κακή, αλλά έλα τώρα...».

Σκέφτομαι ότι ο Μάρλον έχει παίξει πάρα πολύ και δεν έχει κάνει σχεδόν τίποτα άλλο. Είναι σαν τζογαδόρος που δεν μπορεί να αρνηθεί άλλη μια γύρα, ακόμη κι όταν δανείζεται λεφτά για να' ναι μες στο παιχνίδι.

Ο άνθρωπος φαίνεται απ' όλες τις πλευρές: ο Μάρλον ως θύμα, ο Μάρλον ως άτυχος, ο Μάρλον ως καταπιεσμένος – από τους αστυνομικούς, από τους εργοδότες, από την Ανώτερη Δύναμη, από τους ίδιους τους θεούς των γραμμάτων. «Δεν μπορείς να καταλάβεις», λέει συχνά ο Μάρλον, παραλείποντας το πρώτο μισό της φράσης «είναι για τους μαύρους», είτε μιλάει για το τράβηγμα ενός W κι ενός U μαζί, είτε για τα μπαλαντέρ, είτε για μια σειρά αταίριαστα σύμφωνα. Όμως πραγματικά καταλαβαίνω: ο Μάρλον χρειάζεται να ξεχωρίζει παρά να κερδίζει.

«Αυτό ήταν», μου λέει ο Μάρλον. «Το εθνικό θα είναι το τελευταίο μου τουρνουά».

Γράφω τις λέξεις του στο σημειωματάριό μου, αλλά δεν τις πιστεύω ούτε στιγμή.

Στέκομαι στο πάρκινγκ του ξενοδοχείου. Μια ομάδα παιδιών Άμις, όχι πιο μεγάλα από δέκα χρονών, περνάνε με ψάθινα καπέλα, μαύρα παντελόνια κι άσπρα πουκάμισα και προσπαθώ να φανταστώ πώς θα μπορούσα να τους εξηγήσω την εμπειρία που ζω αυτή τη στιγμή: ότι είμαι έτοιμος να παίξω έναν μεγάλο αγώνα Σκραμπλ, ότι τρώω μια σοκολάτα για ενέργεια, ότι στέκομαι εδώ μονάχος, ανασαίνοντας βαθιά τον δύσσομο αέρα, επειδή πρέπει να συγκεντρωθώ στον αγώνα, να ελαχιστοποιήσω τους περισπασμούς, να ξεφύγω από το βουητό της κουβέντας που γεμίζει τις αίθουσες αγώνων ανάμεσα στους γύρους.

Θα μπορούσα άραγε να τους δώσω να καταλάβουν γιατί αυτό το τουρνουά είναι σημαντικό για μένα; Γιατί το να παίξω έναν αγώνα, σ' ένα μαζικά παραγόμενο επιτραπέζιο παιχνίδι εναντίον μιας μεσήλικης γυναίκας, θα επηρεάσει τη διάθεσή μου και την αυτοεκτίμησή μου τις επόμενες μέρες; Θα μπορούσα να τους εξηγήσω για τον παίκτη που συνάντησα στο πάρκινγκ του ξενοδοχείου σήμερα το πρωί, που μονολογούσε κι ούτε σήκωσε το κεφάλι του να μου μιλήσει, χαμένος στις σκέψεις του; Θα μπορούσα να τους εξηγήσω πώς μπορώ να ταυτίζομαι με

αυτού του είδους τη συμπεριφορά, πώς αυτό το παιχνίδι έχει κάνει το κοινωνικά παράξενο κοινό τόπο;

Επισκέπτομαι την αίθουσα των εξπέρ για να φρεσκάρω τις πληροφορίες μου για τον Ματ (έχει χάσει τα δύο από τα τρία παιχνίδια σήμερα και δεν έχει πια ελπίδες για πρωτιά) και για να πληροφορήσω τους φίλους μου τη δική μου κατάσταση. Ο Μάρλον έχει καλμάρει αρκετά ώστε να με συγχαρεί για την πρώτη μου θέση –είμαι ισόπαλος μ' έναν άλλον παίκτη στο 8-3, αλλά η διαφορά πόντων μου, +753, είναι πάνω από 300 πόντους μεγαλύτερη από οποιουδήποτε άλλου στην κατηγορία μου, γι' αυτό και ξέρω ότι θα τερματίσω πρώτος ή δεύτερος. «Τώρα πήγαινε και καν' το», μου φωνάζει ο Μάρλον, χτυπώντας μου το χέρι.

Αντίπαλός μου είναι ο άλλος παίκτης με το 8-3, η Γουέντι Λίτμαν, μια πατριώτισσά μου από το Μπρούκλιν, που είναι σε αναπηρική καρέκλα με πολλαπλή σκλήρυνση. Η Γουέντι με έχει νικήσει ήδη μια φορά. Είναι καλή παίκτρια, όπως μαρτυρά και η βαθμολογία κατάταξής της, 1506. Τίποτε δεν μπορεί όμως να με θορυβήσει τώρα. Νιώθω αυτοπεποίθηση, σκληρός, συγκροτημένος. Όπως ο Τζο Έντλι στο εθνικό του 1980, έχω αυτό το αλλόκοτο αίσθημα ότι θα κερδίσω. Ο αγώνας είναι δευτερεύων· ήδη γνωρίζω την έκβαση.

Έτσι, παίζω με βεβαιότητα. Η Γουέντι ξεκινά με HARES, αφήνοντας το προφανές κόλλημα μπροστά του με S. Παίζω αδιάφορα BASINAL, παίρνω τους 71 πόντους μου κι ελπίζω να κάνει ένσταση. Δεν κάνει και επιστρέφει με το SNEAKED επί τέσσερα, για 48. Παίζω NIXE & OOZY και πάω μπροστά 171-126 και νιώθω πως δεν γίνεται να χάσω.

Αμφιβάλλω αν η Γουέντι νιώθει καθόλου πίεση. Έχει παίξει εκατοντάδες αγώνες, έχει κερδίσει κάποια τουρνουά και μάλλον δεν νοιάζεται αν η βαθμολογία της πάει κάτω ή πάνω, ή αν κερδίσει τα 250 δολάρια του πρώτου βραβείου ή τα 125 δολάρια του δεύτερου. Απλώς παίζει με τα γράμματα, το ξέρω. Δεν της παίρνει πολύ χρόνο να κάνει τις κινήσεις της, δεν βασανίζεται. Και γιατί θα 'πρεπε; Είναι μόνο ένα παιχνίδι.

Έτσι όταν παίζει VOLVO* για 33, δεν σκοτίζομαι να κάνω ένσταση επειδή, σκέφτομαι, δεν μοιάζει με τύπο που παίζει λάθος λέξεις. (VULVA, VOLVA, VOLVOX, VOLVATE, VOLVULI, αλλά όχι VOLVO*). Η Γουέντι ροκανίζει σιγά σιγά τη διαφορά και αφού αλλάζω γράμματα αργά με προχωρημένο το παιχνίδι, με τρία I και δύο R στο αναλόγιό μου, περνάει μπροστά. Κανένα μπαλαντέρ δεν είναι στο ταμπλό κι αρχίζω ν' ανησυχώ. Ξαναπαίρνω το προβάδισμα και τραβάω ένα μπαλαντέρ. Τη γλιτώνω μ'

ένα λάθος τριγράμματο. Το σακούλι είναι άδειο. Η Γουέντι παίζει JILT και ισοφαρίζει: 341-341.

Έχω τα DTUU? και βλέπω το DUSTUP, αλλά κανένα ανοιχτό Ρ ή S για να μπει. Υπολογίζω ότι κρατάει τα ΙΙ? και αναπνέω πιο χαλαρά. Έχω λιγότερα από τριάντα δευτερόλεπτα στο χρονόμετρό μου και καθόλου χρόνο για ανάλυση. Παίζω DUsT για 13 πόντους, αφήνοντας στον εαυτό μου ένα U. Πανικός! Δεν υπάρχει μέρος να παίζω το U! Όμως μετά βλέπω δυο N μ' ένα κενό ανάμεσά τους (NUN) κι ένα ορφανό N (NU) και ηρεμώ. Καταλαβαίνω ότι δεν γίνεται να χάσω και δεν χάνω. Τελικό σκορ: 354-347.

Η Γουέντι μου δίνει το χέρι και άλλοι παίκτες μαζεύονται να με συγχαρούν. Τρέμω από το στρες και την ικανοποίηση. Η τελική μου επίδοση είναι 9-3, +760. Έπαιξα έξυπνα. Δεν διακινδύνευα ηλίθια. Έσκισα στη διαφορά πόντων. Ποτέ δεν σκέφτηκα ότι θα χάσω – εκτός από τη φευγαλέα στιγμή στο τέλος του τελευταίου παιχνιδιού. Λαχταρώντας την αναγνώριση των κολλητών μου, τρέχω για την αίθουσα των εξπέρ. Ο Ντόμινικ Γκριλο, ο νεαρός με τις μακριές φαβορίτες, μαραθνοδρόμος μηχανικός από το Νιου Τζέρσι, επαινεί τη γνώση μου λέξεων, λέγοντας «Αυτός ο τύπος παίζει λέξεις που ούτε καν ξέρω». Οι φίλοι μου από τον όμιλο –η Σάλι Ρίκετς και η Λιν Κούσμαν και ο αδερφός του Γ.Ε. Τζόελ, ο Λάρι– είναι ικανοποιημένοι. Ο Μάρλον μ' αγκαλιάζει σαν αρκούδα. Ο Ματ μου δίνει το χέρι. Οι δυο τους μπορεί να εξάπτονται, πράγμα που επηρεάζει τη ζωή τους αλλά και το Σκραμπλ, αλλά εγώ τελικά ανακαλύπτω το παιχνίδι μου.

Στην τελετή απονομής, ο διευθυντής της κατηγορίας με παρουσιάζει λέγοντας: «Έκανε τη ζωή δύσκολη στους άλλους, σ' όλο το τουρνουά», και χαμογελά σ' αυτόν το μεγάλο έπαινο. Παραλαμβάνω την επιταγή μου και ένα έπαθλο σαράντα πόντους ψηλό, με τη Νίκη, τη φτερωτή θεά, να κρατάει έναν πυρσό πάνω σε μια πορφυρή βάση. Η εγχώραξη γράφει ΤΟΥΡΝΟΥΑ ΣΚΡΑΜΠΛ 1999, ΠΡΩΤΗ ΘΕΣΗ ΜΕΣΑΙΑΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ, ΜΠΕΡΝΤ ΙΝ ΧΑΝΤ. Κάθομαι κάτω για μια φωτογραφία με τη Γουέντι.

Είναι τόσο ωραίο. Δεν έχω κερδίσει κανένα έπαθλο εδώ και είκοσι χρόνια.

Τηλεφωνώ στον Τζο Έντλι με την ελπίδα να δρέψω κι άλλους επαίνους. Πρώτα όμως τον επαινώ εγώ. Είχα μιλήσει στον Τζο Έντλι τη μέρα πριν το Μπερντ Ιν Χαντ, όπως ακριβώς είχα κάνει όταν κέρδισα το

πρώτο μου τουρνουά, έξι μήνες πριν. Γελάει και ρωτάει πώς το 'κανα. Αναγνωρίζω τις υποδείξεις του για συγκέντρωση, εστίαση, υπομονή και σθένος.

«Μου ακούγεται σαν να 'σαι έτοιμος για την κατηγορία 2». Για ένα δευτερόλεπτο, σταματάω να αναπνέω. Κλασικός Έντλι, σκέφτομαι, ο πιο μισητός άνθρωπος στο Σκραμπλ, στα καλύτερα της καταδεκτικότητάς του. Αυτή *ήταν* η κατηγορία 2 Τζο, θέλω να πω, την κέρδισα, κι ως τώρα δεν έχω εδραιωθεί ως αναγνωρισμένος μεσαίος παίκτης – αυτό δεν σημαίνει τίποτε για σας τους ελιτιστές εξπέρ; Παρά ταύτα, νιώθοντας το σαγόνι μου να πέφτει ως το πάτωμα, ο Τζο επανορθώνει, «να την κερδίσεις», λέει.

Καταλαβαίνω ότι εννοεί το εθνικό το επόμενο καλοκαίρι στο Πρόβιντενς. Και είναι σοβαρός. Η διοργάνωση θα έχει έξι κατηγορίες. Τα όρια είναι 1900 και πάνω για την κατηγορία 1, 1700 ως 1899 για την κατηγορία 2 και 1500 ως 1699 για την κατηγορία 3. Οι παίκτες θα μπορούν να παίξουν μια κατηγορία πάνω. Ως τότε, θα είμαι σίγουρα πάνω απ' το 1500, αν όχι 1600, έτσι θα μπορώ να πάω στην κατηγορία 2, όπου θα βρίσκονται κάμποσοι εξπέρ.

Στο Μπερντ Ιν Χαντ, ο Ματ αστειεύτηκε πως είμαι ο Τζορτζ Πλίμπτον¹ του Σκραμπλ. Λοιπόν τώρα σκέφτομαι ότι δεν φοράω το νούμερο 0, με τον τρόπο που το έκανε ο Πλίμπτον όταν έπαιξε άμυνα για τους Ντιτρώιτ Λάιονς². Κανείς δεν *μου* δίνει την ευκαιρία ν' αλλάξω μπαλιές με τους μεγάλους. Αναρριχώμαι με νύχια και με δόντια, ξευτελίζοντας τον εαυτό μου σε νυχτερινά παιχνίδια εναντίον παικτών που βρίσκονται πιο ψηλά στη βαθμολογία, πασχίζοντας να βρω αναγράμματα που ο Ματ ξεστομίζει για μένα, αποτυγχάνοντας να παρακολουθήσω τι λένε οι άλλοι όταν μαζεύονται. Βλέπω τον εαυτό μου λιγότερο ως Τζορτζ Πλίμπτον και περισσότερο ως αθλητή που πρέπει να εργαστεί σκληρά για να αναπληρώσει το περιορισμένο φυσικό του ταλέντο.

Έχω όμως τον στόχο μου: να κερδίσω στο Πρόβιντενς.

¹ George Plimpton (1927-2003), Αμερικανός συγγραφέας που έγινε γνωστός για το ότι ζούσε τη ζωή των ηρώων του και είχε πάντα την αληθινή εμπειρία του θέματος των έργων του.

² Αναφορά σε βιβλία του Πλίμπτον για το αμερικάνικο ποδόσφαιρο.

19. 1501

Την Πέμπτη μετά από το θρίαμβό μου στο Μπερντ Ιν Χαντ, φτάνω στο όμιλο για την τακτική εβδομαδιαία σύναξη και δίνω στον Γ.Ε. Τζόελ το δικαίωμα συμμετοχής, 11 δολάρια.

«Πώς πάει;» ρωτάω.

«Τα ίδια», λέει ο Τζόελ, τσεκάροντας τ' όνομά μου και γράφοντάς το μαζί με την παλιά μου βαθμολογία σε μια λωρίδα πορτοκαλί χαρτί, στο οποίο θα καταγράψω τα αποτελέσματα της βραδιάς.

«Καλά», απαντάω. «Υποθέτω».

«Όχι, αν είσαι εγώ».

Χαμογελάω και κάνω δυο βήματα προς την αίθουσα.

«Α, Στέφαν;» λέει ο Τζόελ.

«Ναι;»

«Μπράβο».

Στα τουρνουά, πάντα αισθάνομαι σαν να παίζω για τον Τζόελ, σαν να 'ναι ο προπονητής που ζει για την ομάδα του ή ένα παιδί σε κρεβάτι νοσοκομείου στο οποίο υποσχέθηκα να κάνω τις δουλειές του σπιτιού. Τα αποτελέσματα των τουρνουά στέλνονται στο CGP, έτσι τα μέλη του ομίλου ξέρουν ότι νίκησα και στην αίθουσα αγώνων με χαιρετούν με τα πάντα εκτός από φέιγ βολάν. «Έσκισες!» λέει ο Τζέρεμι Φρανκ και με χτυπάει φιλικά στην πλάτη. «Μπράβο μικρέ!» λέει διαχυτικά ο Σαλ Πίρο. Ακόμη κι ο συνήθως περιφρονητικός Μαρκ Μπεργκ προσφέρει τα συγχαρητήριά του.

Στο δεύτερο παιχνίδι της βραδιάς, εναντίον αδύναμου αντιπάλου, ξεκινάω με ένα εσκεμμένο λάθος, το MEAOW*. Στον επόμενο γύρο πέφτει στην παγίδα βάζοντας πληθυντικό στην πλαστή λέξη κι εγώ κάνω ένσταση και κερδίζω μια κίνηση. Είναι ύπουλη τακτική που απαιτεί να έχεις περισσότερες γνώσεις από τον αντίπαλό σου. Είναι όμως και αξιέπαινη. Από το διπλανό τραπέζι, ένας απ' τους παλιούς που παρακολουθεί λέει, «Έγινες ένας από μας».

Στη διάρκεια ενός παιχνιδιού υπάρχει πολύ λίγος και πολύτιμος χρόνος να κάνεις τους περίπλοκους μαθηματικούς λογισμούς που συμπεριλαμβάνει μια κίνηση: να εκτιμήσεις τα επτά γράμματα στο

αναλόγιό σου, να αναλύσεις την κατάσταση στο ταμπλό, να καθορίσεις τις πιθανές κινήσεις και ν' αποφασίσεις ποια απ' αυτές μεγιστοποιεί τις πιθανότητές σου να νικήσεις και ελαχιστοποιεί αυτές του αντιπάλου σου. Η έμφυτη ικανότητα μετράει, αλλά σ' αυτήν την περίπτωση η ικανότητα αποκτιέται, είναι το προϊόν εκατοντάδων ωρών παιξίματος και μελέτης. Ακόμη και το τέχνασμα να παίζεις μια λανθασμένη λέξη εσκεμμένα για να δελεάσεις τον αντίπαλο να κολλήσει ένα S, είναι προϊόν αυτής της μελέτης.

Η θεωρία του Σκραμπλ αναπτύχθηκε στις αρχές της δεκαετίας του '90. Το πρόγραμμα υπολογιστή Μέιβεν έγινε αποδεκτό ως μέσο για να αποδομηθεί το παιχνίδι. Τα Δελτία «Κυκεώνες» και «Σπάσε το Κεφάλι σου»¹ άνοιξαν νέους δρόμους μαθηματικών και στρατηγικής. Ήταν εντελώς περιθωριακά. Το «Σπάσε το Κεφάλι σου» αφιέρωσε ένα ολόκληρο φύλλο, δέκα σελίδες, για ν' αναλύσει μια κίνηση 5 πόντων στο τελείωμα του παιχνιδιού. Υπήρχε ακόμη κι ένα χιουμοριστικό περιοδικό για το Σκραμπλ, το Μόξμπιμπ, που πήρε τ' όνομά του από μια λέξη πλασμένη απ' τον Τζόελ Γουόπνικ η οποία δήλωνε μια εντελώς γελοία λάθος λέξη στο Σκραμπλ.

Το Μέιβεν ήταν το κλειδί για τη θεωρητική ανάλυση. Έθετε το ερώτημα, τι είναι πιο ισχυρό: ο εγκέφαλος, με τη δυνατή, διαισθητική αλλά χαοτική λειτουργία του, ή το πρόγραμμα υπολογιστή με την τακτοποιημένη αλλά καθόλου διαισθητική λειτουργία του. Βέβαια το ερώτημα δεν ήταν καινούριο. Τα παιχνίδια είχαν θεωρηθεί ιδανικό μοντέλο για τη μελέτη της τεχνητής νοημοσύνης από τα τέλη της δεκαετίας του 1940, όταν το πρώτο άρθρο για τον προγραμματισμό ενός υπολογιστή που θα έπαιζε σκάκι γράφτηκε από έναν ερευνητή στα εργαστήρια της Μπελ Τέλεφων, στο Νιου Τζέρσι. Οι πρώτοι αναλυτές των κινήσεων στο σκάκι –με ονόματα όπως Τούροτσαμπ και Μακιαβέλι– προσομοίωσαν την κίνηση του υπολογιστή για έναν γύρο μπροστά, καθορίζοντας βαθμούς για κάθε πιθανή κίνηση και κάνοντας αυτή που είχε την καλύτερη δυνατή βαθμολογία. Αργότερα, ένα πρόγραμμα με τ' όνομα «Σόμα» καθόρισε βασικές αξίες σε κάθε κομμάτι – η βασίλισσα 9 πόντους, οι πύργοι 5, οι αξιωματικοί και οι ίπποι 3, τα πόνια 1. Το «Σόμα» μετρούσε την κινητικότητα βασισμένο στο ποια τετράγωνα απειλούνταν και δημιουργούσε αξίες για διαδικασίες αλλαγής κομματιών. Αρχικά, οι υπολογιστές δεν έκαναν την αληθινή δουλειά· οι επιστήμονες έκαναν τους υπολογισμούς, γνωστούς ως προσομοιώσεις, με το χέρι.

¹ Λογοπαίγνιο: “Rack your brain”=Σπάσε το κεφάλι σου. “Rack” είναι και το αναλόγιο του Σκραμπλ

Το 1983, κατά την περίοδο των εκπαιδευομένων στο ερευνητικό κέντρο της IBM στο Γιορκτάουν Χάιτς της Νέας Υόρκης, μετέπειτα έδρα του πασίγνωστου σκακιστικού προγράμματος υπολογιστή Ντιπ Μπλου, ένας τελειόφοιτος του Χάρβαρντ με τ' όνομα Μπράιαν Σέπαρντ έπεσε πάνω σ' ένα άρθρο για ένα πρόγραμμα για Σκραμπλ σ' ένα περιοδικό για την τεχνητή νοημοσύνη. Το άρθρο έλεγε πως το πρόγραμμα έκανε κατά μέσο όρο 19 πόντους το γύρο. Ο Σέπαρντ θεωρούσε τον εαυτό του άθλιο παίκτη του Σκραμπλ, αλλά ένιωθε ότι μπορούσε να τα πάει καλύτερα· είχε ακούσει ότι οι εξπέρ είχαν μέσο όρο αρκετά πάνω από 20 πόντους. Εκείνο το καλοκαίρι, έγραψε ένα απλό πρόγραμμα και καταχώρησε είκοσι πέντε χιλιάδες λέξεις από το OSPD – όλες τις λέξεις πέντε ή λιγότερων γραμμάτων συν τις λέξεις από J,Q,X & Z. Το πρόγραμμα έκανε μέσο όρο περίπου 23 πόντους ανά κίνηση. Ο Μπράιαν επέστρεψε στη σχολή.

Τρία χρόνια μετά, βαριεστημένος με τη δουλειά του, ο Σέπαρντ ξανάπιασε το πρόγραμμα του Σκραμπλ. Αυτή τη φορά, εισήγαγε όλες τις λέξεις του OSPD χειρωνακτικά. Με λίγη ενσωματωμένη στρατηγική, το πρόγραμμα έκανε τριάντα πόντους ανά γύρο κατά μέσο όρο. Ο Σέπαρντ ονόμασε το πρόγραμμα Μείβεν από το όνομα ενός υπολογιστή στον οποίο είχε δουλέψει, και μόνο αργότερα έμαθε ότι η ίδια η λέξη σήμαινε «εξπέρ».

Για να κάνει το Μείβεν να παίζει εξυπνότερα, ο Σέπαρντ χρειαζόταν έναν «αξιολογητή», ώστε ο υπολογιστής να παίρνει αποφάσεις μέσω πληροφόρησης, παρά να παίζει απλώς λέξεις για το υψηλότερο δυνατό σκορ, πράγμα που είχε καταλήξει στο να κολλάει το ίδιο το πρόγραμμα από τα άθλια γράμματα που του απέμεναν. Ο Σέπαρντ έβαλε τον υπολογιστή να παίζει χιλιάδες παιχνίδια εναντίον του εαυτού του και κατέγραψε τα αποτελέσματα, δίνοντας στα γράμματα βαθμούς αξίας, όπως έκαναν τα σκακιστικά προγράμματα. Για παράδειγμα, ο Σέπαρντ κρατούσε στοιχεία για το πόσους έξτρα πόντους σκόραρε ο υπολογιστής όταν κρατούσε ένα S κι αυτό έγινε η αξία του S: +8 πόντους. Το E άξιζε +4 πόντους, το μπαλαντέρ +25, το Q -13. Δύο I στο αναλόγιο ήταν -10, ενώ τα UU ήταν -12. Ο Σέπαρντ βαθμολόγησε έναν συνδυασμό, το QU, ως ουδέτερο. Καθόρισε αρνητική αξία στο άνοιγμα τριπλής αξίας λέξης για να αποτρέψει τον υπολογιστή να το κάνει. Και καθόρισε αξίες με βάση την ισορροπία των φωνηέντων και συμφώνων που απέμεναν στο αναλόγιο.

«Υπολόγισα πως σε κάθε γύρο, τρία πράγματα άλλαζαν», μου λέει ο Σέπαρντ όταν του τηλεφωνώ. «Παίρνεις πόντους, αλλάζεις τα γράμματα και αλλάζεις θέση». Έτσι, σε κάθε κίνηση, το Μείβεν προσδιόριζε πως η

αξία της κίνησης ισούτο με τους πόντους της κίνησης, συν την αξία των γραμμάτων που απέμεναν, συν τη θέση στο ταμπλό. Το ταμπλό ήταν ουδέτερο σχεδόν σ' όλες τις περιπτώσεις γιατί ήταν πόρος που μοιραζόταν και οι δυο παίκτες. Το Μείβεν υπολόγιζε μια αξία για κάθε δυνατή κίνηση σ' ένα γύρο και διάλεγε την καλύτερη.

Ύστερα ο Σέπαρντ ήρθε σ' επαφή με δυο εξπέρ του Σκραμπλ στη Βοστώνη που συμπτωματικά δοκίμαζαν ένα άλλο πρόγραμμα. Τους προσκάλεσε να παίξουν με το Μείβεν. «Τους τρέλανε εντελώς», λέει. Το Μείβεν δεν ήταν τέλειο – τα 'κανε θάλασσα στο τέλος του παιχνιδιού, σκάλωνε στο λεξικό, δεν εκτιμούσε τις θέσεις βέλτιστα και συχνά ήταν περιττά επιθετικό. Όμως ο Σέπαρντ σκεπτόταν ότι ήταν έτοιμο να ανταγωνιστεί με τους επαγγελματίες. Ένας άλλος εξπέρ από τη Βοστώνη δοκίμαζε το πρόγραμμά του σ' ένα τουρνουά και προσκάλεσε το Μείβεν επίσης. Προς δυσσάρεσκια του Τζο Έντλι και του Μπομπ Φελτ, το Μείβεν τερμάτισε με επίδοση 8-2, αρκετή για τη δεύτερη θέση.

Αν και ποτέ δεν είχε παίξει σοβαρά –ήξερε τόσο λίγα για το Σκραμπλ που γράφοντας τον κώδικα αποκαλούσε τα αναλόγια «δίσκους»– ο Σέπαρντ είχε αναπτύξει ένα πρόγραμμα που μπορούσε να νικήσει τους καλύτερους. Και κατά τη διαδικασία, αναίρεσε πολλά από την καθιερωμένη σοφία του παιχνιδιού. Αφήνοντας τον υπολογιστή να παίζει με τον εαυτό του, ο Σέπαρντ εκτίμησε πως δεν άξιζε να θυσιάσεις πόντους αποφεύγοντας να τοποθετήσεις φωνήεν δίπλα σε διπλή αξία γράμματος, προκειμένου να αποτρέψεις απάντηση με μεγάλη κίνηση. Η αντίληψη της διακίνησης των γραμμάτων – να παίζεις όσο το δυνατόν περισσότερα γράμματα για να πετύχεις μπαλαντέρ ή S– επίσης αποδείχθηκε να μην υποστηρίζεται μαθηματικά· η διακίνηση περισσότερων γραμμάτων ενθάρρυνε τον υπολογιστή να κρατάει περισσότερα κακά γράμματα, ζημιώνοντας τις μακροπρόθεσμες πιθανότητές του. Η γενική θεωρία έλεγε πως το να παίζει κανείς πρώτος ήταν κακό γιατί δίνει στον αντίπαλο το πρώτο άνοιγμα σε θέσεις για σκραμπλ. Το παίξιμο του Μείβεν προσδιόρισε ότι δεν υπήρχε μειονέκτημα στο άνοιγμα, εκτός από τις θέσεις για λέξη επί τρία.

Ο Σέπαρντ τελειοποίησε το λεξικό του προγράμματος, ώστε το Μείβεν να μην παίζει λάθος λέξεις και να μην κάνει ένσταση σε σωστές λέξεις. Βελτίωσε την ικανότητά του στο τέλος του παιχνιδιού ώστε να κλείνει θέσεις. Ύστερα, γνώρισε τον Ρον Τίκερτ, ο οποίος του είπε για ένα τεστ που είχε κάνει με ένα μόνο αναλόγιο με γράμματα.

Την εποχή εκείνη, στα μέσα της δεκαετίας του '80, μόνο λίγοι κορυφαίοι παίκτες συνδύαζαν τη στρατηγική με τα μαθηματικά. Ο Τίκερτ για παράδειγμα, είχε προσπαθήσει να υπολογίσει αν το A ή το I ήταν «καλύτερο» γράμμα. Αρχίζοντας με A, τραβούσε έξι ακόμη γράμματα κι έκανε μια κίνηση. Επέστρεφε και τα επτά γράμματα στο σακούλι, έβγαζε ένα I και τραβούσε έξι γράμματα ακόμη. Ο Τίκερτ επανέλαβε το τεστ αμέτρητες φορές για να δει ποιο γράμμα από τα δύο απέδιδε συχνότερα μεγαλύτερο σκορ ή παραγωγικά εναπομείναντα γράμματα. Έκανε το ίδιο με λίγους συνδυασμούς δύο γραμμάτων και μετά εφάρμοσε την ίδια λογική σε πλήρες αναλόγιο. Ήθελε να υπολογίσει την καλύτερη κίνηση για ν' ανοίξει παιχνίδια.

Η ανάλυση της πρώτης κίνησης ήταν ξεκάθαρη, δεν περιπλεκόταν από τις θέσεις στο ταμπλό ή το σκορ. Ένα από τα αναλόγια του Τίκερτ, τον προβλημάτισε: AAADERW. Υπήρχαν τρεις προφανείς κινήσεις – AWARD, AWARE & WARED, που έπιαναν από 18 ως 26 πόντους. Όμως ο Ρον είχε τη διαίσθηση πως το AWA (σκωτσέζικη λέξη για το away) ήταν η σωστή κίνηση. Πήγαινε εντελώς αντίθετα με τα καθιερωμένα. Το AWA έπιανε μόλις 12 πόντους και άλλαζε δυο λιγότερα γράμματα από τις άλλες επιλογές, έτσι κατά τον συνηθισμένο τρόπο σκέψης της εποχής θα έπρεπε να είναι αυτό που χάνει. Αλλά ο Ρον αντιλήφθηκε πως τα ADER που άφηνε ήταν πιθανόν να κάνουν σκραμπλ στους επόμενους ένα-δυο γύρους. Κι ακόμη, το AWA δεν επέτρεπε πρόσβαση του αντιπάλου σε τετράγωνα διπλής αξίας λέξης και δεν έπαιρνε πληθυντικό, όπως το AWARD μ' ένα S.

Ο Ρον είχε ακούσει για εξπέρ του ταβλιού που έτρωγαν ώρες ξαναπαίζοντας την ίδια θέση για να καθορίσουν τη «σωστή» κίνηση. Ο Ρον φαντάστηκε πως ένα τέτοιο τεστ θα απέδιδε και στο Σκραμπλ. Σ' ένα τραπέζι στο δωμάτιό του, ο Ρον πήρε τα AAADERW απ' το σακούλι. Πρώτα έβαλε το AWA στο ταμπλό. Μετά τράβηξε επτά γράμματα για έναν υποθετικό αντίπαλο κι έκανε την καλύτερη κίνηση, καταγράφοντας το σκορ. Μετά, με τρία γράμματα ξαναγέμισε το δικό του αναλόγιο κι έκανε την καλύτερη κίνηση, καταγράφοντας το σκορ. Έπειτα, έβαλε το AWARD στο ταμπλό. Με τα ίδια γράμματα που είχε τραβήξει για τον αντίπαλο, έκανε την καλύτερη κίνηση. Μετά πήρε δυο ακόμη γράμματα εκτός των τριών που είχε πάρει αφού έπαιξε το AWA κι έκανε την καλύτερη κίνηση. Έκανε τα ίδια με το AWARE. Στο τέλος των τριών γύρων, πρόσθεσε τα

σκορ, δίνοντας έξτρα πόντους για την ποιότητα των εναπομεινάντων γραμμάτων.

Ο Ρον επανέλαβε την άσκηση εκατό φορές και άθροισε τα αποτελέσματα. Όπως ακριβώς είχε υποψιαστεί, το AWA είχε ως αποτέλεσμα το μεγαλύτερο μέσο όρο σκορ μετά από τρεις γύρους. Αυτό δεν σήμαινε ότι το AWA εγγυόταν νίκη. Απλώς έδειχνε ποια κίνηση ήταν καλύτερη από την άποψη των πιθανοτήτων. Ο Ρον υπέβαλε το πρόβλημα για συζήτηση σ' ένα Δελτίο των εξπέρ και περίμενε να δει την απάντηση. Κανείς δεν διάλεξε το AWA και οι πιο πολλοί ούτε το ανέφεραν.

Αν ένας υπολογιστής μπορούσε να εκπαιδευτεί να κάνει ένα τέτοιο τεστ, υπέθεσε ο Ρον, θα βοηθούσε τους παίκτες να καταλαβαίνουν καλύτερα τις αποφάσεις τους. Έτσι, όταν ο Ρον συνάντησε τον Σέπαρντ, του είπε για το τεστ του και του πρότεινε να καταπιαστεί με ανάλογα προβλήματα. Ο Σέπαρντ έγραψε ένα πρόγραμμα που έτρεχε χίλιες φορές για κάθε θέση και επιβεβαίωσε το εύρημα του Ρον, ότι το AWA ήταν η ανώτερη κίνηση. Ο Σέπαρντ πρόσθεσε τη λειτουργία «προσομοίωσης» στο Μέιβεν.

Ως τις αρχές του '90, όλο και περισσότεροι κορυφαίοι εξπέρ βασιζόνταν στο Μέιβεν. Τους βοηθούσε να δουν πού και πότε έκαναν λάθη. «Όλοι έχουν διαρροές», μου λέει ο Τσάρλι Κάρολ, προγραμματιστής υπολογιστών από τη Μινεσότα και κορυφαίος παίκτης της εποχής. «Πού χάνεις πόντους; Μήπως σου διαφεύγουν σκραμπλ; Σου διαφεύγουν επικαλύψεις; Είναι στο τέλος του παιχνιδιού; Ήταν το τέλειο εργαλείο». Ο Τζο Έντλι, που όταν έχασε από το Μέιβεν στο ντεμπούτο του προγράμματος σε τουρνουά είχε μιλήσει περιφρονητικά, τελικά ζήτησε κάθε παιχνίδι για το οποίο γινόταν ανάλυση στο Δελτίο της Εθνικής Ένωσης Σκραμπλ, να ελέγχεται εναντίον του υπολογιστή. (Στο τέλος η Hasbro προσέλαβε τον Σέπαρντ κι αγόρασε το Μέιβεν για να φτιάξει ένα CD-ROM Σκραμπλ, το οποίο θεωρείται ισχυρότερο από οποιονδήποτε άνθρωπο· κέρδισε τον Ματ και τον Γ.Ε. Τζόελ έξι-τρία σε έναν αγώνα που διοργάνωσε το Νιου Γιρκ Τάιμς Μάγκαζιν το 1998, για ένα άρθρο για την πεντηκοστή επέτειο του Σκραμπλ).

Ο Μπράιαν Σέπαρντ και ο εκδότης των «Κυκεώνων» Νικ Μπάλαρντ άρχισαν να προβάλλουν μαθηματικές θεωρίες. Το κύριο επιχειρήμά τους ήταν ότι οι αξίες των γραμμάτων του Μέιβεν μπορούσαν να ληφθούν υπόψη όχι μόνο από έναν υπολογιστή αλλά κι από έναν παίκτη πάνω από το ταμπλό. Το Μέιβεν ταξινομούσε τα γράμματα από το

καλύτερο προς το χειρότερο, κάπως έτσι: μπαλαντέρ, S, E, X, Z, R, A, H, N, C, D, N, T, I, J, K, L, P, O, Y, F, B, G, W, U, V, Q. Το Σκραμπλ είναι παιχνίδι με άθροισμα μηδέν, θεωρητικολογούσαν οι Μπάλαρντ και Σέπαρντ, με το σύνολο της αξίας των εκατό γραμμάτων να είναι μηδέν. Οι παίκτες θα μπορούσαν να κάνουν υπολογισμούς της αξίας των κινήσεων και των γραμμάτων στο σακούλι, κατά τη διάρκεια ενός παιχνιδιού. Ο απώτερος σκοπός ήταν να δοθεί σε όλα μια αριθμητική αξία, έτσι ώστε η εκτίμηση των υποψήφιων κινήσεων να γίνει μηχανική, απαιτώντας από τους παίκτες μόνο να προσθέτουν μια σειρά αριθμούς.

Κάποιοι εξπέρ χλευάσαν, κάποιοι θαύμασαν. Όμως μόλις το Μείβεν άρχισε να προσομοιάζει κινήσεις γι' αυτούς χρησιμοποιώντας τις αξίες των γραμμάτων, προέκυψαν φαινές ιδέες. Όχι μόνο υπήρχε μια ανάλυση υπολογιστή για να υποστηρίξει κινήσεις, αλλά το Μείβεν μπορούσε να βοηθήσει και στις απαντήσεις των ερωτημάτων. Ποια γράμματα ήταν καλύτερο να κρατηθούν ή να παιχτούν; Σε ποιο σημείο του παιχνιδιού ήταν καλύτερο να είναι το ταμπλό ευμετάβλητο; Ποιο ήταν το κόστος συγκεκριμένων κινήσεων και ανταπαντήσεων; «Ήταν ένα παζλ», λέει ο Κάρολ. «Διαφορετικό από το σκάκι, το οποίο έχει αναλυθεί μέχρι εσχάτων για εκατοντάδες χρόνια. Είχες να υπολογίσεις πράγματα που κανείς δεν είχε υπολογίσει ποτέ πριν».

Πλέον, υπάρχουν λίγες θεωρητικές καινοτομίες. Η διαμάχη του Σκραμπλ μετοίκησε στο CGP, ον-λάιν, το οποίο, όπως κάθε χώρος συζήτησης, είναι μολυσμένος με ψαλιδισμένα αποσπάσματα, άσχημα αστεία, περιαιολογίες και ατελέσφορες συζητήσεις· σβήνω αυτόματα τα τρία τέταρτα των μηνυμάτων. Όμως όταν στέλνονται θέσεις του ταμπλό, η ποιότητα βελτιώνεται. Οι υπολογιστές εκτελούν προσομοιώσεις που απαρτίζονται από χιλιάδες δοκιμές που είναι γνωστές ως «επαναλήψεις». Κάποιοι παίκτες αγαπούν τις προσομοιώσεις, λίγοι τις απορρίπτουν ως άσχετες. Ο Μάρλον λέει ότι είτε κερδίζεις ένα παιχνίδι είτε όχι –κάθε παιχνίδι είναι διαφορετικό– και μια προσομοίωση δεν το επηρεάζει αυτό. Πάρα πολλοί παίκτες, ειδικά οι προγραμματιστές, λέει, θεωρούν τις αποφάσεις του Μείβεν ευαγγέλιο. «Οι προσομοιώσεις είναι περιττώματα», λέει ο Μάρλον.

Όμως οι προσομοιώσεις αποκαλύπτουν όχι αν μια κίνηση κερδίζει ή χάνει ένα *συγκεκριμένο* παιχνίδι, αλλά αν η κίνηση αποφέρει μεγαλύτερη πιθανότητα νίκης από τις άλλες κινήσεις. «Ο άνθρωπος δεν μπορεί να κάνει εξήμισι χιλιάδες επαναλήψεις σ' ένα παιχνίδι είκοσι πέντε λεπτών, έτσι

λειτουργικά πρέπει να πας με τη διαίσθησή σου», λέει ο Μπομπ Φελτ. «Τελικά, η διαίσθηση είναι αποσταγμένη εμπειρία και η προσομοίωση παρέχει μεγάλο όγκο εμπειρίας. Ο σκοπός που γίνονται οι προσομοιώσεις δεν είναι για να βρεις ποια κίνηση έπρεπε να είχες κάνει, αλλά να αλλάξεις τη σκέψη σου ώστε να είναι πιο πιθανό να κάνεις την κίνηση που πρέπει στο μέλλον».

Έτσι, σ' ένα τουρνουά, τραβάω στην αρχή τα CEEGPP?. Παίζω PEP. Αργότερα, αναρωτιέμαι αν το PEP ήταν το καλύτερο και ζητάω βοήθεια από τον Γ.Ε. Τζόελ. Μετά από 6.910 επαναλήψεις, το Μέιβεν λέει ότι το PEG κερδίζει το 56,1 % των παιχνιδιών, ακολουθούμενο από τα PEC, CEP και μετά το PEP. Διάλεξα την τέταρτη καλύτερη κίνηση, η οποία κερδίζει μόνο το 47,5 % των περιπτώσεων. (Ο Τζόελ μου λέει πως το G εκ φύσεως δεν ταιριάζει καλά με το C ή το P. Ο πιο καλός συνδυασμός συμφώνων ανάμεσα σ' αυτά τα τρία γράμματα είναι το CP, λέει, και το C είναι ο αρχηγός γιατί είναι καλό γράμμα για σκραμπλ).

Απορροφημένος στα ιμέιλ και τα θεωρητικά άρθρα και σε παλιά παιχνίδια Σκραμπλ που παίχθηκαν από μεγάλους παίκτες, φαίνεται ν' αλλάζω τρόπο σκέψης. Οι σκακιστές μαθαίνουν φυλακίζοντας στη μνήμη τους μεγάλα παιχνίδια και αναλύοντας τις θέσεις του Φίσερ, του Μόρφι, του Καπαμπλάνκα και του Μποτβίνικ. Αλλάζτε τα ονόματα με αυτά των Έντλι, Καπελέτο, Σέρμαν και Γκίμπσον και το Σκραμπλ δεν διαφέρει. Πάνω απ' το ταμπλό δεν υπάρχει τρόπος να υπολογίσω αν το ισότιμο συγκεκριμένων γραμμάτων που μένουν είναι -4,5 ή -3,5 ή ότι το T έχει αξία -0,8 πόντους, ενώ το N -0,2. Αλλά μπορώ να καταλάβω γιατί παίζει ρόλο και να χρησιμοποιήσω τις πληροφορίες για να σκεφτώ πιο λογικά, γνωστικά και μαθηματικά – πιο βαθιά.

Είναι μέρος της οργανικής διαδικασίας για να γίνεις καλύτερος σε κάτι. Το αντάλλαγμα της μελέτης λέξεων είναι φανερό: αναγνωρίζω περισσότερες λέξεις και τις παίζω. Οι αλλαγές διαίσθησης που τελούνται στον εγκέφαλό μου είναι πιο λεπτές: έχω καλύτερη χωρική αίσθηση του ταμπλό, εντοπίζω τα σκραμπλ στιγμιαία, τραβώντας από το σακούλι ξέρω ότι έχω πάρει ακριβώς επτά γράμματα, γνωρίζω ενστικτωδώς ότι μια λέξη είναι καλύτερη από μια άλλη σε δεδομένο σημείο του παιχνιδιού. Και για να παραφράσω το σχόλιο του Δικαστή του Ανώτατου Δικαστηρίου Πότερ Στούαρτ για την πορνογραφία, «δεν μπορώ ακόμη να ορίσω την καλή κίνηση στο Σκραμπλ, αλλά αρχίζω να καταλαβαίνω ποια είναι όταν τη βλέπω».

Δεν κοιμάμαι καλά στα τουρνουά Σκραμπλ. Τα μαλακά στρώματα των ξενοδοχείων με τα μαξιλάρια-δώρο των εταιρειών και τις συνθετικές κουβέρτες είναι άβολα. Και υπάρχει πάντοτε κάποιος συγκατοικος, ένας Μάρλον που ροχαλίζει ή ένας ταραγμένος Ματ. Έμεινα μόνος μου τις πρώτες φορές, λίγες, αλλά άρχισα να αισθάνομαι σαν ηλίθιος – ο δημοσιογράφος που εδραιώνει την παρείσακτη ιδιότητά του αρνούμενος να είναι ένας από το πλήθος και που σπαταλά τα λεφτά του· τα επιπλέον εκατό δολάρια ανά τουρνουά φαίνονται αχρείαστη πολυτέλεια, ιδιαίτερα με τον Ματ ή τον Μάρλον να δανείζονται τα ναύλα του λεωφορείου ή να κάνουν τράκα για γεύματα.

Το Ανατολικό Πρωτάθλημα Σκραμπλ με τους είκοσι αγώνες το Σαββατοκύριακο της Ημέρας των Προέδρων¹, δεν υπόσχεται ξεκούραση. Μια χιονοθύελλα έχει ρίξει είκοσι πόντους στο Ντάνμπερι και παρέλυσε τους αυτοκινητόδρομους γύρω από την ανατολή. Οι παίκτες φτάνουν αργοπορημένοι, αν φτάνουν. Έξι παίκτες εμπλέκονται σε τροχαία ατυχήματα καθ' οδόν· ένας τύπος καταστρέφει εντελώς το αμάξι του, χτυπάει το κεφάλι του στο παρμπρίζ και μετά παρατάει το αυτοκίνητο και παίρνει το τρένο. (Αυτό δεν είναι τίποτα. Κάποτε ένας ανεμοστρόβιλος διέλυσε ένα τμήμα ενός ξενοδοχείου στο Οχάιο όπου γινόταν ένα τουρνουά· οι αγώνες συνεχίστηκαν στο απρόσβλητο κομμάτι). Τελικά τα καταφέρνουν 113 παίκτες συνολικά.

Έχω πείσει τον εαυτό μου να πιστέψει ότι η διοργάνωση αυτή θα προσδιορίσει την πρόοδό μου. Οι συμμετέχοντες είναι δυνατοί. Όμως η βαθμολογία μου πήγε στο 1501 μετά το Μπερντ Ιν Χαντ και τώρα είναι πιο πάνω, στο 1524. Έχω μελετήσει σκληρά και έχω γυμνασθεί τακτικά για να ανεβάσω ψηλά το επίπεδο ενέργειάς μου· μόλις φτάνω στο Ιν του Έθαν Άλεν, τραβάω για το μικροσκοπικό γυμναστήριο και καβαλάω το ακίνητο ποδήλατο (τριάντα πέντε λεπτά), μετά τρέχω στον τροχό (δεκαπέντε λεπτά) πριν το ξεκίνημα των γύρων το βράδυ. Κάνω τις προμήθειές μου στο τοπικό σουπερμάρκετ: μισή ντουζίνα μπανάνες, τρία πορτοκάλια, δυο μπουκάλια νερό, πέντε σοκολάτες Κλιφ, τρεις σοκολάτες Think!², ένα φρέσκο χυμό Σαμάνθα με εχινάκια. Είμαι προετοιμασμένος για Σκραμπλ ή για λίγες μέρες σε πυρηνικό καταφύγιο.

¹ Η 3^η Δευτέρα του Φεβρουαρίου που είναι αργία, αφιερωμένη στους προέδρους των ΗΠΑ.

² Σκέψου!

Οι αγώνες αρχίζουν με καθυστέρηση πάνω από μια ώρα λόγω του χιονιού και τρεις βραδinhoί αγώνες της Παρασκευής τελειώνουν αρκετά μετά τα μεσάνυχτα. Πάω 2-1 αλλά είμαι εξαντλημένος. Το ρολόι στο δωμάτιό μας είναι μια ώρα μπροστά, πράγμα που ούτε εγώ, ούτε ο Ματ καταλαβαίνουμε πριν το επόμενο πρωί. Έτσι, όταν σκαρφαλώνω στο κρεβάτι, νομίζω ότι είναι 2:00 π.μ. Πανικός με κυριεύει: είμαι κατάκοπος, δεν πρόκειται να κοιμηθώ αρκετά, είμαι καταδικασμένος να παίζω πενιχρά. Όταν αφυπνίζομαι μετά από μια ανήσυχη νύχτα, νομίζω ότι είναι 9:00, αλλά είναι μόνο 8:00.

Μολαταύτα, στο τέλος του Σαββάτου έχω επίδοση 7-3 και είμαι στην τρίτη θέση από τους 34 παίκτες στην κατηγορία 2. Απέχω από το μεταμεσονύχτιο Σκραμπλ στην αίθουσα αγώνων, αλλά κάνω το λάθος να τσεκάρω το όνομα του πρώτου μου αντιπάλου το πρωί της Κυριακής. Είναι ο Αμίτ Τσακραμπάρτι, που προηγείται με επίδοση 9-1 στο πρώτο του τουρνουά. Ινδός στην καταγωγή, ο Αμίτ είναι έμπειρος παίκτης του SOWPODS και του Ίντερνετ· μετά από πρόταση του Μπομπ Φελτ και του Γ.Ε. Τζόελ, που έχουν παίζει μαζί του ονλάιν, ο Αμίτ τοποθετήθηκε στην κατηγορία 2 από τον Ρον Τίκερτ, ο οποίος διευθύνει το Ντάνμπερι. Ο Αμίτ είναι πρότυπο εξπέρ: υποψήφιος για διδακτορικό στην επιστήμη των υπολογιστών στο Πρίνστον, με το βιογραφικό του να περιλαμβάνει μια εργασία με τον τίτλο *«Ένα χαμηλότερο όριο στην περιπλοκή της προσεγγιστικής έρευνας με τη μέθοδο των εγγύτερων σημείων για τον κύβο του Χάμιλ»*. «Καλή τύχη», λέει ο Τζόελ σαρκαστικά όταν του λέω με ποιον παίζω. Στο κρεβάτι, γυρίζει στο μυαλό μου πώς θα παίζω διαφορετικά εναντίον αυτού του τύπου που ανήκει στους αληθινούς εξπέρ.

Παρά το καλό μου ξεκίνημα, ξαφνικά δεν νιώθω την ίδια αυτοπεποίθηση όπως όταν έφυγα από το Μπερντ Ιν Χαντ. Οι αντίπαλοι είναι δυνατότεροι, οι βαθμολογίες κατάταξης υψηλότερες, οι παίκτες πιο πεπειραμένοι και ο ανταγωνισμός σκληρότερος στο δεύτερο μισό του τουρνουά. Προσπαθώ να είμαι σαν τον Έντλι. Λέω στον καθρέφτη ότι θα κερδίσω, αλλά δεν πείθομαι. Μου φαίνεται πως περνάνε ώρες ώσπου να κοιμηθώ κι ύστερα ξυπνάω πάλι, πολύ νωρίς. Στο δωμάτιο έχει ή πολύ ζέστη ή πολύ κρύο. Η παρουσία του Ματ με εκνευρίζει. Γιατί δεν έφερα τα υπνωτικά μου χάπια;

Χάνω από τον Αμίτ, ο οποίος πράγματι αποδεικνύει ότι είναι ικανός παίκτης με σημαντική γνώση λέξεων (και επιπλέον παίρνει και καλά γράμματα). Μετά κερδίζω τα μισά από τα έξι παιχνίδια της ημέρας και

πάω στη Δευτέρα με την όγδοη θέση και επίδοση 10-7, σχεδόν έξω απ' το παιχνίδι λόγω μιας κίνησης που θα με κατατρέχει εκείνη τη βραδιά και αρκετές άλλες ακόμη. Στον αγώνα 16, η αντίπαλός μου Αν Σάφεντιλ, η νεοϋορκέζα που παίζει από τη δεκαετία του '70, ανοίγει μια καλή θέση αργά στο παιχνίδι, παίζοντας QUIRE κατακόρυφα, αρχίζοντας από τη δεύτερη γραμμή και φτιάχνοντας τα UN, IT & RE.

Αν έχω ένα S, μπορώ να κάνω ταυτόχρονα μια λέξη που λήγει σε S και το SQUIRE, στη γραμμή τριπλής αξίας λέξης. Και το κάνω. Τα γράμματά μου είναι ANKRUVS κι έχω δεκαπέντε λεπτά στο χρονόμετρό μου, γιατί η Αν κι εγώ πετάμε κάτω σκραμπλ και κόντρα κινήσεις σαν να τρέχουμε να προλάβουμε το τρένο. Όμως δεν μπορώ να ελέγξω τη χαρά μου. Σαν παιδί που του δίνουν ένα πιάτο σοκολάτες, καταβροχθίζω την ευκαιρία και παίζω γρήγορα RANKS, το πρώτο πράμα που βλέπω, για 42, και έχω ένα καλό προβάδισμα, 394-316. Αυτό ήταν, τέλος το παιχνίδι, κερδίζω, αδημονώ για τον αγώνα 17. Χτυπάω το χρονόμετρό μου.

Η σοκολάτα ανεβαίνει στο λαιμό μου. Αχ-ωχ. Έφτιαξα μια θέση για σκραμπλ κάτω από το R στο RANKS. Και τα δυο μπαλαντέρ είναι, στη γλώσσα του Σκραμπλ, άφαντα. Τραβάω τα ΑΕΕGTUV. Μπλιαχ. Η Αν παίζει PICrATE (χημικό άλας) για 76, βάζοντας το E κάτω από το R μου και παίρνει το δεύτερο μπαλαντέρ, πράγμα που ξέρω γιατί δεν υπάρχουν άλλα γράμματα στο σακούλι. Χρησιμοποιώ τα επόμενα δεκατρία λεπτά προσπαθώντας να κάνω ταχυδακτυλουργίες για μια νίκη, αποτυγχάνοντας. Αν είχα παίξει KNARS ή KNURS (εξογκώματα σε δέντρο) ή ακόμη καλύτερα, VANS, αντιλαμβάνομαι πως δεν θα 'χα δώσει

στην Αν πολλές πιθανότητες για σκραμπλ κάπου, εκτός από την υπάρχουσα θέση στη γραμμή 15 (μέσω του Ε), επειδή το Κ παίρνει μόνο Α και καμία διγράμματη λέξη δεν αρχίζει με V. Είμαι τόσο αποκαρδιωμένος που, μετά το δείπνο (με την Αν και άλλους), παίζω δυο φιλικά παιχνίδια, παραβαίνοντας την υπόσχεσή μου να απέχω από το μεταμεσονύχτιο Σκραμπλ.

Στριφογυρνάω στο κρεβάτι μου. Η σκραμπλική μου αϋπνία, καταλαβαίνω, δεν έχει να κάνει με τους ιδιόμορφους συγγάτοικους ή τα υποαλλεργικά μαξιλάρια. Το παιχνίδι με παγιδεύει σ' ένα αγωνιώδες εξαγνιστικό μαρτύριο. Στεναχωριέμαι για τα KNARS & KNURS. Κάλοι σε δέντρο; Κάλοι στον εγκέφαλό μου. Νοερά ξαναπαίζω τα σενάρια του τέλους του παιχνιδιού.

Μετά σκέφτομαι χαρούμενα που βρήκα το MILLiArE (μονάδα εμβαδού) σ' ένα νυχτερινό φιλικό παιχνίδι, αλλά μετανιώνω που έχασα το πιο αμυντικό και δημιουργικό MILLcAKE (το κατάλοιπο πρεσαρισμένου λιναρόσπορου), με το οποίο υπογράφει τα ιμέιλ του ένας έφηβος ειδήμονας του Σκραμπλ με βαθμολογία άνω του 1900 και με τ' όνομα Τζόι Μάλικ (το MILLCAKE είναι η μικρότερη λέξη που έχει όλα τα γράμματα του επωνύμου του). Το MILLiArE μου θυμίζει το DECIARE, ένα σκραμπλ που μόλις έμαθα. Οι σκέψεις για έναν αγώνα οδηγούν στον επόμενο και θυμάμαι χαμογελώντας την επικάλυψη έξι γραμμάτων που έκανα σε διαδοχικές κινήσεις, το BELATED δίπλα στο RETINAE, φτιάχνοντας τα RE, EL, TA, IT, NE & AD ταυτόχρονα.

Αλλά η περηφάνια μου υποχωρεί σε ανεπάρκεια καθώς η συνείδησή μου ρέει. Θυμάμαι που έπαιξα GURNIES* στον αγώνα 17 και τη γλίτωσα, όμως είπα ψέματα γι' αυτό σε κάποιον, ότι το REUSING δεν χωρούσε στο ταμπλό. Συλλογίζομαι τι θα γινόταν αν ξεκινούσα σωστά το παιχνίδι μου εναντίον του Αμίτ με το FOB, κρατώντας τα AENR, αντί ενός λάθους, του BARONE*, στο οποίο ο Αμίτ κόλλησε το T για να κάνει το σκραμπλ του, BARONET. Σκέφτομαι για γράμματα που είχα και γράμματα που δεν είχα. Πλακίδια με γράμματα ξεχύνονται έξω απ' το κεφάλι μου και πλανώνται στον αιθέρα, σαν το τατουάζ στο χέρι του Ρίτσι Λαντ. Θυμάμαι έναν επαναλαμβανόμενο εφιάλτη της παιδικής μου ηλικίας: γιγαντιαία ξύλινα τρίγωνα και τετράγωνα και παραλληλόγραμμα να πιέζουν το κεφάλι μου και να μην μπορώ να σκεφτώ. Ήταν αυτά τα ξύλινα κομμάτια, προάγγελος των πλακιδίων του Σκραμπλ που με κατατρέχουν τώρα;

Επιχειρώ επιστροφή στη γη, υπολογίζοντας τι θα έπρεπε να συμβεί στο 10-7 μου για να πιάσω τους επικεφαλής με το 12-5: Είναι δυνατόν τρία άτομα να μην κερδίσουν δύο αγώνες; Κι ακόμη τέσσερεις να μην κερδίζουν τρεις; Οκεί, αν ο Εντ κι ο Αμίτ χάσουν τους πρώτους δύο κι ο Ρού με τον Τζέιμι τα μοιράσουν κι η Αν χάσει δυο φορές κι εγώ δεν χάσω καθόλου... Γιατί πέταξα τους δυο αμφίρροπους το Σάββατο; Γιατί ξεκίνησα τσαπατσούλικά με τον Αμίτ; Γιατί δεν έπαιξα KNURS ή VANS;

Βλέπω τα κόκκινα ψηφία του ρολογιού δίπλα στο κρεβάτι. Είναι 7:10 π.μ. Τραβάω τα σκεπάσματα πάνω απ' το κεφάλι μου. Ανησυχώ μήπως παρακοιμηθώ. Ο Ματ δεν είπε να μας ξυπνήσουν με τηλέφωνο. Η καμαριέρα χτυπάει στις 7:12. 7:12! Βγάζω μια φωνή για να φύγει. Τα γράμματα δεν θ' αφήσουν το κεφάλι μου. Στις 8:20 εγκαταλείπω κάθε ελπίδα ανάπαυσης. Θέλω ν' αγγίξω τα γράμματα και να χτυπήσω το χρονόμετρο. Η αδρεναλίνη αποφασίζει.

Σήκω. Πλύσου. Τεντώσου. Ντύσου. Φάε.

Παίξε.

«Ελευθερία, χρόνος, ωφελιμότητα, ευκαιρία – τέτοιες έννοιες αποκρυσταλλώνονται γύρω από τον παίκτη παιχνιδιών», έγραψε ο Αλεξάντερ Κόκμπερν το 1974 στο βιβλίο του, *Μάταιο πάθος: Το σκάκι και ο Χορός του Θανάτου*. «Γιατί κάποιοι παίκτες εθίζονται στο παιχνίδι της προτίμησής τους; Γιατί ο δρομέας μεγάλων αποστάσεων τυραννάει τον εαυτό του καταναλώνοντας ατέλειωτα μίλια καθημερινά, ο οδηγός αγώνων ταχύτητας αντιμετωπίζει τον θάνατο με τόσο δυσμενείς πιθανότητες, ο τζογαδόρος επιστρέφει για να χάσει κι άλλα, ο σκακιστής εξαντλείται με τόσες ώρες παιχνιδιού; Ο ανθρωπισμός έχει ποτίσει τα λιβάδια του ελεύθερου χρόνου και των παιχνιδιών με πολλές ηθικολογικές θεωρίες. Αλλά στον κόσμο των παιχνιδιών απλώνονται εκτάσεις σκότους, προκαταλήψεων, άγριων ενστίκτων και ευτελών επιθυμιών».

Σχεδόν όλοι οι μεγάλοι σκακιστές ταλαιπωρούνταν από διάφορες νευρώσεις, νευρικές καταρρεύσεις και ψυχικές νόσους. Ο Κόκμπερν είδε το σκάκι ως ψυχολογική κατάσταση και εφάρμοσε τη φροϋδική θεωρία στο ίδιο το παιχνίδι και στις προσωπικότητες που κατατρώνονταν απ' αυτό. Ευρύτερα, ρώτησε, «Πώς οι άνθρωποι τα βγάζουν πέρα με την αδράνεια, την ανία, την ματαιότητα; Τι συμβαίνει όταν πράγματι έχουν να δουλέψουν και να σχεδιάσουν τη ζωή τους γύρω απ' αυτή τη δραστηριότητα;»

Ενώ οι Ματ, οι Μάρλον και οι Γ.Ε. Τζόελ εκδηλώνουν πολλά από τα αντικοινωνικά χαρακτηριστικά των παικτών εξπέρ, στο Σκραμπλ οι περισσότεροι από τους κορυφαίους εξπέρ ισορροπούν την αφοσίωσή τους με την προς τα έξω ζωή τους. Κάποιοι είναι απόλυτα φυσιολογικοί, άνθρωποι για τους οποίους δεν έχω γράψει εδώ γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο, όπως ο Τζιμ Κράμερ, ένας γενειοφόρος, γλυκομίλητος επαγγελματίας διορθωτής κειμένων από τη Μινεσότα που κατατάσσεται τρίτος στη Βόρεια Αμερική και ο Τζιρ Μεντ, καθηγητής λατινικών σ' ένα λύκειο των προαστίων της Βοστόνης που είναι τέταρτος και ο Μπομπ Έλικσον, καθηγητής της Νομικής Σχολής του Γέιλ με βαθμολογία κατάταξης 1900, τον οποίο γνωρίζω στο Ντάνμπερι.

Οι καλύτερες παίκτριες περιλαμβάνονται στη σχετικά φυσιολογική κατηγορία επίσης. Απλώς δεν είναι πολλές. Αν και περισσότερες γυναίκες απ' ότι άνδρες παίζουν αγωνιστικό Σκραμπλ, οι αρσενικοί κορυφαίοι εξπέρ είναι συντριπτικά πιο πολλοί. Μόνο μια γυναίκα έχει κερδίσει το εθνικό –η Ρίτα Νορ το 1987– και η όγδοη θέση της το 1998 ήταν η μοναδική φορά που μπήκε γυναίκα στην πρώτη δεκάδα. Μόνο μια γυναίκα, η Λίζα Όντομ, εκπροσώπησε τις ΗΠΑ στη Μελβούρνη και καμία στο παγκόσμιο του 1997. Ποτέ δεν υπήρχαν πιο πολλές από έξι γυναίκες στους πρώτους πενήντα, πρόσφατα είναι μόνο τρεις και δεν υπάρχουν γυναίκες-φαινόμενα στον χώρο. Στο Ντάνμπερι, υπολογίζω, η κατηγορία 1 είναι 30% θηλυκή, η κατηγορία 2 35%, η κατηγορία 3 60% και η κατηγορία 4 90%.

Το πράγμα δεν διαφέρει σε άλλα παιχνίδια. Οι άνδρες υπερέχουν των γυναικών στο αγωνιστικό σκάκι με περίπου είκοσι προς μία. Το χοντρό πόκερ είναι σχεδόν εξ' ολοκλήρου τεστοστερόνη. Το τηλεοπτικό σόου «Ποιος θέλει να γίνει εκατομμυριούχος», επικρίθηκε αρχικά για τον μικρό αριθμό γυναικών που ήταν ικανές να προκριθούν τηλεφωνικά στο σόου. Σε σχέση με το σκάκι, κατά τον Κόκμπερν, «οι γυναίκες ευτυχώς δεν έχουν την ψυχολογική διάπλαση ή τον δυναμισμό που προβιβάζουν έναν επιδέξιο στο παιχνίδι στην πρώτη θέση. Κάποιος θα μπορούσε να προσθέσει πως στις γυναίκες ποτέ δεν παραχωρήθηκε ο πολιτισμικός χώρος για να θρέψουν αυτή τη ληθαργική αλλά ενθουσιώδη πρακτική σε μια άσκοπη ενασχόληση, η οποία έχει τροφοδοτήσει τις παράξενες καριέρες των μεγάλων πρωταθλητών». Στο Σκραμπλ, η απάντηση ίσως είναι απλή. «Πιθανόν γιατί έχουν ζωές έξω απ' αυτά τα σκατά», λέει ένας αρσενικός εξπέρ.

Οι κορυφαίες γυναίκες του Σκραμπλ δεν διαφωνούν. Στο Ντάνμπερι ζητάω από τρεις κορυφαίες γυναίκες – τις Ρίτα Νορ, Τζαν Ντίξον και Λιν Κούσμαν– να μιλήσουν για το φύλο τους και το Σκραμπλ. Την τελευταία νύχτα της τετραήμερης διοργάνωσης πάμε πάνω στο δωμάτιο που μοιράζονται η Τζαν με την Λιν. Δεν είναι όπως όταν μιλάω με τους κορυφαίους άνδρες. Οι τρεις γυναίκες είναι φίλες εδώ και είκοσι χρόνια. Όταν καθόμαστε δεν πλατειάζουν για γράμματα, δεν συζητούν θέσεις, ούτε ανταλλάσσουν αναγράμματα. Μιλάνε όλες μαζί, μοιράζονται ιστορίες και κουτσομπολιά και γελάνε δίχως τελειωμό. Η απομαγνητοφώνηση της κασέτας δεν είναι εύκολη.

Η Ρίτα άρχισε να παίζει Σκραμπλ όταν ήταν νεαρή μητέρα και ζούσε στο Παρκ Σλόουπ του Μπρούκλιν. Ένα βράδυ χάλασε ο λέβητας κι ήρθε ένας φίλος με ένα σετ του Σκραμπλ. Φτιάξανε μια ομάδα Σκραμπλ στη γειτονιά, είδαν μια διαφήμιση για ένα τουρνουά και η Ρίτα πήγε. Είχε διαβάσει μόνο λίγες βασικές λίστες, όμως αποδείχθηκε φυσικό ταλέντο. «Ήμουν πάντα καλή στα μαθηματικά και στα θέματα λογικής και οι περισσότεροι έμοιαζαν να είναι τύποι των κομπιούτερ ή της λογικής», λέει η Ρίτα.

Όταν κέρδισε το εθνικό του Λας Βέγκας, η Ρίτα είχε τρία παιδιά στο σπίτι κι έναν σύζυγο στις επιχειρήσεις κινηματογράφου. Τελείωνε τη σχολή πληροφορικής του κολεγίου Μπρούκλιν. «Κατά κάποιο τρόπο, το Σκραμπλ μ' έσωσε», λέει η Ρίτα που έχει πράο, στρογγυλό πρόσωπο και μιλάει με τους στρωτούς τόνους του Μίσιγκαν όπου μεγάλωσε. Μπήκε στο εθνικό με βαθμολογία 1911, μόλις έξω από τους πρώτους πενήντα. Με τρεις αγώνες να υπολείπονται, η Ρίτα ούτε που κατάλαβε ότι είχε πιθανότητες να νικήσει· έπρεπε να της το πει ο Τζο Έντλι. Παρέλαβε το βραβείο των 5.000 δολαρίων εκ μέρους όλων των γυναικών του παιχνιδιού.

Η Τζαν μεγάλωσε παίζοντας Σκραμπλ και άλλα παιχνίδια σ' ένα σπίτι στο Ντελαγουέιρ, με τέσσερεις αδερφούς. «Πινγκ-πονγκ, μπιλιάρδο, χαρτιά, Σκραμπλ, Μαστερμάντ, Στρατέγκο, κανάστα, πινάκλ, σκάκι», λέει η Τζαν με την δυνατή, 78 στροφών φωνή της και την προφορά των κεντροανατολικών πολιτειών. «Αντιλήφθηκα πόσο καλή ήμουν όταν ήμουν περίπου δώδεκα ετών και ήμασταν στο Κεντάκι, έπαιζα με μια θεία που ήταν καθηγήτρια αγγλικών και την έσκιζα. Σκέφτηκα πως έπρεπε να ήμουν πολύ καλή σ' αυτό εφόσον κέρδιζα μια καθηγήτρια αγγλικών».

Το πρώτο τουρνουά της Τζαν ήταν το 1981 στο Πόκονοζ. Οι πρώτοι τρεις ήταν γυναίκες. «Δεν είχα ιδέα ότι οι γυναίκες μπορούσαν να

παραβγούν σ' αυτό», λέει η Τζαν. Μέσα σε δυο χρόνια, είχε βαθμολογία 2000. «Αυτή ήταν η μοναδική περίοδος που έκανα αυτό που θα 'λεγα αληθινή μελέτη».

«Ήταν αφοσιωμένη», λέει η Ρίτα, που σπάνια μελετάει τώρα.

«Ήμουν πολύ αφοσιωμένη», λέει η Τζαν.

Η Τζαν ήταν κοντά στα είκοσι πέντε της, με δύο παιδιά και στο δρόμο για ένα διαζύγιο όταν έγινε κορυφαία παίκτρια. Μια άλλη κορυφαία γυναίκα της ημέρας είχε παρόμοια εμπειρία. «Και οι δυο μας φτάσαμε ψηλά καθώς διερχόμασταν από άτυχους γάμους, προσπαθώντας να πάρουμε την απόφασή μας, να κερδίσουμε την αυτοεκτίμησή», λέει η Τζαν που εργάζεται ως φοροτεχνικός. «Και εκεί εστιάσαμε όταν ξεφύγαμε από τον άτυχο γάμο».

Η Λιν, Νεοϋορκέζα, έπαιζε λίγο Σκραμπλ με τη μητέρα της μετά το κολέγιο, αλλά κανείς από τους φίλους της δεν ενδιαφερόταν. Φλαουτίστας που πήρε επάξια πτυχίο μάστερ από τη μουσική σχολή Τζούλιαρντ, η Λιν δίδασκε στην Εβραϊκή Ένωση Νέων της 92^{ης} οδού, όταν γνώρισε έναν πιανίστα που ενδιαφερόταν για το Σκραμπλ. Η Λιν γρήγορα ανακάλυψε τους ομίλους και τα τουρνουά. Όμως ύστερα, η νομική σχολή και επτά χρόνια σε μια μεγάλη εταιρεία του Μανχάταν την εμποδίζαν να παίζει τακτικά. Όταν η εταιρεία κατέρρευσε, έγινε σοβαρή και μελέτησε σχολαστικά ώσπου να πιάσει τους πρώτους πενήντα.

Πάνω από το ταμπλό, η καθημιά τους είναι σοβαρή και εμβριθής. Η Ρίτα είναι η πιο νηφάλια και αναλυτική. Η Λιν είναι επιθετική και σθεναρή – μισεί την ήττα. Η Τζαν, με ειδικότητα στο «δολοφονικό» τέλος του παιχνιδιού, είναι η πιο «αρσενική», ενθουσιώδης στην ανάλυση θέσεων του ταμπλό, πρόθυμη να καυχηθεί για τις ικανότητές της, μέγιστα επιρρεπής σε «στιγμές Σκραμπλ», όπως τη φορά που έπαιζε θορυβωδώς στη διάρκεια ενός επικήδειου λόγου για έναν παίκτη στο τουρνουά του Χάρτφορντ. Τις ρωτάω για ποιον λόγο καμία γυναίκα δεν έχει κάνει αυτό που έκανε ο Έντλι: να αφιερώσει τη ζωή του στο παιχνίδι, να απομνημονεύσει το OSPD απ' την πρώτη ως την τελευταία σελίδα.

«Ο Τζο είχε να φροντίζει τον Τζο», λέει η Τζαν. «Εγώ και η Ρίτα είχαμε παιδιά. Είχαμε μια ζωή». Συνεχίζει. «Σκέφτομαι απλώς ότι είμαστε πιο ισορροπημένες. Είναι απλώς ένα πράγμα στο οποίο τυχαίνει να είμαστε καλές και επίσης να το απολαμβάνουμε. Είναι μόνο μια πλευρά της ζωής μας. Παίκτες σαν τον Τζόελ Σέρμαν δεν έχουν και πολλά άλλα. Αυτό είναι που κάνουν όλο κι όλο».

Η Λιν λέει ότι δεν είναι μόνο το γεγονός ότι οι άνδρες φαίνεται να είναι πιο πρόθυμοι να συγκεντρωθούν αποκλειστικά στο Σκραμπλ. Ίσως είναι πιο γερά δεμένοι με τα παιχνίδια, όπως ακριβώς είναι με την απομνημόνευση μέσων όρων στο μπέιζμπολ, την αναβίωση μαχών του εμφυλίου πολέμου και το παίξιμο ηλεκτρονικών παιχνιδιών.

«Είναι το τι βάζουν σε προτεραιότητα», λέει η Τζαν.

«Ίσως είναι έτσι», λέει η Ρίτα.

«Η προθυμία να το κάνουν;» ρωτάω. «Η αποφασιστικότητα να το κάνουν;»

«Όχι, όχι», λέει η Λιν. «Αν δεις στη μουσική, βρίσκεις μεγάλους πιανίστες που είναι γυναίκες, μεγάλους βιολιστές που είναι γυναίκες. Δεν είναι αποφασιστικότητα. Γιατί είναι οι γυναίκες επιτυχημένες στη μουσική σε ποσοστό μεγαλύτερο απ' ότι στο Σκραμπλ;»

«Ένα μέρος απ' αυτό είναι αποφασιστικότητα», λέει η Τζαν. «Δεν είμαι και πολύ μελετηρή. Όταν παίζω, είμαι πολύ αφοσιωμένη. Συμβουλευομαι πολλά πράγματα. Όμως όταν είμαι σπίτι, το Σκραμπλ δεν υφίσταται. Πολύς κόσμος μου έχει πει ότι αν πραγματικά μελετούσα σκληρά, θα ήμουν μέσα στους κορυφαίους παίκτες».

«Τότε, γιατί δεν το κάνεις;» ρωτάω.

«Έχω δυο παιδιά. Έχω ένα εγγόνι. Έχω σπίτι. Έχω δουλειά. Κάνω μπέιμπι-σίτιν δυο βράδια τη βδομάδα. Το Σκραμπλ δεν έχει προτεραιότητα, εκτός κι αν είμαι σε τουρνουά».

Όταν λέω ότι οι μεγάλοι αναγραμματιστές φαίνεται να είναι άνδρες, η Τζαν παρατηρεί ότι και κάποιες γυναίκες είναι μεγάλοι αναγραμματιστές. Σημειώνω όμως ότι δεν τις έχω δει ποτέ να κάθονται και να παίζουν αναγράμματα στη μία το πρωί σε τουρνουά.

«Οι άνδρες χρειάζονται αυτοεπιβεβαίωση», λέει η Τζαν.

Η Λιν υποστηρίζει διστακτικά ότι οι γυναίκες ίσως δεν είναι προγραμματισμένες για ανταγωνισμό, ιδιαίτερα εναντίον των ανδρών. Υπάρχει το θέμα της τεστοστερόνης· οι γυναίκες δεν ορμούν φουρτουνιασμένες έξω απ' την αίθουσα αγώνων, δεν ρίχνουν γροθιές στους τοίχους, ούτε βρίζουν φωναχτά για την κακή τους τύχη ή το άσχημο παιχνίδι (αν και έχω δει μια γυναίκα κάποτε να τα ψέλνει σ' έναν πάνω από το ταμπλό, σ' έναν αγώνα τουρνουά – ήταν ο φίλος της). Επίσης, υπάρχουν ίσως διαφορές στη συμπεριφορά που κάνουν τις γυναίκες να φοβούνται να πετύχουν με επιθετικό τρόπο, να φοβούνται να προσβάλουν κάποιον. Μόλις την ίδια μέρα, αναφέρω, πήρα δύσκολα μια νίκη εναντίον

της Γουέντι Λίτμαν, τη γυναίκα που νίκησα στον τελευταίο γύρο του Μπερντ Ιν Χαντ, και μετά μου είπε, «Είμαι ευχαριστημένη που νίκησες γιατί φανinόσουν τόσο αναστατωμένους».

«Δεν θέλεις να προκαλέσεις αυτή την αναστάτωση. Το 'χω νιώσει», λέει η Λιν. «Με κατέπληξε όταν κατάλαβα ότι κι εγώ την είχα, γιατί δεν μεγάλωσα έτσι. Μεγάλωσα για να σκέφτομαι, να τα καταφέρνω – είσαι έξυπνη, έχεις ταλέντο, μπορείς να κάνεις ό,τι θέλεις. Όμως κατά κάποιον τρόπο είχα και το άλλο να συμβαίνει, επίσης. Επιστρέφω συνέχεια στην ιδέα ότι οι εγκέφαλοι στα δύο φύλα όντως λειτουργούν διαφορετικά».

Η Τζαν και η Ρίτα δεν συμμερίζονται τη μητρική αντίληψη ότι δεν θέλουν να κάνουν κακό στους άλλους, όμως όλες συμφωνούν πως δεν έχουν τη μονομανή αφοσίωση των ανδρών να απομνημονεύουν λέξεις. Απλώς δεν ενδιαφέρονται. Δεν τρώνε ώρες ερμηνεύοντας προσομοιώσεις του Μείβεν ή υπολογίζοντας το ισοδύναμο των γραμμάτων που μένουν. Ξέρουν αυτό που ξέρουν και παραμένουν ανταγωνιστικές μέσω των επιδεξιοτήτων και της στρατηγικής κι όχι από καθαρή γνώση λέξεων.

Οι πιο πολλές γυναίκες, λένε οι ίδιες οι γυναίκες, κοιτάζουν αν μπορούν να βρουν κάποια λέξη. Δεν γυρνάνε όλες τις απαντήσεις στο κεφάλι τους. Η Τζαν ανακαλεί στη μνήμη της ένα παιχνίδι με τον Τζόελ Γουόρνικ, χρόνια πριν.

«Παίζει REOVIRUS», λέει η Τζαν. «Τώρα ξέρω ότι το REOVIRUS είναι λέξη. Όμως λέει, “Ω ναι, είναι από τη λίστα των E-I-O-U”. Κι αρχίζει...μπλα μπλα μπλα SOUVENIR, μπλα μπλα μπλα REOVIRUS, μπλα μπλα μπλα».

«Σύστημα», λέω.

«Οι άνδρες είναι πιο μεθοδικοί», λέει η Ρίτα.

«Νιώθω ότι δεν ξέρω ούτε το μισό από το λεξικό», λέει η Τζαν.

«Τότε πώς τα καταφέρνετε;» ρωτάω.

Η Τζαν αναφέρει ότι είναι καλή στο να ξεσκαρτάρει αναλόγια με άσχημα γράμματα, να βλέπει δυνατότητες στο ταμπλό και να κάνει μικρές πολύπλοκες κινήσεις – όχι στο να βρίσκει δυσνόητες λέξεις. Συμφωνούν στο ότι, με την απουσία τακτικής μελέτης, θυμούνται αρκετές λέξεις από τα είκοσι χρόνια που παίζουν για να παραμένουν ανταγωνιστικές σε υψηλό επίπεδο. Νομίζω ότι είναι μετριοφρονες για τη γνώση τους στις λέξεις.

«Καλά», σημειώνει η Ρίτα, «δεν είμαστε και του επίπεδου του 2000».

Το επόμενο πρωί, η Ρίτα κερδίζει έναν απ' τους τρεις αγώνες, αλλά αυτό είναι αρκετό για να τερματίσει στο ανατολικό πρωτάθλημα με επίδοση 15-5 και στην πρώτη θέση.

Χτυπάω με το δεξί μου χέρι το τραπέζι που παίζω και γυρνάω με οργή, μόλις που συγκρατώ έναν ώριμο Μάρλον μέσα μου. Ανάμεσα από σφιγμένα δόντια βγάζω ένα «Διάολε!» Θέλω να εκτοξεύσω το ταμπλό πάνω στον τοίχο· αν είχα μπαστούνι του γκολφ θα το 'σπαζα στο γόνατό μου.

Μόλις έχω χάσει τον πρώτο αγώνα της τελευταίας ημέρας από τον Τρέβορ Σίλι, έναν πράο παίκτη απ' το Τορόντο που έχει βαθμολογία 1600. Το σκορ είναι 391-385. Χάνω από χρόνο· έχοντάς τον υπερβεί λιγότερο από ένα λεπτό, παίρνω ποινή 10 πόντων.

Αφού τελειώνουμε με τα φύλλα αγώνος, μουρμουρίζω «καλό παιχνίδι» και βγαίνω σαν σίφουνas έξω απ' την αίθουσα· παρά λίγο να χτυπήσω έναν παίκτη που μπαίνει με την πόρτα που έσπρωξα πολύ δυνατά. Πετάω ένα «συγγνώμη» αλλά δεν κόβω τον βηματισμό μου. Την κάνω για έξω και είμαι ευγνώμων που μπορώ να βλέπω μέσα από τις γυάλινες πόρτες, δίχως τον κίνδυνο να σακατέψω κάποιον αθώο. Ο Λάρι Σέρμαν στέκεται εκεί με τα χέρια στις τσέπες του ψηλοκάβαλου τζιν του, ρουφώντας λίγο καθαρό αέρα.

«Γαμώτο!» ουρλιάζω. Δυο φορές. Τρεις φορές. Βαδίζω κάνοντας κύκλους, με το κεφάλι μου καρφωμένο στα ουράνια, φωνάζοντας κι άλλες κατάρες στον παγωμένο χειμερινό αέρα. Ο Λάρι μ' εξετάζει περίεργα σαν να 'μαι παγιδευμένο άγριο θηρίο. Σχεδόν περιμένω ν' αρχίσει να κρατάει σημειώσεις.

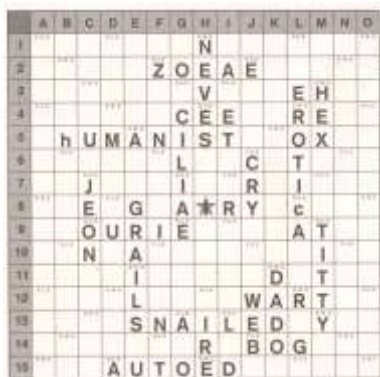
Ο Λάρι είναι ανέκφραστος κι ατάραχος. Ποτέ δεν τον έχω δει να χάνει την ψυχραιμία του σε αγώνα. Στον όμιλο, λίγους μήνες νωρίτερα, αρρωστημένος από ένα αργό παιχνίδι, έγραψα πρόχειρα στο σημειωματάριό μου «ΠΑΙΖΕ ΓΡΗΓΟΡΟΤΕΡΑ». Ο Λάρι που έτυχε να 'ναι κοντά εκείνη τη στιγμή, άρπαξε το στυλό μου και πρόσθεσε «ΒΛΑΚΑ!» Ήταν όμως πάντα αξιόπιστος συμβουλάτορας και στο θέμα του χρόνου. Γνωρίζει ότι είναι η αχίλλειος πτέρνα μου. Όταν βρίσκω τον Λάρι να με περιμένει έξω, είναι σαν να μπήκα μόλις στο γραφείο του γυμνασιάρχη.

Ακούει υπομονετικά τον εξάψαλμο μίσους για τον εαυτό μου, αρκετά έξυπνος για να γνωρίζει ότι οι συμβουλές δεν θα βοηθούσαν τώρα. Αντίθετα, με τέχνη γυρίζει αμέσως τα αρνητικά σε θετικά: «Ξέρεις, όσο

καλύτερος γίνεσαι, τόσο πιο σοβαρά φαίνεται να το παίρνεις. Αυτό είναι καλό».

Βέβαια, σκέφτομαι, αλλά η βελτίωσή μου δεν με εμπόδισε απ' το να τα κάνω θάλασσα. Και επειδή βελτιώθηκα, η σπουδαιότητα των ναυαγίων φαίνεται μεγαλύτερη –ειδικά όταν πρόκειται για τα ίδια λάθη που έκανα σαν ερασιτέχνης. Φαίνεται να προσεγγίζω μαζί την εξειδίκευση και τη νεύρωση στο Σκραμπλ, με πλήρη υποταγή.

Γυρνάω μέσα. Είμαι μαθηματικά αφανισμένος, όπως λένε στο μπέιζμπολ, αλλά με δυο νίκες μπορώ ακόμη να τερματίσω ψηλά, στην τρίτη θέση. Ξεκινάω τον επόμενο μου αγώνα μ' ένα επιθετικό λάθος 46 πόντων, το VEXILY*, που μένει στο ταμπλό, συγχύζοντας τον αντίπαλό μου. Κερδίζω 438-399. Τώρα είμαι 11-8. Ο τελευταίος μου αντίπαλος είναι ο Νόελ Λίβερμορ, που έχει φτάσει στο 1899 και τον οποίο νίκησα νωρίτερα στο τουρνουά. Παίζουμε ωραία, (παίζω ILIA, παίζει CILIA, παίζω CILIAE*, που μένει στο ταμπλό). Είναι μπροστά 80 πόντους όταν παίρνω το πρώτο μπαλαντέρ και παίζω EROTiC. Συνεχίζω τραβώντας το δεύτερο μπαλαντέρ. Μετά από κανά δυο μικρές κινήσεις, είμαι πίσω 252-199. Τα γράμματά μου είναι AMNSTU?, τα οποία φτιάχνουν άφθονες λέξεις από μόνα τους (δεκατέσσερις στην πραγματικότητα). Αλλά το ταμπλό δεν είναι ανοιχτό για σκραμπλ. Ο Νόελ έχει κλείσει την κάνουλα αλλά έχει αφήσει ένα απίθανο άνοιγμα: Στο I του CILIAE*, το οποίο απαιτεί τουλάχιστον ένα κόλλημα, ένα R ή ένα S στο NEVE. Ανακατεύω κι ανακατεύω και ύστερα, με αργές κινήσεις, με τον εγκέφαλό μου να βλέπει και τα χέρια μου ν' αρπάζουν και τα γράμματα να κινούνται, βάζω κάτω το hUMANIST.

Ο Νόελ μένει άναυδος. Νόμιζε ότι είχε κλείσει για τα καλά το ταμπλό. Με κολακεύει για την κίνηση των 78 πόντων. Έχω περάσει μπροστά 277-252, αλλά ο Νόελ απαντάει με το ΗΜ για 32 (πάνω από το ΜΑ στο humanist). Συνεχίζω με FOWL για 20 ξαναπαίρνοντας το προβάδισμα. Το Q είναι άφαντο. Ξέρω ότι το παιχνίδι θα κριθεί από το Q. Παίρνω τα τελευταία δυο γράμματα, αλλά όχι το Q.

Όλο που πρέπει να κάνω για να κερδίσω, είναι να εμποδίσω τον Νόελ να παίξει το Q. Όμως υπάρχουν δύο διαθέσιμες θέσεις γι' αυτό και ο Νόελ έχει και το τελευταίο U. Κλείνω το πρώτο σημείο (πάνω από το IRE) και μετά, ανεξήγητα, του διαφεύγει το δεύτερο. Έχω άπλετο χρόνο. Όλο που πρέπει να κάνω, είναι να παίξω ένα γράμμα μπροστά από το ΑΤ. Το κάνω. Και μετά βάζω ένα S στο τέλος του: 4 πόντους.

Δεν ξέρω γιατί έβαλα το S. Νόμισα πως το είχα υπολογίσει. Νόμισα πως είχα σκεφτεί τα πάντα. Νόμισα πως δεν υπήρχε τρόπος να μπορεί να παίξει το Q. Αλλά μπορεί. Βάζει SUQ, πάνω από το S μου. Ακριβώς έτσι, του έδωσα τον αγώνα. Ο Νόελ κερδίζει 357-332, όμως το τελικό σκορ είναι άσχετο. Το τίναξα στον αέρα με τον πιο τρομακτικό τρόπο: αποτυγχάνοντας να εμποδίσω ένα στοιχειώδες κόλλημα του Q. Έχω διαλαλήσει πως δεν αξίζω να είμαι εξπέρ. Πως ποτέ δεν θα πιάσω τους στόχους μου. Πως δεν μπορώ να παίξω με τον Ματ, τον Μάρλον ή τον Τζόελ. Πως δεν κατέχω το άθλημα.

Με ευγενικό τρόπο ανασκευάζω το τέλος του παιχνιδιού με τον Νόελ που τρομάζει για την αδυναμία του να δει το QAT. Σκυμμένος πάνω απ' το τραπέζι μετακινώ τα γράμματα με τα συνηθισμένα σενάρια «τι θα γινόταν αν», αλλά τα κινώ σαν παιδί που γυρνάει τον αρακά γύρω γύρω στο πιάτο του. Δεν μπορώ να εξηγήσω στον Νόελ τι συνέβη, μουρμουρίζω ότι ίσως δεν μέτρησα καλά τα S και νόμισα ότι είχα το τελευταίο. Όμως το φύλλο βαθμολογίας μου δείχνει άλλα. Ήξερα ότι είχε το SUQ. Πανικοβλήθηκα και τα 'κανα θάλασσα.

Νιώθω αρκετή απογοήτευση για να γράψω στα γρήγορα ένα «ΓΑΜΩΤΟ», πέντε πόντους ψηλό, κάτω στο σημειωματάριό μου. Και μετά παρατάω το ταμπλό μου, με τις αποδείξεις της ανικανότητάς μου ακόμη πάνω του και κατηφής βγαίνω απ' την αίθουσα. Δεν είμαι θυμωμένος, είμαι ρημαγμένος. Ο Τζο Έντλι ρωτάει τι έγινε. Τον κάνω πέρα· δεν μπορώ να μιλήσω. Απαρηγόρητος, κρατώ με το ζόρι τα δάκρυστά μου.

Τίναξα στον αέρα τρεις από τους πέντε τελευταίους αγώνες στο τέλος, με την Αν, τον Τρέβορ και τον Νόελ. Αντί για 14-6 που θα 'ταν καλό

για τη δεύτερη θέση, τερματίζω με 11-9 ένατος. Το ίδιο 11-9 του Ντάνμπερι δυο χρόνια νωρίτερα, στο δεύτερο τουρνουά της καριέρας μου, όταν έχασα τους τελευταίους έξι αγώνες μου. Βέβαια, έχω πάει από την 4η στην 3η κατηγορία με τρεις εμφανίσεις στο Ντάνμπερι. Με ποιο αποτέλεσμα; Ακόμη τα χάνω στα δύσκολα. Μόνο που τώρα αυτό έχει μεγαλύτερη βαρύτητα.

Ο Λάρι Σέρμαν έχει δίκιο: όσο καλύτερος γίνομαι, τόσο πιο πολύ αναστατώνομαι. Το παιχνίδι πια με ορίζει. Όσο ψηλότερα ανέρχεται η βαθμολογία μου, τόσο μεγαλύτερη η πίεση. Όσο περισσότερο πετυχαίνω, τόσο πιο βαριές φαίνονται οι αποτυχίες μου.

Μόλις ανακτώ την ψυχραιμία μου και επανεμφανίζομαι στην αίθουσα αγώνων, ένας από τους νεοϋορκέζους εξπέρ παρατηρεί ότι είναι πιθανό η βαθμολογία μου να ανεβεί πάνω από 1600. (Στο Ντάνμπερι η βαθμολόγηση γίνεται σε δύο κομμάτια των δέκα αγώνων, έτσι το 7-3 μου στο πρώτο μισό θα με προωθήσει κοντά στην επόμενη εκατοντάδα ενώ το 4-6 μου στο δεύτερο μισό δεν θα πρέπει να πειράζει και πάρα πολύ). «Θα είσαι εξπέρ», λέει. Αμέσως σαρκάζω στην παρατήρηση. Ακόμη κι αν το 1600 τεχνικά θεωρείται βαθμός εξπέρ, όλοι ξέρουν ότι το 1700 είναι το πραγματικό σημείο αναφοράς. Συν το ότι δεν είμαι αντάξιος του τίτλου. Και πιο πολύ απ' όλα, θέλω να είμαι αντάξιος.

Καθώς οδηγώ μακριά από το ξενοδοχείο, ανατριχιάζω στη σκέψη.

Έχω γίνει Τζόελ: χρειάζομαι αυτό το παιχνίδι για να δίνει κύρος στην ύπαρξή μου.

20. 1574

Ατλάντα. Τα καζίνα, η παραλία, το παραθαλάσσιο ντεκ, το πλήθος, ο διαγωνισμός της Μις Αμέρিকা, η επίδειξη ταλέντων στο Σκραμπλ. Είναι ετήσιος θεσμός. Θα είναι όμως δύσκολο να ξεπεραστεί η περσινή νικηφόρα επίδοση: οι 96 διγράμματατες λέξεις που τραγουδήθηκαν στο σκοπό της «Αστερόεσσας». Τα μεσάνυχτα μετά τους πρώτους γύρους της Παρασκευής στο Holliday Inn –δίπλα στο κύμα– οι παίκτες του Σκραμπλ μαζεύονται στην κυρίως αίθουσα του τουρνουά για το μεγάλο σόου. Σερβίρονται κρασί και μπισκότα. Είσοδος ελεύθερη.

Ο πρώτος διαγωνιζόμενος είναι ένας εσωστρεφής παίκτης που είδα μια φορά να στέκεται έξω από την αίθουσα αγώνων κρατώντας ταμπέλα που έγραφε Κουκουβάγιες¹. Έψαχνε κάποιον για να δειπνήσουν μαζί. Εδώ, μιμείται σχεδόν κάθε χαρακτήρα από τους «Σίμπσονς». Ένας άλλος παίκτης δοκιμάζει μανιέρα του Τζόνυ Κάρσον από το «Κάρνακ ο Υπέροχος»². Το κοινό ουρλιάζει. Έπειτα έρχεται μια παρωδία, το «Ποιος θέλει να γίνει Σκραμπλιούχος», με ενσωματωμένα αστεία για τον Γ.Ε. Τζόελ και τον Μαρκ Μπεργκ, που εισπράττει λίγα συγκρατημένα γέλια.

Δεν είμαι βέβαιος αν το θέαμα των παικτών του Σκραμπλ που επιχειρούν να κάνουν χιούμορ αξίζει έπαινο ή οίκτο. Ίσως η αντίδρασή μου να αντανακλά μια αλήθεια· αν είμαι ευτυχής να παίζω Σκραμπλ μ' αυτούς τους ανθρώπους, δεν θα 'πρεπε να τους δέχομαι και σ' αυτό το επίπεδο; Δεν θα 'πρεπε να πηδήξω πάνω στη σκηνή και να τραγουδήσω μελωδίες κατάλληλες για σόου με στίχους που να αναφέρονται στο Σκραμπλ («Τα μπαλαντέρ θα έρθουν/ αύριο!/ Στοιχημάτισε το τελευταίο σου δολάριο/ γιατί αύριο/ θα υπάρχουν μπαλαντέρ!»);

Λοιπόν, όχι. Η εκκεντρικότητα των παικτών του Σκραμπλ είναι, φυσικά, θέμα μεγάλου ή μικρού βαθμού. Στον όμιλο, μια Κυριακή, μια χούφτα παίκτες παραμένουν μετά από ένα απόγευμα με πολλά παιχνίδια. Κάποιος παρατηρεί ότι ένας συγκεκριμένος παίκτης κουβαλάει πάντα μαζί του ένα ταμπλό Σκραμπλ, παρότι υπάρχουν ένα σωρό ταμπλό στον όμιλο.

¹ Η λέξη στο πρωτότυπο είναι «HOOTERS», που είναι είδος κουκουβάγιας και αλυσίδα εστιατορίων αλλά σημαίνει και τα γυναικεία στήθη στην αργκό

² Σειρά κινουμένων σχεδίων

«Ίσως παίζει κάπου αλλού μετά», λέει ένας άλλος παίκτης.

«Ίσως απλώς είναι περίεργος», λέω.

«Όλοι είμαστε περίεργοι», απαντάει ο Γ.Ε. Τζόελ.

«Είναι αρκετά περίεργος για να τον αποκαλούν περίεργο οι περίεργοι», λέει ο Ματ.

Όπως και σε κάθε υποκουλτούρα, η έκταση της αφοσίωσης και της ανάμιξης των ανθρώπων ποικίλει. Οι περισσότεροι παίκτες έχουν και σκραμπλική και καθημερινή ζωή, το βλέπει κανείς στους ομίλους, στα τουρνουά ή στο Ίντερνετ. Για άλλους το Σκραμπλ είναι το κοινωνικό κέντρο του σύμπαντος. Τρεις μεσήλικες παίκτες στο Νιου Τζέρσι συγκατοικούν κιόλας.

Οι φίλιές μου με τον Ματ, τον Μάρλον, τον Έρικ Τσέικιν και μερικούς άλλους σίγουρα υπερβαίνουν το παιχνίδι. Συζητούμε για πράγματα πέρα από λέξεις, γράμματα και αναγράμματα. Πληρώνω τα δωμάτια του Ματ και του Μάρλον στα ξενοδοχεία όταν μου το ζητούν, όχι γιατί προσπαθώ ν' εξαγοράσω τη δημοσιογραφική τους συνεργασία, αλλά γιατί είναι άφραγκοι και τους εμπιστεύομαι ότι θα με ξεφλήσουν (κάποτε). Όταν ο Ματ είναι συναισθηματικά στα χάλια του μου τηλεφωνεί, θέλω να πιστεύω, γιατί με θεωρεί φίλο. Είμαι περήφανος που μπορώ ν' αποκαλώ φίλους πολλούς απ' αυτούς που παίζουμε αντίπαλοι στον Όμιλο 56 τις Πέμπτες, ακόμη κι αν δεν πάμε σινεμά μαζί ή δεν μοιραζόμαστε τα προσωπικά μας. Υπάρχουν μέρες που είμαι σίγουρος πως ξεχνάνε ότι είμαι ρεπόρτερ. Υπάρχουν μέρες που το ξεχνώ κι εγώ.

Έτσι, ακόμη κι αν έγινα ένας απ' αυτούς, τραβάω τη διαχωριστική γραμμή στην επίδειξη ταλέντων. Αν και νιώθω εντελώς μέσα, αυτό εδώ παρατραβάει. Ο Σέλντον Σιλβερστάιν, συνταξιούχος ταμίας από το Μπρούκλιν, κάνει απίστευτες μιμήσεις του Άλφρεντ Χίτσκοκ και του Χάμφρεϊ Μπόγκαρτ. («Απ' όλα τα στέκια του Σκραμπλ σε όλες τις πόλεις και σ' όλον τον κόσμο, αυτό μπαίνει στο δικό μου»¹), λέει. Ο Τζίμ Πιάτσα, νεοϋορκέζος συγγραφέας που η δουλειά του την ημέρα είναι να διορθώνει σενάρια ταινιών για ένα στούντιο του Χόλιγουντ, απαγγέλλει αστείες συμβουλές. Τελικά, με το ρολόι να πλησιάζει τη μία μετά τα μεσάνυχτα, ο Σαλ Πίρο, ο πρόεδρος του Κλαμπ Φίλων του Ρόκι Χόρορ Πίκτσερ Σόου, μου ζητάει να δω το μείκ-απ του, πράγμα που κάνω, πριν τρέξει μες στην

¹ Παράφραση από την ταινία «Καζαμπλάνκα» με τον Χάμφρεϊ Μπόγκαρτ (αντί τζιν, Σκραμπλ)

αίθουσα φωνάζοντας, «Η σκύλα γύρισε!» Ντυμένος με γυναικεία ρούχα και με πορτοκαλί περούκα, ο Σαλ παρουσιάζει τις «Πιρο-έτες», τρεις νεοϋορκέζους παίκτες που τον συνοδεύουν με τραγούδια του '50 σε στίχους του Σκραμπλ. Τα αγαπημένα μου: «Ει λα, Έι λα, το Q ξανάρθε» και «Πάω στο πρώτο τραπέζι, και θα παίζω με τον Έντλι».

Ο Σαλ είναι πραγματικά απογοητευμένος όταν το κοινό απονέμει το πρώτο βραβείο των 50 δολαρίων στον Τζιμ.

Μετά το Ντάνμπερι, η βαθμολογία κατάταξής μου ανεβαίνει στο 1574 και είμαι μόλις ένα καλό τουρνουά μακριά από το μαγικό σημάδι του 1600.

Χαίρομαι, κάπως διαστροφικά, που δεν είμαι εκεί ακόμη. Το ότι προάχθηκα από το 1416 σε «εξπέρ» μέσα σε μόλις δυο μήνες, αφού μόχθησα τόσο σκληρά και για τόσον καιρό, μοιάζει λίγο. Εξπέρ υποτίθεται πως είναι, σύμφωνα με το λεξικό Merriam-Webster, κάποιος με ιδιαίτερη ικανότητα ή γνώση που απορρέει από εκπαίδευση ή εμπειρία. Κι εγώ δεν είμαι ακόμη σε αυτό το επίπεδο. Αν αυτό σημαίνει ότι πρέπει να κοπανήσω λίγες πόρτες ακόμη και να ουρλιάξω λίγες βρισιές ακόμη, ας είναι.

Στο Σκραμπλ, η τύχη δεν παίζει πρωταρχικό ρόλο. Κάποιοι παίκτες γκρινιάζουν, αμετάπειστοι για την κακιά τους μοίρα. Βεβαίως και υπάρχει τύχη· σε μια παρτίδα στον όμιλο πριν το Ντάνμπερι, παίρνω συνολικά τρία μπαλαντέρ σε εννιά παιχνίδια –πιθανότητα περίπου 1 στις 100– και τα χάνω όλα. Τρία μπαλαντέρ από τα δεκαοκτώ! Η αδικία! Την ίδια στιγμή, στους παίκτες του Σκραμπλ αρέσει το γεγονός ότι το παιχνίδι είναι πειθαρχημένο – εκατό γράμματα, αυστηροί κανόνες, οικείοι τύποι και διαδικασίες. «Το Σκραμπλ είναι ένα είδος ντετερμινιστικού κόσμου», μου λέει ο Μπομπ Έλικσον, καθηγητής νομικών στο Γέιλ, καθώς τρώμε πρωινό σ' ένα τουρνουά. «Ελκύει τους ανθρώπους γιατί όλα καταλήγουν σε καθαρά αθροίσματα».

Η βαθμολογία κατάταξης είναι καθαρή και ωραία επίσης. Οι παίκτες μπορούν να υποστηρίζουν ό,τι θέλουν, πως είναι υπέρ- ή υποβαθμολογημένοι (συνήθως το δεύτερο), αλλά ισχύει η αρχή των συγκοινωνούντων δοχείων. Οι παίκτες έχουν θαυμαστές αποδόσεις που εκσφενδονίζουν τη βαθμολογία τους στα ουράνια, αλλά συνήθως αυτό δεν έχει διάρκεια. Η Νταϊάν από τον όμιλο της Νέας Υόρκης έκανε 11-1, κέρδισε την κατηγορία μου στην Ατλάντα και η βαθμολογία της

ανυψώθηκε απότομα πάνω από το 1700. Όμως πολύ σύντομα επέστρεψε στα 1500, πακέτο.

Στο ετήσιο τουρνουά του Πορτ Τζέφερσον στο Λονγκ Άιλαντ, λίγες βδομάδες μετά το Ντάνμπερι, ένας αντίπαλός μου, όπως καθόμαστε να παίζουμε, λέει, «Νόμιζα ότι ήσουν ψηλότερα στη βαθμολογία».

«Στο μυαλό μου, είμαι», απαντάω.

Μπαίνω δεύτερος στη δεύτερη κατηγορία της διοργάνωσης των δεκαπέντε αγώνων. Έχω έρθει για τους συνήθεις λόγους – τον ανταγωνισμό, την αναζήτηση της βαθμολογίας εξέπρ, το γεγονός ότι δεν έχω άλλη επιλογή απ’ το να παίζω. Αρχίζω να αισθάνομαι σαν μισθοφόρος του Σκραμπλ: ακλόνητος, παθιασμένος, στενόμυαλος. Αγαπώ την ατμόσφαιρα, αλλά η πλάκα είναι πέρα από το στόχο μου. Σ’ αυτή τη διοργάνωση, η προσοχή μου δεν θα αποσπαστεί. Μένω δίπλα, στο σπίτι του Τζο Έντλι κι όχι στο ξενοδοχείο.

Δεν υπάρχουν και πολλά πράγματα κρεμασμένα στους τοίχους στη διώροφη συνιδιοκτησία του Τζο και της Λάουρα, ούτε ράφια με βιβλία και μπιχλιμπίδια, ούτε τραπεζάκια στο καθιστικό, μόνο δυο γερασμένοι καναπέδες κι ένα μικρό τραπέζι, κοσμημένο μόνο με ωραίες φωτογραφίες της μικρής τους κόρης, της Άμπερ. Τα παιχνίδια της γεμίζουν ένα γειτονικό δωμάτιο, όπου ο Τζο έχει έναν υπολογιστή στον οποίο παίζει και μελετάει Σκραμπλ καθισμένος σε μια μεταλλική πτυσσόμενη καρέκλα.

Για τον Έντλι, που έζησε κάτω από ένα δέντρο για πέντε μήνες, σκέφτομαι πως τα υλικά πράγματα είναι ασήμαντα. Πιθανώς θα μπορούσε να ζησει ευτυχισμένος δίχως τη μεγάλη τηλεόραση ή οποιοδήποτε από τα λίγα υπάρχοντά του. Στον Τζο φτάνει απλώς να ξυπνάει νωρίς, να διαλογίζεται, να τεντώνεται και να κάνει τάι-τσι στο καθιστικό. Και βέβαια, να μελετάει λέξεις.

Ο Τζο καταλαβαίνει ότι θέλω να πετύχω και η Λάουρα καταλαβαίνει τον Τζο. Έτσι είναι εξυπηρετικοί. Μ’ αφήνουν να αποφασίσω για τα γεύματα του Σαββατοκύριακου. Επιμένουν να κοιμηθώ στην κρεβατοκάμαρά τους. Την Παρασκευή στο δείπνο μαζί τους, πριν τους πρώτους γύρους, ο Έντλι εγκρίνει την απόφασή μου να μην πάρουμε επιδόρπιο. Και με δίδωνει με την υπόμνηση να αναπνεύσω βαθιά, να συγκεντρωθώ και να είμαι υπομονετικός.

Χάρη στον Έντλι ως ένα βαθμό, κάτι πάει καλά: βλέπω τα σκραμπλ γρηγορότερα και συχνότερα και εμπεδώνω αυτά που διάβασα και αναγραμμάτισα στον υπόγειο, κάνοντας ποδήλατο στο γυμναστήριο ή

αράζοντας στον καναπέ. Η στοίβα με τα επταγράμματα και οκταγράμματα σκραμπλ που κουβαλάω παντού, χοντραίνει. Και ξέρω πως μαθαίνω, γιατί όταν ξαναβλέπω τις λέξεις που έχω σημειώσει με φωσφορίζοντα πράσινο ή πορτοκαλί μαρκαδόρο, είναι εκπληκτικά οικείες. Πιάνω τον εαυτό μου να σκέφτεται, «Δεν ήξερα αυτή τη λέξη;» σαν να κοιτάζω μια φωτογραφία από το λύκειο και δεν μπορώ να πιστέψω ότι είχα ποτέ τα μαλλιά μου έτσι.

Η εντύπωση ότι ο εγκέφαλός μου εκπαιδεύεται ακούγεται προφανής, αλλά αυτό δεν το συλλογίζομαι όταν εντρυνώ στις λίστες μου. Τη μέρα πριν το Λονγκ Άιλαντ, κάθομαι σ' ένα γραφείο του Τμήματος Μηχανοκίνητων Οχημάτων (περιμένοντας για μια καινούρια άδεια οδήγησης) και εξετάζω τρισήμισι τυπωμένες σελίδες των 1.322 αποδεκτών πενταγράμμάτων λέξεων που περιέχουν το γράμμα Υ. Αποδεικνύεται πως δεν ξέρω τις 311 απ' αυτές. Αλλά εκεί που η εκμάθηση φαινόταν σαν δουλειά απελπιστική, τώρα βλέπω πόσα έχω μάθει και ακόμη ότι δεν είναι αδύνατο, αν και όχι εύκολο. Τώρα δέχομαι ότι η εκμάθηση λέξεων θα μπορούσε να είναι διαδικασία μιας ζωής. Μετά από δυο δεκαετίες, ο Έντλι ακόμη κουβαλάει μικροσκοπικές κάρτες πιασμένες με λάστιχα, κάποιες απ' αυτές γραμμένες τις δεκαετίες του '70 και του '80. Το διάστημα που είμαι στο σπίτι του, η Λάουρα βρίσκει μια στο πάτωμα και τη δίνει στον Τζο. «Αυτή περιέχει σκραμπλ που τελειώνουν σε ER», λέει. «Την έκανα χρόνια πριν».

Το να κατορθώσει κανείς να γίνει εξπέρ δεν απαιτεί κάποιο μυστικό κωδικό ή υπερφυσική δύναμη. Τηλεφωνώ στον Νιλ Τσάρνες, καθηγητή πανεπιστημίου στη Φλόριντα, που μελετάει τη συμπεριφορά των εξπέρ. Μου λέει ότι οι ερευνητές που μελετούσαν τους ειδικούς στο σκάκι τη δεκαετία του '40, έκαναν μια ανακάλυψη που αργότερα θα ήταν μνημειώδης: η μεγάλη επιδεξιότητα στο σκάκι δεν ήταν αποτέλεσμα μεγαλύτερης διανοητικής ικανότητας, όπως ήθελε η κυρίαρχη άποψη, αλλά απέρρεε από την ικανότητα των παικτών να ανακτούν πρότυπα από τη μνήμη τους. Με άλλα λόγια, όσο περισσότερα γνωρίζεις τόσο καλύτερα ξέρεις τι να ψάξεις. Η γνώση αποκτιέται κατά «μεγάλα κομμάτια», όπως λένε οι ειδικοί της μνήμης, και μετά εφαρμόζεται σε συγκεκριμένες περιστάσεις. (Τα κομμάτια είναι ομοειδή πρότυπα ή μονάδες

πληροφορίας)¹. Αυτή η γνώση γίνεται μέρος της επαναληπτικής γνωστικής διαδικασίας που εμφανίζεται κατά τη διάρκεια ποικίλων δραστηριοτήτων, απ' το σκάκι και το Σκραμπλ ως το μπάντμιντον και το βιολί.

Ο Τσάρνες λέει ότι κτίζω την ικανότητα να παίρνω αποφάσεις εξπέρ. Έχω περάσει πέρα από την «εξάσκηση συντήρησης», ή απλά από το να παίζω πολύ Σκραμπλ, πράγμα που κάνουν οι χομπίστες, στη «σκοπική εξάσκηση», όπως αποκαλεί ο Τσάρνες την «εξαντλητική τεχνική που απαιτεί προσοχή», εργασία η οποία μπορεί να εκτελεσθεί μόνο σε μικρές περιόδους, μ' ένα μέγιστο τριών ή τεσσάρων ωρών τη μέρα στην περίπτωση των μουσικών και των συγγραφέων. Σε μια πρωτοπόρο μελέτη τους το 1973, ο Χέρμπερτ Σάιμον κι ο Ουίλιαμ Τσέιζ του πανεπιστημίου Κάρνεγκι-Μέλον, συμπέραναν πως η κατάκτηση διεθνούς επιπέδου επιδεξιότητας στο σκάκι απαιτεί περίπου δέκα χρόνια εξάσκησης και εισηγήθηκαν ότι αυτό δεν διαφέρει σε άλλους τομείς. (Ο Αϊνστάιν μελέτησε δέκα χρόνια φυσική πριν κάνει την πρώτη του δημοσίευση για την Ειδική Σχετικότητα).

Άλλες μελέτες καθόρισαν την ποσότητα της αναγκαίας εξάσκησης σε πολλούς τομείς στις δέκα χιλιάδες ώρες.

«Σαφώς και υπάρχουν άνθρωποι που φτάνουν εκεί σε μικρότερο χρόνο», λέει ο Τσάρνες. «Είμαστε ακόμη στην αρχή των σκέψεών μας για το τι μπορεί να διαφοροποιεί την ταχύτητα με την οποία οι άνθρωποι φτάνουν σ' αυτό το σημείο. Υπάρχουν πιθανόν μεμονωμένες διαφορές ανάμεσα στους ειδικούς. Αλλά αν έπρεπε να μαντέψω, η υπόθεσή μου δεν θα 'ταν οι έμφυτες διαφορές αλλά οι συγκεκριμένοι τύποι εκπαίδευσης τους οποίους χρησιμοποιούν». Όπως και για το απλό, να γίνει κανείς εξπέρ», μου λέει, «ο αληθινός προάγγελος φαίνεται να είναι η σοβαρή μελέτη».

Έτσι, μελετώ. Αναγραμματίζω και επανεξετάζω και αναγραμματίζω λίγο ακόμη. Μετά από τις παρτίδες στον όμιλο και στα τουρνουά ξεψειρίζω κάθε αναλόγιο από κάθε παιχνίδι και ψάχνω για λέξεις που μου διέφυγαν, τις οποίες καταγράφω σ' ένα καινούριο σπιράλ σημειωματάριο. Και ανταμείβομαι. Σε δυο παιχνίδια στον όμιλο, για παράδειγμα, παίζω ΗΕΤΑΙΡΑΣ (παλλακίδες της αρχαίας Ελλάδας),

¹ Σημείωση του Συγγραφέα: Μια μελέτη του 1956 έδειξε ότι το ανώτατο όριο της ικανότητας των ανθρώπων να αναπαράγουν τις πληροφορίες είναι σε μονάδες των επτά, συν πλην δύο. Το επτά, βέβαια, είναι ο αριθμός των γραμμάτων του αναλογίου στο Σκραμπλ.

INPHASE (να έχεις όμοιες ηλεκτρικές φάσεις), VENALITY (αποδοχή δωροδοκίας) και CONGAING (να χορεύεις κόγκα¹).

Η μελέτη μου δεν αποκαλύπτει απλώς λέξεις απ' τις έτοιμες λίστες, αλλά και πιο περίπλοκους συνδυασμούς που είναι δύσκολο να βρεθούν σε μια σαλάτα από απίθανα γράμματα. Εναντίον του φίλου μου Ντόμινικ Γκριλο, παίζω FIrEBUG (εύρημα βασισμένο στην εκπαίδευσή μου που αποδεικνύεται σωστό) και το συνεχίζω με το EQUINOX σ' ένα ανοιχτό X – δύσκολο γιατί είναι αφύσικο να δεις το X σαν τελευταίο γράμμα λέξης. Οι λέξεις γίνονται όλο και πιο περίεργες. Μια βραδιά στον όμιλο παίζω στο υπάρχον DO, το TOURNEDOs, εννιαγράμμητη λέξη επί εννιά για 140 πόντους, προκαλώντας ένσταση. Όταν ο Γ.Ε. Τζόελ το κρίνει αποδεκτό και σκάει ένα επιδοκιμαστικό χαμόγελο. Μετά από ένα άλλο παιχνίδι στο κλαμπ, ο αντίπαλός μου Τζιν Λίθγκουου λέει, «Έπαιξες υπέροχα».

Γεμίζω το σημειωματάριό μου με τις λέξεις που μου διέφυγαν, όχι για να τιμωρηθώ αλλά για να μάθω. Σελίδα με τη σελίδα, γίνεται σιγά σιγά μια ταπετσαρία γλωσσικής τυχαιότητας. ACAROID (105 χαμένοι πόντοι), COAGULA, OXIDASE, η δυνατότητα να κάνω το BLACK, BLACKOUT. Γράφω το SODOMITE που θα έπαιζε, το MOODIEST όχι. EXODOI; Πληθυντικός του EXODOS (καταληκτική σκηνή δράματος). Οι περισσότερες από τις λέξεις ή τα γράμματα που τα 'κανα μούσκεμα, ίσως να μην τις ξανασυναντήσω ποτέ. Και τι έγινε; Όλα είναι μέρος της «σκοπίμης εξάσκησης» που με δίδαξε ο Νιλ Τσάρνες. WOOPS σημαίνει να ξερνάς. Το RIVIERE είναι περιδέραιο πολύτιμων λίθων. MONGO είναι μαλλί χαμηλής ποιότητας. Υπάρχουν τρία σκραμπλ με τα EGIMNPR: IMPREGN, PERMING και GRIPMEN. Τα EFIPRST περιέχουν μόνο μια εφτάρα, το PRESIFT – όχι το PREFITS*, όπως δοκίμασα. Γράφω κάθε άγνωστη λέξη που αρχίζει με Q και κάθε λέξη που αρχίζει με AIR, SEA και ROSE.

Παρά το κοουτσάρισμα του Έντλι, παραπατάω στο Λονγκ Άιλαντ. Είμαι 5-2 και μετά χάνω τρία στα τέσσερα. Ύστερα από το δείπνο με τον Έντλι, τη Λάουρα και την Άμπερ το Σαββατόβραδο, ο Τζο προσφέρεται να ξαναπαίξουμε κάνα δυο αγώνες μου με σκοπό να αναλύσει την απόδοσή μου. Διαλέγω δύο που έχασα και πιστεύω ότι ήταν δυνατόν να τους είχα κερδίσει. Καθισμένος στο τραπέζι της κουζίνας, ο

¹ Κουβανέζικος χορός.

Τζο πετάει έξω τα γράμματα από το βρετανικό σέτ που πήρα απ' το παγκόσμιο και τα χωρίζει τα κατά γράμμα.

Για δέκα λεπτά, καθισμένοι στο τραπέζι της κουζίνας, συζητάμε το πρώτο μου παίξιμο και κάνουμε ανάλυση στον υπολογιστή που δικαιώνει την κίνησή μου. Οι επόμενες δυο κινήσεις μου αντέχουν στην ανάλυση του Τζο και ύστερα το πρόβλημά μου ξεκαθαρίζει. Μόλις του λέω τα γράμματά μου, AAILNTY, λέει, «Έχασες σκραμπλ».

«Το ANALITY, σωστά;» λέω. «Το σχημάτισα στο αναλόγιό μου και σκέφτηκα. Σκέφτηκα πως θα το ΄ξερα γιατί είναι το BANALITY χωρίς το B. Έτσι δεν ήμουν σίγουρος. Δείλιασα. Έπαιξα INLAY».

«Ναι, το INLAY ήταν μεγάλο λάθος», λέει ο Τζο με αυτό τον τόνο βεβαιότητας που κάνει τους άλλους παίκτες να τον απεχθάνονται.

Δυο γύρους μετά, το ξανάκανα. Με τα AEFILST, σχηματίζω το FETIALS αλλά δεν μπορώ να θυμηθώ αν είναι λέξη. Κι όμως είναι (ιερείς της αρχαίας Ρώμης). Έκανα όμως σκραμπλ έναν γύρο μετά και πήρα το προβάδισμα έναν γύρο αργότερα. Ο αντίπαλός μου πήρε καλύτερα γράμματα στο τέλος, ενώ εγώ είχα έξι σύμφωνα κι ένα I, και κέρδισε με μικρή διαφορά.

Ο Τζο παρατηρεί ότι όσο γρηγορότερα κάνω σκραμπλ, τόσο γρηγορότερα θα έχω την ευκαιρία να ξανακάνω. Τα ίδια στον επόμενο αγώνα. Οι πρώτες μου τρεις κινήσεις ήταν δυνατές, λέει ο Τζο. Ύστερα, με τα ABEIOT?, έχοντας ν' αρχίσω σκραμπλ με A, E ή I (αποκλείω τα OBvIATE και nIOBATE που είδα), βάζω τα γράμματα με την εξής σειρά: I? EBOAT. Σκέφτηκα τα LIFEBOAT, FIREBOAT. Δεν σκέφτηκα το IcEBOAT.

«Ναι, πρέπει να μάθεις αυτά τα σκραμπλ», λέει ο Τζο.

Όσο περισσότερα μαθαίνεις και όσο καλύτερος γίνεσαι, τόσο πιο απογοητευμένος είσαι με αυτά που δεν ξέρεις – και με το τι θα συνέβαινε αν τα ήξερες. Όσο περισσότερα ξέρεις, τόσα περισσότερα υπάρχουν να ξεχάσεις.

Όταν γυρίζω σπίτι από το Λονγκ Άιλαντ, όπου τερμάτισα με 8-7, πράγμα που θα στείλει τη βαθμολογία μου στο 1532, ψάχνω και γράφω στο σημειωματάριό μου όλα τα σκραμπλ που αρχίζουν και τελειώνουν με BOAT. Δίχως τους πληθυντικούς είναι 36.

Λέξεις. Λέξεις. Λέξεις. Δίπλα στα 450.000 λήμματα του Τρίτου Νέου Διεθνούς Λεξικού Webster –δίχως πληθυντικούς, χρόνους ρημάτων, νεολογισμούς και τεχνική ορολογία– η λίστα λέξεων του Σκραμπλ με

120.000 λήμματα μοιάζει μικροσκοπική. Όταν όμως κάποιος αναλογιστεί ότι το καθημερινό λεξιλόγιο ενός Αγγλόφωνου υπολογίζεται γενικά στις 15.000 με 20.000 λέξεις, η μελέτη για το Σκραμπλ φαντάζει παράλογα αποκαρδιωτική.

Το πώς οι παίκτες του Σκραμπλ μαθαίνουν λέξεις είναι λίγο σαν τη συλλογή βιβλίων. Κάποιοι παίκτες δεν έχουν καμιά μέθοδο – τα μαλακά με τα σκληρά εξώφυλλα, μυθιστορήματα με ντοκουμέντα, ταξιδιωτικά με αθλητικά. Θα αναγραμματίσουν λίγα επταγράμματα, θα διαβάσουν το λεξικό, ό,τι τους καπνίσει κάθε στιγμή. Άλλοι είναι αναλυτικοί –όπως ο Τζόελ Γουόπνικ που έχει τις λίστες του συνταγμένες με τη σειρά των φωνηέντων– και ξεκινούν να μάθουν τις λέξεις με αυστηρή αλληλουχία, συχνά σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα και σε συγκεκριμένες ώρες της μέρας. Κάποιοι παίκτες, όπως ο Γ.Ε. Τζόελ μισούν τη μελέτη. Η μέθοδός τους είναι σα ν' αφήνεις τα βιβλία σε στοίβες πάνω στο πάτωμα ώσπου να αναγκαστείς να τα μαζέψεις.

Πώς θυμούνται οι παίκτες; Και πάλι, οι τεχνικές ποικίλουν. Πρόσφατα, προσπάθησα να αφομοιώσω δυο ντουζίνες οκταγράμματα λέξεις τη μέρα χρησιμοποιώντας «αναμονικά», όρος που συνδυάζει τα αναγράμματα και τη μνημονική. Στις αρχές της δεκαετίας του '90, μερικοί σούπερ-εξπέρ πήραν τους περισσότερους κορμούς με τη μεγαλύτερη πιθανότητα για επταγράμματα λέξη. Χρησιμοποιώντας όλα τα γράμματα που συνδυάζονταν με έναν κορμό για να φτιάξουν σκραμπλ, έφτιαξαν φράσεις. Η ιδέα ήταν να είναι κανείς ικανός να αναγνωρίσει γρήγορα αν είχε σκραμπλ στο αναλόγιό του, ή προσθέτοντας ένα γράμμα από το ταμπλό, αντί να χάνει πολύτιμα λεπτά ανακατεύοντάς τα και αναζητώντας λέξεις.

Έτσι αν είχες το SAINTED, θυμούμενος τη φράση «GETS IMPROVED TOUCH»¹, αυτό αποκαλύπτει όλα τα γράμματα που συνδυάζονται με τον κορμό, για να φτιάξουν τουλάχιστον μια οκταγράμματα λέξη. Για παράδειγμα, το SAINTED συν ένα C κάνει το DISTANCE, συν ένα D είναι DANDIEST, συν ένα E είναι ANDESITE, κ.ο.κ. Ο Μπάλαρντ μηχανεύτηκε «αναμονικά» για τους πρώτους διακόσιους επταγράμματος κορμούς και άλλοι παίκτες κάνανε ακόμη τριακόσιους επταγράμματος κορμούς, συν διακόσια εξαγράμματα (RETINA: «THE RED PUPIL REFERS MUCH WINKING»).

¹ «Έχει βελτιωμένη επαφή»

Το μόνο πρόβλημα με τα «αναμονικά» είναι ότι πρέπει να θυμάσαι τον κορμό, μετά την συνοδευτική φράση και μετά τις λέξεις τις ίδιες. Κάποιοι παίκτες ωστόσο, πιστεύουν ότι η δημιουργία «αναμονικών» φράσεων βοηθά την ικανότητα συγκράτησης. Ο εξπέρ φίλος μου Μάρτιν Σμιθ ζωγραφίζει εικόνες για να συντροφεύει τα «αναμονικά» του. Για το SALUTER¹, μηχανεύτηκε το αναμονικό STIFF VET BOMBING² και ζωγράφισε ένα σκίτσο ανθρώπου σε στύση να χαιρετάει με μια σημαία και βόμβες να πέφτουν γύρω του. Για το AEIORST, το οποίο δεν κάνει λέξη, έγραψε ASTEROId. Το «αναμονικό» του είναι JJ UNHURT, DMV ³και η ζωγραφιά του δείχνει έναν τύπο που λέγεται JJ να στέκεται δίπλα στο DMV⁴, το οποίο έχει χτυπηθεί από έναν αστεροειδή. Η πολιτική ορθότητα δεν έχει σημασία: Για το ανάγραμμα της λέξης GINGER, ο Μάρτιν, που είναι μαύρος, επινόησε το αναμονικό MY SLAVE⁵. Ό,τι κι αν θυμίζει.

Άλλοι παίκτες δημιουργούν τραγούδια ή γράφουν ιστορίες για να θυμούνται λέξεις. Ο Στιβ Πολάτνικ, δικηγόρος από το Μαϊάμι και μες στους πρώτους πενήντα παίκτες, κολλάει φωτογραφίες από περιοδικά δίπλα σε λέξεις του OSPD. Ζωγραφίζει ένα κρανίο με κόκαλα δίπλα σε λέξεις που δεν παίρνουν S και που λογικά θα 'παιρναν. Το TELAMON (αρσενική μορφή σε κίονες), λόγου χάρη, κάνει τον πληθυντικό με ES, σημειώνει, ενώ το WANDLE είναι επίθετο (και σημαίνει εύκαμπτος). Λέξεις που έχουν σχέση με την Ιουδαία, παίρνουν την πεντάλφα. Λέξεις για ψάρια σημειώνονται μ' ένα σκίτσο ψαριού. Ο Πολάτνικ μαγνητοφωνεί καινούριες λέξεις και κινήσεις ενώ οδηγεί. Για τις λέξεις για ψάρια, μαγνητοφωνεί την ίδια πρόταση, με μικρές παραλλαγές. Λέει, «Πάντα χρησιμοποιώ το τελευταίο ψάρι που έμαθα και το καινούριο».

Το λεξικό του Πολάτνικ δεν είναι τίποτα σε σύγκριση μ' αυτό του Ντέιβιντ Γκίμπσον, του θρύλου που έχει αποσυρθεί. Ο Γκίμπσον είναι ένας πρᾶος καθηγητής μαθηματικών από τη Νότια Καρολίνα, που πήρε το εθνικό πρωτάθλημα το 1994 και το «Σούπερσταρς» το 1995 και κέρδισε τον σεβασμό των άλλων εξπέρ για την μοναδική ευγένειά του και για το ότι μοιράστηκε μέρος των 65.000 δολαρίων που κέρδισε μ' αυτούς. (Είναι άγιος», λέει ο Τζίμ Γκίαρι). Ο Γκίμπσον έχει γράψει σημειώσεις και στις 668

¹ Αυτός που χαιρετάει (στρατιωτικά)

² Βομβαρδίζοντας σκληρό βετεράνο

³ Ο JJ σώος, DMV

⁴ Διεύθυνση μηχανοκίνητων οχημάτων

⁵ Δούλος μου

σελίδες της δεύτερης έκδοσης του OSPD. Σχεδόν κάθε λέξη φέρει μια σημείωση. Αναγράμματα, «αναμονικά», κολλήματα μπροστά, κολλήματα πίσω, επεκτάσεις, κλίσεις, σχετικές λέξεις. Όλες είναι στριμωγμένες πάνω στη σελίδα, με κομψά, μικροσκοπικά, απλά κεφαλαία γράμματα, η καθεμιά με το δικό της επεξηγηματικό κώδικα: ένα συν για τα «αναμονικά», τα εμπρός και πίσω κολλήματα σε παρενθέσεις, οι συνιστώσες λέξεις χωρίζονται μ' ένα ίσον. (Για παράδειγμα, «LARGANDO= GARLAND + O = GRANOLA + D»). Ο Γκίμπσον μπορούσε να απαγγείλει τις ερμηνείες του OSPD σχεδόν επί λέξει κι ακόμη έκανε περαιτέρω έρευνα σε «αληθινά» λεξικά για τις σημασίες και τις ετυμολογίες. Μελετούσε κατά μέσο όρο τέσσερις ώρες τη μέρα. Κάθε μέρα. Για δώδεκα χρόνια.

Ωστόσο, το πιο περίπλοκο σύστημα απομνημόνευσης ίσως είναι αυτό που δημιούργησε ο βρετανός παίκτης Ντέιβιντ Γουέμπ για να θυμάται και τις 412 (στο SOWPODS) οκταγράμματα λέξεις που περιέχουν πέντε φωνήεντα. (Είναι σημαντική λίστα διότι υπάρχουν πολλά φωνήεντα στο σακούλι, 42). Ο Γουέμπ μου περιέγραψε τη μέθοδο μια βραδιά, καθώς περπατούσαμε αργά σ' ένα πάρκο της Μελβούρνης, πηγαίνοντας για δείπνο. Αργότερα, μου 'στειλε ένα λεπτομερέστατο ιμείλ.

Ο Γουέμπ ταξινομεί ένα μείγμα πέντε φωνηέντων κατά αλφαβητική σειρά, λ.χ. τα ΑΑΙΟΥ. Ύστερα αθροίζει τις αλφαριθμητικές αξίες των τριών πρώτων γραμμάτων, όπου $A=1$, $E=5$, $I=9$, $O=15$ και $U=21$. Έτσι στο παράδειγμα ΑΑΙΟΥ, $A+A+I=1+1+9=11$. Έπειτα μετατρέπει το σύνολο στο γράμμα του αλφαβήτου που αντιστοιχεί. Στην περίπτωση αυτή, $11=K$. Για τα δύο τελευταία φωνήεντα, χρησιμοποιεί μια αλφαβητική λίστα των ζευγών με σειρά, όπου $AA=1=A$, $AE=2=B$, $AI=3=C$, όλα ως τα $OU=14=N$ και $UU=15=O$. Μετά θεωρεί τα γράμματα που παράγονται από τις δυο ομάδες γραμμάτων ως ζεύγος. Στο παράδειγμα αυτό, τα τρία πρώτα γράμματα (AAI) αποδίδουν ένα K και το τελικό ζεύγος γραμμάτων (OU) αποδίδει ένα N. Σχετίζει το ζεύγος αυτό των γραμμάτων με μια εικόνα. Εδώ, $KN=KNEE^1$. Μετά χρησιμοποιεί την εικόνα για να φτιάξει μια ιστορία: «Ένα γόνατο στ' αρχίδια (BLS) κάποιου νταβατζή (CDT) τον ζορίζει (SPT) κι έτσι πάει στο ξενοδοχείο Ριτζ (RTZ), όπου βλέπει έναν κροκόδειλο (CRC). Δίνει στον κροκόδειλο κουλουράκια (BNS) και τον χτυπάει με τσουγκράνες (RKS). Μετά, η αγγλική ποδοσφαιρική ομάδα

¹ Γόνατο.

Σπιρούνια (SPR) φθάνει μ' έναν ναύτη (SLR) να τους ακολουθεί, ο οποίος κουβαλάει τριαντάφυλλα (RSS) και φοράει τσόκαρα (CLG)»¹.

Κάθε τριάδα συμφώνων δημιουργεί λέξη όταν συνδυασθεί με τα φωνήεντα ΑΑΙΟΥ. «Δεν είναι όλες οι ιστορίες τόσο μακριές», μου λέει.

Κάποιες απαρτίζονται από μια μόνο τριάδα συμφώνων όπως αυτή που παράγεται από τα ΑΠΠΟ, η οποία φτιάχνει το (19,11)=SK που εγώ συνδέω με το skiing. Το σκι προκαλεί την εικόνα του να κατέρχεσαι μια πλαγιά με σλάλομ χρησιμοποιώντας κάκτους²(CCT) για σημαίες. Το CCT μας δίνει την υπέροχη λέξη ΟΙΤΙCΙCΑ.

Το σύστημα αυτό ίσως φαίνεται παράλογο περίπλοκο και απόκρυφο σε σχέση με το τελικό του αποτέλεσμα, αλλά η λίστα των οκταγράμμάτων με πέντε φωνήεντα είναι πολύ αποφασιστική στο Σκραμπλ. Είναι δύσκολο να δεις τις λέξεις κι αν χάσεις το σκραμπλ είναι πιθανό να σκοράρεις λίγα και να 'χεις πρόβλημα με τα γράμματά σου στον επόμενο γύρο... Ήταν στόχος μου για πολλά χρόνια να αναπτύξω ένα σύστημα απομνημόνευσης που θα σου 'φερνε τη λίστα αυτή στο πιάτο. Έβλεπα τον στόχο αυτό ως Άγιο Δισκοπότηρο, μη πιστεύοντας πως θα τα καταφέρω ποτέ, αλλά η τεχνική μου ήρθε μια βραδιά εντελώς άξαφνα και δουλεύει. Μολονότι πήρε χρόνο να φτιάξω και να μάθω τις ιστορίες, τώρα μου παίρνει μόνο τρεις ώρες κάθε τρεις μήνες να τις φρεσκάρω.

Κατευθύνομαι προς το διαμέρισμα του Ματ, όπου το ίδιο το παιχνίδι είναι Άγιο Δισκοπότηρο.

Παίζουμε «τρία και τρία» – 3 δολάρια το παιχνίδι συν 3 σεντς τον πόντο διαφοράς. Ο Ματ μου δίνει πλεονέκτημα πενήντα πόντων, πράγμα που χρειάζομαι καθώς χάνω το πρώτο παιχνίδι για 2 πόντους στην πραγματικότητα όμως το κερδίζω με το πλεονέκτημα, 480-432. Στο δεύτερο παιχνίδι παίρνω τα μπαλαντέρ στους δυο τελευταίους γύρους και κερδίζω 500-410, χωρίς να χρειάζομαι ούτε τη διαφορά. Ο Ματ πετάει τα γράμματά του στο ταμπλό και το μπλοκ του στο τραπέζι και φωνάζει κοφτά, «Έτοιμος να παίξεις δίχως διαφορά;»

¹ Οι αγγλικές λέξεις αντίστοιχα είναι: balls- cadet- spots- Ritz- crocodile- buns- rakes- spurs- sailor- roses- clog

² Cacti

Πόσο μακριά έχω φτάσει. Μόλις λίγους μήνες πριν, ο Ματ με ρώτησε αν ήμουν έτοιμος να παίξω με λεφτά. Τώρα, για το τρίτο παιχνίδι, αφήνουμε το στοίχημα στα ίδια αλλά κόβουμε το πλεονέκτημα στο μισό, στους 25 πόντους. Παίρνω και τα δυο μπαλαντέρ και κερδίζω πάλι, 432-374, πάλι δίχως να χρειαστώ το πλεονέκτημα, αυξάνοντας τα κέρδη μου στα 11 δολάρια. Για τον Ματ αυτά τα χρήματα είναι πολλά, αλλά η ήττα τον πειράζει περισσότερο. Όχι πως δεν θέλω να κερδίσω χρήματα. Είναι απλώς ότι το παιχνίδι με τον Ματ το βλέπω σαν επένδυση και προϋπολογίζω 20 δολάρια ή κάτι τέτοιο για κάθε παρτίδα. Το να ερεθίζεις τους τζογαδόρους είναι άριστος τρόπος για να τους κάνεις να παίξουν, τον συγκεκριμένο τζογαδόρο για να μάθω εγώ.

«Δεν έχω τόσο κακό αθλητικό πνεύμα όπως φαίνεται όταν πετάω το μπλοκ μου», λέει ο Ματ. «Απλώς προσπαθώ να έχω τον δικό μου τρόπο. Είναι όμως απίστευτο», λέει, εννοώντας το ότι έχω πάρει έξι στα έξι μπαλαντέρ στην παρτίδα. Δεν είναι αλήθεια, αλλά το τέχνασμά του πιάνει: ο Ματ με πείθει να αυξήσουμε το στοίχημα σε έξι και έξι. Όπως θα 'λεγαν και οι πιθανότητες, παίρνει γρήγορα και τα δυο μπαλαντέρ και με τσακίζει στο τέταρτο παιχνίδι.

Η ήττα με βάζει μέσα 6 δολάρια. Ο Ματ παίρνει μια δύσκολη νίκη στο πέμπτο μας παιχνίδι και με ρίχνει στα 15 δολάρια χασούρα. Διεκδικώ την επιστροφή του αβαντάζ των 50 πόντων, αλλά τραβάει πάλι και τα δυο μπαλαντέρ και με συντρίβει 492-362. Τώρα είμαι μέσα 30 δολάρια. Παίζουμε ένα ακόμη, σταθερά στο έξι συν έξι, και κερδίζω 384-367, δίχως τη διαφορά, και είμαι 23 δολάρια μέσα. Κι όμως είναι μια παρτίδα που μου ανυψώνει το ηθικό: κέρδισα τρία από τα επτά καθαρά και ένα τέταρτο με το πλεονέκτημα.

Πριν φύγω, ο Ματ μου δείχνει το τελευταίο του φίλτρο υγείας: ενεργός άνθρακας, «γενικής χρήσης αντιόδοτο και αντιτοξικό που επιμηκύνει τη ζωή», με ιαματική χρήση από τον 2^ο αιώνα π.Χ., σύμφωνα με ένα περιοδικό για βιταμίνες που διαβάζει ο Ματ. Κάνει τα χείλη, τα δόντια και τη γλώσσα μαύρα. Ο Ματ λέει πως το παίρνει για να καθαρίσει το σώμα του. Δεν έχει πιει αλκοόλ για τέσσερις μέρες.

«Λόγω του τουρνουά;» ρωτάω. Πάμε σ' ένα σύντομα.

«Λόγω του τουρνουά», λέει, «και γιατί το έχω παρακάνει».

Δεν χρειάζεται να ρωτήσω περισσότερα για το τι εννοεί.

Είμαι σε οργανισμό αγώνων. Μετά την αναποδιά στο Λονγκ Άιλαντ, πάω στο τουρνουά που πάντα ήταν ο εφιάλτης μου: το Ουόλτχαμ. Τα έκανα μαντάρια και τις δυο φορές που έπαιξα, 5-7 τον ένα χρόνο, 4-8 τον δεύτερο. Ίσως ήταν η εγγύτητα του μεγαλείου της πρώτης κατηγορίας, ίσως η απειρία μου, ίσως η πεισματώδης άρνησή μου να δεσμεύσω χρόνο για μελέτη λέξεων.

Τώρα παίζω στην κατηγορία εξπέρ. Στο Ουόλτχαμ μπορείς να παίζεις σε υψηλότερο επίπεδο: οποιοσδήποτε έχει βαθμολογία κατάταξης 1400-1700 έχει τη δυνατότητα να παίζει με τους εξπέρ. Όταν δηλώνω συμμετοχή και μου δίνουν μια κονκάρδα με τ' όνομά μου που φέρει τη βαθμολογία μου και τη λέξη ΕΞΠΕΡ, αισθάνομαι μια μικρή δόση περηφάνιας.

Τα πράγματα αρχίζουν καλά. Ο πρώτος μου αγώνας είναι εναντίον ενός από τους απροσάρμοστους επιστήμονες του Σκραμπλ. Είναι ένας μικρόσωμος, νευρικός άνδρας που μουρμουρίζει και φοράει μεγάλα παραλληλόγραμμα γυαλιά κι ένα εφαρμοστό μάλλινο καρό πουκάμισο με κοντά μανίκια. Αργότερα θα τον προσέξω στα ουρητήρια να λέει, «Είμαι η βλακεία!» (Ο Τζον Ουίλιαμς κάποτε παρατήρησε, «Αν δεις στο λεξικό το “παίκτης του Σκραμπλ”, αυτός είναι που περιμένεις να δεις»). Στο δεύτερο γύρο βρίσκω μια λέξη που μόλις έχω μάθει: το ανάγραμμα του BARONET, δηλαδή το REBOANT. (Ο Μάρλον μου είχε πει, «Ποτέ μην παίζεις το BARONET. Πάντα παίζει το REBOANT», γιατί η πιο παράξενη λέξη ίσως βγαίνει ένσταση).

Νιώθω φυλακισμένος, η αυτοπεποίθησή μου όμως ακλόνητη όταν ο αντίπαλός μου κάνει σκραμπλ με τα μπαλαντέρ, παίζοντας UnBUCKLE, και, αρκετά ταιριαστά, UrINALS¹. Βρίσκω το MOULDIER και ισοφαρίζω το παιχνίδι. Όμως ο εγκέφαλός μου παθαίνει κρίση στο τέλος του παιχνιδιού καθώς εντοπίζω τη μοναδική κίνηση με την οποία όπως αποδεικνύεται κερδίζα και έκλεινα το ταμπλό, το QURSH (νομισματική μονάδα της Σαουδικής Αραβίας), αλλά αβέβαιος, φοβάμαι σαν κότα να το παίζω. Χάνω το ντέρμπι, 471-456.

Ύστερα κερδίζω τρεις στη σειρά και βρίσκομαι στο τραπέζι 2 το πρωί του Σαββάτου. Είναι 1^η Απριλίου, τα τριακοστά έβδομα γενέθλιά μου. (Όταν ήμουν 9, το 1972, υπολόγισα πόσο μεγάλος θα ήμουν το 2000 αλλά δεν μπορούσα να εννοήσω ότι η ημέρα αυτή έρχεται· ίσως να μην ήταν

¹ Ουρητήρια.

τόσο τρομακτικό αν ήξερα ότι θα έπαιζα ένα επιτραπέζιο παιχνίδι σε πλήρες ωράριο). Ο Κρις Κρι, ο Τεξανός που παίζει στο τραπέζι 1, εμφανώς σκέφτεται ότι η παρουσία μου σε κορυφαίο τραπέζι είναι κάποιου είδους πρωταπριλιάτικο αστείο. Ένα χαμόγελο ρυτιδώνει το πρόσωπό του, δεν το πιάνει με την πρώτη. «Τι κάνεις *εσύ* εδώ;» Δεν κάθομαι και πολύ. Η Τζαν Ντίξον με κατατροπώνει. Πέφτω χαμηλότερα σε ευκολότερο συναγωνισμό και νικάω στον επόμενο για να βελτιωθώ σε 4-2, αλλά μετά χάνω τρεις στη σειρά. Ύστερα από την τελευταία συντριβή, η οποία με βυθίζει στο 4-5, αντιλαμβάνομαι ότι ο τίτλος του εξπέρ, αλίμονο, έχει αναβληθεί και πάλι.

Κι όμως όχι. Μια νίκη μπορεί να κάνει τη διαφορά μεταξύ της ευτυχίας και της απογοήτευσης. Έτσι όταν παίρνω δύο αγώνες στη σειρά και βελτιώνομαι σε 6-5, είμαι πάνω. Στην διαβάθμιση που έχω στο μυαλό μου για τις διοργανώσεις δώδεκα αγώνων, υποθέτοντας σταθερό ή λίγο καλύτερο ανταγωνισμό, το 4-8 εκτιμάται ως καταστροφή, το 5-7 είναι άσχημο, το 6-6 είναι μόλις υποφερτό και το 7-5 είναι απλώς αποδεκτό. Όμως η κατάταξή μου ως τριακοστός ένατος στους σαράντα δύο, με 7-5 στην κατηγορία εξπέρ στο Ουόλτχαμ θα είναι καλύτερο δώρο γενεθλίων από το μπλε γάντι του μπέιζμπολ που πήρα όταν έκλεισα τα εννιά. Και η σκέψη ότι το 7-5 θα με κάνει «εξπέρ», στριφογυρνάει στο μυαλό μου, επίσης.

Μένει ένας αγώνας. Ο αντίπαλός μου είναι ένας παλιός παίκτης από την περιοχή της Βοστώνης με βαθμολογία 1800, ένας ήρεμος και φιλικός γκριζομάλλης κύριος που δεν έχω ξαναδεί. Το παιχνίδι μας αλλάζει όταν βάζω κάτω το EXPIRER για 99 πόντους. Το ρισκάρω· πολλοί τύποι ουσιαστικών από ρήματα δεν είναι έγκυρες λέξεις. Έτσι όταν κάνει ένσταση δεν είμαι αισιόδοξος.

Είναι όμως αποδεκτό και αποδεικνύεται ότι είναι το μόνο σκραμπλ μ' αυτά τα γράμματα, ένα επίτευγμα της γνωστικής μου ικανότητας που με κάνει τυχερό, καλό, ή και τα δύο. Κάτω από το τραπέζι κουνάω τη γροθιά μου πάνω κάτω και πάω σε μια νίκη 423-319.

Στον όμιλο, μια Πέμπτη βράδυ δυο βδομάδες μετά, ο Γ.Ε. Τζόελ είναι πάνω στην καρέκλα του κι ανακοινώνει τα ζευγάρια για τον τρίτο γύρο της βραδιάς. «Λιν Κούσμαν-Στέφαν Φάτσις, ο οποίος μόλις νίκησε τον Μπομπ Φελτ!»

Λίγες φωνές έκπληξης, σκόρπια χειροκροτήματα.

Πιθανόν ψάχνοντας για μια δόση ταπείνωσης, κατευθύνομαι προς το Ουάσινγκτον Σκουέαρ Παρκ. Ο καιρός έχει ζεστάνει και οι συνήθειες ύποπτοι έχουν ξυπνήσει από τη χειμερία νάρκη. Ο Άλαν ο εργολάβος, ο Τζο ο βετεράνος του πολέμου, ο Τζον ο σωσίας του Γούντι Άλεν, ο Άλντο ο εστιάτορας, ο Τζίμι ο παλιός του Σπιτιού των Ψύλλων, με μάλλινο σκούφο.

Νιώθω ανασφαλής ανάμεσά τους, μ' έναν τρόπο που δεν νιώθω στους ομίλους και στα τουρνουά. Η ευμένειά τους ορίζεται πρώτον από την ικανότητα και δεύτερον από την οικειότητα. Είμαι γνωστό πρόσωπο, αλλά ακόμη ένας ατάλαντος. Τα τουρνουά μοιάζουν σχεδόν θηλυπρεπή σε σύγκριση με το σκληρό πάρκο – όλοι αυτοί οι κανόνες, τα φύλλα βαθμολογίας, οι ανακοινώσεις και οι βαθμολογίες, η βαβούρα που επισκιάζει αυτό που πραγματικά έχει σημασία: το παιχνίδι. Ούτε καταγραφή γραμμάτων, ούτε γύρισμα του ταμπλό μετά από κάθε κίνηση. Μόνο κάνε λέξεις.

Ο Μπομπ Φελτ είναι εκεί, παίζουμε, και η τάξη αποκαθίσταται όταν χάνω. Κερδίζω δυο παιχνίδια εναντίον μικρότερων αυθεντιών. Και καθώς κάθομαι για ένα ακόμη, με τον Τζο, οι εξπέρ περιφέρονται γύρω από το ταμπλό. Ξεκινάω με το HONDLER*, το οποίο νομίζω ότι θα πρέπει να είναι σωστό γιατί HONDLE σημαίνει haggle και το HAGGLER είναι λέξη. Όλοι ξέρουν πως είναι λάθος, όμως ο Τζο όχι και η κίνηση παραμένει στο ταμπλό.

Όταν παίζω MAESTRI, περνώντας ένα Μ στην πρώτη στήλη, οι περιγελαστές πετάγονται από τις θέσεις τους.

«Γιατί δεν το 'βαλες στη γραμμή επί τρία;» ρωτάει ο Άλαν καχύποπτα.

«Ναι, θα 'πρεπε να παίζει MISRATE», λέει ο Τζίμι, σαν να μην υπάρχω.

«Το MAESTRI ήταν η σωστή κίνηση», λέει ο Φελτ. «Απλώς το 'παιξε σε λάθος μέρος».

Αργότερα παίζω FIXER για 34 πόντους. Σηκώνω το βλέμμα μου, ο Άλαν κουνάει το κεφάλι του.

«REFIX;» λέω. Μόλις είδα τη λέξη και το σημείο. Θα έπαιρνα 51 πόντους στο επί τρία.

Μου γνέφει καταφατικά.

Όποτε πιάνω ένα καινούριο αριθμητικό ορόσημο στο παιχνίδι – 1200, 1300, 1400, 1500– η σπουδαιότητα της πραγμάτωσης ελαττώνεται

αμέσως καθώς αρχίζω να κοιτάω ακόμη 100 βαθμούς μπροστά. Αλλά το επόμενο είναι το 1600 και ο τίτλος του «εξπέρ». Όταν φτάσω εκεί –όχι αν φτάσω, γιατί ξέρω πως θα φτάσω– δηλώνω ότι θα είμαι ικανοποιημένος. Θα έχω πιάσει το στόχο μου. Έτσι όταν έρχεται ο πίνακας από το Ουόλτχαμ στο ιμείλ μου και με πληροφορεί πως τώρα είμαι βαθμολογημένος με 1598, νιώθω απρόσμενα ευχαριστημένος. Είναι μόνο ζήτημα χρόνου τώρα.

Το Holliday Inn της Ατλάντα μου κάνει νόημα ξανά, το μεγάλο ανοιξιάτικο τουρνουά των δεκαοκτώ αγώνων. Με τη νέα μου βαθμολογία, τοποθετούμαι κοντά στην κορυφή της δεύτερης κατηγορίας που περιλαμβάνει παίκτες μέχρι κάτω στο 1200. Θα χρειαστεί να κερδίσω πολλούς αγώνες, ώστε να πάρω έστω και κάποιους βαθμούς.

Και το κάνω. Επτά από τους πρώτους εννιά. Έξι από τους τελευταίους εννιά. Παίζω λέξεις μεγάλης πιθανότητας που έμαθα πρόσφατα, όπως τα SOURDINE, TEGULAR και INSETTER. Η επίδοσή μου 13-5 είναι αρκετή για τη δεύτερη θέση και εκατό δολάρια. Είμαι τελείως ικανοποιημένος.

Μέχρι που τηλεφωνώ στον Έντλι. Αρχικά είναι κολακευτικός. Αλλά μετά του λέω ότι ο διευθυντής του τουρνουά δεν τοποθέτησε τους παίκτες με την ενημερωμένη βαθμολογία τους κι έτσι αντί πέμπτος στην κατηγορία ήμουν πρώτος. Δεκατρείς νίκες, λέει, ίσως αξίζουν κανά δυο βαθμούς κατάταξης. «Πιθανόν, όχι πολύ παραπάνω», λέει.

Στον όμιλο τελευταία, κρατάω γερά σ' ένα παιχνίδι με τον Γ.Ε. Τζόελ. Όμως δεν είδα ένα σκραμπλ και τελικά έχασα.

«Ένα λάθος σε κάθε παιχνίδι», είπα στον Τζόελ.

«Τα λάθη σκοτώνουν», είπε.

Κι ύστερα έγραψα στο σημειωματάριό μου «Θέλω να παίζω ώσπου να μην κάνω λάθη».

Αυτό βέβαια είναι ανοησία. Τα λάθη είναι αναπόφευκτα σ' ένα παιχνίδι που οι άνθρωποι καλούνται να παίρνουν αποφάσεις. Όμως τώρα, αναλύοντας τους αγώνες μου στην Ατλάντα, γίνεται ξεκάθαρο: έχω μάθει πώς να νικώ παίκτες που έχουν μικρότερη από μένα βαθμολογία αλλά δεν έχω ακόμη αποβάλει αυτό το είδος της ενσυνειδητης απερισκεψίας που σκοτώνει. Τέσσερεις από τις πέντε ήττες, κρίνω, ήταν αυτοτιμωρίες – λάθος σκραμπλ σε δυο αγώνες, ένα κόλλημα σε λέξη που μου διέφυγε (να κάνω το LUTE, LUTEA, μια λέξη που μόλις είχα διαβάσει καθώς άρχισα τα πενταγράμματα), μια απόφαση τύπου Μάρλον να προσπεράσω ένα

σκραμπλ με μπαλαντέρ για κίνηση 30 πόντων, το ότι εκνευρίστηκα με δυο αρχάριες κυράδες που καυγάδιζαν στο διπλανό τραπέζι.

Αλλά το τσούξιμο από τις ειλικρινείς μου αποτιμήσεις σβήνει γρήγορα, όπως πάντα. Είναι η φαγούρα της αναμονής που με τρώει για την επόμενη επίσκεψή μου στον όμιλο, στο πάρκο ή σε τουρνουά, άλλο ένα μάτσο λέξεις που ξεχύνονται από τον εκτυπωτή μου για να τις μάθω. Μια βδομάδα μετά την Ατλάντα, παίρνω ένα ιμέιλ από τον τσάρο της βαθμολογίας κατάταξης, Τζο Έντλι:

Είναι επίσημο! Είσαι τώρα ΕΞΠΕΡ!

Όχι πολύ πάνω απ' το όριο, αλλά ιδού:

1601.

21. 1601

Ο Τζιμ Γκίاري πιστεύει ότι τα παιχνίδια αξίζει να παίζονται μόνο στο μάξιμουμ της θεωρίας τους. Στο Σκραμπλ, λέει, το «απόλυτο παιχνίδι» γίνεται μόνο όταν ελέγχεις αποτελεσματικά τα τρία στοιχεία του παιχνιδιού – τα γράμματά σου, τα γράμματα που δεν έχουν παιχθεί και το ταμπλό. Συνθέτεις πληροφορίες από τη δεξαμενή των γραμμάτων που δεν έχουν παιχθεί. Βλέπεις όλες τις δυνατότητες στρατηγικής στη γεωμετρία του ταμπλό και για τους δύο παίκτες. Και η γνώση λέξεων σου επιτρέπει να αξιοποιήσεις τα επτά σου γράμματα στο μέγιστο βαθμό. Είναι η απόλυτη συγκέντρωση κι αυτό έκανε ο Γκίاري όταν επέκτεινε το EXISTENT κατά μήκος της τέρμα κάτω σειράς σε EXISTENTIALIsTs ή όταν έκανε τη θρυλική του κίνηση WATERZOOI.

Αν αφαιρέσεις οποιοδήποτε απ’ αυτά τα τρία στοιχεία, υποστηρίζει ο Γκίاري, το παιχνίδι καταρρέει. Δίχως βαθιά γνώση του λεξικού –η πιο συνηθής έλλειψη των παικτών– «η προσπάθεια να παρακολουθείς τι γίνεται μοιάζει με ανέκδοτο», λέει. Ο σκοπός των κινήσεων στο Σκραμπλ είναι να μεγιστοποιείται η προοπτική του σκοραρίσματος και να μπλοκάρονται συγκεκριμένες κινήσεις του αντιπάλου. Αν όμως δεν διαθέτεις επαρκές λεξιλόγιο, δεν μπορείς να ξέρεις ποιες λέξεις σου διαφεύγουν ούτε πότε να σταματάς τον αντίπαλό σου.

Τότε ποιος παίζει το απόλυτο παιχνίδι; Ελάχιστοι. Όταν η συζήτηση γυρίζει στο πόση αξία έχει να κερδίζεις τις χαμηλότερες κατηγορίες στο Εθνικό Πρωτάθλημα Σκραμπλ (ΕΠΣ), ο Γκίاري γράφει, «Για να ’μαστε ειλικρινείς, το ΕΠΣ είναι ουσιαστικά μόνο η κατηγορία 1. Σ’ όλες τις άλλες απλώς συλλέγουν γραμματόσημα». Οι συλλέκτες γραμματοσήμων ξεγείρονται. Αλαζόνα εξπέρ! φωνάζουν. Οι χαμηλότερα βαθμολογημένοι παίκτες προσπαθούν σκληρά! Δεν είναι «διακόσμηση της βιτρίνας των λίγων υψηλά ιστάμενων», λέει κάποιος. «Υπάρχει *πολύ* καλό Σκραμπλ που παίζεται από ανθρώπους που το βλέπουν *αληθινά* ως χόμπι και ως σοβαρή μελέτη», ουρλιάζει ένας άλλος.

Μπλα, μπλα, μπλα. Ο Γκίاري έχει δίκιο. Έχω παίξει πάνω από χίλια παιχνίδια Σκραμπλ από τότε που ξεκίνησα αυτό το ταξίδι. Τεχνικά, είμαι εξπέρ τώρα. Ποτέ όμως δεν αισθάνθηκα επαγγελματίας. Ξέρω πόσο καλοί

είναι οι πιο πάνω από εμένα στη βαθμολογία κατάταξης. Εμείς οι υπόλοιποι είμαστε απλώς χομπίστες, γιατί δεν παίζουμε το παιχνίδι μαθηματικά στο μάξιμουμ – κι αυτό είναι το μοναδικό σημείο όπου η ανάλυση έχει αξία.

Αλλά ο μόνος τρόπος να φτάσω εκεί είναι να συνεχίσω να παίζω. Είμαι περήφανος γι' αυτά που κατάφερα. Οκτώ μήνες πριν, η πιθανότητα να προκριθώ για την κατηγορία 2 στο εθνικό πρωτάθλημα φαινόταν απόμακρη· χρειαζόμουν βαθμολογία 1500 για να παίζω ψηλότερα και τα έκανα μαντάρα. Μετά όμως κέρδισα το Μπερντ Ιν Χαντ, πήγα πολύ καλά στο Ουόλτχαμ, τερμάτισα δεύτερος στην Ατλάντα και ξαφνικά έγινα εξπέρ. Καταφεύγω σε αριθμούς: από την αντεπίθεσή μου και μετά, έχω επίδοση 56-33 στα τουρνουά, ποσοστό νικών 0,629. Ύστερα από μια μονοήμερη διοργάνωση στο Λονγκ Άιλαντ, η βαθμολογία μου βελτιώνεται στο 1613. Η ευδαιμονία μου για την επίτευξη της τυπικής κατάστασης «εξπέρ» κράτησε περίπου ένα λεπτό. Ήδη κοιτάζω μπροστά στο επόμενο σημάδι της εκατοντάδας, το οποίο φέρει μαζί του ένα ερεθιστικά προκλητικό βραβείο.

Πιστεύω πραγματικά ότι μπορώ να κερδίσω την κατηγορία 2 στο Πρόβιντενς. Αν όμως πιάσω το 1700 θα προκριθώ για να παίζω στην κατηγορία 1, δίπλα στους πρωταθλητές του παρελθόντος και του μέλλοντος, στους μέντορες και υποστηρικτές μου, σ' αυτούς που έχουν την ικανότητα να παίζουν το απόλυτο παιχνίδι. Αυτός είναι ο καινούριος μου στόχος. Έχω τέσσερις βδομάδες για να κερδίσω 87 πόντους στην κατάταξη. Θα πρέπει να συλλέξω πολλά γραμματόσημα για να το κάνω.

Πρώτη στάση, Αλμπουκέρκ, Νέο Μεξικό. Κάθε δυο χρόνια ο Μάικ Μπάρον διοργανώνει το Ειδικό Κλειστό Νοτιοδυτικό Τουρνουά του Πεννηντάρικού –πεννηντάρικο γιατί το δικαίωμα συμμετοχής είναι 50 δολάρια– στο όμορφο πλινθόκτιστο σπίτι του, που το περιτριγυρίζουν θάμνοι φασκομηλιάς, έξω από την πόλη. Ο Μπάρον προσκαλεί ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα παικτών, αλλά το βάρος δίνεται στους σταρ. Ο Μπράιαν Καπελέτο πηγαίνει για τον έκτο τίτλο του στη σειρά εδώ και καταφτάνει με βαθμολογία 2095, μακράν η καλύτερη. Ο Τζιμ Γκίαρι, με 1987, είναι εκεί, όπως και ο Τρέι Ράιτ με 1996. Ο ίδιος ο Μπάρον έχει πάνω από 1900 και ο Κρις Κρι που έρχεται από το Ντάλας είναι στο 1871. Η ευκαιρία που μου δίνεται να παίζω με μια ομάδα σταρ του Σκραμπλ είναι απίστευτη. Κι αν μπορώ να νικήσω έναν–δυο απ' αυτούς, το 1700 θα είναι δικό μου μ' ένα σύντομο ταξίδι δυτικά.

Ο Μπάρον και η γυναίκα του, η Παμίνια Ντόιτς, είναι καταπληκτικοί οικοδεσπότες. Ο Μάικ μ' αφήνει να διαβάσω τα ογκώδη αρχεία του για το Σκραμπλ. Τρώγοντας εντσίλάντας σ' ένα φημισμένο μεξικάνικο εστιατόριο, ο Μάικ ξανασυζητάει με ζέση τη βεντέτα του με τον Τζο Έντλι. Διαλέγουμε κουλούρια και πάστες για το πρωί. Από το φωτοτυπείο παίρνουμε τα προσωπικά φύλλα βαθμολογίας και τις κάρτες που έχει φτιάξει ο Μάικ και τον γιγαντιαίο πίνακα που θα κολληθεί σ' έναν τοίχο του καθιστικού. Υπάρχουν άφθονα σνακ και αρκετή σκιά στην πίσω αυλή για να καθίσεις στον ξηρό θερμό αέρα του Νέου Μεξικού, με θέα στα βουνά που σου κόβει την ανάσα. Και υπάρχει ισοκατανομή σε αντίθεση με τα τουρνουά· όταν διαλέγεις παίκτες είναι πολύ ευκολότερο να συνδυάσεις και να φτιάξεις μια ομάδα καλά ρυθμισμένη ως προς τη δυναμικότητα. Οι παίκτες έρχονται αεροπορικώς από το Πόρτλαντ, τη Βοστώνη, τη Νέα Υόρκη, το Ντάλας, το Σικάγο, το Λος Άντζελες και το Φοίνιξ. Μια ομάδα από μας μένει σ' έναν ξενώνα ένα μίλι μακριά όπου απολαμβάνουμε φρέσκα πρωινά. Σκραμπλ για ενήλικες.

Με όλες αυτές τις περιποιήσεις όμως, είναι δύσκολο να δουλέψω με υψηλή τεστοστερόνη. Πρέπει να είμαι κοινωνικός και να κλείνω τον διακόπτη του ανταγωνισμού μόλις τελειώνει ο αγώνας. Δεν μπορώ να χτυπήσω με γροθιά έναν τοίχο στο μπάνιο ή να ξεστομίσω βρισιές στον αέρα με την άνεσή μου.

Δέκα ή έντεκα νίκες σε δεκαεπτά αγώνες –ο στόχος μου– απαιτούν να κάνω τουλάχιστον δύο μεγάλες εκπλήξεις και να κερδίσω και τους επτά που έχουν βαθμολογία κάτω από μένα ή κοντά μου. Στον πρώτο αγώνα, εναντίον ενός παίκτη με 1880, βάζω σκραμπλ τελειώνοντας τα γράμματα στο σακούλι Όμως μετά παίρνω το Q και χάνω. Δυο λάθος λέξεις του αντιπάλου μου στις οποίες δεν κάνω ένσταση είναι αυτό που κάνει τη διαφορά στον αγώνα 2. Χάνω τον τρίτο για 18 πόντους. Ο Κρις Κρι με στέλνει αδιάβαστο στον αγώνα 4. Επιτέλους, κερδίζω έναν. Κι ύστερα είναι η σειρά των «Δολοφόνων»: Καπελέτο, Γκίαρι, Ράιτ και Μπάρον.

Ο Μπράιαν μου διδάσκει ένα μάθημα: μην παίζεις φοβισμένος. Ξεκινάει μ' ένα εύκολο σκραμπλ και προχωράει κρατώντας το ταμπλό σφιχτό, ενώ εγώ ξεφορτώνομαι λίγα γράμματα κάθε φορά για πολύ λίγους πόντους. Φοβάμαι ν' ανοίξω το ταμπλό γιατί φοβάμαι ότι θα βάλει σκραμπλ. Αλλά αφού ο Μπράιαν έχει προβάδισμα 30 πόντων, δεν μπορώ να νικήσω εκτός κι αν ανοίξω το ταμπλό. Παίρνω κακά γράμματα, ο Μπράιαν φτιάχνει γράμματα για σκραμπλ και μετά ξεσπάει: ENHAnCER

για 89, κι ένα σφιχτό παιχνίδι σκάει στο 425-234. «Μισώ να παίζω με παίκτες της μεσαίας κατηγορίας», λέει, χωρίς να εννοεί εμένα. «Νιώθω σαν να *πρέπει* να παίζω μ' αυτόν τον τρόπο», συνεχίζει αναφερόμενος στο κλειστό ταμπλό. Δεν είναι το απόλυτο παιχνίδι. Θέλω να ζητήσω συγγνώμη που δεν είμαι καλύτερος.

Εναντίον παικτών που βρίσκονται πολύ υψηλότερα στη βαθμολογία κατάταξης, υπάρχουν δύο τρόποι να εξουδετερώσεις το μεγάλο χάσμα στη γνώση λέξεων. Ο πιο ασφαλής είναι να είσαι πολύ, μα πολύ τυχερός: να πάρεις έτοιμα σκραμπλ και να ευνοηθείς με τα Q, X και Z τα οποία επίσης πρέπει να πάρεις, ενώ ο σούπερ εξπέρ να βγάζει από το σακούλι γράμματα-σκουπίδια που δεν παίζονται. Ο δεύτερος καλύτερος τρόπος να αντισταθμίσεις τις αδυναμίες σου είναι να είσαι λίγο τυχερός αλλά ν' ανοίγεις το ταμπλό, τόσο ώστε όταν θα έχεις τη δυνατότητα και σε βοηθήσει η τύχη να βάλεις σκραμπλ. Εναντίον του Μπράιαν κοιτούσα το VIGOURS στο αναλόγιό μου μην έχοντας πού να το βάλω.

Ο χειρότερος τρόπος είναι ο ανώτερος αντίπαλός σου να έχει όλη την τύχη με το μέρος του. Αφού ο Τρέι Ράιτ με ξετινάζει σαν σκονισμένο χαλί, αντιμετωπίζω τον Γκίαρι. Καθόμαστε στην πίσω αυλή, όπου κουνάω το πόδι μου νευρικά, ξεκλέβω ματιές στο χρονόμετρο με ορθάνοιχτα μάτια και ανακατεύω τα γράμματα φρενιασμένα. Παίρνω άσχημα γράμματα σχεδόν σε κάθε γύρο, αλλά τα πάω καλά και μ' αυτά, παίζοντας δύσκολες λέξεις όπως το UNSEWN (30 πόντους), DYKE (28) και MOULDS (31). Μετά παίρνω και τα δύο μπαλαντέρ συγχρόνως και στίβω 122 πόντους από αυτά. Ενώ εγώ παίζω Σκραμπλ σαν κάποιον που πνίγεται και αγκομαχάει για αέρα, ο Γκίαρι κάνει μια σειρά από διαδοχικές, αδιάφορες κινήσεις μεγάλου σκορ. Το QAT για 32, το TOENAIL για 73, το MIX για 38, το RECLOSE* για 69 (στο οποίο παραμελώ να κάνω ένσταση), το HUH για 36, το REF για 35. Προσπαθώ να μετακινήσω βουνό· αυτός είναι ξαπλωμένος σε μια αιώρα ρουφώντας παγωμένο τσάι. Ο Γκίαρι τρώει λιγότερο από δέκα λεπτά του χρόνου σ' όλο το παιχνίδι. Χμμμ...

Σ' αυτό το σημείο είμαι 1-7. Τινάζω στον αέρα μια σίγουρη νίκη εναντίον του Μπάρον με τη διπλή αμαρτία της ημέρας, στο τέλος του παιχνιδιού: μη βλέποντας μια κίνηση νίκης που τελείωνε το παιχνίδι και υπερβαίνοντας τον χρόνο για λίγα δευτερόλεπτα, χρεώνομαι την ποινή των δέκα πόντων που σ' αυτή την περίπτωση γυρίζει την ισοπαλία σε ήττα. Όντας ευγενικός προσκεκλημένος, χάνω κι από τη γυναίκα του Μάικ. Η χειρότερή μου μέρα ποτέ σε τουρνουά Σκραμπλ τελειώνει με 1-9.

Τόσα πολλά για το 1700. Κλείνω το θλιβερό Σαββατοκύριακο με ένα 5-12 (τη δεύτερη μέρα οι χαμένοι παίζουν με τους χαμένους, κι έτσι μαζεύω λίγες νίκες). Ο Μπράιαν παίρνει πάλι την πρώτη θέση. Στην πιο σύντομη τελετή απονομής που έχει καταγραφεί, αρπάζει τα 385 δολάρια για τα επινίκια και, όπως οι πιο πολλοί παίκτες, τρέχει στο αεροδρόμιο. Όλο το Σαββατοκύριακο δεν είδαν τίποτα εκτός από το σπίτι του Μάικ και της Παμίνια, ένα ξενοδοχείο και το δρόμο που τα συνέδεε.

Ο Μπάρον αργότερα μου στέλνει ιμέιλ: «Η προσπάθεια να βελτιώσεις την ικανότητά σου (και να πιάσεις υψηλότερη βαθμολογία) είναι αξιοθαύμαστη. Η άνοδός σου στο χρόνο που πέρασε ήταν σχεδόν μετεωρική! Όμως συνέχισε να απολαμβάνεις κάθε παιχνίδι ξεχωριστά, άσχετα με τη βαθμολογία τη δικιά σου ή του αντιπάλου και άσχετα με το αποτέλεσμα του αγώνα».

Αναρωτιέμαι αν γίνομαι σαν τον Μάρλον, αν διακατέχομαι από τον εθισμό του τζογαδόρου, αν τυφλώνομαι τόσο από την ανάγκη να αυξήσω αυτόν τον αριθμό που συνδέεται με τ' όνομά μου ώστε διακινδυνεύω να μου συμβεί το αντίθετο, να χάνω βαθμούς μην υπολογίζοντας την συναισθηματική μου ισορροπία. Μετά το Αλμπουκέρκ, η άμεση σκέψη μου δεν είναι το υψηλόφρονο «Πώς μπορώ να γίνω καλύτερος παίκτης;» ή «Πώς θα καταφέρω να γίνω ένα με το ταμπλό;» Είναι: «Πώς θα μπορέσω να πιάσω το 1700 πριν το χρονικό όριο για το εθνικό;»

Τώρα απομένουν τρεις βδομάδες ως την προθεσμία – και δύο ακόμη τουρνουά. Το πρώτο είναι ένα τουρνουά δεκαπέντε αγώνων στο Χάουαρντ Τζόνσον, στο Μίλφορντ του Κονέτικατ, το επόμενο Σαββατοκύριακο. Το δεύτερο είναι ένα μονοήμερο, τη βδομάδα μετά απ' αυτό, στο πανεπιστήμιο Κολούμπια, όπου ο Γ.Ε. Τζόελ θα διευθύνει τουρνουά για πρώτη φορά. Όμως μετά το Αλμπουκέρκ είμαι εξαντλημένος και με σπασμένο ηθικό κι όπως οδηγώ στα βουνά του Νέου Μεξικού για λίγες μέρες ξεκούραση, λέω στον εαυτό μου να τα παρατήσω. Να παίξω στο τουρνουά του Τζόελ βέβαια, αλλά να ξεχάσω το Μίλφορντ. Δεν αξίζει τη θυσία: μία μόνο μέρα στο σπίτι, τρεις ώρες κίνηση, ένα Σαββατοκύριακο σ' ένα φτηνό ξενοδοχείο. Βλέπω να το γράφει στον ουρανό: «Παραδόσου Ντόροθι»¹.

¹ Βραβευμένη ταινία του Kevin DiNovis(1998) με θέμα τη σεξουαλική εμμονή.

Ύστερα πιάνω τον εαυτό μου σ' ένα καρτοτηλέφωνο, στο Τάος, να τηλεφωνώ στη γυναίκα που οργανώνει το τουρνουά του Μίλφορντ.

Κόβω στη μέση το ταξίδι μου και επιστρέφω σπίτι να μελετήσω. Μίλφορντ, έρχομαι!

Καίγομαι να επανορθώσω την ταπείνωσή μου στο Νέο Μεξικό, να αντικαταστήσω όλες μου τις ήττες με νίκες, να πιάσω το νέο μου στόχο. Είμαι ακόμη μουδιασμένος πνευματικά και τσακισμένος σωματικά απ' το υπερβολικό Σκραμπλ. Για πρώτη φορά, είναι σαν δουλειά. Ή σαν μια κακή σχέση.

Με τη λογική, καταλαβαίνω ότι το 1700 είναι αυθαίρετο. Αλλά το κατασκευάσμά μου είναι τόσο έξυπνο! Ντροπαλός για τον «με κάθε κόστος» φανατισμό μου, αρχίζω και λέω σε φίλους πως θέλω να πιάσω το 1700 για δημοσιογραφικούς λόγους. Ο Μπάρον είπε ότι το ρεπορτάζ μου θα ήταν καλύτερο αν στο ταξίδι μου στο Σκραμπλ κατέληγα να παίζω με τους καλύτερους. Ο Γκίαρι μου έγραψε, «Οι αναγνώστες δεν δίνουν δεκάρα αν είσαι 70% στην κατηγορία 2. Θέλουν να διαβάσουν πώς διάολο μπήκες στην κατηγορία 1». Κρεμάω το σημείωμα πάνω απ' το γραφείο μου για έμπνευση.

Κι ύστερα φεύγω με το αμάξι για το Μίλφορντ. Η απόδραση από τη Νέα Υόρκη περιλαμβάνει τεσσέραμιση ώρες αμείωτη κίνηση στον άχαρο, γεμάτο νταλίκες αυτοκινητόδρομο I-95. Πάω μόνος – ούτε ιστορίες του Ματ του τύπου «μπορείς να πιστέψεις την αδικία;» ούτε κηρύγματα του Μάρλον για το «μαύρο που είναι όμορφο». Ούτε συγκάτοικος στο ξενοδοχείο. Είμαι εκεί για να δουλέψω, όχι για να κάνω πλάκα· κλαίγομαι στον Λάρι Σέρμαν για το Αλμπουκέρκ και τη βαθμολογία μου και για το ξεροκέφαλο παίξιμό μου και για τη χοντρή μου ατυχία.

«Ήσουν ένας τόσο ευχάριστος νέος όταν άρχισες», μου λέει ανέκφραστα. «Τώρα, νιώθω σαν να είμαι με τον Φελτ. Μερικές φορές σαν να είμαι με τον Μάρλον όταν φεύγει από την αίθουσα. Ελπίζω να 'σαι περήφανος για τον εαυτό σου».

Γελάω νευρικά. Ο Λάρι κάνει και δεν κάνει πλάκα. Γίνομαι ένας ανιαρός τύπος του Σκραμπλ – και λοιπόν; Έχω όραμα. Το 'χω ήδη υπολογίσει, με τη βαθμολογία μου κάτω στο 1564 μετά το Αλμπουκέρκ, έντεκα νίκες στο Μίλφορντ θα με πάνε στο 1700· δέκα νίκες θα με πάνε αρκετά κοντά για να σηκώσω τη σημαία το επόμενο Σαββατοκύριακο στη Νέα Υόρκη.

Δεν υπολόγισα τι θα συμβεί αν κερδίσω επτά αγώνες και χάσω οκτώ. Εναντίον του 1900άρη Τζόι Μάλικ, δεν καταφέρνω να μπλοκάρω μια προφανή κίνηση απόγνωσης, την οποία ο Τζόι αρπάζει με τα νύχια για 77 πόντους και νικάει 478-440. Αυτό το ματς μου δίνει το βραβείο για το υψηλότερο σκορ χαμένου στο τουρνουά, ένα καινούριο σακούλι για τα γράμματά μου. Γιούπι. Ακολουθεί μια ακόμη αδικαιολόγητη ήττα από τον Γκόρντον Σαπίρο, τον συνταξιούχο φορτηγατζή από τη Βαλτιμόρη που κουβαλάει τον Μάρλον στα τουρνουά. Με τα πόδια του αδύναμα από αρτηριοσκλήρωση, ο Γκόρντον καβαλάει ένα μηχανοκίνητο καρότσι μурμουρίζοντας «Redrum!»¹ σαν το παιδί στη *Λάμψη*² και ρίχνει μια άσπρη πετσέτα με μονόγραμμα γύρω από το λαιμό του. Παίρνω νωρίς το προβάδισμα εναντίον του Γκόρντον όταν βάζω το TADPOLEs³ επί εννιά, για 140 πόντους.

«Σου άνοιξα θέση, γαμώτο!» λέει ο Γκόρντον. «Μάλλον ο κωλοεγκέφαλός μου είναι νεκρός. Κωλογυρίνοι. Απίστευτο, γαμώτο. Διάολε, είσαι ο πιο τυχερός μπάσταρδος που 'χω δει».

Γελάω και, νομίζοντας πως θα είναι ένα εύκολο παιχνίδι, παίζω, αγωνίζομαι, μετά παραμελώ να κλείσω ένα καλό σημείο και γράφω άλλη μια ήττα με ψηλό σκορ, 453-423.

Το Σαββατοκύριακο έχει και τις ωραίες στιγμές του. Λίγα πενταγράμματα που έμαθα πρόσφατα (PAREO, πολυνησιακό ένδυμα, με το οποίο κλείνω ένα παιχνίδι· HAMZA, αραβικό διακριτικό σημείο, κλέβω ένα άλλο). Μια απολύτως καλοπαιγμένη νίκη κατά του Μπομπ Έλικσον. Ο Μαρκ Μπεργκ να κάνει ένσταση στο ALLY τραυλίζοντας. «Alley; Alley;», λέει. «Allie⁴ Σέρμαν; Έχουμε ένσταση εδώ!»

Παίρνω πρωινό μόνος σ' ένα κοντινό γκουρμέ-καφέ. Γευματίζω μόνος μου στο ίδιο μαγαζί. Οδηγώντας προς και από τα γεύματα, βάζω μουσική για έμπνευση σε μεγάλη ένταση (Το «Υπερβατικό Μπλουζ» του Στιβ Ερλ). Δειπνώ μόνος σε ένα χαμπουργκεράδικο δίπλα στο Λονγκ Άιλαντ Σάουντ μελετώντας λίστες και ξαναβλέποντας τα παιχνίδια της μέρας. Οδηγώ για το σπίτι μόνος, η δουλειά του Σαββατοκύριακου έγινε, το όραμα αναβλήθηκε.

¹ *Ανάποδα- «Murder» (=Φόνος).*

² *Το πασίγνωστο θρίλερ του Κιούμπρικ με τον Τζακ Νίκολσον (1980).*

³ *Γυρίνοι.*

⁴ *Λογοπαίγνιο με τρεις διαφορετικές λέξεις: ally=συνδείο, alley= αλέα, Allie= γυναικείο όνομα*

Είμαι ο Σίσυφος του Σκραμπλ, καταδικασμένος να γραπώνομαι και ν' ανεβαίνω με τα νύχια τις θέσεις στα τουρνουά, μόνο και μόνο για να με πετάξουν κάτω πάλι. Όμως πρέπει να υπάρχει λόγος, μια τιμή εξαγοράς για τον μόχθο μου. Ο Καμύ υποστήριξε ότι όταν σταματούσε το κύλισμα του βράχου, αυτό ήταν απολυτρωτικό. Ο Σίσυφος ήταν βασιλιάς της Κορίνθου αλλά υπηρετούσε τη θέληση του Δία. Όταν περιφρόνησε τον Δία –ο Σίσυφος παραπονέθηκε όταν ο Δίας το έσκασε με την παρθένα κόρη Αίγινα– ο Σίσυφος απελευθέρωσε τον εαυτό του από τη δουλεία του στη γη. Κάθε φορά που κατέβαινε το βουνό για να ανεβάσει τον βράχο πάλι ψηλά, ήταν ελεύθερος –ελεύθερος να σκεφτεί κι ελεύθερος να είναι ο εαυτός του, ευκαιρίες ανύπαρκτες στην εγκόσμια ζωή του.

Η δικιά μου ελευθερία είναι ακόμη πιο ολοκληρωμένη. Εγώ διάλεξα να σπρώξω τον βράχο στο βουνό Σκραμπλ. Μόνο που οι δικές μου αδυναμίες τον στέλνουν να κατρακυλάει κάτω ξανά.

Σε στιγμές ορθολογισμού, αναγνωρίζω ότι έχω βελτιωθεί. Οι αναγραμματισμοί που μου προκαλούσαν τόση σύγχυση στην αρχή αυτής της Οδύσσειας, τώρα είναι δεύτερη φύση μου. Άλλα θέματα είναι ακόμη περισσότερο ρουτινιάρικα. Όταν τραβάω γράμματα από το σακούλι, τα καταγράφω με αλφαβητική σειρά στο φύλλο βαθμολογίας μου, λες και τα ταξινομεί υπολογιστής. Βγαίνουν τα γράμματα –RLAOEMQ, π.χ.– και πάνε κατευθείαν στο χαρτί – AELMOQR. (Η πιο μεγάλη λέξη μ' αυτά; Τη βλέπω γρήγορα: MORALE).

Διαισθάνομαι ότι η φυσιολογία του εγκεφάλου μου αυτή καθαυτή έχει αλλάξει. Για να ανακαλύψω το πώς και το γιατί, τηλεφωνώ στον Λάρι Σκουάιρ, καθηγητή ψυχιατρικής, νευρολογίας και ψυχολογίας στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου του Σαν Ντιέγκο. Εκτός του ότι είναι ένας από τους πρώτους ειδήμονες της χώρας στη μνήμη και τον εγκέφαλο, ο Σκουάιρ ήταν παίκτης του αγωνιστικού Σκραμπλ τη δεκαετία του 1970. Εξηγεί ότι υπάρχουν δύο σημαντικά είδη μνήμης: η δηλωτική και η μη δηλωτική. Η δηλωτική είναι η μνήμη για περιστατικά και γεγονότα. –στο Σκραμπλ, η μνήμη των λέξεων. Η μη δηλωτική είναι η ασυνείδητη ανάκληση των ικανοτήτων – για παράδειγμα η επεξεργασία της χωροταξικής διαμόρφωσης του ταμπλό του Σκραμπλ. Η δηλωτική μνήμη είναι το κλειδί για να κατανοηθεί πώς οι παίκτες απορροφούν και θυμούνται λέξεις και γιατί οι κορυφαίοι εξπέρ το κάνουν καλύτερα από άλλους.

Οι λέξεις είναι κοινά εργαλεία στις μελέτες της μνήμης για περισσότερο από έναν αιώνα. Τη δεκαετία του 1880, ο Γερμανός ψυχολόγος Χέρμαν Εμπινχάουζ έφτιαξε λίστες συλλαβών δίχως νόημα στις οποίες έβαλε έναν φθόγγο φωνήεντος ανάμεσα σε δύο σύμφωνα, όπως τα NEK, LAZ, JEK & ZUP. (Όλα λάθος λέξεις στο βορειοαμερικανικό Σκραμπλ, το NEK υπάρχει ωστόσο στο βρετανικό βιβλίο). Ο Εμπινχάουζ απομνημόνευσε τις λίστες και μετά δοκίμασε τη μνήμη του. Συμπέρανε ότι υπάρχει διάκριση ανάμεσα στη βραχυπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη μνήμη και ότι η επανάληψη βοηθάει να μην απομακρύνονται οι πληροφορίες για μεγάλο χρονικό διάστημα. Μεταγενέστερες μελέτες έδειξαν ότι η βραχυπρόθεσμη μνήμη μπορεί να διαρκέσει μόνο λίγα δευτερόλεπτα, ενώ η μακροπρόθεσμη μπορεί να διαρκέσει μια ζωή.

Στο Σκραμπλ ο στόχος είναι να μεταφέρονται λέξεις από τη βραχυπρόθεσμη στη μακροπρόθεσμη μνήμη μέσω μιας διαδικασίας κωδικοποίησης που συμβαίνει σε διάφορες περιοχές του εγκεφάλου. Το φαινόμενο αυτό συντελείται με την επανάληψη ή με το συσχετισμό με υποδείξεις, όπως σημασίες λέξεων, διαδοχικές λίστες ή αναμονικά. Πρόσφατα, μετά από πρόταση του Τζο Έντλι, βάζω τα γράμματα στο αναλόγιό μου με αλφαβητική σειρά γιατί μ' αυτόν τον τρόπο μελετάω – η οικεία διαδοχή γραμμάτων μπορεί να βοηθήσει στην αναγνώριση ενός σκραμπλ.

Καθώς μελετώ και παίζω, λέει ο Σκουάιρ, ο εγκέφαλός μου υποβάλλεται σε μια βραχυπρόθεσμη και περίπλοκη αρχιτεκτονική λεπτομερή εξέταση. Κάποιες από τις δέκα ως εκατό τρισεκατομμύρια συνδέσεις συνάψεων δυναμώνουν, βελτιώνοντας την ικανότητά μου να ανακαλώ λέξεις και να κάνω κινήσεις.

«Όσο βαθύτερα επεξεργαζόμαστε τις λέξεις, τόσο καλύτερα τις θυμόμαστε, τόσο περισσότερες υποδείξεις είναι διαθέσιμες για να τις ανακτήσουμε αργότερα», μου λέει ο Σκουάιρ. «Η δηλωτική μνήμη αρμενίζει ήρεμα γύρω από ανθρώπους που είναι εξπέρ επειδή αυτοί έχουν βαθιά εμπειρία κωδικοποίησης. Ο παίκτης του Σκραμπλ κοιτάζει τα γράμματα και ήδη έχει αρχίσει να αναγραμματίζει – ποια γράμματα συνδυάζονται, κατά πόσον έχει ασυνήθιστα γράμματα. Όλα αυτά γίνονται δίχως καμία σκέψη».

Η εξήγηση αυτή ερμηνεύει γιατί τώρα μου είναι ευκολότερο, απ' ό,τι ένα χρόνο πριν, να βλέπω γρήγορα όλες τις πιθανές λέξεις σε κοινά γράμματα, να θυμάμαι λέξεις που μόλις έμαθα δίχως προσπάθεια ή να

σαρώνω με το βλέμμα μου το ταμπλό και να βλέπω τα δυνητικά κολλήματα και τα «καυτά» σημεία. Το μέρος του εγκεφαλικού μου φλοιού που εκτελεί την τελευταία εργασία, π.χ., ίσως έχει μεγαλώσει κατά ένα χιλιοστόμετρο, λέει ο Σκουάιρ. Πιθανόν να έχω δημιουργήσει χιλιάδες νέα κύτταρα και εκατοντάδες χιλιάδων νέους νευρώνες αφιερωμένους στη δραστηριότητα της εξεύρεσης λέξεων και στη λήψη αποφάσεων για το πώς θα τις παίξω. «Φτιάχνεις νέες συνδέσεις, νέες συσχετίσεις», λέει ο Σκουάιρ.

Δεν μπορώ όμως να συμβαδίσω με τον Ματ ή τον Γ.Ε. Τζόελ ή τον Έντλι. Δεν έχω μελετήσει και δεν έχω παίξει τόσα χρόνια όπως αυτοί κι έτσι ο εγκέφαλός μου δεν έχει αλλάξει σε σημείο που η κατάσταση «εξπέρ» να έχει αναπτυχθεί πλήρως. Δεν είναι ότι έχουν «καλύτερη» μνήμη· είναι ότι δεν συγκρατώ στη μακροπρόθεσμη μνήμη μου τόσα κομμάτια συναφούς γνώσης τα οποία χρειάζονται για να λυθούν συγκεκριμένα προβλήματα του Σκραμπλ, όπως αυτοί. Οι εγκέφαλοί τους έχουν πια υψηλή ειδίκευση στην αντίληψη και την επεξεργασία πληροφοριών, ιδιαίτερα στο Σκραμπλ.

Μια μελέτη των καθηγητών του Κάρνεγκι- Μέλον Ουίλιαμ Τσέιζ και Χέρμπερτ Σάιμον, έδειξε ότι οι εξπέρ σκακιστές μπορούν να αναπαράγουν τέλεια τις θέσεις μιας πραγματικής παρτίδας ενώ οι αρχάριοι όχι. Όταν όμως τα ίδια κομμάτια τοποθετούνται τυχαία στη σκακιέρα, οι εξπέρ δεν είχαν καλύτερη μνήμη της θέσης τους από τους αρχάριους. Οι θέσεις πρέπει να έχουν νόημα που σχετίζεται με την κατάσταση «εξπέρ». Έτσι, όταν ο Μπομπ Φελτ ξεθάβει κάποια θέση από τουρνουά μιας δεκαετίας πριν, ή όταν ο Ματ Γκρέιχαμ μου λέει, «Για κάποιο λόγο θυμάμαι θέσεις από χρόνια και χρόνια πριν», αυτό δεν είναι μόνο φυσική μνήμη. Μιλάει η κατάσταση «εξπέρ» στην οποία βρίσκονται.

Ο Σκουάιρ όμως παρατηρεί ότι υπάρχει επίσης κι ένα γενετικό συστατικό στους εξπέρ, έστω κι αν οι επιστήμονες και οι ερευνητές δεν έχουν ακόμη προσδιορίσει πώς μπορεί να οριστεί ή να μετρηθεί. «Ο Μότσαρτ ήταν Μότσαρτ. Καμία προπόνηση στο μπάσκετ δεν θα κάνει εσένα ή εμένα Μάικλ Τζόρνταν», λέει. «Ο εγκέφαλος με τον οποίο γεννιόμαστε είναι ικανός για να είναι κάποιος καλός μουσικός ή δικηγόρος ή επιστήμονας ή λογιστής ή παίκτης του Σκραμπλ».

Ο υπόγειος σιδηρόδρομος της Νέας Υόρκης είναι σαν αγαπημένο τραπέζι βιβλιοθήκης. Κάνω την καλύτερη μελέτη εκεί κάτω. Όταν ανεβαίνω στο τρένο στη γειτονιά μου του Μπρούκλιν, έχω είκοσι ως σαράντα πέντε λεπτά, εξαρτάται από τον προορισμό, συνολικό χρόνο μονάχος, μια τέλεια

αύξηση της συγκέντρωσης. Μου αρέσει το εμβρυακό λίκνισμα της κίνησης. Μου αρέσουν οι περιοδικές ανακοινώσεις. Μου αρέσουν οι άγνωστοι που κοιτούν πάνω από τον ώμο μου και αναρωτιούνται γιατί υπογραμμίζω συνδυασμούς γραμμάτων που φαίνονται αστείοι σε μια σελίδα μπερδεμένων κεφαλαίων γραμμάτων. Το ότι εκτελώ μια πράξη διαφορετική από τις συνηθισμένες συμπεριφορές του υπόγειου –διάβασμα εφημερίδας, υπνάκος, μουσική από CD, φροντίδα μωρού, πώληση μπαταριών, επαιτεία– με κάνει κάπως να είμαι περήφανος για την ενασχόλησή μου, περήφανος που είμαι διαφορετικός και άρα μπορώ να συγκεντρωθώ καλύτερα.

Το τουρνουά του Γ.Ε. Τζόελ διοργανώνεται ένα ζεστό καλοκαιρινό Σάββατο σε μια ημιυπόγεια καφετέρια δίχως κλιματισμό της Παιδαγωγικής Σχολής του πανεπιστημίου Κολούμπια στο Άνω Μανχάταν. Είναι μακρινό ταξίδι με τον υπόγειο, ό,τι ακριβώς χρειάζομαι για να προετοιμαστώ. Ήδη έχω υπολογίσει ότι έξι νίκες στους επτά αγώνες θα ανεβάσουν τη βαθμολογία μου από το 1606, όπου πήγα μετά το Μίλφορντ, στο 1700, ενώ πέντε θα με φέρουν πολύ κοντά. Στο τρένο ξαναβλέπω κάποια πενταγράμματα. Στο σημειωματάριό μου γράφω «Όχι λάθη. Συγκεντρώσου. Κοίταζε βαθιά. Κράτα χρόνο για το τέλος. Εστίασε στην ελαχιστοποίηση των λαθών».

«Πίστεψε στον εαυτό σου».

Κι ύστερα επαναλαμβάνω το μάντρα μου όπως περπατάω από τον σταθμό της 116^{ης} οδού προς το κτίριο του Κολούμπια, τέσσερα τετράγωνα πιο κάτω. *Πίστεψε στον εαυτό σου. Μπορείς να το κάνεις. Πίστεψε στον εαυτό σου. Μπορείς να το κάνεις.*

Η καφετέρια έχει σκούρες επενδύσεις στους τοίχους κι είναι φίσκα από χοντρά, στιβαρά, παλιά δρύινα τραπέζια και επιβλητικές ξύλινες καρέκλες, σαν γοτθική μπυραρία. Ένας γιγαντιαίος ανεμιστήρας αγωνίζεται μάταια να δροσίσει την αίθουσα. Αυτό όμως που βουίζει είναι το πλήθος. Για μονοήμερο τουρνουά – το πρώτο στο Μανχάταν μέσα σε δυόμισυ χρόνια απ’ το παρθενικό μου στο Μπέβερλι Μπριτζ Κλαμπ– η προσέλευση είναι τεράστια, 98 παίκτες, από τον Ματ Γκρέιχαμ και τον Τζο Έντλι έως παίκτες του Σκραμπλ τόσο μακριά από την έδρα τους όσο η Βοστώνη και η Φιλαδέλφεια. Ακόμη και δυο από το πάρκο.

Τοποθετούμαι εικοστός έκτος από τους 34 στην κατηγορία εξπέρ, ακριβώς εκεί όπου χρειάζεται για να κάνω το μεγάλο άλμα. Με

καθυστέρηση μιας ώρας, ο Γ.Ε. Τζόελ παίρνει το μικρόφωνο και ανακοινώνει τα ζευγάρια.

«Μπομπ Φελτ-Στέφαν Φάτσιν!»

Ένα «ωωωωω!» και λίγα γέλια ακούγονται ανάμεσα στους παίκτες και δέχομαι φιλικά χτυπήματα συμπάθειας στην πλάτη. «Θα αστειεύεσαι», λέω καλαμπουρίζοντας στον Τζόελ καθώς αρπάζω τα φύλλα βαθμολογίας από το χέρι του. Φελτ, ο πάλαι ποτέ εθνικός πρωταθλητής. Φελτ, η φλύαρη μηχανή λέξεων. Φελτ, αυτός που έχει βαθμολογία 1953. Φελτ, ο νούμερο ένα του τουρνουά. (Φελτ, αυτός που βελτίωσε τις επιδόσεις του από τότε που μετακόμισε στη Νέα Υόρκη και έπιασε μια νέα δουλειά προγραμματισμού υπολογιστών· έχει κομψή γκαρνταρόμπα, σιδερωμένα πουκάμισα, ξυρίζεται συχνά και γενικά είναι ευχάριστος). Όμως δεν αδιαφορώ ούτε κλαίγομαι. Διάολε, έχω νικήσει τον Φελτ (μια φορά από τις καμιά δεκαριά που παίζαμε). Και πότε θα είναι καλύτερα να το ξανακάνω, αν όχι τώρα που η βαθμολογία μου μπορεί να απογειωθεί;

Παίρνω μια βαθιά ανάσα και ξεκινώ με σκραμπλ. Μετά από το PFFT για 36 πόντους –επιφώνημα που εκφράζει απότομο τελείωμα, αλλά το πιο σπουδαίο, μια γλυκύτατη λέξη με όλα σύμφωνα, όπως τα BRRR & CRWTH– βάζω πάλι σκραμπλ στον έκτο γύρο και παίρνω προβάδισμα 110 πόντων. Ο Φελτ απαντάει με μια κίνηση 69 πόντων. Στον όγδοο γύρο μου διαφεύγει το μοναδικό σκραμπλ με τα γράμματά μου. Ο Φελτ κάνει σκραμπλ και ξεφεύγει, 314-279. Αλλά ξαναβάζω σκραμπλ: 345-314. Μυρίζομαι νίκη. Μετά, στον ενδέκατο γύρο, κάνω μια συντηρητική κίνηση κλεισίματος αντί μιας επιθετικής με περισσότερους πόντους. Είναι μια κίνηση που χάνει το παιχνίδι και η οποία προκλήθηκε από φόβο και νευρικότητα – και από έλλειψη αυτοπεποίθησης για την ικανότητά μου να τον τελειώσω. *Πίστεψε στον εαυτό σου.* Ο Φελτ έχει καλά γράμματα και με ξεπερνάει για το υπόλοιπο παιχνίδι. Είμαι 0-1.

Παίζω τον αγώνα 2 εναντίον του δεκαοκτάχρονου Ντανιέλ Γκόλντμαν. Ο Ντάνι άρχισε να παίζει σε τουρνουά όταν ήταν δέκα ετών, έπιασε το 1600 δεκατεσσάρων, το 1700 στα δεκαπέντε, το 1800 στα δεκάξι. Έγινε γνωστός ως ο επόμενος Μπράιαν Καπελέτο και στάλθηκε από την ΕΕΣ να παίξει Σκραμπλ στην τηλεόραση, σε μια πρωινή εκπομπή μεγάλης τηλεθέασης. Ο Ντάνι είναι ένα έξυπνο, ενεργητικό, καλά συγκροτημένο παιδί που ντύνεται με τι-σερτ, παντελονάκια του μπάσκετ και αθλητικά μπουτάκια και που μόλις έγινε δεκτός στο Κολούμπια. Προς τιμήν του,

μελέτησε περισσότερο για το σχολείο παρά για το Σκραμπλ, κι έτσι έχει ακόμη καιρό για να γίνει παίκτης ελίτ.

Ακόμη ο Ντάνι είναι ορθόδοξος Εβραίος¹ και καθώς είναι Σάββατο πρέπει να τροποποιήσει τα εθιμοτυπικά του Σκραμπλ για να παίζει. Υπάρχει διαμάχη ανάμεσα στους ορθόδοξους Εβραίους για το αν επιτρέπεται να παίζει κανείς Σκραμπλ τα Σάββατα, αφού, σύμφωνα με το Τορά², η εργασία όπως το γράψιμο, το μέτρημα και οι επαφές που μπορούν να οδηγήσουν σε εργασία, απαγορεύονται. Όταν παρακολουθούσε μαθήματα σ' ένα ακραίο ορθόδοξο Γεσίβα³, ο Σαμ Ορμπάουμ, ένας αρθρογράφος που διευθύνει τον όμιλο Σκραμπλ της Ιερουσαλήμ, ζήτησε από διάφορους ραβίνους την ερμηνεία τους για το παιχνίδι το Σάββατο. «Οι απαντήσεις που πήρα ήταν απίστευτα αναλυτικές, όμως αυτή είναι και η φύση των ταλμουδικών ερμηνειών».

Γενικά, το να παίζει κανείς Σκραμπλ θεωρείται ως διανοητική ασχολία και ως εκ τούτου αποδεκτή τα Σάββατα. Το θέμα είναι *πώς* παίζεις. Μια σχολή υποστηρίζει ότι η χρήση ντελούξ ταμπλό είναι επιτρεπτή γιατί τα γράμματα χωρίζονται με το πλέγμα. Αυτός ο διαχωρισμός σημαίνει ότι η πρακτική της μορφοποίησης λέξεων δεν είναι σαν το γράψιμο και ακόμη σημαίνει ότι τα γράμματα δεν εφάπτονται και το παιχνίδι μπορεί να αποσυναρμολογηθεί δίχως να χαλάσει κάτι (η διάσπαση και ο διαχωρισμός απαγορεύονται τα Σάββατα). Όμως μια άλλη ερμηνεία υποστηρίζει ότι τα γράμματα στο ντελούξ ταμπλό είναι σταθεροποιημένα σε μια θέση, έτσι είναι σαν το γράψιμο· ένα επίπεδο ταμπλό, από την άλλη πλευρά, δεν προσφέρει σταθερότητα σ' αυτό που μπαίνει πάνω του κι έτσι είναι επιτρεπτό. Στον Ορμπάουμ, που δεν είναι θρησκευόμενος τώρα και παίζει με καθαρή συνείδηση τα Σάββατα, είπαν ότι η ανάμιξη των γραμμάτων δεν επιτρέπεται αλλά κανείς δεν θα μπορούσε να παίζει αν τα γράμματα ήταν ανάποδα γυρισμένα πάνω στο τραπέζι κι όχι μες στο σακούλι. Μια φορά είδα έναν ορθόδοξο Εβραίο να

¹ Το κίνημα των Σύγχρονων Ορθόδοξων Ιουδαϊστών άρχισε το 1800 στη Γερμανία και επέτρεπε περιορισμένη μελέτη μη εβραϊκών πηγών.

² Τα πέντε πρώτα βιβλία της Βίβλου μαζί με άγραφους νόμους και παραδόσεις των Εβραίων.

³ Σχολείο για τη διδασκαλία του Ταλμούδ (σύνολο νομολογικών κειμένων των Εβραίων) Το κίνημα των ακραίων ορθόδοξων Ιουδαϊστών είναι πολύ αυστηρό ως προς τις νέες ιδέες και προσκολλάται στην αυστηρή μελέτη των εβραϊκών κειμένων.

έχει βοηθό που του τραβούσε τα γράμματα και χτυπούσε το χρονόμετρο γι' αυτόν!

Ο Ντάνι παίζει με ταμπλό ντελούξ και χωρίς βοηθό. Αλλά χρησιμοποιεί αναλογικό ρολόι σκακιού με δείκτες –οι ηλεκτρονικές συσκευές δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν το Σάββατο– όμως ακόμη κι αυτό, λέει ο Ντάνι, αμφισβητείται από κάποιους που θεωρούν ότι το ρολόι εμπεριέχει μέτρημα. Μετά τον αγώνα, ο Ντάνι ζητάει από τον αντίπαλό του να μαζέψει τα γράμματα, ώστε να μην χαλάσει ο ίδιος τίποτα και ακόμη να συμπληρώσει τα φύλλα βαθμολογίας. Ακόμη, για ν' αποφύγει το γράψιμο, ο Ντάνι κρατάει το σκορ και καταγράφει τα γράμματα χρησιμοποιώντας ροδέλες και πάσα. Σ' ένα φύλλο χαρτί με το 1 ως το 600 και τη συχνότητα των γραμμών, ο Ντάνι τοποθετεί πάσα στον αριθμό που δείχνει το σκορ του και ροδέλες στο σκορ του αντιπάλου του και στα γράμματα που παίχθηκαν.

Πάσα, ροδέλες, όπως και να 'χει. Παίζω ITEMIZER για 60 πόντους, το παιχνίδι προχωρημένο. Ο Ντάνι κάνει ένσταση, η λέξη παραμένει στο ταμπλό και καταφέρνω μια νίκη 380-346, αν και ήμουν πίσω. Παίρνω τον αγώνα 3 όταν ο αντίπαλός μου Όντρι Ταμπαρέλο μένει με το Q στο χέρι. Όμως όταν χάνω τον αγώνα 4 από την Λιν Κούσμαν και πέφτω στο 2-2, σκέφτομαι ότι το όραμα πέθανε.

Κάνω σκραμπλ αργά στο παιχνίδι και κερδίζω τον πέμπτο αγώνα. Παίζω σταθερό παιχνίδι στον αγώνα 6, εναντίον ενός άλλου δυνατού παίκτη και κερδίζω. Όταν βάζω κάτω το BLOVIATE (να μιλάς ή να γράφεις φλύαρα ή ανούσια) στο δεύτερο γύρο του αγώνα 7 και μετά τρέχω προς τη νίκη, αν και δεν είδα μπαλαντέρ, αντιλαμβάνομαι πως είμαι 5-2 με γερούς αντιπάλους. Ίσως ακόμη μπορώ να πιάσω το 1700.

Τερματίζω στην όγδοη θέση –μπροστά από το 4-3 του Έντλι και το 3-4 του Γκρέιχαμ– και παίρνω στο σπίτι 125 δολάρια για τη δεύτερη καλύτερη επίδοση στο κάτω μισό της κατηγορίας εξπέρ. Ο Τζόελ μου σφίγγει το χέρι εγκάρδια. Νομίζω ότι είναι περήφανος για μένα. Στο μεταξύ, ο Έντλι είναι κατσούφης, ειδικά μετά από ένα αχαρακτήριστο λάθος που του κόστισε τον τελευταίο αγώνα. Όταν του αναφέρω την επίδοσή μου κι ότι ίσως πιάσω το 1700, περιμένοντας για τα συνήθη ειλικρινά του συγχαρητήρια, αυτός λέει κοφτά, «Δεν θα τα καταφέρεις. Όχι, δεν θα τα καταφέρεις».

Ο Ντάνι δεν είναι πολύ βέβαιος και προσφέρεται πρόθυμα να κάνει τον υπολογισμό. Δεν μπορεί να γράψει γιατί ο ήλιος δεν έχει δύσει ακόμη,

έτσι καταγράφω τους αριθμούς που μου λέει καθώς εκτελεί μαθηματικούς υπολογισμούς με το μυαλό του. Ο Ντάνι μουρμουρίζει, εγώ γράφω πρόχειρα κι αυτός κάνει αθροίσεις στο κεφάλι του.

«Ω, Θεέ μου», λέει ο Ντάνι. «Βγαίνει στο 1696 ή 1697. Ίσα που το χάνεις. Ας ελπίσουμε ότι πέφτω έξω λίγους πόντους στη σωστή κατεύθυνση. Αλλά δεν το νομίζω. Κρίμα».

Κάθε παιχνίδι τον τελευταίο μήνα θα μπορούσε να πάει όπως το ήθελα, αν δεν είχα αγνοήσει κάποια ολοφάνερη κίνηση (στερνή μου γνώση...) ή αν έχωνα το χέρι μου βαθιά στο σακούλι κι άδραχνα ένα μπαλαντέρ αντί ένα W, ένα S παρά ένα U ή αν ο αντίπαλός μου έκανε το αντίθετο. Οι λίγοι πόντοι δεν με κάνουν καλύτερο ή χειρότερο παίκτη, δεν σημαίνουν ότι αναμένεται να αποδώσω καλύτερα στην κορυφαία κατηγορία του εθνικού.

Ίσως, συλλογίζομαι, θα πρέπει να ζητήσω εξαίρεση ως συγγραφέας. Άρχισα αυτό το Πλιμπτονικό ταξίδι σαν αρχάριος που ξεκινάει από τον πάτο, που παίζει (και χάνει) από γαλαζομάλλες και άλλους ερασιτέχνες. Θα το τελειώσω παίζοντας με τους σπουδαιότερους που έχουν ποτέ ανακατώσει γράμματα, τον Έντλι και τον Γ.Ε. Τζόελ, τον Καπελέτο και τον Γκρέιχαμ, τον Τίκερτ και τον Φελτ. Θα αποδείξω ότι ανήκω σ' αυτούς. Και θα τελειώσω την ιστορία στη μεγαλύτερη σκηνή: στο εθνικό πρωτάθλημα του 2000, το πιο μεγάλο τουρνουά Σκραμπλ στη Βόρεια Αμερική.

Ο Έντλι επιβεβαιώνει το χειρότερο: 1697. Τρεις τιποτένιοι πόντοι. «Λυπάμαι», λέει.

Ο Έντλι είναι ψείρας με τις διαδικασίες κι έτσι απευθύνομαι στον Τζον Ουίλιαμς για την εξαίρεση. Κάνω μια πρόταση: το ετήσιο τουρνουά της 4^{ης} Ιουλίου στο Όλμπανι με τους 24 αγώνες είναι το επόμενο Σαββατοκύριακο. Δώστε παράταση στην προθεσμία της 1^{ης} Ιουλίου, προτείνω. Αν σπάσω το φράγμα των 1700, αφήστε με να παίξω στην κατηγορία 1.

Ο Τζον λέει ότι θα το συζητήσει με τον Έντλι. Όμως μου θυμίζει πόσο μακριά έχω φτάσει από την ημέρα που παίξαμε για πρώτη φορά σ' ένα δωμάτιο ξενοδοχείου στο Μανχάταν, τότε που πήρα τα πάντα και νίκησα. Ο Τζον δεν έχει πάρει μέρος σε τουρνουά για δύο χρόνια, αλλά ακόμη θεωρεί τον εαυτό του επαρκή παίκτη. Τον πείραξα όταν πέρασα την τρέχουσα βαθμολογία του, το 1350, και αργότερα τη μέγιστη που έχει

πιάσει, το 1550. Και τον νικώ τακτικά πρόσφατα, έχοντας κάνει μάλιστα και το πρώτο μου σκορ πάνω από 600 μαζί του.

«Είναι εκπληκτικό το τι έχεις καταφέρει», μου λέει ο Ουίλιαμς. «Έφτασες μακριά, τόσο γρήγορα. Και πιθανόν είσαι καλύτερος από τη βαθμολογία σου, αν και με στεναχωρεί που του λέω αυτό».

Πιάσε το 1700 στο Όλμπανι, μου λέει, και θα τα πούμε.

Το Όλμπανι θα είναι το τέταρτό μου τουρνουά σε ισάριθμες βδομάδες, το έκτο μου σε εννιά βδομάδες, σε τέσσερις διαφορετικές πολιτείες. Νιώθω σα να κάνω προεκλογική εκστρατεία. Τα όνειρά μου με Σκραμπλ γίνονται πιο συχνά και πιο έντονα: οι λέξεις που πλανώνται, τα άλυτα παιχνίδια, οι λάθος λέξεις του αντιπάλου που μένουν στο ταμπλό. Προσπαθώ να γυμνάζομαι καθημερινά ανάμεσα στα τουρνουά για να καθαρίζω το κεφάλι μου από τα πιο πρόσφατα παιχνίδια και να δυναμώνω για τα επόμενα, αλλά μου λείπει η ενέργεια. Αντ' αυτού διαβάζω κι άλλες λίστες λέξεων.

Όπως κάθε εθισμένος, κοπιάζω για να κρύψω τον εθισμό μου. Όμως ενώ παραπονιέμαι για την εξάντληση, φλέγομαι από ανυπομονησία για το επόμενο τουρνουά. Όλο που χρειαζόμουν ήταν μια δικαιολογία για να γραφτώ στο Όλμπανι και ευτυχώς τώρα την έχω. Λέω σ' έναν εκτός του Σκραμπλ κολλητό μου, ότι μετά από δυο μήνες ασταμάτητων τουρνουά, είμαι εντελώς σκραμπλιασμένος. Αλλά πρέπει να παίξω στο Όλμπανι, πρέπει να πιάσω το 1700, πρέπει να πάω στην κατηγορία 1. «Για το βιβλίο», λέω.

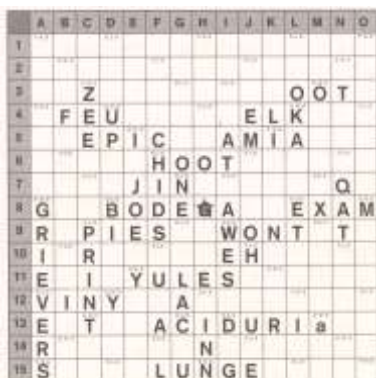
«Ναι», απαντάει, μελιστάλαχτα με σαρκασμό. «Για το βιβλίο».

Καλώς. Θα το πω: για μένα. Μετά από έναν περίπου χρόνο ως παίκτης πλήρους απασχόλησης του Σκραμπλ, είμαι κοντά στο να καταφέρω κάτι. Δεν είναι μόνο ο αριθμός 1700 και η αναγνώριση που έρχεται μαζί του. Όταν αναφέρω στον Ρον Τίκερτ ότι θέλω να παίξω στην κατηγορία 1 στο Πρόβιντενς, λέει, «ελπίζω να μην συναντηθούμε εκεί, αν σκεφτώ το πώς έπαιξες εναντίον μου». Ο Ρον Τίκερτ! Ένας πρώην εθνικός πρωταθλητής!

Έξω από το Όλμπανι, στο ξενοδοχείο Marriot του προαστίου Κόλονι, σ' έναν αυτοκινητόδρομο με πεζόδρομους και πάρκα εταιρειών, σε μια κορυφαία κατηγορία 32 παικτών, χάνω έναν και κερδίζω έναν από τους πρώτους μου δύο αγώνες και αντιμετωπίζω τον Ρον Τίκερτ στον τρίτο. Νικάει με 198 πόντους.

Στον αγώνα 5, χάνω από τον Ματ 470-430, από μια γκάφα· είμαι τόσο εξοικειωμένος με τις λάθος λέξεις που παίζει όταν είναι πίσω, που κάνω ένσταση στο SPaViET, το οποίο αποδεικνύεται ότι είναι το επίθετο του SPaVIN, μιας αρρώστιας των αλόγων. Αν δεν είχα κάνει ένσταση, υπολογίζουμε, θα μπορούσα να 'χα κερδίσει. Χάνω από έναν άλλον 1900άρη παίκτη, τον Ράντι Γκρίνσπαν, όταν απερίσκεπτα χάνω τη σειρά μου με μια λέξη που ήμουν σχεδόν σίγουρος πως ήξερα ότι είναι, και όντως είναι, λάθος. Όμως κερδίζω τους αγώνες που ήταν να κερδίσω. Το αντίθετο στρατόπεδο είναι δυνατό και είμαι ζωηρός, μέσα στο παιχνίδι. Μετά από έναν αγώνα, κοιτάζω και βλέπω αίμα σ' ένα από τα γράμματά μου· κόπηκα στο δάχτυλο και δεν το κατάλαβα.

Στον αγώνα 10, συναντιέμαι πάλι με τον Ντάνι Γκόλντμαν. Αφού έπαιξε το ACIDURIA (κατάσταση με υπερβάλλοντα οξέα στα ούρα) και έκλεισε το πιο γόνιμο για σκραμπλ μέρος, ο Ντάνι έχει προβάδισμα 308-267. Το ταμπλό είναι κάπως έτσι:

Συγκεντρώσου, λέω στον εαυτό μου. Πάιξε σαν τον εξπέρ που τάχα μου είσαι. Τα γράμματά μου είναι AABORST. Οι λέξεις ABATORS (που τη βλέπω) και RABATOS (που δεν βλέπω) δεν μπαίνουν πουθενά στο ταμπλό. Πάμε στο σχέδιο B. Έχουν μείνει πέντε γράμματα στο σακούλι, συν τα επτά του Ντάνι. Όλα μαζί, τα γράμματα που δεν έχουν βγει από τη δικιά μου πλευρά, είναι τα ADDEFLNORVW?. Τα γράφω στο φύλλο βαθμολογίας μου. Μετά συμπεραίνω ότι πρέπει σχεδόν σίγουρα να κάνω σκραμπλ για να κερδίσω. Όπως είναι τα πράγματα, υπάρχει μόνο ένα μέρος για σκραμπλ: κάτω από το M στη θέση O8. Εξετάζω τα γράμματά

μου και υπολογίζω ότι αν είχα ένα D αντί του B, θα μπορούσα να παίξω MATADORS.

Η καρδιά μου χτυπάει πιο γρήγορα γιατί αυτό δεν είναι και πολύ μακριά για να το πετύχω: Υπάρχουν δύο D συν ένα μπαλαντέρ που δεν έχουν βγει για μένα. Έτσι αν παίξω το B θα έχω πιθανότητες 3 στις 12 να πάρω αυτό που χρειάζομαι.

Το πρόβλημα είναι πως με σκοπό να πάρω το MATADORS, θα πρέπει να χρησιμοποιήσω το B σε μέρος που ανοίγει δεύτερο σημείο για σκραμπλ. Αλλιώς, ο Ντάνι θα καθαρίσει τη στήλη της τριπλής αξίας λέξης, τελειώνοντας ουσιαστικά το παιχνίδι. Αντιλαμβάνομαι πως αν βάλω το B στη θέση M2, κάνοντας τη λέξη BO, θα μπορώ να κολλήσω εκεί φτιάχνοντας το ABO (συντομογραφία στην Αυστραλία, συνήθως υποτιμητική, για το «Αβοριγίνης»¹) ως μέρος σκραμπλ σε λέξη επί τρία.

Βάζω τα λεφτά μου στο άλογο με 4 προς 1. Το B φεύγει κάτω. Το χέρι μου μπαίνει μέσα. Το D βγαίνει έξω.

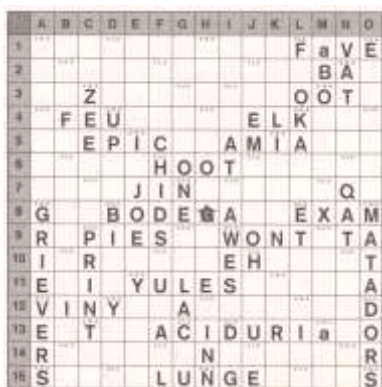
Ολέ!

Ο Ντάνι κλείνει τη γραμμή 1 για σκραμπλ παίζοντας VAT κατακόρυφα στο T του OOT και παίρνει προβάδισμα 338-271. Και τα δυο χρονόμετρα δείχνουν κάτω από ένα λεπτό.

Με τα μάτια μου ανοιχτά σαν μάρκες του πόκερ, αποθέτω βιαστικά το MATADORS πάνω στο ταμπλό. «Ενενήντα ένα!» ουρλιάζω. «Ω, σκατά!» μουρμουρίζει ο Ντάνι. Ο Ντάνι είναι συνήθως ενεργητικός και ενθουσιώδης, όποτε τραβάει γράμματα ψάχνει μες στο σακούλι βίαια, σαν να 'χει εκεί μέσα φίδι που θέλει να στραγγαλίσει. Τώρα κουνιέται ανήσυχος και ταραγμένος. Έχω ξεφύγει, 362-338.

Έχουν μείνει δυο γράμματα στο σακούλι, αλλά προτού τα πάρω ο Ντάνι με αφήνει άναυδο με το FaVE στο 1L, στο V του για 42 πόντους και προβάδισμα 380-362. Το VAT ήταν κάτι που σχεδιάστηκε για να αντιμετωπίσει πιθανό δικό μου σκραμπλ. Φωνάζω «Στοπ!» – δεν μπορώ να θυμηθώ αν είναι FAVE ή FAB που δεν περνάει. Ξέρω ότι το ένα από αυτά είναι λάθος. Τα δυο μου γράμματα είναι LW και στη στιγμή ξέρω ότι είμαι τελειωμένος.

¹ Αυτόχθονες κάτοικοι της Αυστραλίας

Αν το FaVE είναι σωστό, δεν υπάρχει περίπτωση να κερδίσω· το περισσότερο που μπορώ να σκοράρω είναι 5 πόντους, με το LAW στο M12, να κλείσω, να πάρω 10 πόντους από τα γράμματα του Ντάνι και να χάσω με 380-377. Το ρολόι κάνει τικ τακ. Δίχως άλλον εμφανή τρόπο να κερδίσω, κάνω ένσταση στο FaVE. Είναι σωστό. (Το FAB* όχι). Ο Ντάνι νικάει 396-376.

Ξεφυσάμε ταυτόχρονα.

«Ουάου!» λέει ο Ντάνι με εφηβική αναστάτωση. «Ήταν εκπληκτικό!»

«Τι απίθανο τέλος», λέω, καρφωμένος ακόμη στο ταμπλό.

«Έκανες μια ευφυή κίνηση», λέει, εννοώντας την κίνηση των 4 πόντων με το BO.

«Δεν ξέρω αν ήταν ευφυής», αποκρίνομαι. «Όπως και να 'ναι, εσύ έκανες μια καλύτερη».

Είναι η σειρά των κινήσεων που μου έχει δώσει τη μεγαλύτερη ικανοποίηση στο Σκραμπλ ως τώρα. Έκανα τα πάντα σωστά: σκέφτηκα πώς μπορούσα ακόμη να κερδίσω (με σκραμπλ)· υπολόγισα τις πιθανότητες ενός συγκεκριμένου συμβάντος (4 προς 1 να πάρω D ή μπαλαντέρ)· φαντάστηκα τον καλύτερο τρόπο για να το κάνω να συμβεί – με το ξεφόρτωμα του B– ανοίγοντας συγχρόνως άλλη μια θέση για σκραμπλ· με τη θέλησή μου εκβίασα ένα D (αυτό θα 'λεγε ο Έντλι)· έπαιξα το σκραμπλ κι έκανα ένσταση όταν δεν ήμουν απόλυτα βέβαιος. Κι όλα αυτά τα 'κανα κάτω από σοβαρή πίεση χρόνου.

Μαζί με τον Ντάνι αναπλάθουμε τη σειρά κινήσεων για να βρούμε σφάλματα, αλλά δεν βρίσκουμε. Το VAT των 20 πόντων ήταν η δικιά του

μεγάλη κίνηση· μπορούσε να παίξει FaVE αμέσως, αλλά αυτό θα άδειαζε το σακούλι κι εγώ θα έκλεινα με σκραμπλ, το MATADORS. Ο Ντάνι χρειαζόταν να αφήσει τουλάχιστον ένα γράμμα στο σακούλι· άφησε δύο.

Τα πλήθη συγκεντρώνονται, όπως γίνεται κάθε φορά που έχει διαδραματιστεί ένα αξιόλογο τέλος σε μια παρτίδα. Νιώθω αναζωογονημένος –από την προσοχή και τον διαχυτικό έπαινο του Ντάνι για το μελετημένο ψάρεμα που οδήγησε στο MATADORS, αλλά περισσότερο από το ίδιο το παιχνίδι που μόλις τέλειωσε. Καθώς η σειρά κινήσεων ξεδιπλώνόταν στο ταμπλό, τίποτε άλλο δεν είχε σημασία. Η βαθμολογία κατάταξής μου δεν είχε σημασία. Το να παίξω στην κατηγορία 1 στο Πρόβιντενς δεν είχε σημασία. Αυτό που είχε σημασία ήταν να εκμεταλλευτώ τις νέες συνδέσεις συνάψεων στον εγκέφαλό μου, να αντιληφθώ το παζλ και να το λύσω – με λίγα λόγια, να σκεφτώ ως επαγγελματίας. Και τα 'κανα όλα αυτά. Επέδειξα ηρεμία, εξυπνάδα και σοφία. Έκανα αυτό που κάνουν οι αληθινοί εξπέρ των επιτραπέζιων παιχνιδιών: εκτίμησα το περιβάλλον, είδα όλες τις δυνατότητες, υπολόγισα τις πιθανότητες και μεγιστοποίησα την πιθανότητα να κερδίσω. Τα γράμματα δεν ήρθαν όπως ήθελα, αλλά ούτε αυτό είχε σημασία.

Επιφάνια. Το 'κανα. Τελικά το 'κανα. Έπαιξα το απόλυτο παιχνίδι.

Παρά τη βιρτουόζικη εμφάνισή μου, ο Ρον Τίκερτ γρήγορα κλέβει την παράσταση. Αργότερα στο τουρνουά, παίζοντας με τον Μπομπ Φελτ, ο Ρον κρατάει τα γράμματα EENRSU? Χρησιμοποιώντας τα υπάρχοντα A, B και G, παίζει όλα του τα γράμματα, με το μπαλαντέρ I.

Ένα *πραγματικό* πλήθος συγκεντρώνεται.

«AUBERGiNES! Ιησού Χριστέ! Ιησού Χριστέ!» αναφωνεί ο Ματ Λόφερ. «Αυτό ήταν. Το απόλυτο πιάστηκε».

Πιάνουν τα κεφάλια τους, χάσκουν με το στόμα ανοιχτό, γουρλώνουν τα μάτια. Το νέο διαδίδεται στην κατηγορία εξπέρ και οι παίκτες τρέχουν να δουν. Ο Ρον έπαιξε *AUBERGINES! Με τρία γράμματα από το ταμπλό!*

«Αυτό είναι καλύτερο κι από το STOREWIDE», λέει ο Ματ Γκρέιχαμ, μνημονεύοντας ένα από τα δικά του καλύτερα. «Καλύτερο κι από το NEPHRITIC», λέει, μνημονεύοντας ένα άλλο.

Ο Ρον στέκεται πάνω από το ταμπλό με ελαφρά λυγισμένη μέση, στην ίδια στάση που περπατάει· το κέντρο βάρους του Ρον μοιάζει να είναι στα γυαλιά του. Είναι ντυμένος με κοντά παντελόνια, κοντομάνικο πουκάμισο κι άσπρα αθλητικά παπούτσια. Μαύρες, λεπτές κάλτσες για κουστούμι γυρισμένες στις γάμπες του. Κάνει μασάζ στα ούλα του με μια από τις πάντοτε παρούσες οδοντογλυφίδες του. Σπρώχνει τα γυαλιά του πίσω στη μύτη του κι εξηγεί πώς το 'κανε.

«Το είχα δει σαν κάτι πιθανό, κάτι που ήταν μες στο σακούλι», λέει ο Ρον. Πράγμα που είναι ακόμη πιο απίστευτο, γιατί σημαίνει πως υπολόγισε, βασιζόμενος στα γράμματα που δεν είχαν παιχθεί, ότι το AUBERGiNES ήταν μια δυνατότητα.

«Το είδα», υποστηρίζει ο Ρον. «Τι άλλο να σας πω;»

Δεν θα πιάσω το 1700 και το καταλαβαίνω μόλις τελειώνει το Όλμπανι. Η «ευφυής» μου σειρά κινήσεων εναντίον του Ντάνι δεν με εμποδίζει από το να χάσω επτά απ' τους δέκα τελευταίους αγώνες και να τερματίσω με επίδοση 8-12. Ο Ντάνι κάνει τους υπολογισμούς, αλλά δεν χρειάζεται. Είμαι τσουρουφλισμένος.

Όμως δεν απογοητεύομαι. Με κάποιον τρόπο, αυτό το ένα παιχνίδι, αυτή η προσεκτικά εννοχρηστωμένη σειρά κινήσεων είναι αρκετή για να με παρηγορήσει για τη χαμένη ευκαιρία και είναι παράξενα ανακουφιστική. Τουλάχιστον ώσπου να έρθει η επίσημη βαθμολογία μου λίγες μέρες αργότερα: 1691, 6 πόντους πιο χαμηλά. Και μετά ακούω φωνές. Πώς έχασα το KOS με το οποίο κέρδιζα τον αγώνα 14; Πώς έχασα μόλις με 7 πόντους στον αγώνα 20; Το μυαλό μου ταξιδεύει πίσω. Δεν άντεξα την πίεση εναντίον του Φελτ στον αγώνα 1 στη Νέα Υόρκη... Εκείνες οι τέσσερις εύκολες νίκες στο Μίλφορντ που μου ξεγλίστρησαν... Η χαμένη κίνηση κατά του Μάικ Μπάρον στην αυλή του... *Κάθε παιχνίδι που θα μπορούσε να πάει αλλιώς.*

Το τουρνουά του Όλμπανι, λόγω της διάρκειάς του, βαθμολογείται σε δύο μεγάλα κομμάτια των δέκα αγώνων. Ύστερα από το 5-5 μου στο πρώτο μισό, ο πίνακας που φθάνει από τα κεντρικά γραφεία της ΕΕΣ με πληροφορεί ότι η βαθμολογία μου σκαρφάλωσε στο 1713. Όμως η βαθμολογία στο μέσο των τουρνουά δεν μετράει για την πρόκριση. Έτσι, έπιασα το 1700 και δεν το έπιασα. Ένα δέντρο έπεσε στο δάσος, αλλά κανείς δεν το άκουσε.

Σ' όλους αρέσει να παραπονιούνται για το σύστημα βαθμολογίας κατάταξης. Κάποιοι παίκτες που ανήκουν στην ελίτ γκρινιάζουν πως οι βαθμολογίες της κορυφής έχουν μειωθεί κατά 50 ως 100 πόντους την τελευταία δεκαετία γιατί υπάρχουν περισσότεροι καλοί παίκτες αλλά και λόγω της μαθηματικής τάσης που είναι εναντίον των υψηλότερα βαθμολογημένων. Για να το θέσουμε απλά, το ποσοστό των αγώνων που πρέπει να κερδίσουν οι εξπέρ εναντίον χαμηλότερα βαθμολογημένων αντιπάλων, με σκοπό απλά και μόνο να διατηρήσουν τη βαθμολογία τους, είναι μεγαλύτερο απ' το ποσοστό που στην πραγματικότητα κερδίζουν. Στο άλλο άκρο, οι χαμηλότερα βαθμολογημένοι παίκτες παραπονιούνται πως είναι πολύ δύσκολο να κερδίσουν βαθμούς· με τόσους πολλούς ισάξιους παίκτες, η άνοδος μπορεί να είναι μια χρονοβόρα, σκληρή διαδικασία.

Αμφότεροι έχουν δίκιο και οι μαθηματικοί συμφωνούν πως το σύστημα χρειάζεται ρύθμιση (κάποιος έγραψε ακόμη και διδακτορική διατριβή για τη βαθμολογία κατάταξης στο Σκραμπλ). Κατά την ευρύτερη αντίληψη ωστόσο, δουλεύει μυστηριωδώς καλά. Γκρινιάξα όταν η βαθμολογία μου τελμάτωσε. *Είμαι υποβαθμολογημένος!* κλαψούρισα. *Θα 'πρεπε να παίρνω περισσότερους πόντους απ' αυτούς που παίρνω! Δεν είναι δίκαιο να παίζω με τις γαλαζομάλλες κυριούλες ενώ ξέρω πως είμαι*

καλύτερος! Όμως δεν ήμουν! Τα αποτελέσματά μου – και η βαθμολογία μου– το έλεγαν. Ήταν μέχρι να καταλάβω πώς να κερδίζω, όταν οι διδασκαλίες του Τζο Έντλι έπιασαν τόπο, που η βαθμολογία μου ανήλθε. Η νίκη ήρθε σαν αποτέλεσμα του καλού παιχνιδιού και η βαθμολογία μου ανέβηκε. Κέρδιζα όταν το άξιζα και έχανα όταν δεν το άξιζα· η βαθμολογία μου ήταν το ακριβές βαρόμετρο του επιπέδου ικανότητάς μου.

Έτσι όταν αποτυγχάνω να πιάσω το 1700, συμπεραίνω, είναι γιατί δεν αξίζω να το πιάσω. Όχι με κάποια κοσμική, αιτιοκρατική έννοια, αλλά με μια αυστηρά μαθηματική. Στο Όλμπανι, οι επτά από τις οκτώ νίκες μου ήταν εναντίον παικτών με βαθμολογία χαμηλότερη ή κοντά σε μένα (1615-1734), ενώ και οι δώδεκα ήττες μου ήρθαν εναντίον αρκετά υψηλότερα βαθμολογημένων αντιπάλων (1746-1892). Κέρδισα όταν αναμενόταν και έχασα όταν αναμενόταν και μόλις που σάλεψα στο τέλος.

Επίσης, αντιμετωπίζω δίλημμα. Ο άγγελος στον αριστερό μου ώμο λέει πως πρέπει να αποδεχθώ τα αποτελέσματα του Όλμπανι ως αληθινό μέτρο της ικανότητάς μου και να παίξω στην κατηγορία 2. Ο διάβολος στον δεξιό μου λέει ότι θα πρέπει να ζητήσω την εξαίρεση για να παίξω στην κατηγορία 1. Ο Μάικ Μπάρον με θέλει να παίξω ψηλά για να σφραγίσω την ιστορία μου. Φτιάχνει ακόμη κι ένα δείγμα επιστολής στα γρήγορα για να το στείλω στον Τζον Ουίλιαμς ζητώντας την εξαίρεση.

«Δεν έχεις τίποτα να χάσεις», μου γράφει ο Μάικ.

«Εκτός απ' την περηφάνια μου», απαντάω.

Αποφασίζω να παίξω στην κατηγορία 2. Ενώ έχω φτάσει μακριά, δεν έχω φτάσει αρκετά μακριά. Δεν τα κατάφερα, τίμια και δίκαια. Καμιά κίβδηλη εξαίρεση για μένα. Δεν θα συναγωνιστώ με τον Γ.Ε. Τζόελ ή τον Τίκερτ ή τον Έντλι ή τον Καπελέτο, με το μουσικό θέμα από το *Ρόκυ*¹ να ηχεί στο κεφάλι μου όπως θα παίρνω σβάρνα πρώην πρωταθλητές σαν ντόμινο στο δρόμο, κάνοντας τη μεγαλύτερη έκπληξη στην ιστορία του αθλητισμού. Αλλά δεν θα παίξω ούτε με τις γαλαζομάλλες.

Κάθομαι στον καναπέ του καθιστικού μου. Σηκώνω τα μάτια μου από τη λίστα λέξεων που τυχαίνει να διαβάζω και συλλογίζομαι τι έχω πραγματοποιήσει. Οι τελευταίοι έξι μήνες συμπεριλαμβάνουν την πιο άτεγκτη και πειθαρχημένη μελέτη που έχω αναλάβει ποτέ μου, και το κολέγιο μέσα. Το ξεμυάλισμά μου με το Σκραμπλ βάραινε με κάθε νέα λέξη που μάθαινα, κάθε παιχνίδι που έπαιζα, με κάθε στίγμα ζωής ή θανάτου

¹ Η γνωστή σειρά ταινιών με τον Σταλόνε στο ρόλο μποξέρ.

της βαθμολογίας μου. Η εκτίμησή μου για τη γλώσσα και τη στρατηγική του παιχνιδιού αυξήθηκε εκθετικά. Και κάθε φορά που έπιανα ένα στόχο, έβαζα άλλον ψηλότερο και τα κατάφερνα πάντα, εκτός από τον τελευταίο.

Ύστερα θυμάμαι έναν ακόμη στόχο, την πρόκληση του Τζο Έντλι μήνες νωρίτερα: Να κερδίσω την κατηγορία 2. Πάμε για το Πρόβιντενς.

Τον μήνα πριν το εθνικό, μελετώ τουλάχιστον μια ώρα την ημέρα. Κάνω επανάληψη τα τριγράμματα και τα τετραγράμματα. Διαβάζω όλα τα πενταγράμματα που δεν ξέρω. Στο μετρό, στην τουαλέτα, στο ποδήλατο γυμναστικής, στην ταράτσα του σπιτιού μου. Διαβάζω επίμονα επταγράμματα (πέντε χιλιάδες) και οκταγράμματα (δυόμισι χιλιάδες) με σειρά πιθανότητας, χρησιμοποιώντας πράσινους και πορτοκαλί μαρκαδόρους για να σημειώνω τις άγνωστες λέξεις. Ο Μάικ Μπάρον έχει στείλει στο CGP τους πρώτους εκατό κορμούς, τις οκταγράμματα λέξεις που φτιάχνονται απ' αυτά με την προσθήκη ενός γράμματος κι ένα αναμονικό για το καθένα, πολλά από τα οποία καταφέρνω να συγκρατήσω στη μνήμη μου. Λίστες λέξεων καλύπτουν το γραφείο μου, το τραπέζι του καθιστικού μου, την τραπεζαρία. Σκραμπλ που αρχίζουν με ΑΝΤΙ. Σκραμπλ που τελειώνουν σε ΙΖΕ. Σκραμπλ με Q. Πενταγράμματα και εξαγράμματα με J, Q, X & Z. Σελίδες επταγράμμάτων και οκταγράμμάτων. Φύλλα βαθμολογίας από πρόσφατα παιχνίδια που περιμένουν να αναλυθούν και να ξανααναλυθούν. «Μάγκα μου είσαι σοβαρός;» λέει ο Μάρλον όταν με επισκέπτεται. «Τι μαλακίες είναι αυτές;»

Και παίζω. Στον όμιλο, στο πάρκο, στο διαμέρισμα του Ματ όπου χάνω πέντε παιχνίδια στη σειρά και ξηλώνομαι πάνω από 25 δολάρια. Οδηγώ πάνω από μια ώρα για να πάω στο διαμέρισμα του φίλου μου Ντόμινικ Γκρίλο στο Νιου Τζέρσι. Εμφανίζεται κι άλλος ένας νεαρός εξπέρ, ο Σκοτ Άπελ, βιοστατιστικολόγος. Παίζουμε και παίζουμε και παίζουμε ώσπου εξαντλούμαι και ανακοινώνω την αποχώρησή μου λέγοντας, «Τι ώρα είναι; Γύρω στις έντεκα;» «Μμμ, είναι μία μετά τα μεσάνυχτα», λέει ο Ντόμινικ γελώντας. Καθώς φεύγω, οι δυο τους αρχίζουν κι άλλο παιχνίδι.

Πάνω από είκοσι παίκτες εμφανίζονται στο Ουάσινγκτον Σκουέαρ Παρκ ένα σαββατοκυριακάτικο απόγευμα – ρεκόρ, λένε οι θαμώνες. Ο Γ.Ε. Τζόελ προγραμματίζει επιπλέον παρτίδες στον όμιλο για να βοηθηθούν οι παίκτες στην προετοιμασία τους για το Πρόβιντενς· μια βροχερή Κυριακή, χρησιμοποιώντας ένα πλήρες σετ γραμμάτων, ο Τζόελ κι ακόμη λίγοι μελετούν με επιμονή όλες τις 1.501 λέξεις που περιλαμβάνονται στη λίστα

του Μπάρον. Βρίσκω καλά πράγματα: Παίζω ZEROth και OVERFAST εναντίον του Μπομπ Φελτ και UNIQUEst σ' ένα Q κατά του Ντάνι Γκόλντμαν και aNTEFIXA μ'ένα X από κάτω εναντίον του Ντόμινικ. Κι όταν μου διαφεύγουν κινήσεις, προσπαθώ να μην ανησυχώ. Το πνευματικό παιχνίδι, λέω στον εαυτό μου, είναι τόσο σημαντικό όσο οι κινήσεις που γίνονται στην πράξη. Να είσαι Τζο Έντλι. (Ο Έντλι παρεμπιπτόντως δεν μελετάει στις δυο βδομάδες πριν το εθνικό, αντ' αυτού εστιάζει στην ανάπαυση και την αυτοσυγκέντρωση. Περνάει μια βδομάδα με τη γυναίκα και την κόρη του στο Τσαουτάκουα, ένα θέρετρο στα βόρεια της Πολιτείας. Ο Έντλι διδάσκει καθημερινά σε μια τάξη Σκραμπλ και μετά ξεκουράζεται).

Μοιράζομαι την πρόδοό μου με τον Έρικ Τσέικιν απ' το Λος Άντζελες. Ο Έρικ ήταν άνθρωπος των λέξεων πολύ πριν γίνω εγώ – έφτιαχνε προβλήματα, μελετούσε εξονυχιστικά τα λεξικά, σπούδαζε γλωσσολογία στο Μπράουν– όμως μυστηριωδώς δεν καταφέρνει να κερδίζει σταθερά στο Σκραμπλ. Μολονότι γνωρίζει εκατοντάδες λέξεις περισσότερες από μένα, η βαθμολογία κατάταξης του Έρικ είναι 1675, έτσι είμαστε και οι δυο στην κατηγορία 2 στο Πρόβιντενς. Πρόσφατα ωστόσο, όπως δηλώνει, έχει κάνει μεγάλη άνοδο.

«Θα μπορούσα να πω από τις τελευταίες σου αναφορές ότι αναμφίβολα έχεις ξεπεράσει την παροιμιώδη δύσκολη φάση σου», μου λέει ο Έρικ σ' ένα ιμείλ. «Ευτυχώς, νομίζω ότι τελικά μπορώ να πω ότι κι εγώ αντιμετώπισα τους δαίμονες κι έκανα το ίδιο». Την περασμένη βδομάδα, αναφέρει ο Έρικ, έπαιξε είκοσι ένα παιχνίδια –«εναντίον καλών»– και κέρδισε τα δεκατέσσερα. Είχε μέσο όρο 421 πόντους ανά παιχνίδι. Μέτρησε 46 σκραμπλ με δυσνόητες λέξεις όπως DIECIOUS, HEXADIC και DEMESNES. Το ιμείλ του Έρικ τελειώνει: *«Ας τους αναστατώσουμε στο μεγάλο χορό!»*

Ο Ματ Γκρέιχαμ καίγεται για λεφτά και σκέφτεται να παίξει στην κατηγορία 2, όπου φαντάζεται ότι θα είναι ακλόνητο φαβορί για να πάρει τα 5.000 δολάρια του πρώτου βραβείου. Η βαθμολογία του Ματ έχει γλιστρήσει στο 1877, έτσι έχει την επιλογή να παίξει στο γκρουπ 1700-1900 ή εκεί όπου ανήκει, στην κατηγορία 1. Όμως ενώ οι βαθμολογίες πολλών κορυφαίων παικτών ανεβαίνουν και κατεβαίνουν σαν παλίρροια, κανείς κορυφαίος εξπέρ με αυτοσεβασμό δεν θα έπαιζε με κάποιους της κατηγορίας μου και άλλους υποδεέστερους εξπέρ. Αλλά ο Ματ χρειάζεται

χρήματα. Και του αρέσει η δολοπλοκία. Πιστεύει ειλικρινά ότι διαδίδοντας τη φήμη πως θα παίζει στην κατηγορία 2, οι κορυφαίοι εξπέρ θα βγάλουν αναστεναγμό ανακούφισης – και μετά θα τους τρομοκρατήσει όλους αλλάζοντας γνώμη την τελευταία στιγμή. Πράγματι όλοι μιλούν για την «απόφαση» του Ματ. Όχι γιατί ανακουφίστηκαν αλλά γιατί είναι τόσο παράλογο. Όπως παρατηρεί ο Μάρλον, «Όταν κάνεις τέτοια πράγματα, δεν κερδίζεις με τίποτα».

Ο Ματ πιστεύει ότι μπορεί να κερδίσει την κατηγορία 1. Έχει μείνει πάλι χωρίς δουλειά κι έτσι μπορεί να συγκεντρωθεί μόνο στο Σκραμπλ. Έβγαλε τις κάρτες που είχε φτιάξει για να προετοιμαστεί για το εθνικό του 1996. «Έχω προσθέσει ίσως και χίλια σκραμπλ», μου λέει. Κατηγορία 2; *Ελα τώρα...*

Στο Όλμπανι όμως, ο Ματ είναι ταραγμένος. Φαίνεται σαν να παίρνει περισσότερα χάπια από ποτέ. Τα χέρια του τρέμουν εμφανώς. Μια Κυριακή στο πάρκο παίζει με λεφτά, δύο εναντίον ενός, αυτός κι ο Ρίτσι Λαντ κατά του ήρεμου Ρον Τίκερτ. Με σοβαρό πρόβλημα χρόνου αργά στο παιχνίδι, ο Ματ παίζει και με τα δυο του χέρια, βάζοντας τα γράμματα με το ένα του χέρι και ταυτόχρονα χτυπώντας το χρονόμετρο με το άλλο, παραβιάζοντας το πνεύμα των κανόνων. Δεν πειράζει πραγματικά, γιατί ο Ρον κερδίζει κι ο Ματ υπερβαίνει τον χρόνο του κατά ένα δευτερόλεπτο, αλλά ο Ρον παρατηρεί ότι ο Ματ «κρατούσε [γράμματα] και χτυπούσε [το χρονόμετρο]». Είναι θέμα αθλητικού πνεύματος και ο Ρον, ο κατά γενική ομολογία πιο ηθικός παίκτης, δεν ανέχεται εκτροπές από τους κανόνες.

«Αι γαμήσου!» ουρλιάζει ο Ματ και σηκώνεται από το παγκάκι. «Αι γαμήσου! Με προσβάλλεις!»

Κοιτάζω με φρίκη. Ο Ματ βρίζει τον Ρον! Τον τζέντλεμαν Ρον! Ακόμη χειρότερα, ο Ρον ζητάει συγγνώμη για τον υπαιτιγμό ότι ο Ματ και τα τρεμάμενα χέρια του καταπατούσαν τους κανόνες. Βεβαίως, ο Ρον ξέρει ότι ο Ματ καταπατούσε τους κανόνες. Αλλά βλέπει επίσης την παραφορά, το κόκκινο πρόσωπο και τα χέρια που τρέμουν και αποφασίζει ότι δεν αξίζει να επιμείνει.

Δυο βδομάδες αργότερα, ο Ματ εμφανίζεται ήρεμος και συγκεντρωμένος. Λέει ότι ξυπνάει στις 7:30 κάθε πρωί για να εθίσει το σώμα του στην πρωινή έναρξη στο Πρόβιντενς. Ασκείται σ' ένα γυμναστήριο λίγα τετράγωνα μακριά (ο Ματ μπαίνει μέσα στη ζούλα, μ' έναν φίλο). Είναι αναστατωμένος. Καθώς διαβάζει, μου λέει πριν από μια παρτίδα στο διαμέρισμά του, ακούει ένα σιντί που λέγεται «Ρυθμίστε ψηλά

το μυαλό σας με Μότσαρτ». Οι επιλογές με «κύματα άλφα» (περιλαμβάνεται το «Ντιβερτιμέντο σε σι μείζονα, τέταρτο μέρος, αντάτζιο») υποτίθεται ότι βοηθούν κάποιον να συγκεντρωθεί και βελτιώνουν τη μνήμη. Τα κομμάτια με κύματα βήτα («Σονάτα για πιάνο και βιολί σε σι μείζονα, τρίτο μέρος, αλεγκρέτο») είναι σχεδιασμένα για γρήγορη σκέψη και εργασία με το μέγιστο της ενέργειας.

Ύστερα, ακριβώς πριν παίζουμε, ο Ματ βουτάει το δάχτυλό του σ' ένα βαζάκι Vicks και πασαλείβει λίγο, κάτω από τη μύτη του. «Εκτός απ' όλα τα κωλοφάρμακα που παίρνω», λέει, «η μενθόλη βοηθάει την ικανότητα να θυμάσαι». Και μου λέει πως σκέφτεται να νοικιάσει μια φορητή φιάλη οξυγόνου για τα τουρνουά· περισσότερο οξυγόνο στο κυκλοφορικό βελτιώνει τη λειτουργία του εγκέφαλου, λέει. «Θα έδειχνα πολύ εξεζητημένος να κάθομαι και να πίνω καφέ το πρωί με σωλήνες στη μύτη μου», λέει. «Αλλά το αποδοτικό είναι αποδοτικό, σωστά;»

Καθώς το τουρνουά πλησιάζει, αρχίζω να αμφιβάλλω για τις δυνατότητες του Ματ. Σίγουρα, η ικανότητα αναγραμματισμού του είναι σπουδαία και η οπτική του ταμπλό που έχει είναι εκπληκτική. Όμως δεν είναι αρκετά συναισθηματικά συγκεντρωμένος για να κερδίζει. Αν είναι μόνο για τα χρήματα –και για τον Ματ, ίσως πραγματικά είναι– τότε πιστεύω ότι θα 'πρεπε να παίξει πιο χαμηλά, στην κατηγορία 2. Γιατί δεν πιστεύω ότι μπορεί να κερδίσει την κατηγορία 1.

Μετά από μια παρτίδα στο πάρκο στην οποία κερδίζει πάνω από 200 δολάρια, παίζοντας παιχνίδια των 50 δολαρίων εναντίον του τακτικού του αντιπάλου, ενός διανομέα ψωμιού με τ' όνομα Ντέιβ Λίπσουτζ, ο οποίος δεν είναι καλύτερος παίκτης από μένα αλλά του αρέσει πολύ ο τζόγος, ο Ματ αντιμετωπίζει μια προσφορά. Ο Ντέιβ λέει ότι θα πληρώσει στον Ματ 400 δολάρια με αντάλλαγμα το ένα τέταρτο των όποιων κερδών του στο Πρόβιντενς. Ο Ματ ζυγίζει την πρόταση. Αν στ' αλήθεια πιστεύει ότι θα κερδίσει το πρωτάθλημα, το ένα τέταρτο των 25.000 δολαρίων είναι πολύ περισσότερα από τα 400. Ο Ματ την απορρίπτει.

Ο Μάρλον στο μεταξύ, έχει τρυπώσει στο δωμάτιό του στη Βαλτιμόρη. «Ζω σαν αυτόν τον χαζοχαπάκια», λέει εννοώντας τον Ματ. Ο Μάρλον έχει κόψει το κάπνισμα και προσέχει τα κιλά του ώστε να μην φουσκώσει από τη στέρηση της νικοτίνης. Γράφει το βιβλίο του, μελετάει τέσσερις ως επτά ώρες τη μέρα και παίζει περιστασιακά κάνα παιχνίδι με τη μητέρα του, τη Χάτι. (Όταν επισκέφθηκα τον Μάρλον σπίτι πριν λίγους

μήνες, η Χάτι επέμενε να παίζουμε. Την κέρδισα δυο φορές. «Με ντροπιάζει!» ούρλιαξε ο Μάρλον. «Αυτός κάθεται εκεί και διαλύει τη μητέρα μου! Δεν είσαι η μαμά μου πια!»)

«Έχω διαβάσει τρελές επεκτάσεις», αναφέρει. «Κάθε επέκταση που μπορείς να φανταστείς». Επεκτάσεις δύο, τριών και τεσσάρων γραμμμάτων από μπροστά και από πίσω για επταγράμματα και οκταγράμματα λέξεις. «Δεν θέλω εκπλήξεις», λέει. «Γι' αυτό τα έκανα όλα αυτά».

Ο Μάρλον έρχεται στη Νέα Υόρκη πριν το εθνικό και μένει τη νύχτα πριν φύγουμε για το Πρόβιντενς. Το πρωί παίζουμε ένα τελευταίο φιλικό παιχνίδι. Ο Μάρλον νικάει για έναν πόντο. Πάμε με το αυτοκίνητο να πάρουμε τον Ματ και τον Τζιμ Γκίαρι, ο οποίος μετά το καλοκαιρινό τουρνουά του Ρίνο πάει στο εθνικό με βαθμολογία πάνω από 2000, δεύτερος μετά τον Μπράιαν Καπελέτο. Ο Ματ δεν είναι εκεί όταν φτάνουμε. Λίγα λεπτά μετά, ανεβαίνει αργά το τετράγωνο κουβαλώντας, εκτός των άλλων, μια φορητή φιάλη οξυγόνου που μόλις αγόρασε για 130 δολάρια. «Υπολόγισα ότι την έβγαλα στο πάρκο χθες», λέει.

Και τι δεν κουβαλάει ο Ματ! Ένας δερμάτινος σάκος, εξήντα πόντους μακρύς, περιέχει μόνο χάπια. Τα φρεσκοκαθαρισμένα ρούχα του είναι ακόμη μες στις σακούλες απ' το καθαριστήριο. Ένα μηχάνημα λευκού θορύβου. Μια μπάλα του μπάσκετ. Τα λούτρινα ζωάκια του.

Στο αυτοκίνητο, ο Ματ είναι νευρικός. Βγάζει έξω λίγες κάρτες με σκραμπλ, αλλά είναι αργός στην επιλύσή τους, ενώ ο Γκίαρι τις λύνει σχεδόν αυτόματα. (Τους κέρδισα όλους σ' ένα: EFHIILST- TILEFISH). Αφού φτάνουμε στο Πρόβιντενς, πηγαίνουμε στον μπουφέ υποδοχής για τους παίκτες, που έχουν διοργανώσει η Hasbro και η ΕΕΣ. Ο Ματ πίνει λίγες μπίρες και τον ακούω να σαχλαμαρίζει στα παιχνίδια προθέρμανσης για το πόσο καλά παίζει ο ίδιος και για το πώς ο Γκίαρι έκανε λάθη και τον συμβουλευόταν.

Πάμε παρέα σ' ένα ροκ κλαμπ λίγα τετράγωνα πιο πέρα· ιδιοκτήτης του είναι ο Ριτς Λούπο, ο οποίος έβαλε τον Έρικ Τσέικιν στο παιχνίδι όταν ήταν φοιτητής στο Μπράουν τη δεκαετία του 1980. Ο Λούπο παίρνει μέρος στο τουρνουά παρότι δεν έχει παίξει αγωνιστικά για πάνω από δέκα χρόνια. Στο κλαμπ, ο Λούπο έχει βάλει λιντοάπητες με γράμματα του Σκραμπλ στην πίστα χορού με τη μορφή ταμπλό Σκραμπλ. Ο Ματ πίνει ακόμη λίγες μπίρες και γίνεται σταδιακά πιο εχθρικός και θυμωμένος· νομίζω ότι είναι τρελαμένος γιατί έκανα κριτική για τη φιάλη οξυγόνου· με κατηγορεί πως είμαι ανηδονικός, ανίκανος να γευθώ ευχαρίστηση.

Ειλικρινά, με εκνευρίζει. Είχα επιλέξει να συγκατοικήσω με τον Ματ για δημοσιογραφικούς λόγους, αλλά τώρα μετανιώνω για την επιλογή μου. Νιώθω σαν η παρουσία του να στέκεται εμπόδιο στην προετοιμασία μου. Το δωμάτιό μας είναι καλύτερα εξοπλισμένο και από κατάστημα ειδών διατροφής – «έξυπνα» φάρμακα καλύπτουν το υπνοδωμάτιο και τους πάγκους του μπάνιου, γεμίζουν δύο συρτάρια και είναι χυμένα στο πάτωμα. Κοιμάμαι άσχημα· ο Ματ ροχαλίζει και εγώ είμαι νευρικός, λέξεις πετούν μέσα στο κεφάλι μου σαν σκνίπες σε πικνίκ. Ξυπνάω στις πέντε, στριφογυρίζω ως τις επτά. Όταν ο Ματ φεύγει για τις καθιερωμένες δύο μεγάλες κούπες καφέ, βάζω ένα σταθμό με κλασική μουσική. Ίσως, σκέφτομαι, η μουσική να περιέχει τα κύματα άλφα που θα χρειαστώ για το τουρνούα. Ή μήπως είναι τα βήτα;

Ο Τζον Ουίλιαμς καμάρωνε πως το εθνικό του 2000 θα ήταν το πιο εντυπωσιακό απ' όλα, και είναι. Το να παίζει κανείς στο Συνεδριακό Κέντρο του Ροντ Άιλαντ και όχι σε μια αίθουσα δεξιώσεων ξενοδοχείου, το κάνει να μοιάζει με αθλητικό γεγονός παγκόσμιας κλάσης. Η ΕΕΣ ήρθε στο Πρόβιντενς για να κάνει επίδειξη του Σκραμπλ για τη Hasbro που εδρεύει στο Ροντ Άιλαντ, και η οποία ξοδεύει περίπου 500.000 δολάρια για τη διοργάνωση, μαζί με τα σχεδόν 90.000 δολάρια για τα έπαθλα. Ο πρόεδρος της Hasbro Άλαν Χάξενφιλντ αναμένεται να κάνει την εμφάνισή του κι αυτή θα είναι η πρώτη φορά που ανώτατο στέλεχος της Hasbro θα εμφανιστεί σε εθνικό πρωτάθλημα.

Η αίθουσα των 2.500 τετραγωνικών μέτρων, σχεδόν μισό γήπεδο ποδοσφαίρου, σου κόβει την ανάσα. Υπάρχουν πάνω από 150 τραπέζια – δύο παιχνίδια σε κάθε τραπέζι– για τις έξι κατηγορίες των διαγωνιζόμενων. Οι πρώτες τρεις κατηγορίες είναι στα δεξιά όπως μπαίνεις, οι τελευταίες τρεις στα αριστερά. Η ΕΕΣ έπεισε τη Hasbro να τυπώσει ειδικά ταμπλό για τη διοργάνωση, αντικαθιστώντας το σκούρο, γυαλιστερό σχέδιο που έγινε για την πεντηκοστή επέτειο του παιχνιδιού το οποίο οι παίκτες θεωρούσαν δύσχρηστο. Το κεντρικό τετράγωνο του ειδικού ταμπλό –σε άσπρο φόντο με το παραδοσιακό κόκκινο, ροζ και μπλε στα τετράγωνα αξίας– φέρει ένα αναμνηστικό λογότυπο του Πρόβιντενς. Στο μπροστινό μέρος της αίθουσας, σε μια υπερυψωμένη έδρα, κάποιοι εισάγουν δεδομένα και καταγράφουν τα αποτελέσματα των αγώνων σε οκτώ υπολογιστές, ενώ ένα πρόγραμμα βγάζει γρήγορα αποτελέσματα και ζευγάρια. Ο Γουεμπμάστερ της ΕΕΣ και ένας ρεπόρτερ του Ίντερνετ στέλνουν συνεχείς

ενημερώσεις. Το γνωστό γιγαντιαίο ταμπλό του Σκραμπλ φέρει το μήνυμα ΕΛΑ ΝΑ ΠΟΥΜΕ ΔΥΟ ΛΕΞΕΙΣ.

Από τα μεγάφωνα, ο Ουίλιαμς καλωσορίζει το πλήθος και πετάει λίγα στατιστικά. Θα παιχθούν πάνω από 9.000 αγώνες τις επόμενες πέντε μέρες και θα υποβληθούν πάνω από 13.000 ενστάσεις. «Και περιμένω 163.000 παράπονα για άσχημα γράμματα», λέει.

«Όμως ο αριθμός στον οποίο εστιάζουμε είναι οι 600 παίκτες», λέει ο Ουίλιαμς. «Για σύγκριση και μόνο, δέκα χρόνια πριν στα εθνικά πρωταθλήματα είχαμε 240 παίκτες. Εκπληκτικό. Ένας από τους λόγους που θέλαμε να το κάνουμε στο Πρόβιντενς είναι να καταδείξουμε ότι το αγωνιστικό Σκραμπλ είναι δυναμικό, ωραίο, διασκεδαστικό και εκρηκτικό. Νομίζω ότι κάναμε τη δουλειά μας. Τώρα ας παίξουμε Σκραμπλ».

Δύο χρόνια παιχνίδια, μελέτης και μονομανίας συνοψίζονται σ' αυτή τη στιγμή. Θέλω να πάω καλά, όχι μόνο για μένα, αλλά και για τον Έντλι, τον Γ.Ε. Τζόελ και όλους αυτούς που με δίδαξαν και με ενθάρρυναν. Νιώθω πως έχω χρέος σ' αυτούς τους ανθρώπους για τους οποίους το Σκραμπλ είναι η ζωή τους, σ' αυτούς που βοήθησαν να γίνει το Σκραμπλ η δικιά μου ζωή. Είναι σαν ένα κοπάδι λύκοι που ανέθρεψαν ένα μωρό: με μάζεψαν και με δίδαξαν να κυνηγώ και να συλλέγω και με προφύλαξαν από τις επιθέσεις των άλλων. Τώρα με στέλνουν έξω στο δάσος να φροντίσω τον εαυτό μου.

Χαιρετάω με χειρονομίες τους κολλητούς μου, τον Έρικ και τον Ντόμινικ και τον Σκοτ και τον Μάρλον. Είμαι συγκεντρωμένος, αποφασισμένος, δυνατός. Είκοσι τρεις νίκες σε τριάντα έναν αγώνες θα πρέπει να είναι αρκετές για να κερδίσω την κατηγορία – και πιστεύω ότι μπορώ να το κάνω, ακόμη κι όταν κατατάσσομαι 49^{ος} από τους 105. Είμαι αποφασισμένος, αλλά και ρεαλιστής, έτσι με είκοσι νίκες θα χαρώ. Είκοσι νίκες θα με τοποθετήσουν αναμφίβολα στους πρώτους δέκα. Είκοσι νίκες θα στείλουν τη βαθμολογία μου στα ουράνια. Χώνομαι στο πλήθος γύρω από τον πίνακα ανακοινώσεων έξω από την αίθουσα αγώνων, όπου είναι η λίστα με τα ζευγάρια. Προχειρογράφω τα ονόματα των πρώτων τεσσάρων αντιπάλων μου και τις βαθμολογίες τους: 1720, 1733, 1758, 1784.

Ξαφνικά, μια φωνή μες στο κεφάλι μου λέει, *Μπορεί να χάσεις και τους τέσσερις αυτούς αγώνες.*

Και μετά, δυστυχώς, το κάνω.

Στον αγώνα 1, φωνάζω «Μια στιγμή!» όταν η αντίπαλός μου, η Αν Σάνφεντιλ από τον όμιλο της Νέας Υόρκης, βάζει κάτω το RANGLED*. Ξέρω ότι είναι λάθος αλλά μετά αμφισβητώ τον εαυτό μου και το αφήνω να περάσει. Χάνω για 11 πόντους. Στον αγώνα 2 μου διαφεύγει ένα εύκολο σκραμπλ στο δεύτερο γύρο και προσπερνάω αυτό που βλέπω (ANTIPOΤ) γιατί το δεύτερο T ανοίγει την τριπλή αξία λέξης. Χάνω για 92 πόντους. Στον αγώνα 3, μια αντεπίθεση δεν είναι αρκετή. Στον αγώνα 4, παίζω ίσως το χειρότερό μου παιχνίδι, ξεκινώντας ανεξήγητα με το λάθος ΥΕΥ* (ίχνη από το YER*), κάνω ένσταση σε μια αποδεκτή τριγράμματη λέξη, μένω πίσω 160 πόντους και παρ' όλα αυτά καταφέρνω να πετάξω την ευκαιρία να κερδίσω όταν και τα δυο μπαλαντέρ παίρνουν σάρκα και οστά στο αναλόγιό μου κατά το τέλος.

Ο Έρικ Τσέικιν ξεκινά επίσης με 0-4.

Στον αγώνα 5, μετά το γεύμα καταφέρνω μια νίκη, με 3 πόντους, βρίσκοντας το INNArDS με το χρόνο μου να λιγοστεύει. Στον αγώνα 6, δεν βλέπω άλλο ένα σκραμπλ με μπαλαντέρ αργά, με το οποίο θα κέρδιζα. Και τελειώνω αυτή την απαίσια μέρα μ' έναν εφιαλτικό αγώνα, χωρίς μπαλαντέρ και χωρίς S, στον οποίο χάνω με διαφορά μεγαλύτερη (239) απ' τους πόντους που σκόραρα (218). Πριν ακόμη λήξει, ατενίζω την αχανή αίθουσα κι εύχομαι να τελειώσει. Όλη αυτή η προετοιμασία. Οι λίστες, τα παιχνίδια, το άγχος. Για τι; Για μια επίδοση 1-6 και μια διαφορά -546; Τι έγινε με την αυτοπεποίθησή μου; Με τη στωική στάση πάνω από το ταμπλό; Την ενδελεχή μελέτη λέξεων; Μήπως ήμουν απλώς τυχερός; Μπορώ να είμαι τόσο κακός την πιο κρίσιμη στιγμή;

«Στοιχηματίζω είκοσι δολάρια πως δεν είσαι χειρότερος από μένα», λέει ο Έρικ.

«Με τίποτα», λέω. «Καλά, ήξερα ότι ήσουν 0-4. Δεν μπορεί όμως να'σαι χειρότερος. Οκέι. Ένα δολάριο. Είμαι 1-6».

«0-7».

Του δίνω το δολάριο.

Ο Τζο Έντλι, που κέρδισε και τους επτά αγώνες του, με βλέπει που μοιάζω έτοιμος ν' αυτοκτονήσω και μου δίνει μερικές συμβουλές. «Πήγαινε σκέψου, φάε καλά και ξεκουράσου καλά τη νύχτα», λέει. «Και πάλι από την αρχή αύριο».

Πάλι από την αρχή αύριο. Εύκολο να το λέει. Έχω έξι ήττες. Είμαι εκτός. Κι είμαι εξοργισμένος. Σηκώνω θυμωμένα το σάκο μου και φεύγω

για το δωμάτιό μου. Ο Ματ Γκρέιχαμ ακολουθεί. Ούτε που τον ρωτάω πώς τα πήγε, δεν με νοιάζει.

«Δεν ξέρω γιατί εσύ κι ο Έρικ είστε τόσο συγχυσμένοι, όταν εγώ είμαι αυτός που έχει κάποιο σκοπό», λέει εννοώντας ότι δεν έχει καθόλου χρήματα και χρειάζεται τη νίκη για να συντηρήσει τον εαυτό του.

Αυτό εννοεί. Σκέφτομαι, άι γαμήσου Ματ. Μόνο και μόνο επειδή έχεις επιλέξει να ποντάρεις τα οικονομικά σου στην απόμακρη πιθανότητα να νικήσεις σ' ένα καταραμένο τουρνουά Σκραμπλ εναντίον των καλύτερων παικτών του κόσμου, αυτό δεν κάνει τους αγώνες σου σημαντικότερους από τους δικούς μου. «Γιατί δεν θα 'πρεπε να έχει τόσο σημασία για μας, όσο έχει για σένα;» φωνάζω. «Νομίζεις πως οι ήττες μας έχουν μικρότερο νόημα από τις δικές σου;»

Τώρα είμαι έξω φρενών. Σκέφτομαι, παραγγέλνω ένα καλό γεύμα και ξεκουράζομαι καλά τη νύχτα. Αύριο θα σκίσω.

«Δικέ μου», λέει ο Έρικ το επόμενο πρωί καθώς εξετάζουμε προσεκτικά την κατάταξη και γράφουμε τους αντιπάλους μας. «Δεν μας αξίζει. Είμαστε καλύτεροι απ' αυτό.»

Είμαι στην 101^η θέση. Ο Έρικ είναι στην 104^η.

«Το χθες», λέω. «Τελείωσε.»

«Ανυπομονώ να καλύψω το χαμένο έδαφος», λέει ο Έρικ.

Είμαι ακόμη θυμωμένος, αλλά τώρα δίνω διέξοδο στο θυμό μου. Γρήγορα και με αυτοπεποίθηση παίζω ένα λάθος σκραμπλ στο δεύτερο γύρο του αγώνα 8, μένει στο ταμπλό κι εγώ κάνω περίπατο. Η επίδοσή μου πάει στο 2-6. Παίρνω πολύ καλά γράμματα στον αγώνα 9 και κερδίζω 533-298. Παραμένω οργισμένος στον αγώνα 10 και νικάω με 30 πόντους. Τώρα είμαι 4-6. Στον αγώνα 11 παίζω υπέροχα. Βρίσκω το DILATIVE σ' ένα D. Το PLEADING σ' ένα I. Εξαφανίζονται από το ταμπλό δυο σκραμπλ που επιχείρησε η αντίπαλός μου. Στην προτελευταία κίνηση του αγώνα, παίζω δυο γράμματα –ένα μπαλαντέρ και το Q, κάνοντας τα SHORTIAS και sUQ σε λέξη επί τρία– για 63 πόντους. Τελικό σκορ: 588-267. Επίδοση 5-6. Ένα υπέροχο πρωινό τελειώνει.

Άλλη μια νίκη μετά το φαγητό, όταν βρίσκω το BWANA στο τέλος του παιχνιδιού. Και μετά χάνω – με το OVERsUP να είναι πολύ λίγο και πολύ καθυστερημένο για να καλύψει κάποιες προηγούμενες κακές κινήσεις. Αυτό με τρελαίνει πάλι και στο τελευταίο παιχνίδι της ημέρας στοιβάζω τα δύο S και το τελευταίο U και παίρνω το Q, όπως σχεδίασα, επωφελούμαι

από μια κατάσταση του ταμπλό, προμελετημένη και μη ανατρέψιμη, που μου επιτρέπει να παίξω SQUIBS για 63 και να νικήσω. Τελειώνω τη μέρα με επίδοση 6-1 και διαφορά +819. Έχω γυρίσει στα κανονικά μου και στην τεσσερακοστή τέταρτη θέση. Ευχαριστώ, Τζο.

«Σπουδαίο», λέει ο Έντλι που είναι 11-3 και στη δεύτερη θέση στην κατηγορία 1. «Τα κατάφερες. Δεν θα είναι κάτι σπουδαίο, αν τελικά κερδίσεις μετά από ξεκίνημα με 1-6;»

«Κάθε μέρα ξεχωριστά», λέω.

Η ανάκαμψη του Έρικ άρχισε το απόγευμα. Είχε βουτήξει στο 1-10 και μετά αποφάσισε κι αυτός να σταματήσει να χάνει. Ο Έρικ ανακάλυψε πως οι ήττες τον οδηγούσαν να κάνει κακές σκέψεις για τους αντιπάλους. *Αληθινά* κακές σκέψεις. Ότι θα προσβληθούν από θανάσιμες αρρώστιες ή ότι οι σύζυγοί τους θα τους παρατήσουν. Δεν ήταν ακριβώς παραψυχολογικός εκφοβισμός των αντιπάλων με το βλέμμα, με τον τρόπο που το έκανε ο ρώσος πρωταθλητής στο σκάκι Ανατόλι Κάρποβ. Όμως είχε αποτέλεσμα. Ο Έρικ κέρδισε και τους τρεις του αγώνες.

Την άλλη μέρα, μετά τους πρωινούς αγώνες (εγώ 2-2, ο Έρικ 3-1), κάνουμε ένα μεγάλο περίπατο στο κολέγιο Χιλ και στην πανεπιστημιούπολη του Μπράουν, όπου ο Έρικ αναπολεί τα φοιτητικά του χρόνια και προσπαθεί να συμπεράνει γιατί αυτός (εμείς) δεν είναι (δεν είμαστε) καλύτερος (καλύτεροι) στο Σκραμπλ. Ο Έρικ λέει πως κάτι φαίνεται να συμβαίνει όταν παίζει· εστιάζει τόσο έντονα στο ξεκαθάρισμα των γραμμάτων για να κάνει σκραμπλ και τελικά χάνει από τα μάτια του το σκοπό του παιχνιδιού: να κάνεις την καλύτερη κίνηση.

Μέρος του προβλήματος, αιτιολογεί ο Έρικ, είναι το ότι πάντα ήταν ξεμυαλισμένος με τα παιχνίδια των λέξεων παρά με τον ανταγωνισμό. Επιδεικνύει αυτή του την αφοσίωση μια βραδιά στο τουρνουά, όταν εξηγεί σε άλλα μαθηματικά κεφάλια-εραστές των λέξεων την έννοια των «υπερφωνηεντικών», λέξη που έπλασε για να περιγράψει λέξεις ή φράσεις που περιέχουν τα γράμματα Α, Ε, Ι, Ο και Υ από μια φορά το καθένα (Η Julia Roberts είναι υπερφωνηεντική ηθοποιός· Η Mozambique και η Belorussia¹ είναι οι μόνες υπερφωνηεντικές χώρες· το Hair Club for Men είναι υπερφωνηεντικό... κομμωτήριο. Ο Έρικ είναι υπομονετικός, αφοσιωμένος γλωσσικός αναλυτής αλλά πάνω από το ταμπλό, στον

¹ *Μοζαμβίκη και Λευκορωσία.*

ανταγωνισμό, κάτι πάει στραβά. «Ίσως απλώς να μην είμαι καλός στα παιχνίδια», λέει.

Τόσο απογοητευμένος από την εμφάνισή του ήταν ο Έρικ που ορκίστηκε να τα παρατήσει εντελώς όταν η επίδοσή του βυθίστηκε στο 1-10. Η μονομανία με τις λέξεις τού είχε φάει πάρα πολλές ώρες της ζωής του. Η μελέτη δεν τον αντάμειβε, γιατί να νοιάζεται λοιπόν; Τώρα που έχει ανακάμψει με 7-11, είναι λιγότερο αποφασισμένος.

Κι εγώ; Ήθελα ακόμη να κερδίσω είκοσι αγώνες, όσο απίθανο κι αν φαινόταν με επίδοση 9-9. Παρά ταύτα, επιστρέφουμε στην αίθουσα ήρεμοι. Ο Έρικ παίρνει δυο από τους τρεις και βελτιώνεται σε 9-12 κι εγώ παίζω ζωηρά. Στον αγώνα 19, αρπάζω την ευκαιρία όταν, με το σακούλι σχεδόν άδειο, ο αντίπαλός μου μετατρέπει τα D και T σε VELDT. Το δεξί του χέρι είναι μες στο σακούλι και παίρνει γράμματα όταν εντοπίζω το λάθος και φωνάζω «Σταμάτα!» πριν το χέρι του βγει έξω, και μετά «Ένσταση!» Είναι κίνηση που σώζει το παιχνίδι γιατί, αφού παίζω QUEUE για 48 πόντους στο ίδιο σημείο, στο σακούλι έχουν μείνει σκουπίδια. Όχι μόνο θα 'τρωγα το Q αλλά πιθανόν το K και το Y επίσης. Τα βγάζω πέρα και κερδίζω τον αγώνα 20 με τη βοήθεια δυο σκραμπλ, το ένα πίσω από το άλλο, LOCATORS και REFeRENT. Και επικρατώ σ' ένα παιχνίδι που στο τέλος ήταν σαν τη γάτα με το ποντίκι, στον επόμενο γύρο, όταν υπολογίζω τις πιθανότητες του αντιπάλου μου να κάνει σκραμπλ αν ανοίξω καινούργια θέση. Προσδιορίζω ότι το μόνο πιθανό του σκραμπλ είναι το AcCULATE, χρησιμοποιώντας και τα δυο μπαλαντέρ, έτσι ανοίγω τη νέα γραμμή. Και αποδίδει. Παίρνω ένα από τα μπαλαντέρ και παίζω dISTANCE για 80 πόντους με ένα γράμμα στο σακούλι.

Είμαι 12-9 κι έχω ανεβεί στη 13^η θέση. Περπατώντας επιδεικτικά μπροστά σε όλη την αίθουσα για να παραδώσω το φύλλο βαθμολογίας, σφίγγω τη γροθιά μου σαν τον Τάιγκερ Γουντς¹ και πνίγω ένα «Ναι!» μέσα από σφιγμένα δόντια.

Ο Μπράιαν Καπελέτο ήταν το φαβορί για τη νίκη. Ο Τζο Έντλι όχι. Όμως ο Έντλι προετοιμάστηκε για τη διοργάνωση όπως μόνο ο Έντλι μπορεί. Απέβαλε τα γαλακτοκομικά από τη δίαιτά του. Ξεκίνησε να επισκέπτεται έναν βελονιστή που του έκανε βελονισμό τακτικά τις εβδομάδες πριν το τουρνουά. «Δώδεκα ή δεκατρείς βελόνες», μου λέει ο

¹ Πρωταθλητής του γκολφ, γνωστός για τη συγκεκριμένη χειρονομία του.

Έντλι. «Τέσσερις στο κεφάλι μου, μια στο λαιμό, δυο στο στήθος». Συνέχισε το κι-γκονγκ, τις αναπνοές και την θεραπεία με διαλογισμό. Μελέτησε και είχε αυτοπεποίθηση για τις γνώσεις του. «Ένωσα σαν να άνοιγε το κορμί μου κι ήμουν ικανός να φέρω την ενέργεια στο κεφάλι μου με τρόπο που δεν μπορούσα για καιρό».

Μετά τον αγώνα 21, ο Έντλι έχει επίδοση 17-4 και προβάδισμα μιας νίκης από τους Καπελέτο, Άνταμ Λόγκαν και τον νιγηριανό μετανάστη Σάμι Οκασάγκα. Μετά τον αγώνα 25, ο Έντλι είναι 20-5, δυο νίκες μπροστά από τον Λόγκαν και τρεις από έξι άλλους, μεταξύ τους κι ο Καπελέτο, τον οποίο ο Τζο μόλις κατέβαλε με 495-425, σ' αυτό που αποκάλεσε «το τέλειο παιχνίδι». Και σχεδόν ήταν. Ο Μπράιαν έπαιξε BLUNGERS και NOVERCAL και LACEWOOD, ενώ ο Έντλι βρήκε τα NEgATRON, MATTOIDS, TRAILSIDE (με το R και το L κάτω) και, σε μια κίνηση νίκης 68 πόντων, το SHOWBIZ κάτω από ένα υπάρχον S. Μια ανάλυση υπολογιστή αργότερα έδωσε στον Τζο ποσοστό αποτελεσματικότητας 96,5% για τον αγώνα και στον Μπράιαν 98,9%. Αξιοσημείωτο.

«Νιώθω σαν να είμαι παλιός», λέει ο Έντλι. «Αλλά όταν αισθάνομαι καλά, νιώθω ότι μπορώ να κερδίσω».

Μου το λέει αυτό αφού χάνει τους τελευταίους τρεις αγώνες της ημέρας και πέφτει στο 20-8, στην πρώτη θέση μόλις με 44 πόντους διαφορά από τον Ντέιβιντ Γουίγκαντ, έναν εικοσιεξάχρονο ασφαλιστή από το Πόρτλαντ του Όρεγκον. Ο Ράντι Χέρσομ, ένας παχουλός γενειοφόρος σαραντάχρονος, προγραμματιστής υπολογιστών από το Μόργκαντον της Βόρειας Καρολίνας, επίσης έχει είκοσι νίκες αλλά είναι πολύ πίσω στη διαφορά σκορ. Ο Καπελέτο έχει δεκαεννιά. Έχουν απομείνει τρεις αγώνες για το επόμενο πρωί. «Το ιδανικό θα ήταν να έρθω πρώτος, δεύτερος, τρίτος ή τέταρτος», λέει ο Έντλι. «Αν καταφέρω να κερδίσω δύο, μπορώ να πάρω το τουρνουά».

Πρωτάω τον Έντλι αν το κίνητρό του είναι ν' αποδείξει πως δεν πέρασε η μογιά του, ν' απαντήσει σε αυτούς που τον υποτιμούν και τον χτυπούν πισώπλατα. Η αλήθεια είναι ότι δεν έχει παίξει καλά πρόσφατα, μη καταφέροντας να κερδίσει τουρνουά από το Ντάνμπερι εδώ και πάνω από δυο χρόνια. Ήταν και το 0-11 στο Ουόλτχαμ, ο αποκολλημένος αμφιβληστροειδής, η άχρωμη εμφάνιση στο παγκόσμιο στην Αυστραλία. Κάποιοι εξπέρ δήλωσαν ότι ο Έντλι έχει εξαντληθεί. «Κι εγώ θα το είχα

σκεφτεί αν ήμουν στη θέση τους», λέει ο Έντλι. «Όμως δεν χρειάζεται να αποδείξω οτιδήποτε σε οποιονδήποτε. Είμαι πέρα απ' αυτό. Έχω κερδίσει τόσα πολλά».

Από τους σαράντα που στοιχημάτισαν στο τουρνουά με τον Τζιμ Γκίαρι, κανείς δεν προτίμησε τον Έντλι, με απόδοση 5 προς 1 (ανάμεσά τους κι εγώ, που χαράμισα 20 δολάρια στους Ματ, Μάρλον, Λέστερ Σόνμπραν και στον ίδιο τον Γκίαρι).

«Έχω στόχους που είναι εφικτοί», μου λέει ο Έντλι. «Είναι εφικτός στόχος για μένα να κερδίσω το πρωτάθλημα. Αν δεν συμβεί, δεν θα συμβεί». Φεύγει για να δειπνήσει μόνος.

Αν δεν είσαι καταπονημένος μετά από 28 αγώνες Σκραμπλ σε τέσσερις μέρες, κάτι δεν πάει καλά· συνέλαβα ως και τον Έντλι να λαγοκοιμάται στο διάδρομο μετά το φαγητό. Βγάζω καπνούς. Μετά το γεύμα την τέταρτη μέρα –το πρωινό πήγε νίκη- ήττα- νίκη- ήττα κι εγώ 14-11- κάθομαι σ' ένα παγκάκι απέναντι από το συνεδριακό κέντρο και παρακολουθώ παίκτες του Σκραμπλ να επιστρέφουν στο κτίριο. Μοιάζουν με τα ζόμπι στη *Νύχτα των Ζωντανών Νεκρών*¹.

Συνεχίζω την ίδια ρουτίνα το απόγευμα, όταν ο Άλαν Χάξενφιλντ της Hasbro πράγματι εμφανίζεται. Με βλέπει να βαράω κάτω το στυλό μου και να φεύγω λυσσομανώντας μετά τον χαμένο αγώνα 27, αλλά τον προσκαλώ να πάρει μια καρέκλα και να με παρακολουθήσει στον αγώνα 28 – αφού πρώτα έχω κερδίσει μια διαφορά 170 πόντων. Είμαι 16-12 και ενώ δεν θα κερδίσω είκοσι, η επίδειξη είναι σχεδόν τόσο καλή, όσο μπορούσα να ελπίζω μετά το θλιβερό ξεκίνημα. Ο Έρικ έχει την καλύτερη μέρα του μέχρι τώρα, κερδίζοντας έξι από τους επτά αντιπάλους του και ανεβάζοντας την επίδοσή του στο 15-13. Και οι δυο μας αποφεύγουμε τον Ματ, αν και η απόδοση και η συμπεριφορά του έχουν πραγματικά βελτιωθεί από την πρώτη μέρα. Μετά από ένα μέτριο ξεκίνημα με 7-7, ο Ματ είναι 17-11, αλλά δίχως πιθανότητα να κερδίσει κάποιο σημαντικό ποσό και δεν δείχνει να νοιάζεται και πολύ.

Από τη δέκατη τρίτη θέση στην οποία είμαι πάλι, έχω ακόμη την ευκαιρία να γλιστρήσω στους πρώτους δεκαπέντε της κατηγορίας και είμαι αποφασισμένος να κερδίσω τους τελευταίους τρεις αγώνες μου. Αλλά θέλω επίσης να ρουφήξω όλη τη σκηνή του Σκραμπλ. Από την αίθουσα με τα

¹ *Θρίλερ του Ρομέρο (1968).*

νυχτερινά παιχνίδια έρχεται βουητό. Κάποιοι κάθονται και παίζουν στο πάτωμα γιατί όλα τα τραπέζια είναι γεμάτα. Άλλοι φτιάχνουν και κλέβουν λέξεις σε ζωηρά παιχνίδια Αναγραμμάτων. Γύρω από τον πίνακα ανακοινώσεων, όπου αναρτώνται η κατάταξη και τα ζευγάρια, υπάρχει μόνιμα πλήθος. Παίζω γρήγορο Σκραμπλ –πέντε λεπτά ο κάθε παίκτης, τόσο φρενήρες που χρειάζεσαι κάποιον να καταγράφει το σκορ– και γελάω και λέω χαζομάρες. Ο Γ.Ε. Τζόελ τραγουδάει δυνατά το «Φεύγω έξω» του Μπίλι Τζόελ στο πιάνο. Κάποιοι εξακολουθούν να παίζουν. Άλλοι τραγουδάνε μελωδίες από μιούζικαλ. Κάθομαι μέχρι πολύ αργά. Όμως αγαπώ αυτό το μέρος κι αυτούς τους ανθρώπους.

Το τελευταίο πρωινό του εθνικού πρωταθλήματος Σκραμπλ του 2000, ο Τζο Έντλι σηκώνεται στις 4:30. Για μια ώρα στέκεται μέσα στη ντουλάπα για να μην ξυπνήσει τη γυναίκα του και διαλογίζεται – τα γόνατα ελαφρά λυγισμένα, τα χέρια σε έκταση, τα μάτια κλειστά και παίρνει βαθιές, σταθερές αναπνοές. Ακολουθούν σαράντα λεπτά καθιστού διαλογισμού. Μετά τάι-τσι. Κατόπιν βιολογικό ψωμί με προζύμι και νερό για πρωινό.

Για τους τελευταίους τρεις γύρους, οι σαράντα πρώτοι παίκτες σε κάθε κατηγορία (κι εγώ μέσα σ' αυτούς!) παίζουν μεταξύ τους με σύστημα «Ο Βασιλιάς του Υψώματος»¹: ο πρώτος με τον δεύτερο, ο τρίτος με τον τέταρτο, ο πέμπτος με τον έκτο, κ.ο.κ. Τα ζευγάρια ορίζονται μετά από κάθε γύρο. Στον αγώνα 29, παρά το άμυαλο ΕΕ* που έπαιξε στην αρχή, ο Έντλι νικάει τον Γουίγκαντ με 64 πόντους. Ο Καπελέτο τελειώνει με το σκραμπλ GEOTAXIS για να κερδίσει τον Χέρσομ. Στον αγώνα 30, ο Γουίγκαντ ρίχνει στον Έντλι 84 πόντους καθώς ο Μπράιαν νικάει τον Τζιμ Κράμερ, τον διορθωτή κειμένων από τη Μινεσότα, ο οποίος έχει επίσης είκοσι νίκες. Αυτό κάνει το πιο αμφίρροπο φινάλε στην ιστορία του εθνικού πρωταθλήματος. Πηγαίνοντας για τον τελευταίο γύρο, η κατάταξη είναι ως εξής:

Έντλι	21-9	+1434
Γουίγκαντ	21-9	+1430
Καπελέτο	21-9	+1279
Χέρσομ	21-9	+227

¹ Ηλεκτρονικό παιχνίδι μάχης στο οποίο οι αντίπαλοι αλληλοεξοντώνονται.

Ο Χέρσομ δεν μπορεί να νικήσει γιατί η διαφορά του σκορ του είναι πολύ μικρή. Ο Καπελέτο για να ξαναβγεί πρωταθλητής θα πρέπει να διαλύσει τον Χέρσομ ενώ ο Έντλι και ο Γουίγκαντ να έρθουν σε κοντινό σκορ. Ότι και να συμβεί, ο πρωταθλητής του 2000 θα κριθεί όχι στις περισσότερες νίκες αλλά στην καλύτερη διαφορά πόντων. Δεν υπάρχουν τελικοί στο εθνικό όπως στο παγκόσμιο.

Αποκλεισμένα με κορδόνι για να υπάρχει χώρος για τους φιναλίστ, τα πρώτα δύο τραπέζια είναι τώρα περικυκλωμένα: από κάμερες, από καταγραφείς που σημειώνουν κάθε κίνηση, από παίκτες που οι αγώνες τους τελειώσαν γρήγορα. Ο τρίτος στη σειρά αγώνας του Έντλι εναντίον του Γουίγκαντ τελειώνει πρώτος κι ένας ορυμαγδός από ζητωκραυγές και χειροκροτήματα ξεσπάει. Από το τραπέζι 19 της κατηγορίας 2, όπου κάθονται, έχοντας χάσει και τα δυο μου πρωινά παιχνίδια, είναι αδύνατο να πεις ποιος νίκησε. Μετά τα νέα διαδίδονται: ο Έντλι. Βρίσκει το CAPEKIN (μαλακό δέρμα) σ' ένα N και συνεχίζει με μια νίκη 20 πόντων.

Ο Καπελέτο και ο Χέρσομ παίζουν ακόμη. Ο πρωταθλητής του 1998 δεν το ξέρει –στην πραγματικότητα δεν ξέρει ούτε ποιος κέρδισε το άλλο ματς– αλλά τώρα χρειάζεται νίκη με 176 πόντους διαφορά. Ο Μπράιαν είναι μπροστά έχοντας κάνει ένα σκραμπλ και προσπαθεί να βρει θέση για άλλο ένα. Έπειτα χαμογελάει συγκαταβατικά: το Q έχει εμφανιστεί στο αναλόγιό του και καταλαβαίνει ότι πρέπει να το φάει. Ο Έντλι τεντώνει το λαιμό του για να δει το ταμπλό και κάποιος του ψιθυρίζει στο αφτί ότι ο Μπράιαν κερδίζει, αλλά όχι με αρκετούς. Το παιχνίδι τελειώνει: Ο Μπράιαν κερδίζει με 63 πόντους. Ο Έντλι φοράει το ειρωνικό του χαμόγελο, αυτό που μοιάζει αυτάρεσκο. Η γυναίκα του τον αγκαλιάζει και δέχεται ήσυχα τα συγχαρητήρια από τους θεατές. Το Ζεν στο τέλος του.

«Δύσκολο να το πιστέψω», λέει ο Έντλι με τρόπο «είναι γεγονός». «Εκπληκτικό».

Και είναι. Τρεις παίκτες με ευκαιρία να κερδίσουν τα 25.000 δολάρια του επάθλου. Το αποτέλεσμα κρίθηκε από 112 πόντους διαφοράς. Σ' όλο το τουρνουά των τριάντα ενός αγώνων, αυτό είναι 3,6 πόντοι ανά αγώνα – τύχη στα γράμματα εδώ, μια χαμένη κίνηση εκεί. Εγώ χάρισα περισσότερους πόντους σ' ένα μόνο παιχνίδι.

Ο Μπράιαν κι ο Ράντι ακόμη αναλύουν το παιχνίδι τους –κανείς τους δεν φαίνεται να σκέφτεται να συγχαρεί πρώτα τον Έντλι και μετά να επιστρέψει για να ολοκληρώσει την ανασκόπηση– όταν ένα πλήθος από

φωτογράφους και κάμεραμαν μαζεύεται γύρω από τον πρωταθλητή στο τραπέζι 1. Ο Τζον Ουίλιαμς, το αφεντικό του Έντλι, παίρνει δυο όρθιες σημαίες του τουρνουά, αρπάζει τη γιγαντιαία επιταγή με την υπογραφή του Άλφρεντ Μπατς και παραδίδει στον Έντλι ένα ασημένιο κύπελλο Τίφани, σε μια αυτοσχέδια τελετή απονομής για το βίντεο που θα σταλεί για να προλάβει τις βραδινές ειδήσεις. «Είναι εξαντλητικό μετά από τόσες μέρες», λέει ο Έντλι. «Δεν είμαι πια παιδί».

Αυτό είναι που κάνει το κατόρθωμά του τόσο αξιοσημείωτο. Ο Έντλι ήταν ο μόνος δις πρωταθλητής και τώρα είναι ο μόνος τρις πρωταθλητής. Σ' ένα παιχνίδι που εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη μνήμη, ο Έντλι κέρδισε τον τίτλο στα τριάντα, τα σαράντα και τα πενήντα του –το 1980, το 1992 και τώρα το 2000, τρεις διαφορετικές δεκαετίες. Οι συμπαίκτες του έχουν μείνει απλώς άναυδοι. «Δεν μπορώ να το πιστέψω ότι αυτός ο μαλάκας το κέρδισε πάλι», λέει ο Μάρλον που τερμάτισε τριακοστός τρίτος με 17-14.

Τελικά, οι περισσότεροι από τους εξπέρ του δίνουν συγχαρητήρια, μερικοί απ' αυτούς αναμφίβολα με μισή καρδιά. Ο Μάρλον, ο Μπράιαν, ο Χέρσομ, ο Γκίარი και ο Ρον Τίκερτ το κάνουν. Ο Ματ Γκρέιχαμ, που τέλειωσε εικοστός πέμπτος με 18-13, δεν το κάνει και επιδεικνύει αυτή ακριβώς την εγωκεντρική συμπεριφορά που τόσο συχνά κοροϊδεύει: καθώς ο Τζον Ουίλιαμς ετοιμάζεται να παραδώσει τα βραβεία, ο Ματ τον στριμώχνει με μια φλύαρη ερώτηση για το επονομαζόμενο «βραβείο ευφύιας» της καλύτερης στρατηγικά κίνησης.

Για να τιμήσει τον νικητή, ο Έρικ Τσέικιν βοηθά να ετοιμαστεί στα γρήγορα ένα «Σκραμπλόγραμμα» – ένα μήνυμα που περιέχει και τα εκατό γράμματα. Στην τελετή, ο Έντλι κάθεται στο πίσω μέρος της αίθουσας, στο ίδιο τραπέζι με τον Καπελέτο. Ο Γ.Ε. Τζόελ είναι ένα τραπέζι μακρύτερα, συγχυσμένος που τερμάτισε δέκατος τέταρτος αλλά χαρούμενος που ο αδερφός του βγήκε τέταρτος στην κατηγορία μου. Όταν άλλος ένας παίκτης της κατηγορίας 2 παραλαμβάνει ένα βραβείο, ο Ριτς Λούπο, ο ιδιοκτήτης του μπαρ στο Πρόβιντενς, σκύβει και μου ψιθυρίζει, «Είδα αυτόν τον τύπο στην τουαλέτα ανάμεσα στα παιχνίδια να τρώει σαρδέλες».

Όταν ο Μπράιαν παραλαμβάνει τα 10.000 δολάρια για τη δεύτερη θέση, ο Έντλι τον ακολουθεί για την παραλαβή του επάθλου του μεγάλου νικητή, όμως δεν σταματούν για να δώσουν τα χέρια ή ν' αγκαλιαστούν, ο ένας πρωταθλητής με τον άλλον. «Πολλοί από σας θα ξέρουν ότι δεν τα πήγα καλά στα τουρνουά τα τελευταία δυο χρόνια», λέει ο Έντλι στους

διακόσιους παίκτες που έχουν απομείνει. Ευχαριστεί την υγιεινή διατροφή του, τη σωματική άσκηση και τον βελονιστή του. «Αν μπορώ να εκμεταλλευτώ για κάτι καλό το ότι είμαι τρεις φορές πρωταθλητής», λέει, «θα το κάνω για να προωθήσω το Σκραμπλ στον έξω κόσμο».

Για να αποτιμήσω τον ρόλο της τύχης σ' αυτό το παιχνίδι, το μόνο που χρειάζομαι είναι να συγκρίνω την επίδοσή μου 16-15 με το 22-9 του Έντλι. Την τύχη τη φτιάχνεις μόνος σου, και ο καλύτερος τρόπος να το κάνεις αυτό είναι να έχεις έμφυτο ταλέντο και να προετοιμάζεσαι σωστά.

Η έλλειψη του έμφυτου ταλέντου είναι μια πιθανότητα. Μου πήρε δυο χρόνια που σφραγίστηκαν με τριάντα ένα παιχνίδια, για να καταλάβω πλήρως ότι η ευφυΐα και η καλοτυχία φέρνουν κάποιον μόνο μέχρι εδώ κι όταν μελετάω τον πίνακα με τους πρώτους και βλέπω το όνομα του Έντλι πάνω πάνω – ο Έντλι που για άλλη μια φορά θα έχει βαθμολογία πάνω από 2000, που θα ξαναρχίσει να διαβάζει λέξεις από το Σαββατοκύριακο μετά το τουρνουά, που θα επιστρέψει στα γραφεία της ΕΕΣ από Δευτέρα και θα βγάλει τη βαθμολογία και θα φτιάξει νέους πίνακες και θα συνεχίσει να ζει μια ζωή αφιερωμένη στο Σκραμπλ– δεν εκπλήσσομαι καθόλου.

Κάνει λοιπόν αυτό τον Έντλι τον καλύτερο παίκτη Σκραμπλ όλων των εποχών; Σημαίνει άραγε ότι η τύχη δεν έπαιξε κανέναν ρόλο στην τρίτη στέψη του; Ο Μάικ Μπάρον, που μειώνει τον Έντλι και υποστηρίζει τον Καπελέτο, έχει την άποψη ότι, ως καταταγμένος πρώτος, ο Μπράιαν έπαιξε με τους δυσκολότερους στατιστικά αντιπάλους στους πρώτους έντεκα αγώνες του τουρνουά, όπου όλοι παίζανε μεταξύ τους· ο Έντλι είχε πιο εύκολο δρόμο. Ο Τζιμ Γκίαρι που τερμάτισε δέκατος όγδοος, επαινεί το κατόρθωμα του Έντλι· ο Τζιμ είναι ένας κορυφαίος παίκτης που δεν πικραίνεται από την επιτυχία του Τζο. Αλλά παραθέτει και μια κοινή αλήθεια του Σκραμπλ: με τους πιο ισχυρούς γενικά αντιπάλους στον κόσμο, ο νικητής θα πρέπει να είναι πολύ καλός και πολύ τυχερός. Σε διάστημα τεσσάρων γύρων, σημειώνει ο Γκίαρι, ο Έντλι έκανε τρεις φορές το υψηλότερο σκορ στο τουρνουά.

«Μήπως αυτό τον κάνει, ας πούμε, υπερ-μεγαλοφυή;» Μου γράφει ο Γκίαρι αργότερα. «Όχι, το Σκραμπλ δεν λειτουργεί έτσι. Πρέπει να παίζεις καλά βέβαια... αλλά γενικά, αυτά τα παιχνίδια των 550 πόντων είναι εφικτά όταν τα πράγματα σου έρχονται πραγματικά καλά, πολύ καλά. Επιπλέον, σ' αυτά τα παιχνίδια, τα πράγματα πηγαίνουν πολύ άσχημα για τον αντίπαλό σου. Κάτι άλλο που πρέπει να σημειωθεί είναι ότι αυτά τα

παιχνίδια είναι τα πιο εύκολα στο σύστημα αγώνων που ακολουθείται. Και [για τον Έντλι] ήταν ανάμεσα στους γύρους 21 και 24. Τι τύχη!»

«Μακροπρόθεσμα», λέει ο Γκίαρι, «η τύχη εξισορροπείται, αλλά τα τριάντα ένα παιχνίδια δεν είναι η περίπτωση. Με άλλους δέκα φανταστικούς παίκτες για αντιπάλους, δεν μπορείς να κερδίσεις το τουρνουά με εξισορροπημένη τύχη. Και φυσικά δεν έχεις καμία πιθανότητα να το κάνεις με κακή τύχη.

Δεν ισχυρίζομαι φυσικά ότι ο Έντλι δεν είναι σταρ, αλλά λέω ότι ο κόσμος μεγαλοποιεί τη σημασία μικρών αλληλουχιών στατιστικών γεγονότων που βασίζονται στη σύνθεση μιας ομάδας. Αυτή είναι η κατάσταση σε πολλά αθλήματα, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι ο Έντλι είναι ο καλύτερος παίκτης, ούτε ακόμη ότι ήταν ο καλύτερος παίκτης αυτή τη βδομάδα.

Καταλαβαίνω πως μόνο έτσι προχωράει το παιχνίδι. Αν είναι στη μοίρα μου να κερδίσω το παγκόσμιο πρωτάθλημα Σκραμπλ, δεν σκοπεύω να εξαπατήσω τον εαυτό μου για το τι μπορεί να σημαίνει στην πραγματικότητα.

Όμως θα χαρώ».

Εφαρμόζω τη λογική του Γκίαρι στο παιχνίδι μου. Είχα κακοτυχία ή απλά ήμουν εγώ κακός; Ή μήπως κάποιος συνδυασμός και των δύο; Ή αυτό δεν έχει πραγματικά καμιά σημασία όταν αφήσεις τα υψηλά κλιμάκια του παιχνιδιού γιατί μόνο με σχεδόν πλήρη γνώση λέξεων έχει το παιχνίδι αληθινό νόημα; Αφήνοντας κατά μέρος το τελευταίο, γιατί, σε αντίθεση με τον Γκίαρι, πιστεύω ότι μπορείς να υποβαθμίσεις το παιχνίδι για να το προσαρμόσεις στο ελλιπές λεξιλόγιο όλων, εκτός των κορυφαίων δέκα ή είκοσι, είχα κι εγώ το μερίδιό μου τύχης στο Πρόβιντενς, συμπεριλαμβανομένου ενός παιχνιδιού 588 πόντων (το ένατο υψηλότερο σκορ σ' όλο το τουρνουά) και ενός άλλου 553 πόντων. Πήρα περισσότερα από τα μισά μπαλαντέρ (35 σε 31 αγώνες) και μόλις κάτω από τα μισά S (57 αντί 62). Ο μέσος όρος της βαθμολογίας των αντιπάλων μου ήταν πιο πάνω από τη δικιά μου. Έτσι, μάλλον τερμάτισα περίπου εκεί που, λογικά και στατιστικά, μου αναλογούσε.

Μόλο που το καταλαβαίνω αυτό και αποδέχομαι τους περιορισμούς μου στη γνώση λέξεων, δεν μπορώ να το χωνέψω εύκολα. Με άλλα λόγια, δεν έχει να κάνει μόνο με τις λέξεις. Βγάλε την πρώτη και την

τελευταία μέρα, λέω στον εαυτό μου και σ' όποιον ακούει, και θα ήμουν μέσα στο παιχνίδι. Αυτές τις δυο μέρες πήγα 1-9 και 15-6 ενδιάμεσα. Ο κολλητός μου Έρικ Τσέικιν ήταν 0-10 και 15-6 στις ίδιες περιόδους. Ο Έρικ, ο επαγγελματίας λάτρης της γλώσσας, κι εγώ, ο παίκτης Σκραμπλ πλήρους ωραρίου. Κι όμως χάσαμε τους δεκαεννιά από τους είκοσι αγώνες! Θα μπορούσε κάποιος να παρατάξει μπροστά μας τους είκοσι πρώτους παίκτες στη βαθμολογία της Βόρειας Αμερικής, και δεν θα πηγαίναμε 1-19. Θα μπορούσαμε να ρίξουμε τις ευθύνες στις πιθανότητες, στα άσχημα γράμματα, στη φιάλη οξυγόνου του Ματ, στη γυναίκα του διπλανού τραπέζιου που σιγοτραγουδούσε. Αλλά δεν το κάνουμε.

Εμείς είμαστε οι υπεύθυνοι. Στα παιχνίδια, όπως και στη ζωή, παίρνεις αυτό που σου αξίζει. Έπαιξα σαν ατζαμής τουλάχιστον σε τέσσερις αγώνες. Δεν μπορώ να πω το γιατί. Και ενώ ο Έρικ κι εγώ κάναμε ψυχωμένες αντεπιθέσεις, στο τέλος πέσαμε ηρωικά. Καθήσαμε δίπλα δίπλα στα τραπέζια 18 και 19 για μια τελική ατιμωτική ήττα που διακόπηκε απ' τα καταρρακτώδη χειροκροτήματα της κατηγορίας 1. Ο Έρικ είχε τη λέξη SEXTUBA πάνω του και ανακάτευε για να βρει το ανάγραμμα της, το SUBTAXA, αλλά καμιά τους δεν έμπαινε στο ταμπλό. Ο αντίπαλός μου, ο Άλαν Στερν από το Λος Άντζελες, έπαιξε σχεδόν απολογητικά STRINGS τρεις γύρους πριν το τέλος ενός ασημαντού παιχνιδιού και κέρδισε. Ήταν αυτό που μου άξιζε.

Οι παίκτες αποχαιρετούνται και το συνεδριακό κέντρο αδειάζει. Τριγυρνάω στον σπηλαιώδη χώρο σαν μποξέρ που έπαιξε δεκαπέντε γύρους αλλά δεν μπορεί να θυμηθεί κανέναν, λυπημένος για την αποτυχία που αισθάνομαι από ένα ακόμη αδιάφορο αποτέλεσμα, σε μια διοργάνωση που είχα δώσει τόση βαρύτητα. Δύο χρόνια, σκέφτομαι, προς τι; Για το 16-15; Για τη μετριότητα; Αυτό ήταν ο αποχαιρετισμός μου στα όπλα; Μετά βλέπω τον Έντλι, τον συγχαίρω πάλι και του λέω ότι μ' επηρέασε περισσότερο απ' όλους όταν μάθαινα το παιχνίδι, όταν μάθαινα πώς να σκέφτομαι, πώς να κερδίζω, αν και δεν το 'κανα εδώ, και τον ευχαριστώ.

«Εσύ έκανες τη δουλειά», μου λέει ο Τζο.

Ίσως να την έκανα. Όχι ίσως, την έκανα. Ήρθα σ' αυτό το άθλημα με περιορισμένες τις αναγκαίες ικανότητες που φτιάχνουν έναν αληθινό παίκτη –λίγη κλίση στα μαθηματικά, λίγη ευχέρεια στη γλώσσα, λίγο αγωνιστικό σφρίγος, μια λανθάνουσα προδιάθεση για μονομανία. Δεν διέθετα όμως όλα τα προσόντα – το έμφυτο χάρισμα της μνήμης, την

άριστη αντίληψη του χώρου, την καλογερίστικη πειθαρχία. Απλώς δεν ήμουν στην πρίζα όπως οι εξπέρ.

Αν τα ΄ξερα όλα αυτά πριν ξεκινήσω, γιατί δεν σταμάτησα; Τι προσπαθούσα ν' αποδείξω; Ποτέ δεν μου ήταν ξεκάθαρο εντελώς τι με τράβηξε στο παιχνίδι. Η αναζήτηση για μια ιδιόρρυθμη ιστορία –κάτι για να γράψω– ήταν ένας λόγος. Όμως είχα γράψει εκατοντάδες ιστορίες στην καριέρα μου και ποτέ δεν ήθελα να κάνω αυτό που κάνανε τα θέματά μου: να πουλήσω άχρηστα ομόλογα ή να καταγγείλω εγκληματίες υπαλλήλους ή να διαπραγματευτώ συμβόλαια αθλητών ή να διευθύνω ομάδες μπίτζμπολ χαμηλής κατηγορίας. Το Σκραμπλ αποδείχθηκε πως είχε μια βαθύτερη σχέση μαζί μου. Ανακάλεσε ταπεινώσεις της παιδικής ηλικίας και φοβίες ανταγωνισμού, τα λόγια ενός εκδότη ο οποίος με κατέταξε στην κατηγορία των «ανασφαλών υπεραποδοτικών» που η εφημερίδα ζητούσε να προσλάβει (πήρα τη δουλειά). Το Σκραμπλ μου έδωσε χώρο να κατευθύνω τις διεξόδους μου μακριά από τον καναπέ του ψυχαναλυτή. Η αναγνώριση, η επιδεξιότητα, το κύρος – όλα αποδείχθηκε ότι είχαν μεγαλύτερη σημασία απ' ότι είχα φανταστεί. Κι όλα αποδείχθηκαν πραγματοποιήσιμα. Ίσως ποτέ δεν θα βρω το AUBERGiNES ή το WATERZOOI, αλλά μπορώ ν' απολαύσω την εσωτερική τους ομορφιά και να φτιάξω λίγα σκραμπλ μόνος μου.

Στο μεγαλύτερο τουρνουά της καριέρας μου, τερμάτισα 51^{ος} από τους 105 παίκτες. Όμως τα λόγια του Έντλι –«Εσύ έκανες τη δουλειά»– με κάνουν να νιώθω σαν να έχω καταφέρει κάτι σημαντικό. Δεν ξέρω γιατί, αλλά στις τελευταίες τρεις ήττες μου δεν μπορούσα να βγάλω από το κεφάλι μου το μουσικό θέμα από το *Ρόκυ*.

Μου 'ρχεται το πρώτο πρωινό των αγώνων στο τουρνουά. Πέφτω πάνω στον Κρις Κρι στο ασανσέρ. «Σε σκεφτόμουν χθες βράδυ», λέει με την ένρινη προφορά του. «Ήθελα να το πω αυτό μπροστά σε περισσότερο κόσμο». Σταματάει να μιλάει και γελάει, γιατί δεν το λέει μπροστά σε κανέναν εκτός από μένα, τη γυναίκα του κι έναν άγνωστο. «Αλλά ήθελα να σου πω ότι είμαι πραγματικά εντυπωσιασμένος από αυτά που έχεις πετύχει σε τόσο λίγο χρόνο. Πρέπει να είσαι περήφανος. Είναι σαν να πηγαίνεις σε έναν όμιλο γκολφ δίχως να 'χεις παίξει ποτέ πριν και να πλάσάρεσαι στους πρώτους. Πραγματικά εντυπωσιακό».

Περπατάμε προς το μπροστινό μέρος του συνεδριακού κέντρου. Αφήνω τον Κρις και τη γυναίκα του να καπνίσουν και ανεβαίνω με τις κυλιόμενες σκάλες στον τρίτο όροφο, όπου θα παίζουμε. Καθώς χαιρετώ

τους άλλους παίκτες, φοράω ένα πλατύ χαμόγελο σαν διάσημος που παραθέτει γεύμα.

Έτσι, τι κι αν έχασα του έξι από τους επτά αγώνες εκείνη τη μέρα; Σ' αυτό τον κόσμο των ιδιοφυών και των απροσάρμοστων, τσαλαβούτησα ελλιπώς προετοιμασμένος για να παίζω στα υψηλότερα επίπεδα. Όμως δεν με κορόιδεψε ούτε με ταπεινώσε κανείς παρά μόνον εγώ. Και ανακάλυψα πως μοιραζόμουν περισσότερα απ' ότι νόμιζα με τους λεξομανείς.

Πιθανόν ποτέ να μη δω βαθμολογία 1900 ή 2000 και ίσως να μην μπορώ να παίζω το παιχνίδι, όπως μου είπε ο Τζιμ Γκίαρι, «με τον τρόπο που υποτίθεται ότι πρέπει να παίζεται». Αλλά ποτέ δεν είχα φανταστεί ότι θα έφτανα τόσο μακριά όσο έφτασα. Όταν ο Γ.Ε. Τζόελ νίκησε στο παγκόσμιο, είπε ότι αυτό έδινε κύρος στην ύπαρξή του κι εγώ γέλασα. Τώρα όμως, ο αριθμός που συνδέεται με το όνομα μου, αυτός που φόρεσα για τόσον καιρό σαν ηλίθιος με περικεφαλαία, τελικά έφτασε να δίνει κύρος στη δική μου ύπαρξη. Θυμάμαι το αρχικό μου 761 που με ταξινομούσε δισχιλιοστό από τους δύο χιλιάδες τριακόσιους στη Βόρεια Αμερική και το χαρτί μου με τις σβησμένες διγράμματα λέξεις κι εμένα να παίζω EXO* & YER* και την προοδευτική άνοδό μου και το καρδιοχτύπι της αγωνίας κάθε φορά που έσκιζα κι άνοιγα έναν φάκελο από την ΕΕΣ με τη νέα μου βαθμολογία και τη συνήθως επακόλουθη ταπείνωση να βλέπω τ' όνομά μου συνδεδεμένο μ' έναν αριθμό στο κάτω κάτω μέρος.

Μετά από ένα τετράωρο ταξίδι για τη Νέα Υόρκη, αφήνω τον Ματ και τη φιάλη οξυγόνου του στο Ιστ Σάιντ και τον Έρικ σ' ένα φίλο του στο Σόχο. Όταν επιστρέφω στο Μπρούκλιν, ο Μάρλον περιμένει στις σκάλες του σπιτιού μου· είχε πάρει ένα άλλο λεωφορείο για την πόλη και τώρα χρειάζεται ένα μέρος να περάσει τη νύχτα. Πάω για το κρεβάτι αφήνοντάς τον ξαπλωμένο στο χαλί του καθιστικού να υπολογίζει τις νέες μας βαθμολογίες. Στις επτά το επόμενο πρωί, είναι στο ίδιο σημείο, τυλιγμένος σ' ένα πουά σεντόνι, το στυλό, το χαρτί και το κομπιουτεράκι πεταμένα δίπλα του.

«Λοιπόν;» τον ρωτάω. «Πόσο είναι;»

«Χίλια επτακόσια τριάντα πέντε, αν τα 'κανα σωστά», λέει. «Εκεί είσαι».

Είναι ένας αριθμός που με τρομοκρατούσε, όχι πολύ παλιότερα· *πραγματικοί* εξπέρ ήταν στο 1735. Είναι ένας αριθμός με κύρος. Ένας αριθμός που με ορίζει ως τον 180°, ή κάτι τέτοιο, καλύτερο παίκτη στη

Βόρεια Αμερική. Ένας αριθμός με τον οποίο, τουλάχιστον για την ώρα, μπορώ να ζήσω.

1735. Εκεί βρίσκομαι.

Ο Μάρλον κρατάει σφιγμένη τη γροθιά του για να τη χτυπήσω. Το κάνω. Κουνάω αργά το κεφάλι μου κι ένα χαμόγελο στραβώνει το στόμα μου. Απολαμβάνω το συναίσθημα για μια στιγμή. Και μετά παίζουμε δυο παιχνίδια.

Επίλογος

 εν βλέπω τον Ματ για αρκετές εβδομάδες μετά το εθνικό. Όταν τον συναντώ στο Ουάσινγκτον Σκουέαρ Παρκ, η όψη του με κλονίζει. Έχει μια κόκκινη ουλή από το ένα ως το άλλο άκρο του λαιμού του, ακριβώς κάτω απ' το πιγούνι του. Ο Ματ δεν θα μου πει τι έγινε, αλλά λέει ότι σταμάτησε να πίνει εξαιτίας αυτού.

Τους μήνες που ακολουθούν, ο Ματ αφιερώνεται πάλι στο Σκραμπλ. «Υπάρχουν πάρα πολλά που δεν ξέρω πια», λέει. Μελετάει λοιπόν. Κερδίζει ένα τουρνουά για πρώτη φορά από το 1998. Σε πέντε διοργανώσεις μέσα σ' επτά μήνες, κερδίζει περίπου 2.000 δολάρια και η βαθμολογία του σκαρφαλώνει από το 1909 στο 2024, η τέταρτη στη Βόρεια Αμερική. Αυτό του εξασφαλίζει μια θέση στην ομάδα των ΗΠΑ για το επόμενο παγκόσμιο που είναι προγραμματισμένο για το Λας Βέγκας, στα τέλη του 2001.

Παρά τα κέρδη του, ο Ματ είναι άφραγκος. Δεν αισιοδοξεί ότι θα πιάσει μόνιμη δουλειά με πλήρες ωράριο. Η αποχή από το αλκοόλ δεν διαρκεί για πολύ. «Το άγχος της ζωής συσσωρεύεται», λέει.

Ο Μάρλον Χιλ ζει ακόμη στο σπίτι που μεγάλωσε, μελετάει ακόμη λέξεις, έχει ακόμη λίγα λεφτά. «Τίποτα δεν αλλάζει. Ο διάβολος συνεχίζει να βάζει σε μπελάδες τους ενάρετους», λέει όταν του τηλεφωνώ ένα βράδυ και τον βρίσκω να παίζει Σκραμπλ με τη μητέρα του. Ο Μάρλον βγάζει λίγα χρήματα βάφοντας σπίτια με τον θείο του και κάνοντας τις φορολογικές δηλώσεις των γειτόνων του, αλλά αυτό δεν κρατάει πολύ. «Δεν μπορώ να πάω πουθενά», λέει. «Όλα στέρεψαν». Όμως ο Μάρλον διατηρεί τη γαλήνη του. «Κάνω ό,τι πρέπει να κάνω», λέει. «Ό,τι πρέπει να κάνω για να επιβιώσω, το κάνω».

Πράγματι, τελειώνει το βιβλίο του, το οποίο τιτλοφορεί «Παναφρικανική Ραψωδία», κι αρχίζει ένα άλλο. Όταν τον ρωτάω αν θα προσπαθήσει να πάρει θέση επιλαχόντα στην ομάδα των ΗΠΑ για το παγκόσμιο –το 1852 της βαθμολογίας του είναι πολύ χαμηλό για να προκριθεί αυτόματα– ο Μάρλον λέει ότι αντί γι' αυτό σκέφτεται να ζητήσει την υπηκοότητα της Γκάνας και να αγωνιστεί για τη χώρα της Δυτικής

Αφρικής. «Θα το έκανα αυτό, άσχετα με το Σκραμπλ», λέει. Ο Μάρλον ήδη έχει καταλήξει σε ένα γκανέζικο όνομα, το Άμπχα Άντομ που σημαίνει «Ευλογίες του Θεού». Όταν τον ρωτάω γιατί η Γκάνα θα του έδινε υπηκοότητα, λέει «Είμαι παναφρικανιστής. Έχω κάτι να προσφέρω».

Ο Τζο Έντλι αποταμιεύει τα 25.000 δολάρια του βραβείου από το εθνικό πρωτάθλημα. Τον Δεκέμβριο περνάει άλλο ένα ιατρικό δράμα: πέτρα στα νεφρά και διογκωμένος προστάτης που ανακαλύφθηκαν μόλις πριν διευθύνει με τη γυναίκα του μια τουρνέ Σκραμπλ στη μεξικάνικη Ριβιέρα. Πηγαίνει, έτσι κι αλλιώς, φορώντας καθετήρα.

Ο Έντλι, φυσικά, τα κάνει όλα με ευκολία. Εξασκεί νέες τεχνικές για να κρατήσει το πάσχον σώμα του ζωηρό· σε μια απ' αυτές κλείνει τα μάτια του σφιχτά και κοιτάζει το σκοτάδι, μετά τ' ανοίγει και εστιάζει κάπου επίμονα. «Λόγω της ιδιόμορφης βιολογίας μου, φαίνεται να έχει πολύ ισχυρό αποτέλεσμα», λέει.

Τον Φεβρουάριο, για τρίτη φορά σε τέσσερα χρόνια, ο Έντλι κερδίζει το ανατολικό πρωτάθλημα στο Ντάνμπερι με την απίστευτη επίδοση 17-3. Η βαθμολογία του ανεβαίνει στο 2045, δεύτερη μετά το 2072 του Μπράιαν Καπελέτο.

Η βαθμολογία του Λέστερ Σόνμπραν βουτάει στα 1800 και κάτι. Λέει ότι πιθανόν να μην προσπαθήσει να προκριθεί για το παγκόσμιο· η προοπτική να μάθει όλες αυτές τις βρετανικές λέξεις είναι πολύ αποκαρδιωτική και οι πιθανότητες επιτυχίας πολύ μικρές. Ο Λέστερ είναι εξήντα πέντε και το αισθάνεται. «Θέλω να κρατήσω γερά όποια εξαιρετική ικανότητα έχω για όσον καιρό μπορώ», λέει. «Βλέπω το παγκόσμιο ως κάτι που ενδεχομένως θα μου προκαλέσει σύγχυση». Στον ελεύθερο χρόνο του συντάσσει ένα αριστερό λεξικό πολιτικών και πολιτισμικών όρων, από την άμβλωση και τη γαλλική επανάσταση, ως την εργασιακή θεωρία της υπεραξίας και το Βιετνάμ. «Για μένα, είναι ένα λεξικό κατά της μπουρδας», λέει.

Ο Γ.Ε. Τζόελ Σέρμαν είναι, όπως το έθεσε κάποτε, «στα ίδια»: παίζει ακατάπαυστα λεξοπαιχνίδια στο Ίντερνετ, αποτολμά την έξοδό του από το Μπρονξ σπάνια, σκαρφάζει πιστά πάνω στην καρέκλα του στον όμιλο, με φροντίζει πατερναλιστικά. «Έπαιξες σωστά στο τέλος του παιχνιδιού», λέει μια βραδιά, νεύοντας καταφατικά, όπως ακριβώς έκανε

τρία χρόνια νωρίτερα όταν ήθελε να μάθει αν είχα εθιστεί. Βρίσκω χαρά στη σταθερότητα του Τζόελ.

Ο Τζόελ ωστόσο, βλέπει τις ελπίδες του να φυλλορροούν. Σε επτά τουρνουά από το εθνικό κι ύστερα –από το Μπερντ Ιν Χαντ ως την Ατλάντα και το Φοίνιξ– ο Τζόελ λέει πως έχει κάνει μόλις δύο αξιομνημόνευτες κινήσεις: το QUARTERING σ' ένα QUA κι ένα T (το οποίο αργότερα επέκτεινε σε HEADQUARTERING) και το INGUINAL με το πρώτο N κάτω. «Έχω ακόμη στιγμές ευφυΐας και κάποια καλά ευρήματα περιστασιακά», μου λέει, «αλλά νιώθω πραγματικά ότι η ικανότητά μου φθείρεται με ανησυχητικό ρυθμό και με τρομάζει να ατενίζω το μέλλον μου, μήπως και δεν μπορώ να έχω τη δύναμη για να παίρνω βραβεία σ' αυτό το παιχνίδι για πολύ ακόμη».

Κι εγώ; Όταν ο Μάρλον υπολόγισε τη βαθμολογία μου μετά το εθνικό, έπεσε έξω 2 πόντους. Στην πραγματικότητα έπιασα το 1733.

Τόσο γεμάτος αισθάνομαι με τον καινούριο μου αριθμό (και τόσο πνιγμένος να τελειώσω αυτό το βιβλίο) που δεν μελετάω ούτε παίζω για αρκετούς μήνες. Όταν τελικά παίρνω μέρος σε τουρνουά –τον Νοέμβριο στο Κέιπ Κοντ– αισθάνομαι απελευθερωμένος από τον αγώνα δρόμου προς έναν στόχο. Καθόλου πίεση, τίποτα επείγον, καθόλου πανικός, μόνο η ευχαρίστηση να παίζω. Όμως αυτό σημαίνει επίσης πως δεν εστιάζω στη νίκη. Γράφω επίδοση 5-7 εναντίον των άλλων εξπέρ και η βαθμολογία μου γλιστράει στο 1710.

Περνάνε άλλοι τρεις μήνες –το βιβλίο εκδίδεται, πάω διακοπές, επιστρέφω στη δουλειά μου στη *Wall Street Journal* που μου απορροφά τον χρόνο– και ακόμη δεν έχω ξαναρχίσει τη μελέτη. Είναι όμως Φεβρουάριος, το Ντάνμπερι πάλι, και ξαφνικά το ταξίδι μου δείχνει να ολοκληρώθηκε: Ανήλθα από την τέταρτη κατηγορία στην τρίτη, στην δεύτερη και τώρα στην πρώτη. Στον πρώτο γύρο παίζω με τον Τζο Έντλι! Είναι ο δάσκαλος εναντίον του μαθητή και καθώς καθόμαστε να παίζουμε, πιάνω τον εαυτό μου να μιμείται την ηρεμία του άρχοντα. Δεν με βοηθάει. Παίζοντας πρώτος, ο Έντλι τραβάει – όχι, ο Έντλι παίρνει με τη βούλησή του– και τα δυο μπαλαντέρ από το σακούλι. Αυτό το συμπεραίνω όταν παίζει JOGAM για 42 πόντους· δεν θα χαράμιζε μπαλαντέρ για τόσους λίγους πόντους αν δεν είχε και το άλλο. Δυο γύρους μετά, παίζει FATIGUE και φεύγει στο 151-20. Αργότερα, βρίσκει το DYSTOCIA και το BALLONS και χάνω από τον μέντορά μου 495-317.

Δεν παίζω ιδιαίτερα άσχημα στο Ντάνμπερι, αλλά δεν παίρνω και καλά γράμματα· σ' έναν αγώνα, η αντίπαλός μου, η Τζαν Ντίξον, παίρνει και τα δυο μπαλαντέρ και 11 από τα 12 E (δεν κλαίγομαι, απλώς πρόκειται για γεγονός). Έχω όμως μια θαυμάσια σειρά κινήσεων: ξεκινώ με το QAIID για 28, κάνω δεκτή ένσταση σε λάθος σκραμπλ του αντιπάλου, βάζω κάτω το EIRENIC για 65, βλέπω τον αντίπαλο να κάνει κακώς ένσταση και μετά παίζω επί εννιά SCOTcHES για 158 πόντους και προβάδισμα 251-0. Αυτό το παιχνίδι όμως είναι το ένα από τις επτά νίκες και δεκατρείς ήττες μου και η βαθμολογία μου γλιστράει ξανά στο 1694.

Δεν μπορώ να ζήσω μ' αυτόν τον αριθμό. Το άλλο πρωί, στο μετρό για τη δουλειά, βγάζω έξω μια λίστα με πενταγράμματα λέξεις και ο κύκλος αρχίζει εκ νέου.

Μάρτιος 2001

Ένα χρόνο μετά, ασχολούμαστε ακόμη. Το Σκραμπλ έχει προσελκύσει την προσοχή των ΜΜΕ σε μεγάλο βαθμό, μετά την έκδοση αυτού του βιβλίου. Όχι λιγότερα από πέντε τηλεοπτικά συνεργεία ντοκιμαντέρ παρακολουθούν το παγκόσμιο τον Δεκέμβριο του 2001 στο Λας Βέγκας. Κάνω σχολιασμό για τους τελικούς, στους οποίους ο Μπράιαν Καπελέτο νικά τον Τζόελ Γουόπνικ που υπερασπίζεται τον τίτλο του, με 3-1. Όμως η εντονότερη συγκίνηση μου έρχεται όταν ο Νταν Σάντου, ο ένας από τους Ρουμάνους μου, μου λέει πως βρήκε το WEIrDOS σ' ένα παιχνίδι.

Ο Ματ Γκρέιχαμ έχει ένα μεταλλικό καρφί ανάμεσα στο κάτω χέιλος και το πιγούνι, κόβει το πιωτό (όχι όμως τα χάπια), κάνει βάρη και βάζει έναν ασυνήθιστο στόχο για έναν τύπο στα τριάντα τόσα του: να παίξει στην κατηγορία ΙΙΙ του κολεγιακού μπάσκετ. Το Σκραμπλ του παραμένει στέρεο: βαθμολογία 1966, δωδέκατος στη Βόρεια Αμερική. Ο Μάρλον Χιλ δεν πιάνει δουλειά, ούτε γίνεται Γκανέζος. Ανεβάζει όμως τη βαθμολογία του στο 1963 και επιμένει ότι θα πάρει τη μητέρα του και θα φύγουν από τη γειτονιά. Ο Ματ κι ο Μάρλον σχεδόν έρχονται στα χέρια στο Ντάνμπερι, τον Φεβρουάριο του 2002, όπου τερματίζουν δεύτερος και τρίτος αντίστοιχα. Κατόπιν, ο Ματ ζητάει από τον Μάρλον να του δανείσει λίγα από τα κέρδη του.

Ο Γ.Ε. Τζόελ Σέρμαν σκίζει κερδίζοντας τέσσερα από έξι τουρνουά, ανάμεσά τους και το Ντάνμπερι, για να ανεβάσει τη βαθμολογία

του στο 2027 – καθιερώνεται στους κορυφαίους της Βόρειας Αμερικής. Ο Τζο Έντλι βουτάει λίγο κάτω από το 2000· έχει ένα σωρό ψυχосωματικές δικαιολογίες αλλά, φυσικά, δεν ανησυχεί. Κι εγώ κερδίζω ένα μονοήμερο τουρνουά και ξανανεβαίνω στο 1732. Όμως μετά από ένα ντροπιαστικό 2-5 σ' ένα τουρνουά προς τιμήν μου και ένα 6-14 στο Ντάνμπερι, η βαθμολογία μου γλιστράει –οκεί, βυθίζεται– στο 1671. Δουλειά, γάμος, μωρό που έρχεται –έχω ένα σκασμό δικαιολογίες. Αλλά έχω κι ένα σχέδιο: θα μελετήσω ολόκληρο το λεξικό του Σκραμπλ, σελίδα τη σελίδα, μία υπέροχη λέξη κάθε φορά.

Μπρούκλιν, Νέα Υόρκη, Μάρτιος 2002

Ο Stefan Fatsis, ελληνοαμερικανός δημοσιογράφος, εισέρχεται στον κόσμο του αγωνιστικού Σκραμπλ, αναζητώντας ένα καλό θέμα για τη συγγραφή βιβλίου. Στην πορεία όμως πιάνεται στα δίχτυα της μονομανίας του παιχνιδιού και ο ίδιος. Παρακολουθούμε την πορεία του, τη λειτουργία της έμμονης ιδέας, τον πνευματικό μόχθο για επιτυχία. Σημαντικό ρόλο στην αφήγηση που κινείται μεταξύ εσωτερικού μονόλογου, απομνημονευμάτων και ρεπορτάζ, κρατούν χαρακτήρες από τους πιο αλλόκοτους και εκκεντρικούς του χώρου -ποιητές, καθηγητές πανεπιστημίων, βετεράνοι του πολέμου, άεργοι, τζογαδόροι. Από τις σελίδες αναδύεται ο κόσμος των λέξεων και της αποδόμησης της γλώσσας, ενώ συγχρόνως δίδονται πλούσια ιστορικά και μαθηματικά στοιχεία για το πνευματικό λεξιλογικό παιχνίδι Scrabble.